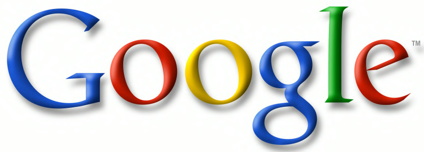

Google

Bonaventuras Betraktelser öfver Christi lefverne

Saint Bonaventure (Cardinal), Symeon (Metaphrastes)

DOMI NUS ILLU
MINA TIO MEA
Taylor Institution.

BONAVENTURAS BETRAKTELSER

ÖFVER

CHRISTI LEFVERNE

LEGENDEN OM

GREGORIUS AF ARMENIEN

efter gamla handskrifter

UTGIFNA AF

G. E. K[illegible]MMING.

STOCKHOLM, 1860.
P. A. NORSTEDT & SÖNER,
Kongl. Boktryckare.

OXFORD

Förord.

Af den namnkunnige »serafiske läraren,» kardinalen Bonaventuras (f. 1221 † 1274) under medeltiden vida spridda, och till en del ännu i den romersk-katolska kyrkan lästa skrifter, synes endast en, men också den mest populära, hans berömda *Meditationes vitæ Christi*, hafva blifvit öfversatt på Svenskt tungomål. Uppgifter när, hvar och af hvem denna öfversättning företogs fela oss alldeles; men af hela dess inre beskaffenhet torde man med säkerhet kunna antaga, att hon härstammar från slutet af 1300-talet och Wadstena kloster. Ehuru nemligen den äldsta qvarvarande handskriften icke är äldre än från 1400-talets första fjerdedel, vittnar dock språket om något, men icke mycket högre ålder. Af flera ställen (s. 33 25, 47 32, 61 30, 87 31, 106 26, 135 7, 26,145 8, 146 24, 32, 147 6) der Latinets på manlige åhörare syftande uttryck blifvit ändrade (såsom broder till syster), eller endast till qvinnor hänförliga ord tillagda, är det åter klart att öfversättningen var ämnad till läsning för nunnor, och af nunnekloster hafva vi knappast något annat än Wadstena bekant för litterära sysselsättningar. En handskrift från 1500-talet, troget följande den 100 år äldre, är dessutom enkom indelad i lektier för Wadstena-nunnorna, och bidrager sålunda att styrka den uppgifna åsigten. Öfversättarens namn deremot är, och förblir sannolikt, okändt; hvilken som helst var han onekligen utrustad med magt öfver moders-

målet, samt förmåga att sjelfständigt behandla urskriften, om hvilket den ingalunda slafviska öfversättningen samt hvarjehanda tillägg, ändringar och uteslutningar bära vittne.

Legenden om Armeniens apostel, martyren GREGORIUS är öfversatt från Latinet, efter en redaktion af *Vita et martyrium Sancti Martyris Gregorii magnae Armeniae, authore Simeone Metaphraste*, något utförligare än den som L. SURIUS meddelat i *Sanctorum historiis* under den 30 September. Om denne GREGORIUS, hvilken, oaktadt legendens fromma sagor, väl icke får anses för en helt och hållet mythisk personlighet, uppgifves för öfrigt att han skall hafva dött år 310, och att hans hufvud skall förvaras i en åt honom helgad kyrka i Neapel. — Den Svenska öfversättningen härrör från samma tid, ehuru kanske ej från samma hand, som tolkningen af *Bonaventuras Betraktelser*.

Endast det andra af dessa arbeten har i fullständigt skick hunnit til vår tid; båda utmärka sig fördelaktigt, i den äldsta codex, genom ett rent och ålderdomligt språk samt ovanligt god rättskrifning, hvarför man ansett dem väl förtjenta att, i en vårdad upplaga, bevaras såsom vackra minnesmärken af vår forna litteratur och utvecklingen af vårt språk.

De på följande blad beskrifna fyra handskrifter A, B, C, D äro för denna vår upplaga begagnade.

A. En Universitets-Biblioteket i Lund tillhörig pergament-codex i liten qvart, nu bestående af 165 blad. De äro fördelade i 23 lägg, af hvilka det 1, 2, 3, 7, 16, 18 och 19:e i fullständigt skick hade sju blad, det 23:e tio och de öfriga åtta hvartdera, samt alla tillsammans c. 179.[1] I sitt nu varande omfång har handskriften således förlorat c. 14 blad, nemligen ett i hvarje af läggen 2, 10, 16, 17 och 23, detta sista dock tomt; två i det 3:e och sju (?) i 6:e lägget. Af dessa 14 blad hafva 9 förkommit i äldre tid, och 5 efter 1758, då LAGERBRING begagnade boken, samt före 1803, då hon erhöll sitt nuvarande band och skick. Af de 5 sistnämnda bladen tillhörde 4 det sista lägget och bildade bokens slut, hvadan det blir lätt förklarligt att de af ålder lossnat och bortfallit; det 5:e var med nog sannolikhet endast det i 23:e lägget tomt lemnade bladet, hvilket man vid ombindningen ansett öfverflödigt och derför bortskurit; en bokbindare åtgärd hvars spår äro fullt synliga.

[1] Ursprungliga storleken kan icke beräknas. Den förlorade början af *Bonaventura* kan ej hafva erfordrat mer än 21 blad, om öfversatt oafkortad, och hela bladtalet hade då varit 200; men framför *Bonaventura* kan naturligtvis åter någon annan afhandling ha förekommit. Enligt LAGERBRINGS uppgift fanns 1758 på det gamla, nu borttagna bandet en anteckning (från 1600-talet), att boken innehöll 242 blad; förlusten skulle således hafva varit minst 77 blad. Detta synes dock knappt vara troligt, emedan boken i sitt *gamla band* var, som LAGERBRING säger, »vid pass 4 finger tjok»; och då tjockleken ännu i dag, i det nya tunnare bandet, är den samma, kan bladförlusten svårligen vara så stor.

Handstilen är särdeles vacker och omsorgsfull; prydnader äro endast röda öfverskrifter och begynnelsebokstäfver; radtalet vexlar mellan 27 och 30 på sidan. Boken är utan tvifvel skrifven i Wadstena kloster vid början af 1400-talet (omkring 1420); dess innehåll är nu:

1 Legenden om *Gregorius af Armenien,* sid. 1—70.
2 Början (11 rader) af några utdrag ur *Heliga Birgittas Uppenbarelser* (4 boken 131 kap. etc), på sid. 70.
3 *Bonaventuras Betraktelser,* sid. 71—329.
4 Ett yngre utdrag ur legenden om *S:t Mektild,* på sid. 329.[2] Sid. 330 är tom, så när som på något gammalt klotter från 1600-talet.

Innan ombindningen 1803 skedde var ordningen omvänd; *Bonaventura* bildade början, och utdragen ur *Birgitta* slutet af boken. Dessa små utdrag upptogo fyra blad och voro utan tvifvel införda för att fylla de eljest öfverflödiga bladen.

[2] Detta utdrag följer här:
pingisdagha dagh tha systrana [sungo] ympnona Veni creator sp*irit*us j tärcena tha sa s*anct*a Mäktil thä hälgha anda j örna like flyugh gönom systra*nn*a kor oc vt af the*m* örneno*m* af hans hiärta gingo sua manga skinandhe solgisla so*m* the*r* varo systrana j koreno*m* til huaria enna solgisl thiänto tusanda ängla oc thäntidh *co*nuentit gik fram til gudz bordh at taka gudz licama tha ko*m* flyghandhe en huit dufua oc ho*n* tok a huaria enna syster hiärta mz sit näf oc huaria the*ra* hiärta optende ho*n* en bräna*n*de lugha oc j somlika hiärta sloknadhe the*n* lughin oc j somlika hiärta tok han til at brin*na* ä meer oc meer sua at the*r* vard af en stor eldhe*r* Th*et* händhe annantidh a pingisdagha dagh at ih*es*us *christus* tedhis hän*ne* oc ha*n* hafdhe a sik gylta kapa sua at ho*n* var so*m* en skinande gul af klarhet oc gik lioflika til härca ena syster som j koreno*m* stodh oc vt af sino söta oc honaxfulla hiärta insände ha*n* j huaria the*ra* sin hälgha anda sua linan oc blidha*n* so*m* et blidhasta oc linasta vädhe*r*

Forne ägare af boken hafva varit JOHAN CLAUSSON UGGLA, som gaf henne till sin svåger CHRISTOFER JOHANSSON EKEBLAD, och vidare KARIN LILJEHÖK år 1655; allt enligt anteckningar på det borttagna bandet. Hundra år senare tillhörde hon vice bibliotekarien i Lund P. O. BERGMAN, som förmodligen skänkt henne till Universitets-Biblioteket derstädes.

Beskrifven är denna handskrift af:

1:o LAGERBRING i *Samling af åtskilliga handlingar,* III s. 70—108, Lund 1758. Han meddelar der, jemte anmärkningar om det gamla Svenska språket, ett aftryck af de då ännu befintliga utdragen ur *Birgittas Uppenbarelser,* så att äfven denna lilla uppteckning, ehuru försvunnen ur handskriften, icke gått förlorad.

2:o WIESELGREN i *Sveriges sköna litteratur,* I s. 78—93, Uppl. 2 sid. 92—105; på båda ställena bland bibelöfversättningar. — Rätta bestämmandet af handskriftens hufvudsakliga beståndsdel, tillhör en af Lunds förre bibliotekarier, numera h. h. erkebiskopen dr. REUTERDAHL, som således har förtjensten af arbetets förflyttande från en så oriktig plats i vår litteratur.

3:o RIETZ i *Scriptores Suecici medii ævi cultum culturamque respicientes,* I, Lund 1842, 43. Hela codex är deri aftryckt, men icke med den omvårdnad, i både yttre och inre afseende, man numera anser nödvändig vid sådana arbetens utgifvande.

Då hufvudsakliga innehållet af detta arbete är tryckt efter denna handskrift, må här anmärkas, att grunden för utgifningssättet är den i *Fornskrift Sällskapets Samlingar* antagna sträfvan efter urkundens återgifvande med fullkomlig trohet. Med kursiv stil tryckta bokstäfver återgifva handskriftens förkortnin-

gar; de ständigt återkommande orden »ihesus, christus, iohannes, ierusalem, sanctus» äro dock tryckta såsom de vore i handskriften utskrifna, ehuru de der alltid äro förkortade. I handskriften förekommer mycket ofta en punkt med ett rödt streck tvärtigenom, eller i bland bredvid; då punkten är det ursprungliga skiljetecknet, har han ensam blifvit upptagen i trycket, ehuru ofta alldeles öfverhöljd af och nästan osynlig under det röda bläcket; mångfaldiga senare insatta streck (commata) äro alldeles utelemnade. Bokstäfverna a', ø och långt s (ſ) äro här återgifna med vanliga typer. Flera kapitel af *Bonaventura* sakna öfverskrifter, men en yngre hand har vid kap. 10, 11, 12 tillskrifvit »Reges tarsie», »De puriffiacacio», »Huars h*er*ra liffuerne». Efter kap. 57 finnes en yngre anvisning: »Här wänden jgen at läsa», samt före kap. 58: »Passio christi dymil wicu»; dessa anteckningar visa att handskriften begagnades till föreläsning i klostret, innan man ännu bildat det efter samma plan och för samma ändamål inrättade stora urvalet, hvilket straxt här nedan nämnes.

B. Kongl. Bibliotekets i Stockholm pergament-codex med gammalt märke (Antiqvitets-Arkivets) A 3. Han är i stor folio, bunden i tjocka träpermar öfverklädda med brunt, pressadt skinn, och består af 156 blad, med 2 spalter på sidan och 31—34 rader i spalten. Handstilen är stor och prentad med mycken omsorg. Prydnader äro: på bl. 2, omedelbart före textens början, en liten, grof målning föreställande Jesu genomborrade hjerta med röd inskrift *fons amoris*, samt ofvan och nedan namnen *ihesus maria* i guld, alltsammans uti en dubbel, röd ram; stora begynnelse-bokstäfver i lysande färgor, guld, silfver, rödt och blått, granna men utan konstfärdighet pålagda; mindre dylika i enkla färgor; slutligen öfverskrifter och skiljetecken i rödt. På de från skrift toma ⅓:delarna af bl. 80 verso hafva 3 träsnitt varit fastlimmade; ett stycke af det sista finnes qvar och föreställer förmodligen Jungfru Marias död och himmelsfärd. På bl. 52 verso har äfven funnits en målning.

Boken är skrifven i Wadstena kloster år 1502, genom syster sångföreståndérskan ELSEBY GJORDZDOTTERS försorg och på bekostnad af hennes moster CHRISTINA, BIÖRN NIELSONS hustru, som för detta ändamål hade testamenterat till klostret ett silfverbälte, värdt 24 marker, hvilken summa betäckte kostnaden både för denna bok och dess ena fortsättning. Systrarna KATHARINA GUDHMUNDI och ANNA GIRMUNDI skrefvo hvar sin halfdel, den förra bladen 1—80, den senare bladen 81—156.

Innehållet är ett i lektier för Wadstena nunnorna indeladt urval af klostrets äldre handskrifter, och sammanhemtadt från Gamla och Nya Testamentet, Birgittas uppenbarelser, Legendarier, Postillor, m. fl. andliga och uppbyggliga böcker. Äfven *Bonaventuras Betraktelser* hafva skattat ett betydligt bidrag, nemligen för läsningen på palmsöndagen samt under hela dymbelveckan t. o. m. påskdagen: kapitlen 58—81, 90—92, samt för julaftonen och juldagen: kapitlen 6 och 7, hvilka sista blifvit bevarade endast genom denna afskrift. Utdraget öfverensstämmer så troget med den äldre handskriften, och afviker derifrån genom så få olikheter, hufvudsakligen uteslutningar samt en och annan föryngring, att man med allt fog kan anse detsamma vara afskrifvet just efter denna vår hufvudcodex (A).

Hela detta urval utgjorde fullständigt 3 delar, af hvilka detta band är blott den första, eller om man så vill sista, omfattande Christi pina och uppståndelse samt legender för tiden från Simon och Juda till åttonde dag jul (d. 28 October — 31 December). De båda andra delarne finnas nu mera ej i behåll;[3] denne har från Wadstena kloster öfvergått först till Riks Arkivet, sedermera (1668) till Antiqvitets Kollegiet och Arkivet, der han af J. HADORPH d. y. erhöll N:o 3 i dåvarande uppställning, samt i yngre kataloger signaturen A 3; sedan 1780 tillhör han Kongl. Biblioteket.

[3] Syster MÄRITTA bok, innehållande åttonde dag jul (1 Jan.) till Trinitatis, synes vara helt och hållet förlorad; men af ELSEBY GJORDZDOTTERS andra bok skrifven af syster ANNA GIRMUNDI, och innefattande Trinitatis till Simon och Juda, finnas sex blad uti Linköpings bibliotek. Utförlig redogörelse om dem finnes i *Ett Fornsvenskt Legendarium*, s. 1331, 32.

För närmare kännedom af denna handskrift meddelas här de ursprungliga underrättelserna om dess affattande, samt en utförlig lista öfver alla dess beståndsdelar, rubriker och anordningar.

Inledande underrättelse på första bladets frånsida:

J thässe wars h*er*ra pino bok staar, först thz som läsas skal för bordhe d*omi*nica passionis wt märkt til huan daghen mykyt so*m* läsas skal til hwaria maltidh, Än ko*m*ma manghe hälghe män i the wiku tha laghar abb*atiss*an siälff läsinge*n*ne so*m* want är, för thy at stac*i*ones falla ekke tha swa rätta som the nw ära wt märkta, wtan at wikwn är sökn än tha haffwen i nok at läsa i alle the wikw aff wars h*er*ra pino samman hänt aff flero*m* bokom oc sa*m*man skriffwat mz modh*er* abb*atiss*e syst*er* a*n*na fikonis radhe, Jtem th*er* näst dymbel wika mz alt thz want är at läsas j h*en*ne, oc wt märkt til hwan dagh ällar maltidh Jtem sidhan all wars h*er*ra opstandilse aff paska dagh oc alt thz aff the högtidhenne skal läsas, Jtem nakra hälga ma*n*na hystorias so*m* läsas skulu a thera dagho*m*, som falla fran symonis *et* jude oc jn til ywl, oc ywla dagx läsing oc jn til attonda dagh Sidhan taker modh*er* syst*er* märitta bok widh*er* oc haldh*er* jn til trinitate*m*, Oc är thz witandhe at the boken som begy*n*nas oppa s*ancte* trinitatis dagh h*en*ne lät syst*er* elzeby giorderi skriffwa, täslikes oc th*en*na, oppa thz p*er*man so*m* h*en*na modh*er* syst*er* hwstru cristin byörn nigilss*ons* gaff til co*n*uentz böker för sith tästamänt i eth bälte om, xxiiij m*arker*, Oc kom i the bok xx quinterne oc h*en*ne skreff syst*er* anna girmw*n*di Oc haldh*er* the bok alla the hälga ma*n*na hystorias so*m* wardha läsna för bordhe fran trinita-

te*m* oc jn til symonis *et* jwde, Oc tha skal th*e*nna h*er* boken begy*n*nas näst äpth*er* h*e*nne, Oc är thz wetande at j tässa bok ko*m*mo xvij qwinterne aff hwstru cristina p*er*man, Oc löp*er* p*er*manet j badha bökerna xjx [18½] dikker, thz är xjx m*a*rk*er*, Oc tässa bok skreff syst*er* katerina gudhmu*n*di oc syst*er* anna girmu*n*di, hwar thera sin halffdeel Jtem ij dikker fingho brödhrena aff sa*m*ma hwstru cristina p*er*man, Jtem iij [2½] dikker ko*m* til makabeor*um* bok som jak syst*er* e g siälff skriffwar, Jte*m* j m*ar*k ko*m* wt för ij rysk skin, Oc i swa matto löp*er* th*et*ta alt xxiiij m*ar*k*er* som ko*m*na ära i co*n*uentz böker mi*n*a modh*er* systers tästamänt, Thy bidhis för h*e*nne trolika, Oc glömes ey them som scriffwadho ¶ Jte*m* bältet so*m* h*er* til giffwit war thz köpte hustru birgitta anders tordzs*ons* för xxiiij m*ar*k*er*

På sista bladet finnes följande slutmening:

Th*e*nna bok läth systh*er* älseby giordz dott*er* skriffwa aat co*n*uente*n*ne, tha hon war sw*m*ma cantrix wppa thz p*er*man, som köptis for thz silff bältet so*m* h*e*nna modh*er*systh*er*. hustru cristin biörn nielsons gaff th*er* til, thz war swa goth so*m* xxiiij mark, hwilki*n* bok skriffwe*n* war aff e*n*ne co*n*wentz syst*er* som war Anno d*omi*ni Mdij, i th*e*m tima war kära modh*er* syst*er* anna fickonis war abb*atiss*a, gudhi til hedh*er*s oc jdh*er* allo*m* mino*m* kära systro*m* til andelikin hugnat

---

Innehåll.

Blad

2 sp. 1 "Sanctus marcus ewangelista sigh*er*, at s*anct*us iacob*us* oc s*anct*us ioh*anne*s ap*osto*li sagdho til wan h*er*ra ih*esu*m, O mästare giff os at wi

Blad

skwlin sithia i thi*n*ne åro rike". Är en uppsats om Christi pina och de "tolff storbekara ha*n* drak i sino*m* pino tima oc i hwario*m* thera thre smabekara aldhra bekasta mz mangho*m* andro*m* pinom". Utdrag ur *Birgitta, Bernardus,* etc.

9 sp. 3 "aff blodzsenz wtgiwtilsom". Huru Christus "j si*n*ne wälsignadhe pino oc dödh two os oc rensadhe aff vij dödheliko*m* syndo*m*, äpth*er* thy at han tha vij resor wtgöt sit wälsignadha blodh".

13 » 2 "Th*et*ta är läst nichodemi". De första nio kapitlen af *Nichodemi Evangelium;* se *Sv. Medeltidens Bibelarbeten,* II s. 373 f.

20 » 1 "Reuelac*io*nes". Två utdrag ur *Birgittas Uppenbarelser.*

22 » 1 "Th*et*ta skal läsas om midaghe*n* jn sabbato palmaru*m* Oc o*m* swa är at warffru a*n*unciac*io*nis komber oppa sa*m*ma daghen, Tha läsis th*et*ta lika wäl först, oc sidha*n* aff warffrw swa mykyt th*e*n daghe*n* orkar mäst läsas oc ey meer Sabbato palmaru*m* jn missa lecc*i*o iheremie p*ro*phete". Kap. 18, v. 18—23.

22 » 3,4 "Sabbato palmaru*m* ewangeliu*m* s*ecun*d*u*m ioh*ann*em". 17:e kapitlet, v. 1—11.

23 » 1 "Th*et*ta skal läsas til bordhz oppa palmsönedag först wars h*er*ra gärniga". Om infärden i Jerusalem, efter Math. 21, Marc. 11, Luc. 19.

23 » 3 "Lecc*i*o in b*ene*dic*io*ne palmaru*m* die d*omi*nica libri exodi". Ur kap. 16; tryckt i *Sv. Medeltidens Bibelarbeten,* I s. 558, 59.

Blad

23 sp. 4 "Epistola j mæsso*n*ne a palmsönedagh Apostol*us* paul*us* ha*n* screff til philippenses, oc sagdhe," etc. Kap. 2, v. 5—11.

24 » 1 "Naar time*n* nalkades," etc. *Bonaventura,* kap. 58.

25 » 3 "Th*et*ta skal läsas fran bordhe om palmsönedagh om middaghe*n*". Ett utdrag af S:t Mechtilds legend.

26 » 1 "Th*et*ta skal läsas til bordz om palmsönedagh om qwällen". *Bonaventura,* kap. 60.

28 » 1 "S*anct*us bonauentura sigh*er* aff wars h*er*ra pino". *Bonaventura,* kap. 63, början.

28 » 2 "Th*et*ta skal läsas fran bordhe a pa[lm]sönedagh o*m* qwä[llen]". *Bonaventura,* kap. 63, slutet.

28 » 4 "Th*et*ta skal læsas til bordz manedaghe*n* j dymbel wiqw, Först wars h*er*ra gär*n*inga th*e*n daghe*n* Arla o*m* manedaghen gik war h*er*re ih*es*us ath*er* jn til iherusale*m* Oc tha ha*n* jngik j stadhe*n*, hu*n*gradhe hono*m*". Efter evangelierna, Math. 21 v. 18, 19; Joh. 8 v. 3—8; Joh. 12 v. 20—33.

29 » 3 "Första p*ro*phecia j mässo*n*ne manedaghen j dymbel wikw Zacharias p*ro*pheta han taladhe til jwda*n*na". Kap. 11 v. 12 till och med Kap. 13 v. 9.

30 » 4 "Feria s*ecun*da post palmar*um* jn maiori ebdomada lecc*i*o ysaie p*ro*phete Th*et*ta skal läsas fran borde o*m* middage*n*". Esaias, kap. 50 v. 5—10.

31 » 2 "manedaghen j dymbel wikw, ewa*n*geliu*m* s*e*c*un*d*um* ioh*ann*em". Kap. 12 v. 1—19.

Blad

32 sp. 1 "Thetta skal läsas om manedax qwällen j dymbelwikw de bonauentura". *Bonaventura*, kap. 64, första hälften.

33 » 3,4 "Thetta skal läsås til bordz tisdaghen j dymbelwikw först wars herra gärniga then daghen". Math. kap. 21 v. 23—43.

34 » 2 "Thetta är epistola j mässonne tiisdaghen j dymbilwiku Omille män sagdho widher sik siälffwa gaam tilsamman" etc.

34 » 3 Tiisdaghen j dymbelwiku j mässonne prophecia jeremie". Kap. 11 v. 18—20.

34 » 4 "Bonauentura aff ottesangx tänkilsommen". *Bonaventura*, kap. 64, andra hälften.

36 » 1 "Thetta skal læsas om tiisdagx middaghen fran bordhe Snillenna känneswen sigher O äwerdheliken snille ihesu *christe*".

37 » 2 "Thetta skal läsas om tiisdagx qwälle j dymbelwikw Gudhelika snilles känneswen sagdhe" etc. Båda dessa äro utdrag ur 14:e kapitlet af *Horologium divinæ sapientiæ*, hvaraf en annan öfversättning finnes i Kongl. Bibliotekets pergament-handskrift, med gammalt märke (Antiqvitets-Arkivets) A. 4.

38 » 2 "Uaar herra sigher mz prophetanom osea". Kap. 6 v. 1—6.

38 » 3 "Gudh han sagdhe til moysen oc aaron" etc. Ur Exodus, kap. 12. Se *Sv. Med. Bibelarbeten*, I s. 554, 55.

39 » 1 "J första timanom tha all tingh waro skapat." Genesis, kap. 1, början. Tryckt sammastädes s. 541.

Blad

39 sp. 1 "Th*et*ta skal läsas til bordz om odhensdag*en* j dymbelwiku". Math. 22 v. 2—37, 23 v. 1—3, 26 v. 14, 15.

40 » 1 "Första p*ro*phesia j mässo*n*ne a dymbel odhinsdagh". Esaias 62 v. 11, 12; 63 v. 1—7.

40 » 3 "Annar p*ro*phecia a dymbel odhensdagh Ysaias sagdhe swa". Kap. 53.

41 » 2 "Före paska högtidhes dagh, Nar ytersta natwardhen war nw halle*n*" etc.

42 » 1 "Th*et*ta skal läsas fran bordhe om middaghe*n* odhensdaghen j dymbelwiku Gudeliken snille sigh*er*, j mi*n*om pino tima saa iak alla wägna mik omkring" etc. Ur 15:e kapitlet af *Horologium divinæ sapientiæ.*

42 » 4 "Th*et*ta äpth*er*skreffna skal läsas o*m* odensdax qwällen j dymbel wiku". Fortsättning af Genesis, kap. 1. Se ofvan, bladet 39.

43 » 4 "Tha gudh ha*n* saa thera ilherdzko j egipto landhe" etc. Ur Exodus, kap. 14. Tryckt i *Sv. M. Bibelarbeten,* I s. 556, 57.

44 » 1 "Thän daghe*n* skal ko*m*ma at swa faa män skulu fi*n*nas j wärlde*n*ne, at vij qwi*n*nor skulu taka hand oppa enom ma*n*". Esaias 4.

44 » 3 "Gudh ha*n* talar mz p*ro*phetano*m* ysaia oc sigh*er*, alla the som thörsta ko*m*men hiit til watnet". Esaias 55 v. 1—11.

45 » 1 "Th*et*ta stykket maa haffwas mz o*m* swa kan tarffuas oc ey ällas Gudhelik snille so*m* är gudz son sigh*er*, J the stwnde*n*ne iak tolde" etc. Utdrag ur 15:e kap. af *Horologium divinæ sapientiæ.*

Blad

45 sp. 3 "Th*et*ta skal läsas til bordz om torsdaghen j dymbelwiku". Om tillredelsen af påska lammet; efter Marc. 14 v. 12—16, Luc. 22 v. 9—13.

45 » 4 "A skära torsdagh epistola pauli ad corintheos". 1:a brefvet, kap. 11 v. 21—32.

46 » 3 "A skära torsdagh ewa*n*geliu*m* *secun*d*u*m iohannem". Kap. 13 v. 1—15.

47 » 2 "Om p*r*ims tima". *Bonaventura*, kap. 65.

48 » 3 "Om teerz". *Bonaventura*, kap. 66, början.

ibid. "Th*et*ta skal läsas fran bordh o*m* torsdagx middage*n*". *Bonaventura*, kap. 66, fortsättning.

49 » 3 "De cena d*omi*ni o*m* torsdax kwälle*n*". *Bonaventura*, kap. 62.

52 » 3 "Th*et*ta skal läsas til bordz oppa langha fredagh jn reuelac*ioni*b*us*". Ur *Heliga Birgittas Uppenbarelser*, två utdrag.

55 » 3 "Th*et*ta skal läsas fran bördhe a langa fredag sexta*m* oc nonam". *Bonaventura*, kap. 67, början.

56 » 3 "Nonam". *Bonaventura*, kap. 67, slutet.

57 » 4 "Oppa paska affton til bordz först lywse*n*s wigxle oc sidha*n* tässa Epistola oc ewangelia ¶ Epistola pauli j mässo*n*ne a paska affton". Colosser brefvet, kap. 3 v. 1—4.

ibid. "Ewangeliu*m* j mässo*n*ne a paska affton". Matheus, kap. 28 v. 1—10.

58 » 1,2 "Th*et*ta ärw the dyra oc wärdogha ordhe*n* mz hwilko*m* so*m* pascha lywset wighis mz ¶ Thetta skal läsas först
Frögdhins nw alle the ängla skara j hymerike". Fullständig ritual.

Blad
59 sp. 2 "jn vesperis". *Bonaventura,* kap. 68.
61 » 1 "Thetta skal läsas fran bordhe om middaghen a paska affton ad completorio". *Bonaventura,* kap. 69, början.
62 » 3 "Thetta skal läsas til bordz a paska affton om qwällen". *Bonaventura,* kap. 69, slutet, 70, 71.
64 » 3 "Här äpther star thz som läsas skal oppa paska dagh Oc all wars herra opstandilse, gudhi til hedher oc idher allom til hwgnat". Ur *Birgittas Uppenbarelser.*
65 » 1 "Aff ihesu christi opstandilse oc hans mandoms æro". Ur *S:t Mechtilds legend,* 2 utdrag.
65 » 4 — blad. 72 sp. 4 *Bonaventura,* kap. 73—81, 90—92.
72 » 4 — blad. 80 sp. 3 "Thetta är aff nichudemi läst som enkannelika röre wars herra opstandilse". Fortsättning af *Nichodemi Evangelium* från kap. 9 till slutet, se ofvan blad. 13.
81 » 1 Sagan om S. Symon och S. Judas. Se *Ett Fornsvenskt Legendarium,* 231—39.
83 » 3 "Jtem a alla hälgona dagh v capitula j sancta mäktilda bok ther sither wty en rödher silkis traadher oc standa the all fäm hwart äpther annat oc är thz en godh ny bok thy tarffwas thz ekke inskriffwas j tässe bok".

"Jtem a siäla daghen ij capitulum j samma bok, oc ther sither wty en grön silkis traadher, oc eth blaat registrum skodhen thz grant, oc spören engen annan thz wiser idher rättan wägh, hwat j skolen then daghen haffwa baadhe aff greffwanom oc aff thy älskeliko

Blad

barnena, thz standher alt j samma bok, oc engha andra bökir skulen j haffwa til tässa twa högtidher än tässa ena forskriffna bok".

83 sp. 3 "Aff sancto theodoro". Se *Legendarium,* 530, 31.

84 » 1 "Aff them hälga herranom sancto martino". Se sammastädes, 629—34.

85 » 1 "Här börias sancti bricci hälga liffwerne som war fadher her törkil haffwer wänt." Tryckt i *Legendarium,* 635—38.

86 » 2 "Aff sancta elizabeth de vngaria." Se *Legendarium,* 803—6.

87 » 2 "Kasthän til ändan en rödher silkis traadher sither j De presentacione marie". Tillhör *S:t Elisabeths af Ungern Uppenbarelser,* hvilka förekomma på bladen 150—156. Icke meddeladt i *Legendarium.*

88 » 4 "Aff sancta cecilia". Se sst., 390, 91.

89 » 1 "Aff sanctum clementem." Se sst., 356 r. 15 —63.

90 » 4 "Aff sancto crisogono". Se sst., 488, 89.

91 » 3 "J the hälgha iomfrunne sancte katherine högtidh, Syntis sancte mäktildis iomfrwn siälff, i fäghersta klädhom". Ur *S:t Mechtilds legend.*

92 » 1 "Aff sancta katherina". Se *Legendarium,* 533 r. 11 — 39, der dock icke är upptaget ett här tillagdt järtecken, om "en grewe som war badhe fadherlös oc modherlös", vändt af broder *Sven,* och fyllande hela bladet 94, som är inskjutet.

95 » 1 "Aff sancte andrea". Se *Legendarium,* 133—46.

99 » 3 "Sancta barbara the werdoga iomfrwn hon staar j — [tomrum] — bok"

Blad

99 sp. 3 "Om s*ancti* nicholai dagh". Se *Legendarium*, 574—80. Sagan börjar dock här med en inledning lånad från *Birgittas Uppenbarelser.*

101 sp. 3 "Jn concepc*io*ne b*ea*te marie v*ir*g*inis* Maria gudz modh*er* taladhe Naar mi*n* fadh*er* oc modh*er*". Ur *Birgittas Uppenbarelser.*

101 » 2 "l*eccio* p*ri*ma feria quarta Erant ho*m*i*n*es ante legem datam moysi. Mænnene waaro langhan thima"

102 » 4 "Rubrica Th*et*ta är aff io*m*frw marie co*n*cep*cio*nis högtidh. huruledhis oc ffor hwat sak ho*n* wart aff gudz weno*m* besy*n*nerliga wptaghin mz wndh*er*samo*m* oc storo*m* iärtekno*m* so*m* h*er* äpt*er* skal sighias". (Med 4 järtecken: om en abote elsinus aat nampne, en abbatissa, en kaniker, och en studens.)

107 » 1 "Rubrica: Th*et*ta äpth*er* scriffna är wttakit aff thäs hälga h*er*rans s*anct*e ioachi*m*s historia oc skal läsas först s*anct*e a*n*ne dagh Oc thz wändhe war kära modh*er* syst*er* anna fikconis naar hon war p*ri*orissa gudhi til hedh*er*s oc th*e*m ärofulla h*er*rano*m* til loff oc priis oc idh*er* allo*m* sino*m* kära systro*m* til andelik*in* hugnat".

109 » 3 "Här börias the ärofulla frw*n*na hälga liffw*er*ne s*an*cta anna iomfru maria gudz modh*er* gudi til loff oc s*anct*a anna". (Med sex järtecken: om en skrifvare, två köpmansdöttrar biskopen Remigius, en klerk, en enka i Rom, samt en jungfru). Början ses i *Legend.*, 3, 4. I kanten står anmärkt: "th*et*ta skal ey läsas".

Blad

116 sp. 1 "Aff *sancta* lucia". Se *Legendarium,* 555—58.

117 » 1 "Th*et*ta är wttydilse aff th*em* siw antiphonis som siongas fore iwlen, som heta O sapiencia oc skal läsas o*m* siälffwa daghin".

119 » 1 Ritual för lördagen före adventssöndagen, första och andra söndagen i adventet, m. fl.

121 » 1 "De *sancto* thoma". Se *Legend.,* 181—90.

123 » 4 "Tässa äpth*er*sc*ri*ffna dagha the standa jnskriffna [tomrum] dott*er*s bok. fförst iwla apton eth capitulu*m* o*m* middaghe*n* oc eth om qwällen Jte*m* jwla dagh
S*anc*tus stephan*us* skal ekke läsas o*m* jwlen fför än o*m* wincula petri ha*n* staar j tässe bok Jt*em* nyars dagh Jte*m* trättande dagh Jte*m* purificac*io*nis Jt*em* annu*n*ciac*io*nis Jte*m* paska dagh Jte*m* ascensionis d*omi*ni Jtem pingisdagha dagh tässa forskriffne dagha staa alt j e*n*ne bok, oc th*e*r skal idh*e*r bäth*e*r wndh*e*rwisas oppa främsta bladhit j forscriffne bok huat j skulin hwa*n* daghin haffua swa at j skuli*n* th*e*r enkte äpt*er* leta Jte*m* compac*io*nis högtid".

124 » 1 "Th*et*ta skal läsas om jwla apton vm middaghin". Ur *S:t Mechtilds legend.*

ibid. "Th*et*ta skal läsas til bordz o*m* jwla apton wm qwällin". Sjette kapitlet af *Bonaventuras Betraktelser,* tryckt här ofvan s. 340.

125 » 3 "Th*et*ta skal läsas a jwla dagh" neml. fyra utdrag ur *Birgittas Uppenbarelser,* fyra ur

Blad

S:t Mechtilds legend och en bön, samt slutligen

130 sp. 3 sjunde kapitlet af *Bonaventuras Betraktelser*, tryckt här ofvan s. 343.

133 » 1 "Rubrica h*er* äpt*er* stand*er* aff wars h*er*ra ihesu christi vndirs tekno*m* so*m* hände j ha*n*s födzlo tima o*m* w*er*llen*a*". Tryckt i *Legendarium*, s. 65—70.

135 » 1 "Swa som likamlica sidh*er* är, at thäs hedh*er*samare qwi*n*na liggh*er* j barnsängh Thäs thuktelicare thiänisto möia oc qwi*n*nor, skulu tilskipas so*m* h*en*ne siälffwe skulu thiäna. oc barneno som föth är Samuledh är andelica vm the ärofulla höghtidh j hwilke amy*n*nilse är. aff wars h*er*ra födzlo time" etc.

136 » 3 "Rubrica Aff wars h*er*ra ih*es*u *christi* barndome oc wäxte, huru han andelica skal födhas oc vpfostras j mä*n*niskio*n*ne hiärta oc siäl Atta pu*n*cta".

139 andra spaltens största del och hela frånsidan är tom.

140 » 1 "Aff s*anct*o ioh*ann*e ewangeliste som kombir o*m* jwlen". Består af två utdrag ur *S:t Mechtilds legend.*

141 » 1 "Rubrica h*er* staar huru s*anct*us ioh*ann*es ewangelista liknas wid*er* siw thrä oc siw fogla oc siw blomst*er* mz fägh*er*sto*m* wttydilsom gudhi til hedh*er* oc s*anct*i ioh*ann*i til pris oc äro".

148 » 4 "De s*anct*o thoma ca*n*turie*n*s*i*". Se *Legendarium,* 787, 88.

Blad

149 sp. 2 "Aff s*anc*t*o* siluestro". Se sammastädes, 564 r. 18 — 67 r. 17.

150 » 2 *S:t Elisabeths af Ungern Uppenbarelser*, öfversatta af abbedissan ANNA FICKESDOTTER (BYLOU). Tryckt i *Legendarium*, 807—826.

156 » 1 "Th*et*ta äpth*er*skreffna skal fförst läsas j iomfrw marie högtidh som kallas p*re*centac*i*o oc sidha*n* kasten ath*er* fram [till bl. 87] som för staar skriffwat oc läsen swa thz, kan thz oc swa hända at j th*et*ta litla äpth*er* scriffna förglömen tha sköten th*er* oc enkte mera o*m* thy jak ffan thz wp j e*n*ne bok än tha är thz fagh*er*t oc höre til sa*m*ma högtidh". Se *Legendarium*, 5 r. 1—15.

156 » 2 "Aff s*anc*t*o* barnaba hwilkit som läsas skal wppa hans dagh h*er* standh*er* ha*n* rätth*er* wile*n* j oc läsa thz andra först oc swa th*et*ta ä so*m* j wile*n*". Se *Legendarium*, 295, 96.

(NB. ofvan sid. XIV r. 4, 9 borde utförligare stå: 58, 59 och 60, 61 för 58, 60.)

C. Kongl. Bibliotekets i Stockholm pergamenthandskrift i liten qvart, från sista åren af 1400-talet, eller de första af 1500, med gammalt märke (Antiquitets-Arkivets) A 31; bunden i enkelt hvitt pergamentsband från medlet af 1600-talet. Innehåller 104 blad af för norden ovanligt fint pergament, af hvilka det första och sista lemnades toma; skriften är delad på 2 spalter, med 25 till 28 rader i hvardera; inga andra prydnader finnas än stora initialer i blått och rödt, samt de vanliga röda strecken på mindre begynnelse-bokstäfver uti texten.

På första sidan finnes följande anteckning om handskriftens tidigaste öden:

"Thenne bog haffwer tilhördt Hogborne oc allereddelste Försthinde Frw Christine met Gudts Nade vdj framfaren thiid Danm*arcis* Swerigis Norigis ꝛc Drotning ꝛc oc er nw aff Stormegtugiste oc woffwerwinligste Herre oc Förste Her Christiernn aff samme nade Danm*arcis* Swerigis Norigis ꝛc Koning ꝛc Sendt och giffwen Erlig och fornumstig qwinna Jehanne Albrecht van Gocks hwstrw at hwn schall bede fore hennes nades oc alle christne siälle till then aldsomegtugiste Gud Amenn J: brockmann".

Handskriften har således tillhört Johan II:s gemål Christina, och är sannolikt nog utskrifven för hennes räkning, kanske under det hon var i Stockholm åren 1499—1503. — Sedermera har boken förmodligen kommit till Sverige med Stephanii boksamling, som inköptes af M. G. de la Gardie 1652; vidare till

Antiqvitets-Kollegiet, samt slutligen 1780 till Kongl. Biblioteket. I NYERUPS *Rejser til Stokholm 1812 og 1814*, s. 187, är hon beskrifven såsom tillhörande HALLENBERG; handskriften fanns verkligen också en lång tid hos honom och vandrade vidare, med åtskilligt af hans samlingar, till Upsala Universitets Bibliotek, derifrån hon dock nyligen, i Juli 1859, blifvit återställd.

Innehållet är:

1) *Christi pinohistoria* (passional), på bladen 2—61.
2) Utdrag af *Bonaventuras Betraktelser*, kap. 62—81, 90—94, på bladen 62—103.

Båda äro af Dansk man skrifna efter Svenska codices; i början närmar sig språket mera Svenskan än Danskan; längre fram blir förhållandet omvändt, och *Bonaventura* kan sägas vara öfversatt på Danska. Denna öfversättning är dock så nära anslutande till Svenskan, samt så vanställd genom misstag om ordens betydelse, utelemnanden och skrif-fel, att meningen ofta svårligen kan förstås utan jemförande med den Svenska bearbetningen. I *Gammel Dansk Læsebog*, Kbhvn 1857, har BRANDT lemnat prof af *Passionalet*, sid. 243—47, och af *Bonaventuras* 62:a kapitel, sid. 162—64. För vårt ändamål torde vara nog med det här framför meddelade 63:e kapitlet af *Bonaventura*, hvilket, äfven aftryckt ur codex B, således erbjuder en lämplig jemförelse af de tre handskrifternas språkvärde och egendomligheter.

D. Kongl. Bibliotekets i Stockholm handskrift med gammalt märke (Antiqvitets-Arkivets) A 49; är en liten qvart bunden i tjocka ekskifvor, öfverdragna med simpelt ofärgadt skinn och försedda med en grof rem, att hophäkta på bakpermen med ett enkelt messingspänne. Innehållet består af 13 särskilda häften, skrifna af 14 olika händer, på 265 pappers- och 3 pergaments-blad, samt förenade till en codex endast genom hopbindningen. Samtliga handstilarne äro helt enkla, utan vidare prydnader än röda öfverskrifter, begynnelsebokstäfver och streck. Alla de olika uppsatserna äro nedskrifna i senare hälften af 1400-talet, uti eller för Nådendals kloster (Finland, Åbo län), hvilket synes af några nedanstående anteckningar. Codex fanns år 1671 af E. Brenner i en gammal, förfallen vrå af Åbo domkyrka, och hemfördes af honom till Antiqvitets-Kollegiet, derifrån den 1780 öfvergick till Kongl. Biblioteket. Nämnas må ock, att det är denne codex som åsyftas i Scheffers *Svecia Litterata* 1680, s. 345 rad. 5—10.

Innehållet är följande:

1 "*Sancti ansgarii hälgha lifwerne*". Blad 1—62, eller 5 lägg med ursprungligen 64 blad, af hvilka det första och sista nu fela; båda voro dock toma, likasom det qvarblifna 62:a bladet. Är den enda kända handskriften till öfversättningen af *Vita s. Anscharii per Rembertum;* utgifven af Cl. Arrhenius (Örnhjelm), Sthm 1677 4:o, och af J. H. Schröder i *Scriptores rerum Svecicarum medii ævi*, II 177—257, Upsala 1828

folio. Handstilen är den samma som i N:o 4; slutet lyder sålunda (utan afdelningar för rimmen):
"Här är lyktadh sancti ansgarii hälgha lifw*er*ne som i suerike oc danmark först prädikadhe the hälgha tro

Thy bidhin for hanom som thätta skreff,
Oc for hano*m* som thz vppa swänsko vände,
glömen ey hano*m* som idh*i*r thz sände,
thz thiggia the gerna i ihesu christi hedhir,
the bidhia oc gerna fore allom idhir"

Man har, allt sedan legenden först utgafs, antagit att biskop NILS HERMANNI i Linköping, † 1391, skulle vara dess öfversättare. Grunden härför var följande inskrift på hans grafsten:

"Annam, Birgittam solenniter historiavit
Ansgarii vitam solenni stylo decoravit"

samt de motsvarande orden i hans *Historia* (Link. 1523): "Historias sanctorum Ansgarii, Annæ matris intemeratæ virginis Mariæ & Birgittæ ornatissime composuit". Men dessa uppgifter om "historiæ" åsyfta icke några legender, utan ritualen för helgonens officia, med tillörande hymner och lektier, allt på Latin. Så är till exempel biskop NILS's egen, nyss nämnda *Historia* icke annat än en dylik ritual. Uttrycken "solenniter, solenni stylo" kunde icke begagnas för prosaberättelser på modersmålet, men utmärka just ett officium i något missale eller breviarium. Bästa beviset i detta fall lemnar den tredje och fullt samtidiga uppgiften om vår biskops författarskap, nemligen *Diarium Vazstenense*, der det vid år 1391 säges: "composuit historiam sanctæ Birgittæ, quæ incipit *Rosa rorans bonitatem* & plures alias sanctorum historias". Vi se här denna sköna sång enligt tidens bruk

kallas en "historia", och sluta derför till samma beskaffenhet af de "flera andra helgon-historierna" från samma hand. Vi kunna således fullkomligt tryggt antaga, att han för sitt stift anordnat S. Annas, Birgittas och Ansgarii officia, och författat de dertill hörande vackra hymnerna, men icke att han öfversatt eller på Svenska författat deras legender. — Skulle man dock icke anse dessa skäl nog bindande, må utslaget fällas af legendens eget språk; det tillhör icke 1300-talet, och således icke heller biskop NILS HERMANNI. En antydan derom ligger äfven i legendens ofvan anförda slutverser, af hvilka det är klart att öfversättaren och afskrifvaren voro samtidige; afskriften är tagen i senare hälften af 1400-talet, och till denna tid hör äfven öfversättningen.

2 *Legenden om Gregorius af Armenien.* Blad 63—102, eller tillsammans med N:o 3 af samma hand = 6 lägg af 42 blad. Meddelas här efter i sin helhet, såsom ett vid den äldre uppteckningen lämpligt tillägg, visande språkets skiftningar och öfvergångar till nyare former. Denna yngre afskrift har dessutom förtjensten att vara fullständig, samt att, jemte en och annan bättre läsart, äfven innehålla ett par i den äldre uteglömda meningar (jemför 266 30 med 357 24 och 298 2 med 392 8). Anmärkas må också att, så vidt utgifvaren vet, frågetecknet (?) här första gången förekommer i Svensk skrift; det ser ut nästan som ett upp och ned vändt semikolon (⸵).

3 *"Formula honeste vite sancti bernardi"*. "Nota: Th*et*ta scref sanctus bärnardus eno*m* sino*m* kloost*er*brodh*er* ok eygh aat enast hano*m* eno*m*. vta*n* ma*n*gu*m* andru*m* til kiän*n*edom" Slutar: "Här lyktas höfwisks

lifwerne skipan alla maata diktadh af sancto bernardo". Blad 103—108, eller slutet i 5:e lägget af N:o 2 och ett litet eget lägg af 4 blad. Handstilen är den samma som i *Gregorius;* men under det legenden är blott en afskrift, är deremot denna formula öfversättarens egen renskrift, hvilket synes af den med fin stil nedanför textens slut gjorda anteckningen: "nimis stricte secut*us* fui textu*m* i*n* hac tr*an*slac*ione*". Af öfversättarens namn känna vi endast första bokstafven, den han på följande sätt antecknat i slutet af bladet 102: "Orate Pro me. T∴" Detta är visserligen icke mycket; ett annat datum kan dock möjligen en gång lära oss det öfriga.

4 *Barlaams och Josaphats Saga.* Blad 109—169, eller sju lägg och 4 insticksblad, alla skrifna med samma handstil som N:o 1. Innefattar på 103 sidor hela sagan i öfversättarens eget utkast, med mångfaldiga ändringar, utstrykningar, rättelser och tillägg; samt vidare en började renskrift, som ej hunnit längre än till 18 sidor, bland hvilka senare förekomma de ofvan nämnda 3 pergamentsbladen. Öfverst på första sidan finnes en samtidig inskrift: "Nadhe*n*dals clost*er* book mz b*r*odh*er* laur*is* hac*vini*". Sannolikt är detta öfversättarens namn, som för öfrigt är alldeles okändt i vår litteratur.

5 *Läke- och Örta-bok.* Blad 170—177, i ett lägg. Har öfverst påskriften: "nadhe*n* dals clost*er*s book". Är tryckt af P. J. Bergius i hans tal om *Stockholm för 200 år sen*, sid. 45—50, Sthm 1758 8:o.

6 *Andliga betraktelser om Christus och jungfru Maria.* Blad 178—188, eller ett lägg af 12 blad, af hvilka det 12:e, förmodligen tomt, nu saknas. Börjar:

"Jhesu christi oc hans ärofulla moodh*er* Ju*m*ff*ru* Ma*r*ia loff oc hedh*i*r ok til hwa*r*io enne mäniskio samwithz reensilse tha börias *här* en godh*er* ok geen mod*us* ath bet*ra*cta ok bidhia ower theem goodhg*er*ni*n*gom som jhesus christus oss beuisthe j waar*e* aat*er*lösn-i*n*gh Ok aff thöm eenka*n*nerligha fordeelom friiheet fröghdom ok glädhi som the ärofulle ju*m*ff*ru*ne Ju*m*-ff*ru* Ma*r*ie ärw eenka*n*neligha wnth oc giffuen *här* j jordhrike först Ok nw j hymerikx äro äw*er*dhelica". Afhandlingen innehåller hufvudsakligen "fämtyghi Puncta", hvilkas stomme är de 5 salutationes Mariæ med 10 tillhörande, på prosa öfversatta, sånger för hvardera, eller som det heter i texten "Ok gaar vppa them fäm heelsonar, ok Psalma*na* ow*er* Ju*m*ff*ru* Ma-*r*ia napm, Ok aff fäm fröghdh*er* so*m* hon fik mz sinom son Jhesu christo, ok är aff fleero*m* saman sath, Effth*er* thy so*m* hon fintz begaaffuat mz fleerom ok stooro*m* fordelom ok naadhu*m* ok afflathe".

7 *Sagan om de Sju vise Mästare,* med rubrik: "Här byrias de septe*m* sapie*n*tib*us*". Blad 189—209 recto, eller tillsammans med N:o 8 = 2 lägg af 22 blad.

8 *Legend om en munk i Rom, hvilken fick skåda paradiset och skärselden.* Blad 209 verso, 210; skrifna af samma hand som N:o 7.

9 *Böner.* Blad 211—218, eller ett lägg af 8 blad.

"Här byrias the fämthan bön*er*" till Christi kroppsdelar. 211, 212.

Om Christi 5 460 sår och nyttan af bönerna till dem. 212, 213.

"Här byrias .v. dröwilse marie". 213, 214.

"Här loffu*er* ma*n* oc bidh*er* siin ängil". 214, 215.

"Här byrias läsas vij fryghde marie". 214—216. På vers, ehuru skrifna som prosa.

En rimmad bön till Maria; skrifven som prosa. 216, 17.

Två böner till Christus. 218.

En Latinsk skyddsformel af påfve *Clemens;* skrifven af en vid namn *Thord.* 218. Den är icke längre än att den kan införas här i sin helhet.

"Jn nomine patris et filij et spiritus sancti amen Ego clemens papa composui hanc literam vt quicumque eam deuote inspexerit xl dies indulgenciarum habebit et quicumque eam secum portauerit securus erit ab omnibus inimicis et passionem aliquam non timebit nec mortem subitaneam nec pestem nec potum herbarum nec venenum et si deberet mori non potest si litera non aufertur ab eo quod sepius probatum est † messyas † elyas † jacob † ysaac † sachor † emanuel † sabaoth † laborauit † ihesus † christus † deus † octonicis † zymar † pamageon † sardram † agla † anactipon † acertesios † anathos † sanctus deus † sanctus fortis † sanctus et in mortalis libera me famulum tuum thordonem ab omnibus hiis periculis Amen.

Aue ihesus rex iudeorum johannes autem transsiens per medium illorum ibat † hely † hely † domine ad iuua me. nemo te condempnabit nec ego te condempnabo vade in pace Amen."

10 *Legend.* Handlar om en jungfru, som fick erfara något af jungfru Marias bedröfvelse öfver sonens frånvaro på hemfärden från Jerusalem. Fragment på 2 blad 219, 220; fyra blad, som fyllt lägget, fela.

11 *Om de 15 i Christi pinohistoria märkliga ställen, dem jungfru Maria besökte under de 15 år hon öfver-*

lefde sonen. Blad 221—235 eller ett lägg af 16 blad, af hvilka det första och toma felas; slutet felar äfven. Börjar:

"Äpthär thän timen waar herre ihesus Cristus war wpfarin til hymerikis. lifdhe hans wärdogha modh*er* iwmfrw maria fämtan aar äptär honom oc j thöm fämpta*n* aarin sökte hoon fämpta*n* städh*er* j hwilkom he*n*ne älskelighe son ihesus christus tolde plaaghor oc pinor smällik haadh oc gab oc marghfal dröfwilse for mäniskene helso oc aat*er*löösn".

Den lilla skriften är till stor del byggd på *Bonaventuras Betraktelser* och sammansatt af utplockade stycken ur den gamla Svenska öfversättningen deraf.

"Förste stadhin är thän som waarh*erre* aat naatwardin mz sinom apostolis". Ur *Bonaventura* kap. 62, sid. 172—179 i denna upplaga.

"Annar stadhin war vidh*er* oliobärghit". Delvis ur *B.* kap. 64.

"Tridhi stadhin war örtagardin som kallas getzemani". Delvis ur samma kap., slutet.

"Fiärde stadhin war byscops cayphe hws". Delvis ur *B.* kap. 64 slutet, kap. 65 början.

"Fämptä stadhin war raadhwsith".

"Siätte stadhin war konugx herodis hws". Ur *B.* kap. 65.

"Siwnde stadhin war stödhin". Efter samma kap.

"Attande stadhin war stoolin oc sätith th*er* waarh*erre* sat vppa tha ha*n* kronadhis".

"Nyonde stadhin war the longa gatan som warh*erre* leedis wt aat". Efter *B.* kap. 66.

"Tionde stadhin war thär som varh*erre* fiöl nidhir vndi korseno".

"Ålläptä stadhin war bärghith som varh*erre* korsfästis". Efter *B.* kap. 67, 68.

"Tolfhte stadhin war thär iu*m*frw maria hafde wanh*er*ra dödhan j syno sköte". Efter *B.* kap. 69.

"Trättande stadhin war thär som the laghdhe wanh*er*ra j grawena". Efter samma kap. — Slutet, jemte hela fjortonde och femtonde staden felas.

12 *Betraktelser och Böner.* Två blad skrifna med två olika händer och tillhörande ett lägg af 6 blad, hvaraf nu återstå endast dessa två första 236, 237 och det sista oskrifna 238.

"Thetta äru san ödhmiukz tekn".

En bön till S. Anna.

"Nota. in quadam litera, wlgari patrie ydiomate scripta., a beata domina birgitta. ad quendam Jon pädherson et vxori sue katerina. in monasterio wastenensi nouiter inchoato et in primo fundacionis inicio dispensantibus et fideliter ministrantibus pro consolacione mortis matris viri et filiorum suorum in dicto monasterio nouo sepultorum de roma ad eos transmissa., habetur hec clausula finalis in hec verba. inter cetera. ¶ Ok är iac gladh th*er* aff, at thera kruppa. äru iordhathe. i the dyro var fru closter. i vazsteno*m*., Jac birgitta birghis dottor."

Två böner; en till Christi likama, en till gud alzwaldhugir.

"Thessa pu*n*cta skal klärkin spöria the*n* siuka j soto seng". Oafslutad.

13 *Legend om Germanus antisiodorensis archiepiscopus.* Blad 239—248 eller ett lägg af 10 blad. Synes vara öfversättarens eget exemplar, färdigt till renskrift.

Öfverst på första sidan står: "Nadhendals closters bok".
Börjar:

"J them nampnkunnogha stadh som heter antisiodorus war en welbyrdugher man hans nampn är germanus. fra sinom barndom war han öfdher i bokelike konst och hafdhe alskona gawor aff gudhi swasom är goz oc fäghrind oc styrk oc snille".

14 *Andliga Betraktelser.* Blad 249—257 = ett lägg och ett inskjutet blad, som är skrifvet af annan hand; första sidan är tom, och slutet felar.

De 12 "ödhmiwktinna trappo". 249—251.

"Fore paaska höghtiid naar ytarste naatwardhin var haaldin". 251, 52. Fragment ur 3:e kap. af *Horologium divinæ sapientiæ;* det samma som ofvan är anmärkt i codex B, bladet 41 sp. 2. Fragmentet i B innehåller äfven ett stycke ur 15:e kap. och är lika med öfversättningen i K. Bibl:s hds. med gammalt märke A 4; fragmentet i denna codex D är deremot lika med en annan öfversättning af åtskilliga stycken ur det nämnda arbetet, hvilka förekomma i K. Bibl:s hds. med gammalt märke A 27.

"O ihesu christi liwaanda gudz brwdh. gör theem helgha aanda härberghe i thik mz reenom reenleek oc egh swina sölo älla röwara skiwl som äru dyäwalne mz oreens lwsta gyrilsom". En maning till nunnorna. 253, 54.

"En sigher gudhlik snille. at hwilkin som vil gudhlika thänkia a gudz sons pino oc andra til thz sama gudhlika opwäkia. skal swa thänkia oc tala". 254, 55.

"Af ondz oc godz reenliuis manz tekn". 255, 56.

"at likna sik christi pino". 256, 57.

"af heluitis pinom". 257. Utan slut.

Allesamman utdrag ur *Horologium divinæ sapientiæ*, lika med den fragmentariska öfversättningen som förekommer i den nyssnämnda hds. A 27.

15 "*Legenda et vita sanctarum. sive tam virginum quam mulierum de Mense Januarii Jnchoabitur in hoc quaternio*[*ne*]. Ad laudem et gloriam viuentis In sæcula sæculorum". Ett lägg af 10 blad och ett särskildt blad med förestående titel. Innehåller endast "*Genouepha*"; 8 blad, utan början; samt "*Passio sancte macre virginis*"; 2 blad, utan slut. Båda äro på Svenska.

På det nämnda titelbladets frånsida finnes följande anvisning, den vi för dess ovanlighets skull införa. "Then th*et*ta skal läsa som j thesso q*uaternio*ne sc*ri*wat är. merke th*et*ta h*är*., at somlikin ordh äru stäkt oc th*e*r skal mera läsas än th*e*r staar scriwat, ällighis är ey mon vm läsni*n*gena Hwar so*m* scriwat staar eth tholkit S. thz thydh*e*r s*anctu*s äll*e*r s*anct*a. Jte*m* Tholkit litit s. thydh*e*r. sagdhe. Swar*e* thydh*e*r. swaradhe. Jte*m* hwar nokur na*m*pn. scriwas först mz fullo*m* stawm tha thorwo the ey sidhan swa fullelika scriwas hwart sin the koma, vtan stekkis aff the*m*. Swaso*m* at th*et*ta na*m*pnit genouepha. stekkis tha th*e*r sc*ri*was ey mer aff än gen̄, oc tho skal thz läsas so*m* thz war*e* sc*ri*wat mz fullom stafwm. Oc swa är vm a*n*nor na*m*pn. hwat thz är antigia helgha ma*n*na na*m*pn äll*e*r annor Oc th*et*ta är mykit giint th*e*m thz vnd*e*rsta Oc spar mykit perman tha th*e*r til komb*e*r"

(Kap. 9.)

— — — — — — — — — — —

mz dygdhanna klädhe. J dagh eno are äptir at han 71
var döptir giordhe han första miraculu*m* i brullöpeno. i hulko ma väl vndirstandas ihesu christi ok siälanna andelikin samanföghilse. See nu huru värdhelikin thänne daghin är. i hulko*m* gudh wtualde göra swa stoor vndarlik thing, Ok for thy at kirkian thänkir swa ma*n*ga stora godhgärninga som ho*n* hawir i dagh fangit. af sinom brudhgo*m*ma. vil hon honom thäkkias mz glädhi frygdh oc sang. ok halda af honom stora höghtidh. Thy skalt thw nw thänkia, at the hälgho thre konu*n*ga komo mz myklo fölghe. ok hedh*i*rlico sällaskapi. Nw tha the komo fore stallit som är *thz* skiulit som var h*er*ra var föddir ij. Ok varfrw *fik* höra stimit ok bangit som af the*m* gik. tok hon piltin ihesum i fagnin. Ok ginsta*n* konu*n*gane komo in farande hedhradho the han som konu*n*g ok badho til hans som sin gudh mz alle vyrdhning See här huru stor thera tro var. hwa hafdhe thz ku*n*nit tro. at then litle piltin som fanz mz swa fatike modh*i*r. swa smälica kläddir. oc i swa miswyrdho*m* stadh. vtan hion oc thiänara. oc al prydhilse. skulle vara kirkionna oc himerikis konu*n*gir, sandir gudh oc man. hulkit the stadhelica trodho. Tholica härtogha. h*er*ra oc första som

os leddo til varn skapara. frälsara oc atirlösara. burdhe os hawa The standa a knä*m* fore honom
72 oc tala vidh*i*r varafrw. ok spöria aat piltzsins skipilsom, hulkin varfrw them sigh*i*r. ok alt tro the. Skudha them väl granlica huru the vyrdhelica oc höuisklica sta*n*da. tala. oc höra. Skodha ok ämuäl varafrw huru blygh hon är at tala mz swa storo*m* h*e*rrom. Ok huru höuisklica hon saa nidh*i*r mz öghomen. vidh*i*r at hon taladhe. thy at hänne lyste hwazske tala älla läta sik see. Tho gaf gudh hänne makt oc styrk. i thässo storo ärindeno. J hulko konu*n*gane teknadho alla the hälgho kirkio som koma skulde af hedhningomen. Skudha oc ämuäl piltin ihesum som ey än talar. vtan staar oc teer sik stadhugha*n* swa som fulgöran man. th*e*r alt vndirstandir ok seer väl thera athäfwe. ok konu*n*gane lustas mykyt i hono*m*. swa väl i siälinna vndirstandilso*m* som är andelica synin. i hulke han hawir the*m* lärt oc liust. som oc i lica*m*like syninne. thy at han var fàgh*i*r owir alla människio*n*na synir. Än sidhan the hafdho fangit thänna stora hughnadhin. lagdho the eet faghirt klädhe fra*m*ma*n* fore piltin ihesum. vplätande sina fatabura. ok offradho hono*m* gul oc rökilse oc mirram. Ok är märkiande at hwar thera offradhe väl mykyt storan hoop af thässom threm. oc särlica af gulleno. Annars hafdho the ey thorft vpläta fataburana. thy at thera dispens-
73 atores hafdho väl haft när sik swa mykyt the hafdho offrat. Sidhan kysto the hans fötir mz alle vyrdhning oc gudhelikhet. Ok th*e*r til at visaste piltin skulle them än mere hughnadh göra.

lät han them ok kyssa handena. ok the nighu honom mz alle vyrdhning. oc foro thädha*n* mz store glädhi. Ok at androm vägh foro the heem i siin rike. Än hwat vänte thw at af thässo gulleno giordhis som swa mykyt värt var, Hwat mu*n*de ey varfrw läggia thz nidh*i*r. th*e*r thz var väl beuarat ok göma til sit behof. älla mu*n*de hon ey köpa hws oc heem. akra. oc vingardha. Ängaledhis. thy at ey aktar fatikdomsins älskoghe thera handa. ok frwn som manlica owirgaf al thing for fatikdomen. vndirstodh sins sons vilia swa af thy at han lärdhe hona innantil. som af thy at han gaf hänne tekn. tha han vände änlitit fran gulleno. oc miswyrdhe thz Ok thy gaf hon thz innan faa dagha fatiko folke. thy at thz var hänne thung byrdhe. länge halda thz hä*n*na son ekke thäktis. thy skilde hon sik th*e*r swa ganzklica vidh*i*r. at tha hon gik ij mönstrit som vi kallom kirkioga*n*g. hafdhe hon änkte som hon matte köpa lambit mz. hulkit hon skulde offra fore sin son. vta*n* köpte turtil dwor vngar. Väl är thz troande at konu*n*ganna offir var stort. ok at varfrw som fatikdomin älskadhe. ok fwl var mz kärlek. gaf thz offrit fatiko folke. Ok finnom vi at thera fatikdo*m*bir lowas i twäggia handa matto. Först for 74 thy at ihesus oc hans modh*i*r. toko almoso i dagh. Sidhan i thy at the ey drogho saman älla gömdo. vtan thz som them gafs villo the ekke behalda. vtan altidh vaxste fatikdomsins astundilse i them. ödhmiuktin vaxste ok mz dröuilsomen. hulkin vtan the*m* kan ey pröuas. Nw äru somlike som miswyrdha sik ok räkna sik enkte värdha i sinom

hugh. ok tee sik enkte for androm. Än tho vilia the äkke swa vara älla räknas for androm i annars ögho*m*. ok gita ekke tholt at the miswyrdhas. forsmas. älla gabbas af androm. ok vilia ey at andre vita thera krankdom oc vanskilse. at the skulin ey vanlica forsmas. älla miswyrdhas. Äkke giordhe swa piltin ihesus i dagh. alra thinga h*err*a. vtan vilde andra lata vita sin krankdom. ok thz giordhe han ey for faam älla litlom. vtan fore maktogho*m* konu*n*gom. storo*m* h*err*om. ok thera sällaskapi th*e*r mange varo saman. Ok i swa matto at i the*m* tima man matte väl rädhas. at mädhan the komo thy at the villo finna vppa iudha konu*n*gin. thän the ämuäl trodho vara gudh. matte man iäfwa nar the fu*n*no han. i swa matto thänkto the sik vara daradha. oc hafdhin farit bort vtan tro oc värdhskyllogha gudhelikhet. Än ödhmiuktzsens älskare forlät thz ey for thy.
75 gifwande os äptedömilse. at vi skulu*m* ey forlata ödhmiuktena. än thot nakar ande thz sigh*i*r. for nakar stykke th*e*r synas godh. ok at vi skolo*m* nima vilia synas i annars öghom ängo värdhe.

(Kap. 10.)

THa som konu*n*gane hafdho syst sit ärinde ok varo atir heem farne. ok thera offir var alt gifwit fatiko folke. tha blef än världinna frw. mz sinom son oc gambla karleno*m* iosep tholimodhelica mz alle ödhmiukt quar vidh iätuna. i stalleno i them fatika stadheno*m* fyretighi dagha. swa som hon hafdhe varit the qui*n*na. th*e*r ey hafdhe stor mon

vm varit. oc änga andra wtuägha vist Ok piltin ihesus at enast man af litlo komin. oc hafdhe vidh*i*r thorft laghanna gömo. Än the villo ey nakra enka*n*nelica fordela at tee. vtan gömdo laghin swa som andre flere. Än mange the som haua gifwit sik fran världinne göra ekke swa. hulke som vilia haua nakra handa fordela. oc vara hedh*i*rhalne swa som wtmärkte af androm. Än san ödhmiukt gitir äkke thära handa tholt. thy blef iomfrun quar äpte thy som andra qui*n*nor plägha. *Ok* bidde th*e*r til som hon skulde gaa i kirkio. ok var vakir oc atgömol huru hon skulde sino*m* alra kärasta son taka var Gudh veet hwat vmsorgh hon hafdhe. oc huru granlica hon gaf sik vin vm at vpfostra han. mz hwat vyrdhning oc varilse. ok millom räddogha. munde hon hanna oc taka ha*n*. som hon viste vara sin gudh. ok sin son oc h*er*ra. 76 hon fiöl a sin knä nar hon tok han vp. älla han nidh*i*r lagdhe i vaggona. Säl vare the smamöön. ok än stora mön mz. som värdogh vare vagga tholko barne. Thänk oc mz hwat store glädhi oc tröst ok modh*i*rlico valde hon vmfängde han oc köste ok fäghin til sin tok. oc frygdhadhe sik i gudhi so*m* hon saa vara sin son. huru opta oc huru innärlika hon skodhadhe hans ä*n*lite. ok andra hans välsignadha lica*m*ma limi. Hwat aluorlica oc viislica hon swepte hans spädho limi. thy at swa som hon var alra ödhmiukast. swa var hon ok alra sniällast. ok var hon idhkelica redho honom thiäna. oc til hugnadh vara badhe vakande oc sofwande. ey at enast tha han var barn. vtan än tha han var fuluäxin O hwat gärna hon han söfdhe.

Vtan iäf. tha kä*n*de hon for androm qui*n*nom storan oröntan sötma. nar hon tholkan son söfdhe. Än af gambla sancto iosep sigh*i*r bernard*us*. at han tro. at thz hände opta at han hafdhe piltin ihesum i sino*m* knäm. Nw mädhan varfru star vidh*i*r iätuna. tha skal ok thu sta mz hänne vidh iätuna. tha mat thu ok idkelica forlusta thik mz pilteno*m* ihesu. Thy at han är dygdhelikin oc skönsambir. thy skulde hwar troin siäl. oc särlica renlifwis människia. fran iula dagh oc til kyndilmässo särlica eet sin vm daghin sökia varafrw
77 vidh iätuna. ok bidhia til piltin ihesum ok hans modh*i*r. ok innärlica thänkia thera fatikdom. ödhmiukt oc väluilioghan godhlek.

(Kap. 11.)

NAr som fyretighinde daghen var komin äpt*ir* thy som i laghomen var skipat. foor varfrw bort w stalleno mz pilteno*m* ihesu. oc iosep. Ok gingo af bethleem til ierusalem som skilia aat fäm milo Gak oc thu mz them. ok hiälp til at bära piltin. ok vakta gra*n*lica aat allo thy som görs oc talas. thy at the äru mykyt gudhelikin. Nu bära the mönstrins h*er*ra til mönstrit Än nar the gingo in ij mönstrit köpto the twa turtil dufwo. älla twa dwo vnga. at iomfru*n* skulde them for han offra. som for annan fatikan pilt. Ok for thy at the varo alra fatikast. är väl sanno likt at thz varo dwfwo vnga. thy at the gälla mindra oc äru bätre finna. ok thy nä*m*pnas the ytter meer i lästi*n*ne Ok änkte talar ewangelista vm lambit. thy at thz

var rika ma*n*na offir. Vppa then tima kom ok rätuise symeon. vplypt*ir* af them hälgha anda i mönstrit. äpt*ir* thy som hono*m* var lofwat at han skulde fa see christum gudz son. Ok swa brat han fik see piltin. kände han han ginstan af the*m* hälgha anda. ok var raskir til at bidhia til hans. Än tha modhorin hiolt ihesum i fa*n*gnenom lutte 78
han sik nidh*ir* teande sik vilia til hans. hulkit modhorin väl vndirstodh. ok än thot ho*n* vndradhe th*er* aa. fik hon symeoni piltin. ok han tok han gladhelica i sin fa*n*gn mz alle vyrdhning. oc tok til at välsigna sin gudh oc lowa han oc sagdhe. Nu*n*c dimittis s*er*uu*m* tuu*m* in pace &c. Ok spadhe af hans pino. oc sagdhe iomfrw marie i bland annor thing. af thy swärdhe som skulde ga ginom hänna siäl i hans pino tima. Tha kom ok anna p*ro*phetissa bidhiande til han. ok spadhe samuledhis af honom. Modhorin vndradhe här vppa oc gömde granlica al thing ij sino hiärta. Th*er* äpte räkte piltin ihesus wt armana til modhorinna. oc hon tok han atir til sin. ok gingo sidhan i p*ro*cessione fram til altarit hulkit som p*ro*cessio teknar th*er* görs i dagh. owir alla the hälgho kirkio. Gladhelica framgingo thässe twe värdhelike gamblo karlane. iosep ok symeon. hulke som hioldos i händir. ok af store hiärtans frygdh oc glädhi. sungo the ok sagdho. Confitemini d*omi*no q*uonia*m bon*us* &c. Yttermeer sagdho the. Nw hawir gudh sänt sino folke atir lösaren. han är sandir oc troin i allom sino*m* ordhom. han gör thera vilia som han rädhas ok älska. Här hawm vi nw varn gudh ok varn h*er*ra. som os skal frälsa ok styra for 79

vtan ända. O herra gudh vi hawm fangit thina miskund mit i thino mönstre. Anna prophetissa gik vppa ena sidho när varefrw mz alle vyrdhning. ok lowadhe sin gudh mz osighelike glädhi. Af thässom personis vardhir processio. ok än thot the äru faa. tha äru the mykyt stora. ok tekna swa som al the hälgho kirkio skipilse oc stadhga. Thy at i bland them äru män oc quinnor gamble oc vnge. jomfrwr oc änkior. Nw tha the komo fram fore altarit fallir modhorin a knä mz alle vyrdhning. ok offrar gudhi fadhir sin älskelicasta son. sighiande O alz ualloghir fadhir tak thin enga son. hulkin iak offra thik äpte laghanna budhi. thy at han är min förste son. O · fadhir tho bidhir iak thik. vn mik han atir. Herra gudh hulkit offir thätta är. fran thy at världin byriadhis offradhis alrigh tholkit offir oc alrigh offras. Seer thu nw at piltin ihesus liggir vppa altareno. swa som han vare nakar annar fatikir piltir. Änlitit vändir han altidh til modhorinna. oc til the andra ther mz hänne äru. oc bidhar tholimodhelica ok ödhmiuklica thz som them bör framledhis göra. Nw callas prestene. oc alra thinga skapare oc herra. lösis atir swa som thräl fore fäm siclos. thz är litit af päningom. som fatikt folk pläghadhe gifwa ther swa got som änkte atto. Ok tha iosep
80 hafdhe them framlakt. tok modhorin gladhelica atir sin son. Sidhan fik iosep hänne foghlana thz är dufwo vngana. oc hon fiol a sin knä. oc hiolt them i handomen. vpseande mz öghomen til himillin oc sagdhe. O millaste fadhir. tak thäkkelica thässa litla gafwo. oc thätta fatika offir. ther thin

son thänne litle piltin, thik i dagh först p*re*sentera. af thy fatika vi hawm. Ok räkte piltin ihesus händrina aat foghlomen. vplyptande öghonen til himilin. Ok än thot han ey än taladhe. lät han vndirsta i sinom athäwom. at han offradhe mz modhorinne. ok swa lagdho the foghlana vppa altarit Sa thu nw hwat offre sonin oc modhorin offradhe. hwat ey munde tholkit offir mädhan thz var swa litit vanwyrdhas älla forsmas. Ängaledhis. Vtan hällir var thz af änglomen p*re*senterat i *him*erike mykyt thäkkelica. af hulko alt himerikis *h*ärskap sang oc gladdis. Sidhan foor iomfru maria mz sinom son af ierusalem. Ok foro at sökia elizabeth. thy at the villo see iohannem baptista*m*. för än the foren af the bygdinne. Thy skalt thu nw redha thik til. oc gak mz varefrw ä hwart hon gang*ir* ok hiälp til at bära ihesum. Nw tha the komo til elizabeth. hafdho the stora höghtidh. oc mäst af sinom sonom. i thy at the sagho at the gladdos sina mällan. ok iohannes fruktadhe mykyt fore ihesu. oc tedde honom vyrdhning swa som han vndirstodhe nw hwat som tijt vare. Nw skalt 81
thu ok taka iohannem mz alle vyrdhning. thy at thänne piltin är mykyt maktogh*ir* mz gudhi. th*er* til at han välsignar thik. Tha the hafdho nakra dagha th*er* varit foro the thädhan oc vildo fara at*ir* til nazareth. Än vilt thu i thy som nw är sakt läras af ödhmiukt ok fatikdom. tha thänk vppa offrit. oc hans atirlösn ok huru han gömde laghin. tha ma thu rasklika nima

(Kap. 12.)

Nw tha the varo i vägheno*m* til nazareth. oc herodes hafdhe sik reet vppa at dräpa piltin ihesum ok the visto ekke än i thy ärindino hwat gudhi thäkt*is*. Tedhis gudz ängil iosep i sömpneno*m*. oc sagdhe hono*m* at han skulde mz piltheno*m* ihesu. oc modhorinne fly i egypto land. thy at herodes ville fordärua barnit Än ginstan iosep han vaknadhe. väkte han vppa modhorena. oc sagdhe hänne thätta. Ok hon lät ekke dwälia. vtan stodh ginstan vp. oc redde sik vppa väghin thy at vidh thz ordhit möddis hänna hiärta swa. at al hänna *in*älue gafwos th*e*r vidh*i*r. Ok vidh*i*r sins sons helso ville hon ey dylsk älla forsumol vara. Thy ginstan vm samu nattena foro the a väghin til egyptoland. Skudha nu oc thänk granlica hwat so*m* här six. huru varfrw tok vp piltin ihesum swa sömpnoghan. oc varku*n*na them. ok vakta här aat gra*n*lica thy at här mat thu märkia mang nyttelikin thing At thy första skalt thw
82 thänkia. hwru varfrw hafdhe sik badhe i hugnadh ok dröuilsom. ok tha thik händir tholkit sama. tha skalt thu ekke vara otholugh. thy at vidh*i*r bärghit findir thu dalin. ok seer thu väl at aa iula dagh tha ihesus var föddir. tha var han louadh*i*r oc storlica hedhradh*i*r af hyrdhomen swa som gudh. ok litit th*e*r äpt*i*r var han vmskorin swa som annar syndogh*i*r man. Th*e*r äpt*i*r komo konu*n*gane oc hedhradho han storlica. ok likouäl blef han quar i stalleno i bland oskällik diur. oc grät som annat stafkarla barn. Sidhane tha han

pr*e*senteradhis i te*m*plu*m*. louadhis han mykyt af symeone oc anna pr*o*phetissa. Ok nw sigh*i*r ängillin at han skal fly i egyptoland. Ok af mango tholko som vi finno*m* i hans liu*i*rne oc gärningom. maghom vi thänkia thz os är til lärdom. ok thy nar thu hawir hugnadh. tha vänt äpter dröuilsom. ok tha thu haw*i*r dröuilse tha hopas hugnadhin. oc thy skolom vi i them hwazske mödhas älla ofmykyt gifwas. oc halla os illa. Thy giuir var h*err*a hugnadhin til at lätta os mz hopino. at vi skulu*m* ey vanskas. oc dröuilsin til ödhmiuktinna gömilse. Ok nar vi kännoms swa vidh*i*r vara ysäld. blifwom vi altidh stadhugh i gudz räddogha. Thänkiom thy at han haw*i*r alt thätta giort os til lärdom. oc at han skulle löna sik for diäflenom. Annat är. at thu skal thänkia vidh*i*r guz godhleek oc hugnadh. at th*e*n som them takir ha*n* skal ekke 83 foresätia sik them som them ekke faar. Ok then som them ekke takir, han skal ekke owir gifwa sik. älla afwndas vidh*i*r then som them hawir. Thätta sigh*i*r iak for thy at ängillin taladhe vidh*i*r iosep. oc ekke vidh gudz modh*i*r. än thot han var mykyt mindre i lönom oc värdoghet än hon. Swa oc then som takir godhgärningana. oc nadhena. skal ekke vara othäkkir älla osköniogh*i*r. älla ok onadhas. at han faar nadhena ekke äpt*i*r sinom vilia. Mädhan til iosep som swa stor var fore gudhi. taladhis äkke vppinbarlica vtan i sömpnenom. At thy thridhio thänk huru gudh lat*i*r sina vini mödhas af hat oc dröuilsom. Än nw. far modhorin oc iosep stoor dröuilse. nar the fingo vita at the leetto äpte piltenom. thy at the vildo han dräpa.

Ängin tidhinde ku*n*no the hardharin höra. Ok var thz them stoor dröuilse. at än thot the visto han vara gudz son. tho matto thera sin oc hugh*i*r dröuas ok sighia. O h*er*ra alzuallogh*i*r gudh. hwat tharfwas thz at thänne thin son skuli fly vndan. hwat ey format thu han här värna. Ämuäl var them oc thz til dröuilsa at the skullo fara lankt bort i annat landskap. hwar the sik änkte foruisto. Ok at the skullo fara hardhan vägh owir stora ödhmark. th*er* ängin bygde. ok ryghelikit var at färdhas. ok them var vansamt fore iomfru*n*na vngdom. oc ioseps allirdom skuld Ok piltin som the skuldo bära var näplica twäggia manadha
84 gamal. ok skullo fatik färdhas i annat landskap. swa som the th*er* änkte hafdho til. Alt thätta är dröuilsenna ämpne. Thy nar thik koma dröuilse til. tha var thologh. oc tro ey at thik gifwis thän fordeel. som han gaf hwazske sik älla sinne modh*i*r. At thy fiärdha skalt thu thänkia hans mykla siäflek thy at thu höre huru rasklica han vardh*i*r hatadh*i*r oc drifs wt af sinne barnfödho. oc väghir tho mz godhom vilia hans wredhe hulkin han gate fordäruat i enom punkt. Hwat mykyn ödhmiukt thätta är oc stort tholimodh. Ey vilde han hono*m* tholkit atirgälla oc ey hämpnas. vtan flyande vndkoma hans forsaat. Swa skulu*m* ok vi vidh*i*rfresta at göra them som dela oc afwita älla hata os. ok ekke sta*n*da a moot. älla bidha th*er* til vi komu*m* aat at hämpnas oc os wräkia. vtan tholimodhelica vmbära them oc väghia thera gäld. ok än thz som mera är. bidhia fore them som var h*er*ra sigh*i*r i lästinne thy flydhe var h*er*ra fore

sinom thräl. Ok som än var mera. fore diäfwlsins thräl. Nw baro the han. modhorin som klen var oc alstingis vng. oc sancte iosep. mykyt gamal i egypto land aat mykyt vilsamu*m* vägh. myrkan oc skoghughan. hwassan ok obyggelican. oc owir mykyt langan vägh. thy at thz six at en raskir fantir lop han i tolf dagha Än them var thz väl twäggia manadha vägh*i*r oc vanlica än mera. The foro oc owir the öknena som israels folk foor. nar moyses ledde the*m* af egypto lande i hulke 85 the varo fyretighi aar Nw mat thu ok pröua mz *thik* at the hafdho ok ma*n*ga thu*n*na maltidh i them väghenom. mädhan the orkadho ekke bära mykyn matin mz sik. Ok än tha at the hafdho fu*n*nit nakat falt. tha hafdho the ekke haft päninga at köpa mz. Thänk oc huru the lagho vm nattena älla hwar the fingo härbärghe. thy at siällan finnas hws i the ödhmarkinne. Varku*n*na thy them i swa storo äruodhe oc i swa langom oc vansamu*m* vägh oc swa storo froste. thy at the foro han i februario tha kallast är vm alt arit. Varku*n*na oc pilteno*m* ihesu thy at vtan iäf gafs han vidh*i*r thera vidh*i*r mödho Ok gak mz them. oc hiälp til at bära barnit. oc var them til thiänist i allo thy thu gitir. Ey skulle os thikkia vara mödhosamt at göra penitencia*m* ok bätring fore os siälua. for hulkom andre hafdho tholkit äruodhe. oc särlica tholke. ok swa länge. Än af thy them hände i ödhknenne oc i vägheno*m*. for thy at man kan thz ey mz sc*ri*pti*n*ne beuisa aktar iak ey sighia. Än thän tidh the gingo in ij egypto land. nidh*i*r fiollo al thäs landzskapsins afgudh. äpt*i*r thy som

ysaias pr*o*pheta hafdhe fore sakt. the gingo til en stadh som kallas ermepolim. oc th*e*r legdho the sik nakat litit hws. oc bodho th*e*r siw aar swa som pilagrima ok wtländningia fatike oc mangx thorftoghe. Nw mötir os här fagh*i*r oc mild oc mykyt varku*n*sam huxilse. thy vakta väl aat thy 86 som här äpt*i*r fylghe Nw mädhan the th*e*r varo huru mu*n*do the sik bärgha i swa langan tima. Hwat ey gingo'the ok thagho. Vi läsom af varefrw at hon afladhe sik sina fordhan ok sinom son. mz rok oc teen. af hulko vi läsom som iero*nimus* sigh*i*r. at världinna frw sömadhe oc span for legho. fore fatikdomsins älskogha. Mykyt älskadho the fatikdomin oc hioldo hono*m* troskap alt til dödhin. Hwat ey gik hon i byin at bedhas sik vl oc too. oc annat thz hon skulle göra. Ey ku*n*de annat vara vm gra*n*konuna hänna skuldo faa vita at hon vilde äruodha at them. Annars hafdhe hon gangit fafäng oc haft änkte göra. thy at qui*n*nonar varo äkke oc ku*n*do äkke gäta til. Hwat ey gik oc piltin ihesus hänna budhskap. nar han vardh fäm ara älla swa. oc beddis modhorinne thz hon skulde göra. mädhan hon hafdhe ey annan smaswen sända. Hwat ey bar han at*i*r thz hon hafdhe giort oc badh löna sik a modhorinna vägna. Ey blyghis piltin ihesus alzuallogx gudz son i tholko*m* thingom. älla modhorin han sända. Nw. tha han bar atir thz modhorin hafdhe giort oc beddis thz hon hafdhe forthiänt. komo stundom höghfärdogha oc hoghmodogha oc ordhfulla qui*n*nor the som ondan käpt hafdho. oc gärna pläghadho dela oc snöbdo honom oc swaradho hono*m* smälica. giordho hono*m*

orät ok toko af honom modhorenna äruodhe.
kördho han bort obitaladhan. oc han kom atir
heem tomom handom. O hwat mykyn oc marghfallir
var thässa wtländni*n*gians orättir oc smälikhet. 87
hulka h*er*ran kom äkke thy at han skulle them
fly. vtan tholimodhelica taka vidh them. Stundom
kom han oc heem hungrogh*i*r oc beddis af brödh-
ino som barna sidh*i*r är. oc modhorin hafdhe
änkte gifwa hono*m*. af hulko hänna hiärta sarlica
möddis. oc al hänna inälue gafwos th*e*r vidh*i*r.
tho hugnadhe hon sin son mz liofwom ordhom.
oc äruodhadhe th*e*r til thz mästa hon formatte.
at hon skulle annat sin hawa nakat honom i
händir stinga. Stu*n*do*m* vmbar oc hon thz hon
skulde siälf äta oc hiolt thz äpte synenom. Thätta
oc tholkit mera thässo likt mat thu thänkia af
piltenо*m* ihesu. Jak gaf thik tilfälle. Än thu mat
thy fulfölghia oc thz wtuidha som thik thäkkis oc
synis. til thäs thw vardh*i*r litin thz är ödhmiuk,
ok litin ihesus giuir thik fulstopa hugnadh. Ey
skalt thw forsma älla läta thik forthykkia tholkit
af hono*m* thänkia. oc ey thikkia thz vara barna
leek. Thy at tholke thanka gifwa gudhelikhet.
ökia kärlekin. värma hiärtat oc göra thz brennande.
göra människiona varku*n*dsama. rätfärdogha. oc
enfalda. ok gifwa the människio*n*ne ödhmiuktinna
oc fatikdomsins dygdh. The göra man gudhi
hemelican oc likan. oc vplypta oc styrkia hopit.
thy at til hans höghelica thing formaghom vi ekke
vpfara vtan mz ödhmiuktinne. thy at thz som
världinna viso mannom synis vara darskapir af
varom h*er*ra. thz är visare än människian kan

88 vndirstanda. ok ihesu christi krankdombir är stor sigh*i*r. thy at tha han var wnnin i thy at han doo. tha foruan han dödhin, hulkin ängin kämpe formatte vndkoma mz nakre krapt. Tholke thanka köra bort höghfärdhena. minzska girina. ok skä*m*ma foruitina. som är at vilia vita thz som til änksins är got. Seer thu nu huru mykyt got kombir af tholkom thankom. Var thy som iak sagdhe. litin mz litlom. ok swa skalt thu vaxa til lika vp mz honom. ödhmiuktena skalt thu tho altidh göma. Sidhane mat thu fylghia honom hwart han gaar. ok skudha altidh änlitit hans. Nw hawir thu hört vm thu vilde atuakta huru mödhosambir oc äruodhis fullir oc blyghelikin thera fatikdombir var. Nw mädhane the skullo födha sik mz thera handa gärni*n*g. ok af sino äruodhe. hwat sighiom vi tha af klädhomen älla andro som tharfwadhis i boskapeno*m* som äru sänga oc annat thz som i huseno är thorftelikit. Mondo the hawa twäfald klädhe oc fodhradh älla nakat owirlöpis älla wtkorlica tilsat. thätta är alt thwärt amoot fatikdomeno*m*. Ok thot the hafdho gitit thera handa sik radhit. ey vilde fatikdomsins älskare thera handa plägha. Än mu*n*de varfrw thz hon sömadhe. älla annat thz hon giordhe. göra thz konstelica älla mykyt behändelica swa som somlica plägha at göra. Ängaledhis. Thz görin the som äkke vyrdha tappa
89 timan. thy at hon som stad var i swa mykle hawandzlöso. hafdhe äkke tom aat, at vpnöta fafängelica timan. hulkit hon hafdhe tho ängaledhis giort. thy at thz är vadhelicaste lastir oc odygdh. ok mäst tholkom som thu äst oc thinom

lekom. Ok vilt thw vita huru. tha vakta aat Först for thy at timin i hulkom man skulle lowa gudh. vpnötis fafängelica a mote honom. thy at behändogh gärning. takir myklo meer af timanom än tharfwas. oc thz är mykyt skadhelikt. Sidhane är thz hänne som gör. sak oc tilfälle til fafänga glädhi. O huru opta hon thz skodhar oc ther a thänkir väfwir oc vändir i hughenom. at hon skuli göra faghra gärning. än tha hon ey gör älla far ther mz. vtan ämuäl tha hon skulde läsa oc sionga oc vara a sinom bönom. Ok ther af räkna hon sik oc vil af androm kallas slögh. At thy thridhio. thy at thz är them som hon gör aat. höghfärdhinna ämpne. oc tilfälle. thy at af tholke oleo födhis höghfärdhinna eldir. ok vptändis mera. Ok swa som groft oc kluddoght. oc ofannokt äru ödhmiuktenna födha. swa är oc slöghdhin höghfärdhinna At thy fiärdho thy at thz draghir hughin fran gudhi. At thy fämto. thy at thz är öghna giri eet af them threm som alla synde i världinne tilledhas, thy at til änkte annat dughir slögdhin vtan at födha öghonin i fafängonne. ok swa opta nakar skudhar thera handa lustelica. oc födhir fanytlica öghonin. 90
swa opta syndar swa thän som giordhe. som thän thz hawir oc nytiar. At thy siätta thy at thz är mangra andra snara oc nidhirfald thy at the som thera handa hawa. magho i manga handa matto synda. i thy at the fingo ont äptedöme. älla oc at the thz lustelica seen. älla tala vm them som giordho thz. som äru bakmal. Thänk thy huru opta gudh ma retas för än the slögdhin

vardh*i*r afskrapadh. ok til allo thässo är the människian sakin som gärningena giordhe. badhe än iak. älla nakar annar thik. at thu skulle thera handa göra aat hono*m*. ok thu viste for sant at han vilde thz hawa. likouäl skulle thů thz ey göra. thy at thz man veet vara gudhi a mote thz skal man ängaledhis göra. ok thäs större är syndin at man aat forthänkto modhe hällir thäkkis creature. thz är nakre människio än skaparenom. Tho skal man thätta swa vndirsta*n*da at i somlikom stykkiom är loflikit at göra klena oc faghra gärning. oc särlica i thy som görs til gudz thiänist gudhi til hedh*i*r. i hulko man skal tho vakta sik fore vanskipadhom lustilsom. oc haua rätta akt oc godhan vilia. Gangom nw atir til varafrw. fran hulke vi gingom i ofmykle behändoghet oc slögdh. som callas maledictu*m* curiositatis viciu*m*. Ok seem
91 til hänna i äruodheno huru hon sömar oc spindir oc väfwir trolica. ok gifwir sik th*e*r stora vin vm. ok läggir sik thz när hawande tho gra*n*na atwakt vm sin son oc är atgömol. oc hawir stora vmsorgh at forestanda huseno oc göra thz som i thy tharfwas at göra. Ok än th*e*r mz skal hon thiäna gudhi i vaku oc bönom idhkelica äpte thy hon mäst forma. thy varku*n*na hä*n*ne af allo hiärta oc thänk at himerikis drotning fik ekke rikit for alz änkte. Än oc hände opta swa. at godha hustrur som sagho hänna fatikdom oc hawanzlöso oc hänna hälaghet oc dygdhelica vmgango. sändo hänne nakat til fordhan. hulkit hon tok ödhmiuklica mz thakkom. Än ok forthiänte gamble karlin iosep nakat mz sino äruodhe. thy at han var timbroman. Än ä

hwart thu vände thik hawir thu ämpne til at varku*n*na them. Nw tha thu hawir nakra stund varit när them. tha beedz orlof fara thädhan. Tak tho först välsignilsen af piltenom ihesu. Th*e*r äptir fal a knä. oc helsa them medh fällande tarom oc mykle ömkan oc varku*n*nan. Thy at the äru vtan sak. wtdrifwin af sinne barnfödho. oc wtlagdh swa som the varin biltogha. älla nakra snödha gärninga giort at the matto äkke blifwa i landino. Ok siw aar vm kring födha the sik thär i thera änlitis swet.

(Kap. 13.)

NAr siw aar varo fulco*m*pnadh i hulkom var h*er*ra hafdhe varit som pilagrimbir i egyptolande. tedhis ängillin iosep i sömpneno*m* sighiande. tak piltin 92
oc modh*i*r hans oc far atir i iudha landit. thy at the äru nu dödhe som villo dräpa piltin. Ginstan tok han piltin oc modh*i*r ha*n*s oc foor atir i iudeam. Ok nar han var thijt komin oc hördhe at archelaus herodes konu*n*gx son han styrdhe i rikeno. tha räddis han thijt fara. Än ha*n* vardh manadh*i*r af änglenom. oc foor sidhan i galileam i stadhin nazareth. Än hans atirkoma af egypto var daghin äpte thrättanda dagh iula. Nw seer thu här som ok var förra sakt. at var h*er*ra han gör oc gifwir reuela*cion*es oc hughnadh. smam oc smam. ok ekke swa fullelica älla swa ytterlica som astundanin bedhis. hulkit thu mat finna twem lundo*m* i thässe mattonne. som är at ängillin tedhis i sö*m*pnnenom oc äkke oppinbarlica. Ok at

han sagdhe honom twem sinnom til hwat stadh han skulle fara. Ok sigh*i*r wtthydhningin owir thz. at var h*er*ra giordhe thz for thy. at af idhkelicom gudhelicom sökilso*m* skulle han vardha thäs vissare. hwat han skulle athawas. Ok thy ä hulka reuelac*io*n*e*s älla hughnadhin ku*n*no hälzt vara. skulu the os thikkia vara stora. oc aat thy skolom vi vara skönsami. thy at han gör altidh a vara vägna oc mz os. thz som han veet os vara nytlicast. Än blifwom nw vidh*i*r vars h*er*ra atirkomo. at hulke vi skolom granlica vakta. thy at hon är mild oc varku*n*dsam at thänkia. Nw skalt thu än fara atir til egypto land oc sökia piltin ihesum för än
93 han thädhan far. Vm daghin tha the thädhan fara. faar thu see godha hustrwr af thera grankonom. oc ämuäl männena koma oc fölghia them wt vm portin. fore thera thäkka vmgango skuld. ok hälgha lifwärne. Thy at the sagdho them til. nakrom daghom förra at the skuldo tha thädhan fara thy at thz höfdhis äkke väl. oc ey hafdhe thz the*m* väl standit. at the skullo swa farlöst swa som stiälandis thädhan fara. Än annat var tha the thijt foro. thy at the räddos pilzsins dödh. Nw tha the fara afstadh. gar iosep fram fore mz ma*n*nomen ok varfrw gar laknt äpte mz hustrumän. Än thu tak piltin i handena. oc gak mit mällan thera fore modhore*n*ne. thy at hon latir han äkke äpt*ir* sik. Än tha the äru vtan portin komin. tha vil äkke iosep städhia ma*n*nomen at the längir fölghin honom. Ok thän märkelicaste man th*er* var mz varku*n*nadhe thera fatikdom. oc kalladhe piltin til sin. oc gaf honom nakra täro päninga.

Än piltin blygdhis taka vidh*ir*. tho for fatikdomsins älskogha räkte han fram handena. oc tok blyghelica vidh*ir*. oc thakkadhe honom ödhmiuklica. swa giordho oc andre flere. Sidhane calladho oc hustrunar piltin til sin. oc giordho oc samuledh. Än här blyghis ey mindra modhorin än sonin. än tho thakkadhe hon them ödhmiuklica. Sa*n*nelica mat thu them här mykyt varku*n*na. mädhan han so*m* p*ro*pheti*n* sigh*ir*. Cui*us* e*st* t*er*ra et plenitudo ei*us*. wtualde sik ok sinne modh*ir* oc sinom fostir- 94 fadh*ir*. swa näppan fatikdo*m*. at the skullin liua i swa store vidh*ir*mödho. Mykyt skiin i them hälaghe fatikdomen. ok the tee os at han är them älskelikin oc vinlikin. Sidhan the hafdho them thakkat oc helsat foro the sin vägh. Nw mädhan piltin ihesus är än swa spät barn. huru mon han gita atir komit. mik thikkir at atirkoman är vansamare än framfärdhin. thy at nar han foor til egypto land. var han swa litin at the gato han väl borit. Än nw är han swa stor at the gita äkke väl borit han. ok swa litin at han orkar äkke siäluir gaa. Än vanlica nakar af them godho ma*n*nomen gaf them älla ok länte them nakan asna som han matte ridha vppa. O kleen, stoltir, oc ärlikin piltir himerikis oc iordhrikis konu*ngir* oc h*er*ra, hwat thu mykyt äruodhar fore os oc huru sköt thu tilbyriadhe hwadhanaf p*ro*phetin foresagdhe i thinne p*er*sona. Jak är fatikir. ok är af minom barndom i äruodhe. mykla vidh*ir*mödho oc stort äruodhe ok lica*m*mans thwang. tok thu vppa thik. oc tholde them stadhelica Thu hafdhe thik siäluan swa som i hati fore varn älskogha. Visselica ensamit

thätta äruodhit som vi nw vm talom. thz skulle hawa varit ympnyt til var fulco*m*min atirlösn. Nw skalt thu taka piltin oc sätia han vppa asnan. oc ledha trolica vndi honom Ok tha han vil afstigha. tha tak han gladhelica i thin fangn. oc bär han
95 nakra stund. oc särlica til thäs modh*i*r hans kombir fram. Hulkin som gaar nakat litit senare oc maklicare. Ok piltin gaar fäghin til hänna. ok sonsins nalkan ok tilquämd vardh*i*r modhorinne mykyn hwila. at hänne thikkir som hon är nw änkte thröt. Nw ga the oc fara owir samu öknena som the thijt komo. Ok i them väghino*m* mat thu opta varku*n*na them. takande vidh them thröt. oc al wtmöd af äruodhe. hawande litla hwilo swa väl vm nattena som vm daghen. Nw tha the varo när gino*m* öknena komin. fu*n*no the iohannem baptista*m*. hulkin som nw hafdhe th*e*r byriat göra penitencia*m*. än tho at han hafdhe giort änga syndena. Nw mat thu thänkia huru ha*n* them fängnadhe. ok huru gladh*i*r han var af thera komo. oc th*e*r hwilto the sik nakra stund. oc ato mz hono*m* ran kal. sudhnan mat som är gräs oc rötir. oc a*n*nat thz iohannes gat tha sama*n* hänt. Sidhane the hafdho th*e*r haft omätelik andans vidh*i*r quekilse. sagdho the hono*m* godha nat. Än thu skalt badhe i tilquämd ok swa i bortfärdh falla a knä fore iohannem oc kös hans föt*i*r bedhandis hans välsignilse. oc anduardha thik hans bönom. thy at thänne piltin är stoor oc maktogh*i*r. oc vndarlikin. ok han var förste ärmete oc thän som byriadhe renlifwes lifwärne. Han var renaste iomfrw. han var störste pr*e*dicare. han var meer än pr*o*pheta.

han var ärofullir oc ärlikin martyr Sidhan foro
the owir iordans flödh. oc komo heem til heliza- 96
beth sancti iohannis modh*i*r hwar them var väl
fägnat. oc the hafdho th*e*r stora oc gladha högh
tidh. Ok [tha] iosep fik th*e*r höra at archela*us* hero-
dis son. styrdhe i iudea. vardh han räddir oc illa
vidh*i*r. Än sidhan ängillin hafdhe teez hono*m* i
sö*m*pnenom gingo the i galilea*m* i stadhin nazaräth.
See nu leddom vi atir ihesum af egypto. oc tha
han var atir komin. komo til varafrw. piltzsins
modh*i*r systir oc andre thera frändir oc vini thijt
til saman. at see them. Ok the bliua th*e*r quar
i nazareth. oc hawa fatikt lifwärne. Än hädhan
fran oc til han var tolf ara läs man ey af hono*m*
nakat. Tho six thz oc är väl sanno likt. at th*e*r
är bru*n*nin af hulkom piltin hänte sinne modh*i*r
vatn. hulkit ödhmiuke oc milde h*e*rran giordhe
fulco*m*mit gärna oc annat tholkit sinne modh*i*r til
thiänist. thy at hon hafdhe äkke a*n*nan thiänara
älla smaswen Ok mat thu här thänkia at iohannes
ewangelista han kom oc thijt mz modh*i*r sinne
varfrw syst*ir* hulkin som tha var fäm ara gamal.
thy at man läs af honom at han doo äpt*ir* vars
h*e*rra pino siw oc siäxtighi arom. [atta] oc niotighi
ara gamal. Ok hafdhe han i vars h*e*rra pino tima
eet aar oc thrätighi oc litit mera. Än nu tha var
h*e*rra kom at*ir* af egypto var han siu ara. oc
iohannes var fäm ara. thy skalt thu nu see vppa
huru the vmganga badhe saman äpte thy som
gudh gifwir thik nadhe. Thätta är thän discipulus. 97
hulkin th*e*r äpt*ir* ihesus enka*n*nelica älskadhe.

(Kap. 14.)

THäntidh ihesus han var tolf ara, foor han vp til ierusalem mz sinne modh*ir*. oc sino*m* fostirfadh*ir*. äpt*ir* thy som sidhuänia var i iudhanna höghtidh. hulkin som stodh atta dagha vm kring. Thy seer thu at oc äruodadhe piltin ihesus nu oc foor langan vägh at han skulde hedhra sin himerikis fadh*ir* i hans höghtidhom. thy at alra störste kärlekir är mällan fadhorin oc sonin. Än beskare plagha oc bitra(re) hiärtans värkir var hono*m* af gudz fadhors vanhedh*ir*. i thy at manga synde giordhis. Än honom var hugnadh*ir* af them hedhreno*m* th*er* the giordho i the yttro oc vppinbaro höghtidhis glädhis bälli(*in*ne). Ok nu star lagha*n*na h*er*ra. oc gömir laghin ödhmiuklica swa som en annar fatikir enfallir man. Nw tha höghtidhin var haldin. oc modh*ir* hans oc fostirfadhorin foro thädhan. blef han atir i ierusalem. Vakta nu väl aat allo thy här six. oc lät thik thikkia so*m* thu äst th*er* när stad. thy at maria hon är mykyt gudhelikin oc gagnlikin. Nw skalt thu vita at nazareth hwar var h*er*ra bodhe oc ierusalem. them skil aat väl fyra oc siutighi milo. älla vm the matto af them milomen. Nw mädhan varfrw oc iosep tha the foro af ierusalem. gingo äkke badhin saman en vägh. vm quällin tha the komo thijt som daxledhin ändadhis. hwar
98 the skullo oc taka härbärghe. fik hon see iosep oc äkke piltin ihesum hulkin hon thänkte hono*m* hawa fölght. Spör ho*n* han aat. hwar piltin ihesus är. han sagdhe. Äkke veet iak thz. thy at han

fylgdhe äkke mik. tha fik hon rädhelica stora sorgh oc vardh illa vidh*i*r. oc sagdhe mz gratande öghom. Äkke kom han mz mik. Jak seer väl at iak gömde äkke väl min son. Ok gik ginstan afstadh oc leette äpt*i*r hono*m* vm sama quällin hws fran huse thz mästa ho*n* formatte. ok sagdhe til alla them hänne mötto. Saghin i äkke min son. älla ij. saghin ij min son. oc näplica kände hon sik fore sorgh ok bruna oc brändagha. Än gamble karlin iosep följdhe hänne äpte mz storom graat oc vengan Än mädhan the fu*n*no han äkke vm thän quällin, tha thänk vppa hwat roo the ku*n*no hawa the nattena. oc mäst modhorin som han innärlicast älskadhe. Ok än thot hänna vini trösto hona. tho gat hon ey hugnadz. hwat är at tappa ihesum. thz är äkke barna lekan. Skudha hona väl. oc varku*n*na hänne af allo hiärta. thy at hänna siäl är nu i ängxla oc vidh*i*rmödho Alre fran thy hon var föd oc til thän daghin. var hon i swa store sorgh. thy skolu*m* vi äkke ofmykyt mödha os tha vi hawm dröuilse Mädhan gudh spardhe ey ämuäl sinne modh*i*r thy at han lätir 99
them koma sinom vino*m*. oc the äru hans kärlex tekn oc os är gagnlikit them hawa Vm sidhe gik varfrw i camara a sina böne, ok tok til grata sighiande. O h*er*ra gudh äuärdhelikin millaste oc väluilioghaste fadh*i*r. thik thäktis gifwa mik thin son. Än thu seer at iak haw*i*r han tappat oc veet ey hwar han är. O fadh*i*r. faa mik ha*n* tho atir. Tak fran mik thässa besklikhetina ok visa mik min son. O fadh*i*r see til mins hiärta dröuilse ok ey til min forsumilse. thy at iak var owar vm

mik. oc vtan han forma iak äkke lifwa. O alrakäraste son hwar äst thu. hwat är af thik wordhit. älla när hwem hawir thu nu takit härbärghe. hwat mon thu ey vara atirfarin til himerikis til thin fadh*ir*. Thy at iak veet väl at thu äst gudh. oc gudz fadh*ir*s son. Än hwi sagdhe thu mik äkke til, älla mon ey nakar hawa giort thik forsaat. thy at iak veet väl at thu äst föddir sannir man. Ok förra tha som herodes leette äpte thik. foor iak mz thik ij egypto land. Thin fadh*ir* göme thik af allom vadha min alra käraste son. Son min visa mik hwar thu äst. tha kombir iak til thin. Ällighis oc kom thu atir til min. Vmbär mz mik i thätta sin. oc thz skal mik alre optarmeer hända. at iak skal thik ey väl beuara. oc granlica göma. Hwat ey son min giordhe iak thik nakat at mene. älla for hwan skuld skildis thu fran mik.
100 O son min dwäl ey nu längir koma atir til mik, Alre sidha*n* thu vast föddir til thänna dagh var iak vta*n* thik aat älla sof vtan nu at enast, ok veet iak ey hwi thz är vordhit. Thu vest at mit hop. mit liif oc alt mit got är i thik. oc vtan thik gitir iak äkke varit, thy visa mik hwar thu äst oc huru iak ma finna vppa thik. Medh tholkom oc thässo lico*m* ordho*m* mödde modhorin sik alla ganzska nattena genom vm sin alra kärasta son. Än ginstan arla vm morghonin gingo the af huseno oc leetto äpt*ir* hono*m* alra vägna vm kring. thy at folkit foor thiit at ma*n*go*m* väghom. swa som man far af enom stadh til annan flere vägha än en. Annan daghin gingo the andra vägha at leta. ok spordho äpt*ir* hono*m* i bland thera vini oc

frändir. ok for thy at the han äkke fu*n*no. ängxl-
adhis modhorin swa som vtan alt hop oc hafdhe
ängin lisa. Än thridhia daghin gingo the atir til
ierusalem. ok fu*n*no han th*er* i mönstreno sitia*n*de
mit i bland mästarana. Ok tha hon fik see han
vardh hon swa fäghin som hon al lifnadhe vidh*i*r
oc fiöl a knä oc thakkadhe gudhi mz taroghom
ōghom. Ok piltin ihesus. tha han fik se modh*i*r
sina gik han ginstan til hänna. hulkin hon tok
*in*närlica i sin fa*n*gn. ok kyste han lioflica. oc lagdhe
änlitit vidh*i*r hans. oc hawande han i sino sköte
hwilte hon sik swa nakra stund mz hono*m*. Ey
formatte hon tha for mäghinlöso tala. Sidhane
sagdhe hon til hans. Son. hwi giordhe thu os swa. 101
Jak oc thin fostirfadh*i*r. hawm syrghiande leet äpt*i*r
thik han swaradhe, hwi leettin ij äpt*i*r mik. thy
at mik bör vara i thy som tilhöre minom fadh*i*r.
Tha sagdhe modhorin honom. Son iak vil at vi
skolom atir koma heem til vart hws. vilt thu ey
koma heem mz os. han swaradhe. Jak vil göra
hwat som idh*i*r thäkkis. Ok foor atir mz them
til nazareth. Saat thu nu varafru vidh*i*rmödho oc
dröuilse mädhan hon leette äpt*i*r sinom son. Än
hwat giordhe piltin ihesus i them threm daghomen.
Vakta aat hono*m* granlica. tha faar thu see, huru
han gaar til fatika ma*n*na hws. ok är än blyghir
at bedhas sik härbärghe, Ok takir mz thakkom
fatike piltin ihesus. thz fatikt folk vil hono*m* äta
gifwa, Skodha han oc ämuäl sitiande i bland mäst-
arana. mz blidho änlite. viso oc vyrdhelico. oc
hördhe swa som ey vitande än thot han viste al
thing hulkit han giordhe for ödhmiukt skuld. Än

mästarane vndradho oc blygdhos vidh*i*r hans vndarlica viso swar Nw mat thu märkia i thy som nu är sakt thry mykyt märkelikin thing. Thz första är at thän som vil gudhi fulco*m*lica thiäna. han skal äkke vmganga i bland sina frändir. vtan fara fra*n* the*m* Thy at piltin ihesus lät fran sik sina sötasto oc alrakärasta modh*i*r. nar han ville akta oc göra sins fadh*i*rs gärninga. oc än tha the letto äpt*i*r honom. fanz han äkke i bland vini oc frändir.
102 Annat är at thän som i andelico liuärne är. skal äkke vndra at han är stundom thör vtan nadha*n*na väzsko. oc thikkir sik vara forlatnan af gudhi. mädhan thz hände ämuäl gudz modh*i*r, Ok thy skal han äkke slionas i hughenom. vtan granlica spöria han oc leta äpte honom. mz idhkelike andans idhn oc äruodhe bliuande i hälghom huxsilsom oc godho*m* gärningom. ok han skal ihesum atir finna. Thridhia är at han skal äkke säta sinom eghnom sinno*m*, älla fara äpt*i*r sinom eghnom vilia, thy at nar var h*er*ra ihesus. hafdhe sakt. at hono*m* burdhe akta fadh*i*rsins gärninga. vmuände han radhit oc fölgdhe sinna modh*i*r vilia. oc foor thädha*n* mz hänne oc sinom fostir fadh*i*r. oc var them vndigifwin oc lydogh*i*r i hulko thu mat ämuäl vndra vppa hans ödhmiukt. af hulke här näst skal nu yttermeer sighias.

(Kap. 15.)

NW tha var h*er*ra ihesus kom atir af ierusalem til nazareth mz sinne modh*i*r ok fostirfadh*i*r. var han them vndirgifwen oc lydhogh*i*r. oc bodhe th*er*

mz them. Än thädhan fran oc th*e*r til han byriadhe gaa vppa sit thrätighinda aar finz ey i sc*ri*ptinne at han nakat giordhe i allom thässom timano*m*. hulkit som synis vara mykyt vndarlikit. Än hwat skal man thänkia at han giordhe. hwat ey mu*n*de var h*er*ra ihesus swa langa*n* tima vara 103 fafängir. swa at han änkte thz giordhe th*e*r värdoght vare tala älla sc*ri*fwa, Vm han ok nakat giordhe. hwi vardh thz ey swa väl sc*ri*fwat som andra hans gärninga. här ma man väl vndra vppa. Än thu skal thz väl märkia. oc mat thu thz vppinbarlica see. at änkte görande. giordhe han alra största thing os mykyt gagnlikin. thy at änkte är thz i hans gärni*n*go*m*. thz ey haw*ir* ä nakat inbära os til lärilsa. Ok swa som han dygdhelica taladhe oc giordhe. swa thigdhe han oc dygdhelica. oc stodh rolica quar i sik siäluom. oc drogh sik fran androm. thy at höxste mästarin som dygdhenar skulle framledhis känna oc lifsins vägh tee. tilbyriadhe af sinom barndom at göra dygdhefulla gärninga. Än them giordhe han i vndirsami matto. ok i framlidhna timanom oku*n*nogha. Än han giordhe sik fore ma*n*nom onyttan oc swa som wtkastadhan oc bortwrakna*n*. owisan oc darottan. som man ma gudhelica thänkia vtan alla darotta iasägn. Tho som iak förra sagdhe i hwat matto han hafdhe sik i thässom timano*m*. är thz ey sc*ri*fwat. swa at man kan thz mz sc*ri*ptinne beuisa älla mz hälghra fädhra lärdom. Än var h*er*ra ihesus drogh sik fran ma*n*na kompanskap oc vmgango Han gik oc til kirkio som tha kalladhis synagoga oc var th*e*r länge a sinom bönom. sät-

stora gärninga. var them som han hafdhe vmgangit mz ey stort vm han. hulkit som oc väl vndirstars i sancti pauals ordhom th*e*r han sigh*i*r. at var h*er*ra ihesus ödhmiukadhe sik siäluan takande vppa sik thrälsins ham oc liknilse. ey at enast i the matto som han tok mandom mz os som thräle varom. vtan än onytlikx thräls. vm sina ödhmiuka oc af allom miswyrdha vmgango. vilt thw thy nu see huru maktelica han giordadhe sik mz thässo swärdheno. Tha thänk hans gärninga hwaria äpte andre ok altidh skiin ödhmiuktin i them som thu haw*i*r väl hört i thy som förra är sakt vm thu vilt thz ledha til ami*n*ne. ok thu skal än höra i thy som hädhan fran six. hulkin som ä syntis thäs mere at nämbir ledh aat dödhenom. hulke ha*n* hiolt oc trona altil dödhin. ok än ämuäl sidhan han hafdhe tholt dödhin. tha han var vpstandin ok swa äpt*i*r sina vpfärdh. hwat ey thwadhe han
107 apostlanna fötir i ändelyktinne, tha timen var komin at han skulde hädhan fara. hwat ey ödhmiuktis han meer än man kan sighia. tha han tholde dödhin a korseno. hwat ey tha han var vpstandin til äuärdhelica äro. kalladhe han apostolos oc discipulos sina brödh*i*r. som han sagdhe magdalene. Gak ok sigh minom brödhro*m*, iak far vp til min fadh*i*r etc. hwat ey taladhe han oc äpte sina vpfärdh til himerikis ödhmiuklica til paulu*m*. swa som til sin brodh*i*r sighiande. Saule. saule. quid me p*er*sequeris. oc ey nämpde han sik tha gudh, vta*n* ihesum. hwat ey skal han oc sighia a domadagh. tha han sitir a domstolenom. hwat i giordhin eno*m* af thässom minom minzsto

brödhrom. thz giordhin i mik. Ey älskadhe han thässa dygdhena swa mykyt vta*n* sak. Han viste väl at swa som höghfärdhin är alra synda vphof. Swa är ödhmiuktin helsonna. oc alz gooz gru*n*dual. Vtan thänna gru*n*dualin vardh*i*r bygningin fanyt. Thy at vtan thu haw*i*r ödhmiuktena. thorft thu trösta thik hwazske vidh iomfrudom. älla fatikdom. älla nakra andra dygdh älla gärning Ok thy tedhe han här i sik hulkaledhis hon ma faas oc aflas. som är at man miswyrdh*i*r oc forsmaar sik siäluan i sinne oc andra ma*n*na asyn. oc idhnar sik i ödhmiukom gärningom. Thy gak oc thu oc gör samuledhis. Ok thätta är nw at sinne öfrit sakt af thässe dygdhinne. Ok komu*m* nu atir at skudha 108 vars h*er*ra ihesu christi. vars spöghils. gärninga oc liuärne. hulkit först oc främst är var akt. Thy skal thik thikkia som thu äst altidh när stad Ok owir alt annat. tha thänk vppa the välsignadho familiam. ok än thot hon är litin, är hon tho mykyt höghelica värdogh. hawande swa fatikt oc ödhmiukt lifwärne. Thän säle gamble karlin iosep. drogh til födhonna tholikt som han gat mz sinne timbir gärning, Än varfrw äruodadhe mz rok oc naal. oc giordhe andra husins syslor th*e*r väl manga äru. som thu vest bätir än iak. Hon redde oc sonenom oc fästeswenen*om* sino*m* thz the ato. oc giordhe annat thz som tharfwadhis. än ey hafdhe hon nakan annan thiänara. Varku*n*na thy hänne som alt skulle siälf äruodha oc göra mz sinom eghnom handom. Varku*n*na oc varo*m* h*er*ra ihesu. thy at han halp hänne trolica. oc äruodadhe i thy

som han gat. Thy at som han siäluir sagdhe kom han th*e*r til at han skulle thiäna. oc äkke läta sik thiäna, hwat mu*n*de han ey hiälpa hänne til at redha bordh. oc göra annat thz som the*m* tharfuadis i huseno. Thy skodha han väl granlica huru öflätir han är at göra swa ödhmiuka thiänist i huseno. ok alt licouäl skalt thu oc skodha varafrw. oc väl göma aat huru thön thry äta al saman al vidh*i*r eet bordh hwar dagh, oc af enom disk.
109 hawande hwazske manga rätte älla kostelica redda, vtan fatika oc sina näppa vidh*i*rliit. oc hulkaledhis the sidhane tala til saman sina mällan ey fanyt älla fafäng ordh. vta*n* ful mz visdom oc snille oc them hälgha anda. ok ey vidh*i*rquekias the mindra i hughenom. än i licamano*m* af andelicom hughnadh oc kännedom som siälinna kostir är. Ok hulkaledhis the ga sidhan the äru mät hwart thera i sin stadh a sina böne i thy litla huseno som the bodho ij. See oc vmkring husit thera. hwar en litin kamare är. oc th*e*r hawir hwart thera ena säng. Ok skodha granlica huru var h*e*rra ihesus. nar han star vp af sinom bönom. hwilar sik swa langan tima hwaria nat. i enne af the*m* threm fatiko sängomen. swa ödhmiuklica oc swa snöppelica som en annar fatikir man af almoghano*m* ok swa pläghadho the göra hwarn quäld J thässo*m* skipilsomen skulde thu han idhkelica giörla skodha. O h*er*ra gudh. th*e*r thik swa lönte. hwi thwingadhe thu swa thin välsignadha menlösa licama. Visselica enna natta thwang skulle hawa ympningatz til alra världinna atirlösn. Än thin omätelike kärlekir han nödhgadhe thik th*e*r til at thu ville gifwa

thik swa stora vin vm at leta äpte thy tappadho fareno. hulkit thu bar a thino*m* eghnom axlom atir til himerikis hiordh. O konu*n*gir ow*ir* alla konu*n*ga oc äuärdhelikin gudh. thu som hwars manz nödh lättir oc gifwir öfryt. äpt*ir* thy so*m* hwariom höwir. atirgömde thik swa storan fatikdo*m*. 110
smälikhet oc hwaslikhet. vakande oc sofwande ij atirhalde. oc allom androm thino*m* gärningo*m* swa langan tima. Thy hwar äru the som leeta äpte licamlico maki. hwar äru oc the som fagh*ir* g*er*ne äru. älla the som astunda fanyt prydhilse. Vij som thera handa viliom hawa. äkke namo*m* vij thz i thässa mästarans skola. hwat ey monom vi vara visare än han är. Han kände os mz ordhom oc äptedömom. ödhmiukt oc fatikdom. lica*m*mans thwang oc äruodhe. ok thy skolo*m* vi fölghia höxsta mästareno*m*. th*e*r ey vil swika ok äkke kan daras. ok nar vi hawm äpte sancti pauals lärdom. brödh oc klädhe. äpte thy som tharfwin tilsigh*ir*. ey owirflödhelica. tha latom os nöghia ok öfuom os i androm dygdhanna idhnom.

(Kap. 16.)

NAr nio oc tiughu aar varo framlidhin af vars h*er*ra ihesu christi aldir i hulkom som sakt är. han lifdhe swa pinlica. ok var af allom swa miswyrdh*ir*. sagdhe han sinne modh*ir*. Nu är time at iak skal gaa oc ära min fadh*ir*. ok vppinbarlica tee mik världinne. ok nu skal iak göra siälanna helso. fore hulka min fadh*ir* sände mik hiit. Alrakärasta modh*ir* styrk thik oc vmbär mz mik. thy

at iak skal rasklica atirkoma til thiin. Sidhane
111 fiol ödhmiuktinna mästar*e* a knä oc beddis benedicc*ionem*. Ok hon fiöl samuledh a knä vmfägnande han innärlica mz tarom sighia*n*de. Min välsignadhe son. gak mz thins fadh*i*rs ok minom välsignilsom. Minz vppa mik oc kom sköt atir. Swa tok han mz alle vyrdhning orlof af hänne oc iosep sinom fostirfadh*i*r. ok tok väghin vm ierusalem til iordanem. thijt som iohannes döpte som är af ierusalem fyra oc siutighi milo. Än världinna h*err*a. gaar thän langa väghin ensamin. thy at ha*n* hafdhe ey än fangit sik discip*u*los. Fore gudz skuld see huru han gaar ensamin oc barföttir swa langan vägh. oc varku*nn*a honom innärlica af allo hiärta. hwat skal man här thänkia. O h*err*a min gudh hwart gaar thu. hwat ey äst thu owir alla konu*n*ga Hwar äru thy h*err*a oc förste. grewa oc härtogha. baruna oc riddara. hästa oc camela oc vlualla Hwar äru the höghtidhelico vagnane oc the ma*n*go sömarene oc thz härrelica fölghit. Älla the th*er* thik skullo taka var oc beuara for mogha*nom* som konu*n*gom oc storom h*err*om pläghar göras nar the thrängias in vppa them. Hwar äru pipor oc bambor oc basuna oc alzskons lekara älla the konu*n*xlico banerin. Hwar äru the som ridha fram fore vm quällin at taka härbärghe ok redha thik alt thz thik tharfwas. älla hwar äru badhe hedh*i*r oc bälle. som vi madhkamatine thränktom swa mykyt äpte.
112 O h*err*a min skapar*e* hwat ey äru badhe himil oc iordh ful mz thinne äro. hwi miswyrdh*i*r thu thik swa siäluir. hwat ey äst thu thän th*er* thusanda thusand thiäna i thino rike. Hwi gaar thu tha swa

ensamin trudha*n*de iordhena mz barom fotomen. Än iak vänte väl at thu giordhe thz i varo rike. oc äkke i thino eghno. thy at thit rike thz är äkke af thässe världinne. Än här ödhmiukadhe thu thik ok miswyrdhe thik, takande vppa thik thrälsins ha*m* ok äkke konu*n*gxsins. oc vardh swa som en af os. pilagrimbir oc wtländninge. som oc varo alle vare foräldra. Thu giordhe thik til thräl at vi skollom vardha konu*n*ga. thu kom thy hijt at thu skulle ledha os til himerikis, läggiande väghin for var öghon. aat hulkom vi skullom väl gita thijt vp farit. Än hwi glömom vi han. hwi fölghiom vi thik äkke. Hwi ödhmiukom vi os ey. hwi standom vi äpte hedh*i*r oc bälle som fanyt oc forgangelikit är. Visselica thy at vart rike är af thässe världinne. oc thänkiom os äkke vara pilagrima. Ok thy komo*m* vi i swa mykyt ont. hwat ömblike ärom vi som kalloms människio*n*na synir. Hwi takom vi fafängona for sannindina. forganglikit for vissona. ok vmfängno*m* mz swa store akt värlzlikit, for thz som äuärdhelikit är. Sannelica godhe ihesu. vm vi hafdho*m* aluärlica forefatat, 113
mz stadhughom hugh at koma til thit rike, ok vare vmgangan vaar i himerike oc villom vi granlica thänkia os vara pilagrima oc wtländningia. sakt gatom vi thik fölght. Ok vm vi tokom äkke meer än os tharuadhis af thässo vi seem. tha hafdhom vi änga byrdhe ok änkte thz os senkadhe at löpa äpte thik i thinne dyra smörilsa godho lokt. Ok litit vare os forsma thätta forganglica. vm vi räknadhom thz nu swa som framfarit, Nw gar var h*er*ra ihesus swa ödhmiuklica hwa*n* daghin til thäs

han kom til iordane*m*. ok at allom them väghino*m* beddis han almoso for fatikdomsins älskogha th*er* han prisadhe. thy at han hafdhe änga päni*n*ga. Nw tha han kom til iordane*m* fan han th*er* iohannem döpande syndogha män. ok thän mykla moghan th*er* thijt kom at höra hans p*re*dican thy at the hafdho han swa som christum. Tha sagdhe var h*er*ra ihesus til hans. Jak bidh*i*r thik at thu döp mik mz thässom. Än iohannes sa vppa han. oc känden i andano*m*. vardh räddir oc sagdhe mz alle vyrdhning. h*er*ra af thik skal iak döpas. Thigh nu th*er* vm sagdhe var h*er*ra ihesus til hanu*m*. thz tilbör at vi skolom swa fulco*m*na alla rätuisona. Sigh thz äkke thätta sin. ok vppinbara mik äkke. thy at min time kom äkke än. Vtan döp mik. thy at nu är ödhmiuktinna time. oc thy vil iak beuisa oc fulco*m*pna alla ödhmiukt. thy skalt thu
114 vita at ödhmiuktin hawir thre trappor. förste är at vndigifwa sik them som större är. ok äkke fore sätia sik sinom iämpnonga. Annor är at vndirgifwa sik sinom iämpnonga. oc äkke foresätia sik the*m* som mindre är. Thön thridhi oc thön höxsta är at vndirgifwa sik them som mindre är. ok här stodh christus vppa thässe trapponne. ok thy fulco*m*pnadhe han alla ödhmiukt. Ok mat thu här see huru hans ödhmiukt var ökt. Sik miswyrdh*i*r han. oc thiänarin sin hedhradhen. oc gör han rätuisan. Ok skalt thu thänkia mz thik huru hans ödhmiukt gaar vm kring. thy at här til hawir han ödhmiuklica vmgangit swa som onyttir ok wturakin. här ville han ämuäl vppinbaras en syndogh*i*r man. thy at iohannes han p*re*dicadhe syndoghom ma*nn*-

om synda bätring. oc them döpte han ok var
h*er*ra ihesus ville i bland them oc fore the*m* läta
sik döpa. Thy sigh*i*r sanctus bernard*us* at var
h*er*ra ihesus kom til iohannem oc lät sik döpa fore
fatika moghanom som en annar fatikir man af
litlo komin. hulkin th*er* tho var ensamin vtan
synd. hwa skulle tha hawa trot at han var hälagh-
*i*r oc guz son. gudh oc alzuålloghir h*er*ra. O
h*er*ra min. hwat thu mykyt ödhmiukar thik oc vil
thik löna Än tho kan thu thik äkke löna fore
iohanne thino*m* döpefadh*i*r. ok än thot man ma
tholkit sama sighia af hans vmskärilsom. hwar han
ville ok räknas mz syndogho*m* ma*n*nom, Tho var 115
thätta meer som var vppinbarlica for moghano*m*.
än thz so*m* vardh hemelica, hwat mu*n*de han ey
skola hawa rätz här mädhan han hädhan fran ville
halla vppa at p*re*dica. at han skulle forsmas som
han hafdhe varit en syndogh*i*r man. Än altlicouäl.
ey for thy forlät ödhmiuktinna mästare at han sik
ey alradiupast ödhmiukadhe. oc ville synas then
han ey var sik til miswyrdhning oc forsmäilse.
th*er* til at han skulle os göra rätuisa Än thwärt
amot viliom vi synas thz vi ey ärom. os til lof
oc äro. Är oc nakat thz i os som fromt thikkis
vara thz teem vij. Än vaar vanskilse lönom vi
mädhan vi ärom onde oc syndoghe. Än hulkin
vaar ödhmiukt skulle vara hör äkke mik. vtan
sanctum bernardu*m* som sigh*i*r. at ödhmiukt är
hulka os födhe sannindin. ok hon hawir äkke hitan.
Ok är the ödhmiuktin th*er* kärlekin gör oc vptändir.
oc hon är i viliano*m*. Än the andra är i vidh*i*r-
känninginne. Nw än thu skodhar thik innantil

vidh*ir* sa*n*nindinna. lius vtan skrymta*n* ok dömir
thik th*er* äpt*ir* vtan smikir. vtan iäf ödhmiukas
thu i thinom öghom. oc vardh*ir* thik siälue fwl
oc ledh af thässe thinne sanno vidh*ir*känning. Än
tho at vanlica gate thu ey thz tholt i annars
116 öghom. Än thz tharuas ey at thz visto alle som
vi siälue vitom mz os. Ok af sannindinna kärlek.
ok kärleksins sannind forbiudhoms vi läta thz op
som them vardh*ir* til skadha thz faa vita O männ-
iskia döm ängin äpte thy thik thikkir han vara
skipadhan. thy at thu vest ey af vanlica. thän thu
väntir vara alra fulastan oc alra vslastan. vidh*ir*
hulkins liuärne thu styggis som alra snödhast oc
alra orenast. ok väntir thy at han skal forsmas
oc vanlica vm ena stund är han rätuis oc mildir
oc haw*ir* bäzsta lifwärne. Ok swa hände at thän
thu hiolt alra värstan ok snödhastan är han nalkan
bätre än thu oc flere andre som sik lata vara
fulgodha. Ok thy skalt thu som var h*er*ra thik
radh*ir*. thik ängom foresätia. ok ey näst them
yttarsta. älla tildyruas thik vidh nakan likna. vtan
sätia thik i yttarsta stadhin. thy at sannelica
ödhmiukir räknar sik af allom minstan, oc lowas
ödhmiuktinna dygdh marghfallelica af sancto bern-
ardo. oc särlica th*er* han sigh*ir*. brödh*ir* stor oc
högh dygdh är ödhmiuktin som forskullar thz man
gitir ey beuisat. th*er* hon är värdhogh at faa. ok
värdoghas faa thz hon gitir ey wtthyt mz sinom
ordhom. hwi tha. Ey for thy at swa är värt.
vtan at swa thäkkis gudz sons ihesu christi siälinna
117 brudhgomma fadh*ir* th*er* är alra thinga h*er*ra. ok
sik siäluan i ödhmiuktenne swa mykyt miswyrdhe.

thy är ödhmiukten enga dygdhen th*e*r stadhda kärlekin atirbyggir. Hon är oc the th*e*r äkke plåghar äras. ok ey veet dyrfwas. ok är äkke van at thrätta. Ödhmiukten hon deler äkke i dome. Ok thän som sannelica är ödhmiukir han bär äkke fram rätuisona mz ödhmiuktenne forlicom vi os mz gudhi. hon thäkkis gudhi i os hon plåghar altidh vara gudz nadh hemelik. mz the*m* som ödhmiuke äru skipar swa gudz milhet. at thäs mera han thrifs. thäs mindra räknar han sik thrifwas i dygdhomen. Thy at them som swa thrifs i dygdhomen at han kombir vppa höxsto trappona latz än nakat af the första. at hono*m* swa thikkir at han näplica än fatadhe the första. Thy sigh*i*r ok bernard*us* at faghirt sambland är iomfrudomsins oc ödhmiuktenna. ok the siäl thäkkis gudhi ey litit i hulke ödhmiuktin prisar iomfrudomin. ok iomfrudomin vphöghis af ödhmiuktenne ok fruktsamlikhetin hälghar iomfrudomin. Thu höre iomfruna. hör the ödhmiuko. Gitir thu äkke fölght iomfru*n*ne. tha fölgh ödhmiuk ödhmiukte*n*ne Jomfrudomin är mykyt lowande dygdh. Än ödhmiuktin är mera vidh*i*rthorftelikin. Til iomfrudomin gifs thik radh. än ödhmiuktin biudz thik Til iomfrudomin lokkas thu. oc til ödhmiuktinna nödhgas thu. Af iomfrudomeno*m* six at then skal 118 taka som gitir, Än af ödhmiuktenne six. at vta*n* människian vardh*i*r tholik som thänne piltin. tha skal hon äkke gaa in ij himerikis rike. Jomfrudomin atirlönas. oc ödhmiuktin wtkräfs, Vtan iomfrudom mat thu koma til himerikis. Än vta*n* ödhmiukt kombir thu aldrigh. Ödhmiukten som

gratir tappadha iomfrudomin ma thäkkias. Än
iak thor sighia at vtan ödhmiuktena hafdhe marie
iomfrudombir ey varit thäkkir. thy at var h*er*ra
sigh*ir* mz p*ro*phetanom. owir hwem skal min ande
hwilas. vtan ow*ir* thän ödhmiuka. Thy hafdhe
maria ey varit ödhmiuk. äkke hafdhe thän hälghe
ande ow*ir* hänne hwilas. ok hafdhe han ey hwilatz
owir hänne. tha hafdhe han ey giort hona hawande.
ok vtan han tha hafdhe hon af honom äkke aflat.
tho finno*m* vi at hon afladhe af them hälgha anda.
som hon siälf sigh*ir*. at gudh skodhadhe sinna
thiänisto qui*n*no ödhmiukt hällir än iomfrudomen.
Thy vtan iäf giordhe ödhmiuktin iomfrudomen
thäkkan. Jomfru godh. hwat höghfärdhas thu,
Maria glömir sik iomfrw. oc prisar sik af ödh-
miukte*n*ne. oc thu glömir ödhmiukte*n*ne ok smekir
thik af iomfrudomeno*m*. The värdoghasta iomfrun
sagdhe. han skodhadhe sinna thiänisto qui*n*no ödh-
miukt. hwat ey mon thu vara gudhelicar*e* älla
bätre möö än hon. Älla vanlica thin höuisca vara
thäkkare än marie renlekir. at thu skuli ömnu*n*gas
119 at thäkkias vtan ödhmiukt af thino*m* iomfrudom.
ok äkke hon af sinom. Visselica thäs hedh*ir*licare
thu äst af enkannelike renleksins gawo thäs mere
orät gör thu thik siälue. at thu swa dyrt liggianda-
fää smittar mz höghfärdhinna tilbla*n*d. Kärlekin.
ödhmiuktin oc renlekin the hawa ängin litin. Än
tho hawa the ey minzsto fäghrindena hulkin som
lusta hans öghon som forma at rensa thz som
aflat är af oreno samblande. Renlekin gör af
människio*n*ne ängil. Ängillin ok een höuisk mä*n*n-
iskia. the hawa en atskilnadh mällan siin. tho ij

sälikhetinne oc äkke i dygdhinne. Är ängilsins renlekir sälicare. tha är människio*n*na starkare Renlekin är the enga dygdh. th*e*r i thässom dözins stadh oc tima bär odödhelikhetzsins tekn. ok skipilse älla biläte. Teande os i nakre matto här wtrönilse af the himerik*is* vmgangilsomen. hwar the hwazske giptas älla taka sik hustrur. Thz kra*n*ka karit som vi bärom i hulko vi farom opta vadhelica. hallir renlekin i hälagheet swa som bäzst loktande balsam. mz hulko nar dödho kroppane smörias gömas orötelike at the ey fulnen i ondo*m* astundilsom. ok ey rutnen i kötzsins lusta. Nw ä huru höghelikir oc fagh*i*r renlekin synis i sik siälwom. hwazske haw*ir* han lön älla värdh vta*n* kärlekin. ok ey är thz vndir. thy at vtan kärlekin thäkkis ey älla takx tronna godhlekir. Ämuäl vm hon 120 före bärghin af stadh. ok ey visdomen som ängla tungor talar, ok ey som sanctus paulus sigh*i*r. vm iak anduardha min licama swa at iak brindir. thy at vtan kärlekin thäkkis änkte got. Ok ey är thz godha swa litit at thz forsmas mz kärlekeno*m*. Renlekin vtan kärlek är lampa vtan oleo. Slar thu bort oleona, tha lysir enkte lampan. är borto kärlekin tha thäkkis ekke renlekin. Än nu vilio*m* vi oc tala litit af ödhmiuktenne thy at hon är swa mykyt thorftogh. at vtan hona synas hwazske renlekir älla kärlekir vara dygdhe. thy at ödhmiuktin forskullar at faa renlikhetz oc kärlekx dygdh. thy at gudh giuir ödhmiukom sina nadh. ödhmiuktin göme the dygdhe man haw*ir* fangit. oc gör then fulco*m*nan them haw*ir*. thy at then hälghe ande hwilas äkke vtan owir spakan oc

ödhmiukan. Alra dygdha owin är höghfärdhin. höghfärdhin är oc syndanna vphof. än ödhmiuktin köre badhe fran sik oc androm dygdhom hänna gröma h*er*radöme. högfärdhin pläghar taka sik ökilse, oc öfra sik af allom androm dygdhom. Än ensamin ödhmiuktin är alra dygdha swa som en värn oc torn th*e*r starklica standir mote höghfärdhinna onzsco. oc mötir hänna dyrue. Nw hawir thu här mykyt faghirt hört hulkit ödhmiuke sancte bernard*us* sigh*i*r af ödhmiukte*n*ne. See thy til at
121 thu thz ok innärlicare älska. at var h*er*ra ville hona swa märkelica göma i allom sinom gärningom.

(Kap. 17.) Af vars h*er*ra fasto oc frestilsom. ok af hans atirkomo til si*n*na modh*i*r

SJdhan var h*er*ra ihesus. han var döpt*i*r. gik han ginsta*n* i ödhknena vppa eet biärgh som th*e*r var näär vppa fyra milo älla swa matto. oc fastadhe fyretighi dagha oc fyretighi nättir. Ok som sanctus march*us* sigh*i*r var han th*e*r näär oskällicom diuro*m*. Thänk thy ok skodha han här granlica. thy at han teer thik ma*n*ga dygdha äptedöme. som är at han gaar i ödknena. fastar. bidh*i*r ok vakar. liggir a baru iordhinne. ok vmgaar ödhmiuklica mz oskällicom diurom. Varku*n*na thy honom. thy at altidh. oc hwarnstadh. oc mäst här. är hans lifwärne pinsamt. oc plaghofult til hans lica*m*ma oc af hans äptedöme nim at idhna thik i tholko. Thy at fyra thing sighias här som höra til andelikit liu*i*rne som sik vndarlica hiälpa inbyrdhis. som äru öknin ok fastan. böne ok lica*m*m-

ans thwang. ok mz thässom fyro*m* maghom vi koma til hiärtans renlek. hulkin som är mykyt astundande. thy at han begripir i nakra ha*n*da matto i sik alla dygdhe. han haw*ir* kärlek oc ödhmiukt tholumodh oc alla andra dygdhe. ok allra lasta bort rörilse. thy at mz lastomen. älla dygdhanna vanskilso*m* staar äkke hiärtans renlekir. Ok thy sc*ri*fwas thz ij hälghra fädhra kännedom. at mu*n*ka oc nu*n*no idhn oc äruodhe skal alt vara th*er* til at the mattin faa hiärtans renleek. Thy at han är the dygdh mz hulke människian forskullar at see gudh. som var h*er*ra sigh*ir* i lästinne. B*ea*ti mu*n*do corde q*uonia*m ipsi deu*m* videbu*n*t. Ok som sanctus bernard*us* sigh*ir*. at then som är 122
klarare han är gudhi nämbre, än thän som fra*m*komin är han är klarastir. Til at faa thässa dygdhena. dugh*ir* mykyt brennande oc idhkelikin bön. af hulke fra*m*ledhis skal yttermeer sighias. mz fasto oc lica*m*mans thwa*n*g tho skällike. thy at oskällikhetin fordäruar alt got Än mz ou*ir*flödhelikhet i mat oc dryk oc kräselico liu*ir*ne. oc käte oc orkolöso dugh*ir* bönin litit. Thy til alla thässa fulco*m*nilse hiälpir enselikhetin. som är nar människia*n* dragh*ir* sik fran a*n*nars vmgangilsom. thz mästa hon gitir. thy at mz stime oc bange kan bönin äkke vardha höuelica. oc see oc höra mykyt kan näplica vara vtan sör oc synd. Thy at gino*m* the vindöghonin ingangir dödhin til vara siäla. Thy tak äptedöme af varom h*er*ra. oc gak i öknena. thz är skil thik fran annars kompanscapi thz mästa thu gitir. oc var ensamin vm thu vilt gudhi tilföghias oc see han mz reno hiärta. fly oc

oc mz them tholimodhelica vmbära. oc ämuäl the*m* som thik thikkir sik stundom oskällica hawa. J thässe öknonne skalt thu opta sökia varn h*er*ra.
125 oc see huru han th*er* vmgangir. ok särlica huru han ligg*ir* vm nattena vppa baru iordhinne. Ok skulle godh c*ri*stin siäl sökia han th*er* eet sin vm daghin särlica fran thrättanda dagh. the fyretighi daghana som han th*er* fastadhe. Nw tha fyretighi dagha varo framlidhne tha hungradhe varom h*er*ra. ok frestarin som är diäfwllin gik at hono*m*. oc ville forsökia vm han vare gudz son. Nw frestadhe han varn h*er*ra af gula som är oskällikhet i mat oc dryk. sighia*n*de til hans. äst thu gudz son. tha sigh. thz är gör at thässe stenane vardhin brödh. Än ey gat han darat mästaran. thy at swa swaradhe han hanu*m*. ok swa ledhis hafdhe han sik. at äkke fiöl han i frestilsomin. oc ey ku*n*de diäfwllin fa vita thz han ville thy at han sik hwazske nekadhe älla iacadhe vara gudz son. vtan forua*n* diäfwllin mz sc*ri*ptinne. ok swa hawm vi äptedöme af varom h*er*ra at vi skolom sta a mote thässe syndinne th*er* görs i mat oc dryk Thy at a hänne skulu*m* vi byria. vm vi vilio*m* forui*n*na the andra syndenar. Ok thän som fallir i thässe syndenne han vardh*i*r vanmaktogh*i*r til at forui*n*na the andra. Swa sighia hälghe män som sc*ri*ptina wtthydha. at vtan förra styris swalgheno. tha äruodhar man fanytlica mot the andra syndena. Sidhan tok diäwllin han. oc fördhe han til iherusalem som liggir thedhan atirtan af thera milom. här ma thu thänkia vars h*er*ra tholimodh.
126 siäflek oc godhlek. i thy at han stadde at thän

ledhe gramin. som badhe hans oc alla hans vina blodh thörstir. han hannadhe oc baar vppa mönstrit i iherusalem, hwar diäfwllin frestadhe han af fanyte äro oc fafängo lofwi. ok ville pröua som han giordhe förra vm han vare gudz son. Än ok foruindz han här mz sc*ri*ptinne. ok ha*n*s akt vardh fanyt. thy at han fik äkke vita thz han ville Ok äptir thz som sanctus bernard*us* sigh*ir*. for thy at var h*er*ra tedhe änga gudhdomsins gärning. thä*n*kte diäfwllin han vara puran man, Ok sidhan tok han varn h*er*ra. oc fördhe han atir vppa eet höght biärgh som laa twa milo när thy biärgheno th*er* han fastadhe. oc frestadhe han th*er* af girinne. Än oc lagh här thän snödhe manz banin vndir. Sat thu nu huru var h*er*ra ihesus han var frestadh*ir* oc hannadh*ir* af diäflenom som sancte bernard*us* sigh*ir*. at then som äkke las the fiärdho vars h*er*ra frestilse. han veet äkke sc*ri*ptena som sigh*ir*. Människio*n*na liuärne är alt frestilse här i världinne. Ok sigh*ir* sanctus paul*us* han var frestadha*n* i allo for liknilsens skuld vtan synd. Nw tha sighrin var wnnin. komo änglane oc thiänto hono*m*. Än här skalt thu granlica atuakta oc skodha varn h*er*ra. at han ätir ensamin. oc huru änglane sta kring vm han Ok göm väl aat allo thy som här äpte six. thy at thz är faghirt oc mykyt gudhelikit. Nw ma man spöria i hwario änglane thiänto honom. älla hwat han aat äpte swa langa fasto. thy at sc*ri*ptin talar ther äkke aaf. Thy magho*m* vi thässa sigh*ir*fulla maltidhena skipa som vi viliom. 127
Än skolom vi thänkia hans gudhelica vald. tha är

rasklica swarat til *quæ*stione*m* thy at han formatte skapa hwat han ville. ok af thy som skapat var. var i hans valde hwat honom thäktis. Än ey finnom vi at han äntigia fore sik älla sinom discip*u*lis nytiadhe thätta valdit. Än for moghano*m* finno*m* vi thz väl at han födde twem sinnom mykyn mogha af faam brödhom oc litlom fisco*m*. Än af apostlomen läsom vi at the wridhu kornit w axomen ok ato for hungir skuld i hans näruaru. Samuledhis var han thrött*ir* af vägheno*m* sat oc hwilte sik vppa bru*n*neno*m*. tha han taladhe vidh hina samaritana*m*. äkke six at han skapadhe mat. vtan at han sände discip*u*los at leta the*m* mat i stadheno*m*. Swa synis oc väl sannolikt at han annorledhis saa sik fore i thässe maltidhinne än miraculo. Thy at han giordhe miracula andro*m* til ga*n*gn. oc tha mange varo närstadde. Än här var ängin när hono*m* vtan änglane. hwat skolo*m* vi tha här til thänkia. mädhan vi vito*m* väl at th*e*r bodhe ängin a bärgheno. ok ängin mat fan man th*e*r reddan. Älla mu*n*do ey änglane föra hono*m* thijt mat mz sik. som danieli p*ro*phete hände som sc*ri*fwat är at nar abbac p*ro*pheta hafdhe mat giort oc baar thz som reet var sino skyrdha folke. kom gudz ängil oc tok p*ro*phetan i harit. oc bar han af iudea ij babilonia*m* thijt som daniel sat i diura gardheno*m* i bland leonin. Ok sidhan daniel hafdhe fangit äta. fördhe ängillin i samu stund atir p*ro*phetan thijt han tok han. Än nu
128 vilio*m* vi här blifwa oc göra os gladha mz varo*m* h*er*ra i thässe maltidhi*n*ne ok skal man sighia til varafrw hans värdogha modh*ir*. Af thässe glädhi

oc sigh*ir*. thy magho*m* vi här millelica oc gudhelica thänkia at änglane komo fulco*m*pnit mange til varn h*er*ra ihesum. ok kördho bort diäfwllin. oc fiollo nidh*ir* a iordhena oc badho til hans sighiande. Aue domine ihesu. thz är. heel alla helare h*er*ra ihesu var gudh. Än var h*er*ra fägnadhe them af allom godhuilia. oc tok ödhmiuklica thera komo. swa at han ämuäl negh them mz hofdheno. thänkiande sik vara a mandomsins väghna mi*n*na giordhan for pino*n*na skuld th*er* han skulle thola Tha sagdho änglane til hans. h*er*ra thu hawir länge fastat. hwat vilt thu at vi skolom redha thik til mat. Tha sagdhe han. farin til mi*n*na alra kärasto modh*ir*. ok takin oc förin mik thz som hon hawir nu reet. Thy at af ängom mat ät*ir* iak swa gärna som af hänna. tha foro twe af änglome*n* af stadh oc varo i samu stund när hänne. The helsadho hona mz alle vyrdhning. oc baro hänne budhscapit. Ok thz litla som hon hafde reet aat sik oc iosep. oc th*er* til brödh oc dwk. oc annat so*m* th*er* til höfdhe toko the oc fördho varo*m* h*er*ra. Ok varfrw gaf sik stora vin vm at faa nakat af sma*m* fiscom. hwar hon gat. oc sände mz them. Nw tha änglane komo atir til vars h*er*ra reddo the fore hono*m* nidh*ir* a iordhinne ther the fu*n*no nakat slät oc laso höghtidhelica til bordhz mz hono*m*. Skodha nu väl huru han sitir höuisklica oc ödhmiuklica nidh*ir* a iordhenne oc ätir oc drikkir väl til matto 129
huru änglane sta kring vm han. ok thiäna sino*m* h*er*ra En läggir fore han brödhit. oc annar lätir ij fore han. En läggir foren the sma fiscana som varfrw sände honom. Ok the andre sta ok sionga

hin söta syons sangin. som han kände them i himerike. görande sik alla gladha. oc haua stora höghtidh mz hono*m*. Än matte man sighia, tha är thässin höghtidhin them mykyt ömkosam. for thy matto*m* vi väl grata oc varku*n*na hono*m* af allo hiärta. Änglane skodha han mz alle vyrdhning. thänkia*n*de sin gudh oc sin h*er*ra oc alla thinga skapara. hulkin th*er* födh*ir* alt thz liif hawir. hawa sik swa ödhmiukat ok misvyrt at han var thorftogh*ir* aat lica*m*lico*m* mat til sit behof oc vppehälle. som thän th*er* ey ku*n*de a*n*draledhis bärgha sik. Ok äta swa snöppelica som en enfalloghir man af almoghano*m*. thy matto the väl ömka hono*m*. ville oc thu rättelica thänkia thik vm. ok skodha granlica oc see han i them skipilsome*n*. ok hafdhe thu han innärlica käran af allo hiärta tha ropadhe thu af store varku*n*nan oc sagdhe, O h*er*ra gudh hwat thu tholde for mina skuld. alla thina gärni*n*ga äru fulla mz vndir. hiälp mik th*er* til at iak matte thola nakat fore thik som swa mykyt oc stort tholde fore mik. Visselica ensampt thätta skulle thik mykyt storlica vptända ij hans älskogha. Sidhane han hafdhe tha ätit.
130 badh han bära atir thingin. oc sighia sinne modh*ir* at han kome skyt atir til hänna. än tha änglane the komo at*ir* sagdhe han til them alla saman. farin hem til min fadhor i idhra glädhi. thy at mik bör än nakra stund här vandra. Än iak bidh*ir* idh*ir* at i anduardhin mik minom fadh*ir*. oc helsin alt himerikis härscap a mina vägna. Änglane fiollo nidh*ir* a iordhena oc beddos hans välsignilse. ok sidhan the hafdho them fangit. foro

the heem atir til himerikis. oc giordho thz som han them sagdhe. oc af hans sigh*i*r oc them nymärom oc godhom tidhindom the baro. vpfylto the alt himerike mz otalike glädhi. Än nu tha var h*er*ra ihesus vilde koma atir til sinna modh*i*r. gik han nidh*i*r af bärgheno. thy skodha han oc nu väl huru alra thinga h*er*ra gangir ensamin oc barföttir ok varku*n*na hono*m* storlica af allo hiärta. Ok tha han kom atir til iordane*m*. oc iohannes baptista fik see han. teknadhe han aat hono*m* mz fingreno sighiande. Seen gudz lamb. Seen thän som bort takir världinna synde. Thätta är thän owir hulkin iak saa hwilas thän hälgha anda. nar iak han döpte. Ok en a*n*na*n* dagh nar han saa gangan vidh*i*r iordane*m*. sagdhe han oc samuledhis aat hanu*m*. Ecce agn*us* d*e*i ętc. Tha gik sancte andris. oc en annar af sancti iohannis discipulis äpt*i*r varom h*er*ra ihesu. Än var liofwe oc godhuiliogh*i*r h*er*ra. som thera oc alra vara helso astundar. th*e*r til at han skoli gifwa them af sik tröst oc dyrfwe vände han sik vm oc taladhe til them sighiande. hwat vilin ij. 131
The sagdho hono*m*. mästare hwar boor thu. tha tok han them oc ledde them mz sik i thz husit som han pläghadhe gaa i the bygdinne. Ok the stodho th*e*r en dagh mz hono*m*. Th*e*r äpt*i*r ledde sancte andris brodh*i*r sin sancte pätar til varn h*er*ra ihesum. ok han tok gladhelica vidh*i*r honom. thy at han viste väl hwat ma*n*ne han ville af honom göra. ok sagdhe til hans. Thu skalt heta pätar. thy at han hät förra symon. ok swa kom han i könscap mz them. oc vardh the*m* hemelikin. Nw mädhan var h*er*ra vilde atirkoma til sinna

modh*i*r. foor han thädhan af the bygdinne oc gik at*i*r til galileam hwar modh*i*r hans var. Ämuäl skalt thu oc nu see ok varku*n*na honom oc ganga altidh mz hono*m*. thy at han gaar som han är van ensamin oc barföttir, swa langan som är fyra oc siutighi milo vägh. Än tha han kom atir heem oc modh*i*r hans fik se ha*n*. vardh hon gladhare än nakar man kan sighia. Tha stodh hon vp oc gik mote hono*m*. oc tok han innerlica ij sin fampn. oc var h*er*ra ihesus negh hänne mz alle vyrdhning. hulkit han giordhe ok sinom fostir fadh*i*r iosep ok blef ther quar när them som han var förra van.

(Kap. 18.)

Huru var h*er*ra lät vp bokina ij iudha kirkionne

HÄr til mz gudz nadh hawm vi sakt huru vars h*er*ra ihesu lifwärne var skipat. Ok hawm vi äntigia litit älla enkte atirlatit af thy som han giordhe ij thässom timanom. Än hädhan fran
132 thänkir iak äkke swa göra. thy at thz vare ma*n*ne alt oflankt at thänkia alt thz han giordhe oc taladhe. Mäst for thy at vaar akt skal vara som sancta cecilia giordhe idhkelica bära christi gärninga innerlica i varo bryste Ok thy takom nakat af hans gärningo*m* i hulcom var thanke skal idhkelica vändas. th*e*r til vi komu*m* til hans pino. Än thädhan fran skal man enkte atirlata. Thz andra skolu*m* vi oc ekke alstingx swa owirgifwa at vi skolom thz ey thänkia nar vi ku*n*nom thäs atkoma. Än hädhan fran thänkir iak ekke göra lang thänkilse vtan fulco*m*mit siälla*n*. Thy at thz är thik

öfryt at thu thänkir vppa thz som han giordhe oc sagdhe. oc at thu vmgar mz honom. oc var hono*m* hemelik. thy at i thy skalt thu finna mere sötma oc större gudhelikit. oc ij thy är alla thässa thänkilsinna frukt oc gagn at thu altidh oc alla stadz han skudhar ää i nakre hans gärning. Stundom huru han vmgar med ap*osto*lis. oc sinom discip*u*lis. stundom mz syndogho*m* ma*nn*o*m* oc talar mz them. Huru han p*re*dikar fore moghano*m*. stu*n*do*m* tha han gaar, oc stu*n*do*m* tha han sitir. tha ha*n* sofw*ir* oc tha han vakar. tha han ätir oc huru ha*n* andro*m* thiänar. Huru ha*n* gifw*ir* siuko*m* bötir. ok huru ha*n* gör mang annor vndarlik iärtekn i thässo oc andro tholko. skodha hans godhgärninga som ha*n* giordhe for vara helso skuld. ok särlica vm thu gitir begripit hans änlitis vänleek. tha 133 skodha thz granlica. hulkit som mik thikkir owir alt annat vansamare vara, Än iak tror at thz skulle vara thik mäste hugnadhin. Ok göm väl granlica aat vm han vanlica seer lioflica vppa thik. Ok ij allo thy som här äpte six tha haf thz fore kännedo*m* at hwar iak sigh*ir* nakat af hans gärni*n*go*m*. ok vm iak äkke sigh*ir* th*e*r nakron enka*nn*elik thänkilse. tha thänk ää nakat vppa thz som nu är sakt oc thz är thik tha yfryt. Ok nu viliom vi sighia hwat var h*er*ra ihesus hädhan fran giordhe. Nw tha var h*er*ra ihesus han var döptir oc han kom atir til nazareth. Tha vmgik ödhmiukti*nn*a mästare swa ödhmiuklica som han var förra van. Än tho tiltok han ää smam oc sma*m* at vppinbara sik nakro*m*. ok p*re*dicadhe fore them hemelika. Än ey six at ha*n* ij thy areno nakat

vppinbarlica prädicadhe. för än han a samadaghin*om* areno äptir at han var döpt*ir* giordhe thz miraculu*m* i brullöpino. at han vände vatn i vin. oc än vm han stundom prädicadhe. oc hans discip*u*li döpto. tho idhnadhe han äkke swa sina prädican för än sancte iohannes baptista var sattir i myrkostofwne. som han giordhe sidhan. Gifwande os i thy vndirsampt ödhmiukte*n*na äptedöme. nar han iohanni som stort mykyt var mindre än han ödhmiuklica fruktadhe oc vägdhe mz sinne p*re*dican. Ey byriadhe ha*n* sina p*re*dican mz roop oc skral
134 älla bälle. vta*n* ödhmiuklica oc saktelica. Vm en hälghan dagh hulkin iudhane kalladho sabbatu*m* nar han var i synogoga thz är i iudha kirkionne mz androm. Stodh han vp ok las i p*ro*phetans ysaie bok. thz som a vart maal thydh*i*r swa. Gudz ande kom owir mik oc smordhe mik. oc for thän skuld sände han mik at prädica fatikom etc. Ok tha han hafdhe lakt saman bokena. sagdhe han Thässin sc*ri*ptin är i dagh ij idhrom örom fulco*m*pnadh. See huru ödhmiuklica han las sina första läkze. i hwario han tok l*ec*t*o*ris ämbite som är eet af smauixlomen. Medh thäkko oc liofwo änlite las han i bland them oc wtthydh*i*r sc*ri*ptena. Hwat ödhmiuklica han tilbyria sik vppinbara. nar han sigh*i*r. J dagh är thässin sc*ri*ptin fulco*m*pnadh. som ha*n* ville sighia. Jak är thän sami som hon talar af. Ok alle aktadho granlica hwat han sagdhe. fore hans ordha fulco*m*likhet. oc hans faghro oc ödhmiuko vpsyn. thy at han var alra fäghirst. som han var oc alra bäzst väl talande. Ok af badhom thässom talar p*ro*phetin sighia*n*de

Specios*us* forma p*re* filijs ho*m*i*nu*m. diffusa e*st* gr*ac*ia in labijs etc.

(Kap. 19.)

Sidhan tok var h*er*ra ihesus til at faa sik discip*u*los. oc gifwa sik vin vm vara helso. tho swa at han altidh gömde ödhmiuktena. Nw calladhe han sanctum petru*m* oc andrea*m* ap*osto*los threm sinno*m*. Än huru han kalladhe them första sin, sagdhis förra tha han var vidh*i*r iordane*m*. nar the komo i kyndskap mz hono*m* Annat sin kalladhe han them af skipino nar the fiskiadho som luchas sigh*i*r. ok 135
tha folgdho the hono*m* swa at the thänkto koma atir heem til sin. Än tha fingo the höra hans kännedom. Thridhia sin kalladhe han them af skipino som mathe*us* ewangelista sigh*i*r at han sagdhe til them. komin oc fölghin mik Jak skal göra af idh*i*r ma*n*na fiscara. oc tha forläto the alt oc fylgdho honom äptir, Ok i them yttarsta twem sinnomen kalladhe han oc sanctum iacobu*m*. oc hans brodh*i*r sanctum iohannem ewangelista*m*. hulkin han hafdhe förra callat af brullöpino, i hulko han vände vatn i vin nar han ville hawa gipt sik. Sidhan calladhe han oc philippu*m* oc sanctum matheu*m* ap*osto*l*u*m oc ewa*n*gelistam hulkin som af rätte ödhmiukt calladhe sik publicanu*m*. Än huru flere apostlane varo kalladhe thz är äkke sc*ri*fwat här. Thänk thy oc skudha han i thässom kallilsomen oc hans vmgangilsom mz them. huru han the*m* innerlica callar. görande sik them tillatoghan ok hemelikin. liofwan oc thiänoghan. draghande them innantil oc vtan. Ok ämuäl tok han

them heem mz sik til modh*ir* sinna. oc gik hemelica mz them heem til thera, Ok han lärdhe oc kände them. oc gaf sik enkannelica alla vin vm them swa som modhorin vm sin enga son. Ok six at sancte pädh*er* han sagdhe for sancte clämitte. at nar the sofwo. stodh var h*er*ra ihesus vp vm nattena, oc holde vppa them klädhin. thy at han them swa innerlica älskadhe. oc viste väl hwat ma*n*nom han ville af them göra. Ok än thot the
136 varo vm man ma swa sighia grofwe oc ofannoghe oc af litlo kompne a byrdhinna vägna. tho skipadhe han them världinna hyfdhinga them th*er* fore skullo ganga oc ledha alla trona kristna män i andelike stridh Thänk thy for gudz skuld af hulkom the hälgha kirkia byriadhis. Ey vilde var h*er*ra thässa världinna viso oc maktogha män wtuälia. at ey skulle thz som görande var thera fro*m*heet tilsc*ri*fwas. thy at thz atirgömde han sik. oc löste os atir mz sinne makt oc godhlek oc snille

(Kap. 20.)

ÄN thot somlike twäka th*er* vm hwars brullöpe thz var som giordhis i chana galilee. tha thänkiom vi thz haua varit sancte iohannis ewangeliste. äpte thy som sanctus ieron*imus* sigh*ir* i p*ro*logo som han satte fore hans ewangeliu*m*. J thy brullöpeno var oc varfrw. tho ey swa som hon hafdhe varit thijt slätlica budhin. vtan swa som thön första oc älzsta i bland systrana. oc var th*er* aat systir sinna som hon hafdhe varit i sino eghno huse. swa at brullöps kostnadhin skipadhis alt äpte hänna forsyn. hulkit som vi maghom finna i threm thingom.

första af thy som ij lästinne six at maria ihesu modh*i*r var th*er*. Än af varom h*er*ra ihesu oc hans discipulis. oc androm them th*er* varo six at the varo budhne til brullöpit. oc skal vndirstas at the varo thijt budhne. Nu tha varafrw systir som hääť maria salome. zebedei hustru. oc sancti iohannis modh*i*r. hon kom til varafrw i nazareth som liggir fran chana. fyra thera milor sagdhe hon at hon 137
ville göra brullöp aat sinom son iohanni. tha gik varfrw mz hänne at redha til thz som tharfuadhis nakro*m* daghom fore ok swa nar andre varo budhne tha var hon th*er* fore them. Aat thy andro finnom vi at thz var sancti iohannis brullöp. at varfrw kärdhe vm at the*m* brast vinit. hwadhan af vi finno*m* at hon var äkke af the*m* vidh bordhit sato. vtan thön som th*er* tok til var. oc saa at them brast vinit. hafdhe hon oc sitit vidh bordhit, hwat mu*n*de ey modhorin hawa blygdz sitia när sonено*m* i bland männena. thy at thz pläghas äkke i them landomen. hafdhe hon oc sitit i bland qui*n*nomen. mu*n*de hon haua hällir talat vm at th*er* brast vinit än andre. hafdhe hon oc fu*n*nit at vinit brast hwat mu*n*de hon hawa standit vp v sino matsäte. oc gangit til sonin. Alt thätta thikkis vara ohöuelikit oc ey väl standa, oc thy är väl sanno likt. at hon ekke sat vidh bordh. thy at af hänne six at hon var mykyt thiänogh. at thy thridhio vndirstars thz af thy. at hon bödh them som thiänto at the skullo gaa til sonin. oc göra thz som han them budhi. oc swa synis at hon stodh fore i brullöpino. oc rädh owir thz som th*er* giordhis. oc thy lät hon sik th*er* vm vardha at th*er* ey skulle vanskilse

hända. thy skal thu nu ij thässe mattone skodha varn h*er*ra ihesum. oc see han äta i bland andra swa som en af litlo almaghanom. oc sitia i bland them. ey mz them främsto. vtan hällir mz them
138 yttarsto. ey ville han som the höghfärdhoghe plägha sitia i thy första säteno i gästabudhomen. thy at han ville swa göra som han sidhan lärdhe sighiande nar thu vardh*i*r budhin til brullöpis älla gästabudh tha gak sitia i yttarsta stadhin. Än han siäluir byriadhe förra göra än känna. Skodha oc ämuäl hwat blidhelica varfrw gangir fore oc thiänar. oc hwat gra*n*lica hon takir var i allo huru thz rättelica skipas. ok teer oc visar thiänaromen hulkaledhis the skulu rätta vppa. oc hwat the skulu sätia fore brullöpis folkit. Nu tha aat thy leedh at brullöpit skulle ändas. koma the som thiänto oc sagdho til hänna. vinit räkkir äkke längir. oc vi hawm äkke meer gifwa folkeno drikka. Tha swaradhe hon. Bidhin, iak skal skipa swa at vi skolom hawa yfryt. oc gik til sonin hwar han ödhmiuklica sat vid bordz ändan. när duromen i huseno. oc sagdhe til hans. Min käre son här vanskas vinit thy at thz räkkir äkke aat. ok systir vaar är fatik oc veet ey hwat hon skal tiltaka Af millo hiärta tha varku*n*nadhe varfru sik owir thera hawandzlöso. oc th*e*r til at the skullo ey faa blygdh. tha badh hon sonin hulkin hon viste maktoghan vara. oc at han ville vppinbara gudhdomsins vald for thera hugnadh skuld som thorftoghe varo Tha swaradhe var h*er*ra ihesus hänne sighiande. qui*n*na hwat är mik oc thik. Nw mädhan var h*er*ra ihesus hafdhe sina modh*i*r i störste

vyrdhning. thikkis vndarlikit vara at han swaradhe hänne swa. hulkit som thikkis vara oginlica swarat. Thy sigh*ir* sanctus augustin*us*. at göra miracula **139** thz hafdhe var h*er*ra a gudhdomsins natwr vägna. hulka han hafdhe äkke af modhorinne. ok i thy at han modhorinne swa swaradhe ville han hänne beuisa at han var äkke pliktogh*ir* at lydha hänne i thy. Ok thy sagdhe han Quid michi et tibi est mulier. Qui*n*na hwat är mik oc thik. Som han ville sighia. makt at göra miracula. thz hawir iak äkke af thik. älla vita quäman tima at göra miracula thz är mik oc thik äkke almänt vtan thz höwir mik ensa*m*pnom vita. hardh thikkias tholik swar vara. Än thz är talat os til kännedom. af hulko sanctus bernard*us* talar sighiande. hwat är thik oc hänne h*er*ra min. hwat ey thz som syni oc modh*ir*. Hwat spör thu hwat thu höre hänne til, mädhan thu äst hänna renasta lifs välsignadha frukt. hwat ey är hon thön som helom iomfrudom afladhe. ok thik ospiälladhom iomfrudom födde, i hulkins lifwe thu hwiltis nio manadha. hulkra iomfrulico spina thik söfdho. mz hulke tha thu vast tolf ara gamal. foor thu til nazareth af ierusalem. oc var hänne vndirgifwin. ok sigh*ir* til hänna. Quid michi et tibi. mykyt i alla handa matto. Än vppinbarlica seer iak nw at thu thz äkke sagdhe swa som thik forthyktit. älla at thu ville göra thinna modh*ir* iomfrulico hemsco nakra blygdh. mädhan thu thz hon beddis fulco*m*nadhe. nar thiänarane thik lyddo äptir thy som hon them bödh. Thy kära syst*ir*. hwi mu*n*de var h*er*ra sinne modh*ir* swa swara. Vtan fore vara skuld. ok alra thera som sik hawa **140**

gifwit til gudz thiänist. at thera frända vmsorgh vm thera fordhan skuli them ey mödha älla hindra af andelico äruodhe oc thiänist som the gudhi haua lofwat. thy at ää mädhan vi ärom i världinne. tha ärom vi fadh*i*r oc modh*i*r pliktoghe til thera fordhan. Än nu mädhan swa är at vi hawm forlatit os siälua. myklo hällir ärom vi frälse af thera vmsorgh. Thy läsom vi af at en ärmete badh sin brodh*i*r som kom til hans oc beddis hiälp af honom ga til anna*n* brodhorin thera som longo var dödh*i*r. Än nar hin brodhorin som til ärmetan kom vndradhe th*e*r vppa oc sagdhe at han var dödh*i*r. Sagdhe ärmetin sik oc vara dödhan. Ok thy giuir var h*er*ra os alra bäzsta kännedo*m*. at vij hawin änga vmsorgh vm fadh*i*r oc modh*i*r oc vara frändir meer än vara reghlo lofwan tilsigh*i*r, Nar han sinne modh*i*r oc tholke modh*i*r swaradhe. Quid michi et tibi e*st* mulier. Swa swaradhe han oc a*n*norstadz eno*m*. som sagdhe hono*m*. at modh*i*r hans oc hans modh*i*r systirsyni stodho vte oc vildo tala vidh han. Hwa är min modh*i*r älla mine brödh*i*r. Hwar äru nu the som swa kötlica oc swa fanytlica läta sik swa mykyt vaardha oc swa stora vmsorgh hawa vm sina kötlico frändir Swa som the än siälue vmgingo mz them. Än af thässom swaromen vantröste ey modhorin. Vta*n* tröste sik vidh hans väluiliogha godhleek. ok gik atir til them som thiänto sighiande. Gan til min son ok görin thz han idh*i*r sigh*i*r. hulke som gingo
141 ok äpt*i*r thy som var h*er*ra them bödh. fylto the vatnkarin mz vatn. oc sidhan the hafdho thz giort. sagdhe han them. Takin nu oc bärin archit*ri*clino,

Archit*ri*clin*us* thz var then som främst sat, Ok här mat thu märkia tw thing. först vars h*er*ra skällikhet i thy at ha*n* först sände them hedh*i*r-samasta ma*n*ne th*er* var. Sidhane thz at han sat siäluir lankt fran honom i ödhmiukare stadh mykyt nidh*i*rmeer, Ok äpt*i*r vars h*er*ra budhi baro thiänarane hono*m* vinit oc sagdho them androm af huru vinit var tilkomit. swa at miraculu*m* vardh vppinbart. oc hans discip*u*li trodho at han var christus Nw tha brullöps kostin var hallin kalladhe var h*er*ra ihesus iohannem vppa ena sidho oc sagdhe til hans. Forlat thässa hustruna thina oc fölgh mik. Jak skal skipa swa at thu skalt koma til höghelicare brullöp. som ha*n* ville sighia oc thu skalt vardha myklo bät*i*r giptir, Ok han fylgdhe honom ginstan, J thy at var h*er*ra ihesus var i brullöpe. beuiste han at hionalaghit är af gudhi skipat. Än i thy at han calladhe iohannem af brullöpeno. lätir han os vppinbarlica vndirstanda at myklo värdoghare är andelikit hionalagh än lica*m*likit. Sidhan gik var h*er*ra ihesus thädhan. Ok vilde nu thädhan fran vppinbarlica göra thz som vara siäla helso vardhadhe, Tho ville han förra fölghia modh*i*r sinne heem til siin. thy at tholkit fölghe skulle varafrw haua. Thädhan gaar var h*er*ra oc takir hona oc iohannem oc andra sina discip*u*los mz sik til capharnau*m*. oc th*er* äptir nakra dagha heem til nazareth. Skodha thy them i thöm väghinom huru ödhmiuklica the ga til foot. 142 oc hwat lioflica the gaa badhin saman sonin oc modhorin. O hulkin the tw äru. alre saghos annor tholik tw mödhgyn här i iordhrike. Skodha oc

ämuäl discip*u*los medh hwat vyrdhning the fylghia them. oc göma gra*n*lica aat vars h*er*ra ordhom. thy at ij them var enkte fafängt älla onyt. vtan altidh tha giordhe han älla taladhe nakat got. oc tholkit fölghe ku*n*ne äkke vara ledhosampt

(Kap. 21.)

UAr h*er*ra ihesus gik vppa ena sidho fra moghano*m* som honom fölgdhe. ok tok sina discipulos mz sik. oc gik vppa bärghit thabor th*er* liggir twa milo fran nazareth. at han skulle känna them thz som them tharfuadhis nima. thy at thz höfdhis väl at han skulle them först lära. hulka han ville andro*m* skipa til mästara oc ledhara i himerikis väghino*m* Än tha lärdhe han them af mangra handa thingo*m* Ok var the p*re*dicanen faghi*r* oc fulco*m*mit lang. Ok ey är thz vndir. thy at gudz mu*n*dir satte hona saman. Th*er* kände han them af sälikheti*n*ne, af bönom. oc fasto. almoso oc mangom androm dygdhom som thu th*er* findir. läs hona opta oc granlica swa at thik väl mi*n*nis hwat th*er* six. thy at thz är mykyt andelikit. än tho sätir iak thz äkke här thy at thz vare alt oflankt. oc tholik wtthydhilse sta äkke alla stadz väl i bland thänkilsen. Än tho sätz ma*n*ga stadz
143 thera handa oc hälgha ma*n*na kännedo*m*bir thik til lärilsa. Än at var h*er*ra byriadhe thässa p*re*dicanena a fatikdomeno*m*. gaf han vndirstanda at fatikdomin är alla andelica bygninginna grundual. thy at then som mz väraldz thingomen är löddir. han gitir äkke fulco*m*lica fölght varom h*er*ra christo som är fatikdomsins spöghil. Ok thän som siälfs

uiliandis vndirgifwir sik thässom forganglico thingomen. han är äkke fräls vtan en thräl. thy at som apostolin sighir. Thäs thingsins thräl gör iak af mik ther iak mykyt älscar som sanctus augustinus sighir. at älscoghin är siälinna förare bärande hona thijt han far. oc thy skal man alzenkte älsca vtan gudh. oc sin iämcristin for gudz skuld. ok thy är väl värt at fatik människia kallas sääl. thy at som sancte bernardus sighir. hänna vinga äru väl store mz hulkom man flyghir swa rasklica til himerikis rike. for andra dygdhe louas människionne thz som koma skal, swa som thän ther thiänar a skön. än for fatikdomin är man vis aa thy som lowas. thy at them six at himerikis rike är thera. Än vi seem somlica fatika människior dröuas oc halla sik illa. hulke vm the hafdhin sannan fatikdom ok thänktin sik vara himerikis konunga oc drotninga hiollin the sik äkke swa ömblica. Än thz äru the som mz thän skäl vilia vara fatike at them skuli änkte brista ok swa älska the fatikdomin at them skal änkte vanta Thy sighir sanctus bernardus vm iak vardhir vplyptir älla vphögdhir fran iordhinne. diärflica sighir iak. at iak skal al thing dragha til mik siäluan. Ey sighir iak thätta som en dare mz brodhirs mins röst i hulkins liknilse iak före mik. Mädhan thz oc swa 144 är. tha skulu thässa världinna rike män äkke vänta christi brödhir oc systir ägha ensamit himerike. for thy at the höra han sighia Säle äru the som andelica äru fatike. thy at thera är himerikis rike, Ok ägha the iordhrike, oc äru sannelica som the

th*e*r änkte hawa. oc al thing ägha. thiggia äkke som vsle. vtan ägha gudh ä thäs vissare at the mindra hawa af girinne. Visselicā trolico*m* man är al världin rikedoma. thy at alt thiänar hono*m* iämpt swa lint som strijt. oc badhe mz oc moot koma hono*m* til godho. Girugh*i*r man thiggir som biddare. thz som trolik människia forsmar som h*er*ra. Thänne gömer forsmande. oc girugh*i*r thiggir äghande. Spör af hwariom them th*e*r omättelica giri hawa til at sama*n*dragha rikedomana mz alle fikt. vm the som owirgifwa sit. ok gifwat i gudz na*m*pn fatiko folke. ok köpa for litit gooz himerikis rike. göra vislica älla egh Vtan iäf. the sighia vislica. Sidhan sigh thu. Hwi gör äkke thu swa, han swara. Jak gitir äkke, hwi tha Sannelica thy at frw girin vil äkke städhiat. ok han är äkke fräls, ok thz han thikkis hawa är äkke hans. oc han ägh*i*r äkke siäluir vald vm sik. Ärit oc thit. tha gif thz wt. ok bata oc vin th*e*r af. oc byt iordhzlikit i himerike. Gitir thu äkke tha känz thik vara thinna päni*n*ga thräl oc äkke h*er*ra. gömara oc äkke äghara. Ok nu viliom vi koma atir til thz vi skulu*m* thänkia. Thänk thy oc skodha varn h*er*ra ihesum christum sitia vppa thy biärgheno nidh*i*r aa iordhinne ij
145 bland sina discip*u*los swa som en af them. ok huru lioflica ok astundelica. fagh*i*rlica. oc fulco*m*lica han talar til them ledhande oc lokkande them til thässa fornä*m*pda dyghdhanna gärni*n*ga, ok altidh som för är sakt. tha vidh*i*rfresta at skodha änlitit hans. Skodha oc ämuäl discip*u*los mz hwat vyrdhning oc ödhmiukt the skodha han mz alle huxsins akt. oc atgöma granlica thän dyra kännedomin. oc gifwa

sik alla vin vm han fästa. oc hawa stora*n* hugnadh oc glädhi. badhe af ordhomen. oc swa af hans liofwe tilsyn. J thässom thänkilsomen skalt oc thu glädhias skodhande han som han vare th*er* när staddir mz sino*m* discip*u*lis oc taladhe til thiin. Ok äpt*i*r thy som gudh giw*i*r thik nadh. tha tilfögh thik oc lat thik til them. ok dwäls thu th*er* nakra stund. hända ma at thw vardh*i*r kalladh. Nw tha prädicanin är vte. skodha varn h*err*a ihesum ga nidh*i*r af biärgheno mz discip*u*lis. hemelica talande mz them. vidh*i*r at the gingo i väghino*m*. ok huru discip*u*li enfallelica flyktos vm han. tha the hono*m* fölgdho. eyg miok gra*n*lica skikkadhe. Vtan swa som kyklinga plägha rinna äpte hänonne. ok hwar vidh*i*r frestadhe honom nalkas mera. til thäs at ha*n* skulle faa bätir höra. Skodha oc mz hwat astu*n*dan moghin mötte honom. oc baro fram foren siuka folkit. oc han heladhe them al saman

(Kap. 22.)

J Capharnau*m* var en riddare som hafdhe en siukan thiänara. han hafdhe fulco*m*lica tro til varn h*err*a ihesum oc sände til hans. oc badh läkian. Var h*err*a swaradhe ödhmiuklica sighiande. Jak 146 vil coma oc helan Nar riddarin fik thätta höra. Sände han a moot honom. oc lät hono*m* sighia. h*err*a, Jak är äkke värdogh*i*r at thu gaar vndir mit thak. Vtan sigh at enast mz eno ordhe. ok piltin min vardh*i*r väl helbrygdho. Tha louadhe var h*err*a ihesus hans tro. ok gik äkke fra*m* bät*i*r Vtan heladhe thiänaran th*er* borto som han var. J sama stadheno*m* var oc en konu*n*gir. han gik

siäluir til varn h*er*ra ihesum. bidhiande han. at han skulle koma heem til hans oc hela hans son som siukir var. Än var h*er*ra ihesus ville äkke gaa. Vtan heladhe tho sonin hans. Thänk thy i thässo riddarins tro värdhelikhet oc forskullilse oc vars h*er*ra ihesu ödhmiukt. som ville ga til riddarins thiänara. ok nekadhe at koma til konu*n*gxsins son Nw mädhan var h*er*ra hedhradhe meer riddarins swen än konu*n*gxsins son. gifs os vndirstanda at vi skolom äkke vara vildoghe. ok eygh altidh taka människiona äptir thy os thikkir hona vara värdha. oc ey thiäna nakrom i öghomen. oc ey äptir thy som yttra vällit wtkräfwir. Vtan äptir thy som hans tharf oc godhlekir wtkräfwir som thiänistena thorf vidh*i*r. ey for thäknadz skuld. vtan af kärlek

(Kap. 23.)

Af the*m* lamsiuka ma*n*neno*m* som the fördho nidh*i*r gino*m* thakit oc baro han fore varn h*er*ra. hulko*m* han gaf helbrygdho

J foresagdha stadheno*m* capharnau*m* nar var h*er*ra
ihesus sat ok kände i eno huse. oc th*er* varo
sama*n*sankadhe pharisei oc mange laghanna känne-
147 fädh*i*r af iherusale*m* ok galilea. oc allo iudha land-
ino. Tha komo män som baro i sänginne en lam-
siukan man oc villo in ij husit. at han skulle helas
af varom h*er*ra. Nw tha the ku*n*no äkke in koma
for moghano*m*. tha foro the vppa thakit. oc fördho
han ther nidh*i*r ginom. oc lagdho han fram fore
varn h*er*ra ihesum. ok tha han saa thera tro.
sagdhe han til then siuka. Son. haf godha tröst.

thik forgifwas thina synde Än pharisei oc laghmännene som af ondzsko märkto hwat han aathafdhis. sagdho innan sik at han taladhe haadz ordh thy at ensamin gudh forma at forlata syndenar. ok han takir sik thz til, Thätta sagdho the for thy at the trodho han vara puran man. Tha sagdhe var väluilioghe ödhmiuke h*er*ra. som skodhar badhe gärningana oc hiärtan. til thera. Hwi thänkin ij ont i idhro hiärta. oc sagdhe yttirmeer. at ij skolin vita at människionna, som är io*m*frw marie son. hawir makt i världinne at forlata syndenar. Tha sagdhe han them siuka ma*n*nenom. stat vp oc gak. Ok han vardh i samu stundinne fräls af siukdomenom. oc stodh helbrygdho vp. Ok alle vordho vndarlica vidh*i*r. Här mat thu märkia mang godh thing oc fagh*i*r. Thz första at af thy vardh iudhanna blinde foruu*n*nin. thy at the matto vppinbarlica finna oc vndirstanda. at var h*er*ra ihesus som syndena forlät. var sandir gudh oc man. Annat är at for syndenna skuld händir stundom lica*m*likin siukdombir. som vi finno*m* af the*m* siuka ma*n*nenom som vardh heel vidh piscina*m*. hulko*m* var h*er*ra sagdhe at han skulle äkke mera synda. at hono*m* skulle ey än värra hända. 148
At thy thridhia thänk at tro*n*na värdh oc forskullan är stort. thy at ämuäl dugh*i*r ma*n*ne annars tro, som förra är sakt af riddarins thiänara ok som vi finno*m* i cananea. thz är i hedhnisko qui*n*nonne i hulkra tro var h*er*ra ihesus heladhe hänna dottir. thätta händir oc daghlica i them barnomen som döpas. hulkin vm the döö. för än the äru komin til skällikin aldir. taka the nadhena i annars

tro. fore hulka the helas i vars h*er*ra ihesu christi värdhe th*e*r han them forskulladhe mz sinne pino oc hardha dödh. at koma til äuärdhelica äro i himerikis glädhi.

(Kap. 24.)

Huru sancti pätars swära frälstis af kallosottinne

Ok hände i fornämpda stadhenom capharnau*m* at var h*er*ra ihesus gik in ij sancti pätars hws. hwar hans swära hafdhe hardha kallosoot. Än ödhmiuke h*er*ran th*e*r lät sik enkte forthryta. tok vppa hänna hand. oc heladhe hona swa fulcomlica. at hon stodh ginstan vp. oc thiänte hono*m* ok hans discip*u*lis. oc redhskapadhe fore them. Än hwat redhskap älla thiänist hon giordhe. thz är ekke sc*ri*fwat. Thänk thy at fatike fatikdomsins älskare aat i sins fatika discipuli huse nakan growan kost. oc thz som the gato rasklica reet. oc sat fore them. Thänk ok ämuäl at var h*er*ra ihesus. halp them til at redha. oc särlica i sins fatika discip*u*li huse. thy at alt thz ödhmiukt är tha mat thu af honom thänkia. äntigia at han reedde til bordhit älla thwadhe drykkio karen oc annat tholkit. thy at alt thera handa giordhe ödhmiuktinna mästare
149 gärna som kom at thiäna. oc äkke läta sik thiäna. Sidhane satte han sik hemelica mit vidh bordhit. oc sina discip*u*los bäggia vägna vm sik. oc aat thes gladhelicare at fatikdomin liuste i thera maltidh

(Kap. 25.)

Af vars h*er*ra sö*m*pn i skipino

Eet sin nar var h*er*ra ihesus foor vppa eno litlo skipi mz sinom discip*u*lis lagdhe han sik nidh*i*r at sofwa. thy at han vakadhe mykyt vm nattena i sino*m* böno*m*. oc vm daghin äruodhadhe han i p*re*dican. Nw tha han sof kom en makta stormbir. swa at discip*u*li räddos at the skullo forfaras. oc thordho äkke väkkia han. Än sidha*n* nödhen gik aat them tha väkto the vppa han. oc sagdho. h*er*ra hiälp os. vi forfaroms. Var h*er*ra ihesus stodh vp oc sagdhe til them. Hwi rädhins ij. O hwat litla tro i hawin. Sidhan auitte han vädhrit oc vatnit. oc äpt*i*r hans budhi vardh ginstan mykyt lunkt oc stormin vände at*i*r Här skolom vi märkia os til kännedom at än thot os thikkir at var h*er*ra sofwir vidh os oc vara gärninga ok athäfwe. oc särlica tha vi hafwom vidh*i*rmödho oc dröuilse. tho vaktar han granlica aat os. oc lätir sik alra mäst vardha vm vara helso. oc thy skolom vi vara stadhoghe oc enkte iäfwa.

(Kap. 26.)

Af änkionna son so*m* var h*er*ra vpreste

NAr var h*er*ra ihesus. gik eet sin til thän stadhin som kallas naym. mötte han myklom mogha som fölgdho eno*m* vngom ma*n*ne enna änkio dödha son til grawa. Än milde h*er*ran varku*n*nadhe änkio*n*ne som dödha sonin grät. oc tok vppa barinne oc bödh them som baro standa quarra. Sidha*n* sagdhe han. Vngir man. Jak sigh*i*r thik stat vp. ok

ginsta*n* stodh han vp som dödh*i*r var. ok var h*er*ra fik han atir sinne modh*i*r. Än the som thätta sagho vndradho här vppa oc louadho gudh.

(Kap. 27.)

Af the smamönne som vprestis af dödha oc huru martha fik boot af sinne soot

For ens hyfdhinga bön skuld. tha gik var h*er*ra ihesus mz honom at vpresa hans dottir. Nw i them moghanom som mz honom gik var en qui*n*na som hafdhe ena hardha soot. oc thz six at thz var martha. marie magdaleno systir. hon sagdhe mz sik. vm iak at enast finge taka vppa fallenom a hans klädhom tha vordhe iak heel. ok nar hon nalkadhis honom oc kom vidh klädhin. vardh ho*n* frälzt som är af siukdomenom. Än var h*er*ra ihesus sagdhe ginstan. hwa tok vppa mik. tha swaradhe sancte pädhar h*er*ra moghin thrängir thik oc gör thik omak. oc thu sigh*i*r hwar tok vppa mik, Se hwat tholugh*i*r var h*er*ra är. hwat opta vardh han thrängdir af moghano*m*. thy at the vildo nalkas honom. Än var h*er*ra ihesus viste väl hwat han sagdhe. ok sagdhe än. kom nakar vidh mik. Jak kände väl at dygdhen gik af mik. Tha gik martha vidh*i*r oc sagdhe vppinbarlica hwat hon hafdhe giort. oc huru hon var frälst af sinom siukdom. gärna helde var h*er*ra ihesus hona hulke han beuiste sidhane swa stora lioflikhet. tha sagdhe han til hänna. thin tro giordhe thik heela. J thässo miraculo hawir thu at tron hon lofwas. oc at var h*er*ra vil at miracula skulu

ku*n*noghas for annars gagn skuld ok nyttelikhet. Än thz mästa han gat tha lönte han the*m* for ödhmiukti*n*na skuld. som thu nu seer. ok thz han giordhe mz gudhdomsins valde oc makt. thz tilräknadhe han hänna tro. Ämuäl hawir thu här ok til ödhmiuktinna gömo. eet thz som är mykyt 151 märkelikit thz sancte bernard*us* sc*ri*fwar os til kännedom sighiande. hwar en thän th*e*r gudhi fulco*m*lica thiänar. ma kallas faallir thz är yttarste delin af christi klädhom. for thy at han sik ödhmiukan räknar. Än thän som kombir til swa stora fulco*m*likhet. at han vardh*i*r hördh*i*r af gudhi. äntigia i thy at han forskullar siukom ma*n*nom helsona. älla i androm miraculis. tha skal han th*e*r af äkke höghfärdhas. älla sik til räkna thz. thy at thz giordhe gudh ok äkke han. Nw än thot martha hon trodde at hon skulle vardha helbrygdho vm hon toke vppa vars h*er*ra ihesu christi klädho*m* som hon ok vardh. tho gik äkke the dygdhin af klädhomen vtan af gudhi. ok thy sagdhe han känna dygdh haua ga*n*git af sik. oc thy skal thu alre nakat sin nakat got thik tilsc*ri*fwa. thy at thz är alt af gudhi. Sidhan gik var h*er*ra ihesus til hyfdhingans hws oc vpreste dottor hans som dödh var

(Kap. 28.)

Af sancte marie magdalene vmuändilse

UAr liofwe h*er*ra ihesus var en dagh budhin til gäst af enom som hät symon leprosus. ok gik mz hono*m* til at äta mz honom. oc thz pläghadhe han göra swa väl for godhuilia skuld. som for the

astu*n*danena the*r* han hafdhe til siälinna helso for hulka han foor nidh*ir* af himerike thy at vmgangande oc ätande mz ma*n*nomen. drogh han them til sin älskogha oc kärlek. han lät sik oc biudha for fatikdoms skuld. thy at han var alra fatikastir oc hafdhe af världinna ägho enkte hwazske fore sik älla sinom discip*ul*is. ok thy tok var h*er*ra ihesus. ödhmiuktin*n*a spöghil ödhmiuklica mz tholkom nar
152 hono*m* böödz. tha som swa var i fallom. at han var thorftogh*ir*. Nw fik maria magdalena höra at han aat i thäs sama symonis huse. hon hafdhe vanlica nu hört hans p*re*dican oc älskadhin hetelica. än thot hon hafdhe thz äkke än vppinbarat. Nu tha hon fik innerlica hiärtans sorgh for sina synde. oc vardh vptänd af hans älskogha. thänkte hon väl at hon ku*n*ne äkke faa helsona vtan han. ok gat nu äkke längir vnat sik. gik hon af stadh thit som gästabudhit var. oc gik fram for budhafolkit mz nidh*ir*lutto änlite, oc öghonen hafdhe hon hwarghin vta*n* nidh*ir* a iordhena, oc hafdhe änga roo för än hon ko*m* til varn h*er*ra sin älskelica oc alra kärasta. ok fiöl tha ginstan nidh*ir* for hans fötir vpfylt mz blygdh ok innerlike sorgh af sinom syndom. ok som hon laa swa framluto mz änlitino owir hans fötir mz enne tröst. thy at hon älskadhe han nu innerlica af allo hiärta owir al thing. tok hon starklica til at sukka oc grata. swa som hon skulle al flyta bort i tarom. ok sagdhe thystlica mz sik siälue. h*er*ra min starklica oc stadhelica tro iak oc vidh*ir* gaar thik vara min gudh. oc min h*er*ra. J myklo oc margho hawir iak dröft thit gudhelica vald. Jak syndadhe mot alle thinne

rätuiso. oc flere äru mina synde än sandkornin i
hawino. tho flyr iak til thi*n*na miskund. Jak vsul
oc vrang syndirsca syrgh*i*r oc sukkar oc latir mik
angra mina synde. Jak bedhis nadh. oc är iak
redho bätra mik. oc vil alre optar meer ganga
fran thinne lydhno. älla vara thik olydhogh. Bidh*i*r
iak thik liofuaste skapare. wrak mik äkke fran 153
thik. thy at andra wtuägha weet iak mik hwarghin
hawa. ey vil iak ok til nakan anna*n* lita thy at
ensamen thik älskar iak owir al thing, ok köör
thy äkke mik fran thik, vtan näfs mik oc plagha
mik for mina ondzsco oc synde som thik thäkkis.
Än tho bedhis iak miskund. Nw ä mädhan hon
swa ryghelica läät ok vengadhe sik. tha ru*n*no
hänne tarane swa at hon vätte alla fötrena a varom
h*er*ra. swa som thyt the varen alle thwaghne. Tha
vände hon ok atir vm sidhe at grata. ok thänkte
väl mz sik at ouärdhokt var at hänna tara skullo
koma vidh hans föt*ir* strök hon af them oc thyrk-
adhe fötrena mz sino hare. Än thy thörkadhe
hon them mz hareno at hon hafdhe äkke när sik
nakat thz som gäfuare älla dyrare var. mz hulko
hon matte them stryka. oc giordhe ho*n* thz for
thy at hon hafdhe harit nytiat til thz fanyt ok
skadhelikit var. ville hon thz nu nytia ok vända
til thz som ganglikit oc nytlikit var, Ok at mu*n*nin
skulle ekke lankt vara fran fotomen. at hon skulle
opta faa kyssa them. äpte thy som älskoghans
bruni vaxste i hiärtano, ok for thy at vars h*er*ra
ihesu fötir varo söroghe af väghino*m*. smordhe
hon them medh dyrom smörilsom. thy skalt thu
väl skudha hona ok langsamlica thänkia hänna

gudhelikhet. som swa enkannelica var älskadh af
varom h*er*ra. for thy at thätta var höghtidhelikin
oc fulco*m*mit märkelikin gärning Skodha oc ämuäl
154 varn h*er*ra ihesum hwat väluilioghlica han tok
hona. ok huru thulumodhelica han stadde hänne
alt thz hon giordhe. han hiolt vppe oc lät af at
äta alt th*er* til at ärindit var ändat. Ämuäl hiolt
oc budhafolkit vp. oc alle vndradho vppa thätta
nymärit, Än symo*n* dömde han storlica mykyt i
sino hiärta. at han lät ha*n*na sik af tholke qui*n*no.
Swa som han hafdhe äkke varit p*ro*phete. oc hafdhe
äkke vist hulken hon var. Än i thy at var h*er*ra
swaradhe til hans hiärta thanka. beuiste ha*n* sik
vara sannan p*ro*pheta, Ok van han mz thy äpte-
dömilse th*er* han sagdhe af them som skylloghe
varo, Ok nu mädhan han ville oppinbarlica tee
at al thing fulco*m*pnas oc gömas i kärlekino*m*.
sagdhe han, hänne forlátas manga synde. thy at
hon älskadhe mykyt, Ok sagdhe sidhane til hänna.
gak i fridhi, O hwat lostelikit ok lioft var thz
ordhit. hwat gärna magdalena hördhe thz. oc hwat
gladhelica hon gik thädhan. fulco*m*plica vänd til
hans, lifwande thädhan fran höuisklica i alle
fulco*m*likhet, ok var altidh stadhelica quar när
hono*m* oc hans modh*ir*, Thänk thy thätta granlica.
oc fresta vidh*ir* at fylghia swa storan kärlek. som
här swa mykyt lofwas af varom h*er*ra. badhe mz
ordhom oc gärningo*m*. Ok haw*ir* thu här vppin-
barlica at kärlikin byggir atir fridhin mällan gudh
oc ma*n*nen. Som sancte pätar sigh*ir*. at kärlekin
hyl synda*n*na mykelikhet, kärlekin gör alla dygdhe
fulco*m*plica. oc ängin dygdh thäkkis gudhi vt*an*

kärlekin. som var h*er*ra sigh*i*r, J thy skulu alle vita at i ärin mine discip*u*li vm i hawin inbyrdhis mz idh*i*r kärlekin. oc thz är thz nya budhordhit som han gaf os at vi skolom älskas inbyrdhis. oc nar han badh for os tha badh han at vi skullom vara enadhe i kärlekeno*m* hwat väntom vi at kärlekenom liknas mädhan han fore sätz martyrio oc tro*n*ne som biärghin före af stadh Ok thz är som iak sigh*i*r at fridhin skal os vara af os siälfwom. ok alt thz som vtan til synis hota. thz rädh*i*r äkke. thy at thz gör ey skadha. ok hwaria enna siäl mykylikhet räknas äpt*i*r thy som kärlekin är stor til th*e*r hon hawir, Ok then som hawir mykyn kärlekin är stor. ok thön som hawir litlan är liten. hawir hon oc ängin, tha är hon änkte. som sancte paual sigh*i*r Vm iak hawir äkke kärlekin tha är iak enkte. Än vm hon nu tilbyria at haua nakat litit vätta swa at hon älskar them som hona älska. ok helsa them atir som hona helsa. Nw ma iak äkke sighia. at hon är änkte som mz thy haldir vinskapin at hon gifwir them som hänne gifwir. Än som var h*er*ra sigh*i*r. hwat vilt thu at hon skal mera göra. thy at man kan äkke mera taka än til är, Tho the siälina som iak veet haua swa litlan kärlekin. kallar iak hwazske vidha älla stora vtan rät badhe thranga oc stunta. Än the siälina som i nadhinne swa mykyt thrifs. at hon far owir thän menföra oc thranga älskoghsins ända. ok fatar fore vidha godhleksins mänzsco af allo andans frälse hulkin som giwir sik vin vm at wträkkia sik mz ena handa fulco*m*mit vidho gooz vilia sköte. oc älska hwarn sin iämc*ri*stin som

156 sik siälua. hwat ey h*er*ras dygdhin the siälinne. hwat skal the siälin tha mera göra som sik swa vidha gör, ok swa mykyt vidha som hon bär kärleksins skötit th*er* alla vmfägna. Ämuäl them mz hulkom hon hawir hwazske skylskap älla lica*m*likin vinskap enkte oloflikit hop til nakat gagn. älla for thy at hon väntir sik atirlön, ängom skyllogh at atirgälla for the godhgärninga hon hawir takit, Vtan i swa matto som sancte paual sigh*ir*. Ängom ärin ij nakat pliktoghe. vtan at i skulin inbyrdhis älskas. thy skalt thu göra kärleksins rike owiruälle. oc bekräkta thz alt i yttarsta landamärin, ok skalt ey thänkia at milhetinna inälue skulin ämuäl atirlykkias ouinomen. Gör väl vidh thän som thik hata. oc halt them fridh th*er* fridhin dröua. ok tha är thinna siäl vidhlekir tholkir som himilsins. oc högdhin ey oiämpn. än fäghrindin är ey olik. Sidhan fulco*m*nas thz som dauid sigh*ir* j hänne. Extendens celu*m* sicut pelle*m*. J hulko thän äro fulle, himinenom omätelica högh*ir*. oc owir vidha höghelikhet vndarlica fagh*ir*. han värdoghas nu ey byggia vtan vidhelica spazera. thy sen i hwat nyttelik. oc hwat tharflik kärleksins dygdh är. vtan hulka omöghelikit är thäkkias gudhi. ok vtan iäf tha thäkkias alle mz hänne Thy skalt thu af allo hiärta oc alle makt gifwa thik vin vm at faa the dygdh th*er* thik lätir gärna thola oc bära alt thz hart oc hwast är for gudz skuld oc iämc*ri*stna.

(Kap. 29.)

At iohannes baptista sände sina discipulos til varn h*er*ra ihesum

Tha thän ärofulle riddarin vars h*er*ra ihesu christi p*re*cursor iohannes baptista var i bandomen. oc af 157
herode sattir i myrkostofwo for rätuisonna vãrio thy at han auitte herodem at han hafdhe sins brodh*i*rs hustru hono*m* lifwande, Ville han ledha sina discip*u*los th*e*r til at the skullo fölghia varom h*er*ra ihesu. tha sände han them til hans. for thy at nar the hafdhin hört hans kännedom. oc seet hans vndarlica gärninga. skullin the vptändas i hans älskogha oc fylghia hono*m* äptir. Än discipuli gingo til hans ok sagdho a iohannis vägna til varn h*er*ra ihesum. Äst thu then som koma skal. älla skolom vi nakan annan vänta. Än tha the komo til vars h*er*ra. hafdhe han mykyn mogha när sik. thy skalt thu väl granlica han skodha huru lioflica han tok iohannis discip*u*los. oc huru vislica han swaradhe them först mz gärningomen. oc sidhan mz ordhomen. ok i thera näruaro helde han badhe dumba oc döfwa oc blinda. oc giordhe mang annor miracula oc prädicadhe for folkeno, Ok sidhan i bland annat tha sagdhe han them. Gangin oc sighin iohanni thz i hördhin oc saghin. the gingo oc sagdho thz iohanni. hulkit ha*n* hördhe fulco*m*mit gärna. ok nar iohannes var dödh*i*r blifwo hans discip*u*li stadhelica när varom h*er*ra ihesu. Nw tha the varo bort gangne. louadhe var h*er*ra ihesus mykyt iohannem fore folkeno, sighiande han vara meer än p*ro*pheta. ok at i bland them. som af

qui*n*no*m* varo födde vpstod ängin större än han. ok mykyt a*n*nat som thu hawir sc*ri*fuat i ewangelio. Altidh skalt thu skodha varn h*er*ra ihesum. swa tha han *pre*dicar som tha han gör miracula. äpt*ir* thy som thik är förra sakt.

(Kap. 30.)

158 Af sancti iohannis dödh

NAr then snödhe herodes oc the argha horkonan hafdho stadhfäst sina mällan at dräpa iohannem. at the skullin ängin hawa som them auitte for syndena Tha hände at herodes hiolt stort gästabudh vppa thän daghin som han var föddir, Ok the vsla dottorin herodis huppadhe oc thz thäktis hanu*m*. ok them som budhne varo, badh hon gifwa sik iohannis baptiste howdh, ok herodes sände ginstan en som han hals hiog i myrko stofwonne. Seer thu hwat mäghin ma*n*ne som swa oquämelica var dräpin. oc hwat qui*n*no. i hulke ondzskan badhe bödh oc styrdhe, O h*er*ra gudh huru thu vilde thz städhia. hwat är thz at thänkia at iohannes skoli tholkaledhis döö som var swa fulcomin oc hälagh*ir* at han väntis vara christus. Vilt thu ytterlica tala af thässo ärindeno. nar thu haw*ir* hört thera ledha oc oqämelica gärninga, tha thänk iohannis mykelikhet ok enka*n*nelica värdhelikhet. oc tha mat thu väl for sanno vndra. Thu hördhe förra huru han var i mangom thingom louadh*ir* af varo*m* h*er*ra. hör nu huru sancte bernard*us* louar han sighia*n*de Modhorin oc alla kirkio mästersca romara kirkia af hulke som sagdhis. Pätar iak badh for thik at thin tro skulle äkke vanskas.

vardh vigdh oc kalladh sancti iohannis kirkia. som för hät sancti saluatoris. ok var väl värt at han främiadhe sin enkannelica vin th*e*r som pätar korsfästis. ok paul*us* lutar for swärdheno. Än tho blifw*ir* värdhelikhetin p*re*cursori. Roma klädhis mz purpura i thy at th*e*r äru mange the som fore gudz skuld tholdo dödhin. Än höxsta värdhelikhetin 159
gömis thässo*m* hälgha patriarchano*m*. Johannes är hwan stadh mere i allom enka*n*nelikin. oc owir alla vndarlikin. hwa är swa ärlica budhadh*ir*, hwa är swa enka*n*nelica i modh*ir* lifwe vpfyltir mz them hälgha anda. hwem hawin ij läsit haua gladz älla frygdhas i modh*ir* lifwe. af hwars fözlo tima hawin i seet kirkiona halla höghtidh. hwa är then som swa piltir gik i öknena. hwar vmgik swa ödhmiuklica. hwar tedhe först penitencia*m* oc himerikis rike. hwa döpte äro*n*na konu*n*g. hwem tedhe sik the hälgha thräfallelikhet först swa vppinbarlica. hwe*m* bar var h*er*ra ihesus christus tholkit vitne. hwa hedhradhe swa kirkiona. Johannes patriarcha. han är visselica patriarchanna finis oc capud. Johannes p*ro*pheta oc meer än p*ro*pheta thy at han viste thän mz fingreno som andre sagdho at koma skulle. Johannes ängil. Än i bland änglana then wtualde. som var helare bär hono*m* vitne tha han sigh*ir* Ecce ego mitto angelu*m* meu*m*. Johannes apostolus. oc en af apostolomin hyfdhingin oc thän förste. q*ui* fuit homo miss*us* a deo. Johannes ewangelista oc än then förste som os viste väghin til himerikis mz sinne p*re*dican. Johannes virgo oc är iomfrudomsins höxsta ärlikhet. blyghelikhetzs-

ins lof. oc renleksins äptedöme. Johannes martyr ok alla thera lius som dödh tholdo for christo. han är roparins röst i öknenne. domarins forelöpare. gudz sons kreyiare. han är ok helyas i hulkom som ändadhis badhin laghin oc p*ro*phete. Johannes han är bränna*n*de oc liusande lyktan. Ey skal man oc thz thighia at iohannes han är
160 swa sattir i nio ängla korana at han är ämuäl fördh*i*r öfwärst i seraphin. Hör ok huru iohannes *cris*o*stom*us* han lofuar iohannem baptistam i enne s*er*mone sighiande. Johannes är dygdhanna scole. oc mästare, hälaghetzsins fäghrind oc rätuisonna reghla et cet*er*a. Än är thz swa at thu liknar til saman iohannis höghelica värdhelikhet, ok thera ondzsco diuplikhet som han drapo. tha hawir thu väl ämpne at vndra. oc än vm ma*n* matte sighia mu*m*bla mot varom h*er*ra hwi han ville tholkit städhia. Thy at til at afhugga tholkins oc swa värdhelikx manz howdh. sändis en stupo grefwe. som han hafdhe varit nakar snödhaste mandrapare oc värste röuare. Skodha thy han mz alle vyrdhning oc store varku*n*nan. huru han ödhmiuklica räkkir halsin til thäs fula skalksins stupogrefwans budhi. oc thakkar innärlica gudhi. Sit hälaghasta howdh lagdhe han owir en stok. oc tok thululica hwart eet hug. alt til thz var alstingx afhuggit See hwat ändelykt iohannes fik vars h*er*ra frände. ok alrakäraste vin. thän th*e*r mäst viste af gudz hemelico thingom. Sannelica är os thz stor skam at vi äro*m* äkke tholughe i alle ginuärdho. Johannes tholde tholimodhelica dödhin. oc sidhan tholkin dödh, Ok vi so*m* fulstoppadhe ärom mz

syndomen. oc gudz wredhe värdhe. latoms ey gita
tholt litin orät. älla nakat thz os är ginuärdoght.
Ok än stundom ey ordhin. Var h*er*ra ihesus var
tha i iudha landino. tho äkke th*e*r so*m* thätta
hände. Än nar iohannis dödh*i*r var hono*m* sagdh*i*r
tha grät mille h*er*ran sin kämpa oc sin frända oc 161
gräto hans discip*u*li mz hono*m*. Ämuäl grät oc
io*m*frw maria som han hafdhe först takit af iordh.
oc han i*n*närlica älskadhe. Än var h*er*ra hugnadhe
sina modh*i*r oc sagdhe hon. Son. hwi värnadhe
thu ey han at han hafdhe ey swa dööt. Tha sagdhe
var h*er*ra til hänna. Min värdhelica modh*i*r. tholkin
värn tharfuadhis äkke. thy at han doo for mino*m*
fadh*i*r. oc hans rätuiso värio. oc han skal vara
sköt i hans äro ok mins fadh*i*rs akt är äkke at
värna älla väria sina vini här i världinne i swa
matto. thy at the skulu här äkke länge dwälias.
oc ey är thera fädh*i*rnis land här vtan i himerike.
Johannes han är skildir vidh lica*m*ma*n*s band. oc
ey är stort aat huru människian döör. Ouinin
tedhe i hono*m* sina grymheet. swa mykyt ha*n*
formatte. Än han skal styra äuärdhelica mz mino*m*
fadh*i*r Glädz thy oc hugnas min alra kärasta
modh*i*r. Nakro*m* daghom th*e*r äpt*ir*. foor var h*er*ra
ihesus thädhan. oc gik atir i galileam. Thy skalt
thu i allo thy som sakt är thänkia som thu vare
när stad. mz alle gudhelikhet Ok ä hwart var
h*er*ra gaar. tha skalt thu fölghia hono*m*.

(Kap. 31.)

Huru var h*er*ra ihesus taladhe mz qui*nn*o*n*ne vid bru*nn*in

NAr var h*er*ra ihesus foor atir til galileam af iudhala*n*deno. som skilia aat siutighi thera milo. Ok tha han foor vm samaria*m* var han thröttir af väghino*m* thy for gudz skuld skodha han här. huru han tok nu maklica til gaa tha han var thröttir. Opta var han thröttir. oc alt hans lifwärne var mödhosamt. thy satte han sik vppa bru*nn*in
162 oc hwilte sik. Än hans discipuli gingo in i stadhin at faa them nakan matin Jnnan thätta tha kom en qui*nn*a som hät lucia til bru*nn*in äpte vatne, Tha byriadhe var h*er*ra til at tala mz qui*nn*o*n*ne af storom höghelicom thingo*m*, oc vppinbaradhe sik hänne. Än af thy som han mz hänne taladhe, ok huru discip*u*li komo atir til hans af stadhenom, ok huru af stadhenom komo mote hono*m* äpt*ir* qui*nn*onna ordhom. ok huru han gik mz them oc blef th*er*. oc huru han gik thädhan. thz vil iak äkke här sighia. Thz är alt lät, läs ewangeliu*m* th*er* som thz star. Ok skodha varn h*er*ra ihesum i allo thy som han th*er* giordhe, ok mat thu th*er* märkia til kännedo*m* fagh*ir* thing oc nytlikin, Först vars h*er*ra ihesu ödhmiukt, J thy at han blef ensamin quar nar discip*u*li gingo ij stadhin. hwar thu mat pröfwa hwat däält oc hemolt the hafdho vmga mz hono*m*, Ok swa i thy at han taladhe swa ödhmiuklica af tholkom höghelico*m* thingo*m* mz enne ensampne qui*nn*o, ok skipto swa iämpnom ordhom sina mällom. ok han tok sik thz

änkte til misthykkio. älla miswyrdhe hona, hafdhe han talat af thera handa thingom for mangom visom ma*n*no*m*. thz hafdhe varit stort, Äkke göra swa the höghfärdhoghe. vm the fingin wtgiuta sin bulghno ordh i bland faam. oc än hällir for enom. the räknadho them al vara tappadh, ok thykto som the varin ey värdoghe at fa thera ordh. Annat är at thu thänk hans fatikdom. ok lica*m*lica thwang, Än thu hawir här at discipuli gingo i stadhin at leta them vp mat. oc thz the fu*n*no 163 baro the thijt oc villo at han skulle äta, Än hwar mu*n*do the skola äta, visselica rät th*e*r vidh bru*n*nin älla vidh nakan bäk, älla nakra källo. See thy huru han aat, tha han var badhe thröttir oc hungrogh*i*r Tro ey at han giordhe swa at enasto thz sinnit. vtan han giordhe tha swa som han altidh plägh-adhe göra Af hulko thu mat vppinbarlica finna. at nar ödhmiuke h*er*ran oc fatikdoms älskarin gik vm världina aat ha*n* opta vtan stadhin th*e*r ängin bodhe. hwar han kom äntigia til källo älla nakan bäk, Ok ä huru thröttir älla möddir han var hafdhe han hwazske sudhin älla konstelica reddan mat. ey oc kräselican mat, oc ey dyrt vin. Vtan han som alla vingardhana gör fruktsama. oc alla käll-onar skapadhe. ok alt thz som röris badhe i vatne oc a iordh. drak rinna*n*de bäkkia vatn. sitia*n*de ödhmiuklica nidh*i*r a iordhinne som annar stafkarl vidh at han aat brödhit. At thy thridhio thänk huru stora vin han gaf sik vm andelik thing. thy at nar discipuli budhu honom äta sagdhe han. Jak haw*i*r thän mat äta som i vitin äkke. Min matir är at göra hans vilia som mik sände, ok ey ville

han äta. vtan bidhadhe them som komo af stadhenom. at han skulle än förra *pre*dica fore them. viliande förra göra thz som andelikit var än licamlikit. ä huru mykyt han thorfte thz tha vidh*i*r. Skodha thy han i thässom thingomen. oc gif thik vin vm at fölghia hans dygdhe

(Kap. 32.)

Huru iudhane drogho varn h*er*ra ihesum vppa en bärgh klindt oc villo skiwia*n* th*er* nidh*i*r fore

164 NAr var h*er*ra ihesus kom atir til nazareth. oc iudhane beddos af honom miracula. oc han beuiste them at the varo owärdoghe at fa miracula. vordho the äkke bätre än galne. ok drifwn wt af stadhenom. Än var mille h*er*ra ihesus flydhe vndan for them oc the fölgdho fast äpte. oc fatadho han i wredhi*n*ne som the tha hafdho. oc drogho han vppa en biärghaklint. oc villo han skiufwa th*er* nidh*i*r. Än var h*er*ra gik mz sino gudhelica valde mit w hopeno*m* fra*n* the*m*. oskaddir. thy at timin var äkke än komin i hulko*m* han hafdhe wtualt at döö. Ok thz six at i stenome*n* som han foor nidh*i*r aat. synas rynkionar äptir klädhomen hans. Ok vnde biärghskuro*n*ne rymde stenin vndan. swa mykyt at han fik väl rwm at löna sik. swa som han hafdhe varit af vax. ok alla rynkionar som klädhin varo skipadh blifwo th*er* quarra. som the hafdhin varit ther grepta. Skodha thy han flyande for them ok lönande sik vndi the bärghskrifwnne. oc varku*n*na honom i hans plagho oc vidh*i*r mödho. oc vidh*i*r fresta fölghia hono*m* i hans ödhmiukt oc tholimodhe

(Kap. 33.)

Af enom som hafdhe visna ha*n*dena oc vardh heladh*i*r af varom h*er*ra

EN hälaghan dagh p*re*dicadhe var h*er*ra ihesus i iudhakirkionne. oc th*er* var en som hafdhe visna handina. Var h*er*ra ihesus lät han vp standa th*er* mit i bland folkeno. oc spordhe the laghuisa männena vm loflikit vare at göra väl vm su*n*nadaghin. än the thagdho. tha badh var h*er*ra han räkkia wt handena. oc hon vardh ginstan helbrygdho. 165 Ok giordhe var h*er*ra ihesus opta flere miracula vm su*n*nadaghin iudhomen til skam oc vanäro som kötlica vndirstodho laghin. hulkin gudh ville at andelico skullo hallas. Ok ey skulle man vm su*n*nadaghin lata af godho oc kärlekx gärningom. vtan af syndinne oc thräla äruodhe. Af hulko the skändos oc wordho thäs värre ok satto sik mykyt mot hono*m* oc sagdho. Thänne ma*n*nin är ekke af gudhi som äkke gömir su*n*nadaghin Än ekke lät var h*er*ra for thän skuld af. vtan gaf sik thäs mere vin vm at göra miracula at the skullen frälsas af the villone, Tak thy äptedöme af varo*m* h*er*ra i hans gärningom. oc lat äkke af at göra thz som got är. än thot somlike orätuislica skändas af thy. Thy at thz godha som tharflikit är til siälinna helso oc gagn. skalt thu äkke forlata nar somlike skändas oc arghas th*er* af, Än lica*m*likit gagn skal man lata for kärlex skuld at man ey skände sin iämc*ri*stin som sancte paual sigh*i*r. Got är halda sik badhe af köt ok vin. th*er* til at thin systir skuli ey skändas älla thola nakat meen

(Kap. 34.)

Huru var h*er*ra ihesus ökte brödhit

UJ läsom af at var h*er*ra ihesus. vaar liofwe frälsare twem sinnom ökte faa brödh. oc giordhe mät af them mang thusand folk. Thz mat thu väl ledha til enna thänkilsa. ok thänk i hänne badhe hans ordh oc gärninga. Än han sagdhe tha. Jak hawir miskund owir moghan. thy at the haua nu blifwit oc bidhat när mik thre dagha. oc hawa
166 änkte thz the magho äta. ok lätir iak gaa them fastande fra*n* mik tha vanskas the i vägheno*m*. ok somlike af them äru längdan hijt kompne. Th*er* äpte ökte han brödhit. swa at alle hafdho yfryt äta. Thänk thy här mang godh thing. oc särlica huru var liofwe h*er*ra var miskundsambir oc skönioghi*r*. skällikir oc atgömol oc lät sik vardha vm thera tharfwir. Miskun*n*in drogh han til at hiälpa thera hawanzlöso tha han sagdhe. Jak hawir miskund owir moghan. thy at al världin är ful mz ha*n*s miskund. Han var oc skyniogh*i*r oc sigh*i*r th*er* sak til tha han sigh*i*r at the hawa bidhat när honom thre dagha. Här mat thu see huru skynioghi*r* han är. oc swa hans mykyt vndarlica kärlek. thy at han talar som han hafdhe takit af them stora godhgärni*n*ga. än so*m* sant är. tha är thz alt thera gagn at the til ha*n*s komo Än thz är som han annarstadz sigh*i*r. min luste oc min astundan är at vara när människio*n*na sonu*m*. Än thot th*er* af kan honom ängin frome tiluaxa. vtan os ko*m*bir thädhan var helsa. them som hono*m* fölghia oc hans budhordh göma. älskar var h*er*ra. oc ey

lykkir han the*m* sina hand. vtan hiälpir them ful-
co*m*lica nar som the*m* tharfwas. han var oc skäl-
likin oc atgömol i thy at han thänkte thera tharf
oc hawandzlöso. huru the matto hawa vanskadz.
oc huru somlike varo längda*n* kompne. See thy
oc thänk hwat liof oc sööt thässon ordhin varo.
Swa händir os daghlica andelica. thy at vtan han
gifwir os. tha hawm vi änkte thz vi maghom äta.
ok latir han os fastande tha vanskoms vi i vägh- 167
inom. Ok vtan han formaghom vi os äkke forese
i nakro thy os andelica tharfwas. Ok thy hawu*m*
vi ängin ämpne til at höghfärdhas. thän tidh vi
tako*m* nakan hughnadh af vars h*er*ra hand. älla
oc tha vi thrifvoms i andelico äruodhe. thy at thz
är äkke af os vtan af hono*m*. Ok thy vm thu
vaktar väl aat. tha skalt thu see gudz thiänara
thes ödhmiukare. at the fulco*m*pnare äru. oc gudhi
nämare. oc i hans gafwo*m* höghelicare. thy at the
tilräkna sik enkte vtan syndena oc vanskilsin. Ok
thes mera människia*n* nalkas gudhi thäs mera lysis
hä*n*ne sa*m*uitit, Ok seer thy klarare gudz valdz
mykelikhet. oc sina ysäld. ok swa kan äkke högh-
färdhin älla fafäng ära hawa stadh ij hä*n*ne. thy
at the koma af fauizsco*n*na blinde. Ok then som
gudh känne ok sik siälua ranzsakar kan äkke högh-
färdhas. ok enka*n*nelica vi som komo*m* til gudz swa
längdan. särlica talom vi vm vara vidh*i*r lika som
gingom fran gudhi vm syndena swa lankt wtländis
Ok tha nakar kombir atir til hans. six han koma
af langom vägh. Äpte thz var h*er*ra hafdhe talat
thässe ordhin. giordhe han gärningana. Skodha
thy huru han tok brödhit. Först thakkadhe han

gudhi fadh*i*r. ok sidhan fik han thz apostlomen at the lagdho thz fore moghan. Än i thera handom öktis thz swa. at hwar aat swa mykyt honom lyste. ok tha alle varo väl mätte. lupu them iwir ma*n*ga brödhskala fulla. Thänk oc hwat lioflica han saa them äta oc gladdis i thera glädhi. Skodha oc
168 ämuäl huru the vndra vppa thätta miraculu*m*, ok en talar til annan, oc thakka gudhi, Ok somlike af them hugnas oc vidh*i*rquekias ey at enast lica*m*lica. vtan än andelica til thera siäla. Än mu*n*de th*e*r oc ey vara varfru som gärna hafdhe burit qui*n*nomen brödhit. Ok glädz af at the hafdho varit väl pläghadha. äkke talar sc*ri*ptin af thy. Än thu mat thänkia af thy äpter thy som gudh giuir thik nadhe

(Kap. 35.)

Huru var h*er*ra flydde vndan. tha moghin ville haua giort ha*n* til konu*n*g.

ÄPtir thz var h*er*ra hafdhe mättat moghan thänkto the väl at han formatte foresee them i thy som them tharfwadhis. villo the göra han til konu*n*g. Än var h*er*ra ihesus som viste thera vilia. flydde fran them vppa bärghit. för än the visto af, swa at the thän tidh fu*n*no äkke vppa han. thy at var h*er*ra ville äkke lica*m*lica hedhras. Ok skalt thu väl see at han sannelica vtan alla skrymtelikhet flydhe then hedhrin. Thy at han lät discipulos fara fran sik owir hawit. ok siälwir gik han vppa biärghit. mz then skäl at vm the hafdhin farit oc leet äpte hono*m* i bland discipulos tha hafdho the han äkke fu*n*nit. discipuli vildo nödhoghe haua

skilt sik vidh han. Än han nödhgadhe them gaa
til skips oc fara owir, Godh var thera astundan.
oc the vildo altidh blifwa när varo*m* h*err*a. Än
han skipadhe thz annorledhis. Nw skalt thu see
huru nödhoghe the fara fran hono*m*. Ok huru
var h*err*a ihesus nödde them til at fara. ok lät
them vndirstanda at ha*n* ändelica ville at the skullo
ga til skips vta*n* han. Sidhan lyddo the ödhmiuk- 169
lica ä huru thungt oc hart them thotte thz vara.
Swa gör var h*err*a daghlica mz os andelica. thy
at vi viliom at han skulle ängin tima vara fran
os. Än annorledhis hawir han sik mz siälinne.
han gaar oc kombir äptir thy hono*m* thäkkis oc
os tharfwas. som bernard*us* sigh*i*r. at tha vi hawm
mykyt vakat oc länge bidhit. oc ärom nu stundom
vata af manga tara rägnskuro*m*. kombir brudh-
go*m*min oc söke os. Ok ämbrat nar han vänte
hallas. veet man ey af för än han är hädha*n* Ok
nar man takir atir til at grata oc leeta. vände
han atir. oc lätir taka sik. än äkke halla sik quarra*n*.
Nar han ginstan är hädhan som han flygh*i*r v hand-
omen. Ok vm gudhelikin siäl idhnar bönena ok
gratin. kombir han än atir. ok ey skal han misfelas
hänne. älla hona dara i hänna vilia astundilsom.
Än ok hwärfwir han ginstan annat sin. Ok synis
äkke vta*n* at än letis äpte honom mz alle astundan.
Thy at i thässo*m* licamanom, ma vara af brudh-
gomans när varo. thiok. än äkke ympnandis glädhi.
thy at än thot vitianin glädh*i*r. ympse omskiptilsin
quälia tho ok mödha, Ok thätta är thorftelikit.
älskoghan swa länge thola. til at hon faar eet sin
lakt af sik olänkelika kropsins byrdhe oc opflughit.

Ok tha byrdhin är nidh*i*r lagdh. är hon thingelik ok fräls i hugheno*m* fölghia sinom alra kärasta allaledhis äpte sino*m* astundilsom. aat väghinom owir conte*m*plac*io*n*is*. thz är clara syn oc vidh*i*r
170 känningx marka. Än tho vardh*i*r han ij vpfärdhinne äkke swa · redhoboin hwarre siäl. vta*n* the siälinne enkannelica hulka stoor gudhelikhet oc stark astu*n*dan. ok hiärtans älskelikin sötme beuisa brudh, Ok värdogha at gudz son i fari höghtidhelica takande owir sik brudhgomma ham. thy enkom at han skoli ga ok sökia hona, Ok sigh*i*r bernard*us*. at han vanlica thy drogh sik vndan. at han skuli thäs hetelicare atir kallas. ok fastare hallas. ok lät än stundom som han ville längir bortgaa. ey for thy at han ville. vtan at honom lyste höra sighias. Mane nobiscu*m* d*omi*ne. q*uonia*m aduesperascit. thz är. H*er*ra var quar när os. thy at thz är ginstan quällir. som han ok eet sin giordhe nar ap*osto*li äruodhadho oc drogho fast arana oc rodho i hinom stora stormeno*m*. tha kom han gangande aat hafwino vppa vatneno. ok lät som han ville ganga wt om them. ok ville tho ey. vta*n* pröua thera tro oc stadhughet. Än som ewangelista sigh*i*r wordho the illa vidh*i*r. ok thänkto at the sagho fantasma thz är nakat thz som annorledhis synis än thz är. som man plägh*i*r sighia. at somlike see trol älla dyddylghio. Ok thässa milla skrymteliko vmskiptelikhetina som är hällir helsamen dispensacio ok skipan. som brudhgomen gudz son giordhe tha licamlica. gör han nu idhkelica a sina mato andelica mz gudhelike siäl sinne käro brudh Ok fran farande vil han hallas. oc bort

gangande atirkallas ok han gaar ok kombir äpte thy som hono*m* thäkkis Än gaa är honom i nakra handa matto fore varo bäzsta ok koma altidh viliöght. Än thz är badhe fult mz dom ok han veet th*e*r väl skäl til. Än swa plägh*i*r brudhgo*m*min ymse fara fran. ok koma til siälinna. som 171
han siälw*i*r sigh*i*r. Jak gaar ok kombir til idh*i*r. Ok sigh*i*r han annarstadhz litit. ok i skolin äkke see mik. ok sidhan litit skolin ij see mik. O. litit. litit. sigh*i*r bernard*us*. O litit mykyt lankt. mille h*er*ra litit sigh*i*r thu vara thz at vi äkke seem thik. mz orlofwe fallir iak i ordh for min h*er*ra. thz är lankt ok alt ofmykyt lankt. tho äru thin ordh san. som p*ro*phetin thin sigh*i*r a thina vägna. Vm han dwäls. tha bidha honom. thy at han skal äkke senka at koma. Än huru skal han äkke senka vm han dwäls. vtan thz som öfrit är a forskullani*n*na vägna. thz ympningas äkke vilianom. Ok girin lätir sik äkke nöghia. thy at älska*n*de siäl föris aat vilianom. oc drax äpt*i*r astu*n*dilsomen. skrömtar. ok latir som thz kombir äkke vidh*i*r hona hwat hon haw*i*r forthiänt. lätir atir öghonin til swa höghelikit vald. ok seer väl op til sin vilia. sätiande sik iä*m*pt vidh älskoghan. ok hafs hemelica vidh*i*r atirkallar diärflica. oskäluande ok oblyghelica sin alra kärasta ok atir bedhis mz alle tröst sina krase, af thy frälse. som hon plägh*i*r. kallande sin skap*ar*a och frälsara ey h*er*ra vtan sin alra kärasta älskogha sighiande. kom atir käre min. Ok swa plägh*i*r han ymse fara ok koma til andelica människio. älla ok til the som han haw*i*r thänkt göra andelica. som thän som plägh*i*r vitia aat sidhquällom ok

ouarandis koma at han vil vita hwat som tidhande är. Ok nu haw*ir* thu hört huru var h*er*ra ihesus
172 andelika sökir siälina. oc far fran hänne, Ok hwat siälin skal tha göra. thy at mädhan han är borto. skal hon gifwa sik stora vin vm at atir kalla han oc thulumodhelica vmbära hans fran uaru. som vi hafwom äptedömilse af apostlomen thz lyddo, Ok än thot the skildos nödhoghe vidh han. tho gingo the til skips. vtan han. Swa skolom ok vi göra i hans fran uaru. sta mannelica i frestilsanna storm ok vidh*i*r mödho, ok af hans godhleek bidha hiälp oc frälse. Nw skolom vi ok koma atir til vars h*er*ra ihesu. thy at nar apostoli varo gangne til skips. gik han ensamin vppa bärghit. ok vndkom swa them som leetto äpte honom ok vildo göra han til konu*n*g. Seer thu hwat granlica han tok sik var. ok hwat vin han gaf sik om at fly konu*n*gxlikin hedh*i*r. gifwande os äptedöme at vi skolom samuledhis göra. thy at ey flydhe han for sina skuld vtan for vara. Thy at han viste väl hwat fule dara vi ärom vm vi staam äpte hedh*i*r. thy at hedhrin är een af the*m* försto snaromen th*e*r människian fatas oc fangas ij. Ok the thungasta byrdhe man kan sighia af, th*e*r siälina sänkir i fordömilse. hwat th*e*t är hellir formandz döme hedh*i*r älla af storom visdom, näplica kan thz vara. at then som lustas af hedhreno*m* är ey ij storom vadha oc branto nidh*i*r falle. Älla ok som än är värra nu sundir knosadh*i*r af falleno. Ok thz vil iak tee mz flerom skälom, först for thy at mä*n*niskian owir matto lustas i hedhreno*m*. ok
173 haw*ir* vmsorgh huru hon skal han beuara ok ökia

ok wtuidha thy händir som sancte gregori*us* sigh*i*r. at ä thäs meer skils man fran himerikis älskogha at man *in*ner meer lustas. At thy andro. thy at människian aktar at fa sik vini ok the som mz hänne halla. at hon skuli gita mz thera hiälp värnat ok ökt hedhrin for myklo thy som hända kan. Ok til tholka vina thokka. gör ho*n* opta moot gudhi oc sino eghno sa*m*uiti. at hon skuli göra them viliogha at göra for sina skuld. At thy thridhio awndas människian vidh them som hedh*i*r hafwa. ok dantar vm them. at hon matte vara thäs hällir hedh*i*r hallin. oc swa fallir hon i afwnd oc hat. At thy fiärdha. thy at människian räkna sik oc vil räknas af androm värdh then hedhrin. oc swa fallir hon ij hoghmodh oc högh-färdh. thy at som sancte paual sigh*i*r Thän som väntir sik sta ok nakat vara. mädha*n* han änkte är. han dara sik siälua*n*. Ok thy sigh*i*r var h*er*ra i ewangelio. Thän tidh i hawin alt väl giort. tha sighin. Vi ärom onytlike thräla. Än thz skal man vakta at han sighi thz ey i swa matto som somlike göra. for thy at han vil hedhras. At thy fämto thy at the ganga äkke äpte andanom. vtan äpte kötino. oc ey hafwa the hughin oplyptan til himerikis. vta*n* vafrande til mykla fanyto fafängo. At thy siätto oc yttarsto. for thy at sidhan männ-iskio*n*ne dragh*i*r luste til hedhrin. tha lukkas hon th*er* swa mykyt til. at hon gitir äkke heelz älla vari thäs quit. vtan röktar sik daghlica nyan ok 174
större hedh*i*r. ok ää thäs meere hedh*i*r hon faar thäs större hedh*i*r astundar hon. thy at hon tror sik vara badhe i sinom ok annars öghom altidh

hedh*ir*licare ok värdoghare än hon var van vara. Ok swa fallir människian i the värsto syndena som är hedh*ir* giri. th*er* root är at mangom andro*m* lasto*m*. Ok af hänna ondzsko tha hör äkke mik vta*n* sanctum bernardu*m* som sigh*ir* at hedh*ir* giri är behändokt ont ok hemelikit etir. lönlik soot ok swiksins mästar man. skrömtans modh*ir*. ok awndinna fost*ir*modh*ir*. lastanna vphof. helsonna maar. oc hiärta*n*s blinde älla wtstingirska. görande soot af boot. ok thranadh af läkedom. A hwat manga thässe sottin haw*ir* darat oc fulica nidh*ir* kastat. Än hwat mon thänna marken fostra annat än huxsins gäld ok sannindinna glömsko. Älla hwat mon leeta äpte thässa forradharins fortappilse. ok awita mörkianna skulkara. vtan sannindin. Thy at hon är the som sigh*ir* Hwat dugh*ir* människio*n*ne at hon aflar alla världina, vm än hon gör sik siälue skadha oc än fortappilse. mädhan maktoghe ok valloghe skulu maktelica thola brändaghan ok pinonar. Sannindin är thön som dragh*ir* til ami*n*ne. hwat häggoma hedh*ir*giri är. litin hugnadh*ir* ok hardh*ir* dombir ok litin nyt. Ok at vars h*er*ra thridhi frestilse var af hedh*ir*girinne. thy at nar diäfwllin hafdhe teknat alt kring om världina sagdhe han til varn h*er*ra. fallir
175 thu nidh*ir* ok bidh*ir* til min. tha gifw*ir* iak thik alt thätta. Nw seer thu at hedh*ir* girin är diäfwlsins dyrkan. Ok allom them som bidhia til hans i thy at the äru hedh*ir* girughe them lowar han hedh*ir* ok äro ok iak vänte väl som sancte bernard*us* sigh*ir*. at fleste af os girnas vpfärdhina. ok astunda ophöghilse. Än ve är os vm vi viliom hono*m*

fölghia som sagdhe. Sedebo in monte testamenti in laterib*us* aquilonis som han ville sighia. Jak skal sitia höght oc allo radha ok skipa i norro sidhomen. Vsal veningir. äkke viliom vi fölghia thik i the rusno nordhmarkena. a them fiällomen är swa kalt. Thu rosar thik af valleno som thu miste for hedh*ir* girina. Hwat mange äru tho än i dagh som stigha i orena vsla fiätin äpte thik ok äru fulco*m*mit faa th*er* vndkoma i hulkom ey h*er*ras luste til at vara forman. Hwem fölghin i vsle. äpte hwem gangin ij. hwat ey är thätta thz bärghit th*er* ängillin ville fara vppa. oc vardh diäfwl. Sidha*n* afwndadhis han vidh*ir* at gudh ville gifwa ma*n*neno*m* ärona af hulke han fiöl oc gaf sik alla vin om huru han skulle gita han darat. Ok viste hono*m* vppa eet annat tholkit biärgh. tha han sagdhe qui*n*no*n*ne. J skolin vardha som andre gudha vitande badhe got ok ont Ok swa finnom vi at valdzsins giri dref ängillen af sälikhetinne. Ok visdomsins luste oc astundan röfwadhe af ma*n*nenom odödhelikhezsins äro. Nw om nakar vidh*ir* frestar at klifwa oppa valdzsins bärgh manga vänte thu at han faar gensighiara. 176 huru manga findir han them som han atir wraka. huru mykyt meen oc vansaman vägh. kan ok hända at han vm sidhe faar thz han haw*ir* äpte standit. tha thänke at sc*ri*ptin sigh*ir* at valloghe ok maktoghe skulu starklica thola brändaghan ok pinonar. Ok ma väl hända at han vmbär gärna the vmsorgh ok vidh*ir* mödho th*er* valleno fölghia. Nar then so*m* star äpte visdomeno*m*. th*er* höghfärdhin fölgh*ir*. äruodhar ok mödh*ir* sik tha han faar see nakan

som han thänkir vara visare än sik. älla han vänte at andre halla visare. tha thänke at var h*er*ra sigh*i*r Jak skal tappa visa ma*n*na visdom. oc bortwräka sniälla ma*n*na snille. som iak vänte seer thu nu at badhin thässin bärghin skulu flyas. som är ängilsins nidh*i*rkastilse oc manzsins nidh*i*rfal. Viliom vi ganga op aat rätta väghenom. tha fölghiom hono*m* som sc*r*iptin sigh*i*r. at os känne helsamlica opfärdh. thy at then som nidh*i*r foor. han är then som vpfoor ow*i*r alla ängla chorana. ok sitir a gudz fadh*i*rs höghro hand. Höxste gudh foor nidh*i*r. ok mz sinne nidh*i*rfärdh reedde han os helsama vpfärdh. Af valzins bärghe nidh*i*r foor han ok took vppa sik kötzsins krankdom. han foor nidh*i*r af visdomsins bärghe. thy at varom h*er*ra thäktis at hela oc säla göra the*m* som tro vm prädicani*n*na darskap. Hwat thikkis spädha lica*m*manom. oc barna limomen krankare vara. Älla hwat thikkis them pilte fulottare vara som
177 enkte weet vtan ensampna modhori*n*na spina. hwa är hono*m* vanmaktoghare. hulkom alle limine gino*m* sloghos oc fästos vidh korsit mz iärnspiko*m*. Hwa synis thom osniällare th*e*r anduardha fran sik siälina i dödhinom. oc atirgällir älla bitalar thz han alre took Seer thu huru mykyt han foor nidh*i*r, Hwat mykyt han skilde sik vidh*i*r badhe visdom ok vald. Än ey formatte han höghra vpfara a godhleksins bärgh. ok ey yttär meer beuisa sin kärlek. ok ey är vndir at var h*er*ra ihesus nidh*i*rfarande opfoor. mädhan badhe ängillin oc ma*n*nin opfarande fiollo. Gangom thy äkke i footsporin äpte forradhareno*m*. thy at liusit beuaras äkke swa

väl i abskonse som i lyktonne. Vtan blifwom i disciplina som vi hawom til os takit. at vi maghom mz ödhmiuktinne opfara til the höghelica ärona. thy at thätta är väghin, ok ey är nakar annar vtan han. hulkin som annorledhis gang*ir*. han fallir hällir än han vpfar. thy at ensamin ödhmiuktin är thön som vpfar hon ophögh*ir* oc hon ledh*ir* ensamin til lifwit, O wranglikhet. O ada*m*s sona osidhogh sidhuänia at än thot vansamast är opfara tho opfara the lätlika. ok vansamlica nidh*ir* fara the. redhobone äru the til hedh*ir*. ok kirkio*n*na värdhelikhetz höghelikhet oc then thunga som rädhelikin vare ämuäl änglomen at läggia oppa sina axla om man matte swa sighia. Än at fölghia thik o h*er*ra ihesu. finnas näplica the som än vilia thola at the draghas aat thinna budhordha vägh, 178 Af thy som sakt är haw*ir* thu hulkaledhis thu mat koma til sannan hedh*ir* mz ödhmiuktinne. Ok hulkaledhis thänne lica*m*like falske hedhrin är flyande Om vanlica the hedh*ir* girughe. ok the som latas mykyt vita. smikra sik oc mena sik vilia afla siälana. swa so*m* the komin swa bätir aat. at göra annars siäla gagn ok helso. Hörin hwat bernard*us* swarar them sighia*n*de. hwar en gange rättelica in. kan thz ok vara at han bödh sik tröstelica in ij ämbitit. tha thiäne trolica. Vanlika är thz äntigia vansampt älla omöghelikit at af beske hedh*ir*girinna root framgange söt kärleksins frukt. Än th*er* til at thu skuli forsma hedhrin som th*er* tilbör är dygdhanna höghelica storlikhet vidh*ir* thorftogh. Thy at som c*ri*sostom*us* sigh*ir*. Tholkit är väl nytia hedh*ir* oc vald. swa som thyt

nakar vmginge altidh mz alra fäghirsta människia. ok toke sik thz for reghlo at han skulle ey nakat sin see oppa hona diärflica mz oblyghom öghom. Vtan iäf thorf man fulkomit starkan hugh at han skuli nytia vallit oc hedhrin i thy som honom bör

(Kap. 36.)

Huru var herra ihesus badh vppa bärgheno oc gik sidhan oppa vatneno hwar sancte pätar tok til at sionka

Swa som förra var sakt nödhgadhe var herra ihesus discipulos gaa til skips. ok han gik ensamin oppa bärghit. ok stodh ther a sinom bönom thre delena af nattinne. Ok skalt thu vita at scriptin skiptir nattena ij fyra dele. Ok swa tha han stodh op af bönomen var en delin atir, Ok i swa matto
179 mat thu vndirstanda huru var herra pernoctabat in oracionibus. thy at han giordhe thz flerom sinnom. Skodha thy han huru han bidhir oc ödhmiukar sik fore fadhorenom. gangir ensamin i hemelica stadha. thwingar sik oc mödhir i mökle vaku. ok bidhir som troin hyrdhe fore sinom farom. thy at han bidhir fore os ok äkke fore sik. swa som var mäklare oc midhlare fore fadhorenom. Ok badh han thy at han skulle gifwa äptedöme at bidhia. ther til manadhe han ok idhkelica discipulos. ok beuiste ok tedhe thz mz gärningomen. Ok sagdhe han thöm at thz tilbör altidh at bidhia ok äkke vanskas. ok huru böninna thrättelikhet faar thz som hon bedhis sighiande them äptedöme af domarenom ok änkionne. Åmuäl äggiadhe han

ok rädh them at trösta sik til at faa thz the beddins sighiande them Bedhins ok idh*i*r skal gifwas. Ok sagdhe them eet annat äptedöme af vinenom som for vinsins enthrätto th*e*r beddis brödhit. fik honom swa mang som honom tharfwadhis. Ok thätta sagdhe han at han skulle beuisa os böninna dygdh. thy at hänna dygdh är othänkelikin. hon är fulco*m*pnin til at rökta alt thz gagnlikit är ok borträra thz som skadha ma. Vilt thu tholimodhelica vnbära ginuärdhogh thing. tha idhna bönina. Vilt thu ok forwi*n*na frestilse oc dröuilse, ok fula thanka, ok oloflik astundilse quäfwia idhna bönena. Vilt thu fa vndirstanda diäfwlsins klokskap ok fly hans swiklico falsklikhet. idhna bönina. Vilt thu gladhelica lifwa i gudz thiänist ok vakta thina gärninga. ok beuara thin vilia ok astundan 180 idhna bönina. Vilt thu idhna andelikit lifwärne ok äkke rökta kötit i sinom astundilsom oc giri, idhna bönina. Vilt thw köra bort fanytta thanka*n*na flughur tha vakta aat thy thu läs. ällighis mumblar thw. Vilt thu gödha thina siäl mz godhom ok hälgho*m* tha*n*ko*m* brännande astundan ok gudhelikhet idhna bönena. Vilt thu fästa thit hiärta ij manlicom anda. oc stadhugho*m* forthanka i thy gudhi thäkkis. idhna bönena. ok tha mat thu oprykkia alla laste oc läras i alle dygdh. J böni*n*ne takx thäs anda smörilse som hughin af allo läre. Vilt thu oc vpfara til conte*m*plac*io*n*e*m oc takas i brudhgo*m*mans fampn. ok vilt thu smaka then othänkelica himerikis sötman. ok annor gudz höghe- liko stor thing som människian ma gita känt oc äkke sakt. idhna bönena. thy at mz hänne faar

man badhe skodha ok smaka himerikis thing. Seer thù hwat stora makt ok dygdh bȍnin hawir. thy skal thik enkte swa mykyt lusta. ok lät thik aat ȁngo swa mykyt lysta som at vara när varom h*er*ra. mz hulkom mȁnniskian blifw*ir* i bȍnomen. Tho skalt thu ey lata. ȁlla forsuma at gȍra alt annat thz som tharfwas oc thik biudz. Af bönin*n*e talar sancte bernard*us* sighiande. The som idhkelica plȁgha bidhia, the haua rȍnt thz iak sigh*ir* thy at vi gangom opta a bȍne mz dufwo ok dulsko thorro hiärta ȁn tha vi fallom nidh*ir*. Än ginsta*n* vi blifwom ingiutz nadhin. brystit 181 fitnar. ok milhetzsins inflytilse opfyllir i*n*ȁluen. ok vm thän är til th*er* afladha sötmans miolk wtkristar. tha senka ȁkke spinane at wtgiuta miolkena. Nw hȁndir stundom at os thikkir at vi ȁrom tholke tha vi latom af. som tha vi tilbyriom at bidhia. thy skal ängin miswyrdha sina bȍn. thy at then som vi bidhiom. han forsmar hona ey. Ok fȍr än hon är väl komin w mu*n*neno*m*. biudh*ir* han hona sc*ri*fwa i sinne book. Ok vtan iȁf skolom vi hopas eet af twem. thy at ȁntigia gifwir han thz vi bedho*m*s ȁlla ok thz som han veet os nytlicare vara. os bör at bidhia. ok ȁn thot vi vitom äkke huru. tha varku*n*na han sik ow*ir* vara fauizsco takande lioflica vara bön. Ok äntigia at han os ȁkke gifwir thz som os ȁr ȁkke nyttelikit. Älla thz som tharflikit är skal äkke swa rasklica gifwas. tho vardh*ir* bönin ängaledhis ofructsam om vi swa gȍrom som p*ro*phetin sigh*ir*. Del*ect*are in d*omi*no etc. thz är. lustas i varo*m* h*er*ra. oc han skal gifwa thik thz hiärtat bedhis. beedz tho skällika. Ok

skalt thu i thässo fölghia tronna. ok äkke thin pröuilse. thy at tron är san oc pröuilsin äru falsk. Än hwat är annat tro*n*na sa*n*nind. vtan thz guz son lofwar. tha han sigh*i*r. hwat i bidhia*n*de bedhins. troin. thy at i skulin thz faa oc thz skal idh*i*r vardha Ok ey hawir thu nakat kära. vtan hällir hwadhan thu mat gudhi thakka af allo hiärta. mädhan han lät*i*r sik swa mykyt vaardha om thik. at swa opta thw vest ey af. bedhis thz thik är onyttelikit. höre thik äkke i thy. vtan omskipt*i*r thz i bätre gafwo. göra*n*de som fadhorin gör piltenom. gifwande hono*m* brödhit fulco*m*mit gärna 182 tha han bedhis. Än nar han bedhis knifwin sättir han äkke. vtan brytir hällir sundir brödhit aat honom. Ok skalt thu bedhas i thinne bön thz som thik oc thinom iämc*ri*stne är nyttelikit til siäl oc lica*m*ma. Än idhkelicare skalt thu bedhas siäl*i*nna gagn som är at faa gudz nadh ok siälinna dygdhe. ok koma til äuärdhelikit liiff. hwar som badhe siäli*n*na ok lica*m*mans ful ok fulko*m*min sälikhet är. Nw tha thu bedhis lica*m*likit. tha skalt thu bedhas änkte vta*n* thz som enka*n*nelica tharfwas. Ok the bönin som thu bidh*i*r for siälinna gagn oc dygdhom skal vara fräls af alle orenlikhet. ok änkte astunda vtan thz som gudhi thäkkis. Ok the bönin thu bidh*i*r for äuärdhelico lifwe vardhe i alle ödhmiukt. ok tröst thik vidh enkte annat vtan vidh ensampna gudz miskund, Ok som bernard*us* sigh*i*r. bör them som bidhia vil ey at enast göma stadhin. vtan än ämuäl tima*n*. thän tidh som alle äru lidhughe är quämast, oc särlica nar hardhe sömpnin haw*i*r allom sat silenciu*m*. framgar bönin

frälsare mz mere clarhet. Stat op om nattena i thinna vaku opbörilse. oc wtgiut thit hiärta so*m* vatnit. A hwat sikir bönin far op vm nattena. nar som thz veet ängin vtan ensamin gudh. ok ängillin th*e*r hona takir oc p*re*sentera a högha altara i himerike, hwat thäk ok lius hon är. nar människian omskipt*i*r färghona oc rudhnar i änliteno ok hemskas som thän th*e*r blyghis. hwat klar oc blidh hon är. nar hon dröuis af ängo stime älla rope. hwat skär oc ren hon är oc ostänkt af
183 allo världinna vmsorgx dopte ok muld. ok ofrestadh af thera lof ok smikir som thz ey sagho. ok th*e*r fore brudhin som bör vara ey mi*n*na blygh än var om sik. sagdhe til brudhgo*m*man äpte hulko*m* hon altidh letar. var säng som är sa*m*uitit är blo*m*strat Ok far thu äpte nakro andro. älla letar thu nakat a*n*nat i thinom bönom. tha bidh*i*r thu äkke rättelica ok särlica nar thu astundar älla bedhis thz äkke for hans skuld. thy at i honom äru al thing. th*e*r är saranna läkedombir, th*e*r är tharfwanna hiälp. th*e*r är vanskilso*n*na. ok hawandzlösonna bätring, th*e*r är alskons ympnilse. oc hwaria handa thz är th*e*r människio*n*ne tharfwas at taka älla hafwa. Ok vtan sak bedhis alt a*n*nat, än brudhgo*m*min. vtan thz bedhis for ha*n*s skuld Komom thy atir til varn h*er*ra ihesum. Nw thän tidh var h*er*ra var a sinom bönom oppa bärgheno. varo ap*osto*li i skipino i store thwang oc vidh*i*r mödho. thy at vädhrit var mot them. ok skipit kastadhis i stormeno*m* af bylghiomen. thy skalt thu see ok varku*n*na them thy at the äru stadde i myklom dröuilsom. äru fran sinom h*er*ra i storom

storm vm myrka nattena Än i fiärdha delenom a nattinne gik var h*er*ra nidh*i*r af bärgheno. ok kom gangande vppa vatneno. ok nalkadhis them. Skodha thy huru thröttir han gik nidh*i*r af bärgheno af swa mykle vaku ok langom bönom. ok gik barföttir vm nattena i stenoghom ok mödhosamom vägh. oc gar oppa vatneno mz fasto*m* fiätom swa som han ginge at iordhinne. thy at kreaturin kändis vidh sin skapara. Än nar han nalkadhis skipino 184
vordho ap*osto*li rädde ok ropadho ok visto ey hwat the villo thänkia, Än godhuilioghe liofwe h*er*ran ville äkke meer läta mödhas thöm. giordhe them sikra sighiande. thz är iak rädhins äkke. tha tröste sancte pätar sik vidh vars h*er*ra p*er*sona*m*. oc tok sidhan ·ok han til at gaa oppa hafwino äpte hans budhi. Än sidhan honom iäfwadhe. tok han til at sionka. Än gudz höghre hand drogh op han at han skulle äkke dronkna. Ok lät var h*er*ra han ganga oppa hafwino at han skulle tee sit gudhelica vald. ok thy lät han sionka ha*n* at han skulle äkke forgäta sin krankdom. älla höghfärdhas oc vänta sik vara gudz iämno*n*ga. Sidhan gik var h*er*ra in ij skipit oc stormin forgikx oc alt vardh lunght ok spakt. Discipuli. thz är ap*osto*li fägnadho honom väl oc vordho mykyt gladhi. oc fingo thaghan roo oc got mak. Thy skalt thu skodha han oc apostlana väl i allo thy som sakt är. thy at thz är fagh*i*rt oc mykyt gudhelikit. Ok mat thu thänkia thik til kännedom. at var h*er*ra gör daghlica swa oppa ena ha*n*da matto mz os andelica. J thy at han lätir sina wtualda män hawa vidh*i*r mödho här i världinne badhe i lica*m*ma ok

siäl. thy at han plaghar alla them som han takir til sinna sona oc döttir. thy at som sancte paual sigh*ir*. ärin i vtan disciplina*m*. tha ärin i äkke adhol barn. vtan rät hoor barn. thy tilbör os här hawa thwang. vidh*ir* mödho oc dröuilse. thy at af thy läroms vi. oc thädhan aflo*m* vi dygdhena oc gömom thz som aflat är. ok än thz som än är
185 mera. thädhan skolom vi vänta os koma äuärdhelikin lön. ok thy skolom vi äkke vanskas älla otholas i the*m*. vtan astunda at älska them. Ok än thot dröuilse äru nytlikin. tho vndirsta thz äkke alle. ok thy synas the tholkom vansam ok obärlikin. ok th*er* til at thu skuli i them läras oc vmbära them thollica. tha hör thz som bernard*us* talar af them sighiande. Nytlica dröuilsen som pröua ledha til äro*n*na. thy at var h*er*ra sigh*ir*. mz hono*m* älla hänne är iak i dröuilsomen. iak skal han frälsa af them. oc hedhra mz äuärdhelike äro. Thakkom thy misku*n*na*n*na fadh*ir* som mz os är oc hugnar os i allom varom dröuilsom. Thy är dröuilsen som iak sagdhe th*er* vmuändis i ärona eet tharflikit thing. Dröuilsen som vmskiptis i väl la*n*ga glädhi hulka som ängin skal taka af os. thz är marghfald glädhi. thz är fulco*m*nin glädhi. thz är tharflikin tharf som gifwir kronona. kära systir. forsmam hona äkke. Sädhin är litin. ok fructin vardh*ir* mykyn Aktom äkke thz som synis. vtan hällir thz som ey synis. thy at thz som synis är forganglikit. än thz som ey synis är äuärdhelikit. ok swa maam vi frygdha os vidh dröuilsen. thy at dröuilsen är äro*n*na hop. ok ma iak väl sighia at äran haldz i dröuilsomön swa som frukt-

sins hop i sädhinne. ok thz finno*m* vi i thy at var h*er*ra som siälf äran är sigh*i*r. Jak är mz hono*m* i dröuilsomen. ok thy ku*n*nom vi hwarghin bätir spöria op han än i dröuilsomen. got är mik ludha vidh gudh. ok ey at enasto thz. vtan alt hopit 186 mit sätia til hans som sigh*i*r. Jak skal han frälsa ok ära. ok är mz honom i dröuilsom. ok mina krase ok allir min luste är at vara mz människio*n*na sonom. han foor nidh*i*r at han skulle vara när them som bedröfdh hiärta hawa. ok mz os i varom dröuilsom. Än thz skal koma som sancte paual sigh*i*r at vi skolom gripas i skyno op mot cristo i vädhrit ok swa skolom vi altidh vara mz varom h*er*ra. Om vi tho aktom at hawa han nu mz os. bätra är mik h*er*ra min dröuas mädhan thu äst siälw*i*r mz mik. än styra ok radha vtan thik. lifwa kräselica oc hawa thusanda frygdh vtan thik. eldin rensar gullit ok dröuilsa*n*na frestilse pröuar rätuisa män. Hwi darrom vi. hwi dwälioms vi. hwi flym vi thänna oghnin. eldin är grymbir än var h*er*ra är mz os i dröuilsomen. Vm var h*er*ra är mz os. hwa är mot os. ok om äkke frälsar han os. hwa är tha thän th*e*r os forma at taka w hans handom. Ok om han ärar. hwa är thän th*e*r man vanärar älla miswyrdh*i*r. thy skal man ey at enast i hopino. vtan fulcomit gärna äras i dröuilsomen som sancte paual sigh*i*r. at gudz dygdh skoli byggia i mik öskiande är then krankdombir som thrifs af cristi dygdh. hwa gifwir mik ey at enasto kränkias. vtan än alstingx vanskas oc foruardha i mik siäluo*m* hwar iak stadhnar i gudz dygdh. som sancte paual sigh*i*r. Nar iak är krankir. tha är iak starkare oc

maktogh*i*r. Ok thy kallar sponsa i*n* ca*n*tic*o* canticor*um* sin alra kärasta fascicul*um* mirre. at hwat
187 thz är äruodhe älla sorgh som hända kan. thikkir hänne alt vara lät for kärlex skuld oc hans älskogha fascicul*us* är mindre än kärue. Ok ma väl callas faci*culus* thy at alla thässa timans pina. ok alt thz man kan thola, är ängo värt vidh*i*r the komaskolande ärona som oppinbaras skal i os. hwat ey är han faci*culus*. hulkins wk som lint är ok byrdhin lät. ey for thy at thz är lint älla lät i sik. thy at ey är pino*n*na hwasselikhet lin. ey är dözsins bitärlica besklikhet lät. vta*n* älskoghano*m* är alt lät. Vm thik lystir at skodha al the hälgho kirkio skipilse ok stadhga. tha findir thu at hwassare ok myklo starkare stridh oc frestilse thola the andelico än the kötlico kirkio*n*na söni. Ok thz gör höghfärdhin oc diäfwlsins awndsiuka ondzsca th*er* thäs hardhlicare bär sik aat. at människian är fulco*m*pnare. äpte thy som sc*ri*fwat är. hans matir är wtualdir. Thätta görs tho ey. vtan gudz raaz vissa foresyn oc skipan. hulkin som them th*er* kranke äru ey lätir frestas. owir thz som the formagho thola. vta*n* ökir them nadhena i frestelsomen. Än them som fulco*m*nare äru redh*i*r han myklan ok ärofulla*n* sigh*i*r af owinenom som mz myklo mere omsorgh oc större klokskap äruodhar om at taka af them hiärtans gooz än lica*m*mans. Thy skal man gifwa sik mere vin om at th*er* stridha moot som meere om thrä*n*g*i*r hwar al stridhinna byrdhe liggir aa. ok hwar al kifsins makt är. hwadhan os redhis äntigia vm vi gifwom fluktena skämmelikin fängilse. Älla ok om vi

vinnom ärofullir sigh*ir*. Än thätta är gudz nadh 188
ok miskund til hans thiänara. ok tilsyn til hans wtualda män. at ij thera nidh*ir* late. som thz kome äkke vidh*ir* han. som thän th*er* ginge oppa vinstro sidhona. Än tha som rent gaar fore. star han altidh oppa höghro handena som p*ro*phetin sigh*ir*. Jak hafdhe gudh altidh i mi*n*ne asyn for thän skuld at han är mik höghro vägna at iak ey skuli falla. O bone ihesu. stat thu höghro vägna ok halt altidh mina höghro hand thy at iak veet. oc är iak vis at ängin ginuärdha skadhar. vm ängin wranglikhet h*er*ras. Stötis thy vinstre sidhan ok knosis. böstis thz mz orät. thz fulne af smälek ok obrygdhilsom. thz vil iak gärna tilsätia thän tidh iak gömis af thik, ok thu äst värnarin owir mina höghro hand. Ok skalt thu vita at äkke är badhe ens at väria sin hedh*ir* mz storo äruodhe. ok ägha han i godho maki. Ok idhnadh dygdh är klarare. oc ä thäs fromare at hon är mera kostwardh. Än hwar som älskoghin är. th*er* är äkke äruodhe. vtan smakin som callas sapiencia. Ok starklica thola dröuilsin thz höre dygdhinne til. ok glädhias i dröuilsomen sapiencie. ok hwar som aktin är rätfärdogh th*er* är gärningin rät. ok säl är thän som thol lica*m*ma*n*s plagho for rätuisonne. ok tho swa at dantanin ok mootkorran skal takas af hiärtano. ok thakkan ok lofsins röst vändas i mu*n*nenom. thän som swa haw*ir* reet sik til han takir sotta sängena a bakin oc gaar heem til sin. Var sotta säng är var lica*m*me i hulkom vi lagho*m* för ok thranadhom. thiänande kropsins astundan ok lusta. 189
Än nu bärom vi han mädhan vi nödho*m* ha*n* til

at lydha siälinne. Thätta är alt thäs hälgha anda gärning, Ok ma man väl sighia at hans nadh är marghfald. hulkin sik mz människio*n*ne swa marghfallelica beuisar. at ey är thän sik kan löna af hans hita. thy at han gifs badhe ondom oc godho*m* värdoghom ok owärdoghom giwande fulstoplica almännelikit got. Swa at stundom thikkis han hawa ängin aatskilnadh. Ok är thän othäkkir ok osköníogh*i*r som ey kännir thäs hälgha anda godhgärninga i them. Til at göra miracula gifs han. ok i mangom dygdhelicom gärningom hulka han mz mangom gör. han opuäkkir gamul iärtekn. oc stadhfäst*i*r thera tro som fra*m*farne äru mz thy som nu hände. ok thässon nadhen gifs än somlico*m* vta*n* thera eghna nyt oc gagn. Han gifs oc ingiutz til helso nar vi vmuändoms til varn gudh af allo hiärta Ok än gifs han til hiälp nar han hiälpir oc styrkir varn krankdom i allom frestilsom. Ok nar ha*n* sökir varn hugh oc bär varom anda vitne at vi ärom gudz söni. gifs han os til hughnadh. Han gifs ok i fulco*m*na människio hiärta. nar han starklica optändir i them kärleksins eld. at vi ey at enast frygdhom os th*e*r til at vi hopoms os vara gudz syni. vtan glädhioms än ämuäl i dröuilsome*n*. räknande smälekin äro. obrygdhilse glädhi. nidhrilse oc afsätilse ophöghilse. Än allom os är thän hälghe ande gifwen til helso. tho äru the faa som han
190 hawa mz brännande kärleksins eld. thy at fläste thrängias ok läta nöghia sik. ok vidh*i*r fresta äkke at äruodha frälselica til hwars manz helso. Nw seer thu at bernard*us*. th*e*r mykyt väl talande var, haw*i*r fagh*i*rlica beuist mz mangom skälom at

dröuilse äru os gagnlikin. Thy skalt thu äkke vndra at var herra som viste hwat nyttelikhet apostoli hulka han swa mykyt älskadhe. skullo fa af dröuilsomen lät them hawa vidhir mödho i stormenom. Ok väl läsom vi at skipit stöttis i stormenom af bylghiom än äkke läsom vi at thz sank nidhir. Af tholkom kännedom skalt thu swa skipa oc stadhfästa thit hiärta. at i alle genuärdho ther hända kan. ok allo thy ther misthäkkias ma. skalt thu thik gladhelica oc tholumodhelica hawa. Ok idhna thik swa i andans vägh. at thu värdoghis opfyllas af hans älskogha Ok astunda at fölghia varom herra ihesu cristo som thänna höghelica väghin hiolt. ok beuiste badhe i sik ok sinom vinom.

(Kap. 37.)

Af cananea

Thäntidh var herra ihesus gik oc prädicadhe oc heladhe them som siuke varo. Tha kom en hedhnisk quinna gangande til hans. ok badh han hela sina dottir som möddis af diäflenom. hon trodhe stadhelica at han formatte thz göra. Ok än thot var herra swaradhe hänne änkte, var hon thrättin at bidhia oc ropadhe swa barmelica at af rätte ömko badho apostlane fore hänne. Nw om sidhe nar var herra hafdhe sakt. at man skulle äkke taka brödhit fran barnomen oc gifwa hondomen, tha swaradhe hon ödhmiuklica. at hon matte värdoghas som en hwalpir fa af smolomen ther fiöllo af bordh- 191
eno, ok swa värdhoghadhis hon vara bönhördh. här skalt thu skodha varn herra oc apostolos. oc

thässa qui*n*nona i swa matto som förra är sakt. ok alt likouäl skalt thu thänkia thässa qui*n*nonna dygdhe. ok vänt them thik siälue til nyt oc gagn. hulka som varo särlica thre. förste var tron som swa stor var at hon räkte ämuäl alt til dottor hänna. ok for hona var hon här lofwadh af varom h*er*ra. The andra var böni*n*na stadhughet ok var hon ey at enasto stadhugh. vtan än thrättin. som man plägh*i*r kalla een akäfwin älla thrabetin. hulkit som varom h*er*ra mykyt thäkkis. ok th*er* til ledh*i*r han os som för sakt är, th*er* som talas vm bönena Thridhi var grund diup ödhmiukt. thy at hon nekadhe sik ey vara hund. ok ey räknadhe hon sik värdhogha vara i bland barnin älla faa heelt brödh. vtan lät sik nöghia at hon matte faa af smolomen hwadhan af hon sik mykyt ödhmiukadhe. ok thy fik hon thz hon beddis. Swa händir ok ämuäl thik om thu mz fullo hiärta. trolico. oc reno. stadhelica bidh*i*r ödhmiukande thik for thinom gudhi. oc räkna thik ouärdhogha aat nakre hans godhgärning. ok tror thz visselica. tha faar thu hwat thu bedhis af honom Ok swa som ap*osto*li badho for thässe chananea hedhniske qui*n*no*n*ne. Swa bidh*i*r thin ängil fore thik oc p*re*sentera gudhi thina bön som sancte bernard*us* sigh*i*r. at the siäl som idhkelica sukkar ok bidh*i*r vtan ledho. oc thwingas af astundan. är ängillin th*er* en är af
192 brudh go*m*ma*n*s föghilslaghom i thy ämbite skipadh*i*r at han skal bära älskogha inbyrdhis helso hemelikit ärinde mällan brudhinna ok brudhgo*m*man. A hwat thän ängillin frygdhar sik oc glädz vidh tholika siäl. ok vändir sik lustelica til varn h*er*ra

ok sigh*i*r. O valzsins ok ärronna h*er*ra Jak thakkar thik. thy at thu gaf hänne thz hänna hiärta astundadhe. swa at hänne änkte misfeladhis. af thy hon beddis. Ängillin är när siälinne i hwariom stadh. oc gifwir sik vin om som a*n*nar thiänogh*i*r smaswen at mana hona mz idhkelicom äggilso*m* sighia*n*de. lustas i gudhi ok han skal gifwa thik hiärtans frygdh som thu gärna hafdhe. bidha tho om han dwäls. thy at han senkar äkke vtan kombir ändelica. bidha h*er*ranom oc göm väl at väghino*m* hans Sidhan talar ängillin til h*er*rans sighiande. Swa som hiortin girnas til vatu källona. swa astundar thässin siälin koma til thiin sin gudh. hon astu*n*dar thik om nattena. ok än opuäkte hon hiärtat sit arla til thik. Allan daghin wträkte hon händrina sina til thin. fa hänne thz hon bedhis. thyt hon ropar äpte os. vänt om thik til hänna nakat litit ok lät bidhia thik. See til hänna af himerike. ok sök thän sokkande är. Troen är thänne hofriddarin som weet bäggia thera älskogha. Än han afun them han äkke. thy at han letar äkke sina. vta*n* h*er*rans äro. han far mit i mällan älskoghan. ok hans liofwa käro. förande for han hänna vilia. ok bär atir gafwonar vpuäkkir hona. oc blidhkar han. Stu*n*dom händir ok än thot thz 193
skeer siällan at han kombir them badhom saman. takande. äntigia hona til hans. älla ok ledhe han til hänna thy at han är hema oc väl kändir i palacio. oc rädhis äkke vardha bort körd*hi*r. thy at han seer altidh fadh*i*rsins änlite. Än thu skalt see til oc taka gra*n*lica vara. at thu ey huxa brudh-

go*m*mans ok siäli*n*na sambland vara lica*m*likit. Vtan thätta talas som sancte paual sigh*i*r. at then som tilludh*i*r gudhi. han är en ande mz honom, Ok rena huxsins opfarilse i gudh. ok ha*n*s millo nidh*i*r farilse i siälina. wtthydhom vi mz tholko*m* ordhom som vi gitom. Seer thu hwat trolica vare ängla thiäna os. oc thy skolom vi göra them stora vyrdhning oc daghlica hedhra them. Ok äghom vi the*m* mykyt thakka. Ok i thera asyn som altidh äro när os skolom vi änkte thz fwlt älla oloflikit är thänkia tala älla göra som bernard*us* sigh*i*r owir p*ro*phetans ordh hwar han sigh*i*r. Gudh bödh sino*m* änglom af thik. at the skulu göma oc beuara thik i allom thino*m* vägho*m*. hwat stora vyrdhning. gudhelikhet. oc tröst. skulle thätta ordhit gifwa thik. vyrdhningena for näruarona. gudhelikhetena for väluiliöghetena. oc tröstena for gömona oc beuarilsen. Thy skalt thu i hwario*m* stadh i hwarie wra göra thinom ängil vyrdhning. ok äkke skalt thu thora göra honom när staddom. so*m* thu äkke thordhe vm iak saghe thz. The sta til värn tha thik fatas. the värfwa thit bäzsta. hwat skal iak
194 atirgälla gudhi for alt thz got han hawir mik gifwit. honom vari ensa*m*pnom hedh*i*r oc ära. han bödh. ok alt got är af ängom vtan af honom. Nw än thot han haw*i*r them thz budhit. ok the lydha honom af swa storom kärlek. ok the thiäna os, i swa mykle vidh*i*rthorft. är os äkke loflikit älla höwelikit vara osköniogha. Varom thy thässom oc särlica tholkom gömaro*m* gudhelike ok skönioghe. ok hedhrom them äpte vare makt som os bör. Ok swa är här sakt af ängla*n*na thiänist oc

hiälp. ok af böni*n*na dygdh. Göm aat hänne oc gör them alla the vyrdhning som thu format.

(Kap. 38.)

Huru somlike arghadhos af vars h*er*ra ihesu ordho*m*. oc thz het*ir* scandalu*m* i the hälgho sc*ri*pt

Thw skalt äkke vndra. vm vndirstundom nakre skändas af varom gärningo*m* Ey ku*n*no the swa väl oc trolica göras. mädha*n* thz hände opta siälwom gudhi. hulkom som i ängo misfelis. Nw en dagh. tha pharisei spordho varn h*er*ra. hwi discip*u*li som varo ap*ost*oli thwadho äkke händrina tha the ato. Än var h*er*ra swaradhe them hardhelica awita*n*de them at the aktadho yttra renlekin ok äkke indra. af hulko the vordho skandalizati. Än var h*er*ra aktadhe thz ey. Swa hände ok annat sin nar han taladhe af andelicom thingom i sinne p*re*dican i iudha kirkio*n*ne. tha gingo somlike af hans discip*u*lis the som kötlike varo ok äkke vndirstodho thz han sagdhe. fran honom. ok ey aktadhe han ok thz. vtan sagdhe til tolf apostla*n*na. hwat ey vilin ok ij ga*n*ga bort. Tha swaradhe sancte pätar for sik oc flere. h*er*ra til hwem skolom vi ganga. thw hafw*ir* lifsins ordh Thy skodha han i thässo ok andro tholko huru han taladhe ok lärdhe 195
mz valleno. Huru han vardhe ok forswaradhe sannindena. ey aktande wranga oc fula dara skandalu*m*. Ok thässin thry maghom vi här märkia os til kännedom. första at vi skolom for annars scandalu*m* äkke ganga af rätuisonna sannind. Annat

at vi skolom mera akta indra renlekin. än the yttra höuiskona. Thz thridhia at vi skolom andelica lifwa at vars h*er*ra ordh ey synins os swa ogeen som the syntos hinom discip*u*lis som gingo bort fran hono*m*. vtan hällir ku*n*na vita oc forsta at the ledha os til äuärdhelikit liiff. at vi maghom honom mz them andro*m* som quarre blifwo fulco*m*lica äpte fölghia.

(Kap. 39.)

Af thera atirlöno*m* som al thing forlata

NAr thän trone oc sniälle discip*u*l*us* sancte pätar spordhe af varom h*er*ra ihesu for sik ok flero*m* apostlomen af thera atirlönom. Swaradhe var h*er*ra i bland annat at alle the som världina forlata oc fölghia honom äpte. skulu taka hundradha faalt i thässe värld ok äuärdhelikit liiff i andre. Märk väl thässin löni*n* oc glädz af store glädhi. oc thakka gudhi. ok lofwa han af allo hiärta som thik ledde til tholkin köpinskap. hwar thu mat bata hundradha af eno. ok likouäl sidhane äuärdhelikit liiff. Än thätta hundradha falla talit är äkke lica*m*lica thinga. Vtan indra dygdhanna hugnadh*ir*. hulkin th*er* vi känno*m* medh wtrönilsom ok ey mz nakrom lärdom. Nw tha siälin hon kännir fatikdomsins lokt. renleksins skinande fäghrind.
196 tholimodzsins oc alla andra dygdha smak ok lustas i them. hwat ey thikkir thik hona hawa takit hundradha falt. Nw om hon yttermeer far op at hon faar brudhgo*m*mans sökilse. ok äras af hans näruaro. hwat ey haw*ir* hon tha fangit meer än thusanda falt. lika vidh alt thz hon haw*ir* forlatit

for hans skuld. Seer thu huru sant är thz som sa*n*nindin talar. han dara man äkke, ok thz misfelas äkke at han ey atirgällir hundradhafalt i thässe världinne ok ey at enasto eet sin vtan opta ok flerom sinnom gör han thz. the siäl som hono*m* är gudhelikin. Swa storlica at han hona swa pläghar. at ho*n* ey at enasto forlatir. vtan vyrdh*i*r alla världina ey meer än thräk at hon maghe afla sin brudhgo*m*ma Ok th*e*r til at thu maghe af thässo hundradha falla fulco*m*licare läras. tha hör bernardu*m* som sigh*i*r. nalkan matte nakar som än är värlzlikin sighia. tee mik thz hundradha falla thu louar oc iak forlatir gärna al thing. Än hwi skal iak thz göra. thy at tron är änkte värdh. th*e*r hon är äkke större än ma*n*na skäl beuisa. Ängla brödhit som sancte iohannes ij apocalipsi lofwar them som sigh*i*r vindir. är hwlt ok lönt. som ok är nya na*m*pnit. th*e*r ängin veet. vta*n* thän thz takir. Hwat ey ägh*i*r thän al thing. hulko*m* al thing hiälpa til got. hwat ey haw*i*r thän alskons hundradha falt som opfyllis mz them hälgha anda ok christum ihesum haw*i*r i brysteno. Ok är thäs hälgha anda sökilse oc christi näruara storlica myklo meer än hundradha 197
falt är. Hwat stor är thins sötma mykylikhet h*er*ra gudh, hulka thu än löne for them thik rädhas. oc redh*i*r them th*e*r a thik hopas. Seer thu väl at hälagh siäl rapar vidh*i*r at hon girnas wtthydha hans ömnu*n*gas sötma ami*n*ne. oc vardh*i*r mykyt tidhmält vidh at hon talar af hiärtans frygdh. Väl är thz thusanda falt, vardha gudz barn, fä thäs hälgha anda framstank som är andans frälse. kärleksins krase. sa*m*uitzsins ära. gudz rike, th*e*r innan

os är som hwazske är drykkir älla mat*ir*. vtan rätuisa. oc fridh*ir*. oc glädhi i them hälgha anda. Ok än ey the glädhin som man haw*ir* nu af äro*n*na hopi. Vtan i dröuilsom ok vidh*ir* mödho. Thätta är thän eldin som var h*er*ra ville at hetelica skulle optändas. Thätta är dygdhin som owan kombir som andream lät omfäghna korsit. laurenciu*m* thola sins lica*m*ma kötma*n*gara. Stephanu*m* i sinom dödh böghia knän til böna at bidhia for them han stenkadho. Thätta är fridhin som var h*er*ra christus atirlefdhe sinom vinom nar han gaf siälina. ok är sannelica gudz wtualdom ma*n*nom fridh*ir* oc gafwa th*er* gaar owir al sin. Än alt thz vndir solenne är kan äkke liknas thässom fridhino*m*. Thätta är gudhlikhetzsins nadh oc smörilse th*er* af allo kännir. hulka thän weet som rönt haw*ir* ok örönt*ir* weet th*er* änkte af. Gläz thy oc frygdhas som iak sagdhe oc thakka gudhi. at thu äst calladh til at taka
198 thätta hundradha falla. ok gak opta i thätta p*ara*dysit, hulkit thu maat faa vm thu idhnar bönena.

(Kap. 40.)

Hulkaledhis var h*er*ra ihesus spordhe af apostlome*n* hwat so*m* taladhis om ha*n*

NAr var h*er*ra ihesus kom i thz landzskapit som calladhis cesarea philippi. spordhe han af apostlomen hwat som af honom sagdhis. Ok spordhe ha*n* them aat for hwat the hiollo han. ok the swaradho. ok hwar thera sagdhe sit. Än sancte pätar swaradhe badhe fore sik ok flere sighiande. Tu es christus lifwandis gudz son. tha sagdhe var

h*er*ra til hans. Tu es petr*us*. Som thydh*i*r oppa vart mal kännespakir. ok teknar trona. i hulke vi kä*n*nom gudh i rätte ok sa*n*ne vidh*i*r gango. ok ow*i*r thässa hällena skal iak byggia mina kirkio. Ok gaf thaghan hono*m* oc hans äptekoma*n*dom himerikis rike. som är vald oc makt lösa ok binda. göra ok lata i himerike oc iordhrike. Skodha thy här sanctum petru*m* oc andra apostlana. ok thänk them i swa matto som thik var för sakt, Ok skalt thu granlica märkia thz thu här hördhe. at petru*m* som var h*er*ra ihesus giordhe swa storlica maktogha*n*. kalladhe han litit th*er* äpte sathana. for thän skuld at for thän kötlica kärlekin. th*er* sancte pätar hafdhe til varn h*er*ra. afrädh han hono*m* fran hans pino at ey skulle swa vardha ok han skulle äkke thola. Här skalt thu taka äptedöme af varom h*er*ra ihesu. ok hawa alla swa som thinna siäla helso genuärdogha som for lica*m*likit mak ok lättilse vilia thik dragha fran idhn oc äruodhe ok andelico godho

(Kap. 41.)

Huru var h*er*ra ihesus tedhe sins ärofulla lica*m*ma klarhet vppa bärgheno thabor.

UAr h*er*ra ihesus tok mz sik thre af discip*u*lis som 199
varo hans apostla. ok gik oppa bärghit thabor Ok th*er* vmskiptis hans lica*m*me fore them teande sik them ärofullan. Ok moyses oc helyas komo thijt oc taladho mz honom af hans komaskolande pino. tha sagdho the, h*er*ra thäs är äkke tharf at thu döö. thy at en thins blodz drupi atirlöste

väl alla världina. Än var h*er*ra ihesus swaradhe sighiande. Godh*i*r hyrdhe sät*i*r sina siäl wt for siin faar. Swa bör ok mik göra. th*er* var ok ämuäl seeddir thän hälghe a*n*de ij eet liust sky. Ok gudz fadh*i*rs röst hördhis i skyno sighiande. thätta är min älskelike son aat hulkom mik väl aatgätz hörin han. Tha ap*osto*li hördho thätta. fiollo the fram luto oppa änlitit nidh*i*r a iordhena. ok vordho mykyt rädde. Än var h*er*ra ihesus. gik oc took vppa them. ok sagdhe standin op. oc varin äkke rädde. Sidhan tha the läto op öghonin sagho the ängin vtan ensa*m*pnan ihesum. Nw tha the gingo nidh*i*r af bärgheno bödh var h*er*ra ihesus them sighiande. Sighin ängom af thässe syni*n*ne för än iomfru*n*na son är standin op af dödha. Thy skalt thu granlica thänkia hwat som sakt är. Ok lät thik thikkia som thu vare när stad. thy at the äru höghelica stoor

(Kap. 42.)

Huru var h*er*ra ihesus dref wt them so*m* köpto oc saldo i mö*n*st*r*eno.

Twem sinnom kördhe var h*er*ra ihesus wt w mönstreno them som th*er* köpto ok saldo. hulkit väl ma räknas i bland hans storo miracula. thy at än thot the altidh miswyrdho han. tho flyddo
200 the tha alle for hono*m*, Ok alt likouäl at the varo mange. vardho the sik ey älla gripo til värn. Vtan ensamin dreff han them alla wt mz sma*m* repa stubbom, Ok thz var for thy at han tedhe sik the*m* rädhelican i änliteno, Thy at han var op-

tändir af starkom rätuisonna brona af thy at hans fadh*i*r vanhedhradhis af them. särlica i them stadh som the skullo han mäst hedhra. Thy skalt thu han väl skodha ok honom varku*n*na. thy at han är fullir mz varku*n*nani*n*na sorgh. oc ämuäl rädhas. om vi som altidh stam i gudz mönstre. oc ärom af gudz store ok enka*n*nelike nadh. skipadh til hans thiänist. väfwo*m* os i världzlico*m* ärindom swa som the giordho Ok mädhan vi skolom altidh akta gudz loff. tha skolom vi ok magho*m* väl rädhas at fa hans wredhe. ok wräkas fran hono*m* om vi tildyrfwoms at väuia os i thy th*e*r vi hafwo*m* änga syslo mz, Ok ey skalt thu plägha at göra behändogha älla slögha gärning. hulka th*e*r hindra af os timan som vi ärom gudhi skyllogha

(Kap. 43.)

Af *pro*batica piscina so*m* var i ierusalem

I Jherusalem var vatn samanflutit i hulko farin thwaddos som offras skullo. ther laa trät som thz hälgha kors giordhis af. eet sin i areno tha rördhis vatnit af gudz ängle. ok the siuka människian som först ko*m* i vatnit äpte at ängillin hafdhe rört thz. vardh helbrygdho. Ok thy lagho altidh manga siuka mä*n*niskior vidh*i*r vatnit. Th*e*r hafdhe en siukir man lighat oc thranat i sotta säng atta aar oc thrätighi. ok han heladhe var h*er*ra ihesus om en hälagha*n* dagh Här mat thu see varn h*er*ra. hwat ödhmiuklica han sökte thän siuka, Ok i thässe 201
vars h*er*ra gärning mat thu märkia thik til kännedom thry thing. Först at han spordhe thän siuka vm han ville helas. i swa matto gifwir han ok äkke

os helsona. Vtan varn sa*m*thokka. ok thy hawa syndoghe män änga orsäkt som äkke sätta gudz vilia ok sinne helso. thy at som sancte augustin*us* sigh*i*r. Thän thik skapadhe vtan thik, han gör thik äkke sälan vtan thik. Annat är at vi skolo*m* mykyt granlica vakta os. at vi äkke fallom aatir i syndena sidhan gudh haw*i*r gifwit os helsona i synda forlatilsom thy at thz är väl värt at var othokke skuli hardhare näfsas, Ok thy sagdhe var h*er*ra thässom. gak, ok vakta thik väl at thu ey mera synda. at thik skoli ey hända än nakat värre. Thridhia är at onde tappa af allo swa som godhe vinna alla stadz. thy at nar thänne som var helbrygdho vordhin bar sängena sina. oc iudhane sagdho at thz var äkke loflikit in sabbato. ok han swaradhe. thän som mik giordhe helan. han sagdhe til mik. tak sängena thina ok gak hädhan mz hänne. Sagdho iudhane. hwa är thän som thik sagdhe. tak ok bär bort sängena. äkke sagdho the. hwa är thän som thik helan giordhe, Ok swa toko the thz fore som the matto afwita oc straffa. ok äkke thz the matto lowa. ok prisa. Swa göra opta onda människior som kötlica äru som til alt läggia ont. ok vända alt til argho thz the see. the äru som the th*e*r af allo tappa. Än the so*m* andelica lifwa vända alt til gudz loff oc hedh*i*r. hwat thz gaar hällir mz älla moot. ok hwat thz är hällir
202 bliit älla strijt. got älla ont. ok twäka th*e*r vm enkte at ey vardha al thing skällika. gudhi äntigia al thing rättelica görande. älla oc rätuislica städhiande. gifwa*n*de thol til at the swa vardha, ok thy skal alt vändas oppa the bätra sidhona. äpte thy

som bernard*us* känne os sighiande. Vakta at thu vari äkke aat annars vmgango äntigia fundogh*ir* speiare älla ok fulottir domare. Ämuäl vm thu findir nakat vara wranglica giort. ey skalt thu än tha döma thin iämc*ri*stin, vtan orsäktan hällir. ok om thu gitir äkke gärningena. tha orsaka aktena. ok vänt thz vara fauizsco ok farlöst tilkomit Ok om gärningin är swa vis at hon kan mz änge omslät orsakas. thänk än alt likouäl mz thik siälue ok sigh. Stark var thässin frestilsin ok alt ofhardh. hwat monde hon hawa giort af mik. om hon hafdhe haft samuledhis vald i mik. Än andelica människior bata af allom thingom. oc ämuäl af sinom eghno*m* oc swa a*n*nars syndom. Ok af skadhelico*m* thingo*m*. Ok ämuäl af diäfwlsins värkom som bernard*us* beuisar sighiande. Än thot oskällikin oc diurlikin ande han kan äkke fa andelikin thing. tho hiälp*ir* han til at fa them mz lica*m*like thiänist särlica them som alla lica*m*lica thinga nyt vända i äuärdhelikit gagn. Nytiande thesse världina swa som the th*e*r änkte är om hona. Ok vm nakar diwr finnas onytlik til sik siälua. oc ämuäl skadhlik til manzsins lica*m*lico helso. tho bristir them äkke thz i thera lica*m*ma. hwadhan af the hiälpa them til got som äpte gudz foreskipa*n* kalladhe äru hälaghe. Ok än om the äru äkke matnyt älla 203
tee ma*n*ne sina thiänist. vtan öfwa nämit. äpte thy som ha*n* th*e*r änkte hatar thz han skapadhe redhoboin är almänt at foresee allo thy som skäl haw*ir* i näfst oc andro thy som tharfwas. thy at gudz andelik thing th*e*r man kan äkke see. the vndirstas mz lica*m*licom thingom. ok än diäfwllin oc

hans drängia th*er* hawa onda akt. ok äru altidh girughe til at skadha. äru när människionne ok mena hänne ont. än the göra hänne hällir gagn. ok göra moot sinom vilia. människio*n*ne til godho. särlica thera som godhe äru hulkom som six. hwa är thän idh*i*r forma at skadha. om i ärin godhra älskara äptefölghiara, Ok är thän som nödoghir gör hwat han är hällir onder man älla ondir ängil. ok thz som görs vardh*i*r äkke for hans skuld. thy at nödoghom hiälpir änkte got. än thot hono*m* är anduardhat at skipa. Ok ey weet iak huru thäkkelicare älla gudhelicare vi matto*m* vndfa thz godha som görs vm ondan thiänara. Ok thätta är sakin. hwi var h*er*ra gör godhom got mz ondom än ey for thy at han thorf thera gärninga vidh*i*r til at göra got. Thy sigh*i*r ok bernard*us* til människio*n*na varilsa. hwat höghfärdhas thu muld ok aska. Ok var h*er*ra foor fran änglomen swa leedh var hono*m* thera höghfärdh. Ok thy skal änglanna bortwrakilse wara människio*n*na bätrilse. ok är thätta sc*ri*fwat til thera bätring ok rättilsa. ok vändis mik til godho ämuäl diäfwlsins ondzska. Ok iak skal thwa mina händir i syndarins blodhe.
204 Än vilt thu vita huru. tha hör at them modhogha. diäflenom, gar rädhelica ryghelikit ban ow*i*r som p*ro*phetin sigh*i*r mz enna handa liknilsom sighiande. Montes gelboe etc, Nw om swa är giort mz änglenom, hwat skal tha vardha af mik iordh ok asko. Han höghfärdadhis i himerike oc iak modhas i dyngio höghenom. hwa vänte ey thollicare vara höghfärdhena i them rika än i stafkarleno*m*. Vee mik oslom mädhan swa hardhelica är räknat mz

them maktogha for thy at hiärtat hans modhadhis. oc dugdhe hono*m* tho enkte at höghfärdhin är maktogha ma*n*na fränka Hwat skal tha kräfwias af mik badhe oslom oc höghfärdoghom. Ok talar bernard*us* af brudhinne som är the hälgha kirkia. hulkin som äpte manga synde kom til vars h*er*ra. hon är thön hulke th*er* mykyt är forlatit oc thön th*er* mera älskadhe. Ok hwat som owinan obrygdhadhe hänne til hadhuetilse. thz vände hon sik til gagn. thädhan är hon siäfware til näfstinna. tholughare til äruodhit. mera brännande til älskoghan. thädhan är hon thäkkare for blygho höuiskhetina. redhobonare til at lydha ok idhoghare at thakka gudhi mz alle vyrdhning oc gudhelikhet. Seer thu huru the som andelica lifwa vända alt til thz bäzsta, Ok af allo gōra the sik gagn. Var thy andelikin. tha skulu al thing vändas thik til godho. Ok thera handa thänkilse dugh*i*r til dröuilsanna ok frestilsanna tholimodh oc huxsins rolikhet Thy at om människian idhnar sik altidh i tholko ma hon koma til swa storan siäli*n*na siäflek. at hon näplica älla fulco*m*pnit siällan dröfdhis af nakro thinge. vtan vare swa skipadh som sniälle ma*n*nin sigh*i*r. 205
rätuisom man mödh*i*r enkte ä hwat honom hände

(Kap. 44.)

Huru apostoli knusadho axin oc ato for hu*n*g*ir* skuld

UM en iudhanna su*n*nadagh nar apostlanę visto ängo wtuägha hwar the matto fa nakat äta. gingo the wt oppa akrana. hwar sädhin stodh oc skaladho

bort w axomen mz handomen ok äta. Än nar the auittos th*er* fore af phariseis som sagdho at thz var äkke loflikit vm su*n*nadaghin göra. Tha forswaradhe var h*er*ra them. ok giordhe mang iärtekne om su*n*nadaghin th*er* vppa som förra var sakt. af them som visna hafdhe handena. oc var h*er*ra heladhe ok androm flero*m*. Nw skalt thu skodha apostlana oc varku*n*na the*m* th*er* stadde varo i swa mykle vidh*i*r thorft. Än thot the giordho thz gladhelica af fatikdomsins älskogha. Alla dygdhe oc hälaghet hafdhe thera h*er*ra oc mästare them anduardhat. Än hwat är tho at thänkia världinna höfdhingia vara kompna til swa owir matto stora*n* fatikdo*m* at them tilburdhe nära sik vidh fodh*i*r som annor oskällik diur i alra thinga skap*ara* näruaru. Var h*er*ra saa thätta ok varku*n*nadhe them af rätte ömko. thy at han them i*n*nerlica älskadhe. Än alt likouäl gladdis han swa väl for thera skuld. hulka han viste i thy mykyt forskulla som for uara hulkom han atirlät äptedömit. J thy äptedömeno magho vi thrifwas til ma*n*ga dygdhe. Thy at här skiin vndarlica fatikdomin, ok tees at världinna bälle är forsmande. Välsmaka*n*de matzsins lustelik redha nidh*i*r slaas. ok omättelica swalghsins fula giri ok owir stopa
206 fylle forbiutz. thy skalt thu som styrkis af thässo äptedömeno vmfägna fatikdomen. af allom krapto*m*. hulkin th*er* swa liuslika skeen i varom h*er*ra oc varefrw hans modh*i*r, Ok them wtkorno världinna höfdhingo*m*, Ok allom them som fulco*m*lica fölgdho thera äptedöme, Än thu skalt vakta aat. af hwat fatikdom thu skalt thätta vndirstanda, Thy at iak

veet väl at thu som i klostre är haw*ir* lofwat fatikdom at enkte hawa. ok thakka th*er* af thino*m* gudhi. ok göm han osmittadhan. Än iak vil at thu skoli fara nakat op bätir. hulkit som tho är enkte moot thinne lofwan, Ok vtan thässon vndirstandilsin, vare thin lowan fanyt oc ij ensampnom ordhomen. Thy sigh*ir* iak af the*m* fatikdomenom som rotas i hiärtano. thy at dygdhenar skulu sätias i hiärtat. ok äkke i yttro thingomen. Thy hallir thu väl fatikdomsins lofwan vm thu gifw*ir* th*er* samthykkio - til af allo hiärta, Thy at om thik bristir nakat. oc thik thikkir vanlica at thw haw*ir* äkke alt öfrit thz som thik tharfwas til lica*m*mans fordhan. Ok hawir innantil girina at thu mz forthanka astunda meer än lifs bärghanin til sigh*ir*. äkke lifw*ir* thu i fatikdome vtan hällir i hawanzlöso. thy at thänne fatikdomen är äkke dygdhelikin ok thäkkir. älla thän th*er* lön forskullar. vtan hällir pinsam oc tharflös hawanzlösa ok forskullar enkte got, Ok astundanin mz samthykkio*n*ne ömpningas til at tappa alla forskullan. ok til at fulco*m*pna alla synd. Ok tro ey thik gita opstandit älla thrifwitz til böna älla contemplacio*n*em. älla faa hundradha fal lön mz tholkom fatikdom. huru skulle hiärtat 207 th*er* thyngt är mz iordzlica thinga giris byrdhe gita opfarit. Ok huru skulle thz hiärta gita nalkatz gudz ok himerikis thinga fino klarheet. th*er* af iordhzlica thinga thräk oc dräg är smittat, Ok är vordhit iordzlikit oc groft af sik. thy älska fatikdomin af allo hiärta. haf han for modh*ir*. lät thik thäkkias hans fäghrind lustas i hono*m*. hwila thik när hono*m* sikärlica mz frygdh oc glädhi. Alre

skalt thu vilia skadha han for nakat thing i värld*inne*. Änkte skalt thw hawa. ok enkte vilia hafwa meer än tharfwas. Ok om thu mat sta äpte allo thy so*m* tharfwin kräfw*ir*. Swara iak, at thäs nämäre ok i*n*nerlicare thu älskar fatikdomen. thäs görlare dömer thu af thy som thorftelikit är, Ok the thing äru os tharflikin vtan hulkin vi gitom äkke varit. Thy skalt thu granlica see ok märkia the thing hulkin thw kan äkke ombära, Ok nakat a*n*nat skalt thw ey vilia hawa. ey astunda. ey läggia vin aa thz rökta. ey af them som siälfswiliandis gifwa. taka. Ok än ää huru mykyt thu thrängir ok kostar thik. format thu äkke fulco*m*lica at fölghia varom h*er*ra ihesu i fatikdomeno*m*. ok egh seer iak at vaar fatikdombir gitir varit iämpn vidh*ir* hans fatikdom. ey ku*n*nom vi swa mykla vin giwa os om han göma. Ok thz ma rasklica mz faghro*m* skälo*m* beuisas tho thässom forlatnom. som är at han är ok var alra rikast. ok alra thinga h*er*ra. ok alra fulco*m*nast*ir* ok androm tholkom. Än a fatikdomsins vägna pröwas thz mz thän skäl at han ey at enast tok a sik fatikdomsins pinsamu vidh*ir* mödho. vtan ämuäl hans
208 obrygdhilse ok smäleek. Än var fatikdombir for thy at vi hafwom han af gudz älskogha, mz godho*m* vilia lofwat ok takit. räknas han som han ok är dygdhelikin ok thy är han äkke blyghelikin. vta*n* hedh*ir*likin oc ämuäl af ondom. Än hans fatikdombir räknadhis äkke swa. thy at man vndirstodh äkke. ok viste ey at han var siälfswiliandis fatikir, Ok fatikdomin th*er* ma*n* haw*ir* nödogh*ir*, oc man thol vtan sina thak gifw*ir* obryghilse ok

forsmäilse, Ok mädhan var h*er*ra ihesus hafdhe hwazske gardh älla gooz älla nakat af alla värld*in*na rikedomom. ok thz viste hwar man. miswyrdhis han ok var forsmadh*i*r af allom. thy at thera handa fatikt folk hatas af allom. Vm the äru vise them troos äkke. äru the ok ärlike ok välborne. likouäl gabbas the ok vardha forsmadhe. Ok än som mera är ärlikhet. visdo*m*bir. oc fromheet, ok alla dygdh*i*r som ma*n*neno*m* thikkir synas vara quafdha ok wtsläkta i them, ok äru som hwars manz fota trudh. oc äru af allom miswyrdhe, swa mykyt at them dugh*i*r hwazske frändsämia älla gamal vinskapir. vtan alle neka ok vidh*i*r sighia the*m*. viliande hwazske frändsämio älla vinskap kännas til thera Seer thu nu väl huru thu gitir hwazske liknaz hans fatikdom. älla följht honom äptir i swa grund diuptz fatikdoms ok ödhmiukt*in*na forsmäilse. Ok thy äru världinna fatike män äkke forsmande som tekna siälwan h*er*ran. Ok är thässom som är fatikdomsins dygdh. särlica af os som hona hafwom lofwat. thy skalt thu altidh akta at göma hona mz alle vyrdhning ok gudhelikhet. som sancte bernard*us* radh*i*r os sighiande. 209
fölghiom honom thz mästa vi gitom. hulkin th*e*r swa älskadhe fatikdomen. at än thot al världin fran eno*m* ända. ok til annan var i hans hand. tho hafdhe han ey swa mykyt han matte tilböghia sit howdh. Sannelica stor osidh*i*r är ok alt ofstor. at fule madhkin vil th*e*r vara rikir, hwar valdzsins h*er*ra ok äronna konu*n*gir ville vara fatikir. Ok sigh*i*r bernard*us* at ey räknas fatikdomin dygdh.

vtan fatikdomsins älskare. ok himerikis rike är fatika ma*n*na. thy haw*ir* thu af apostla*n*na äptedöme, oc af sancti bernardi kännedom badhe här. oc förra af vars h*er*ra fötzlo tima. ok af the s*er*mone th*er* han byriadhe af fatikdomenom oppa bärgheno, hulkaledhis thu skalt astunda fatikdomen swa som höghelicasta dygdh Än hwat skolom wij oc sighia af atirhalle. oc amoot giri til mat oc dryk, hulka th*er* samuledhis i thässo äptedöme skiin. Ok af thässom dygdhomen aktar iak sighia ok pröfwa min ordh mz sc*ri*pti*n*na vitnom. for thy at iak veet at thz är thik nytlikit. thy at vtan thu äst rönt i tholko. tha äst thu ey quäm til lärdom. ok ey haw*ir* thw stort gagn at thw läs i bokom. Ok thy gifwir iak mik vin om at tala af them. at thik skoli särlica i thässe matto vitirlik vardha dygdhanna naturlik skipilse. i hulkom vi spöriom äpte hans mästarskap, hulkins lifw*ir*ne vi viliom först oc främst fölghia i dygdhomen. Nw skalt thw vita at mykyt skal människian sta mote oskällike giri til mat oc dryk, ok th*er* a moot
210 skal vara idhkelikin stridh. ok hälghe fädh*ir* som varo i andelike idhn, äruodhadho mykyt ij thy. som sancte bernard*us* sigh*ir*. hwadhan af är thässin swa stor hughrädde oc swa vsul bortkastilse. oc ärlikin ˏcreatura skapadh til at taka äuärdhelica sälikhet. ok alzualloghx gudz äro, af hulkins godhleek hon är skapat. ödhkänd af hans liknilse. atirlöst mz hans blodhe. begawadh mz tro*n*ne. ok är af visso hopi hans barn. blyghis äkke vsul at thola thräldomin vndir thässom lica*m*lica sinna thräkkenom. Ok är väl värt at the människia forma äkke

begripa andelik thing, som forlatir tholka*n* brudhgo*m*ma. ok fölgh*ir* tholkom älskoghom. ok är visselica thz eet osino äruodhe, at opfostra älla yrkia thz gaalt oc ofructsamt är, hulkit som äkke födh*ir*. ok äkke vilia göra väl vidh*ir* änkiona. Forlata hiärta*n*s rökt. ok rökta kötit i thäs astundilsom. gödha rutna likit som litit th*e*r äpte skal vardha madhka matir Här haw*ir* thu hwi oskällikhet i mat ok dryk är flyande. tho maghom vi varku*n*na kroppeno*m* äpte thy so*m* tharfwin ok helbrygdhan til sigh*ir* ok kräfwir. thy at alt kropsins godha är heelbrygdhan oc helsan. Ok thz är ok thz eenga th*e*r vi ärom hono*m* pliktogha, oc th*e*r owir skal honom enkte gifwas älla spörias Vtan i them iordhmonsens ända skal han tödhras ok bindas, mädhan hans frukt är ängin. oc dödhin är hans ändelykt, Ok vm swa händir at vilianom thiänas ok äkke helsonne. tha är thz äkke a naturinna väghna. vtan vndi naturinne. hulkit th*e*r dödhenom räkkir handena mädhan man takir vilian — — — — — — — — — —

(Ett blad är här bortskuret.)

— — — — — — — — — — — —

först akta ok göma aat, Apostolin äkke äggia älla 211
biudha sik siälwom thera handa. Ok ey discipulu*m* sik thz bedhas. Sidhane at han rädh thz äkke munke älla nu*n*no. vtan enom biscope. hulkins lifw*ir*ne som än var mykyt thorftelikit kirkio*n*ne som tha byriadhis. ok än var kleen i tro*n*ne. Thimothe*us* var thänne. fa mik en annan tholkan thimotheu*m*. Jak vil gifwa hono*m* vm thu vilt ämuäl gul äta. ok drikka helewagh. Än thu ömkar

thik salaghe oc dispenserar mz thik siälf. Misthänkt är mik thäs kännis iak. siälfra thinna dispe*n*seran Ok rädhis iak at thu gabbas vndi siäflikhetinna na*m*pne af kötzsins snille. Än thz är thz iak bidh*i*r thik, ok ägh*i*r thu th*e*r til thik siälf mana. at vm thik swa thäkkis apostolins kännedombir af at drikka vinit. tha glöm äkke modico som han sagdhe th*e*r mz. Af thy som sakt är ok pröwat mz skripti*n*ne. haw*i*r thu at människian skal standa moot gule som är oskällikhet i mat ok dryk. Ok at akta ma kropsins helso. Än thz skal vaktas at man ey wräki älla väli matin Än hwat vi skolom sighia af atirhalleno. tha hör äkke mik vtan sama bernardu*m* som sigh*i*r. ellin. ok thz liot är. liot thz kallas vara dofwit som hwazske är heet älla kalt. Andin ok kötit the dwälias äkke saman i eno huse. särlica mädhan liot plägh*i*r een läta vpkasta. Nw mädhan apostoli vidh*i*r lodhande än vars h*er*ra köti th*e*r ensamit hälaght var. hulke som varo hälghona hälghe män kundo äkke opfyllas af them hälgha anda. for än thz tokx fran
212 them Ok thu tilbudin. ok thino köti til thrykt som oreent är oc vpfylt mz mykle smitto ok synda thräk. vänte thik magha taka then renasta fina andan. vta*n* thu vidh*i*r frestar allaledhis vidh*i*r sighia thässom kötlika hugnadhenom. Sannelica nar thu tilbyriar. dröuilsin skal opfylla thit hiärta. Än vm thu blifw*i*r stadhugh ok hallir fram. tha skal dröuilsin vmuändas i glädhi Thy at tha rensas thankane oc astundilsin oc vilin opnyas. ok alt thz som förra syntis vansamt oc än omöghelikit. thz skal owirkomas oc vinnas mz myklo*m* sötma ok

kärlex astundan. Hwat ey auitom vi paulu*m* at han thwingar sin lica*m*ma oc ledh*i*r han i thräldo*m*. Ok iak skal halla mik af vin oc starkom drykkiom thy at them fölgh*i*r gärna oren kropsins rörilse. Älla ok om iak är krankir oc vanmaktogh*i*r ma iak drikka litit äpte apostolins radhe. Ok skal iak halla mik af köti. at thz ey. nar thz ofmykyt födh*i*r kötit. skoli ok vanlica mz kötino födha kötzsins laste. Jak skal ok gifwa mik vin oc göm om at taka matelica af brödheno at mik skoli ey ledhas mz thungo*m* bwke standa a bönom. ok at ey skoli ämuäl p*ro*phetin foruita mik at iak ätir mit brödh til mätte. Än ey skal iak ok vänia mik at fylla bwkin mz ensampno reno vatne. at ey skoli vanlica fule bwkin taka til at kitzla mz snödhom lusta. Ok sigh*i*r bernard*us* til robertu*m* monachu*m* at viin ok miödh*i*r oc andre starke drykkia. kräselikin födha oc dyr kostir the hiälpa kroppeno*m* i stridhinne, ok äkke siäli*n*ne. Af them 213
mättas kroppin ok äkke siälin, Pipar ok komin ingefära ok galiga. kardamomom oc näghlikkor. p*ar*adisakorn ok än hiärtans frygdh, ok annor thera handa krydde. hwat the lätas hällir i mat älla salso tha lusta the smaken oc vptända lustan. Än them som lifwa vislica ok sobrie. är öfryt kokat salt ok brödh oc hungrin. Sobri*us* thz är väl tempradh*i*r at människian takir mat ok dryk väl til matto swa at hon äkke thyngis vtan är bequäm bidhia ok läsa oc göra hwat hon skal swa väl mät som fastande. Än nar människian bidhar äkke hungrin oc matlustan. tha skal han eet ok a*n*nat thz siälsynt är. oc mangra handa flätio blanda

saman ok mängia. som skola gita atirböt käptana, fra*m*kallat swalghit oc opuäkt matlustan. oc gradhena. Ok sigh*ir* bernard*us* ad fr*atr*es, at hwar som andin tilbyriar at opnyas äpte sins skapara biläte. ginstan tilbyriar kötit atirbötas oc vidh*ir* sighia vilianom oc sino*m* astundilsom oc säter andanom. Ok takir sidhan at lusta hänna sin alt thz andan lustar, Ok än här ow*ir* nar hon takir kännas vidh sin marghfallo vanskilse th*e*r hon hafw*ir* for syndenna skuld. Thrättir hon ga fram fore styrarin sin til gudh. Thy at vi tappom äkke älla misto*m* lustan. vtan vändomen fran kroppeno*m* i hughin. fran sinnomen til sa*m*uitit. vatn oc brödh. olia. älla ensamt skafwil. ängaledhis är thz lustelikit af sik at äta. Än for ihesu christi älskogha. oc äuärdhelix hughnadz astu*n*dan är väl lustelikit at gita lika giort af them eno*m* sidhogho*m*. ok väl tämpradhom bwk. Af thy älla ok af andro thera fult 214 göra naturinne meer än fäm thusand fatikt folk mz storom hugnadh. thz vare väl rast aat. oc mykyt lustelikit, tilfögdhe gudz älskogha salso liwa äpte naturinne om kranka vanskipadha naturin ville thz städhia. Än ginstan hon är läkt oc vidh*ir* fangitz tha leer naturin mot thy hänne är naturlikit. A samo matto är oc af äruodheno. bondin haw*ir* hardha axlar. starka armläggia. oc stinna knokor. idhnan gör thz oc äruodhit. Vtan thz viker han mz timanom. vilin gör vanan. Vanin gör idhnona. idhnan konstena. ok konstin giw*ir* kraptena i allo äruodhe. Af thässo beuisas oppinbarlica at atirhallit är mykyt lofwande. oc for thy fulco*m*lica idhnande. Tho som bernard*us* sigh*ir*

skal man tämpra sik i atirhalleno for thriggia handa saka. Förste är nar thz giordhis amoot formanzsins vilia. thy at tholkit atirhald skal ängaledhis göras Annor är nar thz vordhe swa at systrena märkelica skändos af thy. Thy at gagnlikin är andelikin idhn af kärlek i almännelico lifwärne. Än mz systranna skändilsom tee enka*n*nelikit atirhald. owir almänt lifwärne. Skandalu*m* thz är at skändas. ok skändas älla skända. är at taka sik älla göra androm synda tilfälle. Thridhia sak är nar atirhallit vordhe ow*ir* lica*m*mans magho. thy at oskällikit atirhald räknas äkke vara dygdh. vtan hällir lastir ok vanskilse som bernard*us* sigh*ir* af tholkom som thz göra. J vilin äkke läta nöghia idh*ir* aat almä*n*nelico lifwärne. egh ymnu*n*gas idh*ir* reghlonna fasta. egh höghtidhinna vaka. ey budhin ok skipadh disciplina ey the matan hulkin idh*ir* gifs i klädhom oc födho enkannelikin thing sätin i fram fore almännelikin. ij som eet sin anduardh- 215 adhin os idhra rökt. hwi beuarin ij idh*ir* atir siälue mz idh*ir*. Thenna idhan eghin vilia mz hulkom ij hawin swa opta giort a mote gudhi som idhart eghit sa*m*uit bär idh*ir* vitne hafwin i nw reghlo mästara ok äkke mik. Eghin vili är thän. th*er* idh*ir* känne äkke spara naturi*n*ne. egh säta skälomen egh taka senior*um* som äru alrogha systranna radh. älla äptedöme. ey lydha os som formännene ärom. Hwat vitin ij äkke at bätre är lydhnan än offrit. hafwin i äkke hört at alt thz som görs vtan andelica fadh*ir*sins vilia oc samthykkio. thz räknas til fanyte glädhi. ok äkke lönomme*n*. hwat läsin ij äkke i ewangelio hulka lydhno*n*na forman piltin

ihesus anduardhadhe sino*m* barno*m* nar han blef atir i mõnstreno. oc sagdhe at hono*m* tilburdhe at vara i sins fadh*i*rs ärindom. Ok modh*i*r hans oc iosep gafwo th*e*r äkke samthykkio til. tha forsmadhe honom äkke oc lät sik ey forthykkia at fölghia them atir til nazaräth. mästarin discip*u*los. gudh människionar. ordhit th*e*r siälw*i*r visdomen är gudz fadh*i*rs son qui*n*nona oc träsmidhin. Ok läggir the hälgha läst thz th*e*r til at han var them vndi gifwin oc lydhogh*i*r. Ok än ärin ij visa i idhrom öghom som idh*i*r siälno*m* thikkir. Gudh han anduardhar sik oc vndi gifw*i*r sik dödhelicom människiom. Ok ij gaan än aat idhro*m* vägh. Hec est voluntas *propria*. godhan andha hafwin ij takit än i nytin han äkke väl. Jak rädhis at i fan for han annan anda. hulkin th*e*r laatir sik vara godha*n* ok darar idh*i*r. Ok i som byriadhin
216 i andano*m*, ko*m*min ok quäfwins af kötino. Hwat vitin i äkke at pukans ängil laatir sik opta vara liusins ängil, gudh är visdomèn. oc han vil sik älskas ey at enast sötelica vta*n* ok vislica som sancte paual sigh*i*r at idhur thiänist skal vara skällikin. Annars kombir villonna ande rasklica aat. at gabba thinom zelo. thz är thino*m* hita. ok är zelus hiti til at göra got. Vm thu glömir visdomenom oc skällikhetinne, Ok ey haw*i*r kloke ouinin annat andhudh thz honom bätir dugh*i*r til at taka älskelikhetina oc kärlekin af hiärtano. vm ha*n* gitir th*e*r fram komit mz, at i honom thz är hitano*m* gangis owarlica ok äkke mz skälomen. Ok ma tholko*m* rädhas thz bernard*us* sigh*i*r. at fwlt är at göra sa*m*sät mz kroppeno*m* sinom, hulka

man förra bödh af i enuigheno. ok ville fåktas som en kämpe. Ok blyghis mik nu vidh*i*r at thu skoli them see kälta äpte meer än noogh. som förra varo enthrätte ok nekadho thz the*m* tharfwadhis. Tho at swa är at somlike vilia vanlica äkke swigha oc halla sina enthrätto ä fram at eno i sino oskällico atirhalle. dröfwande them mz märkelike enkannelikhet mz hulkom the skulu boo i huseno mz sämio i likom sidhom vndi samu reghlo. Thätta vänte iak at the göra af godho. thänkia*n*de sik göra gudhi thäkka thiänist. atirhallande sik tho milhetina. Än mik thikkir tho at the hawa hona lankt fran sik kastat. Än the som hawa stadhfäst mz sik thikkia sik siälua vara visa i sinom öghom. ok vilia sätta hwazske radhe älla budhi. Seem til hwat the swarin egh mik. vtan honom som sigh*i*r 217 at mootstridha oc standa mote thz är swa som trolkonu synd. ok äkke vilia sätta är swa som afgudha dyrkan. han sagdhe förra. som thu hördhe at bätre är lydhnan än offrit. ok at vara hörsambir bätra än at offra vädhra talgh thz är olydhogha människio atirhald, Ok thz är thz som os ij thässo gudz huse swa opta oc hardhelica oroar, ödhmärkta som iak sigh*i*r somlica thera som i bland os äru fanyta. Ok owirflödhis atirhald af hulko the göra sik allom thu*n*ga ok ledha. A hwat almännelikin missämia thätta är ok siälfra thera sa*m*uitz minskilse oc sundirstänkilse, Ok swa mykyt som til thera liggir thässa vingardzsins, thz är alra idhra endräktoghe sämio. hulka h*er*rans höghro hand plantadhe stoor nidh*i*r kastilse oc fordäruilse, Vee vardhe the människio som var h*er*ra sigh*i*r i läst-

inne. p*er* qua*m* scandalu*m* venit. Hulkin som var h*er*ra sigh*i*r skändir een af thässom pussillis. ok är väl hart thz som äpter six. huru myklo hardhare forskullar thän som swa ma*n*ga oc sidhan swa hälgha människior skändir. vtan iäf han skal bära hardhasta dom. ä hwa han är. Thy sigh*i*r bernard*us*, at the som äru kompne til gudhelikhetsins nadh oc nu thikkis vadhin foresta skolu allaledhis vakta sik af demonio meridiano. thz är middax diäfwlskap. Thy at siälw*i*r sathanas omskiptir sik opta i liusins ängils. thz är godha ängilsins liknilse. Ok thz skal thän rädhas som gifw*i*r sik swa stora vin om alt thz han gör, ok faar tho äkke thz han mykyt fulcomlica astundar, hwat hiälpir thik at thu fordäruar kroppin mz ofmyklo ok oskällico äruodhe ok haw*i*r sidhane thorft, ok
218 skalt vtan thina thak hindras vidh kropsins rökt ok krankdom ey vtan andelica thinga forsuman oc storan skadha. Ok th*e*r til at thik skuli ey thera handa tima. tha är thik thorftokt skällikhet*i*nna lius thy at skällikhetin är dygdhanna modh*i*r. oc fulco*m*nilsa*n*na ändelykt. Thätta är attonda daghin i gamblo laghomen a hulkom piltin omskars, thy at san skällikhet omskär at vardha skal hwarte mindra älla meer än tilbör. Thy at thän som godha gärninga frukt skär ofmykyt af, han omskär äkke. hulkit som äkke gör ok tepid*us*. thz är then som dol oc dufwin är som gör mi*n*dra än tilbör. A thässom daghenom gifs barne na*m*pn som är helsonna na*m*pn. Ok ey twäkar iak af them som swa omgang*i*r sighia at han gör siälfs sins helso. Til thänna daghin magho thz väl

änglane sighia. hulke th*e*r vita himerikis thing.
Än iak insätir hänne nu först helsonna na*m*pn,
Ok är thänne foghlin alstingx siälsyn i iordhrike,
Thy kärasta syster opfyllin thässa skällikhetzsins
stadh mz lydhnonna dygdh at i görin enkte mindra
älla annorledhis än budhit är. Ok sigh*i*r bernard*us*
ad fr*atr*es de monte dei. At lica*m*likit äruodhe
är i hulko thorftelikit är lica*m*manom at äruodha.
Swa som är vaka ok annat thera handa hwat th*e*r
andelikit äruodhe är. som äkke hindra vtan hiälpa
människio*n*ne om the vardha mz skälom oc skällik-
het. Än thän som gör godhg*er*ninga swa oskällica
at andin oc siälinna krapte vanskas. ok är sinom
lica*m*ma swa grymbir at han misfelis honom af
krankdom. ok människian hindras sidhan i ande-
licom thingom. Godhgärningomen fortax fulco*m*n-
ilsin. Andanu*m* astu*n*da*n* oc godh*i*r vili. Jäm- 219
c*ri*stnano*m* äptedömit. gudhi hedhrin. han är visse-
lica sac*ri*leg*us*. oc skyllogh*i*r for gudhi af allo thy
godha som forsumas for hans tilrädha skuld Sa-
c*ri*leg*us* är andelica thinga thiufwir. tho skal thz
äkke thikkias vara oskällikit. vtan väl rätuist. at
howdhit som fordhom äruodhadhe opta i världi*n*na
fafängo alt th*e*r til at thy värkte. skoli oc stundo*m*
värkia i gudz thiänist. bwkin th*e*r opta fyltis alt
til han rapadhe. stundom hungra. swa at han rytir
vidh. Än mattan skal hawas i allo. ok kroppin
skal stundom thwingas oc äkke sundir knosas. Thy
at lica*m*lica idhnin i fasto oc andro tholko dugh*i*r
fast litit. Än milhetin är til al thing nytlikin.
Ok thy skal thwa*n*gin idhnas äkke til skadha. vtan
mote kropsins oloflica lusta. ok sobrie. ok mz ena

handa andelike disciplina hwazske mindra älla mere vtan i swa matto at enkte finnis thz som gudz thiänara är skadhelikit hör thy mz stakkottom ordhom hwat bernard*us* talar af hänna lofwi sighiande. at skällikheti*n*na dygdh liggir nidhre vtan kärleksins brona. Ok starkir brändaghe kastar om kul människiona vta*n* skällikhetzsins tämpran. thy är then lof värdh*i*r th*e*r hwarte bristir. Swa at kärleksins hiti vprätte skällikhetina. ok skällikhetin styre älskoghans brändagha. thy at skällikhetin sätir hwarre enne dygdh skipilse. skipilsin gifw*i*r hänne mattona ok fäghrindina oc ämuäl äuärdhelica stadhughetina som p*ro*phetin sigh*i*r. i thinne skipan blifw*i*r daghin. kallande dygdhena
220 dagh. ok thy är skällikhetin egh at enasta dygdh. vtan een mattirska ok dygdha*n*na köroswen. Astundilsanna skipirsca ok sidhanna mästirsca. tak hona bort, tha vardh*i*r dygdhin lastir. naturlica astundilsin ok vilin vmuändis til bedröuilse oc naturinna fordäruilse. Thy haw*i*r thu af thy som nu är sakt. huru i thässo apostlanna äptedöme nidh*i*r slas ow*i*rflödhelikhet oc oskällik giri oc astundan til mat ok dryk Än huru världinna bälle skulle nidh*i*r slas oc nidh*i*r läggias thz sagdhe iak äkke än. ok äkke vil iak th*e*r stort af sighia. ok tho ey alstingx ow*i*rgifwa. Thy väntir iak i thätta sin thz ömpnyngas at sighia. At här thykkis första allirsins. godha enfalloghet vara opnyadh. J hulke människian lät sik nöghia aat frukti*n*ne af trämen oc gräs rotomen. ok reno vatne. Vare thz swa at människio*n*na opfödha vare nu tholkin. tha thorftom vi hwazske quärna älla oghna. egh andbudh. älla

swa mykyn redhskap. egh boskap. ålla swa högh-fårdoghan fatabwrs redhskap. ok andra fafångo i hulko människian ok nästan alt ma*n*könit är othänkelica ok osighilica innan vaft.

(Kap. 45.)

Af marie magdalene oc marthe thiänist

EEt sin nar var h*er*ra ihesus kom til bethaniam i marthe ok marie magdalene hws Ok for thy at the ålskadho han af allo hiärta. gladdos the mykyt af hans komo ok toko han mz alle vyrdhning, Än martha redde sik ginstan vidh*i*r. ok lät vaardha sik om hwat han ok hans apostoli skullo äta. Ok maria sattis vidh hans fötir. Ok for thy at var h*er*ra ville äkke vara lidhogh*i*r oc fafängir. taladhe han som han altidh plägha äuärdhelix lifs ordh. ok maria aktande han mz öghom ok örom gladdis
i hans ordhom meer ån man kan sighia. ok gat 221
enkte annat thänkt, Än marthe misthäktis at hon swa sat oc möddis th*er* af. badh varn h*er*ra at han skulle sighia hänne oc bidhia hona hiälpa sik at åruodha ok redha til maltidhenna. Än martha fik annor swar än hon thänkte. ok hördhe mariam syst*i*r sina hawa wtualt bäzsta delin. Än maria som hwiltis i gudz ordhom. vakna*n*de swa som af sömpn vidh at systir hänna beropadhe hona ok tok til rädhas at hon skulle vardha awit for sina rolica hwilo. sat oc thigdhe. ok bögdhe ånlitit nidh*i*r til iordhi*n*na Än sidhan var h*er*ra hafdhe hona forswarat sat hon sikirlicare oc gladhlicare quar, Ok tha maltidhin var redho. ok var h*er*ra

ihesus lät af at tala. stodh hon ginstan op oc hänte vatn til at thwa hans händir, Ok thädhan fran var hon altidh när stad oc thiänte honom trolica. Skodha väl varn h*er*ra ihesum ingangande. ok the systrena gladhelica mz alle vyrdhning fägnande honom. Skodha them ok hädhan fran framledhis i thera g*er*ningom. thy at thz är fagh*ir*t oc hughnelikit. ok vilt thu thz ytterlica vita. tha läs ewa*n*geliu*m*. Än thu skalt vita at vm thässa twa systrena sighia hälghe män. vndirstars twäggia handa liuärne swa som är actiua oc conte*m*platiua. Annat är rolikit oc annat mödhosamt. Af hulkom at sighia är lang mat*er*ia. Tho vil iak sighia nakat af them. thy at bernard*us* talar öfrit af them mangastadz i the hälgho sc*ri*pt. for thy at thz är mykyt tharflikit at vita. thy at daghlica lifwom vi äpte thässa twäggia handa lifwärnin. Ok vitom opta ey hulkaledhis os tilbör at lifwa. hulkit som är stoor vadhe. ok ey litin skadhi. särlica renlifwis människiom. Ok thy teknas actiua vita mz martha. ok conte*m*platiua vita mz maria. Än af bernardi ordhom tha finnom vi at actiua vita skiptis ij twa
222 dele. förste delin är nar människian idhnar sik ok äruodhar först oc främst til sinna nyttelikhet. at rätta ok bätra sik af syndomen ok lära sik i dygdhome*n*. Ok thätta sama vardhe ämuäl sidhan til iämc*ri*stins gagn vm rätuisonna gärninga oc milhetz ok kärlex gärninga Andre delin actiue vite är `nar nakar gifw*ir* sit äruodhe oc omsorgh först oc främst ij iämc*ri*stinsens nyttelikhet än thot thz görs oc vardh*ir* til siälfs hans mere forskullan oc löna. Som är andra styra. känna. ok hiälpa

til thera siäla helso. swa som formännene göra. pr*e*dicara ok kirkionna kännefädh*i*r ok andre the som for hänna bestandilse äruodha. Ok mällan thässa twa delena actiue vite. är vita conte*m*platiua. At thässin vari skipilsin at mä*n*niskian idhne sik först oc äruodhe i bönom. oc studere i the hälgho sc*ri*pt. oc androm godhgärningo*m* oc thiänist ok almänneliko om gango. rättande sik af syndomen mz dygdhanna afwil oc samansankilsom. Aat thy andro skal hon hwilas i conte*m*plac*i*o*n*e letande huxsins ensilikhet. oc vara näär ensampnom gudhi mz alle makt. viliande enkte akta vtan han. Aat thy thridhio. nar människian haw*i*r öfrat sik i thässom twem idhnomen. ok är 'nw lyst oc lärdh i dygdhomen. ok brännande i kärlekeno*m* ok actar annars siäla helso. ok thy tilbör som iak sagdhe at hughin först i actiua vita rensis oc skäris oc styrkis i dygdhanna idhn. Sidhane optändis. lysis. oc läris ij co*n*te*m*platiua vita. Th*e*r äpter ma han tröstelica wtga*n*ga til andra gagn oc thrifnadh oc hiälpa them. Ok at thänne ordo är rättir. thz beuisas mz sc*ri*ptinne. ok först at förste delin actiue vite skal foreganga co*n*te*m*plati*uam*.

(Kap. 46.)

Huru förste delin actiue vite skal forega*n*ga *con*te*m*platiu*am* vit*am*

BErnard*us* sigh*i*r in *ter*cio *ser*mone de assu*m*pc*io*n*e* b*ea*te v*irginis* at nar var h*er*ra ihesus gik in ij kastelit. toko thässa twa systrena martha ok maria 223 vidh*i*r honom. thz är gärningin ok vndirstandilsin.

Än thäntidh var h*er*ra ihesus kom til thera i bland annat. gaf han them tw. andro*m* än quämelicare. swa som är v*ir*tute*m* oc sapiencia*m*. v*ir*tute*m* gärninginne. oc sapiencia*m* vndirstandilsenne. ok thy p*re*dicas han af apostlomen gudz dygdh oc gudz visdo*m*bir Än hwat haw*ir* thz inbära at nar han gik in. tha tok martha vidh*ir* honom ok thiänte. tilredhande thz som tharfwadhis. Än maria sat vidh hans fötir oc hafdhe hiärtat oplypt i hans ordhom. Vtan at förra är g*er*ni*n*gin oc sidhan contemplac*io*. Thy at hwar thän som astundar at koma til vndirstandilsin. vtan iäf är hono*m* thorftelikit sik förra granlica idhna i godhom gärningom. som vise ma*n*nin sigh*ir*. Son. astundar thu visdomin. tha göm rätuisona oc gudh skal thik han gifwa. Ok är annarstadz sc*ri*fwat som p*ro*phetin sigh*ir* at af thino*m* budhordhom vndirstodh iak. at thu mz tro*n*ne rensar hiärtan thera. hwat tro mon thätta vara. vta*n* thön so*m* gör mz kärlekeno*m*. Maske at thu siälf astundar ok conte*m*plac*io*nis hwilo oc roo. ok thu gör väl. Tho skalt thu äkke glöma blomstreno mz hulko thu läs brudhinna säng ströiadha. Thy gif oc thu thik vin om samuledhis thina säng ströia mz godha g*er*ninga blo*m*st*ir* Ok tilbör väl forekoma hälgha makit mz dygdha*n*na idhn. swa som blomstrit kombir för än fruktin. Ällighins leddis thik sofwa i swa kleno maki. vm thu astundar hwilas ok är äkke öfradh, *in labore supple* i äruodheno. Ok lye
224 swa heta*n*de qui*n*no fruktsa*m*likhet glömde oc forsumadhe. girnas thu lustelica sofwa i ensampne rachäls faghne. Än omuändir ordo är at förra

kräfwia lönin. än nakat är forskullat. ok fore äruodhit göra maltidhena, mädhan apostolin sigh*ir* at then som äkke äruodhar skal äkke äta. Af thinom budhordhom vndirstodh iak sigh*ir* p*ro*phetin. at thu skuli allaledhis vita co*n*te*m*placio*n*is söta smakin ey skola gifwas vtan budhordhanna lydhno. Thy skalt thu äkke vänta at nakraledhis skal orättir göras hälghe lydhno*n*ne älla seniora gärningom oc skipa*n* for thinna eghna hwilo ok makx vilia skuld. Annorledhis sofwir äkke brudhgomen mz thik i enne säng. Särlica i the sänginne hulka thu strödde aat· thik mz odhyrtinne ok nätlanna olydhno for alskons lydhnonna blomstir. for thy höre han äkke thina böne. ok kalladh*ir* kombir han äkke. Ok ey skal swa stor lydhno*n*na älskare at han ville hällir döö än äkke lydha. gifwa olydhoghe mä*n*niskio sin ympnilse. Ok än lowar han ey thinna fanytta co*n*templacio*n*is mak som sigh*ir* mz p*ro*phetano*m*. at han tholimodhelica äruodhadhe. teknande timan ij hulkom swa som wtlänninge af himerike oc höxsta hwilonna fädh*ir*nis lande giordhe han helsona mit i iordhrike. Än mik rädhis storlica at ey skuli hardhe domin th*e*r var h*er*ra talar mz p*ro*phetano*m* mz otrono iudhomen väfwia thik mz sighiande. Su*n*nodaghana oc hwilo daghana idhra oc andra idhra hälgho dagha gitir iak äkke tholt. Ok sigh*ir* fra*m*ledhis. Jdhra 225 kalendas oc höghtidhis dagha hatar min siäl the äru mik mödhosami ok alstingis ledhe. Ok sidhan takir p*ro*phetin til at grata ow*ir* thik oc sigh*ir*. Ouinine sagho hona oc gabbadho hänna mak, Ok

hwi ma ey ouinin väl gabba män älskoghanom bör ryma. Thy vndra mik storlica oppa somlica darskap som i bland os äru. mädhan the os mz sinne enka*nn*elikhet alla dröfwa. mz sino otholi reta, oc mz sinne olydhno smitta. thora likouäl mz idhkelico*m* böno*m* alra re*n*likhetin*n*a h*er*ra biudha til sins sa*m*uitz swa sörogha säng. Än idh*i*r händir som han sigh*i*r, Nar i räkkin wt händrina. skal iak vända bort öghonin min. ok än thot i görin marghfalla bönena. skal iak ey höra hona thy at sängin är äkke blomstradh. vtan hällir illa loktande. Ok thu dragh*i*r äronna konu*n*g thijt til hwilo. thätta gör thu. oc ma väl ske han haw*i*r thäs mera mz thik. Centurio forbiudh*i*r han ganga vndi sit thak for sina owärdhelikhet. hulkins tro loktar tho väl ow*i*r alt israels folk. Ok thu som fwlnadh är i swa stora synda thräk. vilt nödhgan ganga in til thiin. Apostlanna höfdhinge ropar. h*er*ra gak bort fran mik. thy at iak är een syndogh*i*r man. Ok thu sigh*i*r. h*er*ra gak in til min. som thu ville sighia. iak är hälagh. Thy sigh*i*r sancte pätar at i skulin vara enhughadha i idhrom bönom oc vmgangin mz sämio ok älskins af systerlicom kärlek. Ok wtualda karit sancte paual sigh*i*r at man skal lypta op rena händir i sinom böno*m*. vtan wredhe. vtan thrätto oc doma oc delo. Seer
226 thu äkke huru the dragha badhe ow*i*r eno. oc pr*i*nceps ap*osto*lor*um* oc doctor genciu*m* tala badhe af enom anda af fridh oc hugxsins späkt ok rolek. som thän skal th*e*r bidh*i*r, Mon thu väl allan daghin wträkkia händrina thina til gudh som altidh dröwir thina syster. syndrar enadhin, ok atskil

såmiona. oc äst af allom märkt ok ödhkänd. Nw mat thu sighia. hwat vilt thu at iak skal göra. Vta*n* iäf. at thu skoli först rensa samuitit af allom synda thräk som är afwnd oc wredhe, thrätta ok dela. murran ok korran. ok alt thz som finz alstingx genuärdhokt vara äntighia systranna fridhi ok sämio. älla ok formanzsins ok senior*um* lydhno. tha skalt thu skynda at wtrensa af hiärtans heme. Sidhane skalt thu sätia kring om thik alskons godha g*er*ninga blo*m*ster. loflica idhnilsa oc dygdhanna välloktande yrte. thz är hwaria handa thz sant är. thz rätuist är, hwaria handa thz hälaght är, thz älskelikit ok lioft är. ok alt thz som dragh*i*r til godha frägdh. Vm nakar dygdh är, vm nakat discipline lof är thz thänkia. Ok i thy skalt thu akta at idhnas. Til thera handa ok swa redda säng mat thu sikerlica kalla oc biudha brudhgo*m*man. ok thän tidh thu inledh*i*r han mat ok thu sa*n*nelica sighia. thy at var säng är blomstradh. Vtan iäf mädhan sa*m*uitit loktar swa dyrlica af milheti*n*ne. af fridheno*m*. af siäflekeno*m*. af rätuisonne, af ödhmiuktinne, af lydhnonne, ok af gladhlekenom i the*m* hälgha anda. Af thy som sakt är seer man huru actiue vite delin. hulkin iak kalladhe förre delin foregang*ir* co*n*templatiua*m*

Afhandlingen om det contemplativa lifvet, mycket skiljaktig till utförlighet och indelning i originaltextens olika redaktioner, har i de äldre, särskilda upplagorna af *Meditationes* 1 eller 3 kapitel, men växer i Bonaventuræ *Opera* (förnämligast genom lån från S:t Bernardus) ända till 14; Svenska öfv. åter äger blott de två ofvanstående. — Af de olika numereringarna ha vi följt den i redaktionen med 3 kapitel, såsom både här och sedermera närmast motsvarande Svenska öfversättningen.

(Kap. 48.)

227 **Huru var h*er*ra ihesus foresagdhe iudhome*n* at kirkia*n* skulle koma til hedhninga*n*na nar ha*n* taladhe mz liknilso*m* vm vingardz yrkiarana th*er* sins h*er*ra son drapo**

UAr h*er*ra ihesus siälanna atirlösare hetelica astu*n*dande siälanna helso. th*er* komin var at sätia for them sina siäl vidh*i*rfrestande i alla handa matto dragha them til siin wt w ouina*n*na käpto*m* ok thy nytiadhe han stundom lättom ok blidhom ordhom, ok stundom hardhom oc snarom ordhom. ok vände ä helsonna läkedom i the matto som ha*n* saa höfwas badhe stadh ok tima. ok them p*er*sonis th*er* hans kännedom hördhe. Än i thässom stadhenom nytiadhe han hardhom ordhom. ok eno rädhelico äptedöme a mote iudhanna forma*n*nom oc phariseis. swa rätuiso ok sanno at nar the varo mz skälom forwnne. gafwo the siälue domin ow*ir* sik. nu tha han sagdhe them liknilsin af vingardha örkiaromen som h*er*rans thiänara oc ämuäl sonin hans drapo nar the komo äpte afgälleno. ok spordhe hwat doom ok pino the varo värdhe. Swaradhis honom. Onda skal han illa fordärua. ok faa sin vingardh andro*m* akirkarlo*m* Var h*er*ra stadhfäste domin oc sagdhe. Gudz rike thz är the hälgha kirkia. ok the hälgho sc*ri*pt vndirstandilse skal takas af idh*i*r. oc gifwas thy folke th*er* frukt gör som är hedhningomen. af hulkom vi ärom kompne ok al kirkian som äru c*ri*stne män. Ämuäl sagdhe han ok äptedömit af

wra stenenom. hulkin som han teknadhe, ok iudhana skulle sundir knosa. Tha the vndirstodho at thässe p*ar*abole vara sagdha af them. rätto the sik äkke vtan vordho än mera wredhe thy at thera ondzska 228 hafdhe them blinda giort. See ok nu hwat ödhmiuklica han sat i bland the snödho iudhana. ok taladhe tho mz vald ok makt ok dygdhelike krapt

(Kap. 49.)

At iudhane villo gripa varn h*er*ra ihesum ij ordho*m*

Swa som var h*er*ra ihesus vidh*ir* frestadhe mango*m* lundom göra iudhanna helso. swa thwärt a mot vidh*ir*frestadho. the i alla the matto som the gato til hans vanfrägdh oc dödh. The thänkto ok at swika ok dara han. Än the vanskadhos i thera fundom. The sändo af giordho oc forethänkto radhe sina discip*u*los mz konu*n*gx herodis thiänaro*m*. at the skullen spöria han om möghelikit vare at gudz folk skulle gifwa keysarenom skat. älla ok egh. Ok mento swa at the skullo han äntigia hawa giort ledhan keysarenom älla iudha moghanom. swa som han hafdhe äkke gitit ku*n*na swara fore sik. Än hiärta*n*na ransakare vndirstandande thera ondzsko. swaradhe. at the skullo gifwa thz gudhi som honom bordhe. ok thz keysareno*m* som the atto honom gifwa. kallande them ypoc*r*itas som taladho blidh ordh af falsko hiärta. Ok for thy at them annorledhis gik än the thänkto. bortgingo the mz blygdh. Skodha han ok nw i swa matto som thik är förra beuist. Thänk oc här ämuäl at var h*er*ra vil äkke at formännene ok värlzlike

h*er*rane skolin daras i thy som them bör. Thy at synd är. ok illa fangit gooz är. at halla quart told oc skat. som värlzlike h*er*ra hawa rättelica oc skällica skipat

(Kap. 50.)

Huru iudhane sworo sik saman moot varom h*er*ra ihesu ok at han flydde i een stadh som kallas effrem

229 THän millaste h*er*ran th*er* af mästa kärlek nidh*i*r foor af fadh*i*rsins sklööt for vara helso. vita*n*de at hans pino time nalkadhis, reedde sik til at gaa til ierusalem hona taka. hulka han ok foresagdhe tha apostlomen. Än the vndirstodho han äkke. Nw tha han nalkadhis iherico. ok en blindir man som sat oc thigde vidh väghin. fik vita af moghano*m* at var h*er*ra ihesus foor th*er* fram. tok han til starklica at ropa miskund Ok än thot hono*m* snobbadhis af moghanom. thaghnadhe han äkke. oc blygdhis egh. Var h*er*ra ihesus skodhadhe hans tro stadhugheet. ok lät han ledha til sin oc sagdhe hwat vilt thu at iak skal thik göra. tha sagdhe thän blinde. h*er*ra at iak matte faa see, Ok mille h*er*ran vette hono*m* böön. oc badh han see. ok fik ginstan öghon här skalt thw skodha granlica varn h*er*ra ihesum ok hans milhet. ok thänkia tro*n*na ok böninna dygdh. ok at thrättelikin bön misthäkkis äkke gudhi. vtan thäkkis honom hällir som ok var förra sakt. af the hedhniske qui*n*no*n*ne. Ok kännir han i sama cap*itu*lo at gagnlikit är altidh bidhia ok äkke vanskas. sighiande äptedöme af domareno*m* af hulkom änkian fik thz hon beddis

for sina enthrätto. Annarstadz sigh*i*r han ok äpte-
döme af them som om nattena beddis brödhit til
läns. ok fik for sina enthrätto swa mang som hono*m*
tharfwadhis. Swa gör ok var h*er*ra them som
thrättelica bidhia. gifwande them thz the stadhe-
lica oc skällica bedhas. Ok sigh*i*r hwariom enkanne-
lica. hwat vilt thu at iak skal göra thik. ok gör
än opta meer än bedhis älla än människian thor 230
bedhas. som thu findir af zacheo här ginstan äpte.
Ok swa haw*i*r thw nu at hwat thu trolica oc
stadhelica bedhis. thz faar thu af varom h*er*ra. ok
thy skalt thu äkke blyghias som thu findir at
thänne blinde ma*n*nin. chananea the hedhniska
qui*n*nan. oc zacheus. blygdhos äkke at bedhas
nadhina som the fingo. Swa skolom ok vi äkke
blyghias at thiäna gudhi. läggia af syndena. ok
bedhas os nadhina th*e*r os thorftelik är. Nw som
bernardus sigh*i*r. thz människian är heemsk ok
blygh. tilhöre stundom store dygdh. ok stundom
storom last. thy at blygdh är hulkin th*e*r tilledh*i*r
syndena. Ok är en blygdh som tilledh*i*r ärona.
Godh blygdh är at thik skämmis at synda. älla
oc hawa syndat. Ok vit at thäs hardhare syndar
människian a moot gudhi at hon mindra thänkir
synda. Ok vtan iäf thera handa blygdh redh*i*r
ärona. nar hon ängaledhis vil synda. älla ok at
hon plaghar sik for thz som giort är. ok bort
älterit i vidh*i*rgangonne. vm tho är thätta var ära
som är vars sa*m*uitz vitne. Nw om nakar skämm-
is at vidh*i*rganga thz so*m* hon lätir sik angra.
Tholkin blygdh tilledh*i*r syndena oc vtelykkir ärona
af samuitino. nar hemska blygdhin lätir äkke wt-

ganga thz onda ginom läpa dörrin. hulkit som idhrughin vidh*ir* frestar wtdrifwa af hiärtans gru*n*de, O blygdh. skäla lutlös. helsonna fionde. Alskons hedh*ir*s oc höuisklikhetz vitlös Höxste sigh*ir* är oc höxste hedh*ir* oc ära är at äkke standa mote gudz höghelica valde ok kirkionna

— — — — (Ett blad är bortskuret här.) — — — —

(Slutet af Kap. 51.)

231 them til sin dragha. Skodha ok apostlana huru the vmganga mz them samo syndaromen. samtalande mz them. oc vmuändande them til godha gärninga. thy at the visto väl at thz var thera mästara vili. hulkin som girnadhis thera helso

(Kap. 52.)

Af en*om* so*m* blindir var föddir oc var h*er*ra ihesus gaf öghon

NAr var h*er*ra ihesus gik om stadhin iherusalem. saa han een som blindir var föddir ok six at han häät cedoni*us*. Nw tha var h*er*ra ihesus kom til hans. lutte han sik ödhmiuklica nidh*ir*. ok han hafdhe väät iordhena mz sputteno. strök han öghonin hans. ok sände han til vatnit syloe. at han skulle thwa sik. thän blinde gik thijt. ok th*er* fik han sin öghon. Thätta miraculu*m* var oppinbarlica ranzsakat af them snödho iudhomen them til blygdh ok skam. Thätta see i lästinne thy at thz är fulkomit lät ok fagh*ir*t J thässo skodha varn h*er*ra ihesum äpte thy som thik är förra sakt, Ok thänk hwat skönsambir. thänne blinde ma*n*nin var. Thy at han stodh swa stadhugh*ir* ok vardhe vars h*er*ra

ihesu deel swa manlica. Ämuäl a moot höfdhinganna oc iudha*n*na höxsto. Ok spardhe them ey i eno ordhe. mädha*n* han hafdhe tho ey än seet varn h*er*ra ihesum, Mykyt är skönsama dygdhin lofwande. af hulke bernard*us* talar sighia*n*de Nim thakka gudhi til hwaria gafwo. oc thänk gra*n*lica hwat som fore thik lägx. swa at ängin gudz gafwa skuli mista värdhskyllogha thak. Os biudz oc i lästinne hänta saman smoluna. at the ey spillins, thz är egh glöma minzsta godhgärninga, Hwat ey spillis thz ok forfars som osköniogho̧m oc othäkkom gifs, Othokkin är siälinna fionde, forskullaninna
tappilse, dygdha*n*na sundirstänkilse, ok alz gooz 232
fordäruilse, Othokkin är som brännande vädh*i*r thörkande sik milhetzsins källo misku*n*ninna dag, ok nadhinna flodh

(Kap. 53.)

At var h*er*ra ihesus flydde w mönstreno. oc lönte sik nar iudhane villo stenkan

Eet sin nar var h*er*ra ihesus prädicadhe ij mönstreno. ok han sagdhe i bland annor thing, Thän som gömir min ordh. han skal äkke äuärdhelica sea dödhin. J bland annat thz the taladho til hans swaradho the, hwat ey äst thu större ok mere man än var fadh*i*r abraham, hulkin som dödh*i*r är, Var h*er*ra ihesus sagdhe. För än habraham han vardh. tha är iak. Af thässo ordheno fingo the sik tilfälle swa som han hafdhe talat lygn. älla thz som omöghelikit hafdhe varit, Toko the stena oc villo stenkan. Än han lönte sik. ok gik wt w mönstreno, thy at hans pino time han

var äkke än komin. thy skalt thu han här nw gra*n*lica skodha. mz store sorgh oc ömko. oc thänkia huru alra thinga h*er*ra forsmas oc miswyrdhis af them snödho thrälomen, Ok huru han vägdhis fore. gik vndan thera gäld. Skodha han ok apostlana mz honom bortganga dröfdha ok nidh*i*r slande howdhit swa som the th*er* ryma oc äru swa hughrädde at the thora äkke gripa til värio.

(Kap. 54.)

Huru iudhane villo oc en tima annat sin stenka varn h*er*ra ihesum

Eet sin om kirkmässona nar var h*er*ra ihesus var in porticu salomonis. skikkadho, the rifwande vluane sik kring om han mz mäste gäld skärande ta*n*nomen ok sighiande. länge vilt thw dragha for os. Sigh os oppinbarlica vm thu äst christus Än var millaste h*er*ra ihesus swaradhe the*m* ödhmiuklica
233 sighiande. gärningana som iak gör the bära vitne af mik. For gudz skuld. skodha han nw väl i thätta sin. thy at han taladhe ödhmiuklica til thera. än the stimadho oc göddo mz gäld mot honom som hunda. kringom gifwande han alra vägna, Ok vm sidhe tha formatto the äkke längir hiärtans etir innehalda. vta*n* gripo til stena ok villo stenkan. Än var h*er*ra ihesus taladhe alt licouäl blidhelica sighiande. Manga godha *ger*ni*n*ga tedhe iak idh*i*r for hulka thera vilin i stenka mik. Ok i bland annat sagdho the. Thy at mädhan thu äst man. oc gör thik siäluan gudh. See thera vndirsama gäld. The villo vita om han vare christus. ok for thy at han beuiste thz mz ordhom oc gärningo*m*.

villo the han stenka. Sannelica hafdhe thera ondzska giort them blinda. ok ey ku*nn*o the hawa nakra orsäkt. mädhan the gita ok skola tro varn h*er*ra ihesum vara gudz son Än for thy at äkke var än komin hans time. gik han wt w thera handom. oc foor annan väghin vm iordans flodh. i thän stadhin hwar iohannes baptista hafdhe p*re*dicat oc döpt som liggir fran iherusalem attirtan milor Ok th*er* stodh han mz sinom discip*u*lis. Thy skodha swa väl han som apostlana mz hwat dröuilsom the flyddo bort. ok varku*nn*a them af alle makt.

(Kap. 55.)

Af lazari vpresilse

Thätta miraculu*m* är mykyt höghtidhelikit ok väl märkelikit nar thz thänkis mz gudhelico ami*nn*e. Ok thy skalt thw swa granlica vakta aat thy som här var talat oc giort som thu vare th*er* när stad Ok skalt thw gärna omganga ey at enast mz varo*m* h*er*ra ihesu oc hans apostlom. vtan ämuäl mz thässo 234
välsignadho härskapino som är lazaro, martha. oc maria. gudhi varom h*er*ra ihesu swa gudhlico ok älskelico. Nw tha lazar*us* han laa siukir, ok for thy at systrana hans varo varom h*er*ra mykyt hemelica. sändo the til ha*n*s thijt som han var farin anna*n* väghin iordane*m* som för är sakt. sighiande. lazar*us* var brodh*ir* som thw älskar han är siukir, ok äkke sagdho the meer. äntikgia for thy at thz var öfrit älskoghano*m* som älskadhe ok sik väl forstodh. Älla oc at the räddos kalla han til sin mädhan the visto iudhanna höfdhinga göra honom forsat oc girnas hans dödh. Nw tha

var h*er*ra hafdhe hört budhskapit. thagdhe han quar twa dagha vm kring Ok sidhan sagdhe han apostlomen i bland annat. lazar*us* är dödh*i*r. ok iak gläz for idhra skuld at i skolin tro. thy at äkke var iak th*er*. Sidhan gingo the af stadh ok komo til bethania*m*. Ok ginstan martha fik thz vita. gik hon wt mote honom, ok fiöl nidh*i*r til hans fötir oc sagdhe h*er*ra, Vm thu hafdhe här varit. tha hafdhe brodh*i*r min äkke blifwit dödh*i*r, Tha sagdhe var h*er*ra at han skulle opstanda, ok taladho sina mällan nakat af vpstandilsomen. Sidhan sände han hona äpte marie. hona älskadhe var h*er*ra enkannelica. Än tha hon fik vita at han var komin. stodh hon ginstan op ok ko*m* til hans. fallande nidh*i*r til hans fötir. oc sagdhe til honom tholik ordh som martha hafdhe förra talat, Än var h*er*ra ihesus seande sina älskelica swa mödda. grata*n*de ok sukkande. oc i tholke vidh*i*rmödho af
235 sins brodh*i*rs dödh. Ämuäl gat ok han ey atirhallit tarana. vta*n* grät af rätte ömko. Skodha thy väl granlica badhe han ok the systrana. ok ämuäl apostlana. älla mon thu gita troit at the gato tha latit at grata Ena stund th*er* äpte nar alle hafdho swa gratit. Sagdhe var h*er*ra ihesus. hwar lagdhin i han. Än thot han thz väl viste. tha taladhe han i swa matto som man plägh*i*r. Tha sagdho the. h*er*ra kom oc see. ok leddo han til grafwinna. Var h*er*ra ihesus gaar mit mällan systrena. hughnande ok tröstande them. ok the varo alla gladha af hans näruaru. ok hafdho swa som forgätit alla sorgh oc quidho. ok aktadho nu änkte vta*n* han Nw mädhan the gingo al thry til saman i vägh-

ino*m* thiit Sagdhe magdalena. A h*er*ra. hwat os haw*ir* thot vara sidhan thw hādhan foor. stora sorgh haw*ir* iak haft af the fārdhi*n*ne Ok tho ā mādhan thu hār vast. rāddis mik vm thina dwalo. Ān nw tha iak hördhe at thu var komin. fik iak stora glādhi. Ān alt likouāl rāddis iak oc rādhis ān ey litit thy at thu vest hwat ondzsko oc afwnd vare höfdhinga ok formān hawa mote thik. ok thy thordhom vi ākke bidhia thik koma hijt. tho ār iak mykyt gladh at thu kom. Ān iak bidh*i*r thik. for gudz skuld. vakta thik for thera forsato*m* Var h*er*ra ihesus badh them ākke rādhas. oc sagdhe at hans fadh*i*r i himerike skal i thy vāl foresee. ok swa talande sina māllan komo thön til gripti*n*na. Tha bödh var h*er*ra ihesus lypta af stenin som th*er* var oppa lagdh*i*r. Ān martha rāddis at han skulle fa kānna loktena. ok thy sagdhe ho*n*. h*er*ra han loktar illa, thz ār nu fyrom daghom at han doo A h*er*ra gudh. see thāssa systra*n*na vndarlica ālskogha til varn h*er*ra ihesum. thy at the villo at āmuāl skulle ey loktin koma vidh hans nāsa. 236 Ān alt licouāl ok ān thy hāllir bödh var h*er*ra ihesus lypta af stenin. Ok tha thz var giort. lypte var h*er*ra ihesus öghonin op til himilin oc sagdhe. Jak thakkar thik fadh*i*r. thy at thu hördhe mik. Jak weet at thu altidh höre mik. Ān for thāssa skuld sigh*i*r iak thātta at the skulu vita. thy at thu sānde mik. Skodha han nu vāl swa bidhiande. ok thānk oppa hans stora kārlek til siālanna helso. Th*er* āpte ropadhe han mz höghe röst sighiande. lazarę kom wt, ok ginsta*n* vardh han lifwandis. ok sprang wt w griptinne. tho swa bu*n*din oc

sweptir som han var iordhadh*i*r. än äpte vars h*er*ra budhi lösto apostlane han. ok swa tha han var löstir. badhe han ok systrana hans fiollo a knä ok thakkadho varo*m* h*er*ra ihesu. for swa stora godhg*er*ning, ok leddo han i sit hws. Alle the th*e*r varo oc thätta sagho vndradho här oppa. Ok miraculu*m* spordhis swa vidh*i*rla. at mykyn moghe af ierusalem ok af androm stadhom komo at seia lazaru*m*. Ok iudha*n*na höfdhinga thotto som thz var them til skam. ok thänkto at dräpa han

(Kap. 56.)

Huru var h*er*ra ihesus ba*n*nadhe fiko träno

NAr var h*er*ra ihesus gik eet sin til ierusalem oc hono*m* hu*n*gradhe i väghinom. Saa han eet fiko trä fagh*i*rt oc pryt af löfweno. ok nar han nalkadhis thy oc fan änga fikonar. bannadhe han thy. oc thz falnadhe ginsta*n* swa at apostlane the vndradho. Skodha thy han ok apostlana i thässo äpte thy ok i swa matto som thik är för sakt. Thänk ok ämuäl at än thot var h*er*ra viste väl at äkke var tha fiko timin. tho var thz af varo*m* h*er*ra rätuislica giort. thy at om tholkit trä som grönt haw*i*r löfwit oc faghirt. oc änga fruktina. magho
237 vndirstandas ordhfulle oc talurifwe the som äkke hafwa g*er*ningana. ypoc*ri*te ok skrymtelike. hawande yttro hälaghetina ok äru innantil tome oc ofructsami

(Kap. 57.)

The snödho pharisei. oc iudha höfdhingane varo vakre i sinne ondzsko mote varom h*er*ra ihesu. Ok gafwo sik alla vin om. huru the skullo gita

wnnit han mz sinom falsom fu*nd*o*m* oc giort han folkeno ledhan. Än thera skut drifwo atir in til them siälua. Eet sin nar en qui*n*na var gripin i hoordo*m* oc skulle äpte laghomen stenkas. tha leeddo the hona til ha*n*s ij mönstrit. spöriande han aat hwat som af hänne skulle göras. thy at the thänkto koma han i vanda. som han skulle äkke vita hwat han skulle aathafwas, swa at vm han hafdhe sakt at laghin skullo gömas. tha hafdhe han varit märkt*i*r af grömheet oc omiskund. Hafdhe han oc sakt at laghin skullo äkke hallas. tha hafdho alle hallit han orätuisan. Än mästarin th*e*r väl viste hwar thera nät stodho. ku*n*ne väl gaa vm thöm. lutte sik ödhmiuklica nidh*i*r ok skref a iordhina mz fingreno. Ok som wtthydhningin sigh*i*r. tha skref ha*n* thera synde. Ok the sc*ri*ptin hafdhe swa stora dygdh. at hwar thera kändis vidh*i*r sina synde. Nw tha var h*er*ra rätte vp sik. sagdhe han. Thän idhra som vtan synd är. han kaste hona mz första steneno*m*. Sidhan lwtte gönstoghe h*er*ra*n* sik än nidh*i*r at hans owini skullo äkke blyghias vidh at the toko thädhan gaa. ok the rymdo alle saman thädhan. ok thera klokskapir ok snödho funde wordho aat ängo. Ok sidhan var h*er*ra ihesus hafdhe manat qui*n*nona. ok budhit hänne äkke meer synda. gaf han hänne orloff. Skodha varn h*er*ra ihesum i thy som sakt är. oc märk hans badhe ordh ok gärninga

(Kap. 58.)

NAr timin nalkadhis th*e*r var h*er*ra ihesus hafdhe 238
skipat at göra var atirlösilse vm sins eghins blodz

wtgiutilse. Vänkte diäfwllin sina thiänara. oc vptände. thera hiärta moot var*om* h*er*ra, Ok hafdho stadhfäst at dräpa han for hans mangfallo godhgärninga. oc särlica for lazari vpresilse tha vptändos the ä meer oc meer swa som the th*er* frätas ok vanskas af afwnd. ok gita sina ondzsco oc gälnisco äkke läng*ir* lönt. älla bwrit. Nw tha iudha höfdhingane ok pharisei hafdho kallat saman radhit. i hulko cayphas iudha biscopin hafdhe spaat. at en man skulle döö. th*er* til at folkit skulle äkke alt forfaras. stadhfästo the mz sik at dräpa thz menlösa lambit. A hwat wrangt var thz radhit, O värste folksins formän. O härinslicaste radhgifware. hwat görin i vsle. hwat mykyn gäld som idh*ir* ältir. hwat daghthinga*n* thätta. hwat är vars h*er*ra dööz sak. hwat är hans skuld. i hwario hawir han foruärkat sik. hwat ey är han mit ij mällan idh*ir*. än thot i vitin enkte af honom. oc vndirstar oc veet al idhur ordh. oc idhur hiärta, Än andelica skal swa vardha som i hawin thänkt at göra, hans fadh*ir* anduardhadhe han i idhra händir, Vm idh*ir* skal han dräpas. Än for vara helso skal han döö. Sidhan skal han vpstanda af dödha oc frälsa sit folk. thz ku*n*nin i äkke meena. Thätta radhit vardh ku*n*noghat oc vitirlikit. Än vise h*er*ran viliande gifwa vredhinne rwm. Ok swa for thy at äkke var än alt fulco*m*nat. gik han bort thädhan bort vndir öknena i een stadh som callas effrem. ok swa flydde ödhmiuke h*er*ran vndan fore thöm snödho thrälomen Väl mat thu pröua
239 mz thik hwat hete the snödho iudhane varo til at fulfölghia sit radh. Varku*n*na thy var*om* h*er*ra

oc apostlomen som swa snöppelica flyddo. som the hafdho varit thz ömblicasta folk. oc ey visto andra wtuägha. hwat vänte thu at magdalena sagdhe th*er* til. thänk ok huru thz edde vars h*er*ra kärasto modh*ir*. nar hon saa han swa ryma. oc hördhe at thz var sakin for hwi at the villo han dräpa. Ok mat thu thänkia at varfrw oc hänna syst*ir* varo tha mädhan hema aat marthe oc magdalene. Ok them alla hawa fangit storan hugnadh af thässe hans at*ir*komo.

(Kap. 59.)

Swa som var h*er*ra ihesus nytia förra os til kännedom prude*n*cia. i thy at han flydde vndan. teande at vi maghom nar vi hafwom stadh oc tima varlica väghia oc fly vndan thera gäld th*er* os hata. Swa nytiar han nw fortitudine. thy at han i vissom oc quämelico*m* tima kom siälfsviliandis atir at han skulle sik offra til pino*n*na. oc anduardha sik i sinna ouina händir. Swa nytiadhe han ok ämuäl temp*er*ancia nar han ville hedhras som konu*n*g*ir*. nar folkit gik mote honom mz palm oc oliue quisto*m*. tho ville han taka then hedhrin öfryt sparlica. ok thy kom han ridhande oppa asnanom. Bernard*us* sigh*ir* at thässa fyra dygdhenar som är prude*n*cia, te*m*p*er*ancia. fortitudo. oc iusticia nytiadhe dygdhanna h*er*ra os til lärilsa ok kännedom. ok kallas thässa dygdhenar cardinales. thy at the äru första oc främsta. oc alla andra dygdhe ganga wt af thöm. särlica virtutes morales. thz äru the dygdh*ir* th*er* människiona göra fulco*m*na til sit

lifwärne. thy skal man äkke thänkia at han var hughräddir älla ostadhugh*i*r som ey är. ok nakar annar then som for falla skuld idhnar sik i manga handa dygdhom. Vm lögh*i*r daghin fore palm 240 su*n*nadagh. kom var h*er*ra ihesus atir til bethania*m*. bethania ligg*ir* twa thera milor af ierusalem. oc th*e*r reddo the honom natuardh. i symons leprosi huse. Ok th*e*r varo lazar*us* oc martha ok ma*ri*a magdalena. the varo symone skyl. ok varo hans hemelike vinir, Ok th*e*r göt tha maria magdalena hin dyro smörilsin oppa vars h*er*ra howdh. oc smordhe badhe howdh oc fötir a honom. eet sin förra giordhe hon thz af idhrugha. än nw giordhe hon thz af gudhelikhet, thy at hon älskadhe han ow*i*r al thing. oc af at göra hono*m* thiänist ku*n*ne hon äkke mättas. Än iudas forradhare dantadhe oc korradhe th*e*r af. hulka var h*er*ra ihesus forswaradhe oc orsakadhe hona. som han ok för var van at göra. Än alt likouäl forgikx äkke forradhareno*m* wredhin. oc tok sik thädhan sinna forradhilsa sak oc tilfälle. ok vm odhinsdaghin th*e*r äptir salde han varn h*er*ra ihesum for xxx päni*n*ga. Skodha thy han ätande mz thässom sinom vinom oc vmgangande mz them the faa daghana til thäs han var pintir. ok vtan thätta sin altidh i lazari huse. Thy at lazari hws oc hans systra var vars h*er*ra ihesu licamlica tilhald oc hugnadh*i*r. th*e*r aat han vm daghin. oc th*e*r sof han vm nattena mz sinom discip*u*lis. Th*e*r blef oc hans modh*i*r varon frw mz sinom systrom. thy at alle hedhradho mykyt hona. oc särlica magdalena hon fölgdhe hänne altidh. Ey gik hon nakar stadz fran hänne.

Skodha ok väl varafrw oc varku*n*na hänne som
swa bedröflica räd var vm sin alra kärasta son.
Ey gat hon i thässom timano*m* skilt sik fran
hono*m*. Nw tha var h*er*ra ihesus forswaradhe
magdalenam nar iudas dantadhe vm smörilsen
sagdhe han. Mittens hec vngentu*m* hoc in corp*us*
meu*m* ad sepeliendu*m* me fecit. Som han ville
sighia. hon smordhe min lica*m*ma mz thässom
smörilsomen. ok thässon smörilsen är for the som 241
hon skulle göra mik nar iak iordhas. Hwat ey
tror thu at thässa ordhzsins swärdh. foor gino*m*
modh*i*r hans siäl Ok hwat ku*n*ne han yttermeer
oppinbarare sighia af sinom dödh. Samuledhis
varo oc apostlane ok alle andre badhe bedröfdhe
oc rädde oc fulle mz vmsorghelico*m* thankom tal-
ande sina mällan en mz thöm andra. oc hwar til
a*n*nars. som the plägha göra th*er* haua hardh thing
at hantera. ok mäst räddos the at han skulle ga
til ierusalem. hulkit so*m* han tho hwar dagh giordhe.
Ok fran thässom lögh*i*r daghenom ok alt til skär
thorsdagh taladhe han ok giordhe vppinbarlica
mang thing for iudhome*n* i iherusalem. Af thy
thänkir iak äkke mera sighia. Vtan huru han
kom ridhande til iherusalem vppa asnano*m*. at
vars h*er*ra ihesu christi pino thänkilse skuli ey
hindras älla forsumas. thy at vi stam nu i duromen.
hänt thy saman allan andan thin. ok lät han äkke
vafra ok ski*n*gras til annat. at thu maghe vara
lidhugh ok vakir at akta oc thänkia oc vndirsta
the hemelico thingin so*m* forega swa som siälua
pinona. ok här i mällan vmgak mz them i bethania

(Kap. 60.)

LÖnlico thingin idhnadhos oc sc*ri*ptin fulco*m*nadhis vm van h*er*ra ihesum. Nar aat timano*m* leedh i hulkom ha*n* skulle gifwa världinne läkedomin vm sins eghins lica*m*ma pino Nw vm palm su*n*nadagh fulco*m*mit arla redde han sik at gaa til iherusalem annorledhis än han var förra van. äpte thy som p*ro*phetat oc foresakt var, Ok nar han ville gaa af stadh. taladhe modh*i*r hans af modh*i*rlike varku*n*nan til hono*m* sighia*n*de. Min alra käraste son hwart vilt thu ganga. bidh*i*r iak thik vm thz ma vara at thu äkke gak. Samuledhis thikte ok apostlomen oc allom andro*m* othollikit vara at ha*n* ville
242 thijt ganga. Ok vm the hafdho gitit villo the thz haua forstyrt Magdalena sagdhe oc til hans. mästare for gudz skuld gak äkke. thu vest väl at the astunda thin dödh. vm thu gaar tha kombir thu i thera händir. i dagh fanga the thik. oc swa haua the allan sin vilia. O h*er*ra gudh hwat the ha*n* innerlica älskadho. oc hwat beest them var alt thz han mödde. Än han som mankönsins siäla helso thörste. han skipadhe thz i andra matto. Ok swaradhe thöm sighiande. thz är mins fadh*i*rs vili. lätin mik gaa. rädhins äkke. thy at ha*n* värnar os. oc vi skolom i quäl skadhalöse hijt atirkoma. Sidha*n* gik han af stadh. oc thz litla fölghit som tho var troit fölgdhe honom. Thäntidh han kom til bethfage eet thorp mit i väghenom. Sände han twa sina discip*u*los til iherusalem. at the skullen föra honom asnona. oc hänna vnga som bundi*n* stodho i enom oppinbarom stadh. oc varo skipadh

fatiko folke til thiänist oc behoff. Ok sidhan thz var giort. sattis var h*er*ra ihesus först vppa asnona. Ok litit th*er* äpte sattis ha*n* ödhmiuklica vppa asna vngan. ok discip*u*li lagdho vppa thöm sin klädhe vndi han. ok swa reedh alra världi*n*na h*er*ra. som the plägha fara th*er* a asnom sitia. Nw än thot thz är rätuist oc alra värdoghast han at hedhra. tho hafdhe han i hedh*i*rsins tima tholkin örs oc tholkin strygh som thu nu hördhe. Skodha han nw väl. oc see huru han i thässom sinom hedh*i*r miswyrdhe världinna hedh*i*r. hoghmodh. oc bälle. thy at thässin diurin varo äkke tilsat oc pryd mz forgylto*m* betzlom oc sadhlom. älla forthäkt mz sindal ok silke. äpte thy som världinna fafänga oc darskapir plägh*i*r. Vtan mz fatika ma*n*na plaggom. Än thot han var alra konu*n*ga h*er*ra oc konung*ir* Nw thaghan almoghin fik vita at han var a väghinom. gingo the wt af stadheno*m* mote honom. oc 243
toko han swa som sin konu*n*g mz store glädhi. mz löf och sang. oc ströddo väghin mz löf oc gräs. oc breddo ämuäl sin äghin klädhe vndir asna fötrena. Än tho var thässin glädhin blandadh mz grateno*m*. thy at tha han kom til stadhin. tok han til at grata oc sagdhe. Vm thu viste hwat thik skal owir ganga. tha gräte oc thu. Ok skalt thu vita at vi läsom varn h*er*ra ihesum threm sinnom hawa gratit. Eet sin af lazari dödh, oc tha grät han mankönsins ysäld. Annat sin tha grät han nu här människio*n*na blinde ok fauizsco. thy at the villo äkke kännas vidh*i*r thera sökilsa tima i hulkom gudz son sökte thöm siäluir i sino*m* ma*n*dom Thridhia sin grät han i sinne pino människio*n*na synde oc

ondzsco. thy at han sa at hans pina oc dödh*i*r ömningadhis allom än tho at hon dugdhe äkke allom. thy at bansatto*m* oc hardhom hiärtom ok thöm som äkke bätra sik hiälp*i*r hans pina enkte til siälinna helso. Af thessom gratenom talar sancte paual sighiande at han var hördh*i*r mz tarom ok maktogho rope for sina vyrdhning oc värdhelikhet, Af thesso*m* threm sc*ri*fwas i ewangelio. Än the hälgha kirkia hulke os bör at tro siong*i*r. at han grät tha han var barn. th*e*r hon sigh*i*r. Vagit infans inter arta positus p*re*sepia. Ok thz giordhe han for thy at han ville löna sik for diäflenom Nw skalt thu skodha han väl granlica. ok thu skalt ändelica grata ,mz honom. han grät fulco*m*mit starklica af hiärtans gru*n*d oc kärlek. Vtan flärdh oc skrymtelikhet sörgdhe han oc grät thera äuärdhelica siäla vadha. Ok foresagdhe han tha thera licamlico nidhrilse. Ok skalt thu ämuäl skodha apostlana som mz vyrdhning oc
244 räddogha altidh blifwa när hono*m*. The äru hans grefwa. ok the äru hans iärla. riddara. oc iu*n*kh*e*rra. Skodha oc ämuäl modh*i*r hans. magdalenam oc the andra qui*n*nonar. hwat gra*n*lica the fölghia honom äpte. ok ey skalt thu tro at modh*i*r ha*n*s oc andre the th*e*r af hans fölghe varo. gato atirhallit tarana nar han swa grät. Än nar han kom i mönstrit. wtkördhe ha*n* the som th*e*r saldo ok köpto. ok thz giordhe han nw annat sin. Th*e*r i mönstreno stodh var h*e*rra ihesus oppinbarlica ok prädicadhe for folkeno. oc swaradhe phariseis oc iudha höfdhingomen alt wt ij quällin. Ok än thot han vardh swa hedhradh*i*r af folkeno. tho fanz

ängin thän honom bödh eet sin drikka oc än sidh*i*r meer, Vtan fastadhe mz sino fölghe allan daghin. Ok vm quällin foor han atir mz thöm til bethaniam. Thy skodha han granlica ämuäl oc nw. thy at han som vm morghonin kom swa hedh*i*rlica. han gaar nw vm stadhin mz sino faa folke mykyt ödhmiukir Än magdalena oc discip*u*li gladdos ey litit nar the oskadde atirkomo til bethaniam

(Kap. 61.)

Huru var h*er*ra ihesus foresagdhe si*n*ne modh*i*r sin dödh

HÄr ma man thänkia thz som fulco*m*mit fagh*i*rt är. än thot sc*ri*ptin talar th*e*r enkte af. Thy at vm odhinsdaghin nar var h*er*ra ihesus mz sino*m* discip*u*lis aat natuardh i marie magdalene oc marthe huse, Ok modh*i*r hans mz qui*n*nomen sat anna*n* väghin i huseno, tha badh magdalena varn h*er*ra ihesum sighiande. mästare här skalt thu halla pascha höghtidhena mz os. thz är min bön at thu mik thz äkke neka. Än tha var h*er*ra ville ängaledhis iaka. vtan sagdhe at han skulle ändelica halla paska höghtidhena i iherusalem. gik hon gratande til varfrw oc badh at hon skulle halla han th*e*r quarra*n* vm pascha högtidhena. Äpte natuardhin 245 gik var h*er*ra til modh*i*r sinna oc sattos badhin en stadh oc taladho sina mällan. Ok gaf var h*er*ra tha hänne sinna näruaru ömnilse. hulka han skulle bradhelica fran hänne taka. Skodha nw väl thöm badhin sitia oc tala. ok huru varfrw takir han mz alle vyrdhning, ok hwat lioft hänne

är vara th*e*r han är. Samuledhis skalt thw ok skodha hwat vyrdhning var h*er*ra haw*ir* til hänna. Nw mädhan the swa tala sina mällan. gangir magdalena til thöm ok sätir sik nidh vidh thera fötir, ok sagdhe til varafrw. Jak badh mästarin at han skulle här halla pasca höghtidhena. än mik thikkir som han vil ga til iherusalem ok läta th*e*r fanga sik i höghtidhinne. thy bidh*i*r iak at thu lät äkke gangan thijt. Tha sagdhe modh*i*r hans. son min. ma thz vara tha varom här i pasca höghtidhinne. thy at thu vest väl at the haua reet sik vidh*i*r at fanga thik. Var h*er*ra swaradhe hänne, Min alra kärasta modh*i*r. fadh*i*rs mins vili är at iak skal th*e*r göra pasca höghtidhena. thy at atirlösninna time är komin. Nw skal fulco*m*nas alt thz som sakt oc sc*ri*fwat är af mik. ok the skulu göra mz mik hwat the vilia. Än thätta hördho tha mz store sorgh. Thy at tha vndirstadho väl at han sagdhe thz af sinom dödh Tha sagdhe modh*i*r hans. oc gat näplica talat. Son min vidh thässon ordhin gafwos al min i*n*älue vidh*i*r, ok hiärtat mit forlät mik, Gudh fadh*i*r foresee nw, ey vet iak hwat iak skal sighia. ok ey vil iak sighia mote hono*m*, Än tho vm honom swa thäktis. badhe iak han at vi matto*m* thässa pasca höghtidhena halla här mz varom vino*m*. Ok än vm honom thäkkis tha forma han foresee oc skipa atirlösilsin i andra handa matto vtan thin dödh.
246 thy at al thing äru honom möghelikin. O vm thu hafdhe seet varafrw. huru innerlica hon sukkadhe oc grät vidh thässon ordhin. oc tho hafdhe hon sik swa mattelica at enkte othol ku*n*ne märkias

mz hänne, oc magdalena swa som thän som drukkin vare fore sins mästara skuld. gratir ryghelica sukkande mz höghe röst vanlica hafdhe thu ey gitit latit at grata. Thänk thy i hwat skipilsom varfrw var tha stad som thätta giordhis. Än var h*er*ra hugnadhe thöm lioflica oc sagdhe. gratin äkke thy at i vitin väl at lydhnan skal hallas oc fadh*i*rs mins vili skal ändelica fulco*m*pnas. Vtan vitin for visso väl ok tröstin idh*i*r th*e*r vidh*i*r. thy at iak skal rasklica atirkoma til idhar. Ok thridhia daghin skal iak helbrygdho vpstanda. Än i monte syon äpter mins fadh*i*rs vilia vil iak vara i pasca höghtidhinne. Tha sagdhe magdalena. Mädhan vi ku*n*nom äkke hallan här quarran. tha varom oc vi mz hono*m* i iherusalem i varo eghno huse. Än iak tror at alre hafdhe iak swa beska oc bedröfdha pasca. Ok var h*er*ra ihesus. gaf samthykkio oc sin godhuilia til at halla pasca höghtidhena i samu huseno.

(Kap. 62.)

De cena d*omi*ni vm skär thorsdagh

Nw tha vars h*er*ra miskund oc varku*n*ne*n*na time nalkadhis oc var alla redho komin hulkin han hafdhe skipat til at atirlösa oc hela sit folk ey mz forgangelicom thingom som är gul ok silfw*i*r. vta*n* mz sino värdhelico dyra blodhe. ville han göra en märkelikin natuardh mz sinom discip*u*lis för än han skildis fran thöm mz dödhenom til äuärdhelikit ami*n*nilse. ok ämuäl for thy at thz som atirstodh af thy som p*ro*phetane hafdho af honom talat skulle fulco*m*pnas. Än thänne natuardhin 247

var mykyt höghtidhelikin. ok alt thz var h*er*ra ihesus giordhe thz är mykyt märkelikit, Ok til at see ok skodha thz, skalt thu gifwa thik vin vm mz höxste atuakt at thu vari th*er* när, Thy at vm thu äst vakir oc gör thz värdhelica. tha lätir liofwe skönsame h*er*ran thik äkke fastande thädhan gaa. Thänna natuardhin at thänkia mana os särlica fyra thing som th*er* varo märkelica giordh. Första är thän lica*m*like natuardhin. Annat är at var h*er*ra ihesus thwadhe apostlanna fötir. Thridhia är hans värdoghasta hälgha lica*m*ma sacram*en*ti skipilse Fiärdha är the dyro ordhin som han tha p*re*dicadhe for apostlomen. Nw skalt thw thänkia at var h*er*ra ihesus viiste sanctum petru*m* oc sanctum iohannem til en sin vin i monte syon. hwar som eet stort palaciu*m* var, at redha til pasca höghtidhe*n*na Ok thorsdaghin aat quälle kom var h*er*ra ihesus mz thöm a*n*dro*m* discip*u*lis i stadhin. oc gik i thz sama palaciu*m*. Skodha han nw standa een väghin ĩ huseno. oc tala mz discip*u*lis thz som siäla*n*na helso rördhe mädhan somlike af thöm siutighi discip*u*lis reeddo til natuardhin. Thy at swa sc*ri*fwas i sancti marcialis legenda at han mz nakro*m* af thöm siutighi vm thän quällin thiänte varo*m* h*er*ra ihesu oc tolf apostlomen mädhan the ato. Ok bar varom h*er*ra vatnit tha han thwadhe thera föt*ir*. Nw tha alt var tilreedt ij huseno. hans älskelike iohannes. som lät vaardha sik th*er* vm oc gik at*ir* oc fram oc saa til oc halp til at redha gik til varn h*er*ra ihesum sighiande. H*er*ra mästare i maghin äta nar idh*ir* thäkkis. thz är alt redho. Skodha nu väl

granlica alt thz som six oc görs thy at the äru mykyt värdogh. ok göras af storom kärlek. Ok ey skal man thöm stäkkia swa som the andra 248
vars h*er*ra ihesu gärninga. Vtan hällir wtuidha thz mästa man gitir. thy at af allom thänkilsom liggir os mäst makt a thässom. Ok nu takir han til at beuisa i thässom natuardheno*m*. kärleksins th*er* han til vara helso hawir störsto tekn. Sidhan iohannes hafdhe sakt varo*m* h*er*ra at redho var, Gik han af stadh oc discip*u*li mz honom oc iohannes fögdhe sik in til hans. oc thädhan fran skilde ha*n* sik äkke vidh*i*r han. ok ängin blef swa trolica oc stadhelica när varom h*er*ra som han. Johannes gik in mz honom nar han leeddis fangin in ij biscopsins hws. ok ey forlät han varn h*er*ra tha han korsfästis, ok ey i dödheno*m*. ok än ey äpte dödhin för än han var iordhadh*i*r. J thässom natwardheno*m* sat han opsidhis varom h*er*ra. än thot han var yngxstyr af allom. Nw ga the thaghan in ij pallaciu*m* som callas i lästinne. cena*culu*m. Alle thwa sina händir oc standa sidhan om kring oc välsigna bordhit för än the sätias. Skodha nw väl alt thz so*m* th*er* görs. Än thu skalt vita at bordhit laa nidh*i*r a iordhi*n*ne ok the sato nidhre a iordhinne tha the ato äpte thy som tha pläghadhe folkit sitia. Bordhit var fiogh*i*r slint, tho af flerom fiölom som thöm är väl vitirlikit i sancti iohannis kirkio lateranensi hawa varit i room. thz är twäggia alna breet oc än litit mera oppa hwarie breddine Ok än tho at the sato nakat thrangt. tha sato thre apostlane vidh hwaria breddina. oc var h*er*ra sat mit mällan thöm i enhörno*n*ne. swa

at the gato alle ätit af enom disk. ok thy vndirstodho äkke apostlane hwem han mente nar han sagdhe. Thän som takir handina i diskin mz mik. han skal mik forradha. thyt the toko alle i sama diskin. Nw tha vars h*er*ra höghre hand hafdhe
249 giort b*e*n*e*dicc*ion*em, ok the sato alt kring om bordhit oc iohannes sat näst honom, Tha bars pasca lambit fram for thöm fulkomit väl stekt oc tilreet. hulkit var h*er*ra ihesus thz sanna. ok osmittadha lambit som mit mällan thöm var swa som thän th*e*r thiänar. tok oc skar thz sundir i stykke oc skipte thz gladhelica mz apostlomen oc styrkte thöm til at äta ok the ato. Än äkke sank thöm thz gladhelica. thyt the varo altidh rädde. som the th*e*r vänta äpte thy som äkke kan flyas. at ey skulle vanlica nakat siälsynt hända varo*m* h*er*ra ihesu. Nw vidh*i*r at the ato. lät han thöm vppinbarlica vndirstanda hwat som tijt var oc hwat han mente, Ok i bland a*n*nor thing sagdhe han. Af allo hiärta astundadhe iak at äta thätta pasca lambit mz idh*i*r för än iak thol dödhin. Än en af idh*i*r skal mik forradha. Thässin ordhin gingo in ij thera hiärta ok gino*m* stungo thöm som eet hwast swärd. oc vändo atir at äta. ok awitto sik inbyrdhis swa som hwar thera hafdhe misthanka til annan. oc hwar ville sik orsaka. Skodha thöm nw väl. oc varku*n*na badhe varom h*er*ra ihesu oc thöm. thy at the äru stadde i store sorgh oc vidh*i*r mödho. Än th*e*r til at thässin ordhin skullo thikkias äkke röra forradhara*n* lät han äkke af at äta, Tha spordhe iohannes aat varn h*er*ra som sancte pätar hafdhe han bidhit oc sagdhe. h*er*ra.

hwa är thän thik skal forradha, Ok var h*er*ra ihesus sagdhe thz hemelica sinom enka*n*nelica. älskelica iohanni. oc han vardh vndarlica vidh*i*r. ok thotte som eet swärdh gik ginom hiärtat vidh*i*r, ok lwtte sik vidh*i*r brystit a varom h*er*ra oc sompnadhe th*e*r vppa, oc sagdhe pätare th*e*r enkte af. Thy at som sancte augustin*us* sigh*i*r. vm ha*n* hafdhe han vist. han hafdhe slitit forradharin sundir mz ta*n*nomen Än thu skalt vita at mz pätare vndirstandas actiui. oc mz iohanne vndirsta*n*das conte*m*platiui, Ok haw*i*r thu här eet märkelikit thing 250 som är at co*n*templatiu*us* beuara sik enkte mz yttro gerningomen. älla värlzlicom thingom. oc än ämuäl bedhis han ey hämd. älla oc hämpnis gudz orät. vta*n* sukkar oc gratir innantil th*e*r af. Ok vändir sik til gudh mz bönom*m*e*n*. nalkandis hono*m* thäs starklicare i conte*m*plac*io*ne oc tilludha*n*de honom. anduardh*i*r al thing gudz valle oc skipan. Thätta skalt thu vndirstanda nar han är lidugh*i*r oc haw*i*r brudhgo*m*mans ympnilse. thz är hans nadh oc andelikin hughnadh. Thy at conte*m*platiu*us* han gaar oc stundom wt ij yttro gärni*n*gana af gudz kärlek for siälanna helso skuld, Ok haw*i*r thu här at än tho at iohannes spordhe van h*er*ra for pätars skuld tho sagdhe han honom thz ey, Af hulko thu mat vndirsta at co*n*templatiu*us* oc andelikin människia skal äkke vppinbara gudz lönlik thing Swa läsom vi af at hälghe män giordho. at the oppinbaradho äkke androm meer af thy so*m* gudh tedhe thöm än thera siäla gagn wtkrafdhe. oc the gato äkke latit af gudhelicom kärlek. Skodha thy nu vars h*er*ra ihesu kärlek oc

liofleek huru han hiolt sin älskelica ow*ir* sit bryst, O hwat i*n*nerlica the älskadho sik inbyrdhis. Skodha oc ämuäl the andro apostlana mykyt dröfdha oc af thässom vars h*er*ra ordhom äkke äta. hwar thera see vppa a*n*nan oc här owir vita enkte til radz gripa. Nw thaghan swa var timat. stodh var h*er*ra ihesus vp fran bordheno. ginstan stodho oc apostlane op. oc visto tho äkke hwart han ville ganga Än han gik nidh*ir* mz thöm i en annan stadh nidh*ir* bätir i huseno som the sighia som stadhin hawa seet. ok th*er* lät han alla sitia. thijt bödh han bära vatnit. Sidhan lagdhe han af sik klädhin oc giordhadhe sik mz eno linno klädhe, han lät vatnit i ena steen mullögh mz hulko han ville thwa thera fötir Nw tha han ville thwa sancti
251 pätars föt*ir*. nekadhe han. oc vardh vndarlica vidh*ir*. ok flydde. som hono*m* thikte swa ohöuelikit thing. Än nar han hördhe van h*er*ra sighia. at han skulle älligis äkke haua lut mz honom. vände han viislica radhit i bätra oc lät sighia sik, Thänk nu väl alla gärni*n*gana. oc thu mat väl vndra oppa thz som görs, Höxsta valdit oc ödhmiukti*n*na mästare. bögh*ir* sik. ok lutar sik nidh*ir* til fiscaranna fötir. han star nidh*ir* lutter. ok sidhan a sinom knäm for thöm sitiandom. ok thwar ok thörkar mz sinom eghnom handom oc kössir alra thera fötir Än thz gaar owir ödhmiuktena at han gör forradhareno*m* samo thiänistena. Än o thu arghasta oc snödhasta hiärta. hardhare än siälf härdhzscan. th*er* ey vekis älla böghis til swa stora ödhmiukt. Ey rädhis valzsins h*er*ra ok vyrdh*ir* äkke äronna konu*n*g. Swa grymbir äst thu til menlösa lambsins

dödh. thu gör som thu äst til. Swa betalar thu honom for alt thz got som thu haw*ir* af honom takit Vee är thik vslom. Än mädhan thu äst härdh*ir* i ondzskonne. födha skalt thu thz thu afladhe. Än tho skalt thu forfaras oc fortappas. oc äkke han, Thy är swa obegriplikit ödhmiukt*e*nna oc kärleksins diup väl vndrande. Äpt*ir* at han hafdhe giort apostlomen thässa thiänistena gik han atir at sitia. oc styrkte apostlana manande thöm at fölghia sit äptedöme badhe i thässo oc andro. Ok mat thu thänkia här at var h*er*ra ihesus gaf os thän quällin margha dygdha äptedöme. Väl var thz stoor ödhmiukt at äronna konu*n*g*ir* värdoghadhis at thwa fiskaranna föt*ir* Kärlekin beuisas i hans välsignadha lica*m*ma sacrame*n*to oc s*er*mone som fullir är mz kärlekx ordhom ok liofwe manan Tholumodhit. at han vmbar thol- 252
lika sin forradhara. ok tholde mang obrygdhilse nar han fangadhis oc leddis som röfuare. Lydhnona at han gik siälfwiliandis til pino*n*na. ok tholde dödhin for fadh*ir*sins lydhno Ok mz sino äptedöme mana han os at bidhia nar han threm sinno*m* badh i yrta gardhenom. Thy vidh*ir*frestom äpte vare makt fölghia honom i thässom dygdhomen. Än nw magho*m* vi vndra oppa the alra liofwasto vyrdhningena oc thän värdoghasta kärlekin i thy at han anduardadhe ok atirlät os sik siälwan til mat oc födho. Nw tha han var gangin at*ir* sitia. ok han ville at gamblo laghin oc thera offir skulle ändas. ok at nyo laghin skullo byrias. Tok han brödhit ok lypte öghonin vp til fadhorin ok vigdhe sins lica*m*ma höxsta sacramentu*m*. ok gaf thz sinom

discipulis ok sagdhe. Thätta är min licamme. hulkin
som skal anduardhas for idhir. Samuledhis tok
han oc vinit sighiande. thätta är mit blodh som
skal wtgiutas for idhir. For gudz skuld skodha
nu väl. huru granlica. trolica. oc gudhelica. han
gör alt thätta, Oc gifwir sik siäluan mz sinom
eghnom handom thässe sinne älskelike familie. Oc
til kärleksins aminne sagdhe han sidhan. Hoc
facite in meam commemoracionem. Thätta är thz
memoriale oc liggiandefäth som thäkka oc gudhe-
lica siäl thäntidh hon han takir äntigia nötande
älla oc ämuäl trolica thänkiande. skulle göra alla
brennande oc drukna. ok allaledhis i varn herra
ihesum transformera. for älskoghans oc gudhelik-
hetinna storlek Änkte gat han, mera. kärare.
sötare. älla nytlicare os atirlätit än sik siäluan.
253 Thy at han som thu takir i sacramento är then
sami som vndarlica afladhis oc föddis af iomfrunne.
ok dödhin tholde for thik a korseno, hulkin som
vpstodh af dödha oc vpfoor ärofullir til himerikis
oc sitir aa gudz fadhors höghro hand. han är then
som skapadhe himil oc iordh oc alt thz som är.
ok thz styre ok laghar swa at enkte gar afskedhis.
han är then af hulkom thu skalt hopas badhe helso
oc sälikhet i hulkins vilia ok valle är at gifwa
älla sönia thik paradisi äro. han är then som
daghlica offras fore thik i thy litla öflätino ther
vi nu talom vm var herra ihesus christus lifwandis
gudz son. Vakta ok aat thöm androm älskelik-
hezsins teknom i the faghro sermone som han
giordhe thöm. ther fullir är mz sötmans ok älskogh-
ans kulum. Nw thaghan var herra ihesus hafdhe

co*m*municerat discip*u*los, sagdhe han til iudas forradhara. Thz thu vilt göra. gör thz rasklica. Ok then vsle stodh ginstan op oc gik til pr*e*sta höfdhingian. thz är biscopen hulkom han hafdhe om odhinsdaghin förra salt han for thrätighi päninga. Ok beddis af hono*m* folk til at fangan. Nw här i mällan giordhe var h*er*ra ihesus discip*u*lis the foresagdho s*er*monem. af hulkins fäghrind oc nyttelikhet oc värdogha storlek mat thu thänkia först oc främst fäm thing. Först hulkaledhis han styrkte thöm. oc foresagdhe thöm at han skulle fara fran thöm. nar han sagdhe än är iak litla stund när idh*i*r. än äkke skal iak forlata idh*i*r fadh*i*rlösa. Jak gaar oc kombir at*i*r til idh*i*r. ok än skal iak see idh*i*r oc idhur hiärta skulu glädhias. Thätta ok annat tholkit th*e*r nu är lankt at sighia. sagdhe han thöm. hulken som allaledhis ginom stungo thera hiärta Thy at hans bort färdh gato the äkke 254 hört, Aat thy andro skalt thu thänkia vidh s*er*monem hwat innelica han gaf sik vin vm at lära thöm af kärlekenom. sighiande flerom sinnom. thz är mit budh at i skolin älskas inbyrdhis, Ok a thy skolu alle känna idh*i*r at i ärin mine discip*u*li. om i hafwin älskelikhetina i mällan idh*i*r. ok mykyt mera som thu mat finna fulco*m*licare i lästinne. Thz thridhia som thu skalt thänkia vidh s*er*mone*m*. huru han manadhe thöm til at göma sin budhordh sighiande. Vm i älskin mik tha gömin min budhordh, ok mykyt annat so*m* i lästinne staar sagdhe han thöm. Thz fiärdha som thu skalt thänkia vidh s*er*mone*m*. hulkaledhis han giuir thöm tröst a moot

dröuilsom. hulkin han foresigh*i*r thöm at koma skulu sighiande. J världinne skulin i hawa dröuilse Än tröstin idh*i*r th*e*r vidh*i*r at iak foruan världina. Ok vm världin hatar idh*i*r. tha vitin ij at världin hatadhe mik för än idh*i*r. Ok mädhan världin glädz tha skolin ij dröuas än idhur dröuilse skulu vmuändas i glädhi, Thz fämta som thu skalt vidh s*er*mone*m* thänkia. hulkaledhis var h*er*ra ihesus christus vände sik thaghan til fadhorin. oc saa op til himilin sighiande, fadh*i*r göm thässa som thu gaft mik. mädhan iak var mz thöm. tha gömde iak thöm. Än nw kombir iak til thin. hälghe fadh*i*r for thöm bidh*i*r iak. äkke for världinne. Ok ey at enast bidh*i*r iak for thöm vtan for allom thöm th*e*r a mik tro skulu vm thöm. Fadh*i*r iak vil at the som thu gaft mik. skulu th*e*r vara so*m* iak är mz mik at the skulin see mina klarheet. Thätta sadhe han thöm oc mykyt annat som väl matte skära sond*i*r hiärtan thera, Ok var
255 thz visselica stort vndir hurw apostlane som varn h*er*ra ihesum swa mykyt innerlica älskadho gato blifwit vidh thässin ordhin. Ok vm thw atuaktelica ranzsakar oc granlica skodhar thz som i the s*er*mone sagdhis. ok annat thz som vm thän quällin giordhis. hwilande thik i thera sötma. tha mat thw värdhskyllelica vptändas ok hitna vidh swa stor vyrdhilse. Swa stora väluilioghet ok forakt. swa stora tilsyn ok kärlek. Skodha thy han nar han talar. hwat fulco*m*lica. gudhelica. ok lustelica han läre thöm thz han sigh*i*r. Ok thu skalt födhas oc thrifwas i hans asyns oc ordha lioflek. Skodha oc ämuäl apostlana hwat sörghelica the sta oc luta

nidh*i*r howdhin. grata ok sukka. fulle mz sorgh oc vidh*i*r mödho ok allom dröuilso*m* i thz yttarsta. som siälf sa*n*nindin bär thöm vitne sighia*n*de For thy at iak idh*i*r thätta sagdhe vpfylte sorghin idhur hiärta. Skodha ok at i bland andra apostlana blifwir ä iohannes enka*n*nelica hono*m* näst i mäste vidh*i*rmödho. oc fäste gra*n*lica al ordhin hans, Sidhan tha gaf han sik mäst vin om thöm sama*n* sc*ri*fwa. oc anduardadhe os thöm. Sidhane i bland annat sagdhe var h*er*ra ihesus thöm. standin op oc gango*m* hädha*n* A hwat stor räddoghe thöm kom tha i hiärtat. hwat the skolwo vidh thätta ordhit. oc visto äkke hwart älla hulkaledhis the skullo ganga. Ok ä var mäst thera rädde at han skulle skilias fran thöm. Sidhan han hafdhe lyktat s*er*mone*m* taladhe han än licouäl mz thöm ä mädhan the gingo aat väghenom. Skodha thy nu apostlana ganga äpte honom. oc huru hwar thera nalkas hono*m* thz mästa han gitir. flykkiande sik alt hopom in til hans som kyklingane löpa äpte hönonne. thrängiande sik in til hans nw een oc tha annar
af thöm astundilsomen th*er* the hafdho. nalkas 256
honom oc höra hans ordh. Än han tholde thz af thöm alt saman gärna. ok sidhan alt var fulco*m*nat gaar han mz thöm i en yrtagardh. oc th*er* bidhar han sin forradhara oc vänkta folkit.

(Kap. 63.)

Af vars h*er*ra ihesu christi pino

Nw mädhan vi skolom tala af vars h*er*ra ihesu christi pino tha skal then som astunda at äras i vars h*er*ra pino ok korse hona idhkelica thänkia.

thy at vm vars h*er*ra pina. ok thz som i hãnne
giordhis. skodhas innerlica mz alle hugxsins atuakt.
vmuãndis människian ok ledhis til enna nya ful-
co*m*likhet. thy at thõn som hona skodhar gra*n*lica
af hiärtans grund. oc allom i*n*ãluanna krapto*m*.
möta farlöst mang the thing, af hulkom människian
faar nya varku*n*nan. nyan kärlek. nyan hugnadh.
ok en nyan fulco*m*mit stadhughan sötma. th*er* hona
visselica sikra gör af ãro*n*ne. Nw ãn thot iak ãr
fwlottir oc stambir i ordhomen. tha tror iak at
th*er* til at människian matte koma til swa stora
fulcomlikhet. atte hon forlata alla vmsorgh oc yttra
syslonar ok thijt sätia alla huxsins krapt mz hiärtans
vakande öghom, Ok ey springa til, älla mz huxsins
leedho ok blinkrande öghom. vtan granlica. tomlica.
stadhelica. mz godhom vilia thikkia som hon vare
när stad vidh alt thz som hände i vars h*er*ra pino
oc korsfästilsom. Ok vm thu vast vakir at vakta
aat thy som sakt är af vars h*er*ra ihesu lifwärne.
Tha mana iak thik at thu skuli här vara myklo
vakrare. hawande här allan hughin oc alla krapt-
enar. Thy at här oppinbaras mäst thãn kärlekin
ha*n*s th*er* hiärtan vaar skulle allaledhis bränna.
Thãnk alt thz som nw six af gudz pino som thu
ãst förra van. ok at thz ma millelica thãnkias swa
257 som här six. Thy at min akt är ey at sighia i
alle thässe bokinne nakat thz som ey prõwas ãntigia
mz the hälgho sc*ri*pt, älla ok mz hälgha ma*n*na
kännedom. Oc ma man väl sighia at ey at enast
thorf man vndra oc storlica varku*n*na vars h*er*ra
pinlike oc dödhelike korsfästan. vtan ãn ãmuãl thz
som hände fore korsfästilsin. hwat är thz at thãnkia

at h*er*ran th*er* alra thinga gudh oc skapare är. var fran thöm timanom han var fangadh*ir* vm nattena. oc alt til siätta timan a daghen*om* i hulkom han korsfäst*is* i idhkelike stridh. i storom värkiom. obrygdhilsom. gabbils*om*. oc flängiom. Ok gafs hon*om* ey i swa store stridh minzsta stund til hwilo. Än hör nu ok skodha hulkin stridhin var. Somlike gripo hand a honom. oc somlike bundo han. en flögh*ir* oc annar skriar. en skiwer oc annar rykker. en hädh*ir* ok annar sputtar. en dragh*ir* atir, oc annar fram. Een spör han. ok annar ledh*ir* fram mote hon*om* falsa vitnara en liugh*ir* oc annar vitnar. somlike röghia hon*om* ok so*m*like bära thöm fals vitne. en hyl vm öghonin hans. Somlike sla han i änlitit. oc somlike pusta han vidh kinbenin. Somlike rykkia han til studhenna. oc somlike föra han w klädhomen. Somlike sla han vidh*ir* at han ledhis. oc somlike skria oc ropan. en takir han aat sik til at thröttelica mödha han. oc annar bindir han vidh studhina. Somlike spiärna han mz fotomen. oc somlike flängia han mz gislomen. Somlike föra han i purp*ur*a klädhe hon*om* til smälek. oc somlike sätia hon*om* thornkronona a howdhit. Een faar honom röna i handena. ok annar fatar hona atir af rätte gäld. oc slar hans thorn kronadha howdh. somlike hadhueta honom mz knäfallo*m* ok somlike wräka honom sputtit i änlitit. ledhis sidhan atir oc fram. forsmas ok wräkx. skwfs 258 ok vändis. hiit oc thiit swa som en dare. oc swa som thän th*er* gifwit haw*ir* väriona. ok enkte thor mote taka som röuare oc omillaste ransman. Nw til annam oc nw til caypham. Nw til pylatu*m*.

oc nw til herode*m*. oc sidha*n* än a*ti*r til pylatu*m*. oc th*e*r wrokx han. oc drogx badhe in oc wt Thikkir thik ey thätta vara hardhasta. bescasta. oc maktogha stridh. Bidha tho än litit oc thu skalt faa see än hardhare. the omildo hyfdhingane oc pharisei. vnge oc gamble. oc mang thusand folk standa thrättelica mote honom. ropa oc bidhia korsfästa han. korsit som han korsfästis vppa. läx vppa axlana hans som nw varo brutna oc slitna alla ofärdogha. Th*e*r lupu the saman ää hwar the varo stadde swa väl wtländningane som borgharene. swa väl the som man hiolt for godha män. som the fwlasto ribballane. ey til at varku*n*na hono*m*. vta*n* til at gabba oc hädha han. Ängin är then som han kännir vta*n* alle mödha han oc kasta han mz thräk oc alle ore*n*likhet, Ok thän tidh han bär sin smälek hadhuetis hono*m* oc vardh thöm til ordhquädhe. Mot honom skälto the som i portomen sato. ok the som vinit drukko sungo oc giordho sik vm han visor. Swa skwfs han oc ältis. swa drax ha*n* ok köris. oc swa möddir oc flängdir oc allir sarghadh*i*r. ok alt i thz yttarsta mättadh*i*r af obrygdhilsomen. hwazske gafs honom hwila älla roo oc näplica andarwmit. til thes han kom tha til caluarie locu*m*, som är then orenaste ok alra värst loktande stadhin. ok alt thätta giordho the mz gäld oc ryghelike brädhe. Än i thöm stadhinom ändas oc hwilas stridhin. af hulke nw
259 skal sighias. Än hwat hwilo mon thätta vara. män thu seer väl hwat hardha oc langa stridh han tholde fran midhio nat oc alt til sext tima. korsfästilsin hans oc vndanna värkir. ok hiärtans

sorgh äru än hwassare än stridhin. ok see sidhane hulkin hwilan är. Sannelica tha gik vatnit in til ha*n*s siäl. oc mange hunda rädhelike oc gryme kringom gafwo han, ok han belagdho värst viliogha ma*n*na radh. ok hwästo badhe händir oc tängir mot honom som hwassasto swärdh Af thässo som nw är sakt. thikkis vndir enne su*m*mo ändat vara af vars h*er*ra pino. thz som giordhis i threm tidhomen som är ottosangx tidhinne. priim. oc terz. ok alt til sexta*m* Än ey skal swa vara. thy at swa stoor ok biterlik vars h*er*ra ihesu pina skal ey swa lätlica trakteras. Thy skalt thu läta op öghonin oc skodha hona granlicare. ok lät thik thykkia som thw vare när stad i hans pino, ok lät thik äkke ledhas vidh at thänkia, thz som h*er*ranom leddis äkke at thola.

(Kap. 64.)

Vars h*er*ra ihesu pino thänkilse om ottosangx timan

Byria nu til af vphofweno at thänkia gudz pino oc fulfölgh hona sidhan alt wt ij ändan. Jak gifw*ir* thik ämpnit. ok thu formerat sidhan som thik thäkkis ok gudh gifw*ir* thik nadhina. Vakta thy at allo. ok skodha han swa som thu vare th*er* näär stad. huru han stodh op fran yttarsta natuardhenom. tha han hafdhe lyktat s*er*mone*m*. oc gik mz sinom apostlom wt ij yrtagardhin. huru i*n*nelica. oc huru satlika oc hemelica han talar mz thöm oc äggiar thöm til at bidhia. Skodha oc huru han gik litit wt fran thöm swa som vm eet stenkast. ok fiöl ödhmiuklica mz alle vyrdhning a

sin knä oc badh til fadhorin. Här stat litla stund
260 ok thänk mz millo*m* hugh gudz vndarlico thing. Nw bidh*i*r var h*er*ra ihesus. Opta badh han oc förra. oc tha badh han for os. swa som var aduocat*us*. Thy at han hafdhe takit til siin badhe vara sak oc swa al var ärinde. Än nu bidh*i*r han for sik. varku*n*na hono*m* oc vndra oppa hans diupasta ödhmiukt. mädhan han som är äuärdhelikin gudh. iämpn vidh sin fadh*i*r. synis so*m* ha*n* haw*i*r glömt sik vara gudh. oc bidh*i*r som man. hwat ey star han ok bidh*i*r til gudh som en annor människia. Än hwat bidh*i*r han. visselica tha bidh*i*r han til fadhorin. Ok thz var hans ärinde at han skulle äkke döö. vm hono*m* swa thäkt*is* Än ey var han hördh*i*r a mandomsi*n*s vägna äpt*i*r sino*m* vilia thy at gudh fadh*i*r ville at han skulle ändelica döö. Ok spar honom ey än thot han var hans eghin oc ende nat*ur*like son. vtan anduardadhe han wt for os alla. oc swa älskadhe han världina at han gaf sin enda son. Ok var h*er*ra ihesus var lydogh*i*r oc fulfölgdhe fadh*i*rsins vilia mz alle vyrdhning. ok gaf os i thy fulco*m*na lydhno*n*na äptedöme J thässo seem vi oc swa fadh*i*rsins som sonsins osighelikin kärlek til os. i vndarlike oc värdoghaste varku*n*nan, Här biudz oc takx vidh*i*r dödheno*m* for os, af thera mykla kärlek. Nw bidh*i*r var h*er*ra ihesus fadhorin godha stund sighia*n*de. Min millaste fadh*i*r. Jak bidh*i*r thik at thu hör mina bön. akta mik. oc hör mik. thy at iak är dröfdh*i*r i mino*m* ängxla. ok andin min är möddir i mik. oc hiärtat mit är dröft i mik. Luta thy örat til min ok akta mina bön Fadh*i*r thik thäktis

sända mik i världina at iak skulle ympnyt göra for orättin som os var af ma*n*neno*m* gör, ok ginsta*n* som thu ville. sagdhe iak. Jak gaar, sicut in capite libri sc*ri*ptu*m* e*st* de me vt fac*er*em volu*n*tate*m* tua*m*. Swa ville iak. ok ku*n*noghadhe. thina 261 sannind til mä*n*niskio*n*na helso. Jak var fatikir. oc var af minom barndo*m* i äruodhe oc giordhe alt thz thu bözst. fadh*i*r fulco*m*pna thz som atirstar. O fadh*i*r vm thz tho ma vara tha tak af mik swa stora besklikhet som mik är reed af mino*m* owinom. thy at thu seer hwat mykla ondzsco the hawa mot mik ok huru mykla orätta skuld the gifwa mik at the maghin mz falskom radho*m* gripa mina siäl. O hälghe fadh*i*r thu vest vm iak thz giordhe. vm vranglikhetin är i minom handom. vm iak atirgalt thöm som mik atirgullo ont, tha är väl värt at iak fallir for mino*m* owino*m* fanytter. Än iak giordhe altidh thz thik var thäkt. oc the satto ont mot mik for got. oc hat for min kärlek. The arghadho en min discip*ul*u*m*. görande sik han til ledhara. at fordärua mik. honom fingo the mit värdh xxx silf päni*n*ga. for hulka the mik saldo. Thy bidh*i*r iak thik min fadh*i*r. tak fra*n* mik thänna bitarlica kalkin. Än vm thik synis annorledhis tha vardhe thin vili. oc äkke min. tho fadh*i*r var mik hiälpogh*i*r. O dulcissime pater. lat som swa vare at the vistin mik äkke vara thin son. tho for mit menlösa lifwärne som iak beuiste. ok thz mykla godha som iak giordhe thöm. skullo the vara ey swa grymi mote mik Jak stodh i thinne asyn at iak skulle tala for thöm got. oc at iak skulle vända thina wredhe fran thöm. hwat ey atirgäldz

tho ont for got. thy at the growo grafwena mi*n*ne siäl. oc reddo mik fwlasta dōdh. h*er*ra fadh*i*r. thu seer thz. thigh ākke. gak ey bort fran mik. thy at drōuilsin oc vidh*i*r mōdhan āru nu näst. oc ey
262 ār thān so*m* hiälpir. See hwat nār oc i thinne asyn āru the som mik drōwa oc mōdha. ok leta āpte mi*n*ne siāl. mit hiārta bidhar ysāld ok obrygdhilse. Sidhane gik var h*er*ra ihesus atir til apostlanna sinna vpuākkiande thōm oc trōstande. ok badh thōm bidhia. Ok gik ān annat sin. oc swa ān thridhia sin vppa sina bōne. Ok i thre*m* stadho*m* ok hwan stadhin skilde eet stenkast fran androm ākke swa stort som een gate kastat nar han slängde af alle makt. vtan swa som en kastadhe tha han ākke kostadhe sik stort. Nw tha var h*er*ra ihesus gik annat sin, oc thridhia sin. oc badh sama bōnina. lagdhe han thātta til sighiande. O. rätuise fadh*i*r. mādhan thu swa stadhfäste at iak skal āndelica thola korsins pino for mankōnit. tha vardhe thin vili Än iak anduardhar thik mina alra kārasto modh*i*r. ok mina ālskelica discip*u*los. hulka iak hār til gōmde mādha*n* iak var mz thōm. Min hälghe fadh*i*r. gōm thōm oc beuara thōm af ondo. Ok ā swa länge som han swa i*n*nerlica badh oc han stodh i thässe āngxlike stridhinne. i hulke lica*m*min lydde tho siälinne. flōt hans värdoghasta lica*m*ma dyrasta oc hälghasta blodh hwan stadh vm allan lica*m*men swa som swett*i*r nidh*i*r a iordhena. Thänk nw hwat stoor siälinna hans āngxla oc quidha är. ok vakta aat thy. a moot vart othol. at var h*er*ra ihesus badh threm sinno*m* fōr än han fik af fadhoreno*m* swar. Än mädha*n* var h*er*ra

ihesus swa badh oc var i tholkom änxla. Ängillin michael archängil stodh när honom oc tröste han sighiande. hel oc säl h*er*ra. min gudh ihesu christe. thina bön. oc thin blodhogha sweet offradhe iak thinom fadh*i*r i alra himerikis härskaps asyn. Ok vi fiöllo*m* alle ödhmiuklica til böna oc badho*m* at han skulle ow*i*rsee thässa pinona. Ok fadhorin 263 swaradhe. Min älskelike son ihesus veet at mankönsins atirlösn hulka vi swa storlica astundo*m* kan äkke swa höuelica vardha. vtan blodzsins wtgiutilse. Ok thy vm han vil siäla*n*na helso tha tilbör honom döö for thöm hwat haw*i*r thu tha thänkt at göra. Tha swaradhe var h*er*ra ihesus änglenom. Siälanna helso vil iak ändelica. ok thy vil iak häll*i*r döö. at siälana som fadhorin skapadhe äpt*i*r sino biläte skulin atirlösas. Än äkke döö. oc siälana vardhin äkke atirlösta. Ok thy vardhe mins fadh*i*rs vili. Ok tha sagdhe ängillin til hans. var thy starkir oc gör ma*n*lica. Thy at höghelico*m* höfwis at göra stoor thing, Ok starkir kämpe skal fromlica stridha. oc mykyt lidha. ok sköt är pina*n* lidhin, än äran som äpt*i*r fölgh*i*r är äuärdhelikin. fadhorin sigh*i*r at han är altidh mz thik. Ok at han vil göma ok beuara thina modh*i*r oc thina discip*u*los. ok atirfa thik thöm alla behalna. Ok ödhmiuke h*er*ran tok ödhmiuklica mz alle vyrdhning thässon styrkilsin af sinne kreat*u*ra. thänkiande sik vara mindre ij litlo än änglane. män han är i thässom tara daleno*m* som är världin. ok swa dröfdhis han tha som annar man. ok badh ängelin anduardha sik fadhoreno*m* oc allo himerikis härskapi. Nw tha var h*er*ra ihesus stodh thridhia

sin vp af böni*n*ne. var han allir vater af blodhino
th*e*r han swettis. Ok thy skalt thw granlica göma
aat, tha han strykir swettin af änlitino. älla ok
at han vanlica thwadhe blodhit af i strömenom
som th*e*r var näär. See han mz alle vyrdhning
i tholke quidho oc vidh*i*r mödho. ok varku*n*na
honom i*n*nerlica af allo hiärta. thy at thätta ku*n*ne
honom äkke hända vta*n* stora sorghinna biterlikhet.
Ok for thy at han var sandir man. var han som
man tha staddir i storom ängxla. varku*n*na hono*m*
i*n*nerlica thz mästa thu gitir. ok vakta granlica
264 aat thins h*er*ra gärningom ok alle hans pino.
Sidhan gik han til apostlana sina oc sagdhe thöm.
sofwin nu oc hwilen idh*i*r ok the sofwo thaghan
nakra stund. än godhe hyrdhin vakar owir sins
litla hiordz gömo. O mykyt stor älskoghe. han
älskadhe thöm visselica i ändan. oc än mädha*n*
han stodh i swa storom ängxla oc tholke quidho
läät han sik vardha vm thera mak. oc hwilo. Ok
än thot han längdan sa sina ouini koma mz blosom
oc vakno*m*. ey väkte han tho vp thöm för än the
varo alstingx när kompne. Tha sagdhe han thöm.
lätin idh*i*r nöghia. i hawin öfryt sofwit, See, thän
som mik forradh*i*r är allaredho här. Ok än vidh*i*r
at han taladhe. kom iudas thän värste köpma*n*nin.
gangande for thöm snödho skalkomen. ok gik
fram ok kyste varn h*er*ra. oc sagdhe. raby. som
han ville sighia. äkke är iak i thera fölghe. vtan
iak kysse thik mästare äpt*i*r thy som iak altidh
plägh*i*r göra tha iak kombir . atir thädhan thu
haw*i*r viist mik ok sigh*i*r raby. O rätt*i*r snödh*i*r
forradhare. Skodha nu väl thin h*er*ra. hwat tholu-

modhelica oc huru siäflica han vmbär oc vndfaar thäs vsla manzsins falska kus oc vmfämnilse. hulkom han litit förra thwadhe fötrena. oc mättadhe mz höxsta koste. Ok huru tholemodhelica han lät*ir* sik fanga oc binda. ledha. oc sla mz mykle gäld. swa som han hafdhe varit en ilgärningis man ok formatte äkke väria sik. huru han ok varku*nn*adhe apostlomen sinom som flydho oc foro alle villeradha. Än thera sorgh ok vidh*ir*mödho mat thu väl vndirsta. ok thänkir thu hwat nödoghe the skildos vidh*ir* han. ok hwat rädde the tha fingo. huru the sörgdho. sokkadho. oc gräto som fadh*ir*löös barn th*er* mist hafdho allan sin fagnadh. Ok än öktis thera sorgh oc var thäs mere at the 265
sagho sin mästara ok sin h*er*ra swa fulica draghas som siäfwasta lamb th*er* följgh*ir* vtan gensägn. thijt som the snödho hundane villo thz dräpa. Skodha han nw huru han osaktelika rökkis. ok ledhis af thöm värsto skalkomen fran strömenom oc vp til ierusalem. bakbundin oc kapolös. ok kiortilin aatsnardh*ir* som the plägha göra skämda gästom barhofdhe. oc gik allir krompin af thy at han var möddir af thy at the hafdho rökt han oc osaktelica farit mz hono*m*. Än tha som han p*re*senteras biscopomen oc iudha höfdhingome*n*. th*er* som the varo samansankadhe. frögdha the sik ok glädhias som leonit nar thz hawir fatat bradhena. Th*er* examinera the han. ok rökta sik fals vitne mote honom Fordöman, ok sputtan i hans hedh*ir*licasta. hälghasta änlite. hylia for öghonin. slan a halsin. oc pustan a kinnana sighiande. gät til hwa han är som thik slo. The mödha han mz mangom

obrygdhilsom. Ok han haw*ir* sik i allo tholimodhelica. Skodha han i allo thässo oc varku*n*na honom Vm sidhe gingo the försto höfdhingane bort. ok läto sätia varn h*er*ra ihesum i ena mörkostofwo som th*er* vndir huseno var ok ma än synas hwar hon haw*ir* varit. Th*er* bundo the han vidh*ir* ena sten studh. ok til mere beuarilse tha atirläto the th*er* väknt folk. hulke som alla nattena möddo ha*n* mz spot oc gab. bannan. oc hadhuetz ordhom. Skodha thy huru the diärfwo oc snödho männene lastadho han. ok hwat smälek the taladho til honom sighiande. trodhe thu thik vara bätre oc visare, än vare viso höfdhinga äru Tholkin var thin darskapir. thu skulle ey hawa thorit läta thin mon
266 op mot thöm. huru vast thu swa diärfw*ir* än thin visdombir synis nw. Thu star nu som thik ok thinom likom höfwis. vtan iäf äst thu värdh*ir* dödhin. oc han skalt thw hawa. ok swa hadhuetto the hono*m* badhe mz ordhom oc gärningom alla nattena hwar äpte androm. Som thu mat vndirstanda. nar ribballa oc skalka fa lata som the vilia. tha vyrdha the alre hwat the göra älla tala. Skodha nw varn h*er*ra huru blyghelica han slar nidh*ir* änlitit oc thigh*ir* tholimodhelica til alt thz til hans talas. swa som thän som i tholko vare fu*n*nin. Ok varku*n*na honom storlica. Sannelica tha är thätta hora tenebrar*um*. Ok swa stodh han oppe bundin vidh the studhina alt til thäs dagh*ir* var, Jnnan thätta gik iohannes til varfrw oc hänna fölghe th*er* the varo i magdalene huse th*er* the hafdho ätit natuardhin. oc sagdhe thöm. huru thz var vordhit mz varom h*er*ra oc apostlomen. Ok

th*er* var tha een osighilikin gratir. oc hwar vengadhe sik i sin stadh. Thänk thy huru thöm tha likadhe, ok varku*n*na thöm thy at the äru i mästo vidh*ir*mödho oc störsto sorgh af sinom alra kärasta h*er*ra. Vm sidhe gik varfrw vppa ena sidho a sina böne oc sagdhe. O värdhelicaste fadh*ir*. O millaste fadh*ir*, O misku*n*samaste fadh*ir* Jak anduardhar thik min sötasta son. thu som allom är väluiliogh*ir* oc liofwir. var hano*m* äkke grymbir. alzualloghaste fadh*ir*, mon thin son skola döö. enkte haw*ir* han illa giort. O. rätuise fadh*ir*. Än vm thu vilt ma*n*könsins atirlösn. tha bidh*ir* iak thik at thu gör hona i andre matto. Al thing äru thik möghelikin. bidh*ir* iak thik millaste fadh*ir*. lät min son äkke döö. vm thik thz thäkkis. frälsa han af ouina*n*na 267 oc syndara*n*na hando*m*. ok fa mik atir han, for thina vyrdhnyng oc lydhno hiälp*ir* han sik äkke. i thera valle giwir han sik owir som thän th*er* krankir är. oc orkar äkke väria sik. thy hiälp thu honom alzualloghir fadh*ir*. Thätta ok annat tholkit badh varfrw af allo hiärta mz mykle sorgh oc hughsens besklikhet varku*n*na hänne nw i tholke vidh*ir* mödho

(Kap. 65.)

Af vars h*er*ra pino thänkilse vm prims tima

Arla vm morghonin komo iudha höfdhingane oc the frä*m*sto af folkeno timelica atir. ok läto varo*m* h*er*ra ihesu binda händrina atir vm bakin. sighiande til honom. Thu röuare kom mädh*ir* os. kom til domin, i dagh skal thin ondzska ok thina snödha medhfärdhe taka en ända. Nw seer man thin

visdom. ok leddon thädhan til pylatu*m*. ok han fölgdhe thöm som thän ther brutlikin vare. mädhan han var thz meenlösa lambit. Än thäntidh modh*ir* hans oc iohannes oc thera fölghe som fulco*m*mit arla gingo af huseno oc villo koma til hans. mötto hono*m* a gatu*n*ne. oc sagho ha*n* swa smälica oc ohöuelica ledhas af swa myklom mogha. Af huru store sorgh thera hiärta vpfyltos tha thz kan ey sighias. Ok thässa sorghena hafdho badhe thön oc swa var h*er*ra. thy at vars h*er*ra sorgh oc dröuilse öktos mykyt af the ömkonne th*er* han hafdhe til sina vini oc mäst til modh*ir* sinna. Han viste väl at the sörgdho alt for hans skuld. swa at siälin ok lica*m*min mondo nästa*n* hawa skildz aat. Thänk thy oc skodha thöm al granlica. oc the äru mykyt ömkosam. Swa ledhis var h*er*ra ihesus til pylatu*m*. oc thön fölghia hono*m* längdan til äpte. thy at the koma äkke aat nalkas hono*m*.
268 th*er* rögdhis ha*n* af thöm ok kära mang thing til hans. Än pylat*us* sände han fran sik til herodem. ok herodes var th*er* gladh*ir* af. for thy at han girnadhis at see nakat af thöm miracul*is* som han hördhe at var h*er*ra giordhe. Än han fik af honom enkte miraculu*m* ok ey eet ordh. ok af thy hiolt han varn h*er*ra for en dara. ok til hadh oc atlöghe fördhe han varn h*er*ra i eet hwit klädhe ok sände han atir pylato. Ok seer thu at var h*er*ra räknas ey at enast ilgärning*is* man. vtan ämuäl en dare. Än han vmbar thz alt mz störsto tholimodhe. Skodha han oc här mädhan han ledhis atir ok fram. fran eno*m* oc til annan huru han gaar nidh*ir* seande blyghelica mz änliteno. taka*n*de thera roop.

oc ohöuelica obrygdhilsa smälek Skodha ok ämuäl modh*ir* hans. oc andra hans vini som fölghia honom längdan äpte mz myklom osighelico*m* graat. Nw tha the hafdho leedt han atir til pylatu*m*. fulfölghia the hundane thrättelica sin falso käromaal mz mykle dyrfwe. Än for thy at pylatus fan i honom änga dözsins sak. vidh*ir*frestadhe han gifwa han lösan. ok sagdhe. Jak skal näfsa hono*m*. oc läta han fara. O pylate. o pylate. thu näfsir varom h*er*ra. Thu vest ey hwat thu gör, hwazske dödh älla slagh forthiänte han. Ok giordhe thu bät*ir* vm thw rätte thik äpt*ir* hans vilia. Ok bödh thaghan flängia ha*n* Sidhane föris var h*er*ra af klädhomen. oc bindz til studhenna oc flängis vtan miskund. standir nakin for allom Vngir stoltir man oc blygh*ir*. som p*ro*phetin sigh*ir*. Spec*i*os*us* forma p*re* filijs ho*min*u*m*. thol the oreno ribballa*n*na gisla flängior hardha oc sörghelica värkiande. Thz menlösa kötit. klena. oc faghra. th*er* kötzsins ok alz mandomsins natwr blomstir är, opfyllis mz blanadh oc rifwom ok osighelikom värk oc saröka. Hwan 269 stadh flyt*ir* blodzsins bäkkir alra vägna af allom licamans limom oc lidharnotom. blane lagdhis owir blanadh. rifwa ow*ir* rifwo. ok saar ow*ir* saar swa thiokt at enkte var osarghat. Til thäs han vardh tha löstir. ok badhe the som flängdo han the thröttos. ok the som sagho vppa leddos vidh*ir*. vppa studhinne som han var flängdir vidh*ir* synis än blodz teknin. Här skalt thu langa stund dwälias. ok skodha han väl granlica. Ok vm thu äkke varkunnar hono*m* här tha räkna thik hawa sten hiärta.

Tha fulco*m*pnadhis thz som ysayas pr*o*pheta sagdhe af hono*m*. at vi sagho*m* han. ok asynin var äkke. thz är fagh*i*r, vi räknadhom han swa so*m* spitälskan. oc ödhmiuktan af gudhi. thz är swa owirgifnan som thän th*e*r hono*m* vare enkte vm. O h*e*rra ihesu christe. hwa var swa diärfw*i*r oc radhlös som thik afffördhe. Ok the so*m* än varo diärfware som thik bundo. Ok än the som alra diärfwast varo th*e*r thik flängdo. Vtan thu rätuiso*n*na sool atirhiolt soolgislanar thina. ok thy varo the i mörkeno. ok mörkianna valde, Alle äru maktoghare än thu. Thin kärlekir oc var vranglikhet giordhe thik swa vanmaktoghan. Forba*n*nadh vari swa stor wranglikhet for hulka thu swa pinlica plaghas. Nw tha var h*e*rra var löst*i*r fran studhinne. leeddo the han oc drogho swa näktan. swa flängdan vm husit ok leetto äpte klädhomen hans som kastadh varo kring vm husit, alrigh thit eet som annat. af thöm som han afffördho. Skodha han väl swa plaghadhan ok skälwande for köld skuld. Thy at som ewangeliu*m* sigh*i*r. thz var frost vppa. tha han ville föra i sik atir ropadho the omillo mä*n*nene
270 sighiande til pylatu*m*. H*e*rra han giordhe sik til konu*n*g. klädho*m* han oc kronom han som en konu*n*g. Ok toko eet röt silkis klädhe leet oc gamalt. ok kläddo han mz. ok kronadho ha*n* mz thornom. Skodha han i tholke vidh*i*rmödho. thy at han gör oc thol alt thz the vilia. lätir föra sik i purpura*m* hallir quart howdhit mädhan the sätia vppa han thornkronona. Takir aat sik röna som the satto i handina hans. Thigh*i*r som dumbe vidh*i*r at the falla a knä ok helsan som konu*n*g. Skodha han

nu i hiärtans besklikhet ok mäst nar howdhit hans fult mz thorno*m* slas hardhelica oc opta. huru halsin gifs vidh*i*r the hardho slaghin han takir mz storom värk. Thy at the bitarlico hwassasto thornin ginom stungo hans hälghasta howdh. oc läto wtflyta alt blodhit. A hwat rädhelikit skal idh*i*r vslo*m* än thätta howdhit oppenbaras. hulkit ij nu swa slan. The giordho honom smälek ok obrygdhilse som thöm th*e*r styra ville ok orkadhe äkke fram th*e*r mz. Än han thol al thing som han vare thera thräl Än ey läta the sik nöghia at the honom til meere smälek hafdho samansankat alla bowana. Vtan leddon wt for pylatu*m* oc alt folkit swa mz thornkrono*n*ne oc purp*ur*a klädheno. Skodha han nw for gudz skuld huru han staar oc slar nidh*i*r änlitit for swa myklom mogha. ropande oc skriande crucifige. *cru*cifige. thz är. hänk vp han. gabbande ha*n* ok hädhande som the varin alle visare än han. Ok som nw syntis at han hafdhe darlica oc owislica borit sik aat moot höfdhingomen oc phariseis. som swa hafdho lätit fara mz honom oc leedt han til tholka ändelykt Ok swa tholde var h*er*ra ihesus af thöm ey at enast pinor ok sörghelikin värk. 271
vtan ämuäl hadh oc obrygdhilse

(Kap. 66.)

Vars h*er*ra ihesu pino thänkilse vm teerz tima

Allir iudha moghin som th*e*r vm kring stodh. badh mz höghe röst korsfästa varn h*er*ra. ok swa fordömdis han af thöm vsla domareno*m* pylato. ey mi*n*nas the hans godha gärninga. oc the välgärninga han hawir thöm giort. Änkte akta the hans

menlöso. oc thz som än thikkis grymare vara. enkte miukas the fore the vidh*ir* mödhona oc the pinona som the see at han haw*ir* nw tholt. Höfdhingane oc formännene glädhias. at the hawa sin wranga vilia fulco*m*pnat. halla han for gab ok atlöghe. som är sandir ok äuärdhelikin gudh. ok skynda hans dödh thz mästa the gita. Sidhan ledhis var h*er*ra atir in. oc the föra han bort w purp*ur*a. oc star än nakin for thöm. til thäs hono*m* gafs orlof fara i sin eghin klädhe. Thänk granlica hans skipilse i allo*m* hans gärningom. oc at thu maghe thäs i*n*nerlicare varku*n*na hono*m*. lät op öghonin nakat litit til gudhdomen. ok thänk han oc vara sannan man. Ok see sidhan. thän vnga stolta. ärlicasta. menlösasta. oc älskelicasta iu*n*kh*er*ran. än allan hudhstruknan. gisladhan. oc stänktan mz blodh oc blanadh. saman hänta sin klädhe a gulueno. kastadh hijt oc thijt i huseno hwart fran andro. ok föra sik i thöm mz enne vyrdhning oc hemsko. blyghiandis for thöm som han hääddo ä wt at eno som han hafdhe varit thän ömblike. yttarste forlatin af gudhi. ok owir gifwin vtan hiälp. göm
272 görlica aat thy at thz är väl ömblikit. huru han hänt*ir* saman klädhin siin. Nw eet oc nw annat. ok i före sik swa for thöm iudhomen. Thätta thänk a mandomsins vägna. Ok a gudhdomsins vägna thänk thz omättelica. äuärdhelica. oc obegriplica. oc keysarlica valdit vordhit man. ok. lätit sik pina ok plagha. luta sik ödhmiuklica äpt*ir* klädhomen nidh*ir* a iordhina. föra sik i thöm swa snöppelica mz tholke blygdh. som han hafdhe varit fulasta skam. thz man plägh*ir* kalla manskam. ok

armasta dugga. ok än en köpt*ir* thräl. ok the atto vald vm han at näfsa honom for stoor brut. Skodha han nw väl granlica oc vndra oppa hans ödhmiukt. oc fölgh hono*m* ij tholimodheno thz mästa thu gitir, Äpt*ir* thz han är ij farin leeddo the han wt. at dödhin skulle äkke länge draghas. ok lagdho thz värdoghasta korsins trä. badhe lankt oc stort. oc mykyt thungt oppa hans axlar. hulkit thz siäfwasta lambit took. ok bar tholomodhelica. ok the skufwa oc dragha han osaktelica. ok ledha hans ko*m*pana mz honom. oc thz varo twe röuara. thz rena sällaskapit. O godhe ihesu. hwat storan hedh*i*r thit folk thz gör thik. tilföghiande thik röuaromen. ok göra thik än värra än thöm. thy at the läta thik siälwan bära korsit. hulkit man läs äkke af röuaromen. ok so*m* ysayas p*ro*pheta foresagdhe. är han ey at enast skipadh*i*r mz wrangom. vtan räknadh*i*r wrangast*ir* oc snödhast*ir* af allom. h*er*ra min gudh. osighelikit är thit tholomodh Skodha han väl., huru han gaar krumpin vndir korseno. oc stankar af mäghinlöso. varku*n*na thy hono*m* thz 273 mästa thu format. staddom i swa mykle thwang oc vidh*i*rmödho oc gabbilsanna opnyilsom. Nw for thy at sorghfulla modhorin hans. ku*n*ne äkke nalkas hono*m* for mykla moghano*m*. gik hon rasklica mz iohanne oc qui*n*nomen som hänne följgdho en genare vägh. at hon skulle koma fram for moghan. oc swa nalkas honom. Än nar the mötto hono*m* i vägha moteno vtan portin. oc hon saa han swa thröttan oc mäghinlösan vndir thy stora träno. hulkit hon hafdhe äkke förra seet, vardh hon al half dödh af sorgh. oc gat talat til hono*m*

ey eet ordh, ok ey var h*er*ra til hänna. swa skyndadho the fram mz honom som ledden til at korsfästan. Än vidh*i*r at var h*er*ra gik. ok han kom litit fram bät*ir*. tha vände han sik vm til qui*n*nonar som gräto. oc sagdhe thöm J israels dött*ir*. gratin äkke ow*ir* mik. vtan gratin owir idh*i*r siälua. oc ow*ir* idhra syni. thy at thän dagh*i*r skal koma i hulkom sighias skal. Säla äru ofructsamlica. oc the quiidha som äkke föddo. ok the spina som äkke gafwo diia Tha skulu the sighia bärghomen fallin ow*ir* os. oc skylin os. Thy at the göra thätta i gröna träno. hwat skal tha vardha i thy thörra. Thän tidh han hafdhe än fram bät*ir* gangit. oc han var swa lambir oc thrött*ir*. at han orkadhe äkke läng*ir* bära. lagdhe han nidh*i*r korsit. Än the snödho iudhane som äkke villo länge dwälia mz dödhenom. ok räddos at pylat*us* som hafdhe beuist at han ville gifwa han lösan. skulle atirkalla domin. nöddo en som hät symon. til at han skulle bära korsit. ok bakbundo sidhan varn h*er*ra som en röuara. ok leeddo han til caluarie locu*m*. thz
274 är galgha stadhin. Hwat ey thikkir thik thz som var h*er*ra ihesus tholde i thessom threm tidhomen som är ottosangx. oc prims oc tärdz. vara största värk. oc ryghelicasta besklikhet. stort vndrande. oc skullo göra människiona mykyt varku*n*nogha oc tholugha oc viliogha at thola nakat for gudz skuld. ok swa är sakt af thässom threm tidhomen. Seem nw thz som hände i korsfästilsi*n*ne oc dödhenom. thz är i sexta oc nona. Ok sidhan thz som hände äpt*ir* dödhin. thz är hora vesp*er*tina oc co*m*pletorio

(Kap. 67.)

Vars h*er*ra ihesu pino thänkilse hora sexta et nona

Tha var h*er*ra ihesus kom til caluarie locu*m* then fwla orena stadhin swa ohöuelica. tha mat thu see snödha äruodhis män. hwan stadh härinslica göra. Än thik skal thikkia i huxsins syn som thu vare th*e*r när stad. oc see granlica alt thz som görs moot varom h*er*ra. ok ämuäl thz som var h*er*ra sigh*i*r oc gör, oc thz som vm han vardh*i*r. See thy mz huxsins öghom. somlica rätta korsit oc fästat. somlica redha stighana oc vidh*i*rthorftelikin andbudh. somlica skipa hwat som the skullo göra. ok somlica föra han w klädhomen. Ok star nw thridhia sin nakin for allo*m* moghanom. Nw opnyas sarin oc värkin vidh*i*r at klädhin rykkias bort som skorpnadh varo vidh*i*r sarökan. Nw faar modhorin först granlica see swa sörghelica ha*n*nadhan sin son. Hon dröfwis oc nw ow*i*r alla matto. oc blyghis at hon seer han swa alstingx naknan. thy at the atirläto honom ey nästa klädhin. O i hwat store besklikhet är nw hänna siäl. äkke tror iak at hon gat nakat talat aat hono*m*. Sidhan restos op vidh korsit twe stigha. een aat höghra armeno*m* oc annar aat thöm vinst*ra* aat hulkom the draparane foro 275
op mz hambro*m* oc spiko*m* Ok restis th*e*r vp en litin stighi fra*m*man til som räkte op thiit fötrene skullo fästas. göm väl aat allo. sidha*n* rökto the fram van h*er*ra. oc badho han fara vp aat thöm litla stighano*m*. Än han gör ödhmiuklica ää hwat so*m* the vilia vtan gensägn. Ok then tidh han

stegh vppa öuärsta trappona a thöm litla stighanom. oc studde sik op vidh korsit. lagdhe han fran sik the konu*n*gxlico armana. ok räkte fram the fägh*i*rsto. värdhelicasto händrina. oc gaf sik allan i korsfästaranna vald. saa op til fadhorin ij himerike oc sagdhe. See fadh*i*r. här är iak. thu ville af kärlek ödhmiuka mik alt til korsit for mankönsins helso. thätta takir iak thäkkelica. Jak offra mik thik for thöm. hulka thu ville vara mina brödh*i*r, Thy fadh*i*r tak thz oc thu thäkkelica. oc var nu hädhan fran for mina skuld blidhcadh*i*r. afthörka alla gambla smittona. oc wräk hona lankt fran thöm. thy at iak gifw*i*r mik for thöm. Sidhan tok thän som oppa höghro sidhona stodh vppa stighanom. oc fäste starklica höghro handena til korsit medh eno*m* iärnspik. Ok tha thz var giort. tok thän som vinstra vaghin var. vinstro handena. ok drogh oc thande thz mästa han gat. oc satte annan spikin oppa oc slo oc fäste hona til korsit. ok sigx at han bant eet reep vm handena. ok the som nidhre stodho drogho swa at alla sinona mattin brista. til thäs hon räkte aat boronne som borat var fore spikenom. Th*e*r äpte bundo the vm fötrena oc drogho. oc tha han var swa wtthand*i*r. slo een thöm mykyt hardhelica fast til korsit mz twem spikom. See. nw är var h*er*ra ihesus korsfäst*i*r.
276 oc swa wtthand*i*r a korseno. at tälia mattin al hans been. som han oc käre mz p*ro*phetano*m*. hwanstadh flyta hälgha blodzsins bäkkia af thöm storo vndomen. Nw for thy at han var swa thandir oc wtpi*n*nadh*i*r a korseno at han gat ängin limin rört vtan howdhit. oc spikane oppehiollo allan

lica*m*mans thunga. tholde han bit*ir*licasta värk oc swidha. ok thwingadhis meer än nakar kan sighia älla thänkia. Han häng*ir* oc mällan twa röuara. oc haw*ir* hwanstadh pino. hwan stadh obrygdhilse hwan stadh gab. oc hadh. ok än i tholke nödh spara the honom ey af hadhuetis ordhom. Somlike sighia vach. See. han som nidh*ir* slar gudz mönst*ir*. Ok andre sagdho. Andra giordhe han hela. oc sik siälwan git*ir* han äkke helat. Ok sagdho mang annor smälikin ordh. Än p*re*sta höfdhingane ropadho oc sagdho. Är han gudz son. tha nidh*ir*fari nw af korseno oc vi trom honom. Riddarene som hawa korsfäst han. the skipta klädhin hans sina mällan th*er* i hans näruaru. Ok thätta six oc görs oc vardh*ir* alt i hans sorghfullasta modh*ir* näruaru, hulkra sorgh oc dröuilse ökia mykyt sonsins pino, ok mera varku*n*nar han hänne i swa store vidh*ir*mödho oc hiärtans sorgh. än sik siälwom. Ok ma man väl sighia at hon pintis a korseno mz sonenom. thy at hällir hafdhe hon wtualt mz honom döö än läng*ir* lifwat. hwan stadh är thörn badho*m* ängxle oc pina. kännas magho the. än ängin gitir fulsighat thera vidh*ir*mödho. Modhorin stodh vidh*ir* sonsins kors. oc mällan hans kors. oc röuarins kors. hwarghin saa hon mz öghomen af sonenom. Swa möddis hon ok ängxladhis som han. ok badh af allo hiärta til fadhorin for honom. sighiande. fadh*ir* oc äuärdhelikin gudh. Thik thäktis at min 277
son skulle korsfästas ey är time at iak han atirbedhis af thik. Vtan thu seer i hwat stora ängxla hans siäl är nu. bidh*ir* iak at thu lina hans pino vm thik thz thäkkis. fadh*ir* iak anduardh*ir* thik

min son. Samuledhis bidh*i*r oc sonin fadhorin for hänne. Ok taladhe thystlica mz sik sighiande. fadh*i*r min. thu seer huru modh*i*r min pinas. thz skulle iak korsfästas ok äkke hon. Än hon är mz mik a korseno öfryt är min korsfästilse. ok min pina som bär alra världinna synder. hon forskulladhe enkte tholkit. Thu seer hona swa ömkelica allan dagh af gratenο*m* mödda hona anduardhar iak thik. gör hänna sorgh thollikare. Ok varo mz varefrw vidh korsit. iohannes. oc magdalena. oc twa hänna systir. maria iacobi. oc maria salome. ok andra flere qui*n*nor. oc alla gräto the ryghelica fast oc mäst magdalena hans älskelica discipula. ok ängin liisa älla hugnadh gato the haft af sino*m* älskelica h*er*ra oc mästara. thy at the varku*n*nadho badhe hono*m* oc swa varefrw. Opta vpnyadhis thöm sorghin. ok altidh lagdhis hänne ä nakat. til. äntigia af obrygdhilsomen oc smälekeno*m* som til honom taladhis. Älla ok af vidh*i*rmödho*n*ne ok pinomen th*e*r hono*m* marghfallelica giordhos. Än var h*er*ra ihesus var äkke fafängir. ämuäl hängiande aa korseno til thäs han gaf op andan. Vtan giordhe ok sagdhe thz som nytlikit var for vara skuld. Th*e*r sagdhe han the siw ordhin som sc*ri*fwadh finnas i lästinne. thz första var. vidh*i*r at the korsfästo han. nar han badh for sinom korsfästaro*m* sighiande. Fadh*i*r forlat thöm thätta. thy at the 278 vita äkke hwat the göra. J thy ordheno beuistis stort tholomodh. stoor kärlekir. oc osighelikin godhlekir. Thz andra ordhit var til modh*i*r sinna. nar han sagdhe. qui*n*na see thin son. ok til iohannem. See thin modh*i*r. ey kalladhe han hona modh*i*r.

at hon skulle ey af innerlica kärleksins storlek än mera syrghia. thz thridhia var til thän godha röuaran nar han sagdhe J dagh skalt thu vara mz mik i p*ar*adyso. Fiärdha var hely. hely lamazabathani. Hoc e*st* de*us* me*us*. d*eu*s me*us* vtq*uid* me dereliquisti, som han ville sighia. Fadh*ir* swa mykyt älskadhe thu världina thz är ma*n*könit i världi*n*ne at thu anduardhadhe mik for thz. oc synis hawa forlatit mik. Fämta var. nar han sagdhe. mik thörst*ir*. i hulko ordheno vardh modhorinne oc iohanni oc them som i thera fölghe varo stoor varku*n*nan. ok thöm snödho iudhomen mykyn glädhi. thy at än thot thz ma wtthydhas at han thörste siälanna helso. tho var thz sant at hono*m* thörste. thy at af blodzsins wtgiutilse som swa fulstopa var. var han i*n*nantil allir thörkadh*ir*. Ok mädhan the omillo männene. ku*n*no äkke thänkia i hwario the matto hono*m* meera skadha. tha toko the sik thädhan ämpne at mödha han än meer. oc gafwo hono*m* drikka ätikkio oc galla. Forba*n*nadh vari thera gäld som swa thrättin är. i hulke the skaddo han oc möddo swa mykyt the formatto. Siätta ordhit var nar han sagdhe. Thz är fulco*m*nat. som han ville sighia. fadh*ir* lydhnona som thu bödh mik hiölt iak fulco*m*lica. ok än är iak redhoboin at göra hwat thu vilt biudha. ok är iak redhoboin til alla pino. Än alt thz som af mik är sc*ri*fwat är fulco*m*nat. vm thik thäkkis atirkalla mik Än tha 279
sagdhe fadhorin til hans. kom min älskelicaste son. thu haw*ir* alt väl fulco*m*nat oc giort, Jak vil at thu skalt äkke läng*ir* mödhas. kom i mit skööt oc iak skal taka thik i min fampn Sidhan tok han

vända öghonin som the plägha som pinas i dözlomen oc vända thöm vm kring, ok stundom op. ok stundo*m* nidh*i*r. ok kastadhe howdhit stundom hijt ok stundo*m* thijt ä ömsa vägna. ok synin ok al kraptin vanskadhos. Ok swa vm sidhe tillagdhe han än thz siunda ordhit. mz makta högho rope ok tarom sighiande, fadh*i*r. Jn man*us* tuas *com*me*n*do sp*iritu*m meu*m*. Ok vidh*i*r at han thz sagdhe. negh han mz hofdheno til fadhorin nidh*i*r a brystit. swa som han hono*m* thakkadhe at han atirkalladhen. ok anduardhadhe hono*m* andan sin. Vidh thätta ropit vmuändis hedhne riddarin som ther var. höra*n*de at han ropande doo. oc sagdhe. Sa*n*nelica var thänne guz son. thy at andre män orka äkke ropa thän tidh the döö ok thy trodhe han a han, Ok var thätta ropit swa stort. at som man vndirstar af visom ma*n*nom. hördhis thz alt nidh*i*r til häluitis. O hulkin tha var modhorinna sorgh nar hon saa han swa pinlica thrana. oc ängxlas. grata. oc döö. Jak tror at for sorghinna ok ängxlonna mykylikhet var hon vpsupin, ok var som hon kände enkte til siin. ok än nw myklo meer än tha hon mötte hono*m* oc han bar korsit hwat giordhe tha magdalena hans troin ok älskelica discipula. hwat iohannes af hono*m* for andro*m* mykyt älskelikin. Älla hwat giordho the andra twa varafrw syst*i*r. Än hwat skullo the gita giort Vpfylt varo the al, mz besklikhet, fulstoppadh mz sorghinne. Al drukkin af malyrtinne. ok gräta vtan lisa owir alla matto. See. nw häng*i*r var h*er*ra dödh*i*r a korseno. moghin gaar allir bort.
280 Än dröfdhasta modhorin ok hänna fölghe blifwa

atir, The satto sik nidh*ir* när korseno. See ok skodha sin älskelica kära Ok bidha hiälpena af gudhi huru the mattin atirfan oc iordhan. Ok än vm thu väl skodhar thin h*er*ra. mat thu see at fran ilia oc vp til iässan. är enkte heelt i hono*m*. thy at ey är i honom limbir. ok ey lica*m*mans sin som ey kände sina thwang oc sina pino. här haw*ir* thu af korsfästilsinne oc dödheno*m* som händo vm sext oc noons tima. thy skalt thu thätta, gudhelica, trolica, idhkelica, oc gra*n*lica thänkia. Ok nw skolom vi see thz som hände äpte dödhin

(Kap. 68.)

Jhesu christi pino thänkilse *in* vesp*er*is.

VJdh*ir* at vars h*er*ra ihesu christi värdhoga modh*ir* oc iohannes. magdalena. ok varefrw systir sato swa en väghin vidh korsit. oc sagho som vtan atiruändo vppa van h*er*ra ihesum. swa hängende a korseno mällan röuara*n*na. swa naknan. swa pinadhan oc dödhan. ok swa af allo*m* forlatna*n* See the koma manga väknta män af stadheno*m* thiit til thöm. som skullo sundir bryta larin a thöm korsfästo ok skullo dräpa oc iordha thöm. at the a thöm stora höghtidhis dagheno*m* äkke blifwen hängiande a korseno Varfrw oc alle sta vp ok vndra oppa thöm. ok vita äkke hwat thz matte vara. Sorghin vpnyas oc räddoghin växir. Mykyt rädhis varfrw. ok veet ey hwat hon skal göra vtan sigh*ir*. Min sötaste son. hwi koma thässe atir. hwat vilia the thik mera göra. hwat ey drapo the thik. Son min. Jak thänkte thöm vara mätta af thik. Än iak seer at the hata thik än dödhan. son min ey veet

iak hwat iak skal göra. Ey formatte iak värna thik af dödheno*m* Vtan här skal iak sta vidh korsit thit. aat thino*m* fotom son min. Jak bidh*i*r thin
281 fadh*i*r. at han göri thöm thik blidha. ok gingo thaghan al gratande oc satto sik fra*m*manfore korsit vars h*er*ra. Än the nalkadhos tha mz storo stime oc mykle gäld. oc seande röuarana än lifwa sundirbrutu the larin thera. drapo thöm oc toko nidh*i*r thöm. ok kastadho thöm ful rasklica i ena groop ther när. Än sidhan the komo atir til varn h*err*a ihesum oc modhorin räddis at the vanlica skullin ok swa göra hänna syni. möddis hon i*n*nerlica af hiärtans sorgh. ok viste ey andra wtuägha vtan took til siin vakn som är infödda ödhmiuktin. oc fiöl a knä läggiande händrina korswis for brystit, oc taladhe til thöm sighiande käro brödh*i*r. Jak bidh*i*r idh*i*r for höxsta gudh at i vilin mik ey meer mödha i minom alrakärasta son. Jak är hans dröfdha oc sorghfullasta modh*i*r. Ok vitin i väl käre brödh*i*r at alre giordhe iak idh*i*r meen. älla nakan orät. Ok vm min son synt*is* idh*i*r genuärdhogh*i*r vara. tha drapin i han. ok iak forlatir idh*i*r alla*n* orät ok alt meen, oc alt thz i mote mik giordhin i mins sons dödh. at enasto görin mz mik thässa misku*n*nena at i brytin hans been äkke. at iak matte fa lica*m*min helan läggia i grafwena. thz hiälpir idh*i*r enkte. at i hans laar älla hans been sundir brytin. ok i seen väl at han är nu dödh*i*r. han foor hädhan. ok är lang stu*n*d sidhan han doo. Än iohannes oc magdalena oc varafrw syst*i*r stodho a knäm mz hänne. oc gräto al saman sarlica O kärasta frw. hwat görin ij. J staan nidhre

for thera skalka*n*na fotom. hwat ey bidhin i thõm som läta sik äkke bidhia, oc änksins bõn höra. tron i at böghia the grymasta oc the omillasta 282 mz milhetinne. ok the höghfärdogha mz ödhmiuktinne män i vitin at ödhmiuktin halz af them for wrak, i äruodhin fanyt Än en höghfärdogh*i*r omillir riddare th*e*r hät longin*us* forsmande thera grat oc böne. stötte op mz spiuteno af alle makt oc stak gino*m* vars h*e*rra ihesu höghra sidho ok in ginom hiärtat, eet ryghelica stort saar. hwadha*n* som wtflöt blodh*i*r oc vatn. Ok tha nidh*i*r fiol modhorin swa som dödh i handomen magdalene oc syst*i*r sinna. Än iohannes vardh swa starkir af thy at sorghin nödde han th*e*r til. at ha*n* stodh vp mot them oc sagdhe. A snödhe omille män. hwi görin i swa omilla gärning. hwat ey seen i at han är dödh*i*r. hwat vilin i oc ämuäl dräpa modh*i*r hans. Gan hädhan oc vi iordhom han väl. Ok swa som gudhi thäktis gingo the ginstan bort. Än varfrw fix thaghan vidh*i*r oc stodh op swa som hon vaknadhe, ok spordhe vm the hafdho nakat mera giort aat hänna älskelica son. the swaradho ok sagdho. at the hafdho enkte annat giort hono*m*. hon sukkar oc sörgh*i*r. ok seer vppa sonin swa sarghadhan ok mödhis af dözsins sorgh. Seer thu huru opta hon är dödh i dagh. Visselica ä swa opta som hon saa vidh*i*r sonin vardha nakat nyt. äntigia obrygdhilse älla pino. Ok är sannelica thz i hänne fulco*m*nat som symeon taladhe til hänna. Thina eghna siäl skal swärdhit gino*m* fara. thy at flerom sinnom hände hänne thz i dagh. Än nw gino*m* stak sannelica thässa spiutzsins swärdh sonsins lica*m*ma ok

modhorinna siäl. Ok sidhan sätia the sik al atir nidh*i*r vidh*i*r korsit. ok vita ey hwat the skulu
283 göra. The formagho äkke taka nidh*i*r oc iordha lica*m*man. thy at the hawa hwazske maktena älla andbudhin th*e*r til. Äkke thora the ok ganga bort. oc läta lica*m*man swa quarran a korseno. Äkke magho the ok länge th*e*r quar blifwa for thy at thz lidh*i*r aat quälleno*m* ok natten star thöm fore Seer thu i hwat vanda the äru. O väluiilioghe. o söte gudh huru thu lätir thässa thina af allom wtualda. världinna spöghil. oc thit reclinatoriu*m* swa dröfwas. thz vare väl time at hon hwilte sik nakat. Sidhan see the koma at väghleno*m* mykyt annat folk. Än thz varo iosep ab arimathia oc nichodem*us* oc the hafdho mz sik andra thöm som baro andbudhin. mz hulko*m* the villo taka nidh*i*r lica*m*min af korseno. Ok baro the mz sik väl hundradha skala pund mirra oc aloes oc komo thy at the villo iordha van h*er*ra. tha stodho the al vp mz storo*m* räddogha. O h*er*ra gudh hwat thera vidh*i*rmödha är stor oc marghfal i dagh. Än iohannes som granlica saa ok kände folkit. ha*n* sagdhe. Jak kännir th*e*r iosep oc nichodemu*m*. Tha fik var frw atir mäghinit oc sagdhe. välsignadh*i*r vari var gudh som os sändir hiälp. oc os haw*i*r äkke forgätit Son. gak mot thöm. thy at the koma os til tröst ok hiälp. ok iohannes gik rasklica mot thöm. ok tha the komo saman ok möttos. vmfämdos the mz storo*m* grat. swa at vm langa stund gat ängin thera talat til a*n*nan af rätte ömko. oc mykle sorgh oc graat. Sidha*n* vidh*i*r at the gingo til korsit. spör iosep aat. hwa

ther är mz varefrw. älla hwat som vordhit är af androm vars herra discipulis. tha nämpde iohannes thöm som ther varo mz varefru. Än af discipulis sighir han sik enkte vita thy at ther var ängin 284
thera i dagh. Sidhan spör iosep aat thy som giordhis vidh van herra. ok iohannes sighir honom hwart äpter andro. Än nar the varo vidh korsit fiollo the a knä oc badho gratande til varn herra. ok nar the komo thijt tok varfru oc the som mz hänne varo thöm mz store vyrdhning. fallande a knä oc nighande nidhir a iordhena. Samuledhis fiollo oc the a knä oc stodho swa mz storom graat ena langa stund. Vm sidhe sagdhe var frw. J giordhin väl at ij mintins vppa idhan mästara thy at han älskadhe idhir mykyt. Ok kännis iak for idhir at i idhre tilquämd. syntis mik vprinna nyt lius Vi vistom ey. hwat vi skullom honom göra. älla hwat vi skullom athawas. var herra gälle idhir for idhan kärlek Tha sagdho the. Vi sörghiom af allo varo hiärta af thy som vidh han är giort. Gärna hafdhom vi frälst han af swa storom orät oc orätuiso vm vi hafdhom format At enast mattom vi göra gudhi oc varom mästara thässa litla thiänistena. Ok standa thaghan op oc redha sik vidhir at taka han nidhir. Än thu. som iak hawir sakt thik annarstadz. vakta granlica aat huru han tax nidhir. Sidhane rättos vp twe stigha aat badhom armomen aa korseno. oc iosep foor vp at thöm stighanom som höghra väghin stodh. oc vidhir frestar dragha wt spikin af the handinne. Än han kan äkke väl atkoma. thy at spikin är badhe

thiokkir ok lang*ir* oc sitir forfast fäst*ir* i korseno.
vtan han kriste ok kome offast vidh*ir* ha*n*dena
vars h*er*ra. Än th*er* är äkke stort at thy at han
gör thz trolica. oc var h*er*ra takir alt for godho.
ok tha spikin var wtdraghin. teknadhe iohannes
285 hemelica aat iosep ok badh räkkia sik spikin. swa
at varfru finge han äkke see. Th*er* äpt*ir* drogh
nic̓hodem*us* then andra spikin w vinstro handinne,
oc fik han samuledhis iohanni. Sidhane foor nicho-
dem*us* nidh*i*r, oc foor vp aat eno*m* litlom stigha
oc took wt spikana w fotomen. mädhan iosep hiolt
oppe lica*m*mano*m*. Väl var iosep säl som värdogh-
adhis swa vmfämpna vars h*er*ra licama. Sidhan
spikane varo vte. foor iosep saktelica nidh*i*r. ok
alle toko vidh*i*r vars h*er*ra licama oc lagdho han
nidh*i*r a iordhena. Än varfru ok the andro hulpo
hänne. tok oc lagdhen i sit sköt. ok magdalena
var ä vidh fötrena. vidh*i*r hulka hon värdoghadhis
faa swa stora nadh. The andre sta vm kring oc
alle göra storan grat owir han swa bitirlica som
enga son.

(Kap. 69.)

Af vars h*er*ra pino thänkilse om natsangx tima

ENa stund äpt*i*r at var h*er*ra var nidh*i*r takin af korseno oc nattin hon nalkadhis. badh iosep varafrw at hon skulle läta swepan ij linnom klädhom oc iordhan. Än hon gat äkke lätit han fran sik. ok sagdhe til thera. mine käre vini takin äkke swa sköt min son fran mik. vare thz möghelikit at i iordhadhin mik mz hono*m*. hon grät oc fälte tarin vtan lisa. vidh*i*r at hon saa vndena badhe

i sidhonne oc handomen. nw eet oc nw annat. skodhadhe änlitit oc howdhit hans swa smälica oc ohöuelica ha*n*nat. saa thörne stiongana. Skäggit wt plokkat. Änlitit alt smittat af blodheno. oc thera sputte ok af graat. ok the ömkelico syninne ku*n*ne hon äkke mättas. Thätta skodhadhe modh*i*r hans trolica. oc ville langlica see sin son. Än for thy at fast leedh at quällenó*m* sagdhe iohannes til varfru. modh*i*r vi skolom skona iosep oc nichodemo. lätin swepa oc iordha vars h*er*ra lica*m*ma for thy at for oflanga dwalu matto iudhane fa 286 tilfälle at göra thöm nakat meen. Ok for thy at varfru var skälik ok sköniogh. ok thänkte väl at hon var anduardhadh iohanni vm sin son. ville hon äkke läng*ir* halla thöm. vta*n* välsignadhe han oc thakkadhe hono*m*. ok lät thöm swepan som the villo. Tha tok iohannes oc nichodem*us* oc the andro til at swepa lica*m*man i thy linna klädheno äpt*ir* thy som iudhane pläghadho göra. Än varfrw hiolt altidh howdhit hans i sino sköte. hulkit hon atir gömde sik at swepa ok magdalena fötrena. Ok nar the komo nidh*i*r til larin ok skino benin när foto*m*men. sagdhe magdalena. bidh*i*r iak idh*i*r at i lätin mik swepa fötrena vidh*i*r hulka iak fik misku*n*nena. Ok sidhan the hafdho hänne thz vnt vidh*i*r at hon hiolt fötrena. mu*n*de hon al vanskas af sorgh. Ok fötrena som hon förra vätte mz idhroghans taro*m*. the*m* thwadhe hon nu myklo meer mz sorghinna oc varku*n*na tara vatneno. for thy at hon saa fötrena swa sarghadha oc gino*m* slaghna. storkna oc blodhogha oc thy grät ho*n* iämerlica. thy at som sa*n*nindin bär hänne vitne.

hon älskadhe mykyt oc thy grät hon ok mykyt.
ok särlica ij thässe yttarsta sins mästara oc h*err*a
thiänist. th*e*r swa plaghadh*i*r var oc flängd*ir*. swa
sarghadh*i*r oc dödh*i*r. ok swa til enkte vordhin.
Näplica gat hiärtat hänna blifwit quart i lica*m*ma-
no*m*. Gärna hafdhe hon döt vidh sins h*err*a föt*ir*.
enkte saa hon thz hänna sorgh matte lina. oc ey
var hon van at thiäna hono*m* i tholko. Thässe
thiänistin som hon gör hono*m* nw är badhe the
förste oc the yttarste. ok är hänna sorgh än thes
beskare at hon gitir äkke giort thz som hon ville
287 oc väl höfdhis thy at hon ville thwa ok smöria
allan lica*m*man oc sätian väl til. än hon haw*ir*
hwazske tima älla stadh th*e*r til. oc gör thy thz
hon gitir. tho thwar hon fötrena mz sinom tarom.
Sidhan thörkar hon them oc vmfämnir thöm mz
alle gudhelikhet oc kössir. swepir. oc redh*i*r thöm
trolica thz bäzsta hon kan oc hon forma. Sidha*n*
the haua swa swept lica*m*man. see the til varafrw
som the villo sighia at hon skulle läta lidha sik.
ok tilbyria al sama*n* at*ir* at grata. Ok tha hon
saa at hon kunde äkke läng*ir* töghiat. lagdhe hon
sit änlite owir sonsins änlite oc sagdhe Min alra
käraste son i mino sköte haw*ir* iak thik dödha*n*
hart är dözsins band slita. gladh ok lustogh var.
vaar vmganga. vta*n* meen ok käro varo*m* vi i bland
andra. än tho at thu äst dräpin swa som then th*e*r
sik hafdhe forw*er*kat. Son min trolica thiänte iak
thik oc thu mik. Än ij thässe thinne sörghelico
stridh. ville thin fadh*i*r thik äkke hiälpa. oc iak
formatte äkke hiälpa thik. ok thu forläst thik
siälua*n* for then kärlekin th*e*r thu hafdhe at atir-

lösa ma*n*könit. hardh oc pinlik oc mykyt dyr är thässin atirlösnin. af hulke iak gläz tho for mä*n*n-iskio*n*na helso. än af thinom värk oc thino*m* dödh sörgh*i*r iak fast oc dröfwis. thy at iak veet at thu alre syndadhe oc är tho dräpin mz fulasta dödh swa bitarlico*m* vta*n* sak Son min nw är var sata vmganga skild. oc iak vardh*i*r nu skilias vidh thik. Jak thin bedröfdhasta modh*i*r skal nw iordha thik. Än hwart skal iak sidhane gaa. hwar skal iak blifwa son min. huru forma iak lifwa vtan thik. thy iordhadhis iak gärna mz thik. Ä hwar thu äst vare iak gärna mz thik. Än for thy at iak gitir äkke mz lica*m*manom, iordhas iak när thik 288
mz mi*n*ne siäl. hona anduardhar iak thik, ok hona latir iak thik. A son min hwat ängxlo fullir thänne skilnadhin är, Ok ä mädhan hon han swa hafdhe. thwadde hon af tara*n*na ow*i*r matto mykelikhet. myklo mera sins sons änlite. än magdalena fötrena. ok thörkadhe thz sidhan. ok kyste mu*n*nin oc öghonin hans. oc gaf sik alla vin vm at swepa howdhit i eno sudario. Sidhan välsignadhe hon han. ok alle stodho a knä*m* oc badho til hans ok kysto hans föt*i*r. Toko sidhan oc baro han til grafwinna. varfru hiolt howdhit oc magdalena fötrena. oc the andre baro i midhio. grafwin var th*e*r ginstan när. tho litit thädhan som han var korsfästir i hulka the lagdho han mz alle vyrdh-ning. fallande a sin knä. mz store sokkan oc ömke-lico*m* grat, Ok tha han var iordhadh*i*r. välsigna-dhe modhorin han än. oc vmfämde han. oc star ow*i*r sinom älskelica son. än the rätto vp hona. ok lagdho en storan steen vppa gapit a grafwi*n*ne

Sidhan sagdhe iosep til varafru. Min frw iak bidh*i*r idh*i*r for gudz skuld. oc for thins sons mins mästara älskogha at i gaan heem i mit hws. thy at iak veet at i hawin äkke siälf eghit hws. hws oc alt thz iak ägh*i*r är idhart Samuledhis sagdhe oc nichodem*us*. A hwat varku*n*nan ok ömko thätta är. Världinna fru oc himerikis drotning haw*i*r ey hwar hon ma läggia sit howdh. Ok tilbör hänne thässa grötelico daghana i sino*m* änkiodom framledha vndir annars thaki. Sannelica tha äru thätta änkio daghane thy at var h*er*ra ihesus var hänne son oc brudhgo*m*me. fadh*i*r oc brodh*i*r. oc alt got, oc alt saman hono*m* dödhom tappadhe hon. Sanne-
289 lica är hon änkia oc forlatin. oc hawir ey hwar hon ma hem at sökia. Tha negh hon thöm. ödhmiuklica thakkande thöm oc sagdhe sik vara anduardhadha iohanni. Ok sidhan the badho iohannem vm thz sama. sagdhe han vilia ga mz hänne til monte*m* syon i thz husit som mästarin aat natuardh i gaar vm quäld mz sinom discip*u*lis. oc th*e*r vara när hänne. Än the nighu thaghan varefrw. oc badho sina böne til grafwe*n*na oc gingo atir i stadhin. Än varfru oc hänna fölghe som lästin sigh*i*r. blifwo quar sitiande vidh grafwena. Nw tha aat nattinne leedh sagdhe iohannes til varafrw. thz är äkke höwizst blifwa här oflänge. älla koma sent vm nättir tima i stadhin. ok thy vm idh*i*r thäkkis gangom hädhan. Tha stodh varfrw op oc fiöl a knä vidh grafwena. vmfämnadhe. oc välsignadhe hona. oc sagdhe. min alra käraste son. Jak ma äkke läng*i*r dwälias när thik. Jak anduardhar thik thino*m* fadh*i*r. Ok saa vp mz öghom-

en til himilin oc sagdhe mz rinna*n*de tarom af allo hiärta. Äuärdhelikin fadh*i*r. Jak anduardha thik min son oc mina siäl hulka iak lat*i*r här quarra när hono*m*. Ok sidhane gingo the thädhan. oc nar the komo til korsit. fiöl hon a knä oc badh til korsit. sighia*n*de sidhan hon hafdhe bidhit. här hwiltis min son. oc här är hans dyra värdogha blodh. Alle giordho ok samuledhis. Ok mat thu thänkia at hon var the första som badh til korsit. som oc var the första som badh til födda sonin. Sidhane a mädha*n* the gingo aat väghino*m* til stadhin. vände hon sik opta vm oc saa at*i*r äpt*i*r sik. Än nar the komo thijt i then stadh. hwadhan the gato äkke längir seet grafwena oc korsit vände hon sik vm oc negh. fiöl a knä. oc badh sina bön. Al giordho oc samuledhis mz grata*n*de öghom. thäntidh the nalkadhos tha stadhenom. swepto 290
varafru systir vm hona klädhin. huldo nästan alt änlitit hänna. ok satto hona til som ena änkio. oc gingo for hänne. varfrw gik tha mällan iohannem oc magdalena*m*. Nar the komo in ij stadhin. oc magdalena saa at väghane skildos aat. ville hon taka väghin som ledde heem til hänna hws oc hawa thöm heem til siin. sagdhe hon. Frw iak bidh*i*r idh*i*r for mins mästara älskogha skuld at vi gangom heem ij vart hws. vi staam th*e*r bäzst. J vitin hwat gärna han kom thijt. hws oc heman oc alt thz iak ägh*i*r är idhart thz är min bön at i komin. oc tok til at grata. varfrw gik oc thagdhe. ok sköt sik til iohannem. oc sidha*n* badh hon än iohannem. Än han swaradhe oc sagdhe. thz höwis bät*i*r at vi gam til montem syon. oc särlica for

thy at vi swa lowadhom varom vino*m* th*e*r äri. kom hällir thu mz hänne thijt. Tha sagdhe magdalena. väl vest thu at iak kombir mz hänne ä hwart hon gaar, oc alre skal iak lata hona. Nw tha the komo i stadhin. flykto sik til sama*n* alla the thz fingo vita. iomfrwr oc donde hustrwr. oc fölgdho hänne. ok villo göra hänne hugnadh i väghinom. ok af rätte ömko oc varku*n*nan var alla stadz stor gratir. Ok the godhe män som hon gik vm. villo hona hugna. oc gräto vidh*i*r at the sagho hona. sighiande. visselica stoor orätuisa giordhis i dagh vm vara höfdhinga mot thässa fru*n*na syni. oc gudh tedhe for hans skuld stoor oc vndarlik iärtekne. Vaktin the hwat the hawa giort. Thän tidh the komo til husit. tha vände hon sik vm til qui*n*no*n*na som hänne fölgdho oc negh oc thakkadhe thöm. ok the nighu hänne atir.
291 oc fiollo a knä ok byria alla grata. Sidhan gik varfrw in ij husit. ok magdalena oc systrena hänna fölgdho hänne. Än iohannes staddis i duromen oc badh qui*n*nonar at the skullen ga*n*ga heem til sin. thy at thz var sent vm quällin. thakkande them ok lukte atir dörrin. Tha saa varfru kri*n*g vm husit oc sagdhe. Min alra käraste son. nu seer iak thik äkke här. O iohannes hwar är min son. O magdalena hwar är thin fadh*i*r som swa mykyt älskadhe thik O mina käro syst*i*r hwar är idhar son. al var glädhi. var sötme. oc vara öghna lius foor fran os. Än han foor mz swa myklom ängxla oc swa mykle vidh*i*rmödho som ij saghin. ok är thz som än meer ökir mina sorgh. at han foor hädhan allir möddir. ok allir thandir oc slitin.

all*ir* pintir oc plaghadh*ir* i tholkom ängxla oc än
ämuäl thörstogh*ir*. nöddir oc thrött*ir*. oc sargh-
adh*ir*. ok ey formatto*m* vi i nakro hono*m* hiälpa.
Alle forläto han. oc än siälw*ir* gudh hans fadh*ir*.
alzuallogh*ir* gudh ville ey hiälpa hono*m* Ok saghin
i väl hwat bradhelica thätta var alt giort eens
snödhasta oc värsta ilgärningis manz fordömilse
var alre swa skyndadh. O min alra käraste son.
i nat vast thu fangin. i morghons arla anduardh-
adh*ir* domareno*m*. ok vm tärz tima vart thu dömdir
til at döö. oc doo som vi saghom. Son min hwat
besk oc bitir är thässin skililsin. oc thins fulasta
döz ami*n*ne. Tha vm sidhe badh iohannes at hon
skulle vända atir vm hon gate oc sörghia ey swa
sarlica. ok tok til at hugna hona. thz mästa han
gat. Ok th*e*r til at thu matte gita giort hänne
hughnadh oc styrkia hona. at hon gate nakat litit
ätit. ok at hon kome thöm androm til äta. thy at
the äru än fastande. skalt thu haua thik ospara
at thiäna oc redhat til aat thöm oc beez sidhan 292
varafru välsignilse. ok gak thaghan al gladh thädhan

(Kap. 70, 71.)

Vm lögh*ir* daghin sato the inne ij huseno oc dörrin
var stängd vm thöm varfru oc iohannes. oc hänna
fölghe al möd oc sörghia*n*de som the th*e*r fadhorin
haua mist oc al thröt af grateno*m*. ey talande vtan
sato al sama*n*. oc thänkiande oc sagho hwart thera
vppa annat. mäghinlös oc vita ey hwat the skulu
athafwas. som thöm plägh*ir* hända th*e*r ofstora
vidh*ir* mödho hawa frestat. Vidh*ir* at the swa sato
tha böstadhis vppa döri*n*ne. ok the gafwos al sama*n*

vidh*i*r. thy at the al thing räddos. oc sikirlikhetin var thöm al borto. tho gik iohannes til dörri*n*na oc sa aat. ok kändis vidh petru*m* oc sagdhe. thz är pätar. tha badh varfru läta in han. Än pätar gik blyghelica in mz sukkan oc snöptan oc storo*m* graat. ok alle byria tha til grata oc tala vm sin h*er*ra Ok sancte pätar sagdhe Jak blyghis oc skämmis i mik siälfwo*m*. ok ey skulle iak tala älla synas for idh*i*r älla nakro*m* godho*m* ma*n*ne. thy at iak forlät oc nekadhe min h*er*ra som mik swa mykyt älskadhe. Samuledhis sagdho oc flere. gräto. ok slogho sik mz handomen oc awitto sik at the han forläto. Tha sagdhe varfru. godhe mästarin. oc trone hyrdhin foor fran os. ok vi atirblifwo*m* swa som fadh*i*r lös barn. Än iak hopar stadhelica oc veet for visso at vi fam han sköt atir. ok i vitin at min son är godhuiliogh*i*r välsignadh*i*r vari han. oc mykyt älskadhe han idh*i*r. thy thorfvin ij äkke twäka. han glömir idh*i*r äkke. gärna forlat*i*r han alla sak oc alt thz hono*m* är mote giort. Af tholke bräzsko giordhis hono*m* 293 swa stor grymelikhet af himerikis fadh*i*rs tillate. ok swa mykyn framgang fik onda ma*n*na dyrfwe at i hafdhin äkke format hiälpa hono*m*. än thot i hafdhin blifwit standande mz hono*m*. ok thy skulin ij äkke swa dröuas. Tha swaradhe pätar. Sannelica swa är thz som i sighin. thy at iak som saa enkte vta*n* byrilsin var gripin af swa storom räddogha i cayphe huse. at iak näplica trodhe skola gita vndkomit. ok thy nekadhe iak honom. Ok ey mintis mik ordhin mz hulkom han mik thz foresagdhe. for än han saa vppa mik. Tha spordhe

magdalena hwat han fore sagdhe hono*m*. han swaradhe af sinne nekan. ok sigh*i*r thz alt. ok sagdhe at han foresagdhe them mykyt annat in cena af sinne pino. Tha sagdhe varfrw. Jak ville höra hwat han giordhe. oc hwat han sagdhe in cena. thz är i natuardheno*m*. tha badh pätar iohannem at han skulle thz sighia Ok iohannes byriadhe til oc sagdhe thz alt, ok sidhan tala the sina mällan badhe af thy. oc swa af andro thy som var h*er*ra ihesus hafdhe giort. stundom en oc stundo*m* annar. ok swa talande af hono*m* leedh then daghin fram. A hwat granlica magdalena vaktadhe aat thy som tha taladhis. ok än vaktadhe varfrw granlicare aat. A hwat opta varfrw sagdhe vidh at the taladho. välsignadh*i*r vari min son. Skodha them thy granlica ok varku*n*na thöm. thy at the äru i store vidh*i*rmödho. hwat mon thz vara at seę världinna frw ok the hälgho kirkio höfdhingia. oc alra gudz härskaps mogha ledhara. standa swa rädda i*n*nelukta i eno litlo huse. ey vitande hwat the skullo göra. vtan at the styrkto oc trösto sik th*er* vidh*i*r at the tala gudz ordh oc sighia af hans gärningom. Än tho star varfru mykyt sikir i hugheno*m*. thy at hon hafdhe fulco*m*mit hop. oc var vis af sins sons vpstandilse. oc i hänne ensampne atirblef tron vm then lögh*i*r 294
daghin. ok for then skuld eghnas lögh*i*rdaghin enkannelica varefrw. tho gat hon äkke varit gladh for sins sons dööz ami*n*nilse. Än vm quällin äpt*ir* at sool bärghat var. oc loflikit var at äruodha. gingo maria magdalena. oc en annor maria at koma saman dyr krydde til at göra smörilse af. thätta

gato the äkke förra giort. thy at iudhane hiollo hälaght vm löghi*r*daghin fran thy at solin biärghadhis vm freadaghin. oc th*er* til hon bärghadhis vm a*n*nan daghin. Än nu ga the at köpa krydden. ok nu mat thu see ga thöm mz dröfdho*m* änlito*m* som andra änkior. ok ganga til ens vars h*err*a godha vin som af varku*n*nan oc kärlek faar thöm gärna thz the vilia hawa. th*er* bedhas the krydden. oc wtuälia thz bäzsta the finna. Sidhan the haua bitalat gaa the bort ok redha til smörilsin. Skodha här granlica huru trolica oc gudhelica mz tarom oc sokkan oc thz bäzsta the ku*n*no the äruodha for sino*m* h*err*a. Än varfru oc ap*osto*li sagho th*er* vppa. ok vm thik swa thäkkis mat thu thänkia at the hulpo thöm. Sidhan the hafdho til ret smörilsin thigdho the quarra the nattena. oc thätta är löghi*r* daxins thänkilse af varefru oc discip*u*lis oc andro*m* the*m* som mz them varo.[71.]Nw ma man oc thänkia hwat var h*err*a ihesus giordhe i dagh. thy at ginstan som han var dödhi*r* foor han nidhi*r* til häluitis til hälgha fädhrena oc stodh mz thöm. oc the varo tha i äronne. thy at vars h*err*a syn thz är fulco*m*min ära. thänk thy här aatuaktelica hwat stoor hans godhlekir var i thy at han ville nidhi*r* fara til häluitis. oc hwat storlica han beuiste sin kärlek oc sina ödhmiukt i thy. väl matte han hawa sänt til thöm en ängil at frälsa sina thiänara
295 oc p*re*senterat honom thöm hwart han hafdhe vilit. Än hans älskoghe oc hans ödhmiukt tholde thz äkke. Siälwi*r* for han nidhi*r* til häluitis. ok alra thinga h*err*an sökte oc vitiadhe thöm äkke som thiänara vtan som vini. Ok stodh ämuäl th*er*

mz thöm alt til su*n*nadaghin til thes daghadhis. J hans tilquämd frygdhadho sik hälghe fädhrene oc vordho vpfylte mz omätelike glädhi. ok alt thz them misthäktis kördhis fran thöm. th*er* stodho the fore hono*m* oc hedhradho han mz lof oc sang

(**Kap. 72, de heliges lofsång i helvitet, är utelemnadt.**)

(Kap. 73.)

Huru var h*er*ra ihesus oppinbaradhis först varefrw

Fvlkomit arla vm su*n*nadax morghonen kom var h*err*a ihesus til grafwe*n*na mz them hedh*i*rlica ängla moghanom atir takande sin hälghasta lica*m*ma. ok vidh*i*r at ha*n* vpstodh framgik han af grafwi*n*ne mz sinne eghne makt Vm then sama timan som var fulco*m*mit arla vm su*n*nadax morghonin. gingo maria magdalena. oc badha varafrw syst*i*r. maria iacobi oc maria salome til grafwe*n*na mz smörilsomen. tho beddos the förra orlof af varefrw. Än varfrw blef hema quar. ok var a sino*m* böno*m*. oc badh sighiande. O millaste oc misku*n*samaste fadh*i*r. thu vest at min son är dödh*i*r. J mällan twäggia röuara var han korsfäst*i*r. oc iak iordhadhe han mz mino*m* handom Än thu h*err*a fadh*i*r äst maktogh*i*r. fa mik han helbrygdho atir, Jak bidh*i*r thit gudhelica vald at thu fa mik han atir. hwar är han. hwi dwäls han swa länge oc kombir äkke atir til min. Jak bidh*i*r thik sänt mik han atir thy at min siäl haw*i*r änga roo vtan iak han seie. O min sötaste son hwat är af thik vordhit. hwat gör thu hwi dwäls thu. bidh*i*r iak. dragh

äkke läng*ir* atirkoma til min. Son min. thu sagdhe.
296 thridhia daghin skal iak vpsta. hwat ey är son min i dagh thridhi daghin Thän lange daghin oc then rädhelica beske daghin var äkke i gaar, vtan i förra gaar. thz var ysäldinna dagh*ir* oc dözsins dagh*ir*. myrkia*n*na oc atskilnadzsins dagh*ir* ok thins dööz dagh*ir*. Thy son min mädhan thridhi daghin är i dagh. Stat thy op oc kom atir. min ära oc alt got. ow*ir* alt thz som är, astunda iak thik see. hugne mik thin atir koma. hulka som swa dröfdhe bortfärdhin. Gladha göri mik thin näruara. hulka som swa dröfdhe thin fran uara. kom thy atir min alra käraste. kom min h*er*ra ihesus kom mit enga hop. kom til miin min son. vidh at hon swa badh. ok tarane ru*n*no for hiärtans sötma. ko*m* thaghan ämbrat var h*er*ra ihesus i hwitasta klädho*m*. klar i änliteno. blidh*ir* oc gladh*ir*. stoltir oc ärofullir swa som vppa ena sidho oc sagdhe til hänna. Salue sancta parens J thy at hon vände sik sagdhe hon. äs thu min son ihesus fiöl hon a knä oc badh til hans. Samuledhis fiöl ok ha*n* a knä oc sagdhe. min sötasta modh*ir* thz är iak. Jak stodh vp af dödha oc är nu här när thik. oc tha the stodho op. vmfämpnadhe hon han mz ri*n*nande tarom af glädhinne takande han fast aat sik. ok lagdho sin änlite saman hwart vidh a*n*nat. hon hwiltis alstingis owir han. ok han hiolt hona alla vppe. Sidhan tha the sato badhin saman. oc hon sa han oc skodhadhe han granlica i änliteno. oc ärrin i handome*n* oc vm allan lica*m*man. spordhe hon vm allir värkir var forgangin. ok han sagdhe. min värdhelica modh*ir* allir värkir for fran mik.

dödh oc värk oc alla vidh*i*r mödho. haw*i*r iak forwnnit. ok ey skal iak nakat sin känna th*e*r nakat til. Sagdhe hon. välsignadh*i*r vari thin fadh*i*r som thik gaf mik atir. vphöght ok lowat vari hans na*m*pn oc ärat for vtan ända. th*e*r äru thön oc tala sina mällan vidh*i*r. glädhias oc frygdhas i the höghtidhinne lustelica ok älskelica. Ok var h*err*a ihesus sigh*i*r hänne hulkaledhis han frälste sit folk af häluite inna*n* the thre daghana. See nu at thätta är stoor pasca höghtidh. 297

(Kap. 74.)

Huru maria magdalena oc the andra marie gingo til gr*a*fue*n*na

Som iak sagdhe. gingo maria magdalena oc the andro twa mariona til graue*n*na mz smörilsomen. ok nar the varo kompna wt vm stadz portin. drogho the til ami*n*ne sins mästara pinor oc plaghor ok i allom them stadhomen som nakat märkelica var giort mote hono*m* staddos the nakra stund fallande a knä gratande oc sukkande. kösto iordhena oc sagdho. här möttom vi honom mz korseno a halsenо*m*. nar modh*i*r ha*n*s vardh al half dödh. här vmuändin sik til qui*n*dit. här lagdhin thröttir korsit af sik. ok vidh thenna stenin studden sik ena stund. här var thz som the swa hardhelica oc grymelica skofwo han. at han skulle rasklica gaa at the nöddo han nästan at löpa. här fördho the han af naknan. ok här korsfästo the han. ok th*e*r fiollo the nidh*i*r a sin knä. oc badho mz storo rope oc mangom taro*m*. kösto korsit som än var röt af vars h*err*a

dyra blodhe. Sidhan stodho the vp oc vidh at at the gingo til gripti*n*na sagdho the. hwar skal lypta stenin af graf dörrinne for os. Än nar the
298 komo fram sagho the at stenin var afuältir oc gudz ängil sat vppa hono*m* hulkin som sagdhe til thöm. rädhins äkke. vilt thu vita hystoria*m* tha läs ewangeliu*m*. Än sidhan qui*n*nomen misfeladhis thera hop. thy at the trodho skula fi*n*na lica*m*man. aktadho the äkke ängilsins ordh. vtan vordho rädda oc gingo atir til discipulos. sighiande vars h*er*ra lica*m*ma vara bort taknan

Huru sancte pätar oc sancte iohannes lupu til grafwi*n*na

Tha lupu oc pätar oc iohannes til grafwenna. ok mädha*n* the löpa tha löpir ok magdalena ok the andra mariona äpte thöm. ok sidhan löpa the al at leta äpt*ir* sinom h*er*ra. sino hiärta oc sinne siäl. The löpa mykyt trolica oc mykyt hetelica. oc mykyt sörghiande. Än nar the komo til grafwe*n*na oc the sagho nidh*ir* i hona. fu*n*no the äkke lica*m*man. vtan sagho linno klädhin. oc sudariu*m* som howdhit var swept ij. ok gingo thädhan. Varku*n*na thöm. thy at the äru i store sorgh. the leta äpt*ir* sinom h*er*ra oc finnan äkke. ok vita äkke hwar the skulu mera leta äpte hono*m*. ok thy ganga the sörghiande oc grata*n*de thädhan. Än marie the blifwo quarra. ok vidh at the sagho i grafwena. sagho the twa ängla standa i hwito*m* klädhom. hulke som sagdho thöm. hwi letin ij then lifuande mz thöm dödha. Än the vaktadho äkke än tha aat thera ordhom. thy at the leetto äkke äpte ängl-

ome*n* vtan äpte änglanna h*err*a. tha vordho twa marie rädda oc illa vidh*i*r oc gingo thädhan Än maria magdalena viste alre hwat hon skulle göra. thy at vta*n* sin mästara gat hon äkke lifwat. oc th*e*r fan hon han äkke. ok viste äkke hwart hon skulle leta äpte hono*m*. ok thy stodh hon vtan 299
vidh grafwena oc grät. Än sa hon nidh*i*r i grafwena. thy at hon hopadhis se han hwar hon iordhadhe han. Än hon saa th*e*r twa ängla sitia. hulke som sagdho hä*n*ne. qui*n*na hwat gratir thu. hwem spör thu. tha sagdhe ho*n*. the toko bort min h*err*a oc iak veet äkke hwart the hawa latit han. Se älskoghans vndarlica gärning. litit förra hafdhe hon hört af enom ängle at han var vpstandin. ok sidhan af twem at han lifdhe. ok äkke mintis hänne thz. vta*n* sigh*i*r. Jak veet äkke hwart the läto han. thätta giordhe alt älskoghin. thy at som origenes sigh*i*r. hänna siäl var äkke th*e*r hon var vtan th*e*r hänna mästare var. hwazske ku*n*ne hon thänkia älla tala älla höra vtan af honom Än mädhan hon swa grät. oc hänna älskoghe aktadhe enkte änglana. gat hänna mästare var h*err*a ihesus. sik äkke läng*i*r haldit. vtan sigh*i*r modh*i*r sinne at han vil gaa oc hugna hona. hulkit som vare frw är mykyt lioft. oc sigh*i*r. Min välsignadhe son, gak i fridhi. oc gör hänne hugnadh. thy at hon älskar thik mykyt. ok mykyt sörgdhe hon af thino*m* dödh. Minz oc vppa at atirkoma til min. oc vmfä*m*na*n*de han. lät hon ga*n*ga han.

(Kap. 75.)

Huru var h*er*ra ihesus oppinbaradhis magdalene

MÄdhan magdalena stodh swa oc grät. kom var h*er*ra ihesus til grafwena i yrtagardhin hwar magdalena var oc sagdhe til hänna. qui*n*na hwat gratir thu. äpt*ir* hwem letar thu. Än for thy at hon kändin äkke än swaradhe hon som hon vare drukkin. h*er*ra vm thu tok bort han. sigh mik thz. tha skal iak taka han thädhan. Skodha väl huru ödhmiukica oc gudhelica hon bidh*ir* han mz grötelico än-
300 lite. at han skal visa hänne then hon letar äpte. altidh hopadhis hon höra nakar tidhande af sinom kärasta. Tha sagdhe var h*er*ra til hänna. Maria. ok ho*n* vardh swa som lifwandis vidh. ok kändis vidh han a rösti*n*ne ok sagdhe mz osighelike glädhi. raboni. thz är mästare h*er*ra thu äst then iak letar äpte. hwi lönte thu thik swa länge fore mik. ok lop til fötrena oc ville kössa thöm. Än var h*er*ra viliande hughin hänna oplypta til himerikis at hon skulle äkke spöria han i iordhrike. sagdhe hänne. kom äkke vidh mik. thy at iak foor äkke än op til min fadh*ir*. vtan sigh mino*m* brödhro*m*. Jak vpfar til min fadh*ir* oc idhan fadh*ir*. min gudh oc idhan gudh. hwat ey foresagdhe iak thik at iak skulle vpstanda a thridhia daghenо*m*. hwi lette thu tha i grafwi*n*ne äpte mik. hon swaradhe. Jak sigh*ir* thik mästare. at swa stor sorgh af thins pino oc döz bitarlikhet vpfylte mit hiärta. at iak glömde thz alt sama*n*. ok mintis enkte vtan thin dödha lica*m*ma. oc stadhin hwar iak hafdhe han iordhat. thy bar iak oc mz mik thässon smörilsin.

Välsignat vari thit gudhelica vald. hulkit som värdoghadhis vpstanda. oc atirkoma til os. Nw sta älskoghane badhin sama*n* mz frygdh oc mäste glädhi. hon takir brudhgo*m*ma*n* gladhelica til siin. skodhar han granlica. ok spör aat allo. Nw är här oc stor pascha höghtidh. Än thz var h*er*ra vppinbaradhis hänne swa i förstonne. giordhe han äntigia for thy at han ville tee sik hänne tholkin vtan til som han var i hiärtano. Älla oc som sakt är at han ville hughin hänna vplypta til himerikis. äpt*ir* thy som sanctus bernard*us* sigh*ir*. thz magha millelica troas at var h*er*ra ihesus som hona swa mykyt älskadhe oc enka*n*nelica for alla the th*er* skrifuadhe finnas vitiadhe. giordhe thz äkke for 301 thy at han ville hona rädha. thy at väluiilioghaste oc liofwaste h*er*ran är hwazske grymbir älla rädhelikin oc särlica sik älskando*m*. Nu om ena stund th*er* äpter sagdhe var h*er*ra. mik bör at vitia flere. tha vardh magdalena al annars vidh*ir*. viliande hawa han altidh när sik. oc hwarghin ga fran hono*m*. sagdhe hon. H*er*ra mästare. Jak seer at var vmganga är stakkot. Jak bidh*ir* thik. forgät mik äkke. min liofwaste h*er*ra. minz vppa swa manga godhgärninga som thu mik giordhe. glöm äkke thöm hemelica. enka*n*nelica älskoghano*m* thu hafdhe til miin. Herra min gudh. minz vppa mik. Var h*er*ra swaradhe Räz äkke. haf trona oc var stadhugh. Altidh skal iak vara mz thik. Sidhan hon hafdhe tha fangit hans välsignilse ok var h*er*ra ihesus gik thädhan. kom hon til discip*u*los oc sagdhe thöm thätta. Alle vordho gladhi af vars h*er*ra vpstandilso*m* Tho sörgdho the at the hafdho han

äkke seet. Ok twa marionar stodho ginstan vp oc gingo thijt at*ir* mz hänne.

(Kap. 76.)

Huru var h*er*ra ihesus oppinbaradhis threm marijs

Thän tidh thässa thre mario gingo alla saman. för än the komo fram til grafwenna. vppinbaradhis var h*er*ra ihesus thöm sighiande. Auete. tha vordho the gladhar*e* än nakar kan sighia. fiollo the nidh*ir* oc hiollo hans föt*ir* Skodha han sidhan granlica oc spöria äpte mango. ok taka glädhinna frögdhelica andswar. oc göra stora pasca höghtidh. Sidhan sigh*ir* var h*er*ra ihesus. Sighin mino*m* brödhrom at the gangin in ij galileam th*er* skulu the faa se mik som iak foresagdhe thöm. See at ödhmiuktinna mästare kallar sina discip*u*los fr*atr*es. Alre forlät han thässa dygdhena. Än vil thu haua vndirsta*n*dilse oc hughnadh af thy som sakt är oc
302 än skal sighias. Minz vppa thz som iak haw*ir* opta för sakt. som är at thik thikke i hughenom. som thu vare närstad i lica*m*manom alla stadz badhe i ordhom oc gärningom

(Kap. 77.)

Huru var h*er*ra ihesus oppinbaradhis sancto iacobo

ÄMuäl vppinbaradhis oc var h*er*ra ihesus iacobo ap*osto*lo som kalladhis minor. hulkin som hafdhe lofwat äkke äta för än han hafdhe seet var h*er*ra vpstandan af dödha. Ok nar var h*er*ra kom sagdhe

han hono*m*. oc them som mz hono*m* varo. redhin til bordh Sidhan tok han oc välsignadhe brödhit oc gaf honom sighiande. ät min älskelike brodh*i*r. thy at iomfru*n*na son är vpstandin af dödha.

(Kap. 78.)

Huru var h*er*ra ihesus ledhis sancto petro

Tha ˌsom qui*n*nonar komo heem i husit sighiande discip*u*lis van h*er*ra vara vpstandnan af dödha. tok pätar til at grata at han hafdhe äkke seet sin h*er*ra. oc gat äkke onat sik for älskoghans mykelikhet. gik han bort fran thöm oc gik ensamin til grafue*n*na. thy at han viste äkke hwar han skulle annarstadz leta äpte hono*m*. ok i väghenom tha han gik vppinbaradhis hono*m* var h*er*ra ihesus sighia*n*de fridh*i*r vari thik pätar. tha slo pätar sik for brystit oc fiöl nidh*i*r a iordhena mz ri*n*nande taro*m* oc sagdhe. h*er*ra iak kännis mina synd at iak rymde oc forlät thik. oc nekadhe thik swa opta. ok köste hans fötir. Än var h*er*ra rätte vppen oc kysten for mu*n*nin. oc sagdhe. fridh*i*r vari mz thik. räz äkke. alla synde äru thik forlatna. Jak viste thz väl. oc foresagdhe thik thz. gak oc stadhfäst thina brödh*i*r ok tröst thik th*e*r vidh*i*r. at iak foruan dödhin ok alla vara ouini. Samuledhis vardh*i*r oc här stoor pasca höghtidh Nw then tidh the swa lioflica taladho sina mällan. tha skodhadhe pätar granlica van h*er*ra. ok märkte väl thz han sagdhe. ok sidhan han hafdhe fangit vars h*er*ra benedicc*io*nem. Gik han atir heem i 303
husit til varfru oc discip*u*los ok sagdhe thöm huru var h*er*ra vppinbaradhe sik hono*m*

(Kap. 79.)

Huru var h*er*ra ihesus co*m* at*ir* til hälgha fädhrena sidha*n* ha*n* var vpsta*n*din oc af thera lofwi

THa var h*er*ra ihesus foor fran sancte pätare. hafdhe han äkke än vitiat hälgha fädhrena sidhan han var vpstandin hulka han satte quarra i p*ar*adyso deliciar*um*. Än nu kombir han atir til thöm. ok kombir gangande in stola candida. thz är i sinom odödhelica oc ärofulla lica*m*ma. Ok tha hälgho fädhrene fingo längdan see han i swa store äro. toko the vidh honom oc fägnadho hono*m* mz glädhi oc sang. oc osighelike frygdh oc hugnadh sighiande. See var konu*ngir*. komin. gangom mot varom helara. th*er* a mandomsins vägna är stort vphof. hulkins rike som alre takir ända. Thän hälaghe höghtidhis daghin lyste os. komom alle sama*n* ok bidhiom til varn h*er*ra. oc fiollo nidh*i*r a iordhena oc badho til hans. vpstandande sidhan. oc stodho fore hono*m* mz alle vyrdhning. ok louadho sin gudh oc sin h*er*ra mz othänkelike frygdh oc hugnadh oc glädhi sighiande. leonit de tribu iuda van sighrin. h*er*ra konu*ngir*. thit ärofulla köt oc thit liofwa änlite vpfyllir os mz glädhi. Äuärdhelikin hughnadh*ir* ok luste äru i thinne höghro hand for vtan ända Thu vaar ära vpstodh af dödha. oc thy fryghdoms vi oc glädhioms i thik. thit rike är vordhit alla hälgha ma*n*na rike. thit h*er*radöme star oc blifwir vtan vanskilse. ok vi skilioms alre thädhan fran thik. Hec dies qua*m* fecisti d*omi*ne exultem*us* et letemur in ea. J dagh lystis os vara atirlösno

dagh*ir*. hulkin vi skolom hawa i ami*n*ne i äuärdhe-
like sälikhet. Hec dies qua*m* fecit d*omi*n*us* etc.
J dagh flödha himnane honagh ow*ir* alla världina
thy at h*er*ran styrdhe a träno. H*er*ran styrdhe oc
ifördhe sik fäghrindena starke h*er*ra*n* giordhadhe 304
sik mz dygdhome*n*. Siongo*m* hono*m* nyan lof sang.
thy at han är h*er*ran th*er* vndarlico thingin giordhe.
hans höghra hand oc hans hälghe armbir frelsadhe
os. Nw ärom vi hans folk. oc hans hiordz faar
bidhiom alle sama*n* til hans. Nw tha som dagh-
eno*m* leedh. Sagdhe var h*er*ra ihesus til thöm.
Jak varku*n*nar mino*m* brödhrom. thy at the äru
mykyt dröfdhe af mino*m* dödh ok for rädde skuld
skingras the. oc fara villeradha som annor faar.
Jak vil ganga oc vppinbara mik oc tee mik them.
Jak vil styrkia oc hugna thöm. ok iak vil sköt
atirkoma til idh*ir*. ok hälghe fädhrene fiollo alle
nidh*ir* oc badho til hono*m*. oc sagdho. h*er*ra. swa
vardhe som thu sagdhe

(Kap. 80.)

Huru var h*er*ra ihesus oppinbaradhis twe*m* discip*u*lis tha the gi*n*go til emaus

Thäntidh twe af vars h*er*ra discipul*is* gingo til eet
castellu*m*. th*er* hät emaus. Än tho at the trodho
äkke at han var vpstandin. taladho the sina mällan
vm thz som hänt var. Tha kom var h*er*ra ihesus
til thöm i pilagrims liknilse. ok vidh at han gik
mz thöm i vägheno*m*. spordhe han oc swaradhe
thöm. ok taladhe mz thöm the ordh som thera
siäla helso rördhe. hulkin som thu findir skrifwadh

vara i lästinne. vm sidhe nöddir af thöm. gik ha*n* in mz thöm. oc vppinbaradhe sik thöm th*er*. Här mat thu thänkia oc skodha. vars h*er*ra mangfalla godhlek oc väluilioghet. thy at hans bre*n*nande älskoghe gat äkke tholt sina discip*u*los swa dröfwas oc vafra ij tro*n*ne. Sannelica tha är han tröstelikin vin ok troin kompan. ok väluiliogh*i*r h*er*ra. han tilfögh*i*r sik thöm oc spör dröuilsanna sak. ok thydh*i*r the*m* sc*ri*ptena. ok vptändir thera hiärta til
305 alra rudhma rörilse. Swa gör han daghlica mz os andelica. thy at vm nakar thyngis ok hindras af thwiwäl älla läti. ok talom vi vm han. ginstan är han när os. styrkiande ok lysande var hiärta oc vptändande thöm til sin älskogha Alra bäzste läkedombir moot tholka sottir är at tala af gudhi som p*ro*phetin sigh*i*r. myklo sötare än honaghit äru thin ord i mino*m* mu*n*ne. thy at the äru rädhelica heet oc bränna*n*de. oc thin thiänare älskar thöm gärna Samuledhis är ok mot tholkom sottom bäzste läkedo*m*bir at thänkia af gudhi som sami p*ro*phetin sigh*i*r. mit hiärta hitnadhe i mik. oc i mino*m* thänkilsom brindir ellin Thänk hans godhlek ey at enast af älskoghano*m* som iak sagdhe. vtan ämuäl af hans diupa ödhmiukt. See huru ödhmiuklica han gaar mz thöm. oc tala mz thöm som han vare en af thöm. alra thinga h*er*ran. hwat ey thikkir thik han vara atirkompna*n* til ödhmiukt*i*nna vpbyrian här gifwir han os äptedöme at vi skolom samuledhis göra Än ok mat thu see vars h*er*ra ödhmiukt i thy. at han här äkke miswyrdhe discip*u*los som varo skipadhe i nidh*i*rmeer gradu oc värdoghet. thy at thässe varo äkke af apostl-

omen. vtan af them andro mindro discipulis. ok tho tilfögdhe han sik them hemelica. gangir ok talar mz thöm. Äkke som the hoghmodhogho oc höghfärdogho plägha göra. som äkke vilia gaa älla vmganga vtan mz thöm störsto oc mz thöm fromasto. ok skiin hans ödhmiukt här i andro, thy at vm thu skodhar the höghfärdogho. tha seer thu at the vilia äkke läta wt thera bulghin ordh. ok ämuäl näplica tala eet ordh. th*e*r som faa äru the som höra. Än äkke giordhe var h*er*ra swa som lät sik ey forthykkia at tala vidh ensampna samaritana*m*. 306 thänk oc nu i thätta sin vars h*er*ra godhlek i thy at han läre sina discip*u*los. oc wtthydh*i*r sc*ri*ptena for them. oc gör thöm hughnadh. See oc huru han latir som han vil fram bätir ganga. at han skuli vpuäkkia oc ökia thera astundan. oc at the skulin biudha honom. ok at han skoli sik vppinbara thöm. ok swa faa känna han. Skodha oc huru lioflica han gang*ir* sidha*n* in mz thöm. takir brödhit, välsignande thz mz sino*m* hälgho välsignadho handom. bröt thz oc bödh thöm at vppinbara sik thöm. oc thz gör han daghlica mz os osynlica. Än tho at vi ku*n*nom th*e*r äkke somlike skön aa. ok vil hallas medh dygdhomen. biudhas vm astundilsin mz gudhelico*m* böno*m* ok hälghom thänkilsom. Ok thy tilbör altidh bidhia ok äkke vanskas som han siälw*ir* kände Än hulkaledhis han thätta gör. os til kännedom ok lärilse. som är at vi skolo*m* gifwa os vin vm at göra milla ok misku*n*samlica gärninga Ok huru äkke ympningas til människio*n*na helso at läsa älla höra gudz ordh. vtan at the fulco*m*nas mz gärningi*n*ne.

Mat thu fulco*m*lica läras th*e*r sanctus gregor*ius* wtthydh*i*r thätta ewangeliu*m*. Ok äkke gaf var h*er*ra ihesus thässom sino*m* discip*u*lis tha ṣins mästarskaps ympnilse. Vtan ginstan han hafdhe gifwit thöm brödhit. hwarf han bort w thera öghsyn Thy at han ville ok ämuäl hugna the andra sina discip*u*los. mz hulkom han hugnadhe oc thässa sama'

(Kap. 81.)

Huru var h*er*ra ihesus oppinbaradhis allom discip*u*lis a pasca dagh

Thässe samo twe discip*u*li. gingo ginstan atir til ierusalem oc fu*n*no discip*u*los th*e*r samansankadha. ok nar the hafdho sakt thöm at var h*er*ra var vpstandin. oc huru han hafdhe sik thöm vppinbarat. förra hafdho the oc hört at han hafdhe
307 vppinbarat sik sancto petro. Tha gik tomas wt. ok var h*er*ra ihesus kom in til thöm gangande aat atirlukto*m* duro*m*. ok stodh mit i mällan them oc sagdhe fridh*i*r vari idh*i*r. Discipuli fiollo thagha*n* nidh*i*r a iordhena oc sagdho sina culpas. at the hafdho swa forlatit han. oc varo tho fägne af hans komo. tha sagdhe var h*er*ra ihesus. brödh*i*r mine standin vp. idhra synde äru idh*i*r alla forlatna. th*e*r hafdhis han hemelica vidh i bland them. tedhe thöm sina händir ok sidhona. vplät thöm sinnin oc vndirstandilsen at the gato begripit hans vndirstandilse. Spordhe aat the*m* vm the hafdho nakat äta. oc aat th*e*r mz them eet stykke stektan fisk oc honagh. bläste aat them oc gaf the*m* then hälgha anda. See hwat fult thätta är mz alle frygdh oc

glädhi. oc discipuli varo fulco*m*mit gladhi män the sagho han. ok the som förra varo swa rädde varo nu när hono*m* swa gladhi. A hwat gärna the fingo hono*m* thz han beddis äta. hwat trolica the baro thz fra*m* oc satto for han. Skodha oc ämuäl varfru som th*er* var. thy at discipuli komo th*er* til sama*n* til hänna. See thy hona thätta see mz osighelike glädhi. oc hemelica sitia när sino*m* syni oc gladhelica fa hono*m* thz han bedhis. Ok än takir var h*er*ra ihesus gärna alla thiänist af hänna handom. oc hedhrar hona mz alle vyrdhning fore discip*ul*is. Än äkke skalt thu oc glöma magdalene vars h*er*ra ihesu älskelico discip*ul*a*m* See huru hon sitir som hon förra var van vidh*i*r sins mästara föter. höre granlica hans ordh. oc gör honom ämuäl gladhelica the thiänist som hon gitir af allo hiärta. A hulkit thätta litla husit är nu. A hwat ärofult
är at boo i thy. hwat ey thikkir thik ok här vara 308
stora pasca höghtidh. vm thu haw*i*r nakra gudhelikhet tha vänte iak väl, Än litit stodh var h*er*ra th*er* mz thöm. thy at thz var nu godha stund vppa quällin. Tho nöddo the han vanlica än litit längir dwälias th*er* när sik. bidhiande at han skulle äkke swa sköt thädhan fara. hwat ey tror thu at magdalena th*er* hon sat vidh hans fötir, tröstelica hiolt han i klädhin. bidhiande at han skulle äkke swa sköt thädha*n* fara. han var i hwitasta klädhom. thy at han hafdhe fört sik i sinna äro klädhe. ok mädhan hon hiolt han äkke af dyrue vtan af älskoghans tröst, tha misthäktis thet äkke varom h*er*ra. Var h*er*ra vil hallas som vi hördho*m*. at the twe discip*ul*i giordho som gingo til emaus.

Sidhan var h*er*ra ihesus hafdhe tha giort sinne modh*i*r oc takit af hänne vyrdhning. välsignadhe han alla oc foor thädhan Än the fiollo nidh*i*r a iordhena oc badho at han skulle sköt atirkoma. ok sato atir badhe thörstoghe oc hungroghe af sinom h*er*ra. af hulkom the varo vani hawa swa stora ömpne. thänkiande vppa han idhkelica mz sukka*n* ok astundan. See huru opta thu haw*i*r haft pasca höghtidh i dagh. thy al thässin oppinbarilsin vordho a pasca dagh Än vanlica hördhe thu thz ok kändit äkke. thy at thu hafdhe äkke ömko oc varku*n*nan i pino*n*ne. thz tror iak at vm thu ku*n*ne varku*n*na, oc hafdhe hughin när thik ok läte äkke flytan i världinne. i fafängom oc onytlico*m* thankom. hwaria paska finge thu hugnad. thz matte thik oc hända hwan sunnadagh. vm thu ville redha thik th*er* til mz helom hugh vm freadaghin ok lögh*i*rdaghin. thy at sancte paual sigh*i*r.
309 at vm vi ärom pino*n*na kompana. tha skolom vi oc vara hugnadhzsins kompana. th*er* äpt*i*r kom var h*er*ra ihesus atir til hälgha fädhrena. hulke som äkke varo mz hono*m* fafänge vtan varo i frygdhi*n*na lofwi oc hiärtans glädhi. Än hwat the sungo thz veet han. tho mat thu thänkia at the thakkadho varo*m* h*er*ra for hans kärlek. oc the godhgärninga som han hafdhe giort hwario*m* thera i sino*m* tima. först at the frambudhu sik han at lowa swa som värdoghan alt lof. Aat thy andro. at the kändos vidh*i*r sin rätta h*er*ra. Aat thy thridhio at the taldo vp hans godhg*er*ninga. Fiärdha at the äggiadho alla til lof. thz fämta at alle badho til hans. J allo thässo skodha them granlica alla

saman ok akta mz vyrdhning thz the göra. thy at thz är mykyt gudhelikit oc gagnlikit. ey at enast til thesse thänkilsen. vtan än ämuäl til thz lowit oc sangin som honom siongx i himerike

[Här äro, lika som uti Bonaventuræ *Opera*, kap. 82—89 uteslutna. De innehålla patriarchers, profeters och änglars lofsånger. I B. O. är äfven inledningen till dem utesluten, men här ofvan bibehållen och börjande med: ther äptir kom var herra (föregående sida rad 20).]

(Kap. 90.)

Huru var herra ihesus oppinbaradhis attonda daghin thomose när staddom

Attonda daghin äptir vars herra ihesu vpstandilse vppinbaradhis han atir sinom discipulis komande in aat luktom dorom. oc thomas var tha mz thöm som äkke hafdhe varit mz them första daghin. ok nar andre sagdho honom at the hafdho seet van herra. Swaradhe han. vtan iak seer saren äpte spikomen i handomen hans ok mera som i ewangelio star. Tha sagdhe then godhe hyrdhin som lät vardha sik vin the litlo hiordhena sina. Pax vobis. Ok sidhan sagdhe han thome. tak hijt thit fingir. see mina händir. faa hijt thina hand. oc sänt hona i mina sidho. oc var äkke mistro vtan troin Tha sagdhe thomas. Min gudh oc min herra. Thomas sa mandomin oc trodhe han vara badhe 310
gudh ok man han sagdhe ok sina culpam. oc gaf sik skylloghan at han hafdhe forlatit van herra oc rymt fran honom. ok var herra sagdhe honom. räz äkke. thik är thz alt forlatit. af nadhelike foreskipan lät var herra thomam swa twäka. at hans vpstandilse skulle beuisas oc pröuas liuslica

mz skälom. Skodha han gra*n*lica här. oc thänk hans vana godhlek ok lioflek. ödhmiukt oc bre*nn*ande älskogha. huru han teer här thome oc androm sinom discip*u*lis sina vnde. at han skulle bort taka af thera hiärtom alt vantro*n*na myrkir. til thera oc vara nyttelikhet. Ok atirgömde var h*er*ra ihesus sik arrin af vndomen for thre saka. som är at han skulle göra apostlana vissa i tro*n*ne af sino*m* vpstandilsom. oc at ha*n* skuli them fadhreno*m* tee. nar hono*m* thäkkis a ma*n*do*m*sins vägna bidhia for os. thy at han är var aduocat*us*. Ok swa th*er* til at han thöm omillom ma*n*nom a domadaghi tee Nw star var h*er*ra ihesus nakra stund När sinne modh*ir* ok sino*m* discip*u*lis. oc talar af gudz rike ok himerikis äro. Ok the mz hono*m* i store glädhi hörande the höghelico ordhin af äuärdheliko snillenne. ok seande hans änlite fult mz frygdh oc fäghrind. göm väl aat them huru the sta kring om han. Än varfrw ä näst opsidhis vidh han. Ok magdalena*m* mat thu see altidh aat hans fotom. Stat ok thu höuisk ok blygh. oc gladh. tho nakat lankt fran thöm. oc vanlica af sinne dygdh oc lioflek lat*ir* han thik kalla. Vm sidhe badh han thom gaa i galileam vppa bärghit thabor. ok sagdhe sik vilia th*er* vppinbaras thöm. Ok tha han hafdhe gifwit thöm sin välsignilse. foor han fran
311 them. ok the blifwo atir som för hungroghe oc thörstoghe af honom. än tho mykyt styrkte

(Kap. 91.)

Huru var h*er*ra ihesus oppinbaradhis discip*u*lis i galilea

Tha som discip*u*li varo kompne vppa bärghit thabor oppinbaradhis them var h*er*ra ihesus sighiande Mik är gifwit alt vald i himerike oc i iordhrike. ga*n*gin ok lärin alla. som han ville sighia. farin vm alla världina oc kännin thöm väghin til himerikis. döpande thöm i na*m*pn fadh*i*rs oc sons oc thäs hälgha anda. ok kännande at göma alt thz iak bödh. oc tröstin idh*i*r th*e*r vidh*i*r at iak är mz idh*i*r alla dagha. alt til världi*n*na ända. discip*u*li badho til hans i hans tilquämd. oc stodho när hono*m* ämuäl nu mz store glädhi. Skodha thöm väl. oc thänk thz them nu sagdhis. thy at the äru stoor oc mykyt värdogh. här teer han them oc vppinbarar hulkaledhis han är alra thinga h*er*ra. biudh*i*r thöm p*re*dica. ok kännir thöm döpa. Gifwir ämuäl thöm stora tröst then tidh han sigh*i*r at han skal altidh vara mz thöm. ok hwat mang kärlex tekn han beuisar thöm. Sidha*n* var h*er*ra hafdhe thätta sakt oc gifwit them sin välsignilse hwarf han bort fran them

(Kap. 92, 93.)

Huru var h*er*ra ihesus tedhis discip*u*lis vidh mar*e* tybyriad*is*

Mädhan discip*u*li dwaldos än quarre i galilea tha gingo siäx af them at fiskia i mari tybriadis Alla nattena äruodhadho the oc fingo änkte. Arla vm morghonin tedhis var h*er*ra them oc stodh vppa

hafstrandinne. spöriande vm the hafdho nakat
fangit Sidhan the hafdho swarat äkke. sagdhe han.
kastin wt nätit vppa höghro sidhona a skipino. oc
i skolin finna The kastadho wt. oc fingo storan
312 hoop mz fiskom. tha sagdhe iohannes petro. thz är
var h*er*ra. petr*us* var nakin ok kastadhe ginstan
ow*ir* sik kiurtilin. stegh wt w skipino ok foor til
landit. Än the andre komo til landz mz skipino
Ok nar the stigho vppa landit. sagho the en fisk
vara la[g]dhan vppa glödhana. oc brödhit tilreet. thy
at var h*er*ra ihesus hafdhe reet thöm thz. Ämuäl
lät han ok taka ok stekia af thera fiscom. giordhe
godha maltidh oc stora höghtidh mz thöm th*er* a
strandinne. bröt brödhit. oc fiskin samuledhis. oc
gaf thöm äta. oc aat siäluir mz thöm. oc thiänte
lioflica af alle ödhmiukt som han var förra van
Här sitia thesse siw. discip*u*li fult gladhi oc äta
alle sama*n* mz sinom h*er*ra. Skodha oc see hans
liofwa oc astundelica änlite. frögdha sik th*er* vidh*ir*
oc glädhias af allo hiärta Taka af hans hälghasta
handom then astundelica matin oc thrifwas af
honom ey mindra andelica än licamlica. A hulkit
gesta budh thätta är. göm väl aat allo. oc fresta
vidh. vanlica biudha the thik än til bordz mz sik.
Än skalt thu ok vakta aat thy som äpte kombir.
thy at thz är badhe nytlikit oc fagh*i*rt. Tha som
thätta höghtidhelica gesta budhit var haldit. sigh*ir*
var h*er*ra ihesus til pätars. Älskar thu mik mera
än thesse. Pätar swaradhe. h*er*ra Thu vest at iak
älskar thik. Var h*er*ra sigh*ir* hono*m*. Göm min
lamb. ok threm sinno*m* swa spöriande anduardh-
adhe var h*er*ra honom sina hiordh. J hulko thu

mat thänkia vars h*er*ra väluiliogha godhlek. ödhmiukt, oc äuärdhelica kärlek. Vppinbarlica seer thu hwat granlica oc af hwat kärlek han swa opta anduardhadhe pätare vara siäla. Sidhan foresigh*i*r oc var h*er*ra ihesus sancto pet*r*o hans dödh. i thy 313 han sigh*i*r. Thän tidh thu vast vng*i*r giordadhe thu thik. oc gik hwart thu ville. Än then tidh thu vardh*i*r gamal skal annar giordha thik oc ledha thik thijt som thu äkke vil. J thässom ordhomen lät var h*er*ra vndirstanda pätar. at han skulle thola dödhin a korseno for hans skuld. Ok then tidh sancte pätar spordhe hwat dödh iohannes skulle thola. swaradhe var h*er*ra. Swa vil iak läta blifwan. som han ville sighia. Jak vil äkke at ha*n* skal fölghia mik mz pinlicom dödh. vtan han skal tha han vardh*i*r alrogh*i*r hwilas i conte*m*pla*ci*o*n*e. Tho vndirstodho thätta the andre discip*u*li at han skulle äkke dö. Än äkke var thz stor gafwa. mädhan bätra är at skilias vidh lica*m*man ok vara mz cristo. Ther äpt*i*r hwarf var h*er*ra ihesus bort fran them. ok kom atir til hälgha fädhrena. ok discip*u*li blifwo atir i store glädhi. Ok mat thu thänkia som sanctus au*gustinus* sigh*i*r. än tho at thz är äkke sc*ri*fwat. ok är väl troande at mille h*er*ran ther siäluir godhlekin är. vitiadhe opta sina modh*i*r. discip*u*los. ok magdalena*m* sina älskelico discipulam. tröstande ok hughnande thöm som swa storlica varo dröfdhe oc mödde af hans pino. Ok är väl sa*n*no likt at hälghe fädhrene oc särlica habraha*m* oc dauid. hulkom som gudz son var enka*n*nelica lofwadh*i*r. komo mz varo*m* h*er*ra ihesu at see hans värdogh-

asta modh*i*r. hulkin th*e*r fan for them oc allom nadhena at vi vordhom atir löste oc födde atirlösarin. A hwat gladhelica the skodhadho hona ok nighu hänne mz alle vyrdhning, oc helsadho
314 hona mz alle the välsignan som the gato. Än tho at the äkke syntos af hänne. Ämuäl mat thu ok thänkia här vars h*er*ra ihesu lioflek ok kärlek oc ödhmiukt hulkin som skina i allom hans g*er*ningom. ok at han ville än fyretighi dagha sidhan han var vpstandin af dödha. ok hafdhe swa ärlikin sigh*i*r wnnit. vara quar i pilagrims färdhinne th*er* til at han skulle sina discip*u*los styrkia oc stadhfästa. Väl matte äro*n*na sigh*i*r vinnare äpte swa mang aar. Äpter swa mykyt äruodhe oc vidh*i*r mödho. äpte swa smälican oc hardhan dödh. värdhskyllelica hawa heem farit i sina äro. ok hawa styrkt oc stadhfäst apostlana äpte allo*m* sinom vilia mz sinom änglom. Än hans kärlekir gat thz äkke tholt. Siäluir ville han vmganga mz thöm vppinbara*n*de sik them the fyretighi daghana. i mangom vissom tekno*m* beuiste han sin vpstandilse. ok taladhe af gudz rike. thz giordhe han for thera skuld. oc vara. Än vi akto*m* thz äkke Mädhan han älskadhe ok älskar os swa mykyt hetelica tha skullom vi os vidh tholkan oc swa storan eld ey at enast värma. vtan än bränna

(Kap. 94.)

Af vars h*er*ra ihesu christi vpfärdh til himerikis

UJdh*i*r vars h*er*ra ihesu vpfärdh til himerikis. tilbör thik vara vakra at vm thu nakat sin frambödh thik mz alle huxsins vidh*i*r frestan när stadda

hans ordhom oc gerningom. tha skalt thu göra thz
nu myklo hällir. thy at thässin höghtidhin gaar
owir alla andra som thik skal fra*m*ledhis beuisas.
Ok enkannelica skal thz vpuäkkia thik til thässa
höghtidhena At mädhan var h*er*ra ihesus haw*ir*
fulco*m*nat sina pilagrims färdh. skal han nu hädhan 315
fara mz lica*m*like näruaru*n*ne. Ok thy skulu hans
ordh oc hans gerni*n*ga granlica aktas. Thy at hwar
troin siäl plägh*ir* taka sinom brudhgo*m*ma. sino*m*
h*er*ra. sinom gudhi granlica var, then tidh han skal
färdhas. Ok innelica vmfämpna i hugheno*m* thz
som han tha sigh*ir* ok gör: ok sik hono*m* ödhmiuk-
lica oc innelica anduardha ok hughin sin allaledhis
dragha fran andro*m* thingom A fyretighinde dagh-
eno*m* af vpstandilsinne dagh. viste var h*er*ra ihesus
thy at hans tidh kom at han skulle fara af thesse
världinne til fadhorin. thän tidh han hafdhe älskat
sina Nw älskadhe han thöm sa*n*nelica ij ändan.
thz är i thz yttarsta. Tok han alla hälgha fädhre-
na. oc alla the hälgha siälana af p*ar*adyso. välsign-
ande helye oc enoch som th*er* blifwo quarre oc än
lifwa. oc gik til sina discip*u*los. hulke som varo mz
modh*ir* hans i eno huse in monte syon. oc vppin-
baradhis thöm. Ok til älskoghans oc glädhinna tekn
ok ami*n*ne. ville han äta mz thöm för än han fore
fram thöm. Nu thän tidh the ato alle saman mz
storom hugnadh oc glädhi i thässo sins h*er*ra
yttarsto gästa budhi. Sagdhe var h*er*ra ihesus til
them. Thz är time at iak skal atir koma til then
som mik sände. Än blifwin ij här quarre i stadh-
ino*m* til thes ij iförins owan til i dygdhena. thy
at innan faa dagha skulin ij vpfyllas mz them

hälgha anda. swa som iak idh*i*r lowadhe. Sidhane
skulin ij ganga vm alla världina. prädica mit
ewangeliu*m*. oc döpa them som a mik tro. oc
vardha mik vitnisbärara alt til yttarsta iordh-
monin. Ämuäl forueet han thöm oc thera mistro
i thy at the hafdho äkke troit thöm som han
316 hafdho seet vpstanda af dödha. som är hans änglom.
Thätta sagdhe han for thera p*re*dican skuld. ok
lät thöm vndirstanda som han ville sighia. myklo
hällir skullin i hawa troot änglomen. ämuäl än
förra än i hafdhin seet mik. än hedhningane som
tro tha i p*re*dikin oc äkke fa see mik. thätta giordhe
var h*er*ra for thy at the skullo kännas vidh sin
vanskilse oc vara thes ödhmiukare. teande thöm
i sinne bortfärdh huru mykyt hono*m* thäktis ödh-
miuktin. hona anduardhadhe han thöm swa som
thz ther enka*n*nelica kärt är. Nw spordho the ok
van h*er*ra aat thy som koma skulle. ok han ville
äkke swara thöm. thy at thz tharfwadhis thöm
äkke. Vidh*i*r at the äta tala the oc glädhias fore
sins h*er*ra näruaru. tho alt licouäl dröfdhe for
bortfärdhena. thy at the älskadho han mz swa
storom innelico*m* älskogha. at ämuäl formatto the
ey mz iämpno*m* hugh thola ordhin vm hans bort-
färdh. Än hwat skal iak tha sighia af modh*i*r
hans ther vpsidhis när hono*m* sat vidh at the ato.
som ow*i*r alla swa älskadhos sina mällan Hwat
ey tror thu at hon af modh*i*rlikx älskoghx sötma
rördhis. ok gafs al vidh thässin sonsins ordh af
hans bortfärdh. lagdhe howdhit owir sonin oc
stodde sik vidh hans bryst. Ok vm iohannes
giordhe thz in cena d*omi*ni. myklo hällir mat thu

thänkia thz nu af hänne. Ok sukkande mz gratande tarom badh hon han sighiande. Son min mädhan thu vilt hädhan fara. föör mik mz thik Än var h*er*ra hugnadhe oc tröste hona oc sagdhe. Min alra kärasta modh*i*r. thz är min bön. mödh thik äkke af mi*n*ne färdh. thy at iak far til min fadh*i*r. 317
Än thik bör blifwa här quarre nakra stund for tro*n*na skuld. thy at thz är nyttelikit for thera skuld som a mik tro. Sidhane skal iak koma atir äpt*i*r thik oc taka thik til mi*n*na äro. Tha sagdhe varfru til hans. Min sötaste son. vardhe thin vili. thy at ey är iak at enast viliogh at blifwa här quar. Vtan än är iak redhoboin at döö for siälana. for hulko*m* thu vast oc dödh*i*r. Vtan minz vppa mik. Var h*er*ra ihesus hugnar thaghan oc tröstir hona oc discip*u*los. magdalena*m* oc alla a*n*dra som th*e*r varo sighiande. J skulin äkke dröuas oc ey rädhas. Jak skal idh*i*r äkke atirlata swa som fadh*i*rlös. vta*n* iak skal koma til idh*i*r oc vara altidh mz idh*i*r. Sidhan sagdhe han thöm at the skullo gaa wt w stadhino*m* vppa monte*m* oliueti. thy at han ville thädhan vpfara. Ok hwarf tha ginstan bort fran thöm. ok modh*i*r hans ok alle andre gingo vtan dwalu vppa thz sama bärghit som är när ierusalem vppa ena valska milo. Ok var h*er*ra ihesus oppinbaradhis thöm th*e*r ginstan. vmfägnadhe thaghan i*n*nelica sina modh*i*r. helsadhe oc välsignadhe hona. oc hon välsignadhe han. Än discip*u*li oc magdalena oc alle andre fiollo nidh*i*r oc gräto oc kysto hans föt*i*r Än han rätte vp sina apostolos oc kyste them lioflica oc gaf thöm allom sin välsignilse. Skodha thöm väl oc

alt thz th*e*r vardh*i*r. thänk oc ämuäl hälgha fädhrena som th*e*r äru än thot the syntos äkke. huru
318 gärna oc vyrdhelica the sagho varfru. ok innerlica välsigna hona. vm hulka the haua fangit swa stora godhgärninga. huru the skodha oc ämuäl the höghe-liko kämpana. himerikis härskaps ledhara oc höfdhinga. Hulka var h*er*ra ihesus i bland alla wtualde til at wmstridha oc vinna alla världina. Sidha*n* alt var giort ok fulco*m*pnat. tilbyriadhe var h*er*ra ihesus vplyptas fran thöm oc vpfara mz sinne eghne dygdh oc makt. Ok modh*i*r hans. ok alle fiollo nidh*i*r a iordhena. ok varfru sagdhe. Min välsignadhe son minz vppa mik. For bortfärdhina hans gat hon äkke atirhallit tarana. Tho gladdis hon mykyt at hon saa sin son swa ärofullelica oc swa ärlica fara til himerikis Samuledhis sagdho oc apostoli. H*er*ra al thing forlätom vi for thina skuld. var os ami*n*nogh*i*r. Sidha*n* välsignadhe var h*er*ra thöm oc sagdhe. Varin stadhughe oc görin manlica thy at iak skal vara altidh mz idh*i*r Ok foor thaghan gladh*i*r ok skinande i änliteno mz oplyptom handom til himerikis mz storom sigh*i*r som äronna kronadh*i*r konu*n*gir. förande mz sik then ärlica siäla skaran. oc redde siälw*i*r väghin fore them. äpte thy som p*ro*phetin micheas hafdhe fore sakt. var h*er*ra ihesus. ärofullir. skinande. hwitir oc rödh*i*r. ok allir gladh*i*r gik fore them. visande thöm väghin oc the fylgdho hono*m* mz osighelike glädhi oc frygdhelicom sang sighiande. lofwom h*er*ran som vpfar owir alt thz som andas mz glädhinna lofwi. H*er*ra är hans na*m*pn. vidh*i*r gangin
319 h*er*ranom hans miskund oc vndarlica thing th*e*r

han giordhe människio*n*na sonom. Välsignadh*i*r vari thu var gudh oc var h*er*ra th*e*r them helar a thik hopa. framledhande thit folk oc thina wtualda män mz frygdh oc glädhi. Thu wtledde bundna fangana ij thinom styrk gifwande os var astundilse. Nw skolom vi ganga in ij thit hws oc sionga thit loff i änglanna asyn. lof oc hedh*i*r oc ära vari thik var konu*n*g*i*r oc atirlösare ihesu christe. Än nu mädhan thätta giordhis foor michael *pre*positus p*ar*adysi archangelus ok budhadhe,änglomen. at var h*er*ra ihesus ville vpfara til himerikis. oc ginsta*n* komo alle himerikis ängla chora skikkadhe som en spetz. hwar äpter sinne värdhelikhet oc mötto hono*m*. En af them blef ey quar som ey kom a moot sinom h*er*ra. Ok vidh at the komo bögdho the sik oc nighu sino*m* h*er*ra ihesu mz alle the vyrdhning som the formatto. ok fölgdho hono*m* mz lof oc sang oc osighelike glädhi. Än hwa är then th*e*r formatte at thänkia oc än sidh*i*r at sighia af the glädhi oc frygdhelica sang som th*e*r vardh. Nw tha höfdhingane komo saman oc sangarene, sagdho the, Alleluya. All*elu*ya. Alleluya. Välsignadh*i*r vari thu som gangir vppa vädh*i*r vingomen All*eluy*a. All*eluy*a. H*er*ra ihesu alt lof oc hedh*i*r äst thu värdh*i*r. All*eluy*a. thy at thu vant ärofulla sighrin. All*eluy*a. O h*er*ra ihesu. himpnane skulu vidh*i*r ganga thin vndarlico thing oc thina sa*n*nind. See. Nw fara släktena vp til himerikis. thz är gudz folk. Vidh*i*rgangande thik oc sighia. All*eluy*a. Medh tholko*m* sang oc lofwi hedhradho the van h*er*ra ihesum. oc giordho hono*m* hedh*i*rsins höghtidh mz alle vyrdhning oc osighelike glädhi Än hwa mon

320 gita fulsakt af thässe glädhi. Älla hwa mon ok thz gita sakt. hwat glädhi som swa väl änglane som hälghe fädhrene oc siälana inbyrdhis fingo nar the möttos ok komo til saman. thy at sidhan änglane hafdho lyktat sin sang oc fägnat var*om* h*er*ra mz alle vyrdhning. sagdho the til hälgha fädhrena mz store glädhi ok lioflikhet. J gudz folkx höfdhi*n*ga oc första. Vi glädhioms af idhre välkomo all*eluy*a. Här komin ij mz var*om* h*er*ra All*eluy*a. ok i farin fast vp All*eluy*a. til the äro oc glädhi. th*er* alre ändas All*eluy*a. Hälghe fädhrene swaradho them gladhelica sighiande. Jdh*i*r gudz folkx höfdhingom vari fridh*i*r oc glädhi for vtan ända All*eluy*a. all*eluy*a. all*eluy*a. Siongom varom konu*n*g äuärdhelikit lof, for ha*n*s osighelica godhlek all*eluy*a. Siongin oc var*om* hiälpara oc atirlösara frygdhinna lof for hans obegriplica kärlek All*eluy*a. all*eluy*a. all*eluy*a. Sidhan hwar hafdhe annan gladhelica vndfangit. oc hwar gladdis af annars äro. tröstis hwar vidh anna*n* oc gladdos inbyrdhis oc sagdho alle sama*n* mz enne röst, All*eluy*a all*eluy*a. All*eluy*a. Nw skolom vi alle sama*n* fara til h*er*rans- hws. Thän ärlike dyre värdhoghe stadhin skal taka vidh*i*r os allom saman. Vi vars h*er*ra menlösa faar skolom inganga gino*m* hans porta. oc födhas i the*n* gräsgangeno*m* i the beti*n*ne ther alre vanskas. Dygdhanna h*er*ra var gudh oc var skapare är mz os. han takir vidh*i*r os oc fägnar os. oc gifwir os th*er* glädhi ok fagnadh All*eluy*a. All*eluy*a. Lof oc hedh*i*r oc ära vari thik var*om* h*er*ra ihesu christo th*er* äst var gudh oc skapare. frelsare oc helare for vtan ända. Seer

thu nu at alle glädhias oc lofwa oc sionga. thy at som p*ro*phetin sigh*i*r Ascendit de*us* in iubilac*io*n*e* 321 et do*mi*n*us* in voce tube. thz är mz ängla oc hälgha ma*n*na sang oc lofwi. Än var h*er*ra ihesus foor mykyt saktelica for modh*i*r sinna oc apostlanna hugnadh oc flera sinna vina som thz sagho ä mädha*n* the gato seet han. Än i samu stundinne skyn toko han af öghomen thera. var han mz änglomen oc hälgho*m* fädhrom oc allo himerikis herskapi i sins fadh*i*rs rike Swa sigh*i*r oc sami p*ro*phetin. Thu som far vp owir vädhra*n*na vinga. mällan sät*i*r skynar thinne vpfärdh Medh vädhra*n*na vingom forstas thz klenasta af vädhreno som raskast är. Ok gifs os vndirstanda i thy at var h*er*ra ihesus foor til himerikis myklo raskare än thz kaŋ röras. Modh*i*r hans oc discip*u*li. magdalena oc varaf*ru* systor stodho a sino*m* knäm oc sagho han ä män the gato seet han swa fara vp til himerikis. A hwat hughnadh thz mu*n*de vara. see varn h*er*ra vpfara mz tholke äro. hwat hugnadh vare at see änglana oc hälgha siälana fölghia hono*m* mz swa liofwom oc sötom sang. nalkan skildis the siälin for glädhi skuld vidh sin lica*m*ma. oc vpfore mz thöm. Nw vidh at the swa stodho oc sagho vp äpte varom h*er*ra. fingo the see twa ängla sta nästa sik i hwitom klädhom. oc sighia til them. Viri galilei. hwat seen i vp til himinin. Jhesus som vpfoor fran idh*i*r til himerikis skal swa atir koma til domin som i saghin at han vpfoor til himerikis Gangin thy atir i stadhin. oc bidhin th*er* som ha*n* idh*i*r sagdhe. thänk här huru var h*er*ra ihesus lät vardha sik vm them. thy at ginstan han

322 slap v ōghsyni*n*ne thera sānde han twa sina āngla at the skullo th*e*r ākke oflānge standa oc gōra sik thrōtta. ok at the skullin styrkias. hōrande āngl-anna vitne at the dragha owir eno mz thōm af vars h*er*ra vpfārdh. Tha the hafdho hōrt thāssin ordhin, badh varfru ōdhmiuklica ānglana at the skullin anduardha hona sinom son. Ok the nighu hānne alt nidh*i*r a iordhena. toko gārna vidh hānna budhi. Apostoli oc magdalena oc alle andre sagdho them samuledhis. oc gingo sidhan atir i stadhin til montem syon. ther blifwo the oc biddo som var h*er*ra ihesus hafdhe thōm budhit. Tha var h*er*ra ihesus kom mz allom thōm sāla oc vārdhe-lica moghano*m*. lāt han op himerikis port. som alt th*e*r til hafdhe ma*n*kōnino varit atirluktir. ok gik sigh*i*rlica oc gladhelica in fallande a knā mz alle vyrdhning for sin fadh*i*r oc sagdhe Fadh*i*r. thak oc loff oc hedh*i*r vari thik som mik gaf sigh*i*r af allom mino*m* ouinom. See vare vini som fagne hiollos. thōm p*re*sentera iak oc atir anduardhar thik. Ān mino*m* brōdhrom oc discip*u*lis som iak atirlāt i vārldi*n*ne louadhe iak at sānda sp*iritu*m sanctum. bidh*i*r iak thik min fadh*i*r at thu ful-co*m*na mina lofwan. oc thōm anduardhar iak thik. Fadhorin rātte thaghan vp han. ok satte han vppa sina hōghro hand oc sagdhe. Min vālsignadhe son alt vald. oc allan dom gaf iak thik af thāssom thinom discipulis. Ok thās hālgha anda sāndning mat thu skipa āpt*i*r thino*m* vilia. Alle ānglane oc alle the sālasto andane fiollo nidh*i*r oc badho til han. Stodho sidhan op oc byriadho at*i*r sin

323 sa*n*g ok sionga sino*m* gudhi āronna lof, Vm moyses

oc isr*ae*ls syni sidhan the varo ko*m*pne owir rödha hafwit su*n*go gudhi lofs sang sighiande. Cantem*us* d*omi*no gloriose e*ni*m etc. Ok maria p*ro*phetissa moysi syst*ir* oc the andra qui*n*nonar som mz hänne varo. toko tympana oc choros oc annor sangara andbudh oc louadho sin gudh. huru myklo hällir skullo the thz göra. tha the hafdho forwnnit alla sina nödh oc thera vidh*ir* mödha var al ändadh Samuledhis thän tidh dauidh konu*n*g*ir* fördhe gudz ark in til ierusalem vm alt folkit sang gladhelica. Ok dauid mz sangarom slo harpona. ok alle lekto for varo*m* h*er*ra i sinom harpom oc tympanis oc manga handa leek, ok dauid sprang af alle makt for gudhi. myklo hällir giordho the thz nu. Män the äru sannelica i gudz asyn oc see han i sinne äro mz swa store glädhi. Ok vm iohannes ewa*n*gelista i apocalypsi sigh*ir* sik haua hört i himerike. fyra oc fyretighi oc hundradha thusand sangara alla leka i sino*m* harpom. oc sungo swa som nyan sang fram for lambsins säte Myklo hällir ma man thänkia them hawa thz nw giort. Ok thänkia thöm som th*er* äru. alla sionga. alla glädhias oc frygdhas. Vilt thu oc än sighia at the da*n*za oc sla handomen saman. af rätte glädhi oc hiärtans frygdh. thz star til thiin. Thera glädhi mat thu marghfallelica thänkia. thy at hon är mere än nakar tu*n*ga kan sighia älla nakat hiärta thänkia. Sa*n*nelica tha höris nu i iherusalem. thz är i himerikis äro glädhinna sangir vm alla gatwr. oc hwan en vinkil. Af allo*m* siongx th*er* alleluya mz inne- 324
licaste glädhi oc hiärtans frygdh Af världinna vphof var alre swa stor höghtidh. oc swa högh-

tidhelik pascha haldit. oc ma uäl ske alrigh vardh*i*r vtan äpte domadagh. Nar alle wtualde män skulu th*er* p*re*senteras mz ärofullom lica*m*mom. oc for thy sagdhe iak thik förra. at thässin höghtidhin tha man haw*i*r alt vm kring thänkt. gaar owir alla andra. thänk thy them alla saman. tha faar thu see vm iak sigh*i*r sant. Stor höghtidh oc dyr hälgh*i*r time är vars h*er*ra ihesu incarnac*io*. som är tha gabriel archängil budhadhe varfru. ok är vpbyrilse aat allom varom fagnadh. Än thz är os höghtidhelikit oc äkke honom thy at han luktis tha i iomfrw marie lifwe. Ämuäl är ok ha*n*s födzla stoor höghtidh. Än oc är thz os höghtidhelikit thy at honom är varku*n*nande at han föddis til swa stora*n* fatikdom. smälek. oc vidh*i*rmödho. Samuledhis är ok a vara vägna hans pina stoor höghtidh. thy at tha vordho alla vara synde afskrapadha. thy at som gregori*us* sigh*i*r. enkte hafdhe os doghit födhas. vtan vi hafdho*m* ey vordhit atirlöste. Än for the hardhasta oc biterlica pinonar ok then smälicasta oc fulasta dödhin han tha tholde skolom vi tha äkke glädhias vtan hällir sörghia oc grata. Än är oc stor oc san pascha höghtidh. vars h*er*ra ihesu christi vpstandilse swa väl hono*m* siälu-o*m* som os, thy at tha beuiste han huru ärofullelica han hafdhe wo*n*nit sighrin. Ok vi vordhom tha rätuise giordhe. Väl är then daghin mykyt värdhelikin. Ok thy siongir the hälgha kirkia en-
325 ka*n*nelica a them daghenom. Hec dies qua*m* fecit d*omin*us etc. Än af thässe asce*n*sionis höghtidhinne sigh*i*r sancte augustin*us*. at thänne daghin är meer höghtidhelikin än andre, for thy at än thot

var h*er*ra ihesus stodh vp a pasca dagh. tho är han än ij iordhrike i sinne pilagrims färdh. Än är portin a p*ar*adijs atirlukt*ir*. Äkke foro än hälghe fädhrene til fadhorin i himerike. Alt är thätta fulco*m*nat i thässe höghtidhinne. oc alt thz gudh alt til thänna timan giordhe, giordhe han at thz skulle til thänna daghin koma. Ok vtan han hafdho alla hans gärni*n*ga varit ofulco*m*lica. thy at himil oc iordh. oc alt thz i them är var skapat for manzsins skuld. Än ma*n*nin var skapadh*i*r th*er* til at han skulle haua ärona. Til hulka ängin ku*n*ne koma äpte syndena fore thänna daghin ey var ha*n* swa godh*i*r. Seer thu hwat värdogh*i*r oc höghtidhelikir thänne daghin är. Samuledhis är oc stor höghtidhis dagh*i*r pingiz daghana. ok kirkia*n* hallir stora högtidh a hono*m* som väl är värt. thy at hon fik tha höxsta gafwo som är then hälgha anda. Än oc är thz os ok äkke hono*m*. Vtan thänne vars h*er*ra himils färdz dagh*i*r är rät eghelica höghtidhelicasta hälghin af varo*m* h*er*ra ihesu. thy at i dagh byria han sitia a fadh*i*rsins höghro hand. oc takir roo oc hwilo äpt*i*r sit äruodhe. Ok är thätta ämuäl alla ängla*n*na höghtidh. thy at the see the äro a mandomsins vägna som the alre förra sagho. Ok swa for thy at i dagh tilbyrias atirbyggias oc vpfyllas thera chora af swa ma*n*go*m* hälgha ma*n*na siälom. Ok är thätta ämuäl eghelica **326**
alla thera ärlica patriarcha*n*na oc hälgha siälanna höghtidh som i dagh först ingingo i himerikis fädh*i*rnis land. Ok vm vi hallom höghtidh af enom hälgho*m* ma*n*. thän daghin han foor til himerikis. huru myklo hällir skolom vi tha af swa mango*m*

thusanda hälgho*m* ma*n*nom. Ok än swa myklo hällir af varom h*er*ra ihesu christo sancto sanctorum. Åmuäl är thätta oc varfru höghtidh som saa sin son sa*n*nan gudh oc sa*n*nan man kronadha*n* mz äronna krono swa höghelica vpfara til sit konu*n*gx rike. Allicouäl är thätta oc ämuäl eghelica var höghtidh. thy at i dagh är mankönsins natur vphögdh owir himpnana. thz är ängla*n*na natur Ok vtan var h*er*ra ihesus christus hafdhe vpfarit. tha hafdhom vi äkke fangit hans höghelicasta gafwo som är then hälgha anda. af hulkom vi hallo*m* so*m* väl är värt swa stora höghtidh. Ok thy sagdhe han sino*m* discip*u*lis. thz är idh*i*r alstingx vidh*i*r thorftelikit at iak skuli ganga. Ok vtan iak gangir hädhan tha kombir thän hälghe ande äkke til idh*i*r. Ok swa seer thu oppinbarlica at thänne daghin är höghtidhelicare än andra höghtidhe. Ok the siäl som folco*m*lica älska varn h*er*ra ihesum. skulle meer glädhias i dagh än nakan anna*n* dagh i areno. Thy sagdhe ha*n* ok sino*m* discip*u*lis. vm i älskin mik. tha gladdins ij th*er* af at iak gar til min fadh*i*r. Ok alre var nakar dagh*i*r i himerike
327 förra swa höghtidhelica hallin som thänne. Ok thässa höghtidhenna glädhi räkte alt til pingiz dagha dagh. som thu mat i swa matto thänkia. Var h*er*ra ihesus foor vp til himerikis i siätta timanom sidhan han hafdhe ätit mz discip*u*lis vm tärz tima. Nw än thot the gladdos i himerike meer än nakar kan sighia. tho mat thu thänkia at första daghin hafdho archänglane särlica höghtidh. ok var h*er*ra ihesus tedhe thöm nakan särlikin hugnadh oc lioflikhet, Annan daghin giordho ängl-

ane höghtidhena. Thridhia virtutes. oc fiärdha potestates, fämta p*r*incipat*us*. siätta d*omi*na*cio*n*es*. Siu*n*da. throni. attonda cherubin. oc nio*n*da daghin seraphin. Thätta äru nio ängla chora. ok swa räkte thz alt til lögh*ir*daghin som är pingiz dagha apto*n*. ok tha hiollo hälghe fädhrene höghtidhena. oc alt til siätta tima*n* vm su*n*nadaghin

(Kap. 95.)

Af thes hälgha andz komo til discip*u*los

HVru then hälghe ande kom til apostla*n*na. är iak faku*n*nogh*ir* at sighia. oc hällir vil iak at thu skalt thz nima af hono*m* än af mik. Tho läsom vi at ha*n* kom owir them i eella tu*n*go liknilse. oc vpfylte the*m* mz osighelico*m* hugnadh oc glädhi. gifwande the*m* dygdha*n*na styrk. Ok af hans dygdh vordho discip*u*li swa starke. vp tände oc liuste at the striddo mot alle världi*n*ne ok vndir vo*n*no varo*m* h*er*ra mästa delin af hänne. ok komo sidhane til höghtidhenna th*er* vi nu taladho*m* af. ok än thot vi sagdhom at änglane louadho gudh. oc hwar chorin hafdhe särlica sin höghtidhis dagh. tho skolom vi vita for visso väl at the louadho van h*er*ra oc sidhane. oc lofwa han altidh. Ok haua glädhinna 328
dagha oc äuärdhelica höghtidh. lof oc thak oc välsignilse oc frygdhanna röst*ir* vantar th*er* alregh. som sc*ri*fwat är säle äru the som boo i thino huse. the skulu lofwa thik sin gudh äuärdhelica for vtan ända. Fordhom os thy oc vi at inganga i the hwilona hwar swa stoor glädhi ömpningas vtan vanskilse. Sukkom oc länktom af alle makt til vart fädh*ir*nis land. hatom thässe vsla rötelica kropsins

stomanit. Röktom han äkke i astundilsomen swa at han halle os i myrkostofwo*n*ne skilda vidh swa mykyt got. Vtan sighiom mz sancte pauale som sagdhe tha han thänkte vppa the vidh*ir*mödho han hafdhe haft oc än stodh fore. Jnfelix ego homo. quis me liberabit a corp*or*e mort*is* hui*us*. thy at swa länge vi ärom i thässom lica*m*mano*m* vafrom vi som pilagrima fran gudhi. Girnoms thy som han giordhe altidh sundirlösas oc vara mz varom h*er*ra ihesu christo. astundom licamans sundirlösn oc bedhoms hona idhkelica af gudhi. thy at vm os ku*n*no*m* vi hona äkke faa mz helso. Vardhom vi ok äkke ginstan bönhördha. tha skolom vi läta fadhorin radha oc halla os ij hopi. oc säta radhe. vara dödha fran världi*n*ne. fran bälle, oc allom hänna astundilsom oc än fra*n* vinom oc frändom. draghom os mz starko hiärta oc stadhugho fran thässom forganglico thingomen. Ok af thässa synlica thinga*n*na vsla oc stakkotta hugnadh. th*er* os sargh*ir* oc forgifw*ir* varom siälom. Ok farom vp mz varo*m* h*er*ra. Jak skulle sighia hällir til
329 gudh mz hugheno*m*. oc vari var vmganga mz honom i himerike. Görom vi swa tha ärom vi äkke alstingx pilagrima oc wtlä*n*ningia Ok i sökilsinna tima skal han os styra. oc värdoghas til siin taka. af hulkom vi nu talom. var h*er*ra ihesus christus som gudh är oc alra thinga skapare välsignadh*ir* ok lofwande in s*ecu*la s*eculorum* A M E N

GREGORIUS AF ARMENIEN.

Här six af thäs hälgha h*er*rans pino sancti gregorij af armenia huru han var pinadh*i*r, ok hwat vnd*i*rlico*m* thingom gudh giordhe mz honom. Ok hans hystoria biscr*i*fwas oc six i thässom siw bokom som här fylghia äpte. Ok byrias thy swa första bokin

Thz var i landzskapi thy som parthia heter. en man imalarsius at na*m*pne, han var valerij son hulkins släkt om langa tima hafdhe väl oc sälelica i hand gangit. thy at hans foraldra varo mykyt rike i guld oc silw*i*r. dyrom stenom. oc mango*m* hafwom. i fää oc boskap. i akrom. byom. thorpom oc maktoghom stadhom, Thänne sami fornä*m*pde imalarsi*us* hafdhe thre synir mykyt manlica. thy at hwar thera hafdhe vndir sik wnnit oc fangit rike. Thän förste thera i aldir oc konnist maktoghast artaban*us* at na*m*pne. han fik sik rike som p*er*sia het*ir*, Thän andre som hät chusaron han fik armenie rike, Thän thridhi pithmarion kalladh*i*r at öknа*m*pne nichidon han tok sik masaletana rike, Än hulkaledhis världzlikin lykka ok sälikhet fik omskipte mz them. oc huru the forforos thz skal fra*m*marmeer ku*n*noghas. Ok thy six nu här först af huru arthaban*us* p*er*sara konu*ngir* miste sit rike. Thänne same arthaban*us* var ärlikin riddare oc lärdh*i*r af barndom i spadoms konst. oc sniällast*ir* at skodha komaskolande thing i stiärno gang, Thz hände om ena nat äpte thy han var van at han opstodh af

2 sinne sãng. ok wtgik at skodha komaskolande thing i stiärnonna skipan. Tha vndirstodh han i stiärnomen at vare thz swa at nakar thiänare i them timanom vidhirfrestadhe mote kifwa sinom herra. tha matte han sin herra saktelica oc rasklica foruinna oc wtälta af rikeno. Än tha han atir inkom i sängena. kungiordhe han aluarlica sinne hustru alt thz han hafdhe vndirstandit af stiärnonna skipan. Ok i sama huseno laa enlica en iomfrw som hät artoducta föd af thes rikis konunga släkt. idhkelica närstandandis i thiänist sinne frw drotningenne. hon hafdhe i älskogha oc vinskap en riddara arthasira aat nampne. han var sasani son af hulkom än kallas folk som heta sasaniceni. Arthasira var oc af persara konunga släkt. Än sidhan thänne fornämpde konungin artabanus hafdhe swa talat mz drotningenne oc hänne alt thätta kungiort. somnadhe han. Ok artoducta iomfrwn som thätta hafdhe hört. wtgik lönlica af camarenom konungsins. ok kungiordhe riddarenom artasira alt thz hon af konungènom hafdhe hört. oc han hafdhe sakt. ok äggiadhe ok styrkte at han skulle motstridha konungenom, for thy at rikit skulle hans vardha. Ok tok edh af hanom at nar han finge rikit tha skulle hon vardha drotning hans. Än tha thätta var giort. ingik hon atir lönlica i kamaren. konungenom oc drotninginne här enkte af vitande. Ok nidhirlagdhe sik at sofwa.

3 Artasira riddarin. vardh här af mykyt gladhir ok aarfra ok vpstodh mykyt arla om morghonin oc samankalladhe alla howdz mästarana. hyfdhingana. oc persara rikis herra. Ok taladhe swa til thera.

O maktoghe h*er*ra oc sniälle J sen väl at thänne wtlänningin artaban*us* han thwi*n*ga os oc nidh*i*r thrykker swa som thräla. lydhins thy at minom ordhom oc bindin them i idhro*m* hiärto*m*. oc varo*m* alle iämsa*m*pt enhughadhe swa som enkte rädhandis. thy at nu är time i hulkom vi maghom afkasta hans thräldoms wk af varom halsom. oc vara sidhan myklo frälsare än vi hafwom här til varit. hulke genstan alle swaradho hono*m* mz enne röst. oc sagdho. Vi ärom alle redhobone at lydha idhro valle oc budhi. oc vndir idhro h*er*radöme vara. Än sidhan the hafdho thätta sakt reeddo the stort h*är*skap at stridha mote konu*n*geno*m* artabano Ok wtsändo twa af sino radhe til hans swa som var zizam oc carina maktogha i vald oc h*er*radöme. Hulke swa taladho til hans. O konu*ngi*r thu skalt vita at härskaps mästarene oc p*er*sara domara höfdhingia oc riddarskap sända til thik. oc sighia at thu skuli ey vilia läng*i*r h*er*ras owir them swa som thu hawir här til giort. Ällighis vilia the ey läng*i*r thiäna idh*i*r. ey swa at the vilia nakat mote stridha idh*i*r Vtan for thän skuld at the vilia äkke längir swa skämmelica thiäna idh*i*r hädhan fra. som the hawa giort här til. Än konu*n*gin tha han thz hördhe storlica vndrandis om langa stund gaf han them ängin swar. Ok vm sidhe seandis sins rikis fordäruilse oc nidh*i*rfal. til tok han at 4
rista sino hofdhe oc sagdhe them. Fore mykyt got iak hawir idh*i*r giort oc mango*m* androm. hafwin i thänkt mik tholkit göra. Vtan gan fram mz idhro radhe oc görin hwat i formaghin for thy jak haldir for alz enkte idhra samquämd. thy at

i skulin rasklica see huru iak skal vmkulsla idhur samswarlikin radh. Ok swa skal iak göra mz idh*i*r. at alre skal nakar annar optare thora göra forrädhilse mote sinom h*er*ra. Än nu är idh*i*r alt thz forlatit som i hafwin sakt. ok vaktin idh*i*r at i komin ey atir at sighia mik tholik tidhande. for then skuld än i dyrfwins til tholkit optarmeer, jak skal biudha hämd lata göras owir idh*i*r. Ok the ginstan wtgingo fran konu*n*geno*m* oc ku*n*giordho artasira hwat the hafdho hört. Än artasira lot ginstan hänta iomfruna artaductam. oc satte hona mz allom sinom hafwom oc boskap oppa eeth mykyt starkt fäste. Ok redde sik til kiiff mz p*er*sara oc medora höfdhingom oc riddarom mote konu*n*geno*m* artabano. Ok samuledh artaban*us* reedde sik til kiiff mote hono*m* hawa*n*dis mz sik folk som heta parthi oc manga af p*er*sar*um*. Än nw framgaa the til kiiff oc falla a badha sidhor ma*n*ge än myklo flere af härskapi artabani. Ok swa kifwadho the optelica näär om eet aar. Än at sidharsto tha the komo til kiiff. sagdhe artasira til artabanu*m*. Jak vndra mykyt thina snille at thu thor stridha mote mik. ällighis är oc enkte thin visdombir oc konst. Älla är thz swa at hon är nakat. hwi mi*n*nis äkke thu a the ordhin thu sagdhe thinne hustru tha thu hafdhe skodhat stiärno*n*nar skipilse. Ok thy tilbör at thu skalt vardha wnnin af mik. lydh thy mino radhe oc kifwa ey längir mz mik. oc iak skal gifwa thik akra oc bya af hulko*m* thw maghe ärlica oppehallas. oc lifwa, Än tha konu*n*gin artaban*us* hafdhe thätta hört. dröfdhis han storlica i sinom hugh. Ok thänkte

visselica at drotningin hans hafdhe thz giort at oppinbarat hans lönlico radh. Ok sände ginsta*n* en then hona skulle dräpa. Ok sagdhe konu*n*gin til artasiram. ey är thz höuelikit at iak lifwandis skuli afsätias rikeno älla thik thiäna mädhan iak är thin h*er*ra Ok mz store brädhe. fiöl han a p*er*sos oc assyros. oc drap manga af them. ok gik alt fram til artasiram. oc vilde ginom stinga han mz spiute sino. Än artasira gik nakat afsidhis af hans öghsyn. ok thy at han var mykyt konstogh*i*r at skiuta. sköt han konu*n*gin i brystit i genuartona. ok sundirsleet brynio hans. swa at wtgik bak til at härdhomen. ok swa blef artaban*us* dödhir. Än p*ar*thy oc p*er*ses som hafdho varit mz artabano vndirgingo siälfwilia*n*dis artasyre h*er*radöme. Ok artasira tok them til sin mz gladhom hugh. ok takär nw til badhe mz them ok sino härskapi lioflica frygdhas oc glädhias af sälikhet som honom hawir hänt at oforthänkto. Ok mi*n*nis ok ämuål a iättan oc eedh som han giordhe mz iomfru*n*ne artadocta. sände ginstan oc lot hona koma til sin. ok satte krono a howdh hänna. oc tilskref hänne allan sin sigh*i*r. Ok swa thässo ändadho skolom vi ku*n*nokt göra huru chusaron af stora armenia forgikx. tho skal 6
sighias af nakrom thingom för, Än sidhan thätta vardh ku*n*giort konu*n*geno*m* chusaron, huru artasira hafdhe dräpit hans brodh*i*r artabanu*m*. ok at han nw haw*i*r p*er*sara rike. ok at parthi vilia hällir mz honom halla än mz sinne släkt. Fiöl chusaron i stora sorgh oc angist. ok mäst for thy at han ey swa rast ku*n*ne koma at hämnas sins brodh*i*rs dödh som han ville, Vtan samansankadho*m*

otalico myklo hãrskap af sino rike. oc af mang*om* andro*m* landzskapom. swa som ãr albana oc limphana. silbana oc capistara. oc af marghom flerom landom. skyndadhe sik til p*er*sara rike a mote artasira. Ãn tha konu*n*gin artasira fik see hans mykla hãrskap rãddis han storlica Ok ãn tho at han mykyt rãddis. tho for sinna ma*n*na skuld gik han til kiifs. Ok tha han vndirstodh at han ey formatte mote sta. tok han til at fly. Ãn chusaron ok hans mãn fõlgdho ãpte. oc giordo mykyt manfal af folke artasira. Ok rõuadho sidhan manga stadha ok bya oc thorp i p*er*sia ok assyria. ok lõddo sik mz myklo gul oc silf oc allom androm dyrom hawom. ok foro swa atir heem til armenia. Ãn tha the komo til stadh som hete valerostici. bõdh chusaron at gifwas skulle til sinna afgudha prydhilse oc dyrkan. hwite yxn. oc hwite bukka. oc hwite hãsta. Ok afgudhanna p*re*stom oc riddaro*m* som mz honom hafdho varit i hãrfãrdhinne. gaf han mykla gafwor. Ok giordhe for sigh*ir* skuld som han hafde fangit stora hõghtidh oc glãdhi. ok swa giordhe ha*n* arlica om tio aar. hawandis mz sik til hiãlp manga af saracenis. ok
7 swa vardh artasira maxan til enkte giordh*ir*, ok for storom rãddogha vardh han allir hughlõs Ãn tha tok han til at spõria radh af sinom ma*n*nom huru han matte frãlsas af tilstandande vadha. oc iãttadhe mz storom eedh. at vare thãn nakar som han ville wttaka af the nõdhinne som honom tha forestodh. tha ville han thãn sama iãm lican sik gõra i sino rike, vta*n* thy vndantakno at han ville sik siãluom gõma konu*n*gx sãtit Ãn til thãssa

ordha. stodh op een af parthia ärlikin ok mykyt
starkir enac at na*m*pne. af släkt chusaron, oc sagdhe
til arthasira. Om thu vilt thz göra som thu sagdhe.
Jak skal än iak liwir frälsa thik af thässo. Arta-
sira swaradhe honom oc sagdhe. Vm thu thz gör.
Jak skal atirfa thik alt thz thu aatte. oc thine
foräldir. ok thu skalt vara annar näst mik i mino
rike. oc thätta stadhfäste han mz storom eedh. Ok
enac swaradhe honom Jak anduardha thik alla
mina släkt, ok iak mz mino*m* brodh*i*r oc minom
synom. oc allom minom booskap swa som flyand-
es af thinne öghsyn, skal gaa oc fulco*m*pna thz
iak thik iättadhe. ok helsadhe them alla. oc skynd-
adhe sik sidhan til chusaron, Ok tha konu*n*gin
chusaro*n* saa han. tha vndirstodh han at han vnd-
anflydhe h*er*radöme artasira. owitogh*i*r swikx thäs
han bar i bryste sino, tok han enach mz storom
hedh*i*r oc vyrdhning oc giordhe han oc hans brodh*i*r
första oc främsta ij sinom gardh. oc owir alla
giordhe han them sik hemelicasta. gifwande them
manga gafwor oc rika giordhe them i gul oc silf
oc i androm myklom äghom. ok mäst fore thy at 8
the hafdho sakt honom. Thy komom vi til thin.
at vi vildom mz thik taka hämd af artasira hulk-
in som drap thin brodh*i*r varn frända. Ok thäss-
om thingom swa giordhom sankadhe han mykyn
här oc gik in ij p*er*sia rike. oc röuadhe thz swa
som han hafdhe för giort. Än vppa thz sidharsta
tha han hafdhe saman sankat mykyn mogha oc
storan härskap thänkiande gru*n*delica fordärua oc
nidh*i*rsla alt p*er*sara rike Än enach mintis a eedh
oc iättan som han hafdhe giort mz artasira. ok

othäkkir aat taknom godhgärningom oc storom hedhir som honom var giordhir af konungenom chusaron. Ok ämuäl glömdom allom skyllskap. Han mz sinom brodhir leedo konungin i hemelikin stadh swa som viliandis sighia honom thz lönlikit vare. Ok hafdho mz sik hwas swärdh huld vndir sinom kapom. ok ther hioggo the han oc gafwo honom bana saar. oc slogho han nidhir a iordhena swa som dödhan. Ok stigho sidhan til sinna hästa viliandis vndan fly. Än the vordho ginstan fangne oc dräpne af armenie vällis mannom. hulke sidhan como atir til chusaron konungsins, oc kunnoghadho hanom at hans forradhara varo dräpne, hulkom konungin gat näplica swarat. Än tho bödh han them at the skullo dräpa alla badhe quinno oc män som mz enach forradhara oc sinom drapara hafdho komit af persida. hulkit ginstan vardh giort. Thy vndan takno at en gömde twa enax syni. Annan thera sände han bort i landz-
9 skap thz som hetir sirida. Ok annar gregorius at nampne sändis in til romara rike, Än nar som thätta vardh kunnoghat artasire persara konunge. vpfyltis han mz store glädhi. ok offradhe höghtidhelica sinom afgudhom, Ok gaf afgudha mönstra prestom manga gafwo. ok samansankadhe mykyt härskap af persia oc assiria oc androm mangom landzskapom. ok kom til armenie rike. ok al annor landzskap som til hafdho hört chusaron. ok vndirbögdhe them sino herra döme. oc drap alla chusarons släkt. Vtan en af chusarons synom som hät at nampne teridacius vardh frälstir af enom oc leddir in til romara rike. Ok vardh anduardadhir

at opfostras enom mykyt godhom man som hät licini*us*. Än gregori*us* hafdhe blifwit mz enom *cr*istno*m* ma*n*ne. af hulkom han var väl lärdh*i*r i *cr*istne tro oc var giordh*i*r *cr*istin man. Än sidhan gregori*us* fik vita huru han oc teridaci*us* varo kompne af armenia in til grecia*m*. vitandis sik vara teridacij frända. oc at hans fadh*i*r hafdhe dräpit teridacij fadh*i*r. drogh han sik til teridaciu*m*. oc thiänte honom badhe dagh oc nat swa som sinom h*er*ra. Än ey oppinbaradhe han sik honom hwa han var, J them timanom tok til greca konu*n*gir at hata gudz kirkio oc the hälgho tro. tha som teridaci*us* vndirstodh gregoriu*m* vara *cr*istin tok han til at äggia han. nw mz hötilsom. nw mz pinom. anduardhandis än ämuäl han i band oc hardha gömo. oc nödhgadhe han til at dyrka afgudh. Än thz gat han ängaledhis giort. at han th*er* til koma. Än tha thätta giordhis hände at gota konu*n*g*ir* vardh osaatir mz greca konu*n*ge. ok tha the komo til kifs sagdhe gota konu*n*gir til konu*n*gin af grecia. kifwom vi badhe ensampne mz swa skäl. at thän vara som vindir han aghe vndir sino h*er*radöme bäggias vara rike ok härskap vtan allan skadha oc sinna ma*n*na blodz wtgiutilse. Än greca konu*n*gir räddis thätta at göra vantröstandis a sin styrk oc sina krapte. oc beddis dagh at radha sik vm thätta. ok drogh sik mz sinom h*är*skap thädhan. ok lagdhe sik til en stadh. Än th*er* varo alle porta atirstängde. ok alle varo i storom dröuilsom thy at the ey hafdho sik siäluom thz the matto äta älla thera hästa. Ok mange höfdhinga varo mz honom som han hafdhe kallat

at the skullo honom radh gifwa. om gota konu*n*gx ordh som han hafdhe sakt. Ok i bland them var oc komin hyfdhinge then som teridaci*us* var mz oc thiänte. Än teridaci*us* gik vm nattina in ij stadhin owir murin. ok kastadhe owir murin w stadhenom swa mykyt höö at thz ymningadhis allom thera hästom. oc nidh*i*rkastadhe manga mura*n*na vaktara. Än vm morghonin arla gik konu*n*gin in ij stadhin mz hwem han ville. ok stodh mykyt dröfdh*i*r af ordhe gota konu*n*gx. Til hulkin licini*us* taladhe oc sagdhe. O konu*n*gir wyrdh ey of mykyt dröuas om thätta maal. for thy mz mik är en vngir man starkir i sinom kraptom teridaci*us* at na*m*pne. chusarons armenie konu*n*gx son. han gitir rasklica frälst thik af thinne omsorgh,
11 han är then same i nat vpfoor owir murin. oc wtkastadhe fodhrit varom hästom. oc nidh*i*r kastadhe mura*n*na vaktara. hulkin konu*n*gin loot mz store glädhi genstan calla sik. oc mz storom eedh sagdhe han honom. Är thz swa at thu vilt ga til kiif mz gota konu*n*ge. oc vardh*i*r thu sighirs man af honom. Jak skal thik atirfaa thit rike. oc göra thik rikan i gul oc silf. ok loot han föras i sin klädhe. oc väknas mz sinom vakno*m* at han skulle ey huxsas vara teridaci*us*, vtan siäluir greca konu*n*gir, Ok nw ga the til enwighis gota konu*n*g*ir* oc teridaci*us*. ok ey thänkir gota konu*n*gir bärias mz teridacio. vtan mz greca konu*n*ge. Än ij thera samgang van teridaci*us* sigh*i*r. oc took gota konu*n*g oc bar ha*n* lifwandis til greca konu*n*g. Än konu*n*gin vardh opfyltir af thässo mz myklo större glädhi, Ok swasom han hafdhe iättat loot han te-

ridaciu*m* klädha mz hedhin stykke. oc androm konu*n*gxlicom klädhom. Ok i fördhe han gulleboin klädhabonadh oc satte han mz alzscona dyrom stenom. Ok gifwa*n*dis honom otalikit mykyt gul oc sylf. sände han mz myklo riddarskape at vprätta sit rike armeniam Än han starkir som kämpe. ey at enast at han atir fik armenie rike. vtan ämuäl p*er*sara oc assirior*um* rike. ok röuadhe mykyt af rike p*ar*thor*um*. oc hämpnadhis dödh chusarons konu*n*gx fadh*i*rs sins. ok ma*n*ga p*er*sara höfdhinga oc p*ar*thor*um* bödh han hals huggas Än armenie höfdhingom. thy at the hafdho hämdz hans fadhirs dödh. i thy at the drapo enac oc 12 hans brodhir oc hans folk. gaf han manga gafwor

¶ Här lyktas·första bokin i hulke sakt är huru artaban*us* fik p*er*sara rike. oc huru han vardh dräpin af artasira. Ok huru cusaron armenie konu*n*gir vardh dräpin mz forrädhilsom af enac sinom frända. Ok huru forradharene enac oc hans brodh*i*r vordho dräpne af armenie hyfdhingom. Ok twe enacx syne flydho annar in til siridos. Ok annar som hät gregori*us* in til grecia*m*. Ok huru artasira fik armeniam. ok huru teridaci*us* chusarons son flydhe in til romaniam. Ok huru the vordho dräpne som drapo enac oc hans brodh*i*r oc hans folk. Ok huru sancte gregori*us* blef mz teridacio. Ok huru teridaci*us* a greca konu*n*gx vägna van gota konu*n*g, Ok huru teridaci*us* fik atir armenie rike hämpnandis dödh fadh*i*rs sins oc modhur

Här byrias the andra bokin hulkin som sigh*i*r af marghfallelike pino sancti gregorij. oc huru han blef fämtan aar i enom brun. i hulkom som varo rädhelike orma ok illaloktande madhka

TEridac*ius* foor omkring alt stora armenie rike oc nästa stadha ok land som th*er* lagho. Ok tha han kom til actanensem sit fadhirsland när thorpe som erix hetir. i hulko som var afgudhirskonna arthemidis mönstir offradhe han thäkt offir for godha lykko oc sighir som han hawir fangit, Ok
13 kom atir ok lagdhe sin tiäl ok bodhaläghe. när flodh som lupus hetir, ok drikkandis oc ätandis. oc swa som fullir mz höghfärdh bödh han sancto gregorio offra afgudhirskonne arthemidi gröna kranza oc krono af lagh*i*r trä. Än gregori*us* hiolt for enkte konu*n*gsins budh. hulkom konu*n*gin swa som obrygdhandis sagdhe Tha thu var piltir oc vngir oc swa som pilagrim. blef thu när mik thiän-andis mik. äpte allom mino*m* vilia ok äpte hans budhi vardh han sattir i starka gömo. Än anna*n* daghin th*er* äpter. konu*n*gin sitiandis a domstole sino*m* bödh koma sik gregoriu*m*. hulkom han swa tiltaladhe. O gregori. thu veest thz väl at for thän skuld at thu mik swa mang aar thiänte äpte minom vilia, for thy thu giordhe thz iak ville. för än iak gat budhit thik thz. thy hafdhe iak thik for alla andra kära. oc enka*n*nelikin ij minom gardh. ok hafdhe iak thänkt i mino hiärta gifwa thik värdogh atirlön for thina forskyllan. hulko*m* sanctus gregori*us* swa swaradhe. Om än iak thik thiänte äpte thinom vilia i thy giordhe iak väl.

thy at swa biudz mz apostlenom hwar som six. J thiänara i skulin vndirgifne vara idhrom h*er*rom. ey at enast godhom oc skällico*m* vtan ämuäl oskällicom. Än for then skyld at iak ey nu gör äpte thinom vilia at iak skuli tilbidhia afgudh giordh mz ma*n*na handom dumba oc dööf, Ok at iak gör lifwandis gudz vilia. ey skulle thu th*e*r af wredhgas mote mik. mädhan six om sama apostolin. bätra är at lydha gudhi än människiom. hulkom som thiäna al creatwr. himil oc iordh. oc haf. oc al the thing ij them äru, for thy ewangelista sigh*i*r. al thing äru giordh om han. Mote hulkom 14 konu*n*gin mykyt wredh*i*r sagdhe O gregori. nw haw*i*r thu fortappat thz thu mik thiänte Är thz swa at thu ey tilbidh*i*r oc hedhra gudhana som al världin dyrka. oc enkannelica gudhuna artemide*m*. hulkin som är alra mi*n*na släkt liif oc ära. hulka som alle konu*n*ga tilbidhia. oc mäst greca konu*n*gir. Ok for thän hedhrin iak thänkte thik göra. skal thik vardha vanhedh*i*r oc störsto dröuilse. Ok for värdoghet oc äro skal thik vardha myrkestofwa oc band. oc aat sidharsto skal iak lata thik döö mz fulasta dödh. Sancte gregori*us* swaradhe honom. Jak tappar ey mit äruodhe älla lön af thy at iak thiänte thik. for thy iak bidhadhe ey af thik taka nakar lön. vtan hällir af minom h*er*ra ihesu christo. af hulkins budhi iak thiänte thik, hulkin ok är badhe atirlönarin oc atirlönin. Än then vanhedhrin thu hötir mik gifwa. skal vardha mik glädhi ok ära Th*e*r af sigh*i*r apostolin. ey äru iämwärdhogha thässa världinna pinor vidh komaskolande äro som oppinbaras skal i os.

Ån myrkestofwo ok bandin skulu vardha mik fräls opfarilse til himerikis. Ok thz at thu fiärkar mik af thino bordhe. skal vardha mik biudhilse til mins herra ihesu christi gille. J hulko som äätz ängla brödh. thz osmittadha lambit thz brödhit som siäluir frälsarin sighir af. Jak är lifwandis brödhit som nidhir foor af himerike. Thänne matin allom them af honom taka gifwir han smak. owir allan annan mat. for thy at alle the af honom äta. swa at the astunda han oc girnas them gifwir han smak. Thänne matin gör ey styg älla ledho. them af honom äta vtan wtsläkke alla gire. Ok ä thäs meer nakir ätir af honom. thäs meer astundar han af honom äta. Thänne matin än tho at otalike mange taka af thässom matenom til mättis, minzskas han ängaledhis. Ok än tho at han skiptis mangom otalicom. oc gifs at äta i mangom stykkiom tho bliuir han alt likouäl heel. ok thän same är drykkin som matin är, Ok thy sighir siälf sannindin. hulkin som drikkir af vatneno hulkit som iak gifwir han skal ey optarmeer thörsta, Ok for thän skuld. thänne drykkin gifwir the samo fulcomnilse oc makt som thän same matin. Ok swa som matin ey minzskas ok bliwir heel swa ok drykkin. Vtan thin matir ok drykkir takir ey bort astundilsen. the göra ledho oc styg. the minzskas ok alstingx forgangas. ok vmuändas i thräk, Ok for thän skuld thu, ok alle the som dyrka afgudh. vtanstängde af gudz ok mins herra ihesu christi gille mz thinne afgudhirsco arthemide. skulin ga til idhars fadhirs gille diäfwlsins. Jdhar kostir skal vardha äuärdhelikin pina. idhkelike

madhka ok orma oc rutin lokt, Ok drykkin skal
vardha vatn blandat, mz brännesten fult mz madhk-
om blandat oc mz alle rötelikhet. Thu hötir mik
dödhin. vtan tholkin dödh*i*r skal vardha mik häl-
agheet. Thy six. hälaghe äru dödhe hulke som
dö for vars h*er*ra skuld. än thin dödh*i*r oc alra
thera som dyrka diäfla. oc thina afgudhirsco ar-
themidem. är äuärdhelikin ok alra värstir, Ok vi
som dyrkom lifwa*n*dis gudh skolom opsta swa som
christus til äuärdhelica äro Än thu ok alle the
thin afgudh dyrka oskällikin ok dödh. skulin vp- 16
sta swa som the. til äuärdhelica pino. Af thino*m*
diäflom sigh*i*r p*ro*phetin. hedhninga*n*na afgudh är
sylf ok gul. oc manna handa gärning. the hawa
mun oc skulu ey tala. The hawa öghon oc skulu
ey see. the hawa öron oc skulu ey höra. the hawa
näsa oc skulu ey lokta. the hawa händir oc skulu
ey hanna. The hawa föt*i*r oc ga äkke. ok ey skulu
the ropa i sinom strupa. ok ey är ande i thera
mun. Än af idh*i*r som dyrkin diäflana. hör hwat
thän same p*ro*phetin sigh*i*r. the skulu sigh*i*r han
vardha them afgudhomen like som them göra. oc
alle the som trösta a them. Ok sigh*i*r apostolin
af idh*i*r. Diurlikin ma*n* han vndirstaar äkke the
thing som gudz äru. Ok p*ro*phetin sigh*i*r. J af-
gudha dyrkara. i ärin swa som häst*i*r ok mule i
hulkom ey är vndirstandilse. Ok thy six af tholk-
om mz sama p*ro*phetanom. O h*er*ra gudh. a doma
dagh i dröuilsanna dagh. thräng alla them i betzle
oc grimo som äkke nalkas thik. For then skuld.
tha vardha ma*n*ga syndogha ma*n*na pinor. Ok

the som trösta a varn h*er*ra ihesum christum. them skal han stora göra ok frälsa af allo ondo. Än til thässa ordha vardh konu*n*gin mykyt wredh*i*r oc sagdhe til gregoriu*m*. For thy at thu ey blygdhis at hadhueta odödhelicom varom gudhom oc särdelis gudhu*n*ne arthemidi. som är dottir stora oc alzuallox gudz jouis. ok liknadhe os häst*om* ok mulom. thy skal iak läta thrykkia thik dödhan i graf thwingadhan mz marghfallom pinom. swa som then korsfäste var lagdh*i*r. hulkin thu nu sigh*i*r vara lifvandis. oc alla grafwa höfdhinga. oc tha skalt thu

— — — — — [Ett blad fattas här.] — — — — —

17 at han skulle hela mankönit anduardhadhe han sik i manga oc marghfallelica pinor, oc aat sidharsto vplyptir a korsit handomen wträktom a höghra vägh ok vinstra tholde han korsins pino, hulkit kors thy var skipat fyra hörnat at han mz wträktom handom omfämde han folkit a fyra vägna om världina. Ok thy nu h*er*ra gudh bidh*i*r iak thik at thu dragh til thin armenie folk. oc gör konu*n*gin teridaciu*m* c*ri*stnan konu*n*g, at the skulin vidh*i*r kännas thik vara sin skap*ar*a. oc at the skolin forsma afgudh som ey ku*n*no höra älla tala. vm varn h*er*ra ihesum christum hulkin som mz thik oc them hälgha [anda] liuir oc styre ā for vtan ända Ame*n*. Än tha thässin ordhin vordho al saman komin i sc*ri*pt. vordho the fangin konu*n*gino*m* teridacio. Än konu*n*gin gratandis oc gnizlande sinom ta*n*nom. bödh han nidh*i*r takas af träno som han hafdhe hängt vppa oc til sin ledhas. Ok swa som gabbandis taladhe konu*n*gin til hans. Eya gregori hwat hällir hawir thu stadh-

gat i thino hiärta thiäna mik som thu giordhe af thinom vngdom, oc dyrka mz mik mina gudha. oc ärlica lifwa mz mik i mino palac*i*o. Állir wtualde thu äpte manga pinor af ränas thässa blomstrandis lifweno. oc ga til fordäruilse. gregori*us* swaradhe hanom. O konu*n*gir. Jak biudh*i*r thik thiänist swa som gudh bödh. än thin afgudh skal iak alre dyrka, thy at the äru alra värsta diäfwlskap, thätta lifwit forsma iak thy at thz är ey blomstrandis vtan visit. ok lifsins skugge. oc annat äuärdhelikit liif är godhom oc them som dyrka ihesum christum. thz är blomstrandis ok lystelikit. 18 än ondom oc them som dyrka thin afgudh skal vardha lif som är rötelikit ok stygdt. ok thy six af thässo*m* the som godh thing giordho skulu gaa til äuärdhelikit liiff. ok the som ondt giordho skulu gaa i äuärdhelikin eld. gif mik thy hwat dödh thu vilt. for thy iak girnas at sundirlösas oc vara mz christo. Mot hulko*m* konu*n*gin swaradhe. Ey lofwas thik swa rasklica som flyghande foghle gaa til thz liuit som thu galin man kallar vara äuärdhelikit. Vtan för skal vtan alla miskund alla handa pino kön som nakat sin ku*n*no thänkias vpläggias a thik. at thu skuli vndirsta at thin gudh thu dyrka vardh swa som mandrap*ar*e korsfäst*i*r ok dräpin. ok at thu ey blyghis at hadhueta sanno*m* gudhom ok lifwandis. oc mäst storo gudhu*n*ne arthemidi. oc bödh ginstan at göras skulle swa som een husa af trä, swa som fotin ok benit var skapt, oc lot sätia i hans laar oc been. ok the han pinto thrykto the husona mz repom swa hart aat benomen at blodhin gik wt aat tämän. Ok

tha sagdhe konu*n*gin sancto gregorio. O gregori känner thu nakra pinor. älla gör thin gudh thik the*m* lostelica. tha sagdhe gregori*us*. O konu*n*g*ir*. Jak thakkar minom h*er*ra ihesu christo. hulkom som lydha al' skapadh thing ok elementa. for thy iak kännir änga sorgh af thinom pinom. oc thina pinor som iak thol äru mik sötare än honagh. Än til thässa ordha vardh konu*n*gin mykyt wredh*ir*. oc bödh han lösas. ok lot framdragha iärnspika. oc gino*m* sla hälgha manzsins föt*ir*. ok twe af the*m* han pinto. hiollo hwar i sina handina
19 hans. oc loto han löpa hijt oc thijt. ok blodhit flöt af fotom hans om kring iordhena. ok konu*n*gin af gabban sagdhe honom. Gregori äru thässin thing thik sööt oc kännir thu här enkte til. Gregori*us* sagdhe. konu*n*g*ir* sagdhe han. enkte känne iak här til. vtan gifwa mik godha*n* smak. for then skuld. p*ro*phetin sigh*ir* af os. hulki som sa i tarom. the skulu skära i glädhi. Än af idh*ir* sigh*ir* *pro*phetin. the gingo gangandis oc gräto wtkastandis sina sädh For then skuld thänne sädhin swa som äro thässa pinonar hulka i nu wtläggin lica*m*lica i gudz hälgha män, the*m* skulin i skära oc thola äuärdhelica, Än konu*n*gin sagdhe til stupo grefwanna. for thän skuld at pinona äro gregorio glädhi oc frygdh. thy slan hans howdh starklica at han skuli grata blodz tara ginom näsa oc öghon Ok tha som gregori*us* swa sloos. sagdhe konu*n*gin Eya gregori. tak nu the glädhi som thu astundar. Gre*gorius* swaradhe. Akirma*n*nin thol thy solinna hita om somarin at han hwilandis om vintrin skuli glädhias af sama*n*hänte sädhinne. Vppa swa matto

cristin man i thässe världinne thol tholimodhelica for christi tro pinonar. som thu honom införe. thy at the äru honom swa som solinna varme om somarin. for thän skuld at han thörste oc hungra rätuisona. ok thy i komaskolande värld skal han bära rätuisonna nekir skal han hwilas mz christo i frygdh. oc skal glädhias for vtan ända. Ok sighir prophetin af cristnom mannom. the skulu komandis koma. mz glädhi bärandis sina byrdhe. Än the som dyrka afgudh. skulu bära mz dröuilsom oc tanna gnizlan elzsins vidha byrdhe i hulkom the skulu äuärdhelica pinas mz thera fadhir diäflenom som byggir i idhrom afgudhum. Än konungin ristandis sino hofdhe, sagdhe til sanctum gregorium. thy tilbör thik nu här thola marghfallelica pinor swa som solinna skin om somarin. ok loot stöta swart salt som callas nitrum i hwasse ätikkio. ok bödh sanctum gregorium läggias i myrkostofwona vidh opin. oc howdhit hans bak til nidhir thrykt sätias gönom eet hol i enom stok som timbromän fästa sin andbudh innan. ok ginom ena röö. lot han blasa the bländona in i hans näsa. swa at the draplica väzskan gik in til hans hiärna. Än äpte thätta af grymasta konungsins budhi. fylto the en skin säk mz swarto oc oreno ogns sote. ok lykto ther i them säkkenom hälgha manzsins howdh. swa at tha han skulle aat dragha sik andan. ingik ginom näsana hans the orena muldin. ok thänkte konungin at han skulle swa vanskas. ok i tholke pino oc nödh blef hälghe mannin vm säx dagha. Än äpte siätta daghin vardh han leeddir for konungin, ok löste säkkin af halsenom

wtdraghandis howdhit hans. hulkom konu*n*gin sagdhe Gregori. hwadhan komt thu, vanlika af thy rikeno som thu sagdhe thik skula gaa til. hälghe ma*n*nin swaradhe. O alra grymaste, swa som thu seer. Jak haw*ir* ängin skadha tholt. oc mz hugh oc tro bidhar iak at gaa til mins gudz rike. af
21 hulkins dygdh iak owirkombir ok foruindir thina gryma pinor. Än konu*n*gin wredhgadhis här af ä thäs meer. ok lot han vphängia mz fotom hofdheno nidh*i*ruändo til iordhinna. oc lot swa vatn insla bak til i han swa at thz gik in i hans *in*älue. Ok sidhan nidh*i*r tokx hälghe ma*n*nin af galghanom. ok konu*n*gin sagdhe til hans. lydh minom radhom. oc bidh til mi*n*na gudha. hulka som hedhra al världin. Gregori*us* swaradhe. O konu*n*g*ir*. iak hedhra alre thin afgudh. for thy the äru diäfwlskap. vtan iak tilbidh*i*r ok hedhra altidh min h*er*ra ihesum christum. oc hono*m* ensampnom thiäna iak. ok honom offra iak lofsins offir. hulkin som liwir ok styre mz fadhreno*m* ok the*m* hälgha anda. hulkins snille opfylte alla världina. Än konu*n*gin mykyt wredh*i*r. bödh rifwa hans sidhor oc sargha mz iärn klom. ok nar blodhin flöt af sidhomin nidh*i*r a iordhina, sagdhe konu*n*gin. nu tro iak thik gregori vilia göra min vilia, ok hälghe ma*n*nin sagdhe. Ey thit swärdh. ey thörstir. oc ey hung*ir* formagho mik skilia fran mins gudz kärlek oc dyrkan. Ok konu*n*gin loot strö iordhina mz thitzlom oc lot th*e*r valtra hälgha ma*n*nin vppa. swa at hans lica*m*me vardh af them allir fullir. ok i tholko*m* pino*m* blef han owir the nattena. Än vm morghonin arla vardh han leddir for kon-

u*n*gin. ok konu*n*gin sagdhe O gregori. Jak vndra at thu lifwir. vtan nu är time at thu skal vanskas oc forga i pinom. Grego*rius* swaradhe. Ey af mi*n*ne makt älla dygdh forma iak här vidh 22 thola. vtan af mins h*er*ra nadh oc dygdh. hulkin som giuir allom them han hedhra makt ok tholimodh. Än afgudha dyrkarom skal gifwas blygdh ok skam. Än konu*n*gin opfyltir mz störsto gäld. lot han at*ir* vphängia aa eet trä. oc loot ginom sla hans knä mz iärn spicom. ok binda vidh been hans iärn som skapadh varo som benin. hulkin som varo osighiandis mykyt thung. at mz tholkom thunga skullo benin wtslitas fran knämen. ok swa blef han hängiande i galghano*m* thre dagha. Än äpte thridhia daghin tokx han thädha*n* nidh*ir*. ok *pr*esenteradhis for konu*n*gsins näruaro. hulkom han sagdhe. For thy at thu räddis ey at sighia odödhelica gudha oc mik vara pinaskolandis mz äuärdhelico*m* eeld. thy skal iak thik här lata bränna mz wtsläkkelicom eeld. Ok äpte konu*n*gsins budhi smältis bly i enom iärn kätle. oc owirgötz hälgha ma*n*zsins lica*m*ma. swa at han syntis allir saman vara brändir, Än for then skuld at han wtgik oskaddir af the pino*n*ne. konu*n*gin mykyt vndrandis swa stort thol. ok storlika räddir sagdhe. Jak storlica vndra at i thik är lifsins ande. vtan iak weet at thu mz kokilskap foruindir alt pino kōn. Hulkom hälghe ma*n*nin swaradhe. O dare. thu vest ey thy at thu äst blindir i thinom hugh. at ey owirkomas thina pinor mz koklara konst, vtan mz store gudz dygdh. Än tha konu*n*gin mykyt wredh*ir*. tok til at thänkia. huru han skulle hälgha

23 mannin anduardha i nya pinor. een af hans thiänarom oppinbaradhe honom at sancte gregorius var forradharins enax son, som drap hans fadhir. ok om hulkin alt armenia vardh fordäruat. ok thy manadhe han konungin. at han skulle ey längir läta lifwa gregorium owir iordhena. Än ginstan konungin vndir stodh at sancte gregorius var enacx son som hans fadhir hafdhe dräpit. loot han binda hans händir aat baki hans. ok lagdhe boior a been hans oc hals ok leede han swa fagnan i en stadh som hetir ararat. Hwar som var en mykyt diupir brundir. fullir mz alle orenlikhet. ok alra handa orma köni. skorpionibus ok rotnom madhkom. Ok i then brunnin kastadhos alle the som dömde vordho til dööz. J hulkin af alra wrangasta konungsins budhi, vardh ok sancte gregorius i kastadhir. Än af gudz hand vordho bandin lös vm han. Ok swa blef han i them brunnenom oskaddir om fiortan aar. Ok en quinna manadh af änglenom, nidhir sände sancto gregorio hwar dagh til mat ok dryk. eet brödh. oc stundom viin oc stundom vatn. Än alle andre män som ther nidhir kastadhos. blifwo alle dödhe för än the komo half väghis nidhir. J them brunnenom var största kyld. oc otholilikin ond lokt. Än sidhan thätta var alt swa giort som nu är sakt. konungin starkastir som kämpe foruan alla persos ok assiros. bort takande af them mykyt roof. oc drap mz swärdh hwat som finnas kunne af them hans fadhir drapo, oc them hans släkt hafdhe fordäruat. ok thy at han var diärfwastir
24 ok starkaster i kifwe. ok fäghirster i skapnadh.

vardh han giordh*i*r romara härskaps höfdhinge. Ok almoghans ordhquädhe var swa om han. Teridaci*us* vphögdh*i*r i sinne höghelikhet. thyrkadhe flodh*i*r ok alla hafsins käldor. Hulkin mykyt storlica höghfärdhogh*i*r ok vphögdh*i*r. sände bref vm allan sins rikis almänning i swa matto. Teridaci*us* stora armenie konu*n*gir. sändir allom härtoghom höfdhingiom. härskaps mästarom. iärlom. riddarom. domaro*m*. ok allo*m* som vndirlydha varo h*er*radöme. helso oc frygdh. Vi viliom at i skulin mädh*i*r mik thakka gudheno*m* joui. ok storo gudhu*n*ne arthemidi dottor hans. ok alle hans släkt, ok allom androm gudhom. mz hulkra hiälp vi hawm aatir vprät armenie rike ok forwnnom p*er*sos ok assiros, ok hafwm dräpit alla vars släktz forradhara ok drap*ar*a. ok thy skulin ij offra them thäkt offir, Ok än i finnin nakan thän christum dyrka. nödhgin han at han ok swa göri. ok vm han thz forsma göra. tha fordarwin han vtan misku*n*d Ok hulkin som forsma thätta vart budh. ok hulkin so*m* lönir när sik nakan af the*m*. han skal anduardhas ij dödhin. ok alla hans äghor skulu tilskipas varom fatabwr. for thy mädhan iak ey spardhe gregorio mik alra kärastom. Vtan pinte iak han mz marghom pinom. ok aat sidharsto bödh iak han kastas i orena bru*n*nin at han vpätin af ormom skulle th*e*r forgaa. huru skal iak spara nakrom androm som är thera dyrkan värnare som ey finz san vara mz nakrom skälom. Är thz swa at i fulco*m*nin mit budh. tha skal idh*i*r vara fridh*i*r som os är. hulkin fridh vi skolom altidh haua mz sigh*i*r mädhan vi görom vyrdhning varom

gudhom. Än tha vi äkke thz görom, kombir os thwärt a moot.

Här byrias thridhi bokin i hulke som six af the hälgho iomfru*nn*e sancte ripsimie oc gaiane hänna fostir modh*i*r ok af fäm oc thrätio andro*m* iomfrwm som flydho af romara rike in til armenia*m*. thy at dyocleciann*us* ville taka hona til hustru, Ok af stridh oc martyrio som hon ok hänna fostir modh*i*r oc andra iomfrunar tholdo af teridacio. thy at hon forsmadhe hans giptomaal. Ok af konu*n*gxsins graat som han grät af sancte ripsimie dödh Ok af thy huru han oc hans folk wordho gripne af diäflome*n*.

THäntidh thätta alt swa hände. dyoclecian*us* som tha foresat romara kesara döme. bödh at hono*m* skulle hustru leetas som honom skulle tilföghias. Han hafdhe när sik thera handa malara at nar the maladho nakars thingx äpteliknilse älla biläte. tha syntis thz ey vara biläte, vtan mz fulle sannind siälft thingit som thz var äpte malat. Thässa wtsände han at the skullo vppa finna honom. swa faghra qui*n*no. at hwarghin ku*n*ne finnas hänna fäghre. ok tha the hafdho hona fu*n*nit. skullo the bescr*i*fwa hänna biläte oc bära hono*m*. hulke omfarandis mang land. ku*n*no hwarghine finna swa faghra qui*n*no at thäkkias ku*n*ne keysareno*m*. Än sidhan the komo när atir til room. sagdhis them at i enne ökn äkke lankt fran stadhenom room.

var en samquämd mz hälghom iomfrwm. hulka idhkelica badhe dagh oc nat varo i gudz lofwe. Än the förste ok främste af them kalladhis ripsimia. Än annor hät gaiana sancte ripsimie foster modh*i*r. thässa forestodho the*m* fäm oc thrätio androm iomfrum. Än sancta ripsimia var allom them androm fäghre ok ärlicaren. thy at hon var föd af konu*n*gxlike släkt. thässa iomfrunar hafdho sik til mat bär, ok kalt vatn hafdho the sik til dryk. Thässe foresagdho malara ingingo mz makt i thära klostir ok inlykkio. Än tha hälgha iomfrunar sagho them räddos the mz storom räddogha. ok af thy at the sagho bradhelica thz the varo ey vana förra see. vordho the vanmaktogha swa som dödha. Än malarane skodhandis ripsimie fäghrind. vndradho meer än nakar kan thänkia owir hänna fagh*i*rlikhet. Vtan hwar skodhadhe anna*n* swa som ey vitandis huru the skullo ku*n*na atirföra kesarenom dyocleciono malat hänna äpteliknilse. Än tha the komo til sinna skäla bisc*ri*fwo the ok maladho hänna äpteliknilse thz bäzsta the ku*n*no. Än tha dyocleciani*us* saa hänna biläte. tok han til swa mykyt äpte hänne astundelica bränna. at han gat ängaledhis hwilo haft. sighiandis swa mz sik. mädhan äpteliknilsin äru swa fagh*i*r. huru myklo meer är hänna siälfra fäghrind th*er* hon sannelica är. Vtan for thän skuld at gudh ey forslar oc ey forlatir the til hans hopas. Ey viliandis mista hälgha iomfruna hulka som hono*m* hafdhe thiänt. 27
ok th*er* til at han skulle gifwa hänne quämelikit rwm at vndfly oloflikit dyocleciani hionalagh. sände han i hänna hiärta at thera hionalagh skulle rask-

lica oc oppinbarlica göras. Än dyoclecian*us* skref allom them vndir hans h*er*radöme varo. at the vtan alla dwalu oc senkan mz höxste skyndan skullo koma höghtidhelica mz gafwom til konu*n*gx brullöp Ok tha hälgho iomfru*m*men oc gudhelico vardh thätta oppinbart. lagdho the sik grötelika nidh*i*r a iordhena owir sit bryst ok änlite ropandis alla mz enne röst ok sagdho. O h*er*ra alzualloghir gudh. hulkin som frälste susanna*m* af wrangasta gambla ma*n*nanna vptända skörlimnadh ok hoordom. ok danielem frälste af leona*n*na graff. oc thre vnga männina af brännanda ognsins lugha. stat op ok frälsa os af diäfwlsins snaru. ok alle smittelike orenlikhet värsta dyocleciani. at ey skuli vaar owin glädhias af os, oc skuli sighia. vi opswolghom them. Vtan lat os lifwa renlica. säfwelica oc rätuislica. at vi skulu*m* ey vtelykkias af guz huse mz darotto iomfrumen som äkke toko oliona mz sik. vtan hällir mz sniällo iomfrumen som mz sik baro oliona ok brännande lamponar inga i guz hws som är himerikis rike mz varom h*er*ra ihesu christo thinom son oc varom brudhgo*m*ma. görande mz honom oc hallande rent brullöpe vtan alla blygh. vtan for thän skuld at thz
28 syntis the*m* vara thungt oc omöghelikit mote sta swa hardhom ok grymasta konu*n*g. vtan the giordho sik starka nytia*n*dis gudz nadh. hulkin som sagdhe. Om än the fordrifwa idh*i*r i enom stadh flyn til annan. ok af thy flydhe the thädhan ok til armenie land. ok dwaldos ey lankt fran enom stadh som hetir valarsaphat. hulkin som kallas nystadh*i*r. ok th*er* varo thranga hulur i hulkom

the bygdo skylandis sik. ok af sinna handa gärning köpto the i fornä*m*pda stadhenom thz the sparlica sik oppehiollo mz. Än sidhan äpte konu*n*gxlico budhi. alle the kalladhe varo til dyoclecianu*m* varo kompne. sändos the afstadh som hänta skullo sanctam ripsimiam mz storom hedh*i*r. at göras skulle forthänkta brullöpe. Än tha the hona ey vppa fu*n*no. kom thätta til örna dyacleciani. ok tha konu*n*gin thätta hördhe. danadhe han oc nidh*i*rfiöl a iordhina oc vardh for ofstore sorgh swa som dödh*i*r. badhe for then skuld at hans hugh*i*r hafdhe mykyt brännande varit til hänna kärlek for hänna stora fäghrind, Ok swa ämuäl for thän skuld at allom var ku*n*noght them som han hafdhe kallat at ripsimia hafdhe forsmat hans hionalagh. Än om sidhe han til sinna skäla kom. bödh han leeta om al landzskap. oc vm hon vppa fu*n*nis skulle hon atirledhas til hans. Vtan sidhan hon ku*n*ne ängaledhis oppa finnas. vardh sakt dyocleciano. at the skyltos i armenie landzskapom. ok thy skref 29
han teridacio armenie konu*n*g i swa matto. Dyoclecian*us* sändir teridacio sinom brodh*i*r. oc sins rikis ko*m*pane helso. Thz skal idh*i*r vitirlikit vara at i varo hiärta är drapelikin vmsorgh af somlica ma*n*na dyrkan som nu alla stadz i allom landom tilbyria at växa. for thy the äru som sighias vara c*ri*stne män. oc mz hardho*m* hugh dyrka een thän som korsfäst*i*r vardh. oc doo mz fulasta dödh. oc iordhadh*i*r vardh. han hawa the skipat sik til c*ri*stom oc til konu*n*g. oc mz swa store astundan hedhra the han at ey mz lokkan älla hozlo*m* vilia the sina halsa vndan dragha hans okom. ok mz

koklara konst foruinna the al pino kön. thätta
lifwit oc hedhir oc äro halda the for enkte. ok
dödhin hulkin som alle rädhas. wtuälia the siälf-
uiliandis for thäs korsfästa manzsins kärlek. Ok
thz som mäst är auitande at the hadhueta oc
gabba lifwandis ok hälgha gudha. hulka al världin
hedhra. sighiandis them vara diäfwlskap. Ok thy
gifwom vi ther makt oc hiälp til at the värsta oc
siukful dyrkan opprökt mz rotom skuli allaledhis
forga. vitin ok thz at vi skullom ena fäghirsta
iomfru os til hustru haua takit. ok lotom saman
koma alt vart hoof at vi mz hänne ärlica oc högh-
tidhelica brullöp skullom haua giort. Än hon daradh
af the dödhelike dyrkan forsmadhe vart hionalagh.
hulkit os är mykyt smälikit. mäst for thy at swa
30 mange skullo koma fafängelica til os, Ok six äm-
uäl at hon bortflydhe til idhur landzskap. ok for
thy bidhiom vi idhan brodhirskap at i hona vppa
finnin. oc tha i hawin hona funnit atirsändin os
hona mz hedhir. Än tho likowäl om i vilin hona
hawa, thy at hon owirgar alla andra i fäghrind
behaldin hona idhir siäluom. Än tha thätta vardh
kunnoghat teridacio at hon var swa mykyt faghir
af ensampne sägninne vardh han brännande til
hänna kärlek. ok atirsände sändebudhana til dyocle-
cianum toma vtan sins ärindis fulcomnan. Ok til
sanctam ripsimiam sände han konungxlikin klädhe
sömadh mz silke oc sat mz gulle ok syluir, ok
alskona dyrom stenom som drotning höuir bära.
at hon i klarasta klädhabonadh skulle til hans
koma. Än hon ville ängaledhis til hans koma, ok
klädhin oc al annor prydhilse som varo af guld

oc silf oc dyrom stenom som hördhe til howdz prydhilsom forsmadhe hon som thräk. Än teridaci*us* mykyt wredh*i*r sände til hänna manga badhe til häst oc foot. at om hon ey vilde koma siälfuilia*n*dis tha skullo the bundnom handom hänna oc fotom hona nödhogha til hans ledha. Än sancta gaiana äggiadhe sanctam ripsimiam swa sighiandis, O min dottir. om än mine spina seen thik välsignadhe hulka thu didhe. tha var nu stark. oc rädz änkte teridacij starkleek ok rädz ok ey hans pinor. for thy at gudh hulkom thu iättadhe thin iomfrudom. skal vara mz thik ok han skal ledha til enkte alla the thik dröfwa, — — — — — — — — — — — [Här fattas ett blad.] — — — — —

vidh them om händrena oc fötrena oc brändo hona 31 mz brännandis lampom. Ok th*e*r äpt*ir* sundir skaro the hänna quidh mz hwassom hallom. ok wtgutu al hänna inälue oppa iordhina. ok än för än hon opgaf sin anda wtdrogho the hänna öghon af hänna änlite. ok i otalik mang stykke sundir hioggo the hänna lica*m*ma sighiandis. swa skulu alle forga som forsma konu*n*gx budh. oc drapo mz hänne alla andra iomfrunar som th*e*r varo. oc mz them drapo the ena siuka som ey formatte wtga af holu*n*ne for storom siukdom som hon hafdhe. Ok sidhan forloto the th*e*r thera lica*m*ma til at opätas af diurom oc foghlom. Än thäntidh the siuka hon draps. sagdhe hon o min h*er*ra gudh. jak thakkar thik at thu värdoghadhis mik til föghia them hälgha martyrib*us* minom systrom. ok at thu frälste ripsimiam oc mina modh*i*r gaianam. Ok i thässom ordho*m* gaf hon op sin anda. Än kon-

u*n*gin mykyt skämdir for blygdh oc ofstora sorgh. grät mz största graat. Swa for thän skuld at som alle visto at han var alla ma*n*na forui*n*nare oc owirman. oc vardh alre af nakro*m* forwnnin. hulkin tha mz gudz hiälp vardh forwnnin Ok konu*n*gin grät swa at han ku*n*ne ängaledhis hughsualas. thy at han sagdhe. Jak hawir gangit owir alt greciam. oc alt romara rike. parthor*um* oc assiri-or*um* ok alt p*er*sidam. Jak saa alre nakra swa faghra som ripsimiam. hulkin swikin af *cri*stna ma*n*na ondzsko forsmadhe vart hionalagh. oc and-
32 uardhadhe sik siälfviliandis i dödhin. ok thässin sorghin gaar alre af mino hiärta. ok honom swa framhallande i grateno*m* kom anna*n* daghin hans köko mästare sighiandis honom. mz hwat dödh vilt thu at iak skal dräpa the ondzsko fullo gaianam. Ok tha konu*n*gin thz hördhe vardh han swa som afwita fore kärlek ripsimie thänkiandis hona vara lifwandis oc sagdhe. Hulkin som til min atir ledhir ripsimiam. iak skal gifwa hono*m* halft mit rike. Än kökomästarin swaradhe honom Swa som hon forfoors. swa skulu oc alle forga som forsma kon-u*n*gx budh. Än gaiana forradhirskan mz androm twem lifwir än. Ok tha konu*n*gin hördhe at ripsi-mia var dödh. bödh han at sancte gayane tu*n*ga skulle wtdraghas af halsenom oc afskäras. ok sidhan dräpas. Ok stupo grefwane takandis thz for kon-u*n*gx budh. wtdrogho hona bundna mz boiom vta*n* stadhin. til thän stadhin fordömde män drapus ij ok kallas then stadhin diupa flodh. th*er* bundo the sanctam gayanam om händir oc fötir vidh fyra pala swa giordho oc the them andro twem iom-

fruman Än tha the pinadhos sagdho the. O alzualloghir gudh vi thakkom thik. hulkin os gaf starklek at dö for thit hälgha nampn. at vi skolom glädhias i thino hälgha rike mz thinom hälgha mannom oc wtualdom. ok mz sancta ripsimia oc androm varom systrom. ok the som them pinto i bland andra pinor skaro the sundir thera skin nidhre vidh anklana a fotom thera ther i sätiandis 33
rör pipo oc wtblästo alt skinnit fran thera köti op til thera spina. swa som diur pläghas wtbläsas. som flaas skulu. oc tungomen wtryktom af thera hals. wtkastadho the mz hwassom stenom af thera quidhom thera inälue. oc at sidharsto än them lifwandis afhuggus thera howdh mz swärdhom. Än sancta ripsimia mz threm oc thrätio iomfrwm. blef dödh siätta daghin oc tiughu i septembri manadhe. ok gayana mz androm twem siunda daghin oc tiugho i samma manadhenom. Än konungin grät iäm fasta sex dagha ripsimie fäghrind ok ey kunne han hughswalas älla glädhias. Ok ther til at han matte sorgh sinne lina. oc nakra ledhis glöma sancte ripsimie fäghrind. thänkir han at fara i skogh oc vedha. oc tha han kom en stadh som hetir pharachane. ther vpstegh han i sin vagn. oc tha han swa foor mz mangom riddarom oc vedhemannom vardh han gripin af orena andanom diäflenom. ok wtkastadhir af vagnenom nidhir a iordhina. ok tok til at vardha galin oc reef oc afdrogh sik sit köt mz tannomen. Ok swa som nabuchodonosor vardh. Swa vardh konungin teridacius giordhir som diur. ok vmskiptir i swina liknilse. ok bygde

nakudh*ir* vppa markinne i bland röruassa. Ok tha som hans män villo taka han. formatto the ey halda hono*m*. for starklek skuld som han hafdhe af naturinna vägna. ok ämuäl a diäflanna vägna 34 som bygdo i honom Ok mz same matto oc same soot thwingadhis ok möddos mange af stadz folkeno. oc alle the konu*n*genom thiänto.

Här byrias fiärdhe bokin i hulke so*m* six af the syninne th*er* konu*n*gxsins teridacij systir chusaroducte vardh teedh. ok huru sanctus gregori*us* vardh wtdraghin af bru*n*nenom. Ok af the förste dygdhi*n*ne som sanctus gregori*us* giordhe konu*n*geno*m* oc hans ma*n*nom Ok af samanhäntilse hälghra iomfru*n*na hälghodomo*m*

J Them sama timanom saa chusaroducta systir konu*n*gsins teridacij ena syn hulka hon ku*n*giordhe sinom nästom oc sagdhe. En vngir man mykyt fagh*ir* oc klaar syntis mik sighiandis. engaledhis kan teridaci*us* oc ey andre som äru gripne af diäflomen helas vtan gregori*us* kombir kalladh*ir* af stadheno*m* ararat Ok tha han kombir skal han tee them helso*n*na läkedo*m* ok tha männene hördho thz. sagdho the. Nw äru xv aar framlidhin at gregori*us* vardh nidh*ir* kastadh*ir* i then orena oc illa loktande bru*n*nin. ok ey at enast hans köt. vtan ämuäl al hans been äru rutin ok forgangin. vtan hwi mon thässin tala af gäld. vta*n* at hon mödhis ok af diäflomen som andre. hulke ma*n*gom sinnom oppinbaradhis the sama synin hözlandis hänne oc sagdhe. Vtan thu idhkelica oppinbara the

synena thu seer, tha skalt thu thola alra grymast the samo pinona som thin brodh*i*r thol. Än hon mykyt räd af ängilsins syn. oc hans hozlan. gik hon owir allan stadhin skriandis ok ropandis hwat hänne var teet, Än främsto männene i stadhen*om* gingo här til radh om. ok sändo til stadhin ararat en ärlicastan man som häät abdias. at han skulle wtdrägha hälgha ma*n*nin af diupa bronzins myrke. Än tha stadz männene hördho swa ärlikin man til thera koma. wtgingo the mot hono*m*. intakandis han i stadhin medh store glädhi. hulkom han gat näplica i väghenо*m* al sin ärinde ku*n*noghat. ok tha sagdho the hono*m*. hwat ey thänke thu at then ma*n*nin lifwir som fore fämtan arom vardh grymelica kastadh*i*r i thz draplica diupit Än abdias gangandis mz myklom folksins mogha til käldo mu*n*nin. nidh*i*r sände til sanctum gregoriu*m* längsta reep. ok ropadhe mz höghe röst oc sagdhe O gregori. om i thik är än lifsins ande. kom här wt. for then skuld. thin gudh hulkom thu thiänar bödh thik vpfara w bru*n*nenom. Än hälghe ma*n*nin görandis kors for sik. lagdhe sik i repin. Ok swa vardh han vpdraghin af bru*n*nenom. synandis alra swartast*i*r swa som kol. älla ognsins soot. Ok i stadheno*m* ararat i fördhis han bäzsta klädhe. oc fördhis sidhan mz storom hedh*i*r til en stadh som hät valerostica. ok konu*n*gsins teridacij främste wtgingo mot sancto gregorio. komande af stadhenom ararat mz abdia. oc mz myklom mogha fylghiandis hono*m*. Än konu*n*gin stöttir af diäflenom oc slaghin swa som oskälikit diur. th*e*r ältis mz gislom oc styngiom. kom löp-

a*n*de mot sancto gregorio nakudh*i*r ok ludhin. ok samuledh andre som möddos af diäflomen. rifw-
36 andis af sik sit eghit köt komo ok lagdho sik fore hälgha manzsins fötir Än sancte gregori*us* fiöl ginstan a knä nidh*i*r a iordhena. oc gratandis badh höxsta gudh at the matto atirkoma til ma*n*na skäla. ok bödh at the skullo i föras klädhe at ey skulle synas thera näkt. Än konu*n*gin ok andre. sidhan the hafdho atirfangit sin skäl nidh*i*r-lagdhe the sik a iordhena. oc hiollo hälgha manzs-ins fötir bidhiandes mz gratande tarom at han ey skulle ami*n*nas thera onda thinga som the honom hafdho giort. Ok hälghe ma*n*nin oplypte them af iordhinne. oc sagdhe the*m*. Ey skulin i läggia . idh*i*r for mina fötir. For thy at iak är man likir idh*i*r. Vtan vidh*i*r kännins himilsins skap-ara oc iordh. ok alra thera thinga i them är. ok tron at han är mäktogh*i*r at frälsa idh*i*r af diäfl-a*n*na mödho oc pino. oc rensa idh*i*r af allom syndom. Ok sagdhe ok them. Hwar äru thera hälghra io*m*fru*n*na lica*m*ma hwilka swa grymelica vordho dräpna af idh*i*r for ihesu christi na*m*pn skuld. Ok the sagdho hono*m*. kom ok see. Än han gik til stadhin th*e*r the lagho. ok saman hänte thera lica*m*ma. hulke tha hafdho lighat nio dagha ok nio nättir vndir barom himble. Ok mz gudz makt varo the ey skad af hundom. dyorom. älla nakrom foghlom. ok ey varo the smittadh mz nakre röto älla onde lok. vtan swa som första daghin som the drapus oppa. Än konu*n*gin ok andre flere fram baro dyr klädhe. at thera lica*m*ma skullo i them swepas oc iordhas. Ok sancte gre-

gori*us* sagdhe them. Ey skulu the iordhas mz tholk-
om klädhom vta*n* mz sinom eghnom. Ok for thän 37
skuld at i egh nu ärin värdoghe at hantera thera
hälgha lica*m*ma. thy blifvin th*e*r til alzualloghi*r*
gudh gör idhi*r* värdogha. Än the ropadho mz
grötelicom tarom oc sagdho. O forlat os thässin
iil thing vi hawom giort. Ok beez os af thinom
gudhe nadh oc miskund. at vi skulom ey forfaras.
Ok gregori*us* sagdhe them. kännins vidhi*r* idhan
skap*ara*. th*e*r til at i skulin frälsas. ok thakkin
honom at han af sinne milhet vilde thwi*n*ga idhi*r*
mz tholke soot ok siukdom. Ok än i tron a han
skolin i vardha hele. For thän skuld swa är
sc*ri*fwat. at them näfsir gudh hulka han älskar.
Ok han flängir hwarn thän sonin som han takir
at han skulle honom thäkkias swa som sonin
fadhorenom. hulkin mädhan han är sandir gudz
son owärdhogadhis ey at taka sik til synir oc
brödhi*r* alla them a han troo. Ok hans budhordh
göma. hulkins makt oc vald maghin i af thy for-
sta at i egh formattin hälgha iomfrunar. hulka i
swa omillelica drapin. bort drägha af christi kär-
lek. ey mz hozlan älla lokkan. ey mz hu*n*gir. oc
ey mz swärdh. ok ey mz androm margfallelico*m*
pino*m*. Ok än ämuäl sancta ripsimia. än tho at
hon var vng. ey mz sinne vtan mz gudz makt
foruan hon konu*n*gin teridaciu*m*. hulkin alla var
van at forui*n*na. ok ey formatte af nakrom for-
ui*n*nas. J thy maghin ij vndirstanda at c*ri*stna 38
ma*n*na gudh han är sandir konu*ngir* oc gudh. ok
ängin är annar gudh til vtan han. hulkin som
maktoghi*r* är at göra alt thz han vil. Af thy

sighir prophetin i psaltarenom. Al the thing var herra ville thöm giordhe han i himerike oc i iordhrike. i hafwino ok i allom diupom. Ok af idhrom afgudhom sighir han hedhninganna afgudh äru sylwir oc guld oc manna handa gärning, Ok är thz swa at i forsman the afgudhin ok hedhrin sannan gudh, oc bidhin til hans. tha skulin i ginstan frälsas af allom siukdom badhe til licamma ok siäl Ok moghin i af thy vndirstanda at cristna manna gudh är sandir gudh. at han värdoghadhis mik ouärdoghan sin thiänara göma oskaddan om fämtan aar i them orena. myrka oc illa loktande brunnenom i bland the illa loktande dödho kroppana. Ok mik ämuäl vaktadhe for madhkanna oc orma stiongom oc bitom. Hulke orma tha the slyngo sik kring om min been oc hals. skadhadho the mik enkte, ok ängin räddogha infördho the mik. thy at min tröst var i sannom gudhi. Vtan the samo ormane giordho mik allan hughnadh oc thiänist. ok for thy rädhins han. hedhrin han. ok fulcomnin hans budhordh. vm än i vilin wttakas af alle synd ok diäflanna mödho oc dröuilsom. Ok wtgiutin böner til the hälghra iomfrunnar. hulka i drapin. at the bidhin for idhir til varn herra. at idhre lifs dagha mattin längias. Ok at
39 han lati idhir koma äpte thänna lifs tima til äuärdhelikit arf

Här byrias fämte bokin i hulke six af p*re*dican oc syn oc syni*nn*a wtthydhilsom sancti gregorij. ok huru han loot byggia kirkior, ok huru konu*n*gin oc hans män vordho hele, ok huru afgudhin oc thera mönstir nidh*i*r sloghos, Ok huru sancte gregori*us* var valdir til biscop. Ok af höfdhingiom oc androm som hono*m* folgdho tha han vigdhis

OK tha thässin thingin swa varo giordh. konu*n*gin ok hans vällis män mz honom. ok alt folkit sitiandis aa iordhinne strödho asko a sit howdh sighiandis alle iämsamt swa som wt af enom mun mz grata*n*de tarom. O h*er*ra. hälaghe fadh*i*r. hwat ey vil gudh miskun*n*a os äpte swa manga giordha synde. Gregori*us* swaradhe them. Jw. ändelica. mäst for thy at swa sigh*i*r p*ro*phetin. han är väluilioghi*r* ok misku*n*sambir, tholugh*i*r oc mykyt miskunsambir. oc vmbärande vara ondzsko Ok siäluir frälsarin sigh*i*r swa mz p*ro*phetano*m*. J hulkom tima syndarin sik vmuändir. han skal lifwa mz lifweno ok äkke döö. Ok swa sigh*i*r oc han i lästinne. Jak gläz meer owir en syndara hulkin som gör synda angir än owir nio oc niotio rätuisa som äkke thorfwo vidh*i*r synda angir. Ok the sagdho honom mykyt gratande O käre h*er*ra. minz ey vppa the wranglikhet vi giordho*m* thik. vtan lär os at vi mattom vardha hele. ok gak ey fran os. for thy swa brat. thu gaar fran os. tha mödhoms vi ginstan swa mykyt af diäflomen. at ämnuäl vi ätom vart eghit köt. Än hälghe ma*n*nin

40 seandis thera hugha redhobona vara at lydha hans budhom. Af store glädhi grät han. ok sagdhe til thera J thy maghin i vndirstanda vars skap*ara* makt. maktogha vara idh*i*r rensa af alle synd. oc gifwa idh*i*r äuärdhelikit liiff. at han gömde mik helan i bru*n*nenom for idhra helso skuld, ok anduardhadhe mik atir idh*i*r helbrygdhan at iak skulle afla idh*i*r gudhi, Ok sancte gre*gorius* tilbyriadhe at ku*n*nogha them vars h*er*ra ihesu christi dygdh. vplatandis them huru han skapte himil oc iordh ok al the thing i them äru. Ok huru han skapte första ma*n*nin af iordhinne oc satte han i p*ar*adiis. gifwandis honom til hiälp ewam hulka han hafdhe skapt af hans rifwe. Ok huru the vordho daradh af diäfleno*m*. ok huru the wtkördhos af paradis. ok huru sidhan hans afkömd mankönit tok at ökias. sände gudh til thera p*ro*pheta oc patriarcha. Ok huru ämuäl i sidharsto daghomen han värdogadhis at födhas af iomfrw mario. ok döö oc iordhas oc atir vpsta af dödha. ok vpfara til himerikis. ok sände sinom känneswenom thän hälgha anda. ok huru the varo skipte kring om världina. at mz thera p*re*dican skulle fortappadha världin frälsas. Ok tha han hafdhe lyktat sinne talan. lot ha*n* folkit fara. Än konu*n*gin ok h*er*rane rädhandis at mödhas af diäflomen skildos änkte vidh hälgha ma*n*nin blifwandis när vinp*re*ssom i vingardhom, oc i bland rörbusca swa som skox diur. Ok th*er* blef sancte gregori*us* vm fäm dagha ok sext*io*.
41 ok lärdhe folkit so*m* til ha*n*s flykte. at höra gudz ordh. Ok sanctus gregori*us* sagdhe the*m* Varin redho at byggia mönstir i hulkom hälgha pinta

iomfrunar skulu hwilas j, at the latin idhir hwilas af diäflanna mödho oc dröuilsom. ok at the latin idhir atirkoma i the skapilse i för varin. For thy at konungin oc mange andre varo ludhne ok hafdho haar ok skapilse swa som vil swin Än the vidhir frestadho at fulcomna thz hälghe mannin hafdhe manat ok sakt. Ok tha sagdhe sancte gregorius til thera. O brödhir för än i görin thz. Gan för hingat til min. ok iak skal kungöra idhir ena rädhelica syn hulka iak saa. For thy i thässe nattinne. tha i varin thyngde mz hardhom sömpn af fasto ok vaku som i hawin haft. tha vakadhe iak Ok thän tidh iak tok til at thänkia huru hälghra iomfrunnar licama skullo läggias. Ok huru var herra värdhoghadhis idhir kalla til sin. tha vardh bradhelica en röst swa som störste thordyn. Ok hördhe iak rädhelikit liudh swa som stormandis hafs liudh. Ok iak sa himilin ypnan. Ok en man omkring gifnan mz skinande liuse. hulkin som kalladhe mik oc sagdhe. Gregori. Än tha iak saa hans skapnilse oc hulkin han var. fiöl iak räddir mykyt skäluande nidhir a iordhina. ok han sagdhe mik. stat op oc see vndarlik thing hulkin iak skal tee thik. Ok iak saa op. ok saa iak himilin ypnan. ok vatnin som äru owan owir himpnenom varo aatskild. hawandis i mällan sik. swa som en slättastan daal. Ok thädhan af saa iak nidhir fara eet lius. oc mz thy liuseno änglanna härskap. hwar hawandis twa brennande vinga, Ok thz liusit 42
syntis swa som manz askodhan, Ok swa som solinna solgisla äru opfylta mz sool grandom. swa opfyltis vädhrit mz änglanna härskapi som komo mz thy

liuseno af höxsta himlomen, ok nidh*i*r til iordh-
inna. Ok hafdhe i sinom handom en hamar af
gul. ok hono*m* folgdhe allir then moghin. Ok tha
han kom mit i armenie stadh. slo han iordhina
mz hamarenom. ok iordhin tok al til at iämkas
oc vardha slät swa som heedh, Ok när konu*n*gx
pallacio saa iak eet swaruat kaar af gul. hulkins
storlikhet var swa som stort bärgh. ok owir
karino saa iak ena högha brännande studh. ok
owir studhinne eet litit howdh älla knap af sky.
ok owan aa eet skinande kors, Jak saa ok swa
som thre fötir th*e*r studhir plägha sta vppa.
En thottes mik th*e*r vara som sancta gaiana mz
them twem iomfrumen vardh pint. Ok annar var
th*e*r sancta ripsimia mz threm oc thrätio vardh
pint. Än the ena var th*e*r som hulunar varo j.
af hulkom the varo först wtdraghna oc bundna
ok slaghna. ok the fötrene varo af elle. Ok owir
hwan then fotin var sat een studh af skymen. ok
owan a studhomen varo satte knappa. ok owan a
knappomen varo sat skinande kors. sama*n*sat til
liknilse swa som vars h*e*rra kors. ok studhana ok
knappane oc korsin varo al liik, Än mit i bland
them var en studh höghre än alla andra. oc th*e*r
owan en lius knappir. ok owan knappin var sat
eet skinande kors Ok owir the fyra stydhenar ok
knappana ok korsin. varo fyre kamara saman
43 fögdhe hwar til annan. Ok ow*ir* alla them var
eet ciboriu*m* swa som mönstir giort af gudhi. Ok
owir ciboriu*m* varo thässa säx oc thrätio iomfrunar
som pintos fore gudz skuld skinandis swa som
sool gisla. Än af thera äro kan iak ängaledhis

fulsighia Ok mit wt af karino flöt en vatnkälla vpfyllandis alla markana. ok swa at th*er* vardh af eet stort haaf Ok i hwariom camarenom var eet altare. oc th*er* owan a var stoor eldir. ok th*er* owir varo sat kors hawa*n*dis sken swa som stiärno. Ok iak saa otalica mykla geta hiordh. hulka som varo til asyn alra swartasto. ok tha the hafdho sumit owir thz vatnit vordho the hwit faar. oc bradhelica vardh thera wl giordh swa som skinande gul. ok the föddo lamb hauande oc the hwita vllena. Än annat fara kön foro ok owir vatnit. oc the tilfögdho sik them andro faromen. Ok somlikin lambin vordho swartaste vargha. oc spru*n*go i fara hiordhena oc drapo them. oc wtgutu thera blodh Ok sidhan the varo dräpin op ru*n*no them vinga ok flughu oc tilfögdho sik liusins härskapi. Ok ellir gik wt af liuseno oc vpbrände varghana Ok tha iak mykyt vndra*n*de. thätta skodhadhe. tha sagdhe mik thän ma*n*nin som kalladhe mik. O thu man. hwi vndrar thu. oc skodhar äkke gudz storlik thing. ok sagdhe. thässin synin thik syntis. är at thu skalt vm hona vndirsta the thing th*er* koma skula. Ok for thy. öpne himilin tekna at christi misku*n*na dör äru ypna. Asikkionna röst teknar misku*n*ninna rägn oc gudz visdoms. At höxste himilin var ypin oc vatna*n*na sundirskipt- 44
ilse. teknar os frälsan tilgang oc tilfloght til himerikis rike Än i thässom rikom oppinbaradho hälgha iomfrunar väghin i hulkom the thit opforo. Än liusit oc ängla härskapit som alt opfylte vädhrit. är gudz ordha *pre*dican hulkin opfylte alla världina om apostlana Ok th*er* af är thz som dauid

sigh*ir*. Owir alla iordhena wtgik thera röst. ok thera ordh gingo wt til världi*n*na landz ända. Än människio*n*na son hauandis gulhamarin mz hulkom han slo iordhena oc loot hona skälua är gudz sökilse. af hulke som six. hulkin som hantera bärghin ok latir them riuka. ok thy sigh*ir* apostolin Gru*n*dualin kan ängin läggia vtan then som lagdh*ir* är swa som är christus, Än the bre*n*nande studhin är the hälgha kirkia funderadh ok bygd owir christum som är studhinna fotir. Än knappane af skymen tekna hälgha männena. hulke swa som sky vtan alt hind*ir* flygha owir vädhrit til himerikis glädhi. th*er* af six. sät thin opfarilse swa som sky. korsin tekna kötzsins wtsläkkilse. Än kamarane som saman varo fögdhe äru kirkionar som vidha äru wtspreda om världina. tho äru the samanfögdha mz tro*n*ne ok kärlekenom. ok äru alla en kirkia. th*er* af star sc*ri*fwat. een är min dwa. een min fulcompnadh een är mi*n*na modh*ir* wtuald. Än ciboriu*m* som hafdhe begripit alla camarana. teknar himerikis kirkio oc himerikis mönstir, thätta mönstrit hawir vmfämt alla kirkior.
45 for thy alla kirkior dragha th*er* til at the magho vardha luttakande himerik*is* mönstre. flodhin som wtgik af karino teknar döpilsinna font. oc atirlösn*in*na thwänadh. Än the studhin. thik syntis höghre vara än andra teknar romara kirkio. hulkin som är howdh aat androm kirkiom. Ok then lyuse knappin hawir tekna pafwan. hulkin swa skal vara owir alla andra biscopa swa som solin lyse owir al annor himiltu*n*gil. ok liusit som wm kring gik korsit är thäs hälgha anda inbläst*ir*. Ok thy opfylte

han apostlanna hiärta i eelz tu*n*go liknilse. ok altarin som varo sat i hwariom kamareno*m*. äru vare hugha. i hulkom vi skolom offra gudhi lofsins offir Thän store eeldin teknar at vare hugha skulu vara brände af thäs hälgha anda elde. oc rensadhe af alle synda smitto. Än korsin som varo sat owir altarin tekna at dödhin skal altidh vara i idhrom thankom ok swa skulu the vardha clara som stiärno. Ok getrena farandis owir vatnit. oc vmuända i faar hawa*n*de hwita wl. tekna them som thwaghne vardha i döpilsom. oc af them hwite giordhe oc rensadhe af allom syndom. oc tholke skulu skina i himerike som skina*n*de vl swa som gul Än farin hulkin som föddo lambin tekna at döpilsin skulu bliua vm manga tima. Ok lambin som vmuändos i vargha tekna at moot världinna ändelykt ey at enast af androm vta*n* ämuäl af somlicom prästomen vardha rifwande vargha ok thy six. Mangra ma*n*na kärlekir är kolnadh*i*r ok ledhis i villo. Ämuäl vm thz kan vardha. wtualde män. Än the som dräpne vordho af varghomen. 46 ok toko vinga flyghandis til liusins härscap. äru the som i godhom gärni*n*go*m* äru fram halloghe alt til ändelykti*n*na. ok sidhan skulu the flygha til himerik*is* rike. Ok thy är sc*ri*fwat. hulkin som thura älla fra*m*hallir til ändan. han vardh*i*r heel. Ok eldin som wtgik af liusino oc vpbrände varghana. tekna them som ilt hawa giort vppa gudz hälgha män hulke som skulu ga til äuärdhelikin eld. Än thu fulco*m*pna sagdhe ängillin. trolica thz thu hawir byriat. Ok byg gudz na*m*pne kirkio i them stadhenom som thik synt*is* brännandis studhin.

Ok lat vardha kirkio th*er* som iomfrunar vordho pinta. Ok p*re*dica them daghlica for hulkom thu haw*ir* bidhit. at alle sama*n* kome swa som i en fulco*m*likin man i gudz fullelikhetz matto Ok tha som ängillin hafdhe thätta sakt. vardh ginstan stor iordh dyn. oc thässin synin syntis ey läng*ir* ok thy käre brödh*ir* thakkin gudhi hulkin som värdhoghadhis idh*ir* sökia. ok vm mik tee idh*ir* helsonna vägh. ok komin ginstan at fulco*m*pna thz gudh haw*ir* teet. ok bödh til redha the thing som thorftelik varo til bygning. Än somlike mz mykle skyndan oc storom räddogha tilbaro stenana. oc somlike trä ok annor vidh*ir* thorftelik thing. at gärningin skulle fulco*m*pnas. Än sanctus gregori*us* takandis märke träit af gärni*n*gis ma*n*nomen wt märkte hwar läggias skulle grundualin Ok ey at enast
47 män vtan ämuäl qui*n*no aat hyggiandis at ängin skulle vardha lotlös af thy gudh hafdhe oppinbarat. tilbaro til kirkio*n*na bygning mykyt thäkkelica al vidh*ir* thorftelik thing. hwadhan af vordho thre kirkior alra raskast bygda. een. th*er* som vordho pinta the thre oc thrätio iomfrunar mz sancta rips[i]mia Ok annar th*er* sancta gayana sancte ripsimie fost*ir* modh*ir* vardh pint, Än the thridhia bygdis när p*re*ssomen. mit i vingardhenom th*er* the siuka iomfrwn vardh dräpin. Ok th*er* näär hafdhe för varit thera heembyggilse. Ok the pryddo kirkionar mz gul ok sylf oc dyrom steno*m* ok otalicom mangom lampom. Ok sidhan bödh hälghe ma*n*nin at göras skulle kistor aff dyro trä som heetir cedrus. at i them skulle läggias hälghra iomfru*n*nar lica*m*ma. hulka the giordho alra skiutast. ok

baro the*m* til sanctum gregoriu*m*. Än han sagdhe them. Jdh*i*r lofwas ey at hantera thässa hälgha doma. for thy i ärin kra*n*ke i idhrom lica*m*mom. alt th*e*r til i vardhin thwaghne i döpilsanna vatne, Ok swa took han ensamin alla kistonar. ok hwarn hälghra iomfru*n*nar lica*m*ma mz sinom sundirskornom klädhom lagdhe han i sina kistona. Ok signande kistonar mz vars h*er*ra korse, Än konu*n*gin ok hans hustru oc alle riddarane oc h*er*rane mz thera hustru*m* oc döttrom. baro for kirkio dörrena balsamu*m* ok alla handa dyr smörilse at smöria. oc prydhas mz skulle hälgho lica*m*mene. ok silkis klädhe ok ballakind. ok pel väfwin mz guld oc sylf, oc sat mz dyro*m* stenom. Ok storan hoop guld oc silf oc mang linnin klädhe. Ok hälghe ma*n*nin wtgangandis af kirkio*n*ne sa alt thätta 48
vara lakt fore kirkio dörrena, sagdhe them. Jak sagdhe idh*i*r thz. ok sigh*i*r iak nu idh*i*r thz at vtan i vardhin rensadhe mz döpilsinna vatne. tha lofwas idh*i*r äkke at framga til hälghra iomfru*n*nar lica*m*ma. Än i skulin vita om än i vardhin döpte. tha takir gudh idhra gafwor. oc skal gifwa idh*i*r siäla oc lica*m*ma helso. Ok thätta i hawin hijt borit. gaan ok gömin thz i konu*n*gx husom. th*e*r til gudz miskund lätir idh*i*r faa biscop oc pr*e*ste. at i lyste af thera kä*n*nedom. vari thätta til gudz altara ämbite oc prydhilse. äpte thy biscopin thz skipa. Än thy vndantakno at konu*n*gin taladhe. tha hafdhe han än i änlite ha*n*dom ok fotom. oc i naghlom oc hare. oc i allom sino*m* limo*m* swins liknilse. Hulkin framgik til sanctum gregoriu*m*. oc badh han mz myklom grat. at han skulle at

enast hela hans händir oc fötir, th*e*r til at han skulle vara ey lotlös af hälgha iomfru*n*nar thiänist oc gärning. Än tha fiöl sancte gregori*us* a knä vmfämna*n*de iomfru*n*nar skrin. ok badh varn h*er*ra at han skulle atir gifwa konu*n*ginom sina helso. Ok ginstan fiollo klöfwana af konu*n*gxsins handom oc fotom. Ok tha sagdhe konu*n*gin sancto gregorio. at han skulle biudha honom hwat han ville at han skulle göra. Än hälghe ma*n*nin sagdhe honom. tak en spadha oc grafwa i kirkiomen swa stora som skrinen äru til, i hulkom hälgho domane liggia ij. Ok tha badh konu*n*gin sanctum gregoriu*m* at han skulle biudha drotni*n*ginne asechine sinne hustru oc chusaroducte sinne syst*i*r
49 at the skullo hiälpa hono*m* i the hälgho gärni*n*genne, Ok äpte sancti gregorij budhi grof konu*n*gin. ok drotningen hans oc systir wtbaro iordhena i sinom mantol skötom. Än sidhan grafwin var giordh for sancte ripsimie skrine. oc fore the*m* threm oc thrätio androm iomfrumen. Ok sidhan giordha varo grafwana fore skrino*m* sancte gayane oc thera thwäggia mz hänne pintos. grof ok konu*n*gin. fore therre siuko iomfru*n*na skrine, Ok sidhan vpstegh han. oc vpfoor a eet bärgh som hetir malasim som liggir fran konu*n*gx palacio siu roste. än tho syntis thz af pallacio Ok thädhan bar han a sinom rygge fyra hyrnotta stena lätlika swa som kämpe. hulke stena tho varo swa store oc lange. at ey formatte mange män röra them. han bar oc thädhan stydhe af cedro som sätias skulle i kirkio dörrena. Ok i sino härbärghe th*e*r han hafdhe kifwat mz sancte ripsimie lot han byggia ärlica

kirkio af stenom som han hafdhe siäluir tilborit. at thz skulle allom ku*n*noght vara at swa som han hafdhe för varit hälghra kirkio fordaruare oc nidh*i*r thrykkiare. swa skulle han vara thera opbyggiare oc oprättilse. Ok swa som han hafdhe darlica th*e*r giort mote sancte ripsimie. swa skulle han th*e*r nu wtgiuta gudhi hälgha böne. Än sidhan äpte sancti gregorij budhi. bygda varo thre kirkior. the första östan til i hulka sancta ripsimia mz them threm oc thrätio iomfrwm lagdhis ij. Ok the andra sunnan til i hulka the siuka lagdhis. ok the thridhia västan til i hulke sancta gayana mz twem iomfrumen hwilas ij. tha lot han sätia owir hwaria ena kirkio dörrena eet kors. at alle 50
the ingingo i mönstrit älla wt. älla the th*e*r framforo skullo alle äpte hälgha manzsins budhi a knä falla oc bidhia til thz hälgha kors. Än sancte gregori*us* lot byggia altara owir hälgha iomfru*n*nar grafwo*m* ok owir hwart altarit satte han vars h*er*ra kors tekn Ok then stadhin i hulkom honom vardh theed the vndarlica synin omkring bygde han mz höghom mwr Ok giordhe a murenom starka döra. hulka atirlyktos mz iärn länkiom. Ok satte owir murin thäs hälgha kors tekn. at alle the th*e*r framforo skullo mz bögdhom knäm tilbidhia alzualloghan gudh. Ok i thässe matto skilde han konu*n*gin ok sit folk fran diäfla dyrkan. swa at the siälfwiliandis idhnadho sik i böno*m* oc fasto oc i almosom oc i androm gudz budhordhom Til hulka sancte gregori*us* taladhe oc sagdhe. sankin idh*i*r alle saman oc fallin a knä mädh*i*r mik. ok bidhin

at gudh gifwi idh*i*r atir idhra hee[l]brygdho Ok tha badh sanctus gregori*us* af gudhi mz tarom at han skulle atir gifwa konu*n*genom oc hans folke sina helso Än vid thässa bönina byriadhe konu*n*gin til at skälua. oc wtskuddadhe af sinom lica*m*ma flasit ok harit oc tändrena. hulka han hafdhe haft i swina liknilse. ok atirkom i sin skapilse som han förra var. Ok vardh hans skin swa som späz barns skin tha thz födhis. ok alle andre komo ok atir i sin skapilse. Ok alle spitälske. halte ok blinde. oc the af diäflom möddos. älla
51 bana soot hafdho älla i hwat handa soot the varo stadde. fingo alle bötir. tha sancte gregori*us* lagdhe hand sina owir them ok alle i them landzskapom badhe hele oc siuke skyndadho sik mz store glädhi at ga äpte swa store hälgha manzsins frägdh. hulke alle toko vidh gudz ordhom oc sagdho. Nw saghom vi oc hördhom vidh*i*rkänna*n*dis varn skapara. här til hawm vi varit döfwe ok blinde. dyrkandis afgudh som äru döf oc dumba oc giordh mz ma*n*na hand. Ok hafdho radh mz konu*n*genom oc gingo sidhan at nidh*i*rsla dyane afgudhirsk*o*nna mönstir. hulka konu*n*gin hafdhe hedhrat owir al annor afgudh. At alle skullo vita at mädhan afgudh varo konu*n*genom leedh oc styg. skulle ensamin gudh alla thinga skap*ar*e vara honom oc allo hans folke i hedh*i*r oc dyrkan. Än tha the gingo af stadh ko*m*mo the först til eet afgudz mönstir som hät apollinis i hulko som varo dröma beskriuilse oc thera swar thz nidh*i*rbrutu the a gru*n*din ok opbrändo. Än mykyn diäfla skare gik flokkom wt af thy mönstreno Hulke swa

som vnge riddara vämpte mz swärdho*m* skiollom oc spiutom. flydho til dyane mönstir. Än tha nidh*ir* var slaghit afgudzsins apollinis mönst*ir* gik konu*n*gin ok alt folkit mz sancto gregorio at nidh*ir*-sla dyane mönst*ir*. ok diäflane som thijt hafdho flyt skutu mote them oc castadho stena. ey swa at the giordho nakan skadha. vtan infördho storan räddogha. swa at somlike the äkke varo stadhughe i tro*n*ne bortflydho ey mz litlom dröuilsom. Än tha sancte grego*rius* saa thätta. giordhe han kors 52 mote mönstrino. ok thz rifnadhe ginstan sundir til gru*n*din oc nidh*ir* fiol. ok eldir vptändis i träuärkit ok rökin th*e*r wt af gangandis vpfylte vädhrit. Ok bortälte thädhan alt diäwlskapit mz storo thuti oc grat sighiandis swa at alle hördho. Ve är os. ve är os. for thy vi maghom äkke längir byggia i bland folk i thässom landomen fore na*m*pne ihesu christi oc marie. flym thy wt i biärgha skrybbor vm än vi vardhom th*e*r frälste. for thy ängaledhis formaghom vi mote standa thässa gregorij bönom thy at han är allir fullir mz brännande lugha ok brännir os hardhelica. ok vm hans p*re*dican skal alt armenie land vardha fylt mz lifwandis gudz äro, Än tha konu*n*gin ok alt armenie folk sagho diäflana oc hördho them tholkit vidh*i*rga stadhfästos the ä meer ok meer i christi tro. ok toko diäfla mönstra*n*na liggianda fää. oc gafwo thz mz sancto gregorio fatiko folke. hwariom som han hafdhe tharft til. Än thera akra ok vingardha oc thiänisto män oc qui*n*nor ok alla thera äghur skipadho the til hälghra kirkior thiänist Ok the bygdo ok flere kirkior Vtan fore thy at

ey fanz pr*e*stir i allo armenie lande vordho the äkke vigdha. Ok konu*n*gin oc alt folkit foro vm kring mz sancto gregorio. alla stadha. bya. thorp. oc fäste som varo i armenia. oc nidh*i*r brutu al afgudha mönstir. anduardhandis gudz kirkiom alla thera äghor. ok stadhfästo almoghan i gudz troo oc gudhelico lifwärne. Ok th*e*r äpte komo the til
53 afgudh*i*rsko*n*na feste Jouis dottir mönstir. Ok th*e*r giordhe gregori*us* kors owir, ok thz fiol ginstan nidh*i*r til iordhinna. Ok ämuäl brutu the nidh*i*r a grundin feste iouis sons mönst*ir*. ok i swa matto nidh*i*r slogho the al afgudha mönstir som varo i armenie lande ōffrandis alt thera liggiande fää til hälghra kirkior bygning. Ok konu*n*gin som för hafdhe varit thera hälghra kirkio grymaste hatare oc nidh*i*r thrykkiare, vardh nu ärlicaste gudz tro pr*e*dicare. swa at ey at enast lot han mz sancto gregorio alt armenie folk koma til gudz tro. Vtan ämuäl manga af saracenis ok af androm landzskapom. Än sidhan thätta var alt swa giort. konu*n*gin teridaci*us*. oc drotning hans asichina. oc chusaroducta systir konu*n*gxins sändo om alt landit. ok loto saman koma härtogha oc iärla. höfdhinga. ok alla riddarskaps män. ok manga andra. i stadhe them som arach hetir. hulkin ok callas valerostica. Ok konu*n*gin talar swa til thera. O käre vine. i seen at gudh fore värdhskyllan sancti gregorij. ok hans dygdhe. värdoghadhis at lysa vars hugx öghon. at vi skollom vita han vara sannan gudh skapara himils oc iordhz ok hafs ok alra thera thinga i them äär. Ok swa som i seen. al diäfla mönstir som varo i

varom riko*m* äru nidh*i*r slaghin. oc til enkte giordh. ok i thera stadha äru nu bygda gudhi kirkior. Nw star enkte atir annat. vtan at vi väliom os til biscop varn helara gregoriu*m*. vm 54
hulkin kirkionar maghin vighias ok at om the bönir th*e*r vardha. gömas vtan allan skadha vara siäla ok lica*m*ma. hulkit allom thäktis. *gregorius* sagdhe. Välin idh*i*r en anna*n*. for thy iak är ey vårdogh*i*r til tholkin hedh*i*r. ok ey ympningas iak til swa stora byrdhe. Än tha the gato ängaledhis böght sanctum gregoriu*m* vidh*i*r thy at taka. tedhis ängillin konu*n*genom i sömpne hans. ok sagdhe honom. Vakta at i välin ängin annan vtan sanctum gregoriu*m*, Ok sagdhe han hälgha ma*n*nenom. ey skalt thu mote sighia at taka biscopsdöme. thy at thz är thik inföght af gudhi, Ok sancte *gregorius* sagdhe. Vardhe gudz vili, Ok sidhan hans wtuälilsa höghtidh var haldin mz store glädhi oc frygdh. wtualde konu*n*gin af sinom bäzsto ma*n*nom sextan höfdhinga ok sände them mz sancto gregorio til capadocia*m* til stadhin cesaream. thy at th*e*r var tha höxste biscopin sanctus leonci*us*.

Här byrias the siätte bokin. J hänne six af brefwe thy som teridac*ius* sände sancto leoncio. Ok huru sanctus *gregorius* vardh vigdh*ir* til biscop. Ok huru konu*n*gin ok alt hans folk vardh *cris*tnat. Ok af iärtekn*om* ok vndarlicom thingom som sancte gregor*ius* giordhe sidhan han vardh biscopir, Ok huru han skipadhe owir alt armenie rike biscopa ok klostir ok al kirkionna vighilse. Ok huru teridac*ius* vardh giordh*ir* thera hälghra kirkio p*re*dicare, Ok huru sancte gregor*ius* var i öknenne. ok huru sanctus arostacis sancti gregorij son vardh giordh*ir* biscopir

55 KOnu*n*gin sände nu af stadh gregoriu*m*. ok mz hono*m* the säxtan höfdhinga til sanctum leonciu*m*. ok bödh them at allom them the mötto. Ok i allom lando*m* stadhom. borghom. byom oc thorpom. hwar the framforin. skullo the oppinbarlica kungöra al the ond thi*n*g som han hafdhe giordht vppa sanctum gregoriu*m*, oc the fornämpda hälgha iomfrunar. Ok hwat pinor han ok ha*n*s folk hafdho th*er* fore fangit oc tholt. ok huru sancte *gregorius* wtdraghin af bro*n*nenom forlot them thz. oc atir gaf them sina helso. ok bödh them oppinbara al the thing som giordh varo af sancto gregorio. Ok satte konu*n*gin sanctum gregoriu*m* i en forgyltan vagn. hulkin som drogho hwite mula mykyt faghre. Ok sattos alle the fornä*m*pdo höfdhinga hwar i sin forgylta vagn lödda mz guld ok sylf oc silkis

pellom våfwin mz guld ok sat mz dyrom steno*m* ok mangom androm dyrom hafwom. Ok foro swa af stadh. Än alle the som hördho frägdh sancti gregorij. wtgingo mote hono*m* mz sang ok storo lofwi. offrandis hono*m* manga gafwor. Ok tha the hördho af höfdhingomen hans gärninga ok dygdhe. thakkadho the gudhi mz storo lofwi. Ok tha the nalkadhos stadheno*m* cesarea ok thätta vardh ku*nn*oghat sancto leoncio. tha wtgik han mote hono*m* mz biscopom ok klärkom ok folkeno af stadhenom mykyt lankt. Ok dwaldos the om langan tima tha the möttos hwar i annars fampne. Ok kystos opta sin i mällan. Ok sidhan inledde leonci*us* *gregorium* i stadhin ärlica mz myklom sang ok lofwi. Än fornä*m*pdo höfdhingane. J alla biscopa. klärka. oc folkx näruaru som th*e*r varo. kungior- 56
dho. ok anduardadho sancto leoncio bref the som teridaci*us* hafdhe honom sänt. ok laso the*m* siälue oppinbarlica. Hulkin swa mykyt hafdho inbära. Hôxsta biscope oc främstom i alle hälaghet sinom kära fadh*i*r oc h*er*ra leoncio. ärlicom cesarie ärchebiscope. sändir teridaci*us*. stora armenie konu*n*gir helso oc quädhio medh höxsta gudhi. Til idhra hälaghet sändom vi ärlican fadh*i*r oc varn frälsara gregoriu*m*. hulkin vi mz samhalloghe gudhelikhet. oc enom vilia. ok ämuäl äpte ängla budhi hafwom valt os til fadhor, Ok thy bidhiom vi idh*i*r at i vighin han til biscop at han maghe cr*i*stna os oc alt vart folk. at han maghe ok vighia alla kirkior i varom landom äru bygda. ok at han skipi klärka oc pr*e*ste til thera thiänist. Ok sändom vi idh*i*r mz honom somlika af bäzsta

hŏfdhingiom i varo rike. at the skulu konnugha idhir oc allo idhro folke. hwat han hawir tholt oc giort. Ăn thăssom brefwom swa lăsnom beddos armenie hŏfdhingia liudh af allom moghanom. ok ropadho mz hŏghe rŏst. ok i foresagdha biscopsins leoncij năruaru Ahörande oc flerom biscopom mz honom. oc fore allo folkeno oppinbaradho the alt thz sanctus gregorius hafdhe tholt oc giort. hulke tha the thz hördho lofwadho gudh mz hŏxsto glădhi, Ok vndradho at sancte gregorius formatte lifwa oc tholka dygdhe gŏra ăpte swa manga pinor. Ok thy ropadho the oc sagdho mz apostlenom. O gudz rikedoma snille oc visdoms hŏgdh. O huru obegriplike ăru hans doma. oc o vppa-
57 finnelike ăru hans văgha. for thy hwar kan vita hans vndirstandilse. ălla hwa var hans radhgifware. Ok ther ăpte komo alle biscopane saman mz sancto leoncio. oc vigdho sanctum gregorium til ărke biscop. gifwandis fŏr honom al kirkionna vighilse, hwaria ăpte thy hănne bordhe. Ok sanctus leoncius ok alle biscopane oc mange af herromen. gafwo sancto gregorio oc herromen af armenia manga dyra gafwor. Ok folgdho them a thera hemfărdh langan văgh af stadhenom. ok sidhan helsadhos the sin i măllan ok mintos opta. gifwandis hwar androm kărleksins kyssilse. Ăn sanctus leoncius foor atir mz sino fylghe til cesaream. Ok gregorius skyndadhe sik mz sinom a hemfărdh til armeniam. Ok ă hwar sanctus gregorius fram foor wtgingo alle at skodha han. ok ropadho alle oc sagdho. O sancte gregorij săl ăst thu. thy at fore manga pinor thu hawir tholt ăghir thu twăfalt

na*m*pn swa som är martyr oc confessor. Än tha han nalkadhis armenie bärghe vardh honom sakt at th*e*r var eet mönstir skipat enom draka til hedh*i*rs. hulkin dräpin vardh af eradio. thz lot han nidh*i*r sla takandis thädhan otalikit mykyt guld oc sylf. thy at thz mönstrit hafdhe varit af konu*n*gom oc höfdhingom i them landom i store vyrdhni*n*g ok hedh*i*r. Ok thy idhkelica komo the thiit mz storo offre ok gömdo the th*e*r sit gooz swa tryggelica swa som ij sinom fatabwr. Ok i them stadhenom vilde sanctus *gregorius* at opbyggia ena kirkio ok th*e*r inläggia sancti iohanissa baptiste hälgho doma. ok thäs hälgha manzsins sancti antinogeni som pintir vardh for gudz skuld. Än tha han ville owir fara flodhina eufraten. th*e*r 58
som litit var vatnit. mulane som bundne varo fore vagneno*m* blifwo swa hart standande at them ku*n*ne ängin af stadh koma mz slaghom älla styngiom. Ok tha vardh thz teet sancto gregorio mz gudz ängle at han skulle th*e*r byggia kirkiona. ok i hona läggia hälgho domana the han hafdhe. oc gregori*us* giordhe som hono*m* bööz. Ok sände sidhan manga af stadh atir til sama mönstrit. at nidh*i*r bryta thry altara som än hafdho heel blyfwit äpte honom. Ok tha the komo til mönstirsins mura. vordho the swa gabbadhe. ok blinde giordhe af diäflomen som innan til varo. at the ängaledhis vppafu*n*no ingang i mönstrit at nidh*i*r bryta altarin. Vta*n* atirkomo oc ku*n*giordho thätta sancto gregorio. Än han viste thz för än the komo honom thz sighia. Ok tha wträkte *gregorius* hand sina. oc giordhe kors mote altaromen ok sagdhe.

O h*er*ra ihesu christe. thin ängil nidh*i*r slae them. ók ginstan fiollo the nidh*i*r til iordhinna ok alstingx sundir brutus. thy at stort vädh*i*r kom bläsande. ok nidh*i*rslo them swa. at ey at enast at ey syntis hwar the hafdho standit. vtan ämuãl stenane bort fördhos af thy vädhreno. fran them stadhenom mykyt lankt. Ok i thy nidh*i*r falleno blifwo the dödhe som inne varo ok offradho diäflomen oc afgudhom som th*e*r varo. ok swa forforos the at ey atirfandz eet been af them. Än somlike the i vantro varo. tha the thätta sagho. sagdho the. O hälghe fadh*i*r. ey är annar gudh
59 til, vta*n* thän thu *pre*dicar. Ok i them stadhenom loot sancte greg*orius* byggia kirkio. oc thätta är the han först vigdhe. ok dwaldis th*e*r vm tiughu dagha. oc vigdhe th*e*r *pre*ste ok th*e*r bygde han fundkaar. oc döpte th*e*r mera än hundradha thusand. oc niotio thusand folk. ok sagdhe th*e*r mässo. ok hiollo th*e*r höghtidhelica gudz ämbite. ok loot them taka gudz lica*m*ma. Ok bödh at hwart aar skulle hallas thera kirkio*n*na höghtidh ok aminnilse mz störste gudhelikhet. for thy at th*e*r skipadhos först döpilse i them landom. ok ä hwar han framfoor lot han byggia kirkior. oc vigdhe the*m* som bygda varo. ok skipadhe i them *pre*ste ok klärka. ok stadha th*e*r moghin skulle c*ri*stnas i. Än tha konu*n*gin hördhe at han monde nalkas oc sköt heem koma. For han mz drotning sinne asichina oc systir hans chusaroducta. ok mz myklom riddara mogha, mote hono*m* ok kom til stadh then som kallas bangubran. oc bidde han th*e*r vm en manadh. Än tha sanctus gregor*ius*

nalkadhis stadhenom. fan han konu*n*gin oc hustru
hans. ok systir mz mangom androm, möta sik
vtan stadhin. ok th*e*r dwaldos the länge oc hiollos
i fampna. oc fäghnadhe hwar androm mz största
glädhi. Ok sidhan gingo the mz mykle glädhi oc
frygdh in ij fornämpda stadhin. ok tha sagdhe
han oc ku*n*giordhe them medh hwat hedh*ir* oc
storom gafwom sanctus leonci*us* hafdhe han oc
hans fölghe vndfangit. Ok fik han konu*n*genō*m* oc
drotningenne oc chusaroducte bref. thz sanct*us*
leonci*us* hafdhe thōm sänt. ok the hafdho swa
mykyt inbära. Teridacio stora armenie konu*n*ge. 60
oc drotni*n*g hans asichine. ok systir hans chusaroducte.
sändir leonci*us* owärdogh*ir* cesariens*is* ärche
biscopir. oc vare lydh biscopa. oc alt folkit os är
anduardhat helso mz gudhi. Vi tokom idhra ärlikhetz
bref. oc vndirstodhom mz mykle glädhi
hwat i the*m* stodh. at alzualloghir gudh skapare
himils oc iordh hawir sökt idh*ir*. oc at han plaghadhe
idh*ir* at i skullin ey vardha fortappadhe i
komaskolande värld. Ok at ha*n* thwingadhe idh*ir*
mz vndarlico*m* oc ey förra mz os sedhom siukdom
älla hördhom. for idhra oma*n*nelica oc ohörlica
grymelikhet som i giordhin a the hälgho iomfrunar
oc a sancto gregorio. Ok thy tilbör idh*ir* ändelica
glädhias mz os. for thy at han som ängin vil läta
forfaras. vtan vil at alle skulu helas. ledde idh*ir*
wt af dözsins skugga oc myrkre. for bön skuld
oc värdhskyllan sancti gregorij. oc tedhe idh*ir*
sanna liusit iomfru*n*na son lysandis idh*ir*. oc gaf
idh*ir* siäla helso ok lica*m*ma. Ok th*e*r til at i
maghin faa äuärdhelica sälikhet. tha varin hädhan

i fra siälfwiliandis lydhoghe idhars hälgha fadhirs sancti gregorij budordhom. oc maning. hulkin vi äpte idhre astundan hawm vight til ärche biscop. Bidhiom oc vi idhan brodhirskap at i minnins a os i idhrom bönom. Än konungin oc alt folkit vordho owir alla matto gladhi af brefwom them vardh sänd af leoncio. ok alra mäst af thy at the hördho at sancte gregorius var vigdhir til ärkebiscop. ok at hans kompana honom hafdho
61 folkt i väghenom. varo ärlica hele. oc heelbrygdho heem kompne til sit fädhirnis land. Än sancte gregorius afiät ey at lära thom sighiandis. käre brödhir oc syne hörin apostolin som sighir. käro vine sighir han lifwin sosterlica. rätuislica oc millelica i thässe världinne bidhandis hälaght hop oc stora gudz oc vars frälsara ihesu christi äro tilquämd. Ok äggiadhe konungin ok flere mz sik at the skullo blifwa om samfasta thrätio dagha i i fasto oc bönom. Än tha thänne timin var fulcomnadhir kom sancte gregorius mz konungenom oc drotninginne oc chusaroducta. oc allo folkeno til flodhinna eufratem ok i the flodhinne döpte han them i nampn fadhirs oc sons oc thäs hälgha anda. Ok tha giordhis ther stort iärtekne i thy at flodhin stodh oc drogh vatnit op a badha sidhonar. oc kunne äkke flyta. Ok sancte gregorius stodh oprättir owir vatneno mz thörrom fotom. swa som han stodhe vppa iordhinne. Ok tha han döpte vardh mykyn lygn eldir. oc syntis owir vatneno en brännande stydh. oc owan owir studhena syntis vars herra kors wtgifwandis af sik sken mykyt langht som sool. Ok tha the hafdho

seet thässin storo vndirlico thingin. brunno the ä meer oc meer i gudz kärlek Ok vordho döpte hundradho oc fämtio thusand män vtan barn oc quinno. Ok fördhos i hwit klädhe. ok mz vax liusom oc lampom. mz sang oc store glädhi komo the sidhan atir in ij stadhin mz sinom fadhir gregorio. Ok sancte gregorius sagdhe ther mässo. ok lot konungin oc drotningena oc chusaroductam. ok alla andra taka gudz licamma, Ok blef ther 6: siu dagha. ok i them daghom cristnadhe han meer än fyra hundradha sinnom tio thusand män. Än tha thätta var alt fulcompnat vigdhe sanctus gregorius ther manga kirkior. ok skipadhe til thera thiänist klärka ok preste, ok konungin lagdhe til thera mykyt gooz. akra oc andra äghor Ok foor sidhan thädhan oc vmkring gik alt armenie rike. oc opfylte thz mz kirkiom oc klostrom. skipandis ij them klärka oc preste. ok konungin lagdhe gooz til thera oc begafwadhe them hwariom som hwariom höfdhe. Ok skipadhe oc mästara i hwarie kirkio som känna skullo smam barnom af första bokstaff oc ther til the vordho fullelica lärdhe, Ok vigdhe sanctus gregorius tio biscopa. at hwar thera skulle foresta sino landino i armenia. Än then förste hät albinus. then andre euchalis. thridhi bassus. fiärdhe moyses. fämte eusebius. siätte iohannes. Siunde agapius. Attonde artis. Nionde arsotis. tionde anthiochus. Ok thässe hafdho alle för varit afgudha preste. Än i konungxins palacio satte han albinum. at alle skullo tro at konungin var sandir cristin man. Ok vpfylte them mz gudz ordha kännedom. ok bödh

them at the skullo vara idhkelica stadhughe i
gudz budhordhom. Än alle mz enne röst mz
konu*n*geno*m* oc drotni*n*genne oc chusaroducta swar-
adho oc sagdho. Jdhre helsamlike maning vndir-
läggiom vi siälfuiliandis vara halsa. Ok th*e*r äpte
kom sancto gregorio i hugh at han ville äpte
eptedöme p*ro*phetans helye oc sancti iohannis bapti-
63 ste. forlata världinna losta oc smikra*n* ok folkx
tillaat at han skulle ey smittas af them, wtualde
han nakra renlifwis mu*n*ka. ok gik mz them i
öknena. ok tholdo th*e*r hart lifwärne. hawandis
til mat skox yrtir. ok til dryk kalt vatn. Ok varo
idhkelike i fasto oc vaku oc bönom. Än nakat
th*e*r äpte gik han nidh*i*r at sökia konu*n*gin oc
drotni*n*gena oc chusaroductam. oc hans folk. man-
andis them at the skullo stadhelica framhalda i
gudz budhordhom. Ok tha ropadhe konu*n*gin til
hans mz myklom graat oc sagdhe oc alt folkit.
O hälghe fadh*i*r. forlat os ey. vi ey ku*n*no*m* älla
gitom lifwat vtan thik. for thy thin talan är os
sötarin än honagh. oc owir gaar allan sötan smak.
Ok han ville ey höra them. vtan atirgik til thera
som han hafdhe forlatit i ökni*n*ne. ok sagdhe
them. käre brödh*i*r ok syni ey skulin i dröuas at
idhart köt vanskas af vaku ok fasto älla bönom
sighiande mz apostleno*m*. tha iak är siukir tha
är iak maktogh*i*r oc starkir. Ok om til höre at
äras. tha skal iak glädhias oc äras i minom siuk-
do*m* at i mik skuli byggia gudz dygdh. For thy
godhe c*ri*stne män glädhias tha the vardha siuke.
ok thy at tha the rädhas dödhin ku*n*no [the] äkke
hindras af diäfwlsins frestilsom. ok tha the äru

helbrygdho falla the i mang diäfla frestilse. Ok sanctus gregorius skipadhe oc vigdhe när fyra hundradha biscopa. vndan taknom them fernämpdo tio biscopom som för sagdhis. at hwar thera skulle forestanda sinom stadhenom i armenia. Ok thäntidh konungin ok alt armenia var ey i litle sorgh. af hälgha herrans bortouaru. vardh them sakt. at sancto gregorio varo twe syne, hulka han hafdhe 64
aflat i sinom vngdom tha han var i grecia. Ok thän förste thera kalladhis vrchanus. hulkin for bäzsta lärdom skuld som han hafdhe numit af sinom vngdom. kom han til presta vixle Ok thän andre hät arostacis aat nampne. ok han först af sins vngdoms alre forsmadhe världinna käte. ok vardh giordhir ärmete. ok bygde a öknom bärghom. Ok loot sik nöghia aat eno enfallogho klädhe. ok hafdhe sik til maat yrtir som ther växsto. ok kalt vatn var hans drykkir. Ok hans säng var bar iordhin ther hon var stenoghast. Ok hafdhe sik vndirgifwit mykle vaku. fasto ok bönom. Ok opta stodh han oppa sinom fotom vprättir vakin alla nattina. oc las ok sang gudz loff mz myklom graat ok sokkan. Han hafdhe ok mz sik kompana som han kände göra tholkit sama. Än teridacius. ther til at the skullo ärlica koma til hans. sände han til thera thre höfdhinga swa som var. ati armenie höfdhing. ok assatin höfdhing i stora landeno silidon. ok datan. konungx fortalara ok tolk. Thässe foro in til capadociam til stadhin cesaream. oc funno ärlica prestin vrcanum. Än sanctum arostacem funno the i ökninne. hulkin ängaledhis vilde koma mz them til konungin. Än cristna manna

moghin som mz hyfdhingomen hafdho komit til hans. sagdho honom. bätra är at hela manga mz thik. Än här hela thik ensamin. Ok tha lydde han them. oc gik mz höfdhingomen til konu*n*gsins. Än tha konu*n*gin saa them vpfyltis han mz mykle
65 glädhi. ok leedde them til sanctum gregoriu*m* som var i öökne*n*ne a eno b*er*ghe som hetir manarach. thz liggir när danalicon lande Ok tha sancte gregori*us* saa them. tok han them i sin fampn oc af store glädhi grät han. thy at han saa the*m* haua got lifwärne. Än tha sagdhe konu*n*gin til sanctum grego*rius*m for thy at thu vilt hällir blifwa i öökne*n*ne oc thär byggia än vara mz os. thy bidhiom vi thina fadh*i*rlikhet at thu skipa ok vigh os sanctum arostacem thin son til biscop. hulkin i thin stadh maghe blifwa mz os at känna os ok lära. For thy han syntis owirga sin fadh*i*r i sidho*m* ok visdom oc sniälle talan. Ok han lydde thera bön oc vigdhe han. oc anduardhadhe them han, äpte thy som sc*ri*fwat är. for thina fadhra äru thik födde syni them skalt thu skipa höfdhinga owir alt landit. J allo*m* släktom skulu the vardha ami*n*noghe thit na*m*pn. for thy at sanctus arostacis mintis altidh a sins fadh*i*rs gärninga sancti gregorij äpt*e*fylghiande hono*m* i lifwärne ok gärningom. Än sancte arostacis. gik om kring alt armenie rike ok sökte kirkior oc stadhfäste folkit i gudz budhordhom. ok at the skullo haua sik ärlica i them kännedom hans fadh*i*r them känt hafdhe. hulkin ey mindra än hans fadh*i*r af allom älskadhis oc hedhradhis. Än konu*n*gin var idhkelikin i graat oc fasto oc vaku ok bönom. ok idhnadhe

sik i almosom. oc angradhe the synde han hafdhe giort.

Här byrias siwnda bokin i hulke six huru konu*n*gin terida*cius* ok sanctus gregori*us* sökto room at see apostlanna hälghodoma, ok then 66 godha *cri*stna kesaran constantinu*m*. Ok af hedh*i*r them giordhis af constantino oc pafwanom eusebio. Ok huru the komo atir heem til armeniam Ok af thy almännelico radheno oc klärka samquämd som kesarin giordhe i stadhenom som hetir nicena ok huru th*er* skipadhis kirkio*n*na rättir ok hänna lagh. Ok huru sanctus arostacis fördhe thädhan ok heem til armeniam sc*ri*fwat i storom bokom thän stadhga*n* th*er* giordhis. Ok af dödh sancti gregorij. Ok huru ärlica konu*n*gin teridaci*us* styrdhe sidhan sino rike

J Them sama timanom som thätta hände i armenia tha styrdhe kesara dömino i room then maktoghe oc ärlike kesarin constantin*us* som döpt*ir* vardh ok *cri*stnadh*i*r af sancto siluestro. Af hulkom teridaci*us* hafdhe hört at han var alra *cri*stelicast*ir* man. ok af alra grymasta gudz vina hatara. var giordh*i*r millaste prädicare. Ok at han hafdhe nidh*i*rslaghit al afgudh oc afgudha dyrkan som dyoclecian*us* oc maximian*us* ok marcian*us*. oc licini*us* ok maxcenci*us* the ondo kesarane hafdho vpsat til mankönsins fordäruilse Ok i thera stadh

hafdhe han vpbygd hälgha kirkior til ma*n*na helso. Han hördhe oc at then same constantin*us* gaf manga gafwor them a christum trodho ok alle the äkke trodho a han varo hono*m* stygge ok ledhe. Ok mz thäs hälgha kors baneer hafdhe han vndirbughit alla barbaros sino valde Hulkin
67 ok th*e*r til at han skulle synas af allom sandir c*ri*stin man. bar han i sinne krono som han bar a sino hofdhe. thäs hälgha kors tekn vmkring sat badhe bak oc fore oc a badha sidhor mz dyro*m* steno*m*. Än tha teridaci*us* konu*n*gin hördhe alt thätta. vpfyltis han mz store glädhi. thy at christi kännedoms röst hördhis i allom landom. Ok konu*n*gin tok radh at gaa ok sökia apostlanna mönstir i room. oc at see swa ärlikan kesara. ok tok mz sik manga päni*n*ga. hawa*n*dis i sino fölghe mz sik ärchebiscopin gregoriu*m*. ok biscopin arostacem hans son. ok albinu*m* biscop. ok höfdhingan af mursie lande. ok höfdingan af siria Ok höfdhingan af lande thy som hetir masachi. ok grefwan af angelicon aspeth at na*m*pne. Thässe pläghadho af gamble sidhuänio at krona kesaran. ok höfdhingan af nociethara. ok höfdhingan af nisikon ok härtoghan af aristemion. ok sabinens*is* höfdhing. ok höfdhingan af thy lande som hetir pascaperon. oc manga andra mäktogha h*er*ra. ok siwtio thusand riddara. mz thässom wtgik han af sino fädh*i*rnis lande ararach af stadhe them som hetir valarsapach. Ok foor owir greciam mz store bälle. ok kom ow*ir* hafwit ok landit in til ytalia*m*. Än tha thz vardh ku*n*giort ärlica kesaranom constantino. gik han lankt wt af stadhenom mote them. Ok

mz hono*m* pafwin eusebius. oc mange höfdhinga. ok romara riddara Ok toko them mz storom hedh*i*r. ok hwar kyste annan. ok gingo sidhan mz mykle glädhi in i stadhin Ok äpte thy som sc*ri*fw- 68
at är. spörin först ok letin himerikis rike, gingo the först til apostlanna mönst*i*r offrandis altaromen manga gafwor. Ok th*e*r äpte gingo the til sin härbärghe. hulkin ärlike consta*n*tin*us* hafdhe them hedh*i*rlica reet. Ok bödh at the*m* skulle ympninga gifwas til thera hästa. ok alt thz the thorfto maat oc dryk oc sänga klädhom. Än konu*n*gin teridaci*us*. hoff vp mz höghe röst i pafwans ok kesarans ok alz folksins näruaru. ok sagdhe them alla the plaghor oc ond thing som han hafdhe giort a sanctum gregoriu*m*. ok them hälgho io*m*frumen. Ok huru han ok hans män vordho for thän skuld gripne af diäflenom. oc gingo vafra*n*de som vil diur om marka ok skogha. Ok huru siäluir konu*n*gin var omskiptir i swins liknilse ok huru han atirfik helso badhe til siäl ok lica*mm*a ok hans folk mz honom af sancto gregorio wtdraghno*m* af bru*n*nenom. Ok ku*n*giordhe ok hwat dygdh*i*r ok iärtekne gudh hafdhe giort vm sanctum gregoriu*m*. Än swa brat keysarin constantin*us* thätta hördhe. fiöl han ginstan nidh*i*r fore sancti gregorij fötir oc beddis alra ödhmiuklicast välsignilse af honom. Ok vpstodh sidhan. oc i näruaru konu*n*gxsins teridacij oc sancti gregorij. ok alra thera omkring stodho ku*n*noghadhe han. at for thy at han hafdhe hatat gudz hälgha kirkio. vardh han spitälskir. ok huru han vardh af apostlanna syn som gudh tedhe hono*m* — — — — — — — —

— — — — — [Här fattas ett blad.] — — — — —

69 nekandis sinom eghnom sömpn. ok sino*m* thynningo*m* hwilo. Än sanctus gregori*us* nu mykyt gamal seandis nu vara näär komit til sin dödh. ok astundande nu sundirlösas oc vara mz christo. kalladhe han til sin biscopin arostacem sin son. ok konu*n*gin teridaciu*m*. ok hans drotning ok syster. Ok manadhe them at the skullo äkke gaa af gudz budhordhom. ok at the skullo atuaktelica haua gömo owir thz folkit them var anduardhat ok vndirgifwit. ok bödh at alt thz han atte skulle gifwas fatiko folke. ok sidhan blef han dödh*i*r Ok alzuallogh*i*r gudh took hans siäl til äuärdhelica glädhi. hulkins hälaghasta lica*m*ma swepto the ij the*m* ärlico klädhom som han var van at haua tha han giordhe gudz ämbite. ok offradhe gudhi fadhore varo*m* h*er*ra ihesu christo lofsins offir. Ok biscopin sanctus arostacis mz androm biscopom ok klärkom ok konu*n*geno*m* ok drotningenne ok systir konu*n*gxsins oc mango*m* androm iordhadho han i stadheno*m* valerostica mz myklom hedh*i*r oc sang ok läsning som th*er* är til skipat. Ok smordho han mz dyrom smörilsom. ok bygdo owir hans graf fägh*i*rsto kirkio. oc hälghadho hona hans na*m*pne. Hwar som än til thänna dagh gör gudh for hans skuld manga godhgärninga ok iärtekne. for thy at the af diäflom äru hindradhe. älla spitälske. halte älla blinde äru. älla hwat handa siukdom the haua. Än the koma til hans graf th*er* han hwilas. tha atirkoma the heelbrygdho
70 hem til siin. tilhiälpande varom h*er*ra ihesu christo. hulkom som är hedh*i*r oc ära ä for vtan ända Amen

Än sanctus Arostacis biscopin styrdhe fridhlica gudz kirkio i sancti gregorij stadh sins fadh*i*rs. Äptefylgha*nd*i*s* hans hälgho sidhom ok lifwärne. Ok konu*n*gin teridaci*us* hulkin for thy at han hatadhe the hälgho kirkio. fanz han i ham ok liknilsom swa som swin Än sidhan thy at han vardh gudz kirkio p*re*dicare ok hänna väriare. vardh han vppa fu*n*nin i sino*m* skipilsom swa som ängil. Ok äpte sancti gregorij dödh styrdhe han sit folk. ey swa som hardh*i*r älla grymbir h*er*ra. Vtan swa som mildir ok siäfwir fadh*i*r. Hulki*n* ok äpte thätta lifwit fik äuärdhelikit arf mz varo*m* h*er*ra ihesu christo. Hulkin som lifwir oc styre mz gudhi fadh*i*r ok them hälgha anda. Ä for vtan ända AMEN

Anmärkningar.

Sida	rad.	
13	9	israels *rättadt från* iraels *af utg.*
16,17		*På sidan* **89** *i handskriften felas några af de sista bokstäfverna i åtskilliga rader, emedan bladets ytterkant är bortskuren; dessa äro tillagda utan vidare anmärkning.*
21	24	*ordet* stoltir *är halft utplånadt, men skall vara qvar.* (Jfr. **193** 15, **196** 14, **222** 18.)
23	5	tha *tillagdt af utg.*
—	24	atta *tillagdt af utg.*
24	1—26	*Här är med sidan* **97** *i hds. samma förhållande som nyss med s.* **89.** *Vid ett par ställen äro bokstäfver, som möjligen kunna underkastas tvifvel, satta i ( ).*
35	20	*i* öfuom *är* u *raderadt och ändradt på sista stafven.*
41	11	*i* them *är sista stafven utplånad, så att ordet blifvit ändradt till* then
45	21	*i* käte *äro de 2 sista bokstäfverna af nyare hand.*
46	13	Thz *ovisst om* thz *eller* ther, *ty sista bokstafven är utplånad.*
53	20	skoli *är i hds. ändradt till* skolle (*samtidigt?*).
54	19	timanom *skrifvet öfver ett utskrapadt ord.*
—	31	siällan *utskrapadt.*
56	17	kom *senare tillskrifvet öfver raden.*
62	4	i *är ändradt i hds. från* af *som först blifvit skrifvet.*
78	12	*i* owiruälle *har* w *fyra streck.*
—	14	inälue *rättadt från* innälue *eller* inuälue

Sida	rad.	
87	14	andelico *rättadt från* ändelico
93	13	ofmykyt » » omykyt
103	4	son » » som
116	19	köpinskap » » köpinskat
121	20	rördhis » » rödhis
130	5	af » » a } *af utg.*
—	7	wij *är med yngre hand skrifvet öfver raden.*
132	13	sama *synes vara ändradt till* sanctum
133	9	vin *är i hds. ändradt från* viin
135	21	*i* Thenna *är första bokstafven utskrapad; en oriktig har förut varit skrifven.*
142	4	ingangande *har i hds. bokstäfverna* gan *för mycket.*
146	16	israels *rättadt från* iraels *af utg.*
150	16	th*er läst så i stället för* thz
155	20	härskapino *rättadt från* häskapino *af utg.*
165	24	thik *tillskrifvet öfver raden; något yngre.*
168	18	*På de två* tha *är något skrapadt, liksom man velat ändra dem till* the
172	9	sanna *rättadt från* sama *af utg. (Dylikt fel i de 2 andra handskrifterna.)*
177	2	rasklica *är nästan utplånadt.*
178	28	nar ha*n är dubbelt skrifvet.*
182	27	oc ryghelike *är dubbelt skrifvet.*
186	4	dröuilsin *rättadt från* dröluilsin
194	9	sool atirhiolt *är dubbelt skrifvet.*
198	5	israels *rättadt från* iraels *af utg.*
—	9	quiidha *är i hds. ändradt till* qui*n*na
206	10	när *tillskrifvet utom raden.*
—	25	*det andra* at *ovisst om* oc *eller* at
215	13	thijt *är nästan utplånadt.*

Sida	rad.	
217	22	*I hds. fortlöper kap. 70 omedelbart med kap. 69, och är endast utmärkt genom en något större begynnelse-bokstaf.*
228	9	*det första* the *kan äfven läsas* tha
232	25	tala *är i hds. rättadt från* gaar
236	14	fafängom *rättadt från* fanfängom *af utg.*
245	6	far *är i hds. skrifvet* faar *men det ena* a *är borttaget genom en punkt inunder.*
249	13	forstas *är (af annan hand?) tillskrifvet öfver raden*
252	19	ey *(nästan utplånadt) är skrifvet öfver raden.*
253	6	alt *är til hälften utplånadt.*
270	22	*framför* sik *är med nyare hand tillagdt* för
274	25	anda *tillagdt af utg.*
275	25	een *med yngre hand tillagdt i hds. framför* mandrap*are*
276	28	*I st. för* sagdhe konu*n*gin *har först stått:* fiöl a konu*n*gin oc sagdhe
277	6	skal han *är i hds., af yngre hand och oriktigt, ändradt till* han skal
288	15	*I st. för* köko *har först stått* högho
—	29	*I st. för* drapus *tyckes först ha stått* dräpas *som blifvit ändradt genom skrapning.*
303	13	*Med ny hand är i hds. tillsatt ett* s *i* ballakind *så att det oriktigt kan läsas* ballaskind
316	6	gladhi *är i hds. ändradt till* gladh
—	17	*framför* konu*n*gin *har först stått* til *men blifvit utskrapadt.*
318	25	af *är i hds. tillskrifvet öfver ett* i *som således skall utgå.*
—	31	*det andra* the *är tillagdt af utg.*
320	13	thär *i hds. ändradt från* här.
321	11	nicena *rättadt från* vicena *af utg.*

Prof af ett, i lektier för Wadstena-nunnorna indeladt utdrag (Kap. 6, 7, 58—81, 90—93) af Bonaventuras Betraktelser. Efter en Kongl. Biblioteket tillhörig pergament-handskrift från år 1502, med gammalt märke A 3.

(Kap. 63.)

Sanctus bonauentura sigh*e*r aff wars h*e*rra pino Bl. 28

Nw mädhan wi skolom tala aff wars h*e*rra ihesu christi pino, tha skal th*e*n so*m* astwndha at äras j wars h*e*rra pino oc korse, hona jdhkelika tänkia, Thy at om wars h*e*rra pino oc thz so*m* j h*e*nne giordhes, skadhas j*n*nerlika mz alle hwxsins atwakt omwändhes mä*n*niskia*n* oc ledhes til e*n*na nyghia fwlko*m*likhet, Thy at th*e*n som hona skadhar granleka aff hiärta*n*s grwndh oc allo*m* jnälwa*n*na krafftto*m*, möte farlöst mang the ting aff hwilko*m* mä*n*niskia*n* far nya warkw*n*nan, nyian kärlek, nyian hwgnad oc en nyia*n* fulko*m*men stadhuga*n* sötma th*e*r hona wisselika sikra gör aff äro*n*ne ¶ Nw tho at iak är folotter oc stamber j ordhome*n*, tha tror iak at th*e*r til at mä*n*niskian matte ko*m*ma til swa stora fulko*m*likhet atte ho*n* förlata alla ythra syslonar oc tith sätia alla hogxens krafft mz hiärta*n*s waka*n*de öghom &c [15 tryckta rader äro utelemnade i hds.] Oc maa man wäl sighia at ey at enast torff man wndhra oc storleka warku*n*na wars h*e*rra pinlike oc

dö[d]helike korsfästa*n* wta*n* än ämwäl thz so*m* hände för korsfästilsen, hwat är thz at tänkia at h*er*ra[n] th*er* aldra tinga gudh oc skapare är war fran the*m* timanom han war fangadh*er*, oc alt til siätta thima*n* a daghenom j hwilko*m* ha*n* korsfästes j idhkelike stridh, j storo*m* wärkio*m*, obrygdilso*m* gabbilso*m* oc flängio*m* oc gaffs hono*m* ey j swa store stridh mi*n*sta stwndh til hwilo,

Th*et*ta skal läsas fran bordhe a pa[lm] sönedagh o*m* qwä[llen] [*skrifvet i kanten*]

Hör nw oc skadha hwilken stridhen war, somleke gripw hand a hono*m* oc so*m*like bwndho ha*n*, en flögh*er* oc a*n*nar skriar, en skiwffw*er* oc a*n*nar rykker en hädh*er* oc a*n*nar spottar, en dragh*er* ath*er* oc a*n*nar fram, En spör ha*n* oc a*n*nar ledhe fram mothe hono*m* fals witne, en lywgh*er* oc a*n*nar witnar, Somlike röia hono*m* oc so*m*like bära them fals witne, en höl om öghonen hans, Somlike slaa ha*n* j änletet oc so*m*like pwsta ha*n* widh kinbene*n*, Somlike rykkia ha*n* til stwdhe*n*na, oc somlike föra ha*n* w klädhome*n*, Somlike slaa ha*n* widh ha*n* ledhes, oc so*m*like skriia oc ropa, en taker han aat sik til at tröttelika mödha ha*n*, Oc annar bindh*er* ha*n* widh stodhena, so*m*like spiärna ha*n* mz fotomen oc so*m*like flänghia ha*n* mz gislomen Somlike föra ha*n* j pwrpura klädhe, hono*m* til smälek oc somlike satia hono*m* tornkronona a hwffudet, en far hono*m* röna j handena oc a*n*nar fathar hona ath*er* aff rätte gäld, oc slaar ha*n*s tornkronada huffwd, somlike hadweta hono*m* mz knäfallo*m*, oc somlike wräka hono*m* spottet j än-

letet, ledhes sidhan ather oc fram, försmas oc wräkx, skiwffs oc wändhes hiit oc thiit swa som en dare, oc swa som thän ther giffwit haffwer wäriona oc enkte tör mothe taka som röware oc omildaste rans man, Nw til annam oc nw til caypham, Nw til pilatum oc nw til herodem, oc sidhan än ather til pylatum, oc ther wrokx han oc drogx badhe jn oc wt, Tykker tik ey thetta wara hardasta beskasta oc mäktogasta stridh, Bidha tha än litet oc thu skalt faa see än hardare, The omildhe höffdinghane oc pharisei wnghe oc gamble, Oc mang tusand folk standha trättelika mothe honom ropa oc bidhia korsfästa han, korsit som han korsfestes oppa lägx oppa axlana hans, som nw waro brotna oc slitna alla ofärdogha, Ther lwpu the samman. ä hwar the waro staddhe, swa wäl wtländinghane som borgharene, swa wäl the som man hiölt för godha män som the fulasto ribballane, ey til at warkwnna honom wtan til at gabba oc hädha han, Ängin är then som han kännir, wtan alle mödha han, oc kasta han mz träk oc alle orenlikhet, Oc thän tidh han bar sin smälek hadhuetis honom, oc wardh them til ordhqwädhe, Mot honom skälto the som i porthomen satho, oc the som winet drwkko, swngo oc giordho sik om han wisor, swa skiwffs han oc ältis, swa drax han oc köris, oc swa mödher oc flängdher oc aldher sarghader, oc alt j thz ytersta mättadher aff obrygdilsom, hwazske gaffs honom hwila ällar roo, oc näplika andharwmet til täs han kom tha til kalwarie locum som är then orenaste oc aldra wärst loktande stadhen, Oc alt thetta giordho the mz gäldh oc ryghelike brädhe Än j them stadhenom ändhas oc huilas stridhen, aff huilko nw skal sighias, Än

huat huilo mon th*et*ta wara, män thu seer wäl, hwat hardha oc langa stridh han tolde fran midhio nat, oc alt til säxt tima, korsfästilse*n*, oc wnda*n*na w*er*ker oc hiärta*n*s sorgh ärw än hwassare*n*, än stridhen Oc see sidha*n* hwilke*n* huilan är, sa*n*nelika tha gik watnet jn til ha*n*s siäl, oc manghe hwnda rädhelike oc gry*m*me kringo*m* gaffwo ha*n*, oc hono*m* belagdho wärst wilioga ma*n*na radh, oc hwästo badhe händh*er* oc tä*n*dh*er* mote hono*m*, so*m* hwassasta swärdh Aff tässo so*m* nw är sakt, tykkes w*n*dh*er* e*n*ne su*m*mo ändat wara aff wars h*er*ra pino thz so*m* giordhes j trem tidhome*n*, so*m* är ottesangx tidhi*n*ne p*r*ims oc ters oc alt til säxta*m*, Än ey skal swa wara, thy at swa stor oc bith*er*lik wars h*er*ra ihesu pina skal ey swa lättelika trakteras ¶ Tu aute*m*

Skiljaktigheter och olika läsarter efter samma handskrift.

Sida

160 r. 4 lazari dödh oc för ha*n*s opresilse skuld, so*m* ha*n* opreste aff dödha *i stället för* lazari vpresilse

— r. 6 frestas *för* frätas; 11' Tha stadhfästo; 13 aldra wärste; 15 är th*et*ta; 16 ällar hwat; 18 än tha; 28 oc *för* bort; 32 sith radh oc ondzsko

161 r. 2 ey wisto sik; 11 *Kap. 59 fortlöper med 58 utan afbrott;* 12 nytiar; 17 bequämom

162 r. 29, 30 warffru *i st. för* varon frw

163 r. 15, 16 talado sin i mällan; 30 swa *utelemnadt.*

Sida

164 *Kap. 60 har öfverskriften:* Thetta skal läsas til bordz om palm sönedagh om qwällen; r. 10 til honom *utelemnadt.*

165 r. 3 ödhmiuklica *utelemnadt.* 7 tho at *för* thot

166 r. 5 sigher *för* talar; 24 thy *för* ey

167 r. 7 ödhmywklika; 9 *Kap. 61 fortgår med 60 utan mellanrum och öfverskrift;* 26 sin j mällan.

168 r. 1 skalt thw ok *utelemnadt;* 18 the *för* tha *på båda ställena;* 21 tässen thin ordh; 22 förese nw mik; 25 honom *för* han

169 r. 16 aldrig; 21 torsdaxkwällen; 31 skuldo aff honom fulkomnas

170 r. 11, 12 sacrament *för* sacramenti skipilse; 31 oc sagdhe *för* sighiande

171 r. 7, 8 kärleken ther han til wara helso haffdhe

172 r. 9 samma *för* sanna *(likasom hufvudcodex och Danskan);* 24 hwast *utelemn.* 27 nw väl *utelemnadt.*

173 r. 1 haa *för* hwa; 9—32 Än thu — kärlek *utelemnadt.*

174 r. 17 ohöwelik *för* ohöuelikit thing; 25 sitiandom *utelemnadt.*

175 r. 6 obegriplikit *utelemn.;* 21—28 Ok mz — födho *utelemnadt.*

176 r. 27—32 ther kulum *utelemnadt.*

177 r. 9 oc värdogha storlek *utelemn.;* 24, 25 ok mykyt — lästinne *utelemn.;* 28, 29 sighiande — budhordh *utelemnadt.*

178 r. 1, 2 at koma skulu *utelemnadt;* 26, 27 swa stor vyrdhilse *utelemn.;* ok forakt *utelemn.;* 28—31 Skodha — lioflek *utelemnadt.*

179 r. 5 thera *för* idhur; 6 enkannelica *utelemn.;*

Sida

180—182 Kap. 63 *se ofvan*

183 r. 18, 19 Thetta skal läsas om manedax qwällen j dymbelwikw de bonauentura *i st. för* Vars — timan

184 r. 9, 10 iämpn — gudh *utelemnadt;* 13 fadhren

188 r. 13 *Kap. 64 är deladt i 2 lektier, af hvilka den senare begynner med* Sidhan gik han *och har öfverskriften:* Bonauentura aff ottesangx tenkilsommen

189 r. 30 hälghasta *utelemnadt.*

191 r. 6 wärdogaste *för* värdhelicaste; 22, 23 varkunna — mödho *utlemn.;* 25 Om prims tima *för* Af — tima

192 r. 21 aat *för* af; 28 ämuäl *utelemnadt.*

193 r. 28 flängdhes *för* var flängdir

195 r. 26 Om teerz *för* Vars — tima

196 r. 7 *Vid* gita *slutar en lektie med* Tu autem *En ny börjar med* Sidhan *och öfverskriften:* Thetta skal läsas fran bordh om torsdagx middagen; 21 ömblikaste oc *för* ömblike

197 r. 12 sälskapit *för* sällaskapit

198 r. 9 qwinnor *för* quiidha; 31 ora *för* hora

199 r. 2, 3 Thetta skal läsas fran bördhe a langa fredag [ad] sextam oc nonam *för* Vars — nona; 10 wardher om han giorth *för* vm han vardhir; 12, 13 somlica — andbudh *utelemnadt;* 21 honom *utelemnadt.*

201 r. 1 kropsens *för* licammans; 4 hwan stadh pino *utelemnadt.*

202 r. 9, 10 *Ny lektie, med öfverskrift* Nonam, *börjar:* Vidh korsset waro mz warffru

Sida
103 r. 7, 8 i världinne *utelemnadt.*
204 r. 4 axla *för* vägna; 13 ropadhe oc doo; 15, 16 thän tidh — ropit *utelemnadt.*
205 r. 13 *Af rubriken finnes endast:* jn vesperis; 19 tha *för* the
207 r. 31 hänne *utelemnadt.*
210 r. 2 förfast *för* offast; 12 likamen; 23 Thetta skal läsas fran bordhe om middaghen a paska affton ad completorio *för* Af — tima; 31 tara
211 r. 5 oc aff the *för* ok the; 7 skodha oc see *för* see
212 r. 22 dröghiat *för* töghiat
214 r. 24 *med* graffwena, Tu autem *slutar en lektie; en ny börjar* 25 Nw tha *med öfverskriften:* Thetta skal läsas til bordz a paska affton om qwällen
215 r. 26 j wildhen ganga *för* vi gangom
217 r. 21—23 *kapitlen fortlöpa utan afbrott.*
218 r. 5 snoppan *för* snöptan
220 r. 14, 15 ok vm — thöm *utelemnadt.*
221 r. 8, 9 Hwru war herre ihesus christus oppenbaradhe sik fförst warffru sinne käraste modher
224 r. 8 likaman j graffwenne
228 r. 11 oc frögdinna *för* frögdhelica
229 r. 6 oppenbarade sik *för* tedhis
231 r. 22 som *för* tha the
233 r. 5 främsto *för* fromasto; 21, 22 oc oppenbaradhe *för* at vppinbara
234 r. 13 ather *för* ther
236 r. 31 til hans loff *för* til lof
238 r. 28 tröste *för* styrkte
239 r. 26 märit *för* mare

Prof af en Dansk öfversättning efter den Svenska bearbetningen af Bonaventuras Betraktelser. Ur en Kongl. Biblioteket tillhörande pergament-handskrift från början af 1500-talet, med gammalt märke **A 31.**

(Kap. 63.)

Bl. 67 **Sequitur Aff vors h*er*rä ihesu christi pinä**

Bl. 68 Nw mäd*en* vj skullä talä aff vors h*er*rä ihesu christi pinä tha skal th*en* atstu*nd*is at äräs j vors h*er*räs pinä och thz som j he*n*nä giordes skodäs iamärlighe mz allä hugsäns atwokt om vändäs me*n*nisk*en* och ledes j inärligh fulko*m*mälighiet Thy at th*en* som he*n*nä skodär grandlikä aff hiärte*n*s grwndh oc allä inwällä kroppän möttä farlöst ma*n*gä the thingh aff huilkän me*n*niskä for ny varku*n*nän nyan kärlig nyan [söt]ma th*er* he*n*nä vissälighä sikkra giörä aff äränä Nw än oc togh at iäc är fulottär oc stu*m*mär j ordh män tha thror jäch at th*er* til at me*n*niskän matthä ko*m*mä til so storä fulko*m*mälighiet atte hu*n* for forladä allä omsorgh oc ytra sisilo*n*nar oc thit satia allä hugsäns krafft mz hiärtäns vaghende ögh*en* och äy springä til allä mz hugsäns lediä och blinkrä*n*dä ögh*en* vth*en* granlica to*m*lica stadlica mz godä viliä thickiä so*m* hu*n* varä stadh vidä oc thz som händä j vors h*er*rä pinä och korsfästälsä som och om thu vasth wakär at waktä at ty som saktä ärä aff vors h*er*rä ihesu leffnädä tha manä iäc thik at thu skullä härä värä möklä vakärä haffwindä här allen

hughen oc allä krafftänä Thy at härä obenbaräs meest th*e*n kerligh*et* hans th*e*r hiärtän var skullä allä ledäs brä*n*nä Thänk alt thz so*m* nw sighäs aff gusz pine som thu förrä van och at thz ma vissälighä thänkkäs so som här sighäs Thy at my*n* akt är eygh at seghie i allä thissä bokinnä nogh*et* thz som äy pröffwäs antän mz th*e*n helghä skrifft hell*e*r oc mz helgä mänss ke*n*nädom och ma man väl sighä Ath äy alt iänistä thör ma*n* vndrä och storlige vth*e*n en o*m*uel thz som hendär for korsfästilsen huat ärä thz at thenkkä at h*er*ren th*e*r aldhrä tingh gud och skabärä ärä var frain th*e*m thimanom han var fongädh*e*r om nattän oc alt til sättä timä pa dagh*e*n j huilkän han korsfästäs i önkeligä stridh j storä värke o brydilsä och flängälsä och gaffs hano*m* äy i so storä stridh minsthä stwndh til hwilä Men hör nw och skodh huilken stridän vär han bleff grebän han anom och somblica bo*n*nen En flögh*e*r och a*n*när skriär än skuär oc a*n*ner rykker en hadh*e*r oc a*n*ner sputtär en dragh*e*r attir oc annär fram oc spör ha*n* oc andræ ledh*e*r fram mote hano*m* falskä vintnä än liugh*e*r oc anner vi*n*tnär Somblica rögiä hano*m* oc somä bärä hano*m* oc falsk vi*n*tnä en hol om öhene*n* hans so*m*mä slaan i anlithet och so*m*mä pustär hano*m* vit hans ke*n*nabeen So*m*mä röcke*n* til stadänä oc so*m*mä foren til kledome*n* so*m*mä slan vedär at han ledäs och so*m*mä skregä oc robä än talir han aat sik til ath trolica mädh*e*n oc a*n*när bind*e*r ha*n* vid stödänä So*m*mä sperrär mz födernä oc so*m*mä flängärn mz gislernä So*m*mä fören i purpurä kledä hano*m* til smäligh sätianom torn kronä pa hoffdit en Bl. 69
fåk hano*m* röre ihandhena oc a*n*ner fatar hona attar

af rättä giäld oc slaar hans tornkronä hoffuit So*m*mä hadhueta ha*n* mz knäfall oc so*m*mä wrakä hano*m* oc sputet i anlidet ledis sidh*e*n attir och fram forsmas oc vrakx skuffs och vendäs hiith oc thit som en darä oc sosom th*e*n th*er* giffuit haffuer värionä oc inktä th*er* mattä talä som röffuärä och vmislastä ransman nw til a*n*nen oc nw til Caypha*m* nw til pilatu*m* oc nw til herodem oc sith*e*n än attir til pilatu*m* oc th*er* vrokx ha*n* drogs bodä yn och vt thykkär thik äy thz värä hardästä beskestä oc mektugä stridh bitha än tho lidät oc thu skalt faa see än hardärä The vmildhä höffdinghä oc pharisei vngä oc ga*m*lä och ma*n*ge thusindä folk standä trättäligä möttä hano*m* robä oc bidä korsfästenä korssät som han korsfestäs appa leghis appa axlenä hans som nw varä brotnä oc slitnä allä vffärdughe Th*er* löbä the samel ee hwar the varä steddä so väl vtlänni*n*ghä so*m* borgernä so väl the som ma*n* hiolt for godä men the som fulistä riballänä Äy til varku*n*nen vth*e*n til ath gabä oc heden Än är th*e*n som ha*n* ko*m*mer vt*e*n allä mödä oc·kastän mz thräk oc allä vrenlighiet Ok th*e*n tid han bär sin småligh hadu[e]dis hano*m* oc var th*e*m til ordh qwedä Modh ha[n]o*m* skal thu som i porten sadä och the som vintto singä oc giorde sik om ha*n* vissä Swo skuffs han oc ältis Swo drogs ha*n* oc ältis oc köris oc so mödir oc fländir oc allä sargidär oc alt i thz ydärstä mättädär aff obrigdelssome*n* huatskä gaffs hano*m* hwilä hell*er* roo ok näppälighä andär til thissä han kam ta til kaluarie locum som är th*e*n vrenistä och aldrä värsthä luktindä steedän och alt thz giordhä the mz gieldh och ryghälighe brädhä Än i th*e*n stadhän ändhäs och hwiläs strid*e*n Aff hwilkä nw skal

sighäs Än huath hwilä thz varä Mon thu seer huat hardhä och longhä stridh han tholdhä fra my*n*nä nath och alt til sexta*m* korsfästilssän hans oc vnda*n*nä värkär och hiärtäns sorrigh äru een huassär än striden Och see sidhän huilkän huilän är Sannälighä tha gik vantnit in til hans siäll och ma*n*ghä handä rädälighä och grim kringh gonge*n*ne han och belagdä värst vilighä ma*n*ghä radh och huesto bodhä händh*e*r och thungher modh hanom so*m* huassästä swärdh Aff thissä som nw är sagdhä tikkis vndhär ennä som andit varä aff vors h*err*ä pinä thz som giordhäs i thi*n*nä thimä Bl. 70 som ärä ottä sangx thidännä prim och tärtz och alt til sextän Nw ey skal swo värä thy ath so stor och bittärligh vors h*err*ä ihesu christi pinä skall ey so lättäligä trakteräs Thy skalt thu ladhä op öghänen och skodä he*n*nä granälikär Ok lath thykkiä thik som thu warä när städh i hans pinä Oc alt thänk oc thik ikki ledäs vit at thenk thättä som h*err*än leddäs ikki ath tholä

Tillägg.

Sjette och sjunde kapitlen af Bonaventuras Betraktelser *återfinnas i handskriften* B *(af år 1502), skiljda från de öfriga kapitlen genom ett mellanrum af 51 blad; de meddelas här såsom till en del ifyllande den stora bristen i början af hufvudcodex.*

(Kap. 6.)

Bl. 124 **Th*et*ta skal läsas til bordz *om* jwla apton vm qwällin**

Th*e*ntidh jomfru*n* oc h*en*na brudhgo*m*me vm gingo daghlica saman. växste var h*er*ra ihesus j modh*er*liffwe, oc [tha] joseph fan at hon war haffwa*n*de. vndradhe ha*n* owir alla matto Nw skalt thu atwakta thy h*ä*r sigx, oc mat thu här mykit faghirt nima Nw *om* thu vndrar hwi war h*er*ra ville at hans modh*er* hafdhe fästeswen. mädha*n* han ville at ho*n* skulle altidh bliffwa jomfru Tha fi*n*nom wi at thz war för thriggia ha*n*da sak, som var at tha hon vardh hawande skulde ho*n* ey vanfrägdhas Oc at hon skulde nytia manzsins thiänist oc hugnadh. oc at gudz sons fözlo time skulde diäfflenom lönas Än josep skodhade sina fästemöö, eet sin, oc annat sin oc opta. oc dröffdhis storlica oc viste ey hwat ha*n* skuldhe thänkia i thässo maleno, tho thänkte han enkte ont vm hona. oc j engho misthänkte ha*n* hona oc thänkte at gudhi

var enkte omögelikit. tho likoual aff ma*n*na kranklighet jäwadhe han thz, oc hänt wara illa See nw mä*n*niskia huru gudh latir sina vini mödhas mz dröfwilse, oc komo j frestilse th*e*m til större krono, oc thänkte josep thy widh sik, at han ville lönlica skilia sik widh hona Sa*n*nelika maa sighias aff ioseph at hans loff är j ewangelio. huar oc sigx at han war rätuis ma*n* Stor dygdh var thz, so*m* huar ma*n* maa pröfwa at en ma*n* gitir ekke hafft större sörgh oc vidh*e*rmödho oc othol, än mistänkia hustruna för hordo*m* oc vmbär tho daghlica sin orät, Egh gat oc varfru varit vta*n* dröffuilse. thy at ho*n* pröffwade väl oc fan, at han war dröffdh*e*r oc th*e*r aff dröffdhis oc hon, oc thigde tha ödhmiwklica oc lönte gudz gaffwo. hällir vilde hon wara misthänkt, än vppinbara gudz hemelikin thingh, oc nakot thz aff sik tala. som h*e*nne matte thänkias til rosn, älla fafängt loff. vta*n* badh gudh at han wärdogadhis vända alt til godho, oc thässin dröfuilsin taka badhe aff sik oc sino*m* fäste man, Här math thu see hwat dröffwilsom oc vidh*e*rmödho the haffdo badhin Än gudh foresaa th*e*m badho*m* oc sände sin ängil. hwilkin som sagde ioseph i sömpneno*m*, at hans fästemö hafdhe aflat aff th*e*m hälga anda, oc badh han gladelica oc diärflica bliffwa quarran när h*e*nne. hwar aff wi vndirstando*m*, at äptir dröfwilse kombir stor hugnadh*e*r o*m* vi ku*n*nom os hafwa oc vara stadughe oc thuloghe j dröfwilso*m*, thy at war h*er*ra lätir ko*m*ma lu*n*gn äptir storm, oc thik thörff enkte iäfwa. at engin dröfwilse lätir han sino*m* vinom ko*m*ma vta*n* the äru th*e*m nytlikin Sidhan sporde iosep aff thässe vndirlico afflinginne. hulka varfru honom granlica bewiste Oc swa bleff josep gladelica

quar när si*nn*e fästemö. oc älskade hona meer än möghelikit är sighia aff reno*m* älskogha, oc lät sik trolika vardha o*m* alt thz h*en*ne tharffwadhis, oc varfru lät sik hemelica til hans oc vmbaro gladelika sin fatigdo*m*, Än war h*er*ra ihesus christus staar i*n*neluktir j modh*er*liffwe nyo manadha vmkringh, oc bidhar tholimodelica skipadhan tima, Warku*nn*a thy mä*nn*iskia hono*m*. som värdogadhis hiit ko*m*ma oc sik swa Bl. 125 ömblica ödhmiwka Mykit skolo*m* wi astu*n*da täsda dygdhena. oc aldre skolom wi os nakot räkna vara, mädhan allzwallogh*er* gudh oc äro*nn*a h*er*ra wilde sik swa mykit nidh*er* böghia Oc för thässa ena godh gärni*n*ghena som är at han ville swa länge för vara skuld vara i*n*neluktir, formagho*m* wi hono*m* aldre fult göra Än tha likowäl skulo*m* wi th*et*ta thänkia, oc thakka hono*m* aff allo*m* kärlek. at han wärdogadhis thaka os fran andro folke Oc görom hono*m* th*et*ta litla til hedh*er*, at vi sta*n*dom i*n*nelukta j hans tiänist thy at thz är os vnt aff ha*n*s godhlek, oc ey aff waro*m* forskullilsom. oc engaledhis hawom wi swa mykit goth forthiänt Oc skal os vara mykit thäkt at han haffw*er* mz os swa vndirlica giort Ey äro*m* wi j*n*nelukta os til omaka, älla mykla thwang vta*n* här äro*m* wi j renliffwis tryglighet wäl bewarat. swa som j aldra starkasta torne Til hwilken thässa härinslica wärldina etirblandadha skot, älla storma*n*de haffsins bölghia, ku*nn*o ey til ko*m*ma älla skadha göra wtan wi thz siälff valdo*m*, widh*er*fresto*m* thy aff alle makt, i*n*nelykkia hughin oc dragho*m* han fran allo*m* forgangliko*m* thingo*m* til gudz thiänist. hulko*m* os bör tiäna aff reno hiärta j alle fulco*m*plighet, Thy at wtan huxsins innelykkilse, dogh*er* kropsens i*n*nelykkilse an-

tiggia litit älla enkte. ömka thik oc ofwir wan h*er*ra ihesum christum J thy at fran thy at ha*n* kom j modh*er*liff oc alt til dödhin. war han altidh j vidh*er*mödho oc dröffwilso*m* aff thy at hans fadh*er* gudh aff himerike, som han aldramäst älskadhe war forlatin aff jordhrikis mä*n*niskiom, för aff gudha dyrkan. oc saa at syndoghe män wanhedradho han Oc aff the ömko oc varku*n*nan th*e*r han haffdhe til siäli*n*na, th*e*r skapadha waro äptir honom siälffwo*m*. hulka han saa swa osälika oc swa almänt fördömas, oc thz war honom mere pino än alt thz han tholde j sino*m* likama. thy at th*e*r fore tholde ha*n* the hardha pynona See nw oc thänk hwat godho krase här rättis aa. wilt thu kä*n*na oc smaka hans sötma tha tugga granlica   tu aut*em*

(Kap. 7.)

Tha nio manadha varo framlidhne wth gik bwdhit aff Bl. 130
kesareno*m* at al wärldin skulle scriffwas oc hwar skulle scriffwas j sino*m* stadh Än nar ioseph wilde fara til bethleem sin stadh hwadha*n* ha*n* war aff föddir, oc ha*n* viste at timano*m* ledh at hans fästemöö skulde födha. thok ha*n* hona mz sik Oc swa färdadhis varfru nw a*n*nat sin oc möddhe sik langa*n* wägh thy at bethleem är fäm valska milo när iherusalem Nw haffwa the mz sik en oxa oc en asna oc fara som fatike köpmä*n*, th*e*r fää haffwa falt, Än nar the ko*m*ma til bethleem fingo the hwarghin härbärghe for thy at the waro fatik, oc ma*n*ge för samo sak waro th*e*r sama*n* ko*m*pne. Warku*n*na h*ä*r varefrw oc skodha hona vnga oc klena mä*n*niskio aff fämtan aaro*m* mödda af langho*m* wägh. oc blyghis vmganga mz folke. leta hwar ho*n* matte hwila sik, oc fan hwarghin. oc ä

hwar ho*n* kom tha badho hona oc hä*n*na fäste man alle fara wäl Oc vm sidhe dreff th*e*m nödh til at bliwa en stadh a gatu*n*ne th*e*r som thäkt war owir, hwar böndir som til torghx foro plägadho binda sina asna tha som rängde Oc th*e*r giordhe Josep som timbre man war, nakraledhis swa fore th*e*m at the gato bliffwit th*e*r Thy thä*n*k nw granlika oc vakta wäl aat allo. oc särlika aat thy som varfru teedhe e*n*ne mä*n*niskio Nw tha aat thimano*m* ledh at io*m*frwn skulde föda som war vm midhionat a su*n*nedagheno*m*. stodh iomfru*n* vp oc fiöl a knä, oc ioseph war mykit dröffdh*er*. at han gath ey swa wäl tilreeth som höuelikit var Han thok litith aff höö oc lagde fra*m*man fore warfru, oc sidhan gik han vppa ena sidho oc wilde ey wara när iomfru*n*ne thän tima ho*n* födde Oc tha ginstan i samo stu*n*dh. war gudz son vta*n* iomfrwnna Bl. 131 liff wtan mödho oc laa fra*m*man for h*e*nne vppa höno, oc modhorin lutte sik ginsta*n* nidh*er* oc thok wp han. vmfämpnande han i*n*nerlika oc lagdhe ha*n* j sit sköt, oc äptir thy som thän hälge ande hona lärde. strök hon hans wärdogha licama allan vm kringh mz si*n*ne miölk Oc sidhan swepte hon ha*n* j the klädhe, som hon haffde th*er* til reet oc lagde han sidha*n* wp j iätwna Tha fiöllo oxin oc asni*n* a knä, läggiande mw*n*nana vppa jätwna, oc pysto gino*m* näsana, swa so*m* thän th*e*r skäl haffdhe at vndirsta at barnet war thwn klät, oc thorffte vidh*er* mere värma i swa store köld Modhorin badh til ha*n* a sino*m* knäm oc thakkadhe gudhi fadh*er*, oc sagde loff wari thik oc ära o h*er*ra gudh alzwallogho*m* fadh*er*, thy at thu gaff mik thin enga son Jak loffuar thik äwärdelikin gudh, oc bidh*er* iak til thik lifwandis gudz oc mi*n* son, wäl-

komi*n* war thu min gudh, oc mi*n* h*er*ra. oc mi*n* son Joseph ko*m* sidhan in, oc fiöl nidh*er* a iordhena oc badh til hans a sino*m* knä*m*, oc aff rätte glädhi ru*n*no hono*m* aff öghome*n* tara Oc swa stodh wärldhi*n*na frw, hafwa*n*de badhe änlite oc hiärta oc al sin astu*n*dilse owir iätw*n*ne huar h*en*na aldra kärista son laa, Nw hawir thu hörth huru hyffdhingen aff himerike var föddir Oc ämuäl hörde thu huru himerikis drotni*n*g födde han. oc bäggia vägna findir thu hardasta fatikdome*n*, thy at the mykit thorffto widh*er* thz them altidh brast, thässa dygdena atirfan var h*er*ra. hon är lästi*n*na finapärla til at hona köpa, skal ma*n* al thing sälia. hon är andelica bygni*n*gi*n*na förste gru*n*dhual. til hona forma ekke siälin ko*m*ma, mz värlzlica tingha byrdhi*n*ne Thz är os stoor blygd oc stor skadhi, at vi hona ey vmfä*m*pnom mz alle makt, mädhan äro*n*na h*er*ra oc himerikis frw gömdhe hona swa granlica Nw sigh*er* bernard*us* at nar var h*er*ra föddis, hughnadhe han sith folk. aff thy folkeno sigh*er* p*ro*phetin dauid, som war ma*n* äptir gudz hiärta fatikir man är thik ath*er* latin Th*er* amot sigh*er* war h*er*ra j lästi*n*ne aff rike ma*n*neno*m*. vee är idh*er* j vano*m* so*m* hafwin här idhan hughnadh, thy at ihesu christi fözlo time·hugnar ekke snakkara Ey hugna hans tara th*e*m som plägha kalz oc gaman, the fatiko klutane ha*n* j sweptis hugna ey skrud klädda Oc stallit älla iätan hughna ey them som gärne synas frome j kirkionne, hyrdome*n* som vakado budhas glädhin, oc them six helarin vara föddir oc fatikom oc the som ärfuodha, Än vee idh*er* rikom ma*n*nom oc än qwi*n*nom mz, som hafwin h*är* idhan hugnadh Oc findir thu badhe j sonenom oc än modhori*n*ne stora ödhmiukt j thässe fözl-

onne som man kalla iulin, Ey fortykte them vara j stalleno. ey fäät oc hööit, oc al annor ödhmiukt hulka darane miswyrda. thässa dygdhena teedho badhe var herra, oc varfrw j allom thera gärningom. hulka the giffwa os til testament. vidherfrestom thy vmfängna hona af alle akt, thy at vtan hona är ey helsa. oc enga vara gärninga kunna gudhi thäkkias mz höghfärdhinne Thy at som sanctus augustinus sigher. höghfärdin giordhe änglana til diäffla, oc ödhmyuktin gör människiona änglomen lika Oc thy som bernardus sigher, vitin thz för visso wäl at han som högfärdogho änglomen enkte sparde. han spar oc ey höghfärdogho människionne thy at han är ey genuärdogher sik siälfwan Oc findir thu j them badhom oc särlica i varom herra ihesu, ey litla licamans twangh oc plagho. af hulke bernardus sigher, at nar gudz son föddis war j hans valde at vtuälia sik hwat tima han vilde. oc tho thok han fore thz som mödhosamast war, särlika the litla oc fatika modhorena som swa fatik war at hon haffde näplica klädhin ther hon matte swepa han ij Oc än tho at tharfwin var swa mykin. tho höre iak hwarghin skinnin nämpnas, vtan findir iak wäl at
Bl. 132 christus ther hwazske kan daras. älla nakon wil swika, vtwalde thz som kötino war hardhast Oc thy at thz är os bätra. är os thz gangnlicast fore taka, oc hwa som annat radher älla känne tha flyom han som van rätta forradhara Thy at thetta är smaswennin ther propheta ysayas longo för spadde. som kan fly thz onda, oc wtuälia thz godha Thy är kropsins luste thz onda. oc likamans thwang är thz goda Thy at thz visa barnit gudz fadhers enge son, wtualde thwangena. oc forsmadhe lustan, gör oc thu samuledhis. tho skäl-

lica. at thu fortakir thik ekke oc gör meer än maktin tilsigh*er*, Nw tha var h*er*ra var föddir. war th*er* mykin ängla skare, oc lowadho sin h*er*ra. oc sidhan fore the til hyrdha*n*na hulke som waro th*er* när stadde, ena milo vägh. oc budhadho th*em* vars h*er*ra fözlo tima oc sagdho th*em* stadhin. oc foro sidhan wp til himerikis mz sangh oc store glädhi. oc sagdho th*er* sino*m* gra*n*nom, huat som tidht var j iordhrike. oc alt himerikis h*ä*rskap gladdis oc frygdadho sik oc hafdho stora höghtidh Oc tha the haffdho thakkat gudhi fadh*er* oc ha*n* lowat för sin kärlek komo the alle sama*n*. hwar äpte han, swa so*m* thera skipan oc värdhelikhet til sigh*er* j swa matto at tha andre ko*m*mo atir. foro andre af stadh at see oc skodha sins gudz änlite, oc badho til hans mz alle wyrdhni*n*gh. oc ämuäl badho the til hans modh*er*. oc lowadho them badhin, mz alra sötasta sangh. hwa hafdhe gitit warit quar j himerike. thän som tholkin thidhinde haffdhe fangit höra. at han hafdhe ey sökt sin h*er*ra. th*er* swa ödhmiuklica war staddir j iordhrike, J engho*m* thera fanz tholkin tryzska, Som sanctus paul*us* sigh*er* at nar gudh fadh*er* j hymerike inledde sin son i världena. badho til han alle gudz ängla Th*et*ta thykkir mik vara lust at thänkia af änglome*n* oc är wäl sa*n*no likt Sidhan komo oc hyrdhane oc badho til barnit. oc sagdho hwat the haffdho hörth aff änglome*n*, oc alt thz som sagdhis gömdhe sniällasta modhorin granlica i sino hiärta, oc hyrdhane gingo thädha*n* alle gladhi Oc skalt thu mä*n*niskia falla a knä, so*m* thik haffw*er* swa länge forsumat. oc bidh til thin gud oc thin h*er*ra Sidhan bidh oc til modhori*n*na, oc helsa mz alle vyrdhni*n*gh gambla karlin sanctum iosep. Sidha*n* kös barnsins ihesu fötir liggiande j iätu*n*ne Oc bidh vara frw,

at ho*n* fae fram ha*n* älla läthi tik siälfwa taka han Thak sidha*n* han j fa*m*pnen, oc skodha granlica ha*n*s änlite mz alle vyrdni*n*gh. wilt thu oc än kyssa han tha städh*er* han tik thz wäl oc lustas diärflika i hon-o*m* Th*et*ta maa thu göra thy at han kom til syndoga män för thera helso, oc vm gik mz th*em* ödhmiuklica oc gaff sik siälfwan th*em* til mat Oc thy aff sino*m* godhlek lätir han tik fara mz sik äpt*er* thino*m* vilia Oc ey seer han til thina dyrffwe, vtan til thi*n* bri*n*n-ande älskogha Tho skalt thu altidh th*et*ta göra mz vyrdni*n*gh oc räddogha. thy at ha*n* är sanctus san-ctorum Sidhan skalt thu faa han atir modhori*n*ne oc göm granlica aat, hurw vislica. oc huru stora vin ho*n* giffwir sik vm at ha*n* vpfostra, oc gifwir hono*m* dia. oc thiänar hono*m* j alla handa matto. oc skalt thu sta oc hiälpa h*en*ne j thy thu gitir J thässo skalt thu lustas oc frygdha tik. oc vara altidh hemelica äpte thy bäzsta thu gitir när iomfrw*n*ne oc barneno ihesu, oc skodha altidh hans änlite hulkit änglane astu*n*delica see. tho som iak sagde, altidh mz vyrdni*n*g oc rädd-ogha, at thu ey vardh*er* bort kördh*er* Oc skalt thu thänkia at thu äst owärdogh vmganga mz tolko folke. oc skalt thu ämwäl thänkia mz glädhi, huru stoor hög-tidh i dagh är Thy at j dagh föddis christus ihesus. oc swa är visselica äwärdelica konu*n*ghsins gudz fadh-*e*rs sons fözlo dagh*er* J dagh är sonin os giffwin, oc swenni*n* är os föddir J dagh framgik kirkio*n*na brudh-
Bl. 133 go*m*me, som är hälga ma*n*na howodh. aff sino brudha huse J dagh teedhe alra ma*n*na fägh*e*rste, sith astu*n*de-lica änlite J dagh giordhis thż ängla loffwit Gloria in excelsis deo J dagh budhadis mankönino fridh*er* j iordhrike, som oc six j the samo cantico J dagh siongir

the hälga kirkia owir alla världina. himpnane äru wordhne honagx flytande. oc änglane swngo j iordhrike J dagh vppinbaradhis först gudz vars frälsara mänzska oc godhwili J dagh badh ma*n* til gudh i syndogha kötzsins liknilse J dagh skedhe the thw vndirlica thingin so*m* ga owir al vndirstandilse. oc ensami*n* troin gitir begripit, som är at gudh föddis oc io*m*frw*n* födde J dagh skeen alra vndra mykelighet, oc alt thz som sakt war aff gudz sons tilquämd. vppinbaradhis nw thy är th*en*ne daghin, mykit stora glädhi oc frygdhinna dagh*er*

Tillägg af

Legenden om Gregorius af Armenien i fullständigt ehuru något yngre skick. Efter Kongl. Bibliothekets pappershandskrift, från medlet af 1400-talet, med gammalt märke (Antiqvitets-Arkivets) A 39.

125 **Här sigx aaf thäs helgba herrans pino sancti gregorii af armenia buru han var pinadh*er* ok hwat vndirlikom thingom gudh giordbe mz hanom Ok hans hystoria biscriwas ok sigx i thessom syw bokom som här fylghia epte Ok byrias thy swa första bokin.**

Thät var j lanzskape the som parthia hät*ir* än man imalarsius at na*m*pne han var valerii son. hwil[k]sins släkt om laanga tima hafdhe wäl ok sälelika j hand gangit. Thy at hans foräldra varo mykit rik i gul ok sylfw*er* dyru*m* stenu*m* ok ma*n*gom hawm j fä ok booskap j akrom. byom. thorpu*m*. ok maktoghom stadhu*m*. Thenne sa*m*me forne*m*pde imalarsi*us* hafdhe three syne mykit ma*n*nelika Thy at hwar th*er*a hafdhe vndir sik wnnit ok fangit rike. Then förste·thera i aldir ok konist maktoghast artabanus at nampne han fik sik riike som p*er*sia hätir. Then andre som hät chusaron han fik armenie rike Then thridhe pithmarion kalladh*ir* at öknna*m*pne nichidon han took sik masaletana rike. En hwilka ledhis värulzlikin lykka ok sälikhät sik omskipte mz them ok huru the forfor-

os. thz skal fra*m*mär meer ku*n*noghas Ok thy sigx nu här först aaf huru arthabanus persara konu*n*gur miste sith rike Thenna samme arthaban*us* var ärlikin riddare oc lärdh*i*r af barndom j spadoms konist ok sniällast*i*r at skodha komasculande thing j stiärnogangh Thz hände om ena naath epte thy han var van at han vpstodh af sinne siäng oc wtgik at skodha komasculande thing j stiärna*n*na skipan Tha vndirstodh 126
han j stiärnomon at vare thz swa at nokur thiänare j them timanom vidh*e*rfrästadhe moote kifwa sinom herra tha maatte han sin h*er*ra saktelika oc rasklika forwinna oc wt älta af rikeno. En tha han aatir jnkom j sängena kungiordhe han alwarlika synne hustru alt thz han hafdhe vndirstandith af stiärna*n*na skipan. Ok j sama huseno laa enlika een jomfru som hät artoducta föd af thes rikis konu*n*ga släkt idhkelika närstandandis j thiänist sinne fru drotninginne. Hon hafdhe j älskogha ok vinskap een riddara arthasira aat nampne han var sasani son af hwilkom en kallas folk som hätta sasaniceni. Artasira vaar oc af p*er*sara konu*n*gga släkt En sidhan thenne fornemde konu*n*ggin artaban*us* hafdhe swa talat mz drotni*n*ginne ok henne alt th*et*ta ku*n*giorth sompnadhe han. ok artoducta jomfrwn som th*et*ta hafdhe hört wtgik lönlika af kamarenom konu*n*gxsins, ok ku*n*giordhe riddareno*m* artasira alt thz hon af konu*n*ggeno*m* hafdhe hört ok han hafdhe sakt oc äggiadhe han oc styrkte at han sculde mootstridha konu*n*ggenom for thy at riikit skulde hans vardha. oc took edh af hanom at naar han finge rikith tha sculde hon vardha drotni*n*g hans. än tha th*et*ta var giorth ingik hon aatir lönlika j kamaren. konu*n*ggeno*m* oc drotni*n*ggi*n*ne här inkte

aaf witande. oc nydh*er* laghdhe sik at sofwa. ¶ Artasira riddaren vardh här af mykit gladh*i*r ok aarfra oc vp-
127 stodh mykit arla om morghonin oc sa*m*mankalladhe alla howdhzmästarana. höfdhingana oc p*er*sara riikis h*er*ra Ok taladhe sua til therra O maktoghe h*er*ra oc sniälle j seen väl thenna wtländingän artabanus han thwinga os oc nydh*i*rthrikkir swa som thräla. Lydhins thy aat minom ordhu*m* oc bindin them j idhrom hiärtom oc varom alle jämsamt eenhughadhe swasom inkte rädhandis thy at nu är time j hwilkom vi moghom afkasta hans thräldoms ook af varom halsom oc vara sidhan myklo frälsare än vi hafwom här til varit. Hwilke genstan alla swaradhe hano*m* mz enne röst oc saghdho vi ärom alle redhobone at lydha idhro waalle oc budhe. oc vnde idhro härradöme vara. Än sidhan the hafdho th*et*ta sakt rädo the storan härskap at stridha moote konu*n*geno*m* artabano. Oc wtsändo twa af sino radhe til hans swa som var zizam oc carina maktogha i waal oc h*er*radöme Hwilke swa taladho til hans. O konu*n*g*i*r thu scalt vita at här-skapsmästarene oc p*er*sara domara. höfdhinghia oc ridd-arskap sända til thik oc sighia at thu skule eygh vilia läng*i*r h*er*ras owir them swasom thu hafwir här til giorth Älleghis vilia the ey längir thiäṇa jdh*er*. eygh swa at the vilia nokot moottestridha jdh*er* Vtan for the*n* sculd at the vilia ekke läng*i*r swa skämme-lika thiäna idh*er* hädhanfra som the hawa giort här til ¶ än konu*n*gin tha han thz hördhe storlika vndrand-is om langa stu*n*d gaf han them ingin swar oc om sidhe seandis sins rike fordarwilse oc nydh*er*fal tiltok han at rysta sino hofdhe ok saghdhe the*m* ¶ Fore mikit goth jak hawir idh*er* giort oc maanghu*m* andr-

um hawm j thänkt mik tholik giöra. vtan gaan fram mz 128
idhro radhe oc giörin hwat j formoghin For thy jak
haldh*er* for alz inkte idhra samquämd thy at j sculin
rasklika se huru jak skal vmkulsla idhur samswor-
likin radh Ok swa skal jak giöra mz idh*er* at aldrigh
skal nokur annar optare thora giöra forrädhilse mootte
sinom h*er*ra. Än nu är idh*er* alt thz forlatith som j
hawin sakt oc vaktin idh*er* at j komi*n* ey aat*ir* at
sighia mik tholik tidhande. For then skuld än j
dyrwins til tholikt optarmär jak scal biudha hemd
lata giöras owir idh*er*. ¶ Ok the genstan wt gingo
fraan konu*n*geno*m* oc kungiordhe artasira hwat the
hafdho hörth. ¶ Än artasira loot genstan hänta jom-
fruna artoductam oc satte hona mz allom sinom
hawom oc boscap vp a eeth mykit starkt fäste Ok
reede sik til kiif mz p*er*sara oc medora höfdinghom
oc riddarom moote konu*n*genu*m* artabano Ok sammo-
ledh artaban*us* reede sik til kiif mote hanom hawand-
is mz sik folk som häta parthi. oc mangha aaf p*er*-
sar*um*. En nu framga the til kiif ok falla a badha
sidho manghe en miklo flere af herskapi artabani
ok swa kyfwadho the optelika näär om eeth aar En
at sidharsto tha the kommo til kiif saghdhe artasira
til artabanu*m* Jak vndra mykit thina snille at thu
thort stridha moote mik. älleghis äär ok inkte thin
viisdo*m*bir ok konist. älla är thz swa at hon är nok-
oth hwi minnis ekke thu a the ordhin thu saghdhe
thinne hustru tha thu hafdhe skodhat st[i]ärno*n*nar
skypilse. oc thy tiilbör at thu skalt vardha wnnin af
mik. Lydh thy mino radhe oc kyfwa ey läng*ir* mz 129
mik oc jak skal giwa thik akra oc bya aaf hwilkom

thu moghe ärlika vppe hallas oc lifwa. ¶ En tha konu*n*gin arthaban*us* hafdhe th*et*ta hört. dröfdhis han storlika j sinom hugh. oc thänkte visselika at drötning hans hafdhe thz giort at opinbaarth hans lönlikin raadh oc sände genstan en then hona skulde dräpa Ok saghdhe konu*n*gin til artasiram. eygh är thz höwelik at jak lifwandis scule afsätias rikeno älla thik thiäna. mädhan jak är thin h*er*ra Ok mz store brädhe fiäl han a p*er*sos oc assyros oc drap manga af them. oc gik alt fram til artasira*m* oc vilde gönom stinga han mz spyute sino. än artasyra gik nokot afsidhis af hans ögsyn ok thy at han var mykit konzstogh*ir* at skyuta sköt han konu*n*gän i brystith j geenwartona oc syndirslät brynnio hans swa at wtgik baktil aat härdhommon Ok swa bleef artabanus dödh*ir*. än parthi oc p*er*ses som hafdhe varit mz artabano vndirgingo siäl[f]villiandis artasire h*er*radöme. Oc arthasira tok them til sin mz gladhom hugh. Ok takar nu til badhe mz them oc sino h*er*skapi lioflika fryghdhas oc glädhas af sälikhät som honom haw*ir* hänt oforethänkt Ok mynnis oc ämwäl a jättan oc ädh. som han giordhe mz jomfrune artaducta sände gänstan oc loot hona koma til sin. ok satte krono aa howdh henna oc tilscref henne allan sin sigh*er*. ¶ Ok swa thesso ändadho skulom vi ku*n*nokt giöra huru chusaron konu*n*gg*ir* af stora armenia forgikx. tho skal sighias af nakrom thingo*m* för. ¶ Än sidhan th*et*ta vardh kun-
130 giort konu*n*geno*m* chusaron huru artasira hafdhe dräpit hans brodh*er* artabanu*m*. oc at han nu hafw*ir* p*er*sara rike. oc at parthi vilia häller medh hano*m* halda en mz sinne släkt. Fiäl chusaron j stora sorgh oc angist. oc mäst for thy at han ey swa rast ku*n*ne koma at

hemnas sins brodhurs dödh som han vilde. vtan samma*n* sankadhom vtalilikom myklom härskap af sino rike oc af mango*m* andrum lanzskapu*m* swa som är albana oc limphana silbana oc capistara oc af marghu*m* flero*m* lando*m* skyndadhe sik til p*er*sara rike a mote artasira än tha konu*n*gän artasira fik see hans mikla härskap rädis han storlika. oc än tho at han mykit rädis tho for sinna ma*n*na skuld gik han til kifs ok tha han vndärstodh at han ey formatte motesta took han til at fly. Än chusaron oc hans män fylgdho epte oc giordhe mykit manfal af folke artasira oc röwadhe sidhan manga stadha oc bya oc thorp i p*er*sia oc assiria. Oc ladhadho sik mz myklo gul ok sylf oc allom andrum dyru*m* hawm Ok foro swa atyr hem til armenia. än tha the komo til stadh som häte valerostici bödh chusaro*n* at gifwas sculde til synna aafgudha prydhilse oc dyrkan. hwite yxn. oc hwite bukka ok hwite hästa Oc afgudha*n*na p*re*stom. oc riddaro*m* som mz hano*m* hafdhe varit i h*är*färdhinne gaf han mykla gafwr. oc giordhe for sigh*er* sculd som han hafdhe fangit stora höghtidh oc glädhe. Oc swa giordhe han aarlika om tio aar hafwandis mz sik til hiälp manga af saracenis Oc swa vardh artasira moxan 131
til inkte giordh*er* oc for storu*m* reddogha vardh han allär hughlös. ¶ än tha took han til at spyrria radh af sinom ma*n*nom huru han maate frälsas af tilstandande vadha oc jättadhe mz storu*m* eedh at vare then nokur som han vilde wttaka af the nödhinne som hanom tha fore stodh tha vilde han then sa*m*ma jämlikan sik giöra j sino rike Vtan thy vndan takno at han vilde sik siäluom göma konu*n*gxsätith. än til thessa ordha stodh wp en af parthia ärlikin oc mykit

starkir enac aat na*m*pne af släkt cusaron oc saghdhe til arthasira. om thu vilt thz giöra som thu saghdhe jak skal än jak lifw*e*r frälsa thik af thesso. Artasira swaradhe hano*m* oc saghdhe. om thu thz giör jak skal atirfa thik alt thz thu aatte oc thyne forällir oc thu scalt vara annar näst mik j mino rike. oc th*et*ta stadhfeste han mz storom edh Oc enac svaradhe hano*m* Jak andwardha thik alla mina släkt. oc jak mz mino*m* brodh*er* oc minom syno*m* oc allom mino*m* booskap swa som flyandis af thynne öghsyn. skal ga oc fulkomna thz jak thik jättadhe oc hälsadhe them alla oc skyndadhe sik sidhan til cusaron. Oc tha konu*n*gin cusaron sa han tha vndirstodh han at han vnda*n* flydhe h*er*radöme artasira. owitugh*i*r swikx thes han bar j briste sino. took han enac mz storu*m* hädh*i*r oc vyrdhning oc giordhe han oc hans brodh*i*r första oc främsta j sino*m* gardh oc owir alla giordhe han theem sik hämelikasta. giwandis them manga
132 gawo oc rika giordhe theem i gul oc sylf oc j androm myklom äghom oc mäst fore thy at the hafdho sakt hano*m*. Thy komo*m* vi til thyn at vi vildom mz thik taka hämd af artasira hwilkin som drap thin brodh*i*r waan frända ¶ Oc thessom thingo*m* swa giordhom sankadhe han mykin här oc gik in j parsia rike oc röuadhe thz som han hafdhe för giort Än vp a thz sidharsto tha han hafdhe samma*n* sankkat mykin mogha oc stora*n* h*är*skap thänkiande grundilika fordarua oc nedh*er* sla alt p*er*sara rike Än enac mintis a edh oc jättan som han hafdhe giort mz artasira. oc othäkkär aat taknu*m* godhg*er*ningom oc storu*m* hedh*i*r su*m* hano*m* var giordh*i*r af konu*n*geno*m* cusaron oc emwäl glömdom allom skylscap. han mz sinom

brodh*ir* leedo konu*n*gän j hemelikän stadh swa som
viliandis sighia hano*m* thz lönlikit vare ok hafdho mz
sik hwas swärdh hwld vndir sinom kapom ok th*er*
hiuggo the han oc gafwo hanom banasaar oc slogho
han nedh*ir* a jordhena swasom dödhan. Oc stigho
sidhan til sinna hästa villiandis vndan fly. än the wrdho
gänstan faghne oc dräpne af armenie vällis mannom.
Hwilke sidhan komo at*ir* til kusaron konu*n*gxins oc
ku*n*noghadhe hano*m* at hans forradhara varo dräpne.
Hwilko*m* konu*n*gän gaat neplika swarath än tho bödh
han them at the sculdo dräpa alla badhe q*wi*nno oc
män som mz enac forradhara oc sino*m* drapara hafdho
komith af p*er*sida. Hwilkit genstan vardh giort thy
vndan takno at een gömde twa enacx syne annan 133
thera sände han bort j lanzskap thz som hät*ir* sirida
¶ oc annar g*r*egori*us* aat na*m*pne sändis in til romara
rike Än naar som th*et*ta vardh ku*n*nughat artasire
p*er*sara konu*n*ge vpfyltis han mz store glädhe oc
ofradhe höktydhelika sinu*m* afgudhu*m* oc gaf afgudha
my*n*stra prestom manga gafwo oc samma*n* sankadhe
mykin h*är*skap af p*er*sia oc assiria oc andro*m* mango*m*
lanzscapu*m* oc kom til armenie rike oc aal annur lanz-
scap som til hafdho hört kusaron oc vndirböghdhe
them sino h*er*radöme oc drap alla chusaron släkt oc
fordarwadhe alla them som enac ok hans folk hafdhe
dräpith oc manga andra af armenie höfdhingom.
hemnandis harmelika enac ok hans släkt. ¶ Vtan een
af chusarons syno*m* som häth aat na*m*pne teridacius
vardh frälst af enom oc leeddir in til romara rike oc
vardh andwardhadh*ir* at vpfolstras enom mykit godhom
man som hät licini*us* Än gregori*us* hafdhe blifwit mz
enom c*ri*snom ma*n*ne af hwilkom han var väl lärdh*ir*

j cr*is*ne tro oc var giordh*i*r cr*is*tin man. ¶ Än sidhan gregori*us* fik vita huru han oc teredacius varo komne af armenia intil greciam vitandis sik vara teridacii frända. oc at hans fadh*i*r hafdhe dräpit teridacii fadh*i*r. drogh han sik til teridaciu*m* oc thiänte hano*m* badhe dagh oc naat swa som sinom h*er*ra. Än eygh opinbaradhe han sik hanom haar han var. ¶ J them timanom tok til greca konu*ngir* at hata gudz kyrkio oc the helgho tro oc tha som teridaci*us* vndirstodh 134 gregoriu*m* vara cristin tok han til at eggia han nu mz hötilsom nu mz pinom andwardhandis en emväl han i band oc hardha gömo oc nödhghade han til at dyrka aafgudh. Än thz gat han ingaledhis giort at han th*er* til koma. ¶ Än tha th*et*ta giordhis hende at göta konu*ngir* vardh vsaatir mz greca konu*ng*e oc tha the komo til kifs saghde gota konu*ngir* til konu*ng*än. Kifwm vi badhe eensämne mz swa skiäl at then varra som vindir han aghe vndir sino h*er*radöme beggias varra rike oc h*är*scap. vtan allan scadha oc sinna ma*n*na blodh vtgiutilse. än greca konu*ngir* rädis th*et*ta giöra vantröstandis a sin styrkt oc sina krapte oc bedhis dagh at radha sik om th*et*ta Oc drogh sik mz sinom h*är*skap thädhan oc laghdhe sik til än stadh än th*er* varo alle porta at*ir*stängde oc alle varo j stor*um* dröwilsom thy at the ey hafdho sik siälwom thz the maatto äta älla therra hesta Oc mange höfdhinga varo mz hano*m* som han hafdhe kallat at the skuldo hano*m* radh giua om gota konu*ng*x ordh som han hafdhe sakt. oc j bland them var oc komin höfdhinge then som teridacius var mz oc thiänte. en teridaci*us* gik om naattena jn j stadhin owir muren oc kastadhe ow*i*r muren w stadheno*m* swa mykit höö at thz

ymningadhis allo*m* therra hestom oc nedh*i*r castadhe manga mura*n*na vaktara. En om morghonen arla gek konu*n*gin in j stadhin mz hwem han vilde. oc stodh mykith dröfdh*i*r af ordhe gota konu*n*gx. Til hwilkin licini*us* taladhe oc saghdhe O konu*ngir* vyrdh ey 135 ofmykit dröfwas om th*et*ta maal. for thy mz mik är en vng*ir* man starkär i sinom kraftom teridaci*us* aat na*m*pne chusarons armenie konu*n*gx son han git*ir* raskleka frälst thik af thinne omsorgh Han är then sa*m*me j naat vpfor owir muren oc wtkastadhe fodhrith varo*m* hesto*m* oc nedh*i*r castadhe mura*n*na vaktara. Hwilkän konu*n*gen loot mz store glädhe ge*n*stan kalla sik. oc mz storo*m* edh saghdhe ha*n* hano*m* är thz swa at thu vilt ga til kif mz gota konu*n*ge oc värdh*er* thu sigh*i*rs man af hanom Jak scal thik aat*i*rfa thit rike oc göra thik rikan i gul oc sylf oc loot han föras j siin klädhe oc väpnas mz sinom vaknom at han sculde ey hughsas vara teridaci*us* vtan siälfw*i*r greca konu*ngir* Oc nu ga the til eenwighis gota konu*ngir* oc teridacius. oc ey thiänkir gota konu*ngir* bärias mz teridacio vta*n* mz greca konu*n*ge än j therra sa*m*gang van teridaci*us* sigh*i*r oc took gota k*onung* oc bar han lifwandis til greca k*onung* än konu*n*gin vardh vpfyltir af thesso mz miklo storre glädhe oc swasom han hafdhe jättat loot han teridaciu*m* klädha mz hädhinstikke oc andru*m* konu*n*gxliko*m* klädhu*m* oc ifördhe han gulleboen klädhabonadh oc sattan mz alszcona dyru*m* steno*m* oc gifwandis hano*m* wtalikit mykit gul oc sylf sände han mz myklo riddarscapi at vprätta sith rike armeniam. ¶ än han stark*i*r som kiämpe eygh at enast at han aat*i*r fik armenie rike vta*n* emwäl p*er*sara oc assirior*um* rike

136 oc röfwadhe mykit af rike partho*rum*. oc hämnadhis dödh chusarons konu*n*gx fadhurs sins oc manga p*er*sara höfdhingga oc partho*rum* bödh han halshuggas. än armenie höfdhingom thy at the hafdho häms hans fadhurs dödh i thy at the drapo enac ok hans brodhur oc hans folk. gaf han mangha gafwr

Här lyktas första bokän j hwilke sakt är huru artaban*us* fik p*er*sara rike oc huru han vardh dräpin af artasira. oc huru chusaron armenie konu*ngir* vardh dräpin mz forrädhilsom af enac sino*m* frända. ok huru forradharene enac oc hans brodh*e*r wrdho dräpne af armenie höfdhingo*m* Ok twe enacx syne flydhe annar in til siridos Ok annar som hät gregorius in til grecia*m*. oc huru artasira fik armeniam. Ok huru teridacius chusarons son flydhe in til romaniam Oc huru the wrdhu dräpne som drapo enac oc hans brodh*i*r oc hans folk Ok huru sancte gregori*us* bleef mz teridacio oc huru teridaci*us* a greca konu*n*gx vegna van gota konu*n*g Oc huru teridaci*us* fik atir armenie rike hämpnand*is* dödh fadhurs sins ok modhur

Jncip*it* *secundus* liber

Här byrias the andra bokin hwilkin som sigh*ir* af marghfalleliko pino sancti g*r*egorii oc huru han blef fämtan aar i eno*m* brun i hwilkom som varo rädhelike orma oc illaluktande madhka

TEridacius foor om kring alt stora armenie rike oc
nästa stadha ok land som th*e*r lagho. Oc tha han kom 137
til ectanensem sith fädharsland. när thorpe. som erix
hätir j hwilko som var afgudhirsconna arthemidis
mynst*i*r ofradhe han thäkt offir for godha lykko oc
sigh*i*r som han hafwir fangith Oc kom at*i*r oc laghdhe
sin tiäl oc bodhaläghe när flodh som lupus hät*i*r oc
drikandis oc ätandis oc swa som fuller mz höghfärdh
bödh han sancto gregorio offra afgudhirszconne ar-
themedi gröna kranza oc krono af laghurträ. ¶ än
gregori*us* hiölt for inkte konu*n*gxins budh. hwilkom
konu*n*gän swa som opbryghdhandis saghdhe. Tha thu
var pylt*er* oc vng*er* oc swa som pilagrym. blef thu
när mik thiänandis mik epte allom minom villia. Oc
epte hans budhe vardh han satt*er* j starka gömo Än
annan daghin ther äpte konu*n*gän sittiand*is* a dom-
stole sino*m* bödh koma sik gregoriu*m*. Hwilku*m* han
swa til taladhe. O gregori thu väest thz väl at for
then sculd at thu mik swa mangh aar thiänte epte
mino*m* villia. for thy thu giordhe thz jak vilde för
än jak gath budhit thik thz. thy hafdhe jak thik for
alla andra kiära oc enkannelikin j minom gaardh.
oc hafdhe jak thiänkt ii mino hiärta gifwa thik värdh-
ugh atir lön for thina värdhskyllan. Hwilkom san-
ctus gregori*us* swa swaradhe. om än jak thik thiänte
epte thynom vilia j thy giordhe jak väl. thy at swa
biwz mz apostlenom hwar som sigx, J thiänara j
skulän vndärgifne vara idhru*m* herro*m* eygh at enast
godhu*m* oc skälikom. vtan emwäl oskiälikom. Än for
then skuld at jak eygh nu giör epte thinom vilia at 138
jak scule til bidhia afgudh giordh mz ma*n*na handom
dumba oc döf oc at jak giör lifwandis guz villia.

eygh sculde thu th*er* af vrädhghas mote mik mädhan sigx om samma apostolin. bätra är at lydha gudhe än männischiom hwilkom som thiäna aal creatwr hymil. oc jordh. oc haf. oc aal the thing j them äru. for thy ewangelista sigh*er* al thing äro giordh om han. Mote hwilkom konu*n*gän mykit vrädh*er* saghdhe. O gregori nu hafw*ir* thu fortapat thz thu mik thiänte. är thz swa at thu eygh til bidh*er* oc hädhra gudhana som al väruldin dyrka. oc änkannirlika gudhuna artemidem. hwilkin som är aldra mi*n*na släkt liif oc ära hwilka som alle konu*ng*a tilbidhia oc mäst greca konu*ngir*. oc for then hädhrin jak thänkte thik giöra. scal thik vardh[a] vaanhädh*ir* oc största dröwilse. oc for vardhughät oc äro scal thik vardha myrke stuuo oc band. oc aat sidharsto scal jak lata thik dö mz fulasta dödh. Sancte gregori*us* swaradhe hanom. Jak tapar ey mith ärwodhe älla lön af thy at jak thiänte thik. For thy jak bidhadhe eygh af thyk thaka nakur lön vtan häldir af min*om* h*er*ra jhesu christo af hwil[k]sens budhe jak thiänte thik Hwilkän oc är badhe at*ir*lönaren oc atirlönen. än then vaanhädhrin thu hötir mik giwa scal vardha mik glädhe oc ära. thär af sigh*er* apostolin eygh äru jämwärdhogha thessa väruldinna pinur vidh komasculande äro som opin-
139 baras skal j os. än myrkestowo oc banden sculo vardha mik fräls vpfarilse til hymerikis. Oc thz at thu fiärkar mik af thino bordhe skal vardha mik biwdhilse til mins h*er*ra jhesu christi giille j hwilko som ätz ängla brödh thz osmittadha lambith thz brödhith som siälfwer frälsaren sigh*er* aaf Jak är lifwandis brödhit som nedh*er* foor af hymerike. thenne matten allom them af hanom taka gifwir han smak owir allan allan anna*n* math

For thy at alle the af hanom äta swa at the astu*n*da
han oc girnas them gifwir han smak ¶ Thenne matin
gör ey stygh älla ledho them af hano*m* äta. vtan
wtslekke alla gyre Oc eethesmeer nokur ät*ir* af hanom
thesmeär astundar ha*n* af hano*m* äta Thenne matin
en tho at otalike mange taka af thessom matenom til
mättis mynzskas han ingaledhis. oc än tho at han
skiptis ma*n*go*m* vtalikom oc gifs at äta j mangom
stikkiu*m* tho blifw*er* han alt likouäl heel. Oc then
sa*m*me är drykkän som matin är. Oc thy sigh*er* siälf
sannindän. Hwilkin som drikk*er* aaf vatneno hwilkit
som jak gifwir han skal eygh optarme[r] thyrzsta. oc
for then skuld thenne drikkin gifw*ir* sammo fulkomn-
ilse oc makt som then sa*m*me matin. oc swa som
matän eygh minzskas oc blifw*er* heel swa oc drykkin
Vtan thin matir oc drykk*ir* takär ey borth astundilsen.
the giöra ledho oc styg. the minzkas oc alstyngx
forgangas. oc vmuendas j thräk Oc for then skuld
thu oc alle the som dyrka aafgudh vtanstängde af 140
gudz oc mins h*er*ra jhesu christi gilde mz thinne af-
gudhyrsko arthemide skulin ga til idhars fadhurs
gilde dyäwlsens jdhär costir skal vardha ewärdhelikin
pina. jdhkelike madhka oc orma. oc rutin lukth. Oc
drykkän scal vardha vatn blandath mz brännesteen.
fult mz madhko*m* blandath oc mz alle rötelikhät. Thu
hötir mik dödhin vta*n* tholikin dödh*ir* scal vardha
mik hälaghhät. thy sigx hälaghe äru dödhe hwilke som
dö för vars h*er*ra sculd. än thin dödh*ir* oc aldra therra
som dyrka diäfla oc thina afgudhirsko arthemide*m* är
ewärdhelikän oc aldra värstär oc vi som dyrkom
lifwandis gudh sculu*m* vpsta swa som christus til
ewärdheliko äro. än thu oc alle the thin afgudh dyrka

oskiälikin oc dödh. sculin vpsta swasom the til ewärdheliko pino, af thinom diäflom sigher prophetin. Hedhninganna afgudh är sylf oc gul oc manna handa giärning the hafwa mun oc scolu ey tala the hawa öghom oc sculu ey see the hawa örun oc sculu ey höra. the hawa näsa oc sculu ey lukta. the hawa händir oc sculu ey handla. the hawa fötir oc ga ekke oc ey sculu the ropa j sinom strupa oc eygh är ande j thera mun, än af idher som dyrkän diäflana höör hwat then samme prophetin sigher, the sculu sigher han vardha them aafgudhumän like som them giöra oc alle the som trösta a them. Oc sigher apostolin af idher Dyurlikin man han vndirstar ekke the thing som gudz äru Oc prophetän sigher J affgudha dyrk- 141 ara j ärin swa som hestär oc mule j hwilkom ey är vndirstandilse oc thy sigx af tholikom mz samma prophetanom O herra gudh a doma dagh j dröwilsonna dagh thräng alla them j bezle oc grimo som ekke nalkas thik for then scul tha vardha manga syndogha manna pinor, oc the som trösta a van herra jhesum christum them scal han stora giöra oc frälsa af allo ondo. ¶ Än thil thessa ordha vardh konungän mykit vrädher oc saghdhe til gregorium. For thy at thu eygh blyghdhis at hadhueta odödhelikom varom gudhum oc särdelis gudhunne artemidi som är doottär stora oc alzwallox guz jouis, oc liknade os hästum oc mulum thy scal jak lata thrykkia thik dödhan j graf thuingadhan mz marghfallum pinom swa som then korsfeste vardh laghdher hwilkin thu nu sigher vara lifwandis oc alla gudha höfdhinga. oc tha scalt thu kiänna os hwat thin gudh hawir giört älla forma at giöra. oc är thz swa at han är til Tha forma han

thik taka af varo*m* handom vta*n* för scal jak thik lata
dragha stena swa som häst oc mula ¶ Oc af aldra
vrangasta konu*n*gsens budhe wrdho sancta gregorii
händer bundna atär aat hans bak. oc hästaredhe lagh
owir hans ryg oc laghdhe bälz j hans mun oc ladh-
adha*n* mz thungho*m* steno*m* loto han vpfara ofwir
hwas oc högh bergh til äth konu*n*gxins palaciu*m* Oc 142
swa ladhadhan oc bu*n*dnan loot konu*n*gän han vp
hängia j hökt oc swa blef han hängiande syu dagha. än
syu[*n*]da daghheno*m* framlidhno*m* loot konu*n*ge*n* nedh*e*r
taka .han af galghano*m* ok fiöl til hans mz hardhu*m*
ordhu*m* ok saghdhe. se nu at thu hafw*ir* borith byrdhe
swa som hest*er* oc mule oc thin kymbän varo sa*m*m-
anthrykt mz g*r*imo oc bezle sigh nu thy hwar är then
lifwandis gudhän som kom ok frälste thik Til hans
swaradhe *gr*egori*us* Af thy maat thu vndirstanda oc
är thz swa at thu äst eygh skiälalös ok galin swa so*m*
thin afgudh äru. at min h*er*ra jhesus christus giordhe
mik hälan latandis mik hängia lifwa*n*dis j galghano*m*
thyngdan mz stäno*m* oc bu*n*dna*n* mz grymo. oc nu epte
syu*n*da daghin är jak thädha*n* nedh*e*r takin heel oc
oskaddir. än thin afgudh oc afgudhan arthemides the
gifwa dödh badhe siäl oc likama. än lif ku*n*no the
ingaledhis gifwa. ¶ Af thesso vardh konu*n*gä*n* vpfyltär
mz myklä giäld oc bödh han vphengias mz enom
footh hofdheno nedh*e*r vändno til iordhinna oc loot
vardha rök af thräk vndir hans näsom oc stupogrew-
ane som ha*n* pinto slogho han mz gardhstafrom syu
dagha om kring. än then tidh han swa slos oc swa
vardh vphändir i galghano*m* tha badh han mz gladho
änlite. oc sagdhe O hälaghe fadh*e*r alzwallandis ewärdh-
elikän gudh Jak thakkar thik hwilkän som mik gaf 143

villia til at thola likamleka pino. bidh*er* thy iak thik en ödhmiukleka at thu som mik gaft at vpbyria. gif oc mik stadlika framhalla at eygh scule min owin glädhas af mik vtan glädhins häldir thine ängla af thy oc ledhin mik til p*ar*adisi glädhe j hwilke thu satte första ma*n*nen hwilkän som altidh hafdhe varith j sanne sälelikhät om än han hafde gömt thit budhordh oc ekke ätith af forbudhno träno, vtan for thy at han bröt budhordhit ätandis af gooz oc ondz vnderstandilsonna trä kom han oc al hans afkömd j thessin likamlekin dröwilse hwilkin oc jak nu h*er*ra gudh aldra hälzt vndfaar oc thol for thit helgha na*m*p. Framledhis kiäre h*er*ra at thu sculde atärlösa mankynith af dyäwlsens snaru af hwil[k]sens äggilsom oc awnd vardh förste ma*n*nin wt ält*ir* af paradiis sende thu p*at*riarcha oc p*ro*ph*et*a Vtan for then sculd at om them maatte ey lösas mankynith aaf dyäwlsens bandu*m* sände thu thin son van h*er*ra jhesum christum födhas af jomfru mario af helgha anda vtan manzlikit sambland takandis af henne köt ok lyka*m*ma likt varo syndogha köte at han sculde rensa os af varo*m* syndom ey mistandis thz han var. thy at han är gudh ok
144 man een p*er*sona j the helghe thräfallelikhäth, Hwilkän ämwäl thär til at han sculde häla mankynith andwardhadhe han sik j ma*n*ga oc marghfallika pinor oc aat sydharsto vplyptir a korsith handomä*n* wträktom a höghra vägh oc vinstra tholde han korsens pino hwilkith kors thy var skipat fyrahyrnath at han mz wträktom handom omfämde han folkith a fyra väghna om väruldena. Oc thy nu h*er*ra gudh bidh*er* jak thik at thu drägh til thin armenie folk, oc giör konu*n*gän teridaciu*m* kristnan konu*n*gh at the scule*n* vidh*er*kiänn-

as thik vara sin scapara oc at the sculin forsma afgudh som ey ku*n*no höra älla tala, om vaan h*er*ra jhesum christum thin son hwilkän som mz thik oc them helgha anda lifwir oc styre ee for vtan ända Amen ¶ än tha thessän ordhin wrdho al sa*m*man komän j sc*r*ipt wrdhe the fangän konu*n*geno*m* teridacio. än konu*n*gän gratandis oc gnizlandis sino*m* ta*n*nom bödh han nedhirtakas af träna som han hafdhe hänkt vpa ok til syn ledhas. oc swa som gabbandis taladhe konu*n*gän til ha*n*s. Eya gregori. hwat häldir hafw*ir* thu stadhghat j thino hiärta at thiäna mik som thu giordhe af thino*m* vnghdom oc dyrka mz mik mina gudha. oc ärlika lifwa mz mik j mino palac*io*. ällar wtwalde thu äpte manga pino af ränas thesso blomstrandis lifweno oc ga til fordarwilse gregori*us* 145 swaradhe hano*m* O konu*n*g*ir* jak biudh*er* thik thiänist swa som gudh bödh. än thin afgudh skal jak aldrigh dyrka thy at the äro aldrawärsta diäfwlskap. Th*et*ta lifwith forsma jak thy at thz är eygh blomstrandis vta*n* visith. oc lifsens skugge oc annath ewerdhelikith liff är godhu*m* oc them som dyrka jhesum christum thz är blomstrandis ok lystelikith än ondom oc them som dyrka thin afgudh skal vardha liif som är rötelikit oc stygth. Oc thy sigx af thessom, the som godh thingh giordho sculo ga til ewärdhelikit liif, oc the som ondh giordho sculo ga j ewärdhelikän eld. gif mik thy hwath dödh thu vilt for thy jak girnas at syndär lösas oc vara mz christo ¶ moot hwilkom konu*n*ge*n* swaradhe ey lofwas thik swa raskelika som flyghande fughle ga til thz lifwäth som thu galin man kallar vara ewerdhelikäth. vta*n* för skal vtan alla miscu*n*d alla handa pino kin som nokuth sin ku*n*no

thiänkias vpleggias a thik at thu scule vndirsta at thin gudh thu dyrka vardh swasom mandrapare korsfest*ir* oc dräpin oc at thu eygh blighdhis at hadhweta sanno*m* gudhu*m* ok lifwa*n*d*is* oc mäst storo gudhu*n*ne arthemidi Oc bödh gensta*n* at giöra sculde swa som een husa af trä swa som fotin ok benith var skapt oc looth sättia a laar hans ok been, oc
146 the han pinto thrikto the husuna mz repom swa hart aat benomän at blodhin gik wt aat tämon oc tha saghdhe konu*n*gän sancto g*r*egorio, O g*r*egori kiännär thu nokra pinor. älla giör thin gudh thik them lostelika, tha saghdhe g*r*egori*us* O konu*n*g*ir* jak thakkar mino*m* h*er*ra jhesu christo hwilkom som lydha al scapath thing oc elementa For thy jak kiännir inga sorgh af thinom pinom oc thina pinor som jak thol äro mik sötaren än honagh. ¶ än til thessa ordha vardh konu*n*gän mykith vredh*i*r oc bödh han lösas oc loot framdragha järnspica oc göno*m* sla helgha manzens fötär, oc twe af them han pinto hiöllo hwar j sina handena hans, oc loto han löpa hiith oc thith oc blodhit flöt af fotu*m* hans om kring iordhena Oc konu*n*gän af gabban saghdhe hano*m* gregori äro thessän thingh thik söth oc kiännir thu här inkte til. gregori*us* saghdhe, konu*n*g*ir* saghdhe han inkte kiänne jak här til vta*n* gifwa mik godhan smak For the*n* sculd p*ro*phetän sigh*er* af os hwilke som saa j taro*m* the sculo skiära j glädhe ¶ än af idh*er* sigh*er* p*ro*phetän the gingo ganga*n*d*is* oc gräto wtkastandis sina sädh. For then sculd thenne sädhin swa som äro thessa pinonar hwilka j nu wtleggin lika*m*lika j guz helgha män them sculin j skiära oc thola ewärdhelika. ¶ än konu*n*gä*n* saghdhe til stupug*r*ewa*n*na For then

sculd at pinona äru g*r*egorio glädhe oc fryghd thy 147
slaan hans howdh starkleka at han scule grata bloz
tara gönom näsa oc öghu*m* Oc tha som g*r*eg*orius* swa
slos fiöl a konu*n*ge*n* oc saghdhe. Eya g*r*egori tak
nu the glädhe som thu astu*n*dar. gregori*us* swaradhe
Akurma*n*nen thol thy solinna häta om summarän at
han hwilandis om vintrin scule glädhas af samma*n*
hänte sädhinne vpa swa mato *cri*stin j thässe väruld-
inne thol tholemodhelika for christi tro pinonar som
thu hano*m* införe thy the äro hano*m* swa som solinna
varme om su*m*maren. For then sculd at han thyrste
oc hu*n*gra rätwisona oc thy i ko*m*masculande väruld
bärandis rätuisonna nekär scal han hwilas mz christo
j fryghd oc scal glädhas for vtan ända. Oc thy sigh*er*
p*ro*phetän af *cri*stno*m* ma*n*nom, the sculu koma*n*dis
ko*m*ma mz glädhe bärandis sina byrdhe. än the som
dyrka afgudh sculu bära mz dröwilso oc tanna gnizlan
elzins vedhabyrdhe j hwilkom the sculu ewärdhelika
pinas mz th*er*a fadhur diäflenom som byggyr j idhru*m*
afgudhu*m*. ¶ än konu*n*gen rystandis sino hofdhe sagh-
dhe til sanctum g*r*egoriu*m*. Thy tilbör thik nu här
thola marghfallelika pino swasom solinna skyn om
summarän oc loot stöta swart salt som kallas nitru*m*
j hwasse ätikio oc bödh sanctum gregoriu*m* leggias
j myrkestuuona vidhopän oc howdh hans baktil nedh-
ir thrikt sätias gönom äth hul j enom stok som 148
tymbärmän fästa sin anbudh innan oc gönu*m* ena
rör loot han blasa the bländona in j hans näsa swa
at the draplika väzkan gik in til hans hiärna. än epte
th*et*ta af grymmasta konu*n*gxins budhe. fylte the än
skyn säk mz swarto oc oreno oms sote. oc lykte thär

j them säkenom hälgha manzens howdh swa at tha han sculde aatdrägha sik andan ingik gönom näsana hans the orena muldin oc thänkte konu*n*gän at han sculde swa vanscas Oc j tholiko pino oc nödh blef helghe ma*n*nän om sex dagha. än epte siätta daghin vardh han leeddir fore konu*n*gän oc löste säkkin af halseno*m* wtdräghandis howdhith hans. Hwilkom konu*n*gän saghde. Gregori hwadhan komt thu? vanlika thu komt af the rikeno som thu saghdhe thik scula ga til. ¶ helghe ma*n*nen swaradhe O alra gry*m*maste swa som thu seer jak hafw*ir* ingän skadha tholt oc mz hugh oc tro bidhar jak at ga til mins guz rike af hwilksins dyghd jak ofwir komb*ir* ok forui*n*där thina gry*m*ma pinor. ¶ än konu*ngin* vredhghadhis här aaf ee thes meer oc lot han vphengia mz fotum hofdheno nädhir vändno til jordhina. ok loot swa vatn insla bak til j han swa at thz gik in j hans inälwe, oc sidhan nedh*ir* tokx helghe ma*n*nen af galghano*m* Oc konu*n*gän saghdhe til hans Lydh nu minom radhom 149 oc bidh til mi*n*na gudha hwilka som hädhra al väruldin Gregori*us* swaradhe. O konu*ngir* jak hädhra aldrigh thin afgudh for thy the äru dyäwlscap vtan jak tilbidh*ir* oc hädhra altidh min h*er*ra jhesum christum oc hanu*m* ensämpno*m* thiäna jak oc hanom ofra jak lofsins offir hwilkin som lifwir oc styre mz fadhrenom oc the*m* helgha anda hwil[k]sens snille vpfylte alla väruldena. ¶ än konu*ngin* mykit vrädh*ir* bödh rifwa hans sidhur oc sargha mz järnklom oc naar blodhin flöt aaf sidhu*m*mo*n* nedh*ir* a jordhena saghdhe konu*n*gen. nu tro jak thik gregori at villia giöra min villia. ¶ Oc helghe ma*n*nän saghdhe Eygh thit swärdh. eygh thyrst*ir* oc eygh hungur formugha

mik skyllia fraan mins guz kiärlek oc dyrkan. oc konu*n*gän loot strö jordhena mz thyzlom oc loot thär valtra helgha ma*n*nin vpa swa at hans lyka*m*me vardh af them allir fullär oc j tholikom pinom blef ha*n* ofwir the naattena. än om morghonin arla vardh han leddir for konu*n*gin Oc konu*n*g*i*n saghdhe O gregori Jak vndra at thu lifwir vtan nu är time at thu scalt vanskas oc forga j pinom. ¶ gregori*us* swaradhe. Ey af minne makt älla dygh forma jak här vidh thola vtan af mins h*er*ra nadh oc dyghd hwilkän som gifwir allom them han hädhra makt oc tholomodh. än afgudha dyrkaro*m* scal gifwas blyghd oc skam. ¶ än konu*n*gen vpfylt*ir* mz störsto giäld loot han atir vphängia a ät trä oc loot gönu*m* sla hans 150 knä mz järnspikom oc binda vidh bän hans järn som skapadh varo som benin hwilken som varo osighandis mykit thu*n*g oc mz tholikom thu*n*ga skuldo benin wt slitas fran knänom oc swa blef han hengiandis i galghano*m* thre dagha. än epte thridhia daghin tokx han thädhan nedh*i*r oc p*re*senteradhis for konu*n*gxins närwaro. Hwilkom han saghdhe. For thy at thu rädis ey at sighia odödhelika gudha oc mik vara pinascullandis mz ew*er*dhelikom eld. thy scal jak thik här lata brä*n*na mz wtsläkkelikom eldh ¶ Oc epte konu*n*gxens budhe smält*i*s bly j eno*m* järnkiätle oc ofwir götz helgha manzins likama swa at han synt*i*s allar sa*m*man vara brändir än for then sculd at han wtgik oskaddir af the pinonne. konu*n*g*in* mykith vndrandis swa stora tholelikhät oc storlika räddir saghdhe. Jak storlika vndra at j thik är lifsens ande vtan jak vät at thu mz kokulscap forwindär alt pino kyn. Hwilko*m* hälghe ma*n*nen swaradhe O dare thu väzt ey thy thu

äst blindir j thino*m* hugh at ey ofwirko*mm*as thina pinor mz koklara konist vtan mz store guz dyghd. än tha konu*ngän* mykit vredh*ir* tok til at thiänkia huru han sculde helgha ma*n*nin andwardha j nya pinor. een af hans thiänarom opinbaradhe hano*m* at sancte gregori*us* var forradharins enax son som drap
151 hans fadhur oc om hwilkän alt armenia vardh fordarwath oc thy manadhe han konu*n*gin at ha*n* sculde ey lengir lata lifwa *gr*egoriu*m* owir jordhe*na* ¶ än genstan konu*n*gin vnd*ir*stodh at sancte *gr*egori*us* var enax son som hans fadh*ir* hafdhe dräpit. loot han binda hans händär aat bake hans oc laghdhe boior a been hans oc hals oc leedde han swa fagnan j en stadh som hätir ararac hwar som var en mykith diwpyr brundir fuldir mz alle orenlikhät oc alla handa orma kyne. scorpionib*us* oc rotnu*m* madhkom J then bru*n*nin kastadhis alle the som dömde wrdho til döz J hwilkin af alra vrangasta konu*n*gxins budhe vardh oc sancte gregori*us* j castadh*ir*, än af guz hand wrdho bandin lös wm han oc swa blef han j them bru*n*nenom oskaddir om fiortan aar Oc een q*wi*nna manadh af änglenom nedh*ir* sende sancto gregorio hwar dagh til math oc dryk äth brödh oc stu*n*du*m* viin oc stu*n*du*m* vatn. än alle andre män som thär nedh*ir* kastadhis blifwo alle dödhe för än the ko*mm*u halfwäghis nedh*ir* J them bru*n*neno*m* var storsta kyld oc vtholelikin ond lokth. Än sidhan th*et*ta var alt swa giort som nu är sakt. konu*n*gen starkast*ir* som kiämpe forwan alla p*er*sos oc assiros borth takandis af them mykith roof oc drap mz swärdh hwat som finnas ku*n*ne aaf them hans fadhur drapo. oc them hans släkt hafdhe fordarwat Oc thy at han var diärfwast*ir* oc starkast*ir*

j kyfwe oc fäghirst*ir* j skapnadh vardh han giordh*ir* 152
romara härskaps höfdhinge, oc almoghans ordhquädhe
var swa om han. Teridac*ius* vphöghdhir j sinne
höghelikhäth thyrkadhe flodh*ir* oc alla hafsins kiällor.
¶ Hwilkän mykith storlika höghfärdhugh*ir* oc vphögh-
dh*ir* sände bref om allan sins rike almänni*n*g j swa
mato Teridacius stora armenie konu*n*g*ir* sändir allom
härtoghu*m*. höfdhingu*m*. härskaps mästarom. järlom
riddaru*m* domaru*m*. oc allom som vndirlydha varo
h*er*radöme helso oc frydh. Vi villiom at j sculin mädh-
ir mik thakka gudhenom joui oc storo gudhu*n*ne
arthemidi doottir hans oc alle hans släkt oc allom
andru*m* gudhu*m* mz hwilkra hiälp vi hafwm atir vprät
armenie rike Oc forwnnu*m* p*er*sos oc assiros, oc hafwm
dräpit alla vars släkz forradhara oc drapara. oc thy
sculin j ofra them thäkt off*ir* oc en j finnin noku*n*
then christum dyrka nödhghin han at han oc swa
giöre, oc forsma han thz giöra tha fordarwin han
vtan miscu*n*d Oc hwilkin som forsma th*et*ta varth
budh. oc hwilkin som lönir näär sik nokan af the[m] han
scal andwardhas j dödhin. oc alla hans äghur sculu
tilskypas varom fatabwr For thy män jak ey spaar-
dhe gregorio mik aldra kiärastom vtan pinte jak han
mz marghu*m* pinom oc aat sidharsto bödh jak han
kastas j orena bru*n*nin at han vpätin af ormom sculde
thär forga: huru scal jak spara nokru*m* andru*m* som
är thera dyrkan värnare som ey finz san vara mz 153
nokru*m* skiälom. är thz swa at j fulkomnän mith
budh tha scal idh*ir* vara fridh*ir* som os är Hwilkän
fridh vi sculu*m* altidh hafwa mz sigh*ir*, mädha*n* vi
giöro*m* vyrdhni*n*g varo*m* gudhom. än tha vi ekke thz
giöro*m* komb*ir* os thwärt a mooth

Här byrias thrydhe bokin j hwilke som sigx af the helghe jomfrune sancte ripsimie oc gaiane he*n*na foolst*ir* modh*ir* oc af fäm oc thretio andr-u*m* jomfru*m* som flydho af romara rike in til armenia*m* thy at dyocleciam*us* vilde taka hona til hustru oc af stridh oc martirio som hon oc he*n*na foolst*ir* modh*ir* oc andra jomfrunar tholdo af teridacio thy at hon forsmadhe hans giptamaal Oc af konu*n*gxens graat som ha*n* grät af sancte ripsimie dödh Oc af thy huru han oc hans folk wrdho gripne af diäflomon

Then tidh th*et*ta altswa hende. Dyoclecian*us* som tha foresath romara käisara döme bödh at hano*m* sculde hustru lätas som hano*m* sculde til föghias Han hafde när sik thera handa maalara at naar the maladhe nakors things epte liknilse älla biläte tha syntis thz eygh vara byläte vtan mz fulle sa*n*nind siälft thinghith som thz var epte malath ¶ Thessa wtsände han at the sculdo vpafinna hano*m* swa faghra qui*n*no at hwarghen ku*n*ne finnas he*n*na fäghre oc tha the hafdho hana funnith sculdo the biscrifwa hä*n*na biläte oc bära hano*m* Hwilke omfarandis ma*n*gh land ku*n*no hwarghen finna swa faghra quinno at thäkias ku*n*ne kesareno*m*. Än sidhan the
154 ko*m*mo när atir til room saghdhis them at j enne ōkn ekke lankt fraan stadheno*m* room vaar en samquāmd mz helghu*m* jomfrum. Hwilka jdhkelika badhe dagh oc naat varo j guz lofwe. Hwilkra th*e*ra första oc främsta kalladhis Ripsimia än annur häth gaiana sancte ripsimie folst*ir* modh*ir*. thessa forestodho them fäm oc thretio andru*m* jomfrum. Än sancta ripsimia

var allom them andru*m* fäghre oc ärlekarin. thy at hon var föd af konu*n*gxleke släkt thessa hafdho sik til math bär oc kalt vatn hafdho the sik til dryk ¶ thessa foresaghdhe malara ingingo mz makt j thera kloost*ir* oc inlykkio. än tha helgha jomfruna sagho them rädos the mz storu*m* räddogha. oc af thy at the sagho bradhlika thz the varo ey vana förra se wrdho the vanmaktugha swa som dödha. Än malarane skodhandis ripsimie fäghrind vndradho meer än nokar kan thiänkia ofwir he*n*na faghirlikhät ¶ vtan hwar scodhadhe annan swa som ey witandis huru the sculdo ku*n*na atär bära käisareno*m* dyocleciano malath he*n*na epteliknilse. Än tha the ko*m*mo til sinna skiäla biscr*i*fwo the oc maladho he*n*ne ept*e*liknilse thz bäzta the ku*n*nu Än tha dyocleciano*us* saa he*n*na biläte tok han til swa mykith epte he*n*ne astu*n*delika bränna at han gath ingaledhis hwilo hafth sighandis swa mz sik, mädhan epteliknilsän äro swa fagh*ir* huru miklo mecr är he*n*na siälfs fäghrind th*e*r hon sannelika är Vtan for the*n* sculd at gudh ey forslaar oc ey forlat*ir* the til hans hopas. eygh wiliandis mista hälgha 155
jomfruna hwilkän hano*m* hafdhe thiänt oc thär til at han sculde gifwa he*n*ne quämlikith rwm at vndfly oloflikit dyocleciani hionalagh sände han j hiärta he*n*nar at thera hionalagh sculde raskleka oc opinbarlika giöras. ¶ Än dyoclecian*us* screef allom them vnde hans h*er*radöme varo at the aaflaghdho alle senkan mz; höxte skynda*n* sculdo koma höktydhelika mz gafwm til konu*n*gx bryllöp Oc tha helgha jomfrumän oc gudlikom vardh th*et*ta opinbart laghdho the sik grötelika nydh a jordhena owir sit bryst oc änlite ropandis alla mz enne röst oc saghdho O herra alz-

walloghir gudh hwilkin som frälste susannam af vrangasta gambla mannanna vptenda skörlifnadh oc hordom oc danielem frälste af leonanna graf oc thre vnga männina af brännanda omsens lugha. stath vp oc frälsa os af dyäfwlsens snaru oc alle smittelike orenlikhät värsta dyocleciani. at eygh scule vaar owin glädhias af os oc scule sighia vi vpswlghom them Vtan lath os lifwa reenlika. säfwelika. oc rätuisleka at vi sculom eygh vtelikkias af guz huse mz darutta jomfrumän som ekke toko oliono mz sik. vtan häldir mz sniällo jomfrumän som mz sik baro oliona oc brännande lamponar inga guz hws som är hymerikis rike mz varom herra jhesu christo thinum son oc varom brudhgumma. giörande mz hanom oc halande reenth bryllöp vtan alla blighd vtan for then sculd at thz syntis them
156 vara thunkt oc vmöghelikit motesta swa hardhum oc grymmasta konung Vtan the giordho sik starka nytiandis guz radh hwilkän som saghdhe om en the fordrifwa idher j enom stadh flyn til annan Oc af thy flydhe the thädhan oc til armenie land. oc dwaldis eygh lankt fran enom stadh som hätir valarsapath hwilkin som kallas ny stadhir oc thär varu thranga hulur j hwilkom the bygdo skylandis sik oc af sinna handa giärning köpto the j fornempda stadhenom thz the sparlika sik vppehioldo mz. ¶ Än sidhan epte konungxliko budhe alle the kalladhe varo til dyoclecianum varo komne sändis the af stadh som hänta sculde sanctam ripsimiam mz storum hädhir at giöras sculde forthänkta bryllöp, än tha the hona ey vp afunno kom thetta til örna dyocleciani oc tha konungän thetta hördhe danadhe han oc nedhirfiöl a jordhena oc vardh for ofstore sorgh swa som dödhir. swa for

then sculd at hans hugh*ir* hafdhe mykit brännande
varith til he*n*na kiärlek for he*n*na stora fäghrind oc
swa emwäl for then sculd at allom var ku*n*nukt them
som han hafdhe kallath at ripsimia hafdhe forsmaat
ha*n*s hionalagh ¶ än om sidh*ir* han til sinna skiäla
kom bödh han leta om al lanzskap oc än hon afu*n*nis
sculde aat*ir*ledhas til hans ¶ vta*n* sidha*n* hon ku*n*ne
ingaledhis vp afinnas vardh sakt dyocleciano at the
skyltos j armenie lanzscapu*m* Oc thy scref han teri- 157
dacio armenie konu*n*g j swa maato Dyocleciani*us* sänd-
er theridacio sino*m* brodh*ir* oc sins rikis kompane
helso Thz scal idh*ir* vit*ir*likit vara at j varo hiärta är
draplikin vmsorgh af su*m*leka ma*n*na dyrka*n* som nu
alla staz j allom landom til byrria at vaxa For thy
the äru som sighias vara c*ri*stne män oc mz hardhu*m*
hugh dyrka än then som korsfest*ir* vardh oc doo mz
fulasta dödh oc jordhadh*ir* vardh. han hafwe [the]
skipat sik til kristu*m* oc konu*n*g oc mz swa store a-
stu*n*dan hedhra the han at eygh mz lokkan älla hozlu*m*
vilia the sina halsa vnda*n* dragha hans oku*m* oc mz
koklara konist forwinna the al pino kyn. th*et*ta lifw-
ith oc hedh*ir* oc äro halda the for inkte oc dödhin
hwilken som alle rädhas wtwälia the siälfwilliandis for
thes korsfesta manzins kiärlek oc thz som mäst är
afwitande at the hadhweta oc gabba lifwandis oc hel-
gha gudha hwilka al värulden hedhra sighiandis them
vara dyäfwlskap oc thy gifwm vi thär makt oc hiälp
til. at the värsta oc siwkaful dyrkan vprykt mz rotu*m*.
skule allaledhis forga. Vitän oc thz at vi sculdom ena
fäghirsta jomfru os til hustru hawa takit oc lotu*m*
sa*m*man ko*m*ma alt varth hof at vi mz henne ärlika
oc höktydhelika bryllöp sculdom hawa giort. än hon

158 daradh af the dödhelike dyrkan forsmadhe varth hionalagh hwilkit os är mykith smälikit mäst for thy at swa mange sculdo koma fafänglika til os oc sigx ämwäl at hon borthflydhe til idhur lanzscap oc for thy bidhu*m* vi idhan brodh*ir*skap at j hana vp a finnin oc tha j hafwin hana funnith atirsändin os hona mz hädh*ir* Än tho likowäl om än j vilin hona hafwa thy at hon ywirgaar alla andra j faghrind bihaldin hona idh*ir* siälfwm. ¶ Än tha th*et*ta vardh ku*n*nughath teridacio at hon var swa mykit faghir af ensämno säg*n*ni*n*ne vardh han brä*n*nande til he*n*na kiärlek ok aat*ir*sände sändebudhana til dyoclecianu*m* toma vta*n* sins ärandis fulkomna*n* Oc til sanctam ripsimia*m* sände han konu*n*gxlikin klädhe sömadh mz sylka oc sath mz gulle oc sylfw*ir* oc alscona dyro*m* steno*m* som drotning höfwir bära at hon j klarasta clädhabonadh sculde til ha*n*s koma. än hon vilde ingaledhis til hans koma oc klädhin oc al annur prydhilse som varo af gul oc sylf oc dyru*m* stenu*m* som hördhe til hofwdhz prydhilsom forsmadhe hon som thräk ¶ Än teridaci*us* mykith vredh*ir* sände til he*n*na mangha badhe til häst oc foot at om hon eygh vilde koma siälfwiliandis tha sculdo the bu*n*dnom handu*m* hänar oc fotu*m* hona nödhugha til hans ledha än sancta gaiana äggiadhe sanctam ripsimiam swa sighiandis O min dott*ir* om än mine spina sän thik wälsignadhe hwilka thu dydhe tha var nu stark oc räz inkte teridacii stark-
159 lek ok räz oc eygh ha*n*s pinor for thy at gudh hwilkom thu jättadhe thin jomfrudom skal vara mz thik oc han skal ledha til inkte alla the thik dröfwa ¶ Oc sancta ripsimia tok til at bidhia sighiandis O helgha ma*n*na konu*n*gir hallandis thera h*er*radöme

styrk mik oc gif mik räät maal oc wäl lydhande i min mun oc gif mik at jak maghe forwinna gry*m*masta teridaciu*m* swa sum sancta judith forwan höghfärdhugha holoferne*m* ¶ oc tha kom mykin thordhyn oc lyngäldir oc röst hördhis af hymlom sighiandis O min älskelikin räz inkte thy at jak scal vara mz thik j thinne strydh oc var stadhugh oc stark thy at teridacius scal forwinnas af thik. ¶ Än nu koma the wtsände varo af teridacio. oc thy at hon eygh siäl[f]williandis vilde ga mz them toko the hona om händir oc fötir oc dräghandis hona vpa jordhinne lädo mz makt hona til teridaciu*m* innelykiandis hona j teridacii härberghe oc at*ir*stängde dörrena mz starko*m* stänglom. än mange af them sanctam ripsimia*m* hafdhe dräghit wrdho nedh*i*r slägne a jordhe*na* af thordyneno*m* oc somlike dödhe. ¶ än sancta ripsimia tha hon var j konu*n*gxins camara badh hon til gudh ok saghdhe. O h*er*ra gudh renleksins älskare oc starklikhät allra th*er*a som for thit hälgha na*m*pn kifwa af hwil[k]sins dygh rödha hafwit vpswalgh pharaone*m* som epte foor thino 160 folke at fordarfwa thz hwilko thu j ökninne af thörre halline gafft rinnande vatn til yfningo Oc thu som vmskipte nabughodonosor hugh oc giordhe han dyurlikin for thy at hans hiärta var mykit vphökt j höghfärdh oc hatadhe daniele*m* oc the thre vnga mä*n*nena oc jsr*ae*l thit folk O thu aldra thinga h*er*ra göm min jomfrudom osmittadhan hwilkin jak hafw*ir* gömt thik sidhan jak kom af vaggu*n*ne oc giör vaanmaktogha vrangasta teredacii krafte hwilkin som leta at fortapa mina siäl oc afscrapa mith na*m*pn af lifsins book. ¶ Än j thesso ingik teridaci*us* sin camara ofrandis sancte ripsimie mz mykle lokka*n* konu*n*gxlik

prydhilse. än hon forsmadhe alla gafwo oc starklika wtsköf af sik hans arma mz hwilko*m* han hafdhe omfämt he*n*na haals, oc j thesso eenkifweno varo thön badhin til tionda timan a daghenom. än vta*n* fore palacio oc om alla gato oc allan stadhin oc vtan stadhin var otalikin moghe sama*n*komi*n* til konu*n*gx bryllöp. oc for konu*n*gx camars döru*m* var swa mykin pipara oc bambara fydhlara oc sangara rop oc bang at kifwith som inna*n* til var mällom sanctam ripsimia*m* oc konu*n*gin teridaciu*m* ku*n*ne af ingom höras. Oc än tho at han var starkast*ir* j sino*m* kraftom oc vardh af nokru*m* aldhrigh wnnin vta*n* altidh van han alla han vardh nu af sancte ripsimie hafwandis sik gudh til hiälpara forwnnin oc nedh*ir*kastadh*ir* a jordhnena

161 ¶ Oc konu*n*gen mykith thastandis oc thröttir wtgik oc bödh at sancta gayana bu*n*din sculde thit ledhas oc sättias for camara dörrena at hon sculde mana oc eggia sanctam ripsimia*m* at giöra konu*n*gxins villia Än konu*n*gän annath sin ingik camari*n* thänkiandis mz jomfrune sin villia fulko*m*na Än sancta gayana vtestandandis for dörommen saghdhe til sancta ripsimiam O min doottir minz vpa at först af thins vngdoms allir jättadhe thu gudhleka christo thinom brudhgu*m*ma oc scapara thin jomfrudom Oc mädhan thu vast konu*n*gxdottir oc forsmadhe rikedoma oc alla väruldz äru oc wtwalde bäzsta delin hwilkin jomfru maria wtwalde ok är thz swa at thu gömir thik renlekin tha miste thu aldrigh thin gudh for vta*n* enda, kyfwa thy ma*n*nelika mz teridacio oc göm thik at han eygh smitte thik oc eygh blöte thina stadhughhät mz nokre lokkan älla hozlan oc eygh dröfwe nokra pinor thina siäl. oc räz ey teridaciu*m*. hwilkin en tho at

han dräpir kroppin kan inkte giöra siälinne vtan
myklo häldir räz han hwilkin som sidha*n* han hafwir
dräpith forma sända badhe kroppin oc siäl til hel-
wit*is* pino, oc giör thu th*et*ta tha scal han gifwa thik
sighir af konu*n*gxens grymhät hwilkän som är sighir
oc styrkt alra therra for hans nampn kifwa ¶ Än tha
konu*n*gxins thiänara th*et*ta hördhe slogho the oc stötto
mz nefwm oc steno*m* mun henna och tändir, oc hon
ey thes myndra ropadhe til jomfruna at hon sculde 162
ingaledhis giöra konu*n*gxsins vilia. Ok tha sancta
gaiana thaladhe th*et*ta mz ripsimia a romara maal
somleke the thz vndirstodho hwat hon saghdhe borth-
drogho hona fraan dörre*n*ne slandis hona alra värst
oc sarghandis mz gry*m*mu*m* saru*m* hä*n*na änlite Än
sancta ripsimia kifwadhe mz teridacio fraan tionda tim-
ano*m* a dagheno*m* alt til första tima a naattinne
oc van sighir af hanom syndir rifwandis hans klädhe
oc borthstötte konu*n*gx krono af hans hofdhe oc slo
han nakquidhan swa som dödhan nedh*i*r a jordhena
Ok hon wtgangand*is* af konu*n*gxins camar stark so*m*
kämpe lop snarlika mith mällin alla the om kring-
stodho som hynd thär til hon kom til hulunar som
andra jomfrunar j varo oc ku*n*giordhe sino*m* systru*m*
hwat kif hon oc he*n*na folst*ir*modh*i*r hafdhe haft mz
teridacio. ¶ än tha the th*et*ta hördho laghdho the sik
mz sancte ripsimie nydh*i*r a jordhe*na* til böna oc
saghdho O h*er*ra gudh ewerdhelikin konu*ngir* vi thakk-
om thik hwilkin ey forlat*ir* them til thin hopas Oc
nu h*er*ra gudh göm os swasom öghsten oc värna os
vndir thinna vinga skugga. Fräls os af diäflanna
snaru oc af hwasso ordhe O war h*er*ra var os styrktt-
inna torn for owinsins änlite at inkte scule owinin

främias j os oc at teridaci*us* vra*n*glikhätinna son scule
inkte scadha os ¶ Oc tha som the swa badhu fiöl
ofwir the*m* ouarandis sa*m*ma naattena en höfdhinge
163 främst*ir* ofwir alla andra mz manghom riddaru*m* bär-
andis mz sik lampur oc syndirslito sancte ripsimie
klädhe oc bundo henna händär at bak he*n*ne oc lät-
adhe at afskiära he*n*na tu*n*gu Än hon sialfwilia*ndis*
genstan wträkte tunguna oc the omysku*n*samme af-
skaru hona mz rotu*m* Oc sidhan fästo the fyra pala
j jordhena oc bundo hona vidh them om händrena oc
fötrena oc brändo hona mz brännandis lampom Oc
thär epte syndirskaru the hänna quidh mz hwassu*m*
hallu*m* oc wtgutu al hänna inälfwä vpa jordhena oc
än för än hon vpgaf sin anda wtdrogho the he*n*na
öghon af he*n*na änlite oc j wtalik mang stykke syndir
hiuggo the he*n*na likama, sighiandis, swa sculu alle
forga som forsma konu*n*gx budh, oc drapu mz henne
alla andra jomfrunar som thär varo, oc mz them
drapu the ena syuka som eygh formaatte wt ga af
hulune for stor*um* siukdom som hon hafdhe Oc sidh-
a*n* forlotu thär the thära likama til at vpätas af
dyuru*m* oc fughlum ¶ Än thän thydh the siuka hon
draps saghdhe hon O min herra gudh jak thakkar
thik at thu värdhughadhis mik til föghia them häl-
gha martirib*us* mino*m* systrum oc at thu frälste rip-
simiam oc mina modhur gayana*m* oc j thessu*m* ordh-
u*m* gaf hon vp sin anda. Än konu*n*gin mykyt
skämdir for blygh oc ofstoro sorgh grät mz största
graat, swa for then sculd at som alle viste at han
164 var alla manna forwinnare oc ofwirman ok vardh
aldrigh af nokru*m* foruu*n*nin. hwilkin tha mz guz
hiälp vardh forwnnin Oc konu*n*gin grät swa at han

ku*n*ne ingaledhis hughswalas thy at han sagdhe jak hafwir gangith ofwir alt grecia*m* oc alt romara rike. partho*rum* oc assirio*rum* oc alt p*er*sida*m* jak sa aldrigh nokra swa faghra som ripsimia*m*. hwilkän swikin af *cri*sna ma*n*na onzsko forsmadhe varth hionalagh oc andwardhadhe sik siälfwilliand*is* j dödhin O thessin sorghin gaar aldrigh af mino hiärta ¶ oc hano*m* swa framhalande j grateno*m* kom a*n*nan daghin hans köghomästare sighia*n*dis hanu*m* mz hwat dödh vilt thu at jak scal dräpa the onzskofulla gayana*m* Oc tha konu*n*gin thz hördhe vardh [han] swa som afwita fore kiärlek ripsimie thänkia*n*dis hona vara lifwandis oc saghdhe Hwilkän thär til min at*ir*ledh*ir* ripsimiam jak scal gifwa hano*m* halft mit rike Än köghomästaren swarade hano*m* swa som hon forfors swa sculu oc alle forga som forsma konu*n*gx budh än gayana forradhirska*n* mz andru*m* twe*m* lifw*ir* än oc tha konu*n*gän hördhe at ripsimia var dödh bödh han at sancte gayane tunga sculde wtdräghas af halseno*m* oc afskiäras oc sidhan dräpas oc stupugrefwane takandis thz for konu*n*gx budh wtdrogho hona bu*n*dna mz boiom vtan stadhin til then stadhin fordömde män drapus j oc kallas then stadhin dyupa flodh thär bu*n*du the sanctam gayana*m* om händir oc fötir vidh fyra pala swa giordho oc the them andro*m* twem jomfrumä*n*. ¶ Än tha the pinadhis saghdho the O 165 alzwaldugh*ir* gudh vi thakku*m* thik hwilkin os gaf starklek at dö for thit helgha na*m*pn at vi scul*um* glädhas j thino helgha rike mz thino*m* helgha ma*n*no*m* oc wtwaldu*m* oc mz sancte ripsimia oc andr*um* varu*m* systru*m* ¶ Oc the sum them pinto j bland andra pinor scaro the syndir therra skyn nedhre vidh

anklana a fotu*m* thera thär j sätiandis rör pipo oc wtblästo alt skinnith fran therra köte vp til therra spina swa som dywr pläghas wtbläsas som flaas sculu oc tungume*n* wtryktom af therra hals wtkastadho the mz hwassum stenu*m* af therra quidhom th*e*ra inälfwe oc aat sidharsto än them lifwa*n*d*is* afhuggus therra hofwdh mz swärdhu*m* ¶ Än sancta ripsimia mz threm oc thrätio jomfru*m* bleef dödh siätta daghin oc tiugho j septembri manadhe Oc gayana mz andru*m* twem syunda daghin oc tiugho j samma manadheno*m*. ¶ Än konu*n*gän grät jemfasta sex dagha ripsimie fäghrind oc ey ku*n*ne han hughswalas älla glädhias ¶ Oc thär til at han maatte sorgh sinne lina oc nokraledhis glöma sancte ripsimie fäghrind thänkir han a fara j skogh at vedha oc tha han kom en stadh som hät*ir* pharachane thär vpstägh han j sin vaghn oc tha han swa foor mz mangho*m* riddaru*m* oc vedhema*n*no*m* vardh han grypin af orena andanom dyäfleno*m* oc wtkastadh*ir* af vaghneno*m* nedhir a jordhena oc tok til at vardha galin oc reef oc afdrogh sik sith köt mz tannomä*n* oc swa som nabu-
166 godonosor vardh swa vardh konu*n*gen teridaci*us* giordh*ir* sum dyur oc vmskipt*ir* j swina liknilse oc bygde nakquädhir vp a markinne j bland rörwassa Oc tha su*m* hans meen vildo taka han formatte the eygh halda hano*m* for starklek sculd som han hafdhe a naturi*n*na väghna oc ämwäl a diäflanna veghna som bygdo j hano*m* Oc mz sammo maatto oc samme soot thwingadhis oc möddis ma*n*ge af stadz folkeno oc alle the konu*n*geno*m* thiänte

Här byrrias fiärdhe bokin j hwilke som sigx af the synenne thär konungxins teredacii systir chusaroducte vardh tedh oc huru sanctus gregorius vardh wtdräghin af brunnenom Oc af the förste dyghdhinne som sancte gregorius giordhe konungenom oc hans mannom Oc af sammanhäntilse helghra jomfrunar hälghodomum

I them samma timanom saa chusaroducta systir konungxsins teridacii ena syn hwilka hon kungiordhe sinom nästom oc saghdhe än vngir man mykith faghir oc claar syntis mik sighiandis Jngaledhis kan teridacius oc eygh andre som äru grypne af diäflomän helas vtan gregorius kombär kalladhir af stadhenom ararac oc tha han kombir skal han tee them helsonna läkedom Oc tha männene hördho thz saghdhe the Nu äru fämtan aar framlidhin at gregorius vardh nedhir kastadhir j then orena oc illa luctande brunnin oc eygh at enast hans köt vtan emwäl al hans been äru rutin oc forgangin vtan hwi mon thessin tala af giäld vtan at hon mödhis oc af dyäflomän som andre

¶ hwilke mangom sinnom opänbaradhis the samma synin 167
hözlandis henne oc saghdhe vtan thu idhkelika opänbara the synena thu seer tha scalt thu thola aldragrymmast the samma pinona som thin brodhur thol Än hon mykit räd ängilsins syn oc hans hozlan gik ofwir allan stadhin scriandis oc ropandis hwat henne var thäth Än främsto mennene j stadhenom gingo här til radh om oc sändo til stadhin ararac än ärleghastan man som hät abdias at han sculde wtdrägha hälgha mannin af dyupa brunzens myrke Än tha stazmennene hör-

dho swa ärlekin man til therra ko*m*ma wtgingo the moot hano*m* intakandis han j stadhin mz store glädhe. Hwilkom han gath nepleka j veghgheno*m* al sin ärande ku*n*nughath. oc tha saghdhe the hanom hwat eygh thänke thu at then ma*n*nin lifwir som fore fämtan arom vardh gry*m*melika kastadh*i*r j thz drapelika dyupith. Än abdias ganga*n*dis mz myklom fol[k]sens mogha til kiäldo mu*n*nin nedh*i*r sände til sanctum gregoriu*m* länksta reep oc ropadhe mz höghe röst oc saghdhe O gregori om j thik är en lifsins ande kom häär wt for then sculd thin gudh hwilkom thu thiänar bödh thik vpfara w bru*n*neno*m* ¶ Än helghe ma*n*nin giörandis kors fore sik laghdhe sik j repin. oc swa vardh han vpdräghin af bru*n*nenom synandis aldra swartastir swa som kul älla omsins soot Oc j
168 stadhenom ararac infördhis han bäzta klädhe oc fördhis sidhan mz storu*m* hedh*i*r til en stadh som häth valerostica oc konu*n*gxins teridacii främste wtgingo moot sancto gregorio koma*n*de af stadheno*m* ararac mz abdia oc mz myklom mogha fylghandis hano*m* ¶ Än konu*n*gän stöttir af diäfleno*m* oc släghin swasom oskiälikt dyur ält mz geslom oc styngom kom löpande moot sancto gregorio naquidh*i*r oc ludhin, oc sammulädh andre som mödi*s* af dyäflomän rifwandis af sik sith eghit köt komo oc laghdho sik fore hälgha ma*n*zins fötir Än sancte gregori*us* fiöl gensta[n] a knä nedh*i*r a jordhe*na* oc gratandis badh höxsta gudh at the maatto atir ko*m*ma til ma*n*na skiäla oc bödh at the sculdo j föras klädhe at eygh sculde synas th*e*ra näkt Än konu*n*gin oc andre sidhan the hafdho atirfangit sin skiäl nedh*i*rlaghdhe the sik a jordhe*na* oc hiöldo helgha ma*n*zins fötir bidhiandis mz gratande

taru*m* at han eygh sculde aminnas therra ondra thinga som the hano*m* hafdho giort Oc hälghe ma*n*nin vplypte them af jordhinne oc saghdhe them. eygh sculin j leggia jdhir fore mina fötir for thy at jak är man likir idh*i*r vtan vidhirkiännins hymilsens skapara oc jordh oc alra therra thinga j them är, oc tron at han är mäktogh*i*r at frälsa idh*i*r af diäflauna mödho oc pino oc rensa idh*i*r af allom syndo*m* Oc saghdhe oc them. Hwar äru therra helghra jomfruna likama hwilka swa gry*m*melika wrdhu dräpna af idh*i*r fore jhesu cristi na*m*pns sculd Oc the saghdo hanom kom oc 169
se Än han gik til stadhin thär the lagho. oc samma*n* hänte therra likama Hwilke tha hafdho lighat nio dagha oc nio nätir vndir baru*m* hymle oc mz guz makt varo the ey skad af hundu*m*. dyuru*m* älla nokru*m* fughlum oc ey varo the smittadh mz nokro röto älla ille lukt vtan swa som första daghin som the drapus aa Än konu*n*gin oc andre flere fram baru dyr klädhe at therra lykama sculdo j them swepas oc jordhas Oc sancte gregori*us* saghdhe them eygh skulu the jordhas mz tholikom clädhu*m* vtan mz sinu*m* eghnu*m*. Oc for then sculd at j eygh nu ärin värdhughe at hantera therra helgha likama thy blyfwin thär til alzvalughur gudh giör idh*i*r värdhugha. Än the ropadhe mz grötelikom taru*m* oc saghdho O forlath os thessin il thing vi hafwm giort. ok beez os af thinu*m* gudhe nadh oc miscu*n*d at vi sculu*m* ey forfaras Ok gregori*us* saghdhe them kiä*n*nins vidh*i*r idhan scappara thär til at j sculin frälsas oc thakkin hano*m* at han af sinne milhäth vilde thwinga idh*i*r mz tholike sooth oc syukdom. oc än j troon a han sculin j vardha hele. For then sculd swa är scrifwat at them nefser

gudh hwilka han älskar. oc han flängir hwan then sonnin som han takir at han scule hano*m* thekkias swa som sonin fadhureno*m* hwilkin mädhan som han är sandir guz son owärdhughadhis eygh at taka sik til synir oc brödh*i*r alla them a han troa oc hans budhordh göma. Hwil[k]sens makt oc vald moghin j af thy forsta. at j eygh formaattin hälgha jomfrunar
170 hwilka j swa omildelika drapin borth drägha af christi kiärlek eygh mz hozlan älla lokkan ey mz hungir oc eygh mz swärdh Oc ey mz andru*m* marghfalleliko*m* pino*m*. Oc än ämwäl sancta ripsimia en tho at hon var vngh eygh mz sinne vta*n* mz guz makt forwan hon konu*n*gin teridaciu*m*. Hwilkän alla var van at forui*n*na oc ey formatte af nakru*m* foruinnas j thy moghin j vndirstanda at cristna ma*n*na gudh han är sandir konu*ngir* oc gudh oc ingin är annar gudh til vtan han Hwilkin som makttoghur är at giöra alt thz han vil. Af thy sigh*i*r p*ro*phetin j psaltareno*m*. Al the thing vaar h*er*ra ville them giordhe han j hymmerike oc j jordhrike j hafwino oc j allu*m* dyupu*m* Oc af idhru*m* afgudhu*m* sigh*i*r han. Hädhninga*n*na afgudh äru sylfw*i*r oc gul oc ma*n*na handa giärning ¶ Oc är thz swa at j forsmaan the afgudhin oc hädhrin sa*n*nan gudh oc bidhin til ha*n*s tha sculin j genstan frälsas af allu*m* syukdom badhe til likama oc siäl. Oc moghin j af thy vndirstanda at c*ri*stnama*n*na gudh är sandir gudh at han värdhughadhis mik owärdhughan sin thiänara göma oskaddan om fämtan aar j them orena myrka oc illa lukta*n*de bru*n*nenom j bland the illa luktande dödha kroppana oc mik emwäl vaktadhe for madhkanna oc orma styungu*m* oc bitum. Hwilke orma tha the slyngho

sik kring om min bään oc hals skadhadho the mik inkte oc ingin räddogha infördho the mik. thy at min tröst var j sannom gudhe Vtan the sa*m*mo ormane 171
giordho mik allan hugnadh oc thyänist Oc for thy rädhins han. Hädhrin han oc fulkomnin hans budhordh om än j vilin wttakas af alle synd oc dyäflanna mödho oc dröuilsom Oc wtgiutin bönär til the helghra jomfru*n*nar hwilka j drapin at the bidhin fore idh*i*r til wan h*er*ra at idhre lifs dagha mattin lengias oc at han lati idh*i*r koma epte thänna lifsins tima til ewärdhelikit arf.

Här byrrias fämte bokän i hwilke sigx af prädikan oc syn oc syninna withydhilse sancti gregorii oc huru han loot bygia kyrkior oc huru konu*n*gä*n* oc hans män wrdho hele oc huru afgudhin oc th*e*ra mynstir nedh*i*r sloghus Oc huru sancte gregor*ius* vardh valdir til biscop oc af höfdhingiom oc andru*m* som hano*m* foldho tha ha*n* vighdhis.

Ok tha thessin thinghin swa varo giordh. Konu*n*ge*n* oc hans vällis men mädh honom oc alt folkit sittiandis a jordhinne strödho asko a sith hofwdh sighandis alle jämsamt swa som wt af eno*m* mun mz grata*n*de taru*m* O h*er*ra hälaghe fadhur hwat eygh vil gudh myscu*n*na os epte swa ma*n*ga giordha synde? gregor*ius* swaradhe the*m*. jw ändelika mäst for thy at swa sigh*i*r p*ro*phetin. Han är väluilioghir oc miscu*n*sambir. tholugh*i*r oc mykit miscu*n*sambir. oc vmbärlikin om vara oszsco Oc siälfwir frälsarin sigh*i*r swa mz p*ro*phetano*m*. J hwilkom tima syndarin sik vm-

172 wendir han scal lifwa mz lifweno oc ekke dö Ok swa sigh*i*r oc han j lästene Jak gläz meer ofwir en syndara hwilkän som giör synda angir än ofwir nio oc niotio rätwisa som ekke thorfwa vidh*i*r synda angir. ¶ oc the saghdo hano*m* mykit grata*n*de O kiäre herra minz eygh vpa the vranglikhät vi giordhu*m* thik vtan lär os at vi mattu*m* vardha hele. oc gak ey fraan os for thy swa brat thu gaar fra os tha mödhoms vi genstan swa mykith af diäflomo*n* at emwäl vi ätum vart eghit köt. Än helghe ma*n*nin seandis therra hugha redhobona vara at lydha hans budhu*m* af store glädhe grät han oc saghdhe til therra J thy moghin j vndirstanda vars scapara makth. maktogha vara idh*i*r rensa af alle synd oc gifwa idh*i*r ewärdhelikit liif at han gömde mik helan j bru*n*nenom for idhra helso sculd oc andwardhadhe mik atir idh*i*r helbrughdhan at jak sculde afla idh*i*r gudhe ¶ Oc sancte gregori*us* til byrdhadhe at ku*n*nugha them vars h*er*ra ihesu christi dyghd vplatandis them huru han skapte hymil oc jordh oc al the thingh j them äru Oc huru han skapte första ma*n*nin af jordhi*n*ne oc satte han j paradiis gifwandis hanom til hiälp euam hwilka han hafdhe skapt af hans rifwe. oc huru the wrdho daradh af diäfleno*m*. oc huru the wt kördhi*n*s af paradiis oc huru sidhan hans afkömd ma*n*kynit tok at ökias sände gudh til th*e*ra *pro*pheta oc *pat*riarcha Oc huru emwäl j sidharsto daghuno*m* han
173 värdhughadhis at födhas af jomfru mario oc dö oc jordhas oc atir vpsta af dödha oc vpfara til hymerikis oc sände sino*m* kiänneswenom them helgha anda oc huru the varu skipte kring om väruldena at mz therra prädican skulde fortapadha väruldin frälsas Oc

tha han hafdhe lyktat sinne talan loot han folkit
faara. Än konu*n*gin ok h*er*rane rädhandis at mödhas
af diäflomo*n* skyldis inkte vidh helgha ma*n*nen blifw-
andis när viinpressu*m* j viingardhu*m* oc j bland rör-
busca swa som skooxdiur oc thär blef sancte gregor-
ius om fäm dagha oc sextio oc lärdhe folkit som til
hans flykte at höra guz ordh oc sanctus gregori*us*
saghdhe them. Varin redho at byggia mynstir j
hwilkom helgha pinta jomfrunar sculu hwilas j at
the lati*n* idh*i*r hwilas af diäflanna mödho oc dröuilsom
oc at the latin idh*i*r atirko*m*ma j the skapilse i för
varin, for thy at konu*n*gin oc mange andre varo
ludhne oc hafdho haar oc skapnilse swasom vilswiin.
¶ Än the vidhirfrästadho at fulkomna thz helghe
mannin hafdhe manath *oc* sakt oc tha saghdhe sancte
gregori*us* til therra O brödh*i*r för än j giörin thz.
gaan för hingat til miin oc jak skal ku*n*giöra idh*i*r
ena rädhelika syn hwilka jak saa. For thy j thesse
naatte*n*ne tha j varin thyngde mz hardhu*m* sympn af
fasto oc vaku som j hafwin hafft tha vakadhe jak oc
then tidh jak tok til at thiänkia huru hälghra jom- 174
fruna likama sculde leggias oc huru vaar h*er*ra värdh-
ughadhis idh*i*r kalla til sin Tha vardh bradhelika een
röst swa som största thordyn oc hördhe jak rädhe-
likith lyudh sua som stormandis hafs liudh oc jak sa
hymelin öpnan oc en man om kringgifnan medh skin-
ande lyuse. hwilkin som kalladhe mik oc saghdhe.
Gregori. Än tha jak saa hans skapnilse oc hwilkin
han var fiol jak reddir mykit skiälwande nedh*i*r a
jordhena oc han saghdhe mik. stath vp oc se vndirlik
thing hwilkin jak scal te thik, oc jak sa vp oc sagh
jak hymilin öpnan oc vatnin som äro ofwa*n* yfwir

hymlenom varu aatskyld hafwand*is* j mellom sik swa som en slättastan daal oc thädhan af sa jak nedhir fara äth lyus oc mädh*ir* thy lyuseno änglanna h*är*skap. hwar hafwandis twa brännande vinga oc thz lyusith syntis swa som manz askodhan oc swa som solinna solgisla äru vpfylta mz solgrandu*m* swa vpfyltis vädhrith mz änglanna h*är*skape som ko*m*mo mz the lyuseno af höxsta hymlomon nedh*ir* til jordhinna. Än mith j bland englana var människionna son ärlikast*ir* oc hōktidhelikaste allom andru*m* rekkiandis fra hōxsta hymleno*m* oc nedh*ir* til jordhi*n*na oc hafdhe i sinom hando[m] en hamar af gul oc hano*m* folghdhe allir then moghin oc tha han ko*m* mith j armenie stadh slo han jordhinna mz hamareno*m* oc jordhin tok al til
175 at jämnas oc vardha slät swa som hedh. Oc när konu*n*gx palacio saa jak ät swarwat kar af gul hwilksins storlekhät var swa som stort bärgh. oc ofwir kareno sa jak ena högha brännande studh oc ofwir studhene eth litith howd älla knap af sky oc ofwan a äth skinande kors Jak sa oc swa som thre fötir th*er* studhe plägha sta vp a, en thottis mik th*er* vara so*m* sancta gayana mz them twe*m* jomfrumä*n* vardh pint Oc a*n*nar var thär sancta ripsimia mz threm oc thretio vardh pint Än then ena var thär som hulunar varo af hwilko*m* the varu förat wtdräghna oc bundna oc släghna oc the fötrene varo af elde oc ofwir hwan then fotin var sath een stydh af skymon. oc ofwa*n* a stydhume*n* varo saatte knappa oc ofwan a knappomon varo sath skynande kors saman sath til liknilse swa som wars h*er*ra kors Oc studhana oc knappane oc korsin varo al lik Än mith j bland them var een stydh höghre en alla andra oc thär ofwan en lyus

knappir oc ofwan knappen var sat eth skinande kors Oc ofwir the fyra stydhenar oc knappana oc korsen varo fyre kamara saman föghdhe hwar til annan oc ofir alla them var eth ciborium swa som mynstir giort af gudhe oc ofwir ciborium varo thessa sex oc thrätio jomfrunar som pintos fore guz sculd skynandis swa som sool gisla Än af therra äro kan jak inga ledhis fulsighia Oc mith wt af kareno flöt een vatnkiäldo 176 vpfyllandis alla markana ok swa at ther vardh af eth stort haf. Ok j hwarrium camarenom var eth altare oc thär ofwan a var stor eldir oc thär owir varo saat kors hawandis skyn swa som stiärno Ok jak sa otalika geta hiordh hwilka som varo til asyn alra swartasta Än tha the hafdho summith ofwir thz vatnith wrdhu the hwit faar oc bradhlika vardh therra vl giordh swa som skinande gul oc the föddo lamb hafwandis oc the hwitu vldena. ¶ Än annath faara kyn foro oc ofwir vatnit oc the til föghdhe sik them andrum farumon oc sumlekin lambin wrdho swartaste vargha oc sprungo j fara hiordhena oc drapu them oc wt gutu therra blodh oc sidhan the varo dräpin vprunno them vinga oc flughu oc til föghdhe sik lyusins herskape Oc eldir gik wt af lyuseno oc wpbrände varghana ¶ oc tha jak mykit vndrande thetta skodhadhe tha saghdhe mik then mannin som kalladhe mik O thu man hwi vndrar thu oc scodhar ekke guz storlik thing. Oc saghdhe Thessin synin thik syntis är at thu scalt om hona vndirsta the thing thär komma skula. oc for thy öpne hymilin teknar at christi myscunna dör äro öpna. asikkionno röst teknar myskundinna reghn oc guz visdoms At höxste hymelin var öpin oc vatnanna syndirskiptilse teknar os frälsan tilgang oc til flokt

til hymerikis rike Än j thessom rikom opinbaradhe
177 helgha jomfruna väghin j hwilkom the thit vpforo. än lyusith oc ängla härskapin som alt vpfylte vädhrith är guz ordha prädican hwilkin vpfylte alla väruldena om apostlana oc ther af är thz som dauid sighir ofwir alla jordhena wtgik therra röst oc therra ordh gingo wt til väruldinna lanz ända. Än människiona son hafwandis gul hamaren mz hwilkom han slo jordhena oc loot hona skiälfwa är gudz sökilse Af hwilke som sigx. Hwilkin som hantera bärghin oc lätir them ryuka oc thy sighir apostolin. grundwalin kan ingen läggia vtan then som laghdhir är swa som är christus. än the brännande studhin är the helgha kyrkia funderadh oc bygdh ofwir christum som är studhinna fotir. Än knappane af skymon tekna hälgha männena Hwilke swa som sky vtan alt hindir flygha ofwir vädhrith til hymerikis glädhe. thär af sigx säth thin vpfarilse swa som sky. Korsin tekna kötsyns wtsläkkilse. Än camarene som samman varo föghdhe äru kyrkionar som vidha äro wtspreda om väruldena tho äro the samman föghdha mz tronne oc kiärlekenom oc äru alla een kyrkia thär af staar scrifwat. Een är min duua een min fulkomnadh. een är minna modhur wtwald. än ciborium som hafdhe bigripith alla kamarana teknar hymerikis kyrkio oc hymerikis mynstir thätta mynstrith hafwir omfämt alla kyrkior For thy alla kyrkio drägha thär til at the mogho värdha loottakandis
178 hymerikis mynstre Flodhin som wtgik af kareno teknar döpilsonna font oc atirlösninna thwätnadh Än the studhin thik syntis höghre vara än andra teknar romara kyrkio hwilkin som är hofwd aat andrum kyrkiom oc then lyuse knappin hafwir tekna pafwan. hwilkin

swa scal vara j bland alla andra biscopa swa som
solin lyuse ofwir al a*n*nur hymiltu*n*gul oc lyusith som
om kring gik korsith är thes hälgha anda inblästär
oc thy vpfylte han apostlana hiärta j eelz tu*n*go likn-
ilse, oc altarin som varo saat j hwarriom camar-
eno*m* äru vare hugha j hwilkom vi skulu*m* ofra gudhe
lofsins offir then store eeldin teknar at vare hugha
skulu vara brende af thes helgha anda eelde oc rens-
adhe af alle synda smitto. Än korsin som varo saat
ofwir altarin tekna at dödhin skal altidh vara [i]
jdhrum thankom oc swa sculu the vardha clara som
stiärno Oc gätrena omfarandis vatnith oc omwända
j faar hafwandis hwita vl tekna them som thwägne
vardha j döpilsom oc af them hwite giordhe oc rens-
adhe af allom syndom oc tholike skulu skina j hyme-
rike som skinandis vl swa som gul. Än farin hwilkin
som födde lambin tekna at döpilsän sculu blifwa om
manga tima. Oc lambin som vmuendis j vargha
tekna at moot väruldinne ändalykt eygh at enast af
andru*m* vtan emwäl af somlekom prestomon vardha
rifwa*n*de vargha. oc thy sigx. mangra ma*n*na kiärlekir 179
är kolnadh*ir* oc ledhis j villo. ämwäl om thz kan
vardha, wtwalde män. Än the som dräpne wrdho af
varghumä*n* oc toko winga flyghandis til lyusens
h*är*skap äru the som j godhu*m* giärningom äru fram-
halughe alt til ändalyktinne oc sidhan sculu the
flygha til hymerikis rike. Oc thy är scrifwat. hwilkin
som thura älla fra*m*haldir til ändan han vardh*ir* heel
Oc eldin som wtgik af lyuseno oc vpbrände wargh-
ana. tekna them som ilt hafwa giort vp a guz helgha
men hwilke som sculu ga til ewärdhelikin eld. ¶ Än
thu fulko*m*na saghdhe ängilin trolika thz thu hafwir

byriath. Oc bygh guz na*m*pne kyrkio j them stadheno*m* som thik syntis brännandis stydhen. Oc lath vardha kyrkio ther som jomfrunar wrdho pinta Oc prädica them daghleka for hwilkom thu hafwir bydhit. at alle saman ko*m*me swa som j en fulkomlikin man j guz fullelixhätz matu. ¶ Oc tha som ängelin hafdhe th*et*ta sakt ward gänstan stor jordh dyn oc thessin synin syntis ey lengir. Oc thy kiäre brödh*i*r thakkin gudhe hwilkin som wärdhughadhis idh*i*r sökia. oc om mik te idh*i*r helsonno vägh Oc ko*m*min genstan at fulkomna thz gudh hafwir teth. oc bödh til redha the thing som tharftelik varo til bigning. Än somlike
180 mz mykle sky*n*dan oc storu*m* reddogha til baru stenana oc somleke trä oc annur vädhirtharftelik thing at giärni*n*gän sculde fulko*m*nas Än sanctus gregorius takandis märke trät af giärningis ma*n*nomom wtmärkte hwar leggias sculde gru*n*dwalin. Oc eygh at enast men wtan emwäl q*wi*nno aathygiandis at ingän sculde wardha lothlös af thy gudh hafdhe opinbarat til baru til kyrkionnar bygni*n*g mykit thekkelika al vedh*i*rtharftelik thing hwadhan af wrdho thre kyrkio alra raskast bygda. een thär som wrdho pinta the thre oc thrätio jomfrunar mz sancta ripsimia. Oc annor thär sancta gayana sancte ripsimie folst*i*r modh*i*r wardh pint. Än the thridhia bygdis när prässomo*n* mith j vingardhenom thär the syuka jomfrun vardh dräpin. oc thär näär hafdhe för varith therra hembyggilse Oc the pryddo kyrkionar mz gul oc sylf oc dyru*m* stenom. oc vtalikom mangom lampom. Oc sidhan bödh helghe ma*n*nin at giöras sculde kystur af dyru trä som hätir cedrus At j them sculde leggias hälghra jomfrunar lykama. Hwilka the giordho aldra skötast

oc baru them til sanctum gregoriu*m* Än han saghdhe them Jdh*i*r lofwas eygh at handla thessa helghadoma for thy j ärin kra*n*kke j idhru*m* likamo*m* alt thär til j vardhin thwäghne j döpilsonna vatne. Oc swa tok han ensämmin alla kystonar oc hwan hälghra jomfrunar lykama mz sinom syndirskornu*m* klädhu*m* 181
laghdhe han j sina kystona oc sighnandhe kystonar mz wars h*er*ra korsse Än konu*n*gän oc hans hustru oc alle riddarene oc h*er*rane mz therra hustru*m* oc döthru*m* baru for kyrkiodörrena balsamu*m* oc alla handa dyr smörilse at smyrria oc prydhas mz sculde hälghä likamane oc sylkis clädhe oc baldakind oc päl väfwin mz gul oc sylf oc sath mz dyru*m* stenom oc storan hoop gul oc sylf oc mangh linin klädhe. ¶ Oc helghe ma*n*nin wtgangandis af kyrkionne sagh alt th*et*ta vara lakt fore kyrkiodörri*n*ne saghdhe them. Jak saghdhe jdh*i*r thz. oc sighir jak nu idh*i*r thz at vtan j vardhin ränsadhe mz döpilsonna vatne tha lofwas idh*i*r ekke at fram ga til hälghra jomfrunar likama än j sculin vita om än j vardhin döpte tha tak*i*r gudh jdhra gafwr oc scal gifwa idh*i*r siäla oc likama helso. Oc th*et*ta j hafwin hith borit. gaan oc gömin thz j konu*n*gx husu*m* thär til guz myscu*n*d latir idh*i*r fa biscop oc p*re*ste at j lyste af th*er*ra kännedom vari th*et*ta til guz altara ämbitä oc prydhilse epte thy biscopen thz skipa. ¶ Än thy vndan takno at konu*n*gän taladhe tha hafdhe han en j enlite handom oc fotu*m* j naghlom oc hare oc j allo*m* sino*m* limmom swiins liknilse. Hwilkin fra*m* gik til san- 182
ctum gregoriu*m* oc badh han mz myklu*m* grat at han sculde at enast hela hans händir oc fötir thär til at han sculde vara eygh lothlös af hälghra jom-

frunar thiänist oc giärning. Än tha fiöl sancte gregorius a knä vmfämna*n*[dis] jomfrunar skrin oc badh van h*er*ra at han sculde atirgifwa konu*n*geno*m* sina helso. Oc genstan fiollo klöfwane af konu*n*gxsins handu*m* oc fotu*m*. oc tha saghdhe konu*n*gin sancto gregorio. At han skulde biudha hanom hwat han vilde at han sculde giöra. än helghe ma*n*nin saghdhe hanu*m*. tak en spadha oc graf grafwa j kyrkiomen swa stora som scrinen äru til j hwilkom helghe domane liggia j Oc tha badh konu*n*gän sanctum gregoriu*m* at han sculde biudha drotninginne asechine sinne hustru oc chusaroducte sinne syst*ir* at the sculdo hiälpa hano*m* j the helghe g*er*nin*g*inne Oc epte sancti g*r*egorii budhe grof konu*n*gän oc drotning hans oc systir wtbaru jordhena j sinom mantul skötu*m*. Än sidhan grafwin var giordh for sancte ripsimie scrine. oc for them threm oc thrätio andru*m* jomfru*m*en. oc sidha*n* giordha varu grafwana fore scrino*m* sancte gayane oc thera twäggia mz he*n*ne pintos grof oc konu*n*gän fore therre syuko jo*m*fruna sc*r*ine oc sidhan vpstegh han. oc vpfoor a eth bergh som hetir masasim som liggir fran konu*n*gx pala*ci*o syu raste än tho synis thz aaf palacio Oc thädhan bar han a sinom
183 rygge fyrahyrnutta stena lethlika swa som kämpe hwilke stena tho varu swa store oc lange at eygh formaatte mange män röra the*m* Han bar ok thädhan stydhe af cedro som sättias sculde j kyrkio dörrena Oc j sino herberghe thär han hafdhe kyfwat mz sancte ripsimie loth han byggia ärleka kyrkio af stenom som han hafdhe siälfwir til burith at thz sculde allom ku*n*nukt vara at swa som han hafdhe för varith helghra kyrkio fordarfware oc nedhirthrikkiare swa

skulde han vara therra vpbyggiare oc vprättilse. Oc swa som han hafdhe daarleka thär giort mote sancte ripsimie swa sculde han thär nu wtgyuta gudhe helgha böne. Än sidhan epte sancti *gr*egorii budhe bygda varu thre kyrkio the första östan til j hwilka sancta ripsimia mz them threm oc thrätio jomfrum laghdhis j Oc the andra synnan til j hwilka the syuka laghdhis, oc the thridhia västan til j hwilke sancta gayana mz twem jomfrume*n* hwilas j, tha loth han sätia ofwir hwarria ena kyrkio dörrena äth kors At alle the ingingo j mynstrith älla wt älla the thär fram foro sculdo alle epte helgha manzins budhe a knä falla oc bidhia til thz helgha kors Än sancte gregori*us* looth byggia altara ofwir helghra jomfrunar grafwum oc ofwir hwart altarith satte han wars h*er*ra kors tekn Oc then stadhin j hwilkom hano*m* vardh tedh the vndirlika synin om kringbygde han medh höghu*m* mwr oc giordhe a mureno*m* starka döra 184 hwilka atirlyktis mz järnlenkior Oc satte ofwir muren thes helgha kors tekn at alle the thär fram foro sculdo mz böghdhu*m* knäm til bidhia alz walughan gudh Oc j thesso mato skylde han konu*n*gen oc sith folk fran dyäfla dyrkan swa at the siälfwilliandis idhnadho sik j bönu*m* oc fasto oc j almosu*m* oc j andru*m* gudz budhordhu*m*. Til hwilka sancte *gr*egori*us* taladhe oc saghdhe. sankän idh*i*r alle saman oc fallen a knä mädh*i*r mik oc bidhin at gudh gifwe idh*i*r atir idhra helbrughdho Oc tha badh sanctus gregori*us* af gudhe mz taru*m* at han sculde atirgifwa konu*n*geno*m* oc hans folke sina helso. Än vidh thessa bönena byriadhe konu*n*gän til at skiälfwa oc wtskuddadhe af sino*m* likama flasith oc harith oc tendrena hwilka han

hafdhe haft j swina liknilse. oc atirkom i siin skapilse som han förra war. oc vardh hans skin swa som späz barns skin tha thz födhis Oc alle andre komo oc atir j siin skapilse. Oc alle spytelskä. halte oc blinde oc the af diäflom möddis älla benasoth hafdho älla j hwathanda sooth the varu stadde fingo alle bötir tha sancte gregori*us* laghdhe hand sina ofwir the*m* Oc alle j them landskapo*m* badhe hele ok syuke skyndadho sik mz store glädhe at ga epte swa storo helgha manzins frägh hwilke alle toko vidh guz ordhu*m* oc
185 saghdho Nu saghom vi oc hördhu*m* vedh*i*rkiännandis van skapara. Här til hafwm vi varith döfwe oc blinde dyrkandis afgudh som varu döf oc dumba oc giordh mz ma*n*na hand. ¶ oc hafdho radh mz konu*n*geno*m* oc gingo sidhan at nedh*i*r sla dyane afgudhursku*n*na mynstir. hwilka konu*n*gän hafdhe hädhrath ofwir al annur afgudh at alle sculdo vita at mädha*n* al afgudh varu konu*n*geno*m* ledh oc styg sculde ensa*m*män gudh alla thinga skapare vara hano*m* oc allo hans folke i hedh*i*r oc dyrkan Än tha the gingo af stadh ko*m*mo the först til äth afguz mynst*i*r som häth appolinis j hwilko som varu dröma biscriwilse oc therra swar. thz nedh*i*rbrutu the a gru*n*din oc vpbrändo. Än mykin diäfla skare gik flokku*m* wt af the mynstreno. Hwilke swa som vnge riddara vämte mz swärdhu*m* skiöldo*m* oc spiwtum flydho til dyane mynstir. Än tha nedh*i*r var släghit afguzens appolinis mynstir. gik konu*n*gän oc alt folkit mz sancto gregorio at nedh*i*r sla dyane mynstir. oc dyäflane som thit hafdhe flyt skuto mote them oc kastadho stena. eygh swa at the giordho noku*n* skadha vtan infördho storan reddogha. swa at somleke the ekke varu stadhughe j trone

borthflydho eygh mz litlom dröfwilsom. Än tha sancte gregori*us* saa th*et*ta giordhe han kors moote 186 mynstreno oc thz rifnadhe genstan syndir til gru*n*dän oc nedh*i*r fiöl oc eldir vptändis j träwärkit oc rökin thär wt af gangandis vpfylte vädhrith oc borth elte thädhan alt dyäfwlskapith mz storu thute oc grat sighandis swa at alle hördho. Ve. är os ve är os. for thy vi moghu*m* ekke längir biggia j bland folk j thessom la*n*domon fore na*m*pne jhesu christi oc marie Flym thy wt j berghskrybbur om än vi värdhu*m* thär frälste. For thy ingaledhis formoghu*m* vi motestanda thessa gregorii bönu*m* thy at han är aldir fuldir mz bränna*n*de lugha oc brännir os hardhelika. oc om hans prädikan skal alt armenie land vạrdha fylt mz lifwandis guz äro. Än tha konu*n*gän oc alt armenie folk sagho diäflana oc hördho them tholikith vidh*i*r gaa stadhfästos the ee määr oc määr j christi tro. Oc toko dyäfla mynstra*n*na liggiandafä oc gafw thz mz sancto gregorio fatugho folke hwariom som han hafdhe tharft til Än thera akra oc vingardha oc thiänisto män oc q*win*nur oc alla th*e*ra eghur skypadho the til helghra kyrkio thyänist. Oc the bygdo oc flere kyrkio vtan fore thy at eygh fanz prestir j allo armenie lande wrdho the ekke vighdha Oc konu*n*gän oc alt folkit foro vm kring mz sancto gregorio alla stadha. by. thorp. oc fäste som varo j armenia oc nedh*i*r brutu al afgudha mynstir andwardhandis guz kyrkiom alla therra eghur oc stadhfästo almoghan 187 j guz tro oc gudhleko lifwerne. oc thär epte kome the til afgudhurskinne ueste jouis dottir mynstir. oc ther giordhe gregori*us* kors ofwir oc fiol ge*n*stan

nedh*i*r til jordhinna. oc ämwääl brutu the nedh*i*r a gru*n*dän festi jouis sons mynstir oc j swa matu nedh*i*r slogho the al afgudha mynstir som varu j armenie lande ofrandis alt therra liggiande fä til helghra kyrkio bygningh. Oc konu*n*gän som för hafdhe varith thera hälghra kyrkio gry*m*maste hatare oc nedh*i*rthrikkiare. vardh nu ärlikaste guz tro prädikare. swa at eygh at enast looth han mz sancto gregorio alt armenie folk koma til guz tro. vtan ämwäl manga af saracenis oc af andru*m* lanzskapu*m*. ¶ Än sidhan th*et*ta var alt swa giort konu*n*gän teridacius oc drotning hans asichina. oc chusaroducta systir konu*n*gxins sändo om alt landit oc loto sama*n* koma härtugha oc järla. höfdhingia oc alla riddärskaps män oc manga andra j stadhe them som arach hätir hwilkän oc kallas valerostica. Oc konu*n*gin talar swa til therra. O kiäre vine j seen at gudh fore värdhskyldan sancti gregorii oc ha*n*s dyghdhe värdhughadhis at lysa vaars hughx öghu*m* at vi sculdu*m* vita han vara sannan gudh skapara hymils. jordz. oc hafs. oc aldra therra thinga j them är. Oc swa som j seen al diäfla mynstir som varu j varu*m* rikom äru nedh*i*r slaghin
188 oc til inkte giordh. oc j therra stadh äru nu bygda gudhe kyrkior. Nu star inkte atir annath vta*n* at vi väliu*m* os til biscop wan helara gregoriu*m*. om hwilkin kyrkionar moghin vighias. oc at om the bönir thär wärdha, gömas vtan allan scadha vara siäla oc likama. ¶ Hwilkit allom thäktis. gregori*us* saghdhe. välin idh*i*r en annan for thy jak är eygh värdhugh*i*r til tholikin hädh*i*r oc ey ymningas jak til swa stora byrdhe. Än tha the gatu ingaledhis bökt sanctum gregoriu*m* vedh*i*r thy at taka tedhis ängelin konu*n*g-

eno*m* j sympne hans oc saghdhe hano*m*. wakta at j välin ingin annan vtan sanctum gregoriu*m*. oc saghdhe han helgha ma*n*nenom. eygh scalt thu mote sighia at taka biscopsdöme thy at thz är thik infökt af gudhe Oc sancte gregori*us* saghdhe. vardhe guz vile. ¶ oc sidhan hans wtuälilse höktidh var halin mz storre glädhe oc frigh wtwalde konu*n*gän af sino*m* bezsto ma*n*nom säxtan höfdhinga oc sände them mz sancto g*r*egorio til capadocia*m* til stadhin cesarëa*m* thy at thär var tha höxste biscopin sanctus leoncius.

Här byrrias the siätte bokin j henne sigx af
brefwe thy som teridaci*us* sände sancto leoncio
oc huru sanctus gregori*us* vardh vighdh*i*r til biscop
Oc huru konu*n*gin oc alt hans folk vardh crisnat
Oc af järtekno*m* oc vndirliko*m* thingom so*m* san-
cte gregori*us* giordhe sidhan han vardh biscopir
Oc huru ha*n* skypadhe ofwir alt armenie rike
biscopa oc klost*i*r oc al kyrkio*n*na vighilse Oc
huru teridaci*us* vardh giordh*i*r therra hälghra 189
kyrkio p*re*dicare Oc huru sancte grego*r*ius var
j ökninne. Oc huru sanctus arostacis sancti gre-
gorii son vardh giordh*i*r biscopir

Konu*n*gin sände nu af stadh gregoriu*m* oc mz hano*m* the sextan höfdhingia til sanctu*m* leonciu*m* oc bödh them at allom them the mötto oc j allom landom. stadhu*m*. borghu*m*. byu*m*. oc thorpu*m* hwar the fram forin sculdo the opinbarleka ku*n*giöra al the ond thing som han hafdhe giort a sancto gregorio oc the forne*m*pda helgha jomfrunar Oc hwat pinor

han oc hans folk hafdho thär fore tholt. Oc huru sancte gregori*us* wtdräghin af bru*n*neno*m* forloth them thz oc atirgaf them sina helso. oc bödh them opinbara al the thing som giord varu af sancto gregorio. Oc satte konu*n*gän sanctum gregoriu*m* j än forgiltan vaghn hwilkän som drogho hwite mula mykit faghre Oc sattos alle the forne*m*pdo höfdhinga hwar j sin forgylta vaghn ladhadha mz gul oc sylf oc sylkis pellu*m* väfwin mz gul oc sath mz dyru*m* stenu*m* oc mangu*m* andru*m* storu*m* hafwm oc foro the af stadh. Än alle the som hördho frägh sancti gregorii wt gingo mote hano*m* mz sang oc storo lofwe ofrandis hanom manga gafwr oc tha the hördho af höfdhingonu*m* hans giärninga oc dighdhe takkadho the gudhe mz storo lofwe. oc tha the nalkadhis stadheno*m* cesarea oc th*et*ta vardh ku*n*nughat sancto leoncio tha wtgik han mote hanu*m* mz biscopu*m* oc klärkom oc folkeno
190 af stadhenu*m* mykith lankt. oc dwaldis the om langan tima tha the möttis hwar j annars famne oc kystis opta siin j mällin. Oc sidhan inledde leonci*us* gregoriu*m* j stadhin ärleka. mz myklom sang ok lofwe. Än forne*m*pdo höfdhingane j alla byscopa. klärka. oc folkx närwaru som thär varu kungiordho och andwardhadho sancto leoncio breff thään som teridacius hafdhe hanom sänt. oc lasu them sialue opinbarleka. Hwilkin swa mykit hafdho inbära ¶ Höxsta biscope oc främstu*m* j alle hälaghät sino*m* kiära fadhur oc herra leoncio ärlekom cesarie ärchebiscope. sändir teridacius stora armenie konu*ngir* helso oc quädhio mz höxsta gudhe Til idhra hälaghät sändu*m* vi ärlikän fadhur oc vaan frälsara gregoriu*m* hwilkin vi mz samhalughe gudhlikhät oc enom villia oc ämwäl epte

ängla budhe hafwm walt os til fadhur Oc thy bidhum vi idhir at j vighin han til biscop at han moghe cristna os oc alt wart folk. at han moghe oc vighia alla kyrkior j varum landum äru byghda oc at han skype klärka oc presta til therra thiänist Oc sändom vi idhir mz hanom somleka af bezsta höfdhingiom j varu rike at the sculu kunnugha idhir oc allo idhro folke hwat han hafwir tholt oc giort. ¶ Än thessom brefwm swa lesnom beddos armenie höfdhingia lyudh af allom moghanom oc ropadho mz höghe röst oc j foresaghdha biscopsens leoncii närwaru Ahörande oc flerum biscopum oc allo folkene opinbaradho the alt thz sanctus gregorius hafdhe tholt oc giort. Hwilke tha the thz hördho lofwadho gudh mz höxsto glädhe 191 oc vndradho at sancte gregorius formaatte lifwa oc tholika dighdhe giöra äpte swa manga pino. Oc thy ropadho the oc saghdho mz apostlenom O guz rikedoma snille. oc viisdoms högh O huru obigripleka äru hans doma oc ovppafinnelika äru hans vägha for thy hwar kan vita hans vndirstandilse älla haar var hans radhgifware Oc thär epte komo alle biscopane saman mz sancto leoncio oc vighdho sanctum gregorium til ärchebiscop gifwandis för hanom al kyrkionna vighilse. hwaria epte thy häne bordhe. Oc sanctus leoncius oc alle biscopane oc manga af herromon gafwo sancto gregorio oc höfdhingomon af armenia manga dyra gafwr Oc folghdho them a therra hemfärdh langan vägh af stadhenom Oc sidhan helsadhos the siin j mellin oc mintos opta gifwandis hwar andrum kiärleksins kyssylse. Än sanctus leoncius for atir medh sino fylghe til cesaream Oc gregorius skyndadhe sik mz sinom a hemfärdh til armeniam.

Oc ee hwar sanctus gregori*us* fram foor wtgingo alle at skodha han. oc ropadho alle oc saghdho O sancte gregori sääl äst thu. thy at fore ma*n*ga pinor thu hafwir tholt äghir thu twäfaalt na*m*p swa som är martir oc confessor. ¶ Än tha han nalkadhis armenie berghe wardh hanu*m* sakt at thär var eth mynst*ir* skipath enom draka til hedhirs hwilkän dräpin vard af eradio thz loot han nedh*ir* sla. takandis thädhan vtalekit mykit gul oc silf Thy at thz my*n*strit hafdhe varit af konu*n*gum oc höfdhingiom j them landom j storu virdhning oc hedh*ir*. Oc thy idhkelika komu the thit mz storo ofre oc gömdo the thär sith gooz swa triggelika swa som j sino*m* fatabwr Oc j 192 them stadhenom vilde sancte gregorius vpbyggia ena kyrkio oc thär inleggia sancti johannissa baptiste helghodoma oc thäs helgha manzens sancti antinogeni som pintir vardh fore guz sculd. Än tha han vilde ofwir fara flodhena eufraten thär som litit var vathnit mulane som bundne varo fore vagneno*m* blifwo swa hart standande at them ku*n*ne ingän af stadh koma mz slaghu*m* älla styu*n*gum. Oc tha vard thz teeth sancto gregorio mz guz ängle at han sculde thär byggia kyrkiona oc j hana leggia helghodoma the han hafdhe. Oc gregori*us* giordhe som hano*m* böz. Oc sände sidhan manga af stadh atir til samma mynstrith at nedh*ir*bryta än thry altara som än hafdho heel blifwith epte hanu*m*. Oc tha the komu til mynstirsens mura wrdho the swa gabbadhe oc blinde giordhe af diäflomän som innan til varu at the ingaledhis vpa ku*n*no finna ingang j mynstrit at nedhir bryta altarin vtan atirko*m*mo oc ku*n*giordho th*et*ta sancto gregorio Än han viste thz för än the komo hano*m* thz sighia.

Oc tha wtrekte gregorius hand sina oc giordhe kors
mote altaramän oc saghdhe. O h*er*ra jhesu christe
thin ängil slae them nedhir. oc genstan fiollo the
nedh*i*r til jordhinna oc alzstingx syndir brutus. thy
at stort vädh*i*r kom bläsande oc nedh*i*rslo swa them
swa at eygh änast at eygh syntis hwar the hafdho
standit. vtan emwäl stenane borth fördhus af the
vädhreno fran them stadheno*m* mykit lankt. oc j the
nedh*i*rfalleno blifwo the dödhe som inne varu oc
ofradho diäflomen oc afgudhu*m* som thär varu. oc
swa forforus the at eygh atirfanz äth been af them
Än somlike the j vaantro varu tha the th*et*ta sagho
saghdho the O helghe fadhur. eygh är annar gudh
til vtan then thu p*re*dicar. Oc j them stadheno*m*
looth sancte gregorius byggia kyrkio. Oc th*et*ta är
the han först vighdhe. oc dwaldis thär om tyughu 193
dagha oc vighdhe thär preste Oc thär bygde han
funtkar oc döpte thär meera een hwndradha thusand
oc nyo tio thusand folk Oc saghdho thär messo oc
hiollo thär höktydhelika guz ämbite. oc loot them
taka guz likama oc bödh at hwart aar sculde haldas
therra kyrkio*n*na höktidh oc aminnilse mz störste
gudhlikhät for thy at thär skipadhis först döpilse j them
landom Oc ee hwar han fram foor looth han byggiä
kyrkior oc vighdhe the*m* som bigda varu oc skipadhe j
them p*re*ste oc klärka oc stadha thär moghin sculde
c*ri*stnas j. ¶ Än tha konu*n*gän hördhe at han mu*n*de
nalkas oc sköt hem koma foor han mz drotning sinne
asichina oc systir hans chusaroducta oc mz myklom
riddara mogha mote hanu*m* oc kom til stadh them som
kallas bangubran oc bidde hans ther om än manadh.
Än tha sanctus gregorius nalkadhis stadheno*m*. fan

hañ konungän oc hustru hans oc systir mz mangum andrum möta sik vtan stadhin. oc thär dwaldus the länga oc höllus j fampna oc fäghnadhe hwar andrum mz störste glädhe oc sidhan gingo the mz mykle glädhe oc frygh in j fornempda stadhin. Oc tha saghdhe han oc kungiordh[e] them mz hwat hedhir oc storum gafwm sanctus leoncius hafdhe han oc hans fylghe vndfangith. Oc fyk han konungenom oc drotninginne oc chusaroducte breff theen sanctus leoncius hafdhe them sänt. oc the hafdho swa mykit inbära ¶ Teridacio stora armenie konunge oc drotning hans asichine oc systir hans chusaroducte. sendir leoncius owärdhughir cesariensis ärchebyscopir oc vare lydhbiscopa oc alt folkit os är andwardhat helso mz gudhe Vi tokum idhra ärlikhäz breef oc vndirstodhum mz mykle glädhe hwat j them stodh. at alzwallughir gudh
194 skapare hymyls oc jordh hafwir sökt idhir oc at han plaghadhe idhir at j skulden eygh vardha fortapadhe j komaskulande väruld. oc at han thwingadhe idhir mz vndirleko oc ey förra mz os sedhum syukdom älla hördhum for idhra omannelika oc ohörlika grymmelikhäth som j giordhin a the helgha jomfrunar oc a sancto gregorio Oc thy tilbör idhir ändelika glädhias mz os for thy at han som ingin vil lata forfaras vtan vil at alle sculu helas leedhe idhir wt af dözins skugga oc myrkre fore bön sculd oc värdskyldan sancti gregorii oc tedhe idhir sant lywsith jomfruna son lywsandis idhir oc gaf idhir siäla helso oc likama. Oc thär til at j moghin fa ewärdhelika sälelikhät tha varin hädhan j fra siäl[f]wiliandis lydhughe idhars helgha fadhurs sancti gregorii budhordhum oc maning hwilkän vi epte idhre astundan hafwm vikt til

ärchebiscop. bidhu*m* oc vi idhan brodhurskap at j minnins a os j idhru*m* bönu*m*. ¶ Än konu*n*gän oc alt folkit wrdho ofwir alla mato gladhe af brefwo*m* them vardh sänt af leoncio Oc aldra mäst af thy at the hördho at sancte gregori*us* var vighdh*i*r til ärchebiscop. oc at hans kompana hanom hafdhe folkt j väghenom varu ärleka. hele. oc helbrughdho hem komne til sith fädharnis land. Än sancte gregorius afläth eygh at lära them sighandis kiäre brödh*i*r oc syne hörin apostolin som sigh*i*r kiäre vine sigh*i*r han. lifwm sostirlika rätwisleka oc millelika j thesse väruldinne bidhandis hälakt hop oc stora guz oc vaars frälsara ihesu christi äro tilquemd. Oc äggiadhe til konu*n*gin oc flere mz sik at the sculdo blifwa om samfasta thrätio dagha j fasto oc bönom Än tha 195 thenne timän var fulkomnadh*i*r kom sancte gregorius mz konu*n*geno*m* oc drotningi*n*ne oc chusaroducta oc allo folkeno til flodhinna eufrate*n* Oc j the flodhinne döpte han them j nampn fadhurs oc sons oc thes hälgha anda. Oc tha giordhis thär stort järtekne j thy at flodhin stodh oc drogh vatnith vp a badha sidhunar oc ku*n*ne ekke flyta oc sancte gregori*us* stodh vprättir ofwir vatneno mz thörru*m* fotu*m* swa so*m* han stodhe vp a jordhinne Oc tha han döpte vard mykin ly*n*gheldir oc syntis ofwir vatneno een bränna*n*de stydh oc ofwan yfwir stydhe*na* syntis vars h*er*ra kors wtgifwandis af sik skyn mykith lankt swa som sool. Oc tha the hafdho säät thessin stora vndirlika thingin bru*n*nu the ee mär oc mär j guz kiärlek Oc wrdho döpte hu*n*dradha oc fämtio thusand ma*n*na vta*n* baarn oc quino Oc fördhus j hwit klädhe oc mz vaxlyusum oc lampu*m* mz sang oc storę glädhe

komu the sidhan aatir in j stadhin mz sinum fadhur gregorio Oc sancte gregorius saghdhe thär messo oc loot konungän oc drotningena oc chusaroductam oc alla andra taka guz likama Oc blef ther syw dagha oc j them daghum cristnadhe han meer een fyra hundradha sinnum tio thusand manna. Än tha thetta var alt fulkomnath vighdhe sanctus gregorius thär manga kyrkior oc skipadhe til therra thyänist klärka oc preste oc konungän laghdhe til therra mykith gooz. akra oc andra äghur Oc foor sidhan thädhan oc om kring gik alt armenie rike oc vpfylte thz mz kyrkiom oc klostrum skypandis j them klärka oc preste. Oc konungän laghdhe gooz til therra oc bygawadhe them hwarrium som hwarriom höfdhe Oc skypadhe oc mästara j hwarrio kyrkio som kiänna skuldo smam barnum af första bokstaf oc thär til the
196 wrdho fullelika lärdhe Oc vighdhe sanctus gregorius tio biscopa at hwar therra sculdo före sta sino landeno j armenia Än then förste hät abinus. Then andre euchalis. Thridhe bassus. Fiärdhe moyses. Femte eusebius. Siätte johannes. Sywnde agapius. Attunde artis. Niunda arsotis. Tiunda anthiochus Oc thesse hafdho alle för varit afgudha preste Än j konungxins palacio satte han albinum at alle sculde tro at konungän var sandir cristin man. oc vpfylte them mz guz ordha kiännedoom. oc bödh them at the sculdo vara idhkelika stadhughe j guz budhordhum. Än alle mz enne röst mz konungenom oc drotninginne oc chusaroducta swaradho oc saghdho. idhre helsamleke maning vndirleggiom vi syälfwiliandis vara halsa. ¶ oc thär epte kom sancto gregorio j hugh at han vilde epte eptedöme prophetans helie. oc sancti johannis baptiste

forlata väruldinna losta oc smikran oc folkx til laath at han sculde ey smittas af them, wtwalde han nokra reenlifwis munka oc gik mz the*m* j öknena. Oc tholdo thär hart lifwerne hafwa*n*dis til maat skooghx yrtir oc til drik kalt vatn oc varu idhkelike j fastu oc vaku oc bönu*m*. Än nokot thär epte gik han nedh*i*r at sökia konu*n*gän oc drotni*n*gena oc chusaroducta*m* oc hans folk manandis them at the sculdo stadhleka fram halda j guz budhordhu*m*. Oc tha ropadhe konu*n*gän til hans mz myklom graat oc saghdho oc alt folkit O helghe fadhur forlaat os eygh. vi eygh ku*n*num älla gitu*m* lifwat vtan thik. for thy thin talan är os sötarin än honagh oc ofwir gaar allan sötan smak Oc han vilde eygh höra them vtan atirgik til therra som han hafdhe forlatit j ökninne. oc saghdhe them. kiäre brödh*i*r oc syne eygh sculin j dröfwas at idhart köt vanskas af vaku oc fas[t]o älla bönu*m* sighiandis 197
mz apostlenom Tha jak är syukir tha är jak maktughar oc starkir. oc om til höre at äras tha skal glädhas oc äras j mino*m* syukdom at j mik scule byggia guz dygh. For thy godhe c*ri*stne män glädhias tha the vardha syuke. Oc thy at tha the rädhas dödhin ku*n*nu the ekke hindras af dyäfwlsens frästilsom oc tha the äru helbrughdho falla the j mang diäfla frästilse. Oc sanctus gregori*us* skipadhe oc vighdhe näär fyra hundradha biscopa vndantakno*m* them forne*m*pdo tio byscopom som för saghdhis At hwar therra sculde före standa sinom stadheno*m* j armenie Oc thän tidh konu*n*gän oc alt armenia var eygh j litle sorgh af helgha h*er*rans borthowaru vardh them sakt at sancto gregorio varu twe syne hwilka han hafdhe aflat j sino*m* vngdom tha han var j grecia Oc then förste

therra kalladhis vrchanus hwilkän for bäzta lärdom sculd som han hafdhe nu*m*mith af sino*m* vngdom kom han til prästa vixle Oc then andre hät arostacis aat na*m*pne. oc han först af sins vngdoms alre forsmadhe väruldinne kiäte oc vardh giordh*ir* ärmite oc bygdhe a öknu*m* bärghom oc loot sik nöya aat eno enfallogha klädhe oc hafdhe sik til math yrtir som thär vaxstu oc kalt watn var ha*n*s drykkir. oc hans siängh var bar jordhin thär hon var stenughast. oc hafdhe sik vndirgifwit myklo vaku. fasto. oc bönu*m*. Oc opta stodh han vp a sino*m* fotu*m* vprättir vakän alla nattena oc las oc sang guz lof mz myklom graat oc sokkan. Han hafdhe oc mz sik kompana som han kiände giöra tholikt sama. ¶ Än teridacius thär til at the sculdo ärlika ko*m*ma til hans sände han til therra thre höfdhingia swa som var ati armenie höfdhing. oc assatin höfdhing j stora landeno silidon.
198 Oc datan konu*n*gx fortalara oc tholk. Thesse foru in til capadocia*m* til stadhin cesarea*m* oc funnu ärlika prästin vrcanu*m* Än sanctum arostacem funnu the j öknin*n*e hwilkän ingaledhis vilde koma mz them til konu*n*gin Än *cri*stna ma*n*na moghin som mz höfdhingomo*n* hafdhe komith til hans saghdho hanom. bätra är at häla ma*n*ga mz thik än här hela thik ensamin. Oc lydde han them oc gik mz höfdhingomän til konu*n*gxins Än tha konu*n*gän sa them vpfyltis han mz mykle glädhe oc leedde them til sanctum gregoriu*m* som var j ökninne a eno bärghe som hätir manarach thz liggir när danalikon lande Oc tha sancte gregori*us* sagh them tok han them j sin fampn oc af store glädhe grät han thy at han saa them hafwa goth lyfwerne Än tha saghdhe konu*n*gän til

sanctum gregoriu*m* For thy at thu vilt häldir blifwa j ökni*n*ne oc här byggia än vara mz os Thy bidhu*m* vi thyna fadurlikhät at thu skypa oc vigh os sanctum arostace*m* thin son til biscop. hwilkän j thin stadh moghe blifwa mz os at kiänna os oc lära For thy han synt*is* ofwir ga sin fadhur j sidhu*m* oc viisdom oc sniälle talan Oc han lydde therra bön oc vighdhe han oc andwardhadhe them han. epte thy som scrifwat är For thina fadhra äru thik födde syne them skalt thu skipa höfdhinghia ofwir alt landit j allom släktom sculu the vardha amynnoghe thit na*m*p. For thy at sancte arostacis myntis altidh a sins fadhurs giärni*n*ga sancti gregorii eptefylghande hano*m* j lyfw*er*ne oc giärningom Än sancte arostacis gik om kring alt armenie rike oc sökte kyrkior oc stadhfäste folkit j guz budhordhu*m* oc at the sculdo hafwa sik ärlika j them kiännedom hans fadhur them kiänt hafdhe. Hwilkän eygh mindra en hans fadhur af allu*m* älskadhis oc hädhradhis. Än konu*n*gän var idhkelikän j graat oc fastu oc vako oc bönu*m* oc idhnadhe sik j 199 almosum oc angradhe the synde han hafdhe giort.

Hä[r] byrrias sy[u]nda bokin j hwilke sigx huru konu*n*gän teridacius oc sanctus gregori*us* sökto rom at se apostlanna helghodoma. oc godha käsaren constantinu*m* Oc af hädh*ir* them giordhis af co*n*sta*n*tino oc pafwano*m* eusebio oc huru the ko*m*mo atir hem til armeniam oc af the alme*n*neliko radheno oc klärka samquemd som kaisere*n* giordhe j stadheno*m* som hätir nicena Oc huru ther skipadhis kyrkionna rättir oc he*n*na lagh Oc

huru sanctus arostacis fördhe thädhan oc hem til armeniam scrifwat j stor*um* bok*um* then stadhghan thär giordhis. oc af dödh sancti gregorii Oc huru ärleka konu*n*gän teridacius styrdhe sidhan sino rike

I them sa*m*ma timanom som th*et*ta hände j armenia tha styrdhe käsaradömit j room thän maktoghe oc ärleke kesaren constantinus som döpt*ir* vardh oc *cri*stnadh*ir* af sancto syluestro. Af hwilkom teridaci*us* hafdhe hört at han var aldra cristnelikast*ir* maan. Oc af aldra gry*m*masta guz vina hatara var giordh*ir* millaste *pre*dikare Oc at han hafdhe nedh*ir* slaghit al afgudh oc afgudha dyrkan som dyoclecian*us*, oc maximian*us*. oc marcian*us*, oc lecini*us*, oc maxenci*us*, the ondo kesarene hafdho vp sath til mankynssins fordarfwilse. oc j therra stadh hafdhe han vpbygd helgha kyrkior til ma*n*na helso. han hördhe oc at then sa*m*me consta*n*tin*us* gaf manga gafwr them a christum trodho. oc alle the ekke trodho a han, varo hano*m* stygge oc ledhe Oc mz thes helgha kors baneer hafdhe han vndirbughit alla barbaros sino vaalde. Hwilkin oc thär til at han sculde synas af allu*m*
200 sandir cristin man bar han j sinne krono som han bar a sino hofdhe thes helgha kors tekn om kring sat badhe bak oc före oc a badha sidhur mz dyru*m* stenom. Än tha teridaci*us* *konung* hördhe alt th*et*ta, vpfylt*is* han mz store glädhe thy at christi kiännedoms röst hördhis j allo*m* landom ¶ Oc konu*n*gän tok radh at gaa oc sökkia apostlanna mynstir j room oc at se swa ärlekän kesara. Oc tok mädhir sik manga päninga, hafwandis j sino fylghe mz sik ärchebiscopän gregoriu*m*. oc biscopän arostace*m* hans son. oc albi-

num biscop. oc höfdhingin af mursie lande. oc höfdhingan af siria. oc höfdhingin af lande thy som hätir masachi. oc gräfwan af angelicon aspeth aat na*m*pne. Thesse plåghdhe af gamblo sidhwänio at krona käisaren Oc höfdhinghan af nocietara, oc höfdhingan af nisikon. oc härtughan af aristemion. Oc sabinensis höfdhinga. Oc höfdhingan af thy landa som hätir pascaperon Oc manga andra mäktogha härra. Oc sywtio thusand riddara. mz thessom wt gik han af sino fädharnis lande ararach af stadhe them som hätir valarsapach oc foor ofwir greciam mz storo bälde oc kom ofwir hafwith oc landith in til ytaliam. ¶ Än tha thz vardh ku*n*giort ärleka keisareno*m* constantino gik han lankt wt af stadhenom mote them. Oc mz hanom pawin eusebius oc mange höfdhinga oc romara riddara oc toko them mz storu*m* hedh*i*r oc hwar kyste annan. Oc gingo sidhan mz myklo glädhe in j stadhin. Oc epte thy som scrifwat är. spyrin först oc lätin hymerikis rike. gingo the först til apostlanna mynstir. Ofrandis altaromän manga gafwr oc thär epte gingo the til siin härbärghe. Hwilkin ärleke constantin*us* hafdhe them hedhirlika rääť Oc bödh at 201 them sculde ympni*n*gga gifwas til therra hästa. Oc alt thz the thorfto i maat oc dryk oc siänga klädhu*m*. ¶ Än konu*n*gän teridacius hof vp mz höghe röst i pawans oc käisarens oc alz folksens närwaru oc saghdhe them alla the plaghu oc ond thing som han hafdhe giort a sancto gregorio. oc the*m* hälgha jomfrumen. Oc huru han oc hans män wrdho for then sculd gripne af diäflenom. oc gingo vafrande som vil dyur om marka oc skogha Oc huru siälfwir konu*n*gän var vmskipt*ir* j swiins liknilse Oc huru han atirfik

hälso badhe til siäl oc lika*m*ma oc hans folk mz hano*m* af sancto gregorio wtdräghno*m* af bru*n*nenom. Oc ku*n*giordhe oc hwat dyghdhir oc järtekne gudh hafdhe giort om sanctum gregoriu*m* Än swa braat constantin*us* keisaren th*et*ta hördhe fiöl han gänstan nedhir fore sancti gregorii fötir oc beedis aldra ödhmyuklikast välsignilse af hanom Oc vpstodh sidhan oc j närwaru konu*n*gxins teredacii oc sancti gregorii oc aldra therra om kring stodho kunnogh[adh]e han at for thy at han hafdhe hatat guz helgha kyrkio vardh han spytälskyr. Oc huru han vardh af apostlanna syn som gudh thedhe hanom heel tha han döptis af sancto sylwästro. Än a badha sidho käisaren oc konu*n*gän teridaci*us* oc alt folkit thakkadho gudhe at hans na*m*p vaar vnfangit ofwir alla väruldinna Oc stadhghadho mällän siin stadhughan oc oumskiptelikän fridh oc vinskap. Oc vndradho mykit at sancte gregorius formaatte at lifwa epte swa manga pinor oc dröfwilse. Än af keisarenom constantino oc pawanu*m* eusebio oc af allu*m* therra ma*n*num gafws manga gafwr sancto gregorio oc konu*n*genu*m* teridacio
202 oc therra fylghe Oc foro mz them mykit lankt oc folghdho them wt af stadhenom rom Oc kyste hwar annan optelika oc skyldis sidhan aat mz myklom graat for storan gudhlekän kiärlek sculd som the siin i mällum hafdho Oc swa foor käisaren constanci*us* mädh sino fylghe atir til room. Oc konu*n*gän theridacius mz sino fylghe kom atir hem til armeniam mz storu*m* hädh*i*r oc mangu*m* gafwm som han oc hans män hafdho takit af pawano*m* oc käisarenom oc therra mannu*m* Oc inkomo j sith fädhärnis land ararach oc j stadhenom valarsapach ofradho the kyrkiom j hwilkom

hälgha jomfrunar liggia alla dyra hafwr som hafwas sculde til therra skrudh oc prydhilse j gul oc sylf oc dyru*m* klädhu*m* af thy the hafdho mz sik fört af room. Än sancte gregori*us* gik vm alt armenie rike at sökkia guz kyrkio. stadhfästandis folkith j cristne tro. ¶ Th*et*ta giordhis alt j landzscape thy som armenia hätir ¶ Än ärleke keisaren constantin*us* thär til at han sculde ku*n*nughas alle väruldinne vara sandir *cri*stin man oc prädicare oc therra helgha kyrkio värnare loot han saman koma aldra veghna af väruldinne j stadhenu*m* nicena p*at*riarcha ärchebiscopa oc andra biscopa. abbota. härtugha. grefwa. järla. höfdhingia. oc härskapsmästara oc alla visa oc sniälla män som han ku*n*ne fynna, at af manga sniälla ma*n*na samquemd sculde kyrkio*n*na lagh oc rättir skypas oc stadhghas J hwilke samqwämd sath siälfw*ir* keysaren oc openbaradhe sik vara sanna*n* *cri*stin man. Oc j bland them var sanctus arostacis biscopin epte teridacii konu*n*gxens budhe oc fadhurs hans sancti gre- 203
gorii Oc sidhan thessin samqwemdin var swa haldin. foor hwar atir hem til siin. hafwandis mz sik. kyrkionna reghlor. stadhgha. lagh oc skipan dictath oc wt gifwin af hälghu*m* fadhru*m*. Oc sanctus arostacis kom atir til armeniam ofrandis konu*n*geno*m* oc sino*m* fadhur sancto gregorio oc sinom sambiscopu*m* allan kyrkionna räth oc lagh som han hafdhe hänt i nicena j the helgho samqwämdinne. Mädh hwilkom oc mz thes hälgha andz nadh oc synne helghe prädikan hwilka han sa*m*man satte af gamble scriptinne oc nye lyuste han alt armenie rike. Än sancte gregorius at eygh

Nota in ista synodo videlicet nicena fuit sanctus nicholaus de baro

sculde diäfwlin fa nokot minzsca af hans hiordh som
hanom var andwardhdhat vakadhe han idhkelika swa
som godh*ir* hyrdhe. nekandis sinom ögh*um* sympn oc
sin*om* thynninggom hwilo ¶ Än sanctus gregorius nu
mykit gamal seandis nu vara näär komith til sin dödh
oc astu*n*dande nu syndirlösas oc vara mz christo
kalladhe til siin biscopin arostacem sin son oc kon-
u*n*gän teridaciu*m* oc hans drotning oc systir oc man-
adhe them at the sculdo ekke ga af guz budhordhu*m*
oc at the sculdo aatwaktelika hafwa gömo ofwir thz
folkit them var andwardhat oc vndirgifwit oc bödh
at alt thz han aatte sculde gifwas fatigho folke Oc
sidhan blef han dödh*ir* Oc alzwallugh*ir* gudh tok hans
siäl til ewärdhelika glädhe. Hwil[k]sens hälghasta
likama swepto the j them ärleko klädhom som han
var wan at hafwa tha han giordhe guz ämbite Oc
ofradhe gudh fadhure varu*m* herra jhesu christo lofs-
ens offi*r* Oc sanctus arostacis biscopin mz andru*m*
biscopom oc klärku*m*. oc konu*n*geno*m* oc drotningi*n*ne
204 oc systir konu*n*gxens oc mango*m* andru*m* jordhadhe
han j stadheno*m* valerostica mz myklom hädh*ir* oc
sang ok läsning som thär är til skipat Oc smurdho
han mz dyru*m* smyrilsom oc bygdo ofwir hans graf
fäghärsto kyrkio oc helghadho hona hans na*m*pne.
Hwar som än til thenna dagh giör gudh for hans
sculd manga godhg*er*ningia oc järtekne for thy at
the af diäflom äru hindradhe älla spytälzske. halte
älla blinde äru älla hwat handa syukdom the hafwa
än the koma til hans graf thär han hwilas tha atir
ko*m*ma the hälbrughdho hem til siin. tilhiälpande
varu*m* härra jhesu christo hwilkom som äär hädhir
oc ära ee for vtan ända Amen

¶ Än sanctus arostacis biscopän styrdhe frydhlika guz kyrkio j sancti gregorii stadh sins fadhurs eptefylghia*n*d*is* hans helgha sidhu*m* oc lifwärne. ¶ Oc konu*n*gän teridacius hwilkän for thy at han hatadhe the helgho kyrkio fanz han j ham oc liknilse swa som swiin. än sidhan thy at han vardh guz kyrkio predicar*e* oc henna väriare vardh han vp a fu*n*nin j sinu*m* skypilsu*m* swa som ängil Oc epte sancti gregorii dödh styrdhe han sith folk eygh swa som hardhir ällar grymbir h*er*ra vtan swa som mildir oc säfwir fadhur Hwilkän oc epte th*et*ta lifwit fik ewärdhelikit arf mz varu*m* h*er*ra jhesu christo hwilkin som lifwir oc styre mz gudh fadhur oc them helgha anda ee for vtanända Amen.

Explicit hystoria sancti gregorii de armenia

Anmärkningar vid Tillägget.

Sida	rad.	
350	8	hwilsens *rättadt af utg. till* hwilksens *Likaså* **362** 20, **366** 14, **370** 26, **379** 19, **388** 6, **418** 14.
—	14	three *ändradt i handskriften från* fyra
—	17	sik *tillagdt i hds.*
351	1	ku*n*noghas *har felaktigt blifvit ändradt till* ku*n*noghörs
353	8	sagdh *utstruket i hds. och rättadt till* hawin sakt
—	10	optarmär *af utg. rättadt från* optarmän
—	28	stiärno*n*nar » » stärno*n*nar
354	14	bak *ändradt i hds. från* bag
—	17	siälfvilliandis *af utg. ändradt från* siälvilliandis *Likaså* **379** 9, **408** 30.
356	5	*efter* thik *är skrifvet* oc thino*m* frändom *men åter borttaget.*
357	7	faghne *rättadt i hds. från* fagne
358	10	*för det andra* han *har först varit skrifvit* gregoriu*m*
—	18	*för* varra *har först varit skrifvit* vair
—	30	oc thiänte *tillagdt i hds.*
360	2	*efter* sins *är först skrifvet* dräpandis *men åter borttaget.*
362	2	sancta paul *skrifvet efter* apostolin *men åter borttaget.*
—	7	*för* thiänte *är först skrifvet* giordhe
—	18	thyk *ändradt i hds. från* thy

Sida	rad.	
362	19	häldir *tillagdt i hds.*
—	32	math *ändradt i hds. från* smak
363	12	optarmer *ändradt af utg. från* optarme
—	14	*för det 1:sta* oc *har förut varit skrifvet* älla
—	17	the giöra *i hds. ändradt från* han giör
364	4	scolu ey tala *ändradt i hds. från* tala ekke
—	5	sculu ey see » » see ekke
—	7,8	ey sculu *tillagdt i hds.*
—	30	gudha *i hds. ändradt från* grafwa
365	10	syu*n*da *rättadt af utg. från* syuda
—	30	i galghano*m* *tillagdt i hds.*
366	32	the *i hds. ändradt från* han
367	2	*efter* som *är först skrifvet* äro döf oc dumba *men är åter borttaget.*
—	8	han hafdhe *tillagdt i hds.*
—	31	*efter* skal *är i hds. ett oriktigt insigneradt* thu *som blifvit uteslutet i trycket.*
368	9	Tha *ändradt i hds. från* ij thesso
369	3	öghu*m* » » öron
—	18	j » » af
—	24	ätikio *rättadt af utg. från* atikio
372	24	kastadhis » » skastadhis
373	20	them » » the
377	17	the *tillagdt af utg.*
378	11	til *ändradt i hds. från* j
379	21	at fordarfwa thz *tillagdt i hds. i stället för ett utstruket* isra(el)
—	24	j höghfärdh *tillagdt i hds.*
380	4	a daghenom » »
—	15	oc thröttir » »
—	27	thik » »

Sida	rad.	
380	28	thin gudh *tillagdt i hds. i st. för ett utstruket* han
381	22	som hynd *tillagdt i hds.*
—	30	diäflanna *tillagdt i hds. i st. för ett utstruket* vädhara*n*na
382	20,21	Oc sidhan... thär the *tillagdt i hds.*
—	24	hälgha *af utg. rättadt från* halgha
—	28,29	största graat *ändradt i hds. från* storu*m* grat
383	5	forsmadhe *af utg. rättadt från* forsmadha
—	11	han *tillagdt af utg.*
—	14	mit *ändradt af utg. från* mik
—	16,17	än gayana — lifw*ir* än *tillagdt i hds.*
384	3	pläghas *af utg. rättadt från* plaghas
—	22	*det 1:sta* vardh *tillagdt i hds.*
—	—	teridaci*us* *tillagdt i hds.*
386	8	folksens *rättadt af utg. från* folsens
—	9	sanctum » » sancta
—	13	giörandis » » giärandis
—	26	genstan » » gensta
389	7	bönär » » bönör
—	18	*efter* foldho *är först skrifvet* til pafwans *men är åter utstruket.*
391	17	ku*n*giöra *rättadt af utg. från* ku*n*giara
392	21-24	*meningen har först lydit* en thottis mik vara gayana mz them twe*m* sino*m* compano*m* som hon vard pint mz Oc a*n*nar var sancta ripsimia mz threm oc thretio mz hwilkom hon vardh pint *men blifvit ändrad genom inflickningar och underprickningar.*
—	25	af *ändradt i hds. från* j
395	10	i *tillagdt af utg.*

Sida	rad.	
395	18	manga *ändradt i hds. från* alla
—	28	älla fra*m*haldir *tillagdt i hds.*
—	32	saghdhe ängilin » »
396	11	til *ändradt i hds. från* at
—	26	jomfrun *ändradt af utg. från* jomfrum
398	2	vmfämna*n*dis » » vmfämna*n*
—	9	domane *ändradt i hds. från* likamane
—	14	sancti *ändradt af utg. från* sancta
400	22	*framför* dröma *har först stått* bescrifwadhe *men är åter borttaget.*
402	2	gru*n*dän *ändradt i hds. från* jordhena
—	30	swa stora » » tholika
403	10	höxste biscopin » » pawin
—	27	ku*n*giöra *ändradt af utg. från* ku*n*giära
405	31	*efter* atir *är i hds. ett underprickadt* hem
406	27	blifwith *ändradt af utg. från* blifwath
408	6	ku*n*giordhe » » ku*n*giordh
409	5	sancte gregorius *ändradt i hds. fr.* han
410	17	fullelika » » fult
411	6	nokot thär epte » » stundu*m*
—	17	fasto *ändradt af utg. från* faso
412	11	alla nattena *tillagdt i hds.*
—	26,27	Än, glädhe *af utg. rättade från* An, gladhe
413	1	häldir *af utg. ändradt från* haldir
—	22	Här » » Hä
—	—	syunda » » synda
—	29	nicena *ändradt i hds. från* vicena *Likaså* **417** 11, 26.
414	6, 8	j room *tillagdt i hds.*
—	6	thän *ändradt af utg. från* thäm
—	17	christum *ändradt i hds. från* gud

Sida	rad.	
415	2,7	höfdhingan *ändradt af utg. fr.* hofdhingan
—	4	pläghdhe » » plaghdhe
416	9	kunnoghadhe » » kunnoghe
418	1	fa *tillagdt i hds.*
—	25	giör *ändradt af utg. från* giär

(Ändringarne i hds. äro alla af samma hand som den öfriga skriften.)

Rättelser.

165	20	*i st. f. det 1:a* löf *läs* lof
287	14	ett *läs* två
292	29	lok *läs* lokt

